ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ- ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ- ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ακαδημαϊκό έτος 2010-2011

Αθήνα, 12/7/2012

Πίνακας περιεχομένων

Πρόλογος..... 2
1. Η διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης 4
2. Παρουσίαση του Τμήματος 6
3. Προγράμματα Σπουδών 11
3.1. Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών..... 11
3.2. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών 15
3.3. Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών..... 28
4. Διδακτικό έργο..... Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
5. Ερευνητικό έργο..... Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
6. Σχέσεις με κοινωνικούς/πολιτιστικούς/παραγωγικούς (ΚΠΠ) φορείς ..... Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
7. Στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης 45
8. Διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές 47
9. Συμπεράσματα..... 50
10. Σχέδια βελτίωσης 53
11. Πίνακες..... 55
12. Παραρτήματα.....149

Πρόλογος

Η *Εσωτερική Αξιολόγηση* είναι μία τακτικά επαναλαμβανόμενη *συμμετοχική διαδικασία,* η οποία **διαρκεί δύο συνεχόμενα διδακτικά εξάμηνα και επαναλαμβάνεται το αργότερο κάθε τέσσερα έτη**.

Σκοπός της Εσωτερικής Αξιολόγησης είναι να διαμορφώσει και να διατυπώσει το Τμήμα κριτική άποψη για την ποιότητα του επιτελούμενου έργου του με βάση αντικειμενικά κριτήρια και δείκτες κοινής συναίνεσης και γενικής αποδοχής, και με τους ακόλουθους στόχους:

1. Την τεκμηριωμένη ανάδειξη των επιτευγμάτων του Τμήματος
2. Την επισήμανση σημείων που χρήζουν βελτίωσης
3. Τον προσδιορισμό ενεργειών βελτίωσης
4. Την ανάληψη πρωτοβουλιών για αυτοτελή δράση *εντός του Τμήματος*, όπου και εφόσον είναι εφικτό
5. Τη λήψη αποφάσεων για αυτοτελείς δράσεις *εντός του Ιδρύματος*, όπου και εφόσον είναι εφικτό.

Πρόκειται ουσιαστικά για μια διαδικασία αυτοαξιολόγησης, που σηματοδοτεί την ίδια την ταυτότητα του Τμήματος, καθώς αποτυπώνει και αναδεικνύει όλα τα χαρακτηριστικά της λειτουργίας του, θετικά και αρνητικά, και καταγράφει τις φιλοδοξίες του. Κατά τη διάρκεια της Εσωτερικής Αξιολόγησης καταγράφονται τα σημαντικότερα πορίσματα που προκύπτουν από τη σύνθεση των στοιχείων, τα οποία συγκεντρώθηκαν με τη συμμετοχή όλων των μελών του Τμήματος, αναφορικά με το υφιστάμενο και το επιθυμητό επίπεδο ποιότητας και τους τρόπους επίτευξής του.

Η διαδικασία Εσωτερικής Αξιολόγησης ολοκληρώνεται με τη σύνταξη της *Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης* (ΕΕΑ), η οποία εγκρίνεται από το Τμήμα και ακολούθως διαβιβάζεται, μέσω της ΜΟΔΙΠ, στην ΑΔΙΠ, προκειμένου να κινηθεί η διαδικασία Εξωτερικής Αξιολόγησης. Υπεύθυνη για τη σύνταξη της Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης είναι η Ομάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΟΜΕΑ), που ορίζεται από το Τμήμα για τη διάρκεια της Εσωτερικής και Εξωτερικής Αξιολόγησης.

Όπως προαναφέρθηκε, η ΕΕΑ βασίζεται στα στοιχεία που έχει συλλέξει το Τμήμα και που περιλαμβάνονται στις *Ετήσιες Εσωτερικές Εκθέσεις* τους. Ωστόσο, η *Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης* δεν πρέπει να αναλώνεται στην απλή παράθεση των στοιχείων αυτών, αλλά να υπεισέρχεται κριτικά στην ανάλυση και αξιολόγησή τους, με στόχο την συναγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων και προτάσεων που θα οδηγήσουν στην βελτίωση της ποιότητας του Τμήματος. Και τούτο, επειδή, σύμφωνα με τον νόμο 3374/2005, «*η έκθεση εσωτερικής αξιολόγησης συνεκτιμάται κατά τη λήψη αποφάσεων από τα αρμόδια όργανα σε όλα τα επίπεδα λειτουργίας της Ακαδημαϊκής Μονάδας ή του ιδρύματος*». Η λήψη αποφάσεων σε επίπεδο Πολιτείας, προϋποθέτει κατά κανόνα το επόμενο στάδιο, αυτό της Εξωτερικής Αξιολόγησης. Λεπτομέρειες σχετικά με το τελικό αυτό στάδιο της διαδικασίας αξιολόγησης θα γνωστοποιηθούν στα Τμήματα κατά το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα.

Το παρόν κείμενο αποτελεί πρότυπο σχήμα δομής και περιεχομένων της *Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης*. Η διάρθρωσή του αντιστοιχεί πλήρως στις βασικές ενότητες των κριτηρίων που αναλύονται στο έντυπο της ΑΔΙΠ με τίτλο «*Διασφάλιση Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση: Ανάλυση κριτηρίων Διασφάλισης Ποιότητας Ακαδημαϊκών Μονάδων» Έκδοση 2.0, Ιούλιος 2007, ΑΔΙΠ, Αθήνα:* προγράμματα σπουδών, διδακτικό έργο, ερευνητικό έργο, στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης,

σχέσεις με κοινωνικούς, πολιτιστικούς και παραγωγικούς φορείς, διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές. Πέρα από τα ανωτέρω, περιλαμβάνεται στην ΕΕΑ συνοπτική περιγραφή και αξιολόγηση της ίδιας της διαδικασίας της εσωτερικής αξιολόγησης μέσα στο Τμήμα, καθώς και τα συμπεράσματα και τα σχέδια βελτίωσης της ποιότητας του Τμήματος.

Γίνεται έτσι ευνόητο ότι η σύνταξη της *Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης* σύμφωνα με το προτεινόμενο *Πρότυπο Σχήμα* και η συμπλήρωση των Πινάκων που την συνοδεύουν (βλ. κατωτέρω, σελ. 14 κ.ε.) προϋποθέτει την σύνθεση στοιχείων που καταγράφονται από όλα τα μέλη του Τμήματος στα ειδικά απογραφικά δελτία (βλ. Απογραφικό Δελτίο Εξαμηνιαίου Μαθήματος και Ατομικό Απογραφικό Δελτίο Μέλους Εκπαιδευτικού Προσωπικού, στο έντυπο της ΑΔΙΠ με τίτλο *«Απογραφικά Δελτία και Ερωτηματολόγιο Μαθήματος/Διδάσκοντος για τους Φοιτητές», Έκδοση 1.0, Ιούλιος 2007, ΑΔΙΠ, Αθήνα*), και παράλληλα αξιοποιεί τις απαντήσεις στα ερωτήματα που θέτει το τεύχος *«Διασφάλιση Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση: Ανάλυση κριτηρίων Διασφάλισης Ποιότητας Ακαδημαϊκών Μονάδων» Έκδοση 2.0, Ιούλιος 2007, ΑΔΙΠ, Αθήνα*. Όλα τα προαναφερθέντα έντυπα, καθώς επίσης και οδηγίες για την συμπλήρωση ή αξιοποίησή τους δημοσιεύονται στον ιστότοπο της ΑΔΙΠ (http://www.adip.gr).

Η χρήση του προτεινόμενου ενιαίου *Πρότυπου Σχήματος* για τις εκθέσεις εσωτερικής αξιολόγησης όλων των Τμημάτων των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης επιβάλλεται από την ανάγκη αναγωγής των στοιχείων και των συμπερασμάτων που αφορούν τα επί μέρους Τμήματα στο επίπεδο του οικείου Ιδρύματος (Πανεπιστήμιο, ΤΕΙ) και, τελικά, σε εθνικό επίπεδο. Ωστόσο, επισημαίνεται ότι τα Τμήματα μπορούν να προσθέσουν ή και να εξειδικεύσουν συγκεκριμένα κριτήρια και δείκτες που απηχούν τις ιδιαιτερότητές τους, διευκρινίζοντας σε κάθε περίπτωση με σαφήνεια το περιεχόμενο (τι και πώς;) και τη λογική (γιατί;) της διαφοροποίησής τους. Εύλογο είναι, ιδίως κατά την τρέχουσα, πρώτη εφαρμογή του συστήματος διασφάλισης ποιότητας, ότι δεν θα είναι πάντα δυνατή η κάλυψη όλων των σημείων της έκθεσης. Είναι όμως ευκταίο σε κάθε περίπτωση το Τμήμα να καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου να τοποθετηθεί επί όσο το δυνατό περισσότερων από τα σημεία της έκθεσης.

Ευνόητο είναι ότι η ΑΔΙΠ, αντιλαμβανόμενη τον ρόλο της ως αρωγού των Τμημάτων στη διαδικασία διασφάλισης και βελτίωσης της ποιότητάς τους, παραμένει στη διάθεση των ενδιαφερομένων για να βοηθήσει όπου χρειασθεί.

1. Η διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης

Η Ενότητα αυτή περιλαμβάνει μια σύντομη περιγραφή, ανάλυση και κριτική αξιολόγηση της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης, καθώς και ενδεχόμενες προτάσεις για τη βελτίωσή της.

1.1. Περιγραφή και ανάλυση της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης στο Τμήμα.

1.1.1. Ποια ήταν η σύνθεση της ΟΜΕΑ;

1. Φουντοπούλου Μαρία Ζωή, Αναπληρώτρια καθηγήτρια.
2. Μαραγγιανού Ευαγγελία, Καθηγήτρια
3. Μπεζεβέγκης Ηλίας, Καθηγητής
4. Δέσποινα Σιδηροπούλου, Καθηγήτρια
5. Βέρδης Αθανάσιος, Λέκτορας
6. Ίσαρη Φιλία, Επίκουρη καθηγήτρια
7. Παπακωνσταντίνου Γεώργιος, Επίκουρος καθηγητής
8. Πολίτης Γεώργιος, Λέκτορας
9. Ρούσσος Πέτρος, Επίκουρος καθηγητής
10. Στείρης Γεώργιος, Επίκουρος καθηγητής
11. Φωτεινός Δημήτριος, Λέκτορας

1.1.2. Με ποιους και πώς συνεργάσθηκε η ΟΜΕΑ για τη διαμόρφωση της έκθεσης;

Η ΟΜΕΑ συνεργάσθηκε με τα μέλη ΔΕΠ του τμήματος, με διδάσκοντες σύμφωνα με το ΠΔ 407/1980, με ΕΤΕΠ και ΕΙΔΙΠ, με το διοικητικό προσωπικό, με υποψήφιους διδάκτορες, με μεταπτυχιακούς και προπτυχιακούς φοιτητές, οι οποίοι συμπλήρωσαν σχετικά ερωτηματολόγια.

1.1.3. Ποιες πηγές και διαδικασίες χρησιμοποιήθηκαν για την άντληση πληροφοριών;

Η διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης πραγματοποιήθηκε ύστερα από την συμπλήρωση ερωτηματολογίων από τους φοιτητές και τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, την συγκέντρωση πληροφοριών και στατιστικών στοιχείων από τις επιστημονικές και διοικητικές υπηρεσίες του Τμήματος και με συνεντεύξεις των μελών της Πανεπιστημιακής Κοινότητας.

1.1.4. Πώς και σε ποια έκταση συζητήθηκε η έκθεση στο εσωτερικό του Τμήματος;

Συζητήθηκε διεξοδικά σε ομάδες εργασίας, στις Συνελεύσεις των Τομέων, στο Διοικητικό Συμβούλιο και στην Γενική Συνέλευση του Τμήματος.

1.2. Ανάλυση των θετικών στοιχείων και των δυσκολιών που παρουσιάσθηκαν κατά τη διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης.

Τα θετικά στοιχεία της διαδικασίας της εσωτερικής αξιολογήσεως επικεντρώνονται στην ευκαιρία που δίνεται, αρχικά, για καταγραφή του δυναμικού του Τμήματος. Κατόπιν, για έλεγχο και αξιολόγηση της λειτουργίας του Τμήματος και επαναπροσδιορισμό των στόχων αυτού. Ταυτόχρονα, η διαδικασία αυτή έδωσε την ευκαιρία στους συμμετέχοντες να καταθέσουν τις προτάσεις τους για την μελλοντική πορεία του Τμήματος, ώστε αυτό να αναβαθμιστεί και να ανταποκριθεί πλήρως στις απαιτήσεις της διεθνούς πραγματικότητας. Οι δυσκολίες

επικεντρώνονται κυρίως στο εύρος του έργου, μιας και το Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής, Ψυχολογίας θεραπεύει τρία διακριτά αντικείμενα. Επιπλέον προσφέρονται δύο ολοκληρωμένα προγράμματα σπουδών, ένα Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας και ένα Ψυχολογίας. Ο μεγάλος αριθμός των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών κατέστησε δυσχερέστατη τη διαδικασία σύνταξης και αξιοποίησης των ερωτηματολογίων. Επίσης, η μη πλήρης μηχανογραφική υποστήριξη όλων των δραστηριοτήτων του Τμήματος δημιούργησε δυσχέρειες στην εξεύρεση και αξιοποίηση των στοιχείων. Τέλος, η μη δυνατότητα διάθεσης αρκετών πόρων στην ΟΜΕΑ, δυσχέρανε αρκετά το έργο της.

1.3. Προτάσεις για τη βελτίωση της διαδικασίας.

Η διαδικασία θα έπρεπε να περιλαμβάνει και το σχεδιασμό του Τμήματος. Επίσης, θα έπρεπε να διατίθενται επαρκείς υλικοί και άυλοι πόροι για την απρόσκοπτη ολοκλήρωση της διαδικασίας. Καλό θα ήταν να υπάρχουν σαφή χρονοδιαγράμματα. Τέλος, θα ήταν σημαντική η ανάπτυξη ολοκληρωμένου λογισμικού που θα συνέβαλλε στην ολοκλήρωση και αξιοποίηση των στοιχείων.

2. Παρουσίαση του Τμήματος

Η Ενότητα αυτή παρουσιάζει συνοπτικά το Τμήμα και τις κύριες παραμέτρους λειτουργίας του.

2.1. Γεωγραφική θέση του Τμήματος (π.χ. στην πρωτεύουσα, σε μεγάλη πόλη, σε μικρή πόλη, συγκεντρωμένο, κατανεμημένο σε μια πόλη κλπ).

Το Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής, Ψυχολογίας (Φ.Π.Ψ.) είναι ένα από τα ένδεκα Τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής. Το Τμήμα Φ.Π.Ψ. ιδρύθηκε το 1984 και προήλθε από την τριχοτόμηση του παλαιού Φιλοσοφικού Τμήματος της Φιλοσοφικής Σχολής . Μέχρι το 1986 στεγαζόταν στο κτίριο της Νομικής Σχολής στην οδό Σόλωνος, αλλά από το 1986 και μετά μεταφέρθηκε, μαζί με τα υπόλοιπα Τμήματα της Φιλοσοφικής στην Πανεπιστημιούπολη, στα Ιλίσσια και στεγάζεται στο αυτόνομο κτήριο της Φιλοσοφικής Σχολής.

Η σημερινή του διεύθυνση είναι η ακόλουθη:

Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής, Ψυχολογίας

Φιλοσοφική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών

Πανεπιστημιούπολη, Ιλίσσια, Τ.Κ. 157 84

Τηλ. Κέντρο: 210 72 77 000

Fax: 210 72 48 979

Τηλ. Γραμματεία: 210 72 77 962-65

Ηλεκτρ. Ταχυδ.: secr@ppp.uoa.gr

Το Τμήμα Φ.Π.Ψ. περιλαμβάνει τρεις Τομείς:

τον Τομέα Φιλοσοφίας,

τον Τομέα Παιδαγωγικής και

τον Τομέα Ψυχολογίας.

Το ΦΠΨ χορηγεί ενιαίο πτυχίο με τρεις κατευθύνσεις σπουδών:

την κατεύθυνση Φιλοσοφίας,

την κατεύθυνση Παιδαγωγικής και

την κατεύθυνση Ψυχολογίας.

Το Φ.Π.Ψ. χορηγεί, επίσης, πτυχίο Ψυχολογίας στους αποφοίτους του Προγράμματος Ψυχολογίας. Το πτυχίο αυτό είναι αντίστοιχο, ισοδύναμο και ισότιμο προς τα πτυχία των άλλων Τμημάτων Ψυχολογίας των ΑΕΙ.

2.2. Ιστορικό της εξέλιξης του Τμήματος.

2.2.1. Στελέχωση του Τμήματος σε διδακτικό, διοικητικό και εργαστηριακό προσωπικό, κατά την τελευταία πενταετία (ποσοτικά στοιχεία).[1]

Στο Τμήμα υπηρετούν 64 μέλη ΔΕΠ, 1 μέλος ΕΕΔΙΠ, 9 άτομα ως τεχνικό προσωπικό εργαστηρίων, 24 άτομα ως διοικητικό προσωπικό ενώ κατά το ακαδημαϊκό έτος 2010-2011 υπηρετούσαν 14 διδάσκοντες με σύμβαση (ΠΔ 407).

[1] Συμπληρώστε, στην Ενότητα 11, τον πίνακα 11-1.

Η στελέχωση του Τμήματος δεν είναι επαρκής. Ο αριθμός των φοιτητών, προπτυχιακών και μεταπτυχιακών, και ο όγκος του διδακτικού έργου, ο οποίος ξεπερνά τα στενά όρια του Τμήματος και επεκτείνεται και σε άλλα τμήματα του Πανεπιστημίου Αθηνών και άλλων Πανεπιστημίων, δημιουργεί βάρος που επηρεάζει την ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών. Τα τελευταία δύο χρόνια το Τμήμα, εξαιτίας των πολιτικών του Υπουργείου Παιδείας, δεν μπορεί να προκηρύξει νέες θέσεις ΔΕΠ, ενώ αποχωρούν συνάδελφοι και αναμένεται να αποχωρήσουν αρκετοί άλλοι τα επόμενα δύο έτη. Το διοικητικό προσωπικό δεν επαρκεί για την κάλυψη των αναγκών. Για παράδειγμα, λόγω του δημοσιοϋπαλληλικού κώδικα, δεν υπάρχει καμιά δυνατότητα γραμματειακής υποστήριξης μετά το μεσημέρι, αν και τα μαθήματα διαρκούν έως το βράδυ. Επίσης, η Πολιτεία δεν επιτρέπει πια την απόσπαση στο Τμήμα ικανού αριθμού εκπαιδευτικών της Β΄θμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι διεκπεραίωναν τη διδακτική άσκηση των φοιτητών σε σχολεία της Β΄βάθμας Εκπαίδευσης. Τέλος, το Τμήμα δεν έχει τη δυνατότητα πρόσληψης τεχνικού και εργαστηριακού προσωπικού, ικανού να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της έρευνας και των νέων τεχνολογιών.

2.2.2. Αριθμός και κατανομή των φοιτητών ανά επίπεδο σπουδών (προπτυχιακοί, μεταπτυχιακοί, διδακτορικοί) κατά την τελευταία πενταετία.[2]

Η ακριβής κατανομή των φοιτητών ανά επίπεδο σπουδών καταγράφεται στον αντίσοιχο πίνακα. Ενδεικτικά αναφέρουμε εδώ ότι κατά το ακαδημαϊκό έτος 2010-2011 φοίτησαν στο ΦΠΨ 3571 προπτυχιακοί φοιτητές, 428 μεταπτυχιακοί φοιτητές ενώ 842 ήταν οι υποψήφιοι διδάκτορες.

Ο αριθμός των φοιτητών σε όλα τα επίπεδα βαίνει σταθερά αυξανόμενος. Βασική αιτία είναι η αυξανόμενη ζήτηση και η θελκτικότητα του Τμήματος προς τους φοιτητές, εξαιτίας των αντικειμένων που θεραπεύει, τα οποία είναι στην πρώτη γραμμή του ενδιαφέροντος, και της ποιότητας των σπουδών του. Επίσης, στο Τμήμα δεν έχουν διαγραφεί οι «αιώνιοι» φοιτητές, με αποτέλεσμα οι αριθμοί των φοιτητών να είναι διογκωμένοι. Χρειάζεται να τονισθεί ότι, παρά τις εισηγήσεις της ΓΣ του Τμήματος στο Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων για περιορισμό του αριθμού των εισακτέων, το Υπουργείο όχι μόνο κωφεύει, αλλά μας αποστέλλει πολλαπλάσιους φοιτητές μέσω των μετεγγραφών και των ειδικών κατηγοριών. Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι η πτώση της ποιότητας σπουδών και η επιβάρυνση του έργου των μελών ΔΕΠ.

2.3. Σκοπός και στόχοι του Τμήματος.

2.3.1. Ποιοι είναι οι στόχοι και οι σκοποί του Τμήματος σύμφωνα με το ΦΕΚ ίδρυσής του;

Το τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής, Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών ιδρύθηκε το 1984 και προήλθε από την τριχοτόμηση του παλαιού Φιλοσοφικού Τμήματος της Φιλοσοφικής Σχολής (ΠΔ. 445/10-10-84). Σκοπός του η ειδίκευση επιστημόνων στη φιλοσοφία, την παιδαγωγική και την ψυχολογία. Οι πτυχιούχοι του Τμήματος είναι φιλόλογοι διοριστέοι στη Β΄βάθμια Εκπαίδευση με ψυχοπαιδαγωγική και διδακτική κατάρτιση.

Με το ΠΔ.140/15-4-93 οργανώθηκε και λειτουργεί, εκτός του ενιαίου Προγράμματος και Πρόγραμμα Ψυχολογίας, το οποίο έχει ως σκοπό την εκπαίδευση Ψυχολόγων ικανών να εργαστούν στην έρευνα, στη διδασκαλία και στις πρακτικές εφαρμογές της Ψυχολογίας. Επιπλέον, το πρόγραμμα Ψυχολογίας έχει ως σκοπό, ομού μετά του Τομέα Ψυχολογίας, τα ακόλουθα:

[2] Συμπληρώστε, στην Ενότητα 11, τους πίνακες 11-2.1 και 11-2.2

α. Την καλλιέργεια και την προαγωγή της έρευνας, της διδασκαλίας και των πρακτικών εφαρμογών της επιστήμης της ψυχολογίας,

β. τη διάδοση και την αξιοποίηση της τεκμηριωμένης γνώσης της ψυχολογίας και

γ. την παροχή της ψυχολογικής κατάρτισης στους φοιτητές και τους πτυχιούχους των καθηγητικών τμημάτων των Πανεπιστημίων.

2.3.2. Πώς αντιλαμβάνεται η ακαδημαϊκή κοινότητα του Τμήματος τους στόχους και τους σκοπούς του Τμήματος;

Η ακαδημαϊκή κοινότητα του Τμήματος συμπαρίσταται πλήρως και συμμετέχει ενεργά στην επίτευξη των στόχων και των σκοπών του Τμήματος.

Στα έτη που μεσολάβησαν από την Ίδρυση του Τμήματος μέχρι σήμερα συντελέστηκε σημαντική επιστημονική πρόοδος στις επιστήμες που θεραπεύει το Τμήμα, την οποία το Τμήμα πέτυχε να ενσωματώσει σε σημαντικό βαθμό, ανανεώνοντας πολλές φορές το Πρόγραμμα Σπουδών και το περιεχόμενο των μαθημάτων, προσφέροντας νέα ΠΜΣ και ιδρύοντας νέα εργαστήρια. Ως εκ τούτων το Τμήμα προσφέρει άρτια επιστημονική κατάρτιση στους φοιτητές, ώστε αυτοί να καταστούν ικανοί να εμβαθύνουν περαιτέρω στην επιστήμη ή να εργαστούν στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα. Παραλλήλως προαγάγει την έρευνα στους κλάδους που θεραπεύει το Τμήμα, διεξάγοντας πρωτότυπες έρευνες στα εργαστήρια του Τμήματος και δημοσιεύοντας ποιοτικό ερευνητικό έργο. Επειδή η σύγχρονη έρευνα και εκπαίδευση δεν είναι ατομική υπόθεση, αλλά διεξάγεται μέσω ερευνητικών ομάδων και δικτύων, πραγματικών και εικονικών, το Τμήμα προσπαθεί να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα, ενθαρρύνοντας τις συνεργασίες εντός και εκτός του Τμήματος.

2.3.3. Υπάρχει απόκλιση των επίσημα διατυπωμένων (στο ΦΕΚ ίδρυσης) στόχων του Τμήματος από εκείνους που σήμερα το Τμήμα θεωρεί ότι πρέπει να επιδιώκει;

Οι στόχοι παραμένουν οι ίδιοι με αυτούς που είναι επίσημα διατυπωμένοι στο ΦΕΚ ίδρυσης και εμπλουτίζονται συνεχώς με σύγχρονες επιστημονικές προσεγγίσεις. Αυτό καταγράφεται σαφώς και στον Οδηγό Σπουδών του Τμήματος, όπου απεικονίζεται το θεωρητικό πλαίσιο λειτουργίας του Τμήματος αλλά και η υλοποίηση του προγράμματος σπουδών τόσο του ΦΠΨ όσο και του προγράμματος Ψυχολογίας.

2.3.4. Επιτυγχάνονται οι στόχοι που σήμερα το Τμήμα θεωρεί ότι πρέπει να επιδιώκει; Αν όχι, ποιοι παράγοντες δρουν αποτρεπτικά ή ανασταλτικά στην προσπάθεια αυτή;

Οι στόχοι που επιδιώκει το Τμήμα επιτυγχάνονται στο μέγιστο δυνατό βαθμό, δεδομένων των κτηριακών υποδομών, του αριθμού των φοιτητών και της χρηματοδότησης, ύστερα από την επιτυχημένη συνεργασία του διδακτικού, διοικητικού και εργαστηριακού προσωπικού και των φοιτητών. Το πρόγραμμα σπουδών υλοποιείται, όπως καταγράφεται στον Οδηγό Σπουδών, και η διδακτική άσκηση των φοιτητών γίνεται με τη συνεργασία δικτύου σχολείων της Β΄βάθμιας Εκπαίδευσης.

Βασικοί στόχοι του Τμήματος είναι η βελτίωση των παρεχόμενων εκπαιδευτικών διαδικασιών σε προπτυχιακό επίπεδο, η ενίσχυση χρήσης σύγχρονων μορφών εκπαίδευσης και προγραμμάτων δια βίου εκπαίδευσης, η αναμόρφωση των μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών που ήδη λειτουργούν και η δημιουργία νέων σε δυναμικούς επιστημονικούς τομείς, η ίδρυση νέων εργαστηρίων, η συμμετοχή σε ερευνητικά και αναπτυξιακά προγράμματα, η συνεργασία με άλλα Πανεπιστημιακά Τμήματα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, η ενίσχυση της πρωτότυπης έρευνας, η συνεργασία με την τοπική κοινωνία. Προς τις παραπάνω κατευθύνσεις κινούμενο το Τμήμα, τα τελευταία χρόνια, αναμόρφωσε πλήρως το Πρόγραμμα Σπουδών, ανανέωσε και επεξέτεινε τα ΠΜΣ και εφάρμοσε πλήρως το

σύστημα των ECTS. Επίσης, αναμορφώθηκε πλήρως η ιστοσελίδα του Τμήματος και αξιοποιούνται στο έπακρο οι δυνατότητες που παρέχει η πλατφόρμα του E-Class.

Ωστόσο, υπάρχουν σημεία που δυσχεραίνουν ενίοτε την υλοποίηση του σκοποθετικού και στοχοθετικού πλαισίου: υπάρχει η ανάγκη για πρόσληψη μελών ΔΕΠ, ΕΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ, Διοικητικού Προσωπικού, η βελτίωση των κτηριακών εγκαταστάσεων, η οργάνωση επιπλέον εργαστηριακών υποδομών, η αγορά σύγχρονου τεχνολογικού και εξειδικευμένου εξοπλισμού, η περαιτέρω ενίσχυση των ήδη υφισταμένων διεθνών συνεργασιών και η διεύρυνση των συνεργασιών αυτών και με άλλα Πανεπιστήμια του εξωτερικού. Επιπλέον, επειδή το διδακτικό και διοικητικό έργο που βαρύνει τα μέλη ΔΕΠ είναι αρκετά βαρύ και τους αποσπά από την έρευνά τους, είναι αναγκαία η ορθολογική κατανομή του έργου και η καλύτερη υποστήριξη.

2.3.5. Θεωρείτε ότι συντρέχει λόγος αναθεώρησης των επίσημα διατυπωμένων (στο ΦΕΚ ίδρυσης) στόχων του Τμήματος;

Θεωρούμε ότι δεν συντρέχει κανένας λόγος ουσιαστικής αναθεώρησης των επίσημα διατυπωμένων στόχων. Το Τμήμα προσφέρει διεθνώς αναγνωρισμένο επιστημονικό και εκπαιδευτικό έργο. Το πλαίσιο λειτουργίας προσφέρει τη δυνατότητα ευελιξίας και προσαρμογής στα νέα δεδομένα.

Ωστόσο, θα πρέπει να τονιστεί και να αναδειχθεί περισσότερο στο σκοποθετικό πλαίσιο του Τμήματος, εμπλουτίζοντάς το και όχι αναθεωρώντας το, η ψυχοπαιδαγωγική και διδακτική κατάρτιση φιλολόγων Β΄βάθμιας Εκπαίδευσης, οι οποίοι ασκούνται σε συνθήκες πραγματικής σχολικής τάξης και αναλαμβάνουν οργάνωση και υλοποίηση διδασκαλιών φιλολογικών μαθημάτων.

2.4. Διοίκηση του Τμήματος.

2.4.1. Ποιες επιτροπές είναι θεσμοθετημένες και λειτουργούν στο Τμήμα;

Οι κυριότερες επιτροπές που λειτουργούν στο Τμήμα είναι:

- Το Διοικητικό Συμβούλιο του Τμήματος (Πρόεδρος, Διευθυντές Τομέων, εκπρόσωποι φοιτητών).
- Η Επιτροπή Σύνταξης του Οδηγού Σπουδών
- Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης Φοιτητών Προγράμματος Ψυχολογίας
- Επιτροπή Καταστροφής Υλικού
- Επιτροπή ΠΜΣ Σχολικής Ψυχολογίας
- Επιτροπή ΠΜΣ Κλινικής Ψυχολογίας
- Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών
- Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης
- Επιτροπή Erasmus
- Επιτροπή Παραλαβής Υλικού
- Επιτροπή ΟΜΕΑ

2.4.2. Ποιοι εσωτερικοί κανονισμοί (π.χ. εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών) υπάρχουν στο Τμήμα;

Το Τμήμα δεν διαθέτει ενιαίο εσωτερικό κανονισμό προπτυχιακών ή μεταπτυχιακών σπουδών. Οι προπτυχιακές σπουδές ρυθμίζονται βάσει των κειμένων διατάξεων της πολιτείας και των αποφάσεων των διοικητιών οργάνων του Τμήματος και του Πανεπιστημίου. Τα προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών διέπονται από κανονισμούς που αφορούν έκαστο και οι οποίοι έχουν εγκριθεί από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνθεσης.

2.4.3. Είναι διαρθρωμένο το Τμήμα σε Τομείς; Σε ποιους; Ανταποκρίνεται η διάρθρωση αυτή στη σημερινή αντίληψη του Τμήματος για την αποστολή του;

Το Τμήμα Φ.Π.Ψ. περιλαμβάνει τρεις Τομείς:

α. τον Τομέα Φιλοσοφίας,
β. τον Τομέα Παιδαγωγικής και
γ. τον Τομέα Ψυχολογίας.

Το Φ.Π.Ψ. χορηγεί, επίσης, πτυχίο Ψυχολογίας στους αποφοίτους του Προγράμματος Ψυχολογίας. Το πτυχίο αυτό είναι αντίστοιχο, ισοδύναμο και ισότιμο προς τα πτυχία των άλλων Τμημάτων Ψυχολογίας των ΑΕΙ. Η διάρθρωση αυτή ανταποκρίνεται στην αντίληψη του Τμήματος για τη λειτουργία του και την αποστολή του, αν και ο Τομέας Ψυχολογίας έχει επιβαρυνθεί με περίσσιο έργο εξαιτίας της παράλληλης λειτουργίας του Προγράμματος Ψυχολογίας. Επίσης, ο Τομέας Ψυχολογίας έχει εκφράσει τη θέλησή του, με τη σύμφωνη γνώμη της Γ.Σ. του Τμήματος, να οργανώσει ξεχωριστό Πρόγραμμα Σπουδών στην Ψυχολογία, εκτός του ΦΠΨ.

3. Προγράμματα Σπουδών

Στην ενότητα αυτή το Τμήμα καλείται να αναλύσει κριτικά και να αξιολογήσει την ποιότητα των προγραμμάτων σπουδών (προπτυχιακών, μεταπτυχιακών και διδακτορικών), απαντώντας σε μια σειρά ερωτήσεων που αντιστοιχούν επακριβώς στα κριτήρια αξιολόγησης που περιγράφονται στο έντυπο «Διασφάλιση Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση: Ανάλυση κριτηρίων Διασφάλισης Ποιότητας Ακαδημαϊκών Μονάδων» Έκδοση 2.0, Ιούλιος 2007, ΑΔΙΠ, Αθήνα, (http://www.adip.gr).

Η απάντηση σε κάθε μία από τις ερωτήσεις πρέπει, τουλάχιστον, να περιλαμβάνει:
α) Ποια, κατά τη γνώμη του Τμήματος, είναι τα κυριότερα θετικά και αρνητικά σημεία του Τμήματος ως προς το αντίστοιχο κριτήριο
β) Ποιες ευκαιρίες αξιοποίησης των θετικών σημείων και ενδεχόμενους κινδύνους από τα αρνητικά σημεία διακρίνει το Τμήμα ως προς το αντίστοιχο κριτήριο

3.1. Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών

3.1.1. Πώς κρίνετε το βαθμό ανταπόκρισης του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και στις απαιτήσεις της κοινωνίας;

Το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών ανταποκρίνεται σε σημαντικότατο βαθμό στους στόχους του Τμήματος και στις απαιτήσεις της κοινωνίας. Οι απόφοιτοι του Τμήματος διαθέτουν κατοχυρωμένα επαγγελματικά δικαιώματα σε χώρους αντίστοιχους προς τις σπουδές τους. Το Τμήμα, εξάλλου, είναι από τα πλέον περιζήτητα, συγκεντρώνοντας κάθε χρόνο μια από τις πρώτες θέσεις στην προτίμηση των μαθητών που επιλέγουν να σπουδάσουν στη Φιλοσοφική Σχολή.

Ύστερα από την αναμόρφωση του Προγράμματος Σπουδών, το οποίο εφαρμόζεται στη νέα του μορφή από το ακαδημαϊκό έτος 2010-11, ο βαθμός ικανοποίησης των φοιτητών έχει αυξηθεί. Είναι πολύ μεγαλύτερος εκείνου των φοιτητών οι οποίοι φοιτούν με το παλαιό Πρόγραμμα, όπως πιστοποιείται από έρευνα που έγινε στους φοιτητές. Η βασική παρατήρηση των φοιτητών είναι ότι θα ήθελαν περισσότερα μαθήματα με πρακτικό προσανατολισμό (διδακτικές, ασκήσεις, διδασκαλίες), ώστε να νιώθουν επαρκέστεροι για την αγορά εργασίας. Αυτό όμως δεν εξαρτάται μόνο από το Τμήμα, αλλά και από την προθυμία συνεργασίας εξωτερικών φορέων. Ο έλεγχος της ανταπόκρισης δεν μπορεί να γίνει με πιστοποιημένο τρόπο, καθώς το ΕΚΠΑ δεν διαθέτει γραφείο Διασύνδεσης, ούτε έχει αναπτύξει σύστημα παρακολούθησης της καριέρας των αποφοίτων του. Το Πρόγραμμα Σπουδών αναθεωρείται τακτικά (2005, 2010), αφού προηγηθεί αξιολόγηση από τη ΓΣ του Τμήματος και τους φοιτητές. Προς τούτο υπάρχει και λειτουργεί Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών, η οποία παρακολουθεί το Πρόγραμμα και εισηγείται. Το Πρόγραμμα Σπουδών δημοσιεύεται, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, στην ιστοσελίδα του Τμήματος.

Η άποψη των φοιτητών για το πρόγραμμα σπουδών είναι θετική αφού το 45,7% δηλώνουν πολύ έως πάρα πολύ ικανοποιημένοι από το πρόγραμμα σπουδών το οποίο ικανοποιεί τις προσδοκίες τους. Επίσης λιγότερο από ένας στους πέντε δηλώνει ότι το πρόγραμμα ικανοποιεί λίγο τις προσδοκίες τους που θεωρείται αποδεκτό με δεδομένο τον προβληματισμό που υπάρχει για το υπάρχουν σύστημα εισαγωγικών εξετάσεων.

Κρίνοντας οι φοιτητές την ανταπόκριση του προγράμματος σπουδών στις απαιτήσεις της κοινωνίας και της αγοράς εργασίας παρουσιάζεται το φαινόμενο των εκ διαμέτρου αντίθετων απόψεων όπου ένας στους τρεις θεωρεί ότι ανταποκρίνεται πολύ έως πάρα πολύ και το ίδιο (1/3) εκτιμά ότι το πρόγραμμα σπουδών

ανταποκρίνεται λίγο έως πολύ λίγο στις ανάγκες της κοινωνίας και της αγοράς εργασίας.

3.1.2. Πώς κρίνετε τη δομή, τη συνεκτικότητα και τη λειτουργικότητα του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών;

Η δομή, η συνεκτικότητα και η λειτουργικότητα του προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών, ύστερα μάλιστα από τακτικές αναμορφώσεις του, είναι προσαρμοσμένες, με τη σταδιακή εξοικείωση των φοιτητών, προς τις απαιτήσεις της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και διέπονται από σαφήνεια και συνοχή. Είναι επίσης προσαρμοσμένες στις νέες προδιαγραφές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη λειτουργία των ΑΕΙ.

Τα μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών δομούνται σε μαθήματα κορμού, επιλογής, θεματικών κύκλων και κατεύθυνσης, ορθολογικά δομημένα, με αποτέλεσμα οι φοιτητές να επιλέγουν αυτό που ταιριάζει στις κλίσεις και στα επιστημονικά τους ενδιαφέροντα. Το ποσοστό μαθημάτων κορμού/ ειδίκευσης - κατευθύνσεων είναι αντίστοιχα 71%-29%. Το μάθημα ελεύθερης επιλογής είναι 1. Το ποσοστό των υποχρεωτικών μαθημάτων / μαθημάτων υποχρεωτικής επιλογής / μαθημάτων ελεύθερης επιλογής είναι αντίστοιχα 50%- 48%- 2%. Η ποσοστιαία σχέση μεταξύ μαθημάτων υποβάθρου, μαθημάτων επιστημονικής περιοχής, μαθημάτων γενικών γνώσεων και μαθημάτων ανάπτυξης δεξιοτήτων στο σύνολο των μαθημάτων είναι αντίστοιχα 25%, 52%, 21%, 2%. Πλην της διδακτικής άσκησης και των ερευνητικών σεμιναρίων, τα οποία καταλαμβάνουν το 8% του Προγράμματος, τα υπόλοιπα μαθήματα γίνονται με τη μορφή των διαλέξεων. Η ύλη των μαθημάτων καθορίζεται από τις συνελεύσεις των Τομέων, κατόπιν εισήγησης του διδάσκοντος. Επικαλύψεις ύλης υπάρχουν, αλλά προφανώς οι προσεγγίσεις είναι διαφορετικές. Κενά ύλης στο Νέο Πρόγραμμα δεν έχουν παρατηρηθεί. Η έκταση της ύλης εκτιμάται και αναπροσδιορίζεται μέσω της ετήσιας εσωτερικής αξιολόγησης των μαθημάτων. Σύστημα προαπαιτούμενων μαθημάτων δεν εφαρμόζεται μέχρι σήμερα αλλά αποτελεί σημείο επικείμενης αναμόρφωσής του. Στο Πρόγραμμα Σπουδών εντάσσονται 18 μαθήματα (28%) από άλλα τμήματα, ενώ το Τμήμα προσφέρει σε άλλα τμήματα μαθήματα. Ξένες γλώσσες δεν διδάσκονται στο Τμήμα, αλλά το ΕΚΠΑ διαθέτει διδασκαλείο ξένων γλωσσών, όπου διδάσκονται ευρωπαϊκές και μη γλώσσες στους φοιτητές.

Ωστόσο, η λειτουργικότητα του Προγράμματος Σπουδών διαταράσσεται από την ύπαρξη πολυπληθών ακροατηρίων στα υποχρεωτικά μαθήματα κορμού, η οποία προκαλείται, κατά κύριο λόγο, από τον υπερβολικό αριθμό εισακτέων φοιτητών.

3.1.3. Πώς κρίνετε το εξεταστικό σύστημα;

Ακολουθούνται οι βασικές γραμμές του εξεταστικού συστήματος, όπως αυτό έχει διαμορφωθεί τα τελευταία έτη στα ελληνικά ΑΕΙ.

Το εξεταστικό σύστημα περιλαμβάνει παραδοσιακούς τρόπους αξιολόγησης (προφορική ή γραπτή εξέταση σε συγκεκριμένες ερωτήσεις από συγκεκριμένα συγγράμματα και τις παραδόσεις του κάθε διδάσκοντος), αλλά και τρόπους αξιολόγησης, οι οποίοι διευκολύνουν άτομα με ειδικές ανάγκες ή με μαθησιακά προβλήματα, όπως η ανάθεση εργασιών ή δραστηριοτήτων μέσω του e-class. Δίνεται έμφαση στην κριτική αντιμετώπιση της διδακτέας ύλης και όχι στην απλή απομνημόνευση, ενισχύοντας τον επιστημονικό διάλογο. Ενισχύεται η ανάθεση εργασιών στους φοιτητές, οι οποίοι εισάγονται τοιουτοτρόπως από τους διδάσκοντες στην επιστημονική έρευνα και των οποίων οι εργασίες συνυπολογίζονται στην τελική βαθμολογία.

Ωστόσο, το εξεταστικό σύστημα χρειάζεται αναθεώρηση προς την κατεύθυνση της μεγαλύτερης επικοινωνίας και του επιστημονικού διαλόγου μεταξύ διδασκόντων και φοιτητών. Η διαφάνεια της διαδικασίας αξιολόγησης κατοχυρώνεται με το δικαίωμα του φοιτητή να δει το διορθωμένο γραπτό του, από το ότι τα θέματα είναι

σταθμισμένα εκ των προτέρων, από το ότι δίδονται ενδεικτικές απαντήσεις και από το ότι υπάρχει δικαίωμα αναβαθμολόγησης από επιτροπή. Διαδικασία αξιολόγησης της εξεταστικής διαδικασίας δεν υπάρχει. Η διαδικασία ανάθεσης της διπλωματικής εργασίας , όπου προβλέπεται, είναι διαφανής, γιατί εγκρίνεται από τη ΓΣ του Τομέα. Οι προδιαγραφές ποιότητας είναι ίδιες με αυτές που είναι καθιερωμένες από τη διεθνή επιστημονική κοινότητα για τις ερευνητικές εργασίες.

3.1.4. Πώς κρίνετε τη διεθνή διάσταση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών;

Το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών είναι πολύ καλά προσαρμοσμένο στις προδιαγραφές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη λειτουργία των ΑΕΙ, οι οποίες προτάσσουν τη γνώση και την καινοτομία. Οι απόφοιτοί μας, οι οποίοι επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στο εξωτερικό δεν συναντούν κατά κανόνα προβλήματα και το ακαδημαϊκό έργο που συντελείται στο Τμήμα αναγνωρίζονται εντός και εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης. Υπάρχει πλήρης εφαρμογή του συστήματος των ECTS και του Παραρτήματος Διπλώματος. Τακτικά προσκαλούνται, μέσω του ERASMUS και προγραμμάτων του Πανεπιστημίου, καθηγητές και ερευνητές από το εξωτερικό, οι οποίοι διδάσκουν προπτυχιακά μαθήματα ή παραθέτουν σεμινάρια και διαλέξεις στους φοιτητές. Το ποσοστό δεν είναι μετρήσιμο, γιατί προσφέρουν διδασκαλίες και δεν τους ανατίθενται μαθήματα.

Επίσης, το Τμήμα αποστέλλει κάθε έτος πολλούς φοιτητές στην Ευρώπη μέσω του προγράμματος ERASMUS. Στο πλαίσιο του ίδιου προγράμματος υποδέχεται και πολλούς φοιτητές από διάφορες χώρες της Ευρώπης. Ωστόσο, δεν διδάσκονται μαθήματα σε ξένη γλώσσα αλλά οι ξένοι φοιτητές διευκολύνονται κατά την εξεταστική διαδικασία συντάσσοντας και παραδίδοντας στα μέλη ΔΕΠ εργασίες κυρίως στην αγγλική γλώσσα. Το Τμήμα συμμετέχει στο Πρόγραμμα ERASMUS. Διμερείς συμφωνίες υπάρχουν με τα εξής πανεπιστήμια: 3 Πανεπιστήμια της Αυστρίας (Padagogische Akademie des Bundes in Niederosterreich, Padagogische Akademie des Bundes in Karnten, Universitat Wien), 2 Πανεπιστήμια της Γαλλίας (Universite d' Angers, Universite Lumiere Lyon II), 5 Πανεπιστήμια της Γερμανίας (Freie Universitat Berlin, Universitat Osnabruck, Universitat Leipzig, Friedrich Schiller University of Jena,Institute of educational sciences, Universitat Koblenz-Landau), 2 Πανεπιστήμια της Ισπανίας (Universitat de Barcelona, Universidad de Oviedo), 2 Πανεπιστήμια της Ιταλίας (Universita degli studi di Palermo, Universita degli studi di Napoli Federico II), 1 Πανεπιστήμιο της Κύπρου (University of Nicosia), 1 Πανεπιστήμιο της Λιθουανίας (Vilnius Universitetas/Vilnius University), 1 Πανεπιστήμιο της Ολλανδίας (University of Tilburg) και 1 Πανεπιστήμιο της Σλοβενίας (University of Ljubljana).

3.1.5. Πώς κρίνετε την πρακτική άσκηση των φοιτητών;

Η πρακτική άσκηση των φοιτητών αφορά:

α. την <u>άσκηση των φοιτητών του ΦΠΨ</u> σε σχολεία της Β΄ βάθμιας Εκπαίδευσης.

Οι φοιτητές/ -τριες του ΦΠΨ πρέπει, κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων εξαμήνων των σπουδών τους (εξάμηνα Ζ' και Η'), να πραγματοποιήσουν πρακτική άσκηση 2 μηνών σε σχολικές μονάδες, ιδρύματα και φορείς εφαρμοσμένης ψυχολογίας (συμβουλευτικά κέντρα, κέντρα ψυχικής υγείας, ψυχιατρικές κλινικές κ.λ.π.), η οποία ισοδυναμεί συνολικά με 10δ.μ .

Οι φοιτητές/ -τριες που πραγματοποιούν διδακτική άσκηση στα σχολεία, αναμένεται να διαμορφώσουν επιστημονικά κριτήρια και να αναπτύξουν επαγγελματικές δεξιότητες, που θα τους επι-τρέπουν να συνδέουν τις θεωρητικές θέσεις για τη μάθηση με την πράξη της διδασκαλίας. Συγκεκριμένα:

• Να αναγνωρίζουν πίσω από κάθε παρατηρούμενη διδακτική πρακτική τις άδηλες παραδοχές των διδασκόντων για το φαινόμενο και τις διαδικασίες της διδασκαλίας και της μάθησης.
• Να κατανοούν, να εμπλουτίζουν και να μετασχηματίζουν τις δικές τους παραδοχές για το φαινόμενο και τις διαδικασίες της διδασκαλίας και της μάθησης, και να επιχειρούν δοκιμαστικές εφαρμογές διδακτικών πρακτικών και μεθόδων που εμφανίζονται ως κατάλληλες για την κάθε μαθησιακή περίσταση.
• Να αναλύουν τα χαρακτηριστικά των διδακτικών πρακτικών και μεθόδων που οι ίδιοι επιλέγουν, ελέγχοντας τις υποκείμενες παραδοχές τους για το φαινόμενο και τις διαδικασίες της διδασκαλίας και της μάθησης.
• Να ερευνούν την καταλληλότητα ποικίλων θεωρητικών θέσεων για τη διδασκαλία και τη μάθηση και των σύστοιχων διδακτικών μεθόδων σε σχέση με το συγκεκριμένο, κάθε φορά, μαθησιακό περιβάλλον (γνωστικό αντικείμενο, διδακτικοί σκοποί και στόχοι, ηλικία μαθητών, δίκτυο σχέσεων και αλληλεπιδράσεων κλ.π).

Η οργάνωση της διδακτικής άσκησης γίνεται με τη συνεργασία φιλόλογων καθηγητών που αποσπώνται κατ' έτος από τη δημόσια Β΄/βαθμια Εκπαίδευση ή άλλων συνεργατών του Τομέα Παιδαγωγικής. Οι φοιτητές/ -τριες παρατηρούν τις δειγματικές διδασκαλίες και υποχρεώνονται να συμπληρώσουν, για κάθε μια από αυτές, ειδικό φύλλο παρατήρησης-κλείδα, στο οποίο καλούνται να αναγνωρίσουν ποικίλες παραμέτρους της διδακτικής διαδικασίας. Η παρακολούθηση ακολουθείται από, ωριαία τουλάχιστον, συζήτηση των φοιτητών/-τριών με τους διδάσκοντες και τους εποπτεύοντες την άσκηση, στη διάρκεια της οποίας οι φοιτητές παρακινούνται να χρησιμοποιούν τα εργαλεία της εκπαιδευτικής θεωρίας, για να εντοπίζουν, να αξιολογούν κριτικά και να τοποθετούνται στα διδακτικά ζητήματα που ανέκυψαν. Τέλος, παραδίδουν στη διδάσκουσα τα φύλλα παρατήρησης, η επάρκεια των οποίων συνυπολογίζεται στη βαθμολογία τους.

Επιπλέον, οι φοιτητές/ -τριες της κατεύθυνσης Παιδαγωγικής υποχρεούνται να διδάξουν μία ώρα ένα από τα φιλολογικά αντικείμενα του προγράμματος της Β/θμιας εκπαίδευσης. Στην προσπάθειά του να αναβαθμίσει την Πρακτική Άσκηση, να συσφίξει τις σχέσεις Δευτεροβάθμιας/ Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, ο Τομέας Παιδαγωγικής αποφάσισε να προχωρήσει στο θεσμό των μεντόρων, έμπειρων, δηλ. ή/ και ειδικά καταρτισμένων εκπαιδευτικών, οι οποίοι, χωρίς να απομακρύνονται από το σχολείο στο οποίο διδάσκουν, θα υποδέχονται εκεί έναν αριθμό φοιτητών/ -τριών (7-10 ο καθένας), για να πραγματοποιήσουν την ατομική τους διδασκαλία. Θα έχουν δηλαδή τα καθήκοντα,

• να τους υποδεχθούν στο σχολείο μεμονωμένα ή ως ομάδα και να τους ενημερώσουν για το χρόνο, την ώρα και τις διαδικασίες της προετοιμασίας της διδασκαλίας τους.
• να τους παραχωρήσουν από μια διδακτική ώρα από το πρόγραμμά του, για να διδάξουν, αφού έλθουν σε συνεννόηση για το μάθημα και τη διδακτική ενότητα.
• να τους δεχθούν στο τμήμα στο οποίο θα διδάξουν για επαρκή αριθμό ωρών και να συζητήσουν μαζί τους για ό,τι πιθανόν τους προβληματίζει,
• να ενημερωθούν για το σχεδιασμό της διδασκαλίας τους, να απαντήσουν στις ενδεχόμενες απορίες τους, να τους θέσουν και οι ίδιοι/ -ιες κάποια ερωτήματα, ώστε ο φοιτητής/ -τρια να προβληματιστεί, να καταβάλει μεγαλύτερη προσπάθεια και να βελτιώσει ό,τι μπορεί. Επίσης, να του υποδείξουν μια έγκυρη βιβλιογραφία για την προετοιμασία του (Ο μέντορας σε καμία περίπτωση δεν υποχρεώνεται να καθοδηγήσει το φοιτητή στο τι ακριβώς πρέπει να περιλάβει στη διδασκαλία του ή να του ετοιμάσει σχέδιο διδασκαλίας. Ο ρόλος του είναι υποστηρικτικός),
• να παρακολουθήσουν τη διδασκαλία τους,
• να συζητήσουν μαζί τους τις παρατηρήσεις τους, προσπαθώντας να διατηρούν έναν εκπαιδευτικό – ανατροφοδοτικό και όχι στενά αξιολογικό χαρακτήρα στη συζήτηση. Η διδασκαλία είναι για το φοιτητή μια εκπαιδευτική εμπειρία, από την οποία πρέπει να μάθει κάτι και όχι ένα τετελεσμένο προς αξιολόγηση συμβάν,

• να τους πληροφορήσουν για τη δομή και τη φιλοσοφία του δοκιμίου αυτοαξιολόγησης, που ο τελευταίος είναι υποχρεωμένος να συντάξει για τη διδασκαλία που πραγματοποίησε (για το σκοπό αυτό, πραγματοποιείται ενημερωτική συνάντηση στον Τομέα Παιδαγωγικής),
να παραλάβουν από αυτούς ολόκληρο τον φάκελο της Πρα-κτικής Άσκησης (κάρτα, 10 συμπληρωμένα φύλλα παρατήρησης των δειγματικών διδασκαλιών και δοκίμιο αυτοαξιολόγησης).

β. την πρακτική άσκηση των φοιτητών του προγράμματος Ψυχολογίας σε ιδρύματα και φορείς της εφαρμοσμένης ψυχολογίας

Σκοπός της πρακτικής άσκησης των φοιτητών του Προγράμματος Ψυχολογίας είναι η εξοικείωσή τους με τις επαγγελματικές δραστηριότητες του ψυχολόγου, η οποία επιτυγχάνεται: (α) με την παρατήρηση του έργου επαγγελματιών ψυχολόγων σε πραγματικές συνθήκες εργασίας, και (β) με την περιορισμένης έκτασης άσκηση επαγγελματικών δραστηριοτήτων υπό εποπτεία, δηλαδή με την ευθύνη και καθοδήγηση πιστοποιημένου επόπτη-ψυχολόγου.
Δικαίωμα για πρακτική άσκηση έχουν οι φοιτητές από το ΣΤ΄ εξάμηνο των σπουδών τους. Η πρακτική άσκηση πραγματοποιείται σε δύο διαφορετικά Κέντρα (ιδρύματα και φορείς της εφαρμοσμένης ψυχολογίας). Διαρκεί 120 ώρες (60 ώρες σε κάθε Κέντρο) και ισοδυναμεί με 10 διδακτικές μονάδες (5 δ.μ. σε κάθε Κέντρο). Αξιολογείται με τους χαρακτηρισμούς «επιτυχής» ή «ανεπιτυχής». Η οργάνωση και ακαδημαϊκή εποπτεία της πρακτικής άσκησης έχει ανατεθεί από τον Τομέα Ψυχολογίας στην Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης.

Όσον αφορά στη σύνδεση της θεωρίας με την πράξη αλλά και τον τρόπο διεξαγωγής της πρακτικής άσκησης οι φοιτητές αναγνωρίζουν την ανάγκη ύπαρξης και επέκτασης της πρακτικής άσκησης την οποία συνδέουν άμεσα με την επαγγελματική τους αποκατάσταση και την ολοκληρωμένη εκπαίδευση τους από το Τμήμα ΦΠΨ, το οποίο σε αυτόν τον τομέα έχει συγκριτικά πλεονεκτήματα σε σχέση με τα υπόλοιπα τμήματα παραγωγής φιλολόγων.

3.2. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών[3]

3.2.1 Τίτλος του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

- Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών σπουδών στη «Φιλοσοφία»: Το Τμήμα Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας οργανώνει και λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 2004-2005 Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Φιλοσοφίας με τρεις κατευθύνσεις:
1. Συστηματική Φιλοσοφία
2. Ιστορία της Φιλοσοφίας
3. Ηθική

- Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα: «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου»: Η παρακολούθηση του προγράμματος και η τελική επιτυχής αξιολόγηση οδηγεί στη χορήγηση μεταπτυχιακού προδιδακτορικού διπλώματος στη «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου», σε αντιστοιχία με καθεμιά από τις ακόλουθες κατευθύνσεις σπουδών:

1. Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός και Διδασκαλία
2. Εκπαιδευτική Αξιολόγηση
3. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Μάθηση για την Αειφόρο Ανάπτυξη
4. Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Ψηφιακές Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση

[3] Στην περίπτωση που στο Τμήμα λειτουργούν περισσότερα από ένα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών η ενότητα αυτή πρέπει να επαναληφθεί για το καθένα από τα ΠΜΣ.

Το μεταπτυχιακό αυτό πρόγραμμα εξασφαλίζει τις προϋποθέσεις που θα επιτρέπουν στους συμμετέχοντες να ανταποκρίνονται στο επιστημονικώς εργάζεσθαι, ώστε ως εξειδικευμένοι εκπαιδευτικοί να μπορούν:

α. να προωθούν και να εφαρμόζουν τις νέες τάσεις και πρακτικές στην εκπαίδευση

β. να διευκολύνουν την εναρμόνιση της ελληνικής εκπαίδευσης και κοινωνίας με την ευρωπαϊκή προοπτική

γ. να στελεχώνουν εκπαιδευτικές μονάδες και υπηρεσίες, φορείς και κέντρα έρευνας, που απαιτούν την εξειδίκευση αυτή και αφορούν στην ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων, την παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, την οργάνωση και αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου

δ. να εργάζονται ως επιμορφωτές σε Σχολές, Κέντρα ή Ινστιτούτα επιμόρφωσης και παιδαγωγικής κατάρτισης των εκπαιδευτικών

ε. να αναλαμβάνουν έργο Παιδαγωγικού Καθοδηγητή, Σχολικού Συμβούλου ή άλλων θέσεων διοικητικής ευθύνης στο χώρο της εκπαίδευσης.

Με την κατάρτιση επιστημόνων στους παραπάνω τομείς καλύπτονται αιτήματα και ανάγκες του σύγχρονου επιστημονικού και εκπαιδευτικού χώρου. Έτσι, το ΠΜΣ συμβάλλει τόσο στην επιστημονική κατάρτιση των σπουδαστών όσο και στη διεύρυνση των επαγγελματικών τους προοπτικών.

- Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην «Κλινική Ψυχολογία». Το Τμήμα ΦΠΨ λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 1995-6 ΠΜΣ στην Κλινική Ψυχολογία, το οποίο από το 2004-5 λειτουργεί με αναθεωρημένο πρόγραμμα. Σκοπός του ΜΠΣ Κλινικής Ψυχολογίας είναι η εκπαίδευση και η εξειδίκευση ψυχολόγων στην Κλινική Ψυχολογία.

- Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη «Σχολική Ψυχολογία». Το Τμήμα ΦΠΨ λειτουργεί ΠΜΣ στη Σχολική Ψυχολογία, το οποίο αποσκοπεί στην κατάρτιση στελεχών-ειδικών στη Σχολική Ψυχολογία με κύριο έργο τη διάγνωση, πρόληψη και ψυχοπαιδαγωγική αντιμετώπιση δυσκολιών μάθησης και προσαρμογής παιδιών και εφήβων, την ψυχοπαιδαγωγική συμβουλευτική με τους διδάσκοντες-εκπαιδευτικούς και τους γονείς καθώς και την προαγωγή της μάθησης, της ψυχικής υγείας και ψυχικής ανθεκτικότητας στη σχολική κοινότητα.

- Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη «Συμβουλευτική και τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό». Το Τμήμα ΦΠΨ λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 1993-4 ΠΜΣ στη Συμβουλευτική και τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό. Σκοπός του ΜΠΣ είναι η ειδίκευση στο παραπάνω αντικείμενο πτυχιούχων των Τμημάτων Ψυχοπαιδαγωγικών, Ανθρωπιστικών, Κοινωνικών, Οικονομικών και Θετικών Επιστημών.

- Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα: «Η Διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/Ξένης Γλώσσας», σε συνεργασία με το Τμήμα Φιλολογίας του ΕΚΠΑ.

- ΔΔΠΜΣ «ΗΘΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ», σε συνεργασία με το Τμήμα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

3.2.2 Τμήματα και Ιδρύματα που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.[4]

- Τμήμα Φιλολογίας ΕΚΠΑ
- Τμήμα Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου.

[4] Συμπληρώνεται μόνο στην περίπτωση λειτουργίας Διατμηματικού ή Διιδρυματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

3.2.3 Πώς κρίνετε το βαθμό ανταπόκρισης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις απαιτήσεις της κοινωνίας;

ΠΜΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ: Διαδικασία ελέγχου της ανταπόκρισης οργανώνεται από την Επιτροπή Διοίκησης του ΠΜΣ. Αυτό γίνεται με συσκέψεις των διδασκόντων, με ερωτηματολόγια που συμπληρώνουν οι φοιτητές και με τον αριθμό των αιτήσεων υποψηφιότητας ανά έτος. Η αξιολόγηση του Προγράμματος Σπουδών γίνεται από την Επιτροπή Διοίκησης του ΠΜΣ. Το Πρόγραμμα δημοσιοποιείται στο διαδίκτυο. Διαδικασία παρακολούθησης της επαγγελματικής πορείας των αποφοίτων δεν υπάρχει.

Λόγω της φύσης του, το ΠΜΣ της Φιλοσοφίας δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως «εμπορικό» με αποτέλεσμα να δημιουργούνται δυσκολές στη αυτοχρηματοδότηση του. Τα επόμενα χρόνια θα γίνει έρευνα για την διερεύνηση της ανταπόκρισης των σπουδών του μεταπτυχιακού σε συγκεκριμένες κατευθύνσεις ης κοινωνικής ζήτησης για αυτό το μεταπτυχιακό.

Στην έρευνα που έγινε στους εν ενεργεία φοιτητές του μεταπτυχιακού διαπιστώνουμε ότι σε ποσοστό 72,9% αποκόμισαν πολλές νέες νώσεις από την μέχρι τώρα παρακολούθηση του μεταπτυχιακού και ένας στους δυο υποσηρίζει ότι του έδωσε πολλές και πάρα πολλές γνώσεις και δεξιότητες για την επαγγελματική του καριέρα.

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα: «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου»: Διαδικασία ελέγχου της ανταπόκρισης οργανώνεται από την Επιτροπή Διοίκησης του ΠΜΣ. Αυτό γίνεται με συσκέψεις των διδασκόντων, με ερωτηματολόγια που συμπληρώνουν οι φοιτητές και με τον αριθμό των αιτήσεων υποψηφιότητας ανά έτος. Η αξιολόγηση του Προγράμματος Σπουδών γίνεται από την Επιτροπή Διοίκησης του ΠΜΣ. Το Πρόγραμμα δημοσιοποιείται στο διαδίκτυο.

Οργανωμένη διαδικασία παρακολούθησης της επαγγελματικής πορείας των αποφοίτων δεν υπάρχει. Ωστόσο, με βάση τα αρχεία της Γραμματείας του ΜΠΣ, μέχρι τις αρχές του 2010 είχαν αποφοιτήσει από το Πρόγραμμα 315 άτομα. Οι περισσότεροι από τους αποφοίτους, όπως προκύπτει από περιοδική επικοινωνία μαζί τους, έχουν στελεχώσει θέσεις ευθύνης στον εκπαιδευτικό χώρο, έχουν διοριστεί ως εκπαιδευτικοί στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση (μετά από επιτυχή συμμετοχή στο διαγωνισμό του ΑΣΕΠ) ή έχουν προσληφθεί σε ιδιωτικά εκπαιδευτήρια.

Το πρόγραμμα είναι προσαρμσμένο στις ανάγκες της αγοράς και της κοινωνίας όπως αναφέθηκε παραπάνω και αυτό συνάγεται από τον αριθμό των αιτήσεων αλλά και από την άποψη των φοιτητών που τώρα ακολουθούν σπουδ΄ς στις διάφορες κατευθύνσεις του ΠΜΣ.

Από την έρευνα με ερωηματολόγια στους φοιητές των κατευθύνσεων προκύπει ότι το 80% υποστηρίζει ότι έχει αποκομίσει πολλές νέες γνώσεις στη διάρκεια των σπουδών και ότι τα μαθήματα τους έδωσαν δεξιότητες που μπορούν να χρησιμοποιήσουν στην επαγγελματική τους καριέρα σε ποσοστό 78%. Επίσης σε ένα ποσοστό 78,8% των μεταπτυχιακών φοιητών θεωρούν ότι τα μαθήματα τους έδωσαν δεξιότητες και τη δυνατότητα να λειτουργούν ανεξάρτητα.

Είναι σαφές ότι σε επόμενη φάση του ΠΜΣ θα γίνει έρευνα πεδίου προκειμένου να διαπιστωθεί η επαγγελματική εξέλιξη των αποφοίτων και ο βαθμός σύνδεσης των σπουδών με την αγορά εργασίας σε επίπεδο κατευθύνσεων.

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην «Κλινική Ψυχολογία»: Το διδακτικό έργο αξιολογείται με ειδικά σχεδιασμένο ερωτηματολόγιο που χορηγείται στους σπουδαστές του Α΄, Β΄ και Γ΄ έτους του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών για κάθε μάθημα χωριστά.

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη «Σχολική Ψυχολογία»: Το διδακτικό έργο αξιολογείται με ερωτηματολόγια που χορηγούνται στους φοιτητές/τριες του ΠΜΣ. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης αξιοποιούνται από τους διδάσκοντες/ουσες για βελτιώσεις και αλλαγές σχετικά με τα μαθήματα και τον τρόπο διδασκαλίας.

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη «Συμβουλευτική και τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό»: Σύμφωνα με το άρθρο 13 του Εσωτερικού κανονισμού του ΠΜΣ «Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός», το Π.Μ.Σ. υπόκειται σε διαδικασία αξιολόγησης, τα αποτελέσματα της οποίας χρησιμοποιούνται από τη Συντονιστική Επιτροπή για τη βελτίωση της λειτουργίας του. Η αξιολόγηση γίνεται από μικτή επιτροπή, που αποτελείται από τον Διευθυντή του Προγράμματος, ένα μέλος Δ.Ε.Π. του Τμήματος Φ.Π.Ψ. που διδάσκει στο πρόγραμμα, έναν εκπρόσωπο των μεταπτυχιακών φοιτητών που υποδεικνύεται από αυτούς, και ένα μέλος του Διοικητικού-Τεχνικού Προσωπικού των Τομέων Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας.

Η αξιολόγηση αυτή είναι διαρκής. Τα μέλη της μικτής επιτροπής ανά εύλογα χρονικά διαστήματα συγκεντρώνουν στοιχεία για τη λειτουργία του προγράμματος, τόσο από το αρχείο που τηρείται στη Γραμματεία, όσο και με ερωτηματολόγιο που δίδεται στους διδάσκοντες και στους μεταπτυχιακούς φοιτητές. Με βάση όλα τα παραπάνω συντάσσεται έκθεση αξιολόγησης, η οποία τίθεται υπόψη της Συντονιστικής Επιτροπής και υποβάλλεται στη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνθεσης του Τμήματος.

ΔΔΠΜΣ «ΗΘΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ»: Η Αξιολόγηση του Μεταπτυχιακού γίνεται μέσα από τα ερωτηματολόγια της ΑΔΙΠ. Το πρόγραμμα Σπουδών, καθώς και η προκήρυξη θέσεων νέων μεταπτυχιακών φοιτητών δημοσιοποιείται στα τοπικά και διεθνή ΜΜΕ, καθώς και στο διαδίκτυο στη σελίδα του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου (στις ανακοινώσεις Μεταπτυχιακά Προγράμματα) www.uop.gr, καθώς και στην ιστοσελίδα του Τμήματος http://kalamata.uop.gr/~litd/postgraduate/postgraduate.htm

Κατά την αίτηση ορκωμοσίας των Μεταπτυχιακών Φοιτητών, οι υποψήφιοι πτυχιούχοι του Τμήματος συμπληρώνουν ερωτηματολόγιο (που αφορά το σύνολο των σπουδών τους, καθώς και την μετέπειτα πορεία τους), που αποστέλλει το Γραφείο Διασύνδεσης του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

3.2.4. Πώς κρίνετε τη δομή, τη συνεκτικότητα και τη λειτουργικότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

ΠΜΣ «ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ»: Το ποσοστό μαθημάτων κορμού και ειδίκευσης είναι 33% και 67% αντίστοιχα. Το 83% είναι υποχρεωτικά και το 17% επιλογής. Στα μαθήματα ειδίκευσης οι 2 ώρες αντιστοιχούν σε παράδοση και η 1 σε σεμινάριο. Εργαστήρια δεν υπάρχουν. Η ύλη αποφασίζεται από τους διδάσκοντες. Επικαλύψεις ύλης δεν παρατηρούνται. Κενά ύλης δεν υπάρχουν, καθώς τα αντικείμενα καλύπτουν όλο το γνωστικό εύρος. Η έκταση της ύλης είναι μεγάλη και δημιουργεί αρκετό φόρτο εργασίας στους φοιτητές. Διαδικασίες αναπροσαρμογής και επικαιροποίησης της ύλης βαρύνουν τους διδάσκοντες. Προαπαιτούμενα είναι τα μαθήματα του Α΄εξαμήνου, γεγονός που δεν προκαλεί δυσλειτουργίες.

Από την έρευνα που έγινε στους μεταπτυχιακούς φοιτητές διαπιστώθηκε ότι στην πλειονότητά τους αναγνωρίζουν την καλή δομή και συνεκτικότητα του προγράμματος αφού σχεδόν ένας στους δυο το θεωρεί πάρα πολύ καλό από την πλευρά των μαθημάτων και επίσης το 81,1% των φοιτητών θεωρεί ότι τα μαθήματα αναταποκρίνονται πολύ και πάρα πολύ στα επιστημονικά και επαγγελματικά τους ενδιαφέροντα.

Επίσης οι φοιτητές θεωρούν ότι συνδέονται απόλυτα η θεωρία με την πράξη σε αυτό το μεταπτυχιακό καθώς επίσης και ότι οι στόχοι του προγράμματος είναι σαφείς και επιτυγχάνονται απόλυτα μέσα από τη συνοχή του προγράμματος.

Τέλος σε σχέση με την έκταση των μαθημάτων οι φοιτητές θεωρούν σε υψηλό ποσοστό ότι χρειάζεται περισσότερος χρόνος για την διδασκαλία του κάθε αντικειμένου που περιλαμβάνει το μεταπτυχιακό.

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα: «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου»: Τα μαθήματα σε καθεμία από τις κατευθύνσεις κατηγοριοποιούνται με βάση τα συνολικά ECTS.

Από τα 120 ECTS του Προγράμματος η διπλωματική εργασία παίρνει 30 ECTS, η Πρακτική Άσκηση 20 ECTS και η υποχρεωτική εργασία έτους 10 ECTS. Τα υπόλοιπα 60 ECTS προκύπτουν από την επίδοση στα μαθήματα του προγράμματος, τα οποία διακρίνονται σε κορμού (22/60 ECTS), και σε ειδίκευσης (38/60 ECTS). Επίσης τα μαθήματα διακρίνονται σε υποχρεωτικά (48/60 ECTS), υποχρεωτικά επιλεγόμενα (6/60 ECTS) και επιλεγόμενα (6/60 ECTS).

Ειδικότερα, το Πρόγραμμα Σπουδών του ΜΠΣ διαρθρώνεται ως εξής:

Γενικά και εισαγωγικά μαθήματα - 1ο Εξάμηνο

α. Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας (υποχρεωτικό μάθημα, 3 δ.μ., 8 μονάδες ECTS)

β. Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων (υποχρεωτικό μάθημα, 3 δ.μ., 8 μονάδες ECTS)

γ1. Εισαγωγικό Μάθημα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού και Διδασκαλίας: Θεωρίες Μάθησης και Διδακτική Μεθοδολογία (υποχρεωτικό μάθημα Κατεύθυνσης 1, 2 δ.μ., 6 μονάδες ECTS)

γ2. Εισαγωγικό μάθημα Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης (υποχρεωτικό μάθημα Κατεύθυνσης 2, 2 δ.μ., 6 μονάδες ECTS)

γ3. Εισαγωγικό μάθημα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Μάθησης για την Αειφορία: Βασικές Έννοιες και Προσεγγίσεις της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Μάθησης για την Αειφορία (υποχρεωτικό μάθημα Κατεύθυνσης 3, 2 δ.μ., 6 μονάδες ECTS)

γ4. Εισαγωγικό μάθημα Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης (υποχρεωτικό μάθημα Κατεύθυνσης 4, 2 δ.μ., 6 μονάδες ECTS)

γ5. Εισαγωγικό μάθημα Ψηφιακών Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση: Παιδαγωγική Αξιοποίηση των Ψηφιακών Τεχνολογιών (υποχρεωτικό μάθημα Κατεύθυνσης 5, 2 δ.μ., 6 μονάδες ECTS)

γ6. Εισαγωγικό μάθημα Ειδικής Αγωγής (υποχρεωτικό μάθημα Κατεύθυνσης 6, 2 δ.μ., 6 μονάδες ECTS)

γ7. Εισαγωγικό μάθημα Εκπαιδευτικής Πολιτικής και Διοίκησης της Εκπαίδευσης: Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης της Εκπαίδευσης (υποχρεωτικό μάθημα Κατεύθυνσης 7, 2 δ.μ., 6 μονάδες ECTS)

γ8. Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης (υποχρεωτικό μάθημα επιλογής, 2 δ.μ., 6 μονάδες ECTS)

δ. Υποχρεωτικό μάθημα επιλογής από τα προσφερόμενα μαθήματα γ1-γ8 (στο α΄ ή στο γ΄ εξάμηνο).

Μαθήματα Κατεύθυνσης - 2ο και 3ο Εξάμηνο (υποχρεωτικά μαθήματα)

1. Κατεύθυνση: Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός και Διδασκαλία

(2ο Εξάμηνο)

α. Μεθοδολογία της Διδασκαλίας Ειδικών Μαθημάτων (i. Αρχαίων Ελληνικών, ii. Νεοελληνικής Γλώσσας, iii. Λογοτεχνίας iv. Ιστορίας (6 δ.μ., 16 μονάδες ECTS)

β. Ο Εκπαιδευτικός & η Τάξη: Κριτική Παρατήρηση & Αξιολόγηση του Διδακτικού Έργου (3 δ.μ., 8 μονάδες ECTS)

Συνθετική Εργασία α΄ έτους (3 δ.μ., 10 μονάδες ECTS)

(3ο Εξάμηνο)

γ. Αρχές και Μέθοδοι Παραγωγής Εκπαιδευτικού Υλικού (3 δ.μ., 8 μονάδες ECTS)
δ. Πρακτική Άσκηση: Διδασκαλία και Έρευνα στο Σχολικό Περιβάλλον (8 δ.μ., 20 μονάδες ECTS)

2. Κατεύθυνση: Εκπαιδευτική Αξιολόγηση

(2ο Εξάμηνο)

α. Αξιολόγηση της Επίδοσης των Μαθητών – Ψυχομετρία (3 δ.μ., 8 μονάδες ECTS)
β. Αξιολόγηση Εκπαιδευτικών Συστημάτων Παρεμβάσεων και Πολιτικών (3 δ.μ., 8 μονάδες ECTS)
γ. Σχολική Αποτελεσματικότητα και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου (3 δ.μ., 8 μονάδες ECTS)
Συνθετική Εργασία α΄ έτους (3 δ.μ., 10 μονάδες ECTS)

(3ο Εξάμηνο)

δ. Ποιοτικές Μέθοδοι Αξιολόγησης – Εθνογραφία του Σχολείου (3 δ.μ., 8 μονάδες ECTS)
ε. Πρακτική Άσκηση: Ενδυναμωτική Αξιολόγηση Σχολικών Μονάδων (8 δ.μ., 20 μονάδες ECTS)

3. Κατεύθυνση: Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Μάθηση για την Αειφόρο Ανάπτυξη

(2ο Εξάμηνο)

α. Αρχές Διδακτικού Σχεδιασμού και Αξιολόγησης στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (3 δ.μ., 7 μονάδες ECTS)
β. Σύγχρονα Περιβαλλοντικά Ζητήματα & Τρόποι Διδακτικής Προσέγγισής τους (3 δ.μ.,7 μονάδες ECTS)
γ. Αρχές, Μορφές και Εφαρμογές της Διαβίου Μάθησης για το Περιβάλλον και την Αειφορία (3 δ.μ., 7 μονάδες ECTS)
δ. Φιλοσοφικές και Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις της Σχέσης Άνθρωπος – Περιβάλλον (3 δ.μ., 7 μονάδες ECTS)
Συνθετική Εργασία α΄ έτους (3 δ.μ., 10 μονάδες ECTS)

(3ο Εξάμηνο)

ε. Πρακτική Άσκηση στο Σχεδιασμό Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων και την Ανάπτυξη Παιδαγωγικού Υλικού στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την Αειφορία (4 δ.μ., 12 μονάδες ECTS)
στ. Πρακτική Άσκηση στο Σχεδιασμό και την Υλοποίηση Ερευνητικών Εφαρμογών στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Μάθηση για την Αειφορία (4 δ.μ., 12 μονάδες ECTS)

4. Κατεύθυνση: Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

(2ο Εξάμηνο)

α. Θεωρητικές Προσεγγίσεις του Πολυπολιτισμικού Φαινομένου σε Μακρο- και Μικροεπίπεδο (3 δ.μ., 8 μονάδες ECTS)
β. Μεθοδολογία και Πράξη της Διαπολιτισμική Έρευνας (3 δ.μ., 8 μονάδες ECTS)
γ. Διαπολιτισμική Σχολική Ψυχολογία (3 δ.μ., 8 μονάδες ECTS)
Συνθετική Εργασία α΄ έτους (3 δ.μ., 10 μονάδες ECTS)

(3ο Εξάμηνο)

δ. Διαπολιτισμική Μάθηση και Εκπαιδευτική Πολιτική (3 δ.μ., 8 μονάδες ECTS)
ε. Πρακτική Άσκηση στο Σχολικό Περιβάλλον (8 δ.μ., 20 μονάδες ECTS)

5. Κατεύθυνση: Ψηφιακές Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση

(2ο Εξάμηνο)

α. Ψηφιακές Τεχνολογίες και Μάθηση (3 δ.μ., 8 μονάδες ECTS)
β. Σχεδιασμός Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων βασισμένων στις Ψηφιακές Τεχνολογίες (Πρακτική Άσκηση - 4 δ.μ., 10 μονάδες ECTS)

γ. Αξιολόγηση, Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Εκπαιδευτικού Λογισμικού (Πρακτική Άσκηση - 4 δ.μ., 10 μονάδες ECTS)
Συνθετική Εργασία α΄ έτους (3 δ.μ., 10 μονάδες ECTS)
(3ο Εξάμηνο)
δ. Ψηφιακές Τεχνολογίες, Σχολική Τάξη και Εκπαιδευτικό Σύστημα (3 δ.μ., 8 μονάδες ECTS)
ε. Ψηφιακές Τεχνολογίες και Ομαδοσυνεργατική Μάθηση (3 δ.μ., 8 μονάδες ECTS)
στ. Ψηφιακές Τεχνολογίες και Εκπαίδευση από Απόσταση (3 δ.μ., 8 μονάδες ECTS)

6. Κατεύθυνση: Ειδική Αγωγή
(2ο Εξάμηνο)
α. Μεθοδολογία Έρευνας στην Ειδική Αγωγή (3 δ.μ., 8 μονάδες ECTS)
β. Εφαρμοσμένη Ανάλυση της Συμπεριφοράς (3 δ.μ., 6 μονάδες ECTS)
γ. Πρακτική Άσκηση 1 (4 δ.μ., 10 μονάδες ECTS)
Συνθετική Εργασία α΄ έτους (3 δ.μ., 10 μονάδες ECTS)
(3ο Εξάμηνο)
δ. Νέες Τάσεις και Προοπτικές στην Ειδική Αγωγή (2 δ.μ., 6 μονάδες ECTS)
ε. Διαταραχές Μάθησης και Συμπεριφοράς: Διάγνωση και Αντιμετώπιση (2 δ.μ., 6 μονάδες ECTS)
στ. Αναπτυξιακές Διαταραχές: Διάγνωση και Αντιμετώπιση (2 δ.μ., 6 μονάδες ECTS)
ζ. Πρακτική Άσκηση 2 (4 δ.μ., 10 μονάδες ECTS)

7. Κατεύθυνση: Εκπαιδευτική Πολιτική και Διοίκηση της Εκπαίδευσης
(2ο Εξάμηνο)
α. Εισαγωγικό μάθημα Εκπαιδευτικής Πολιτικής και Διοίκησης της Εκπαίδευσης: Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης της Εκπαίδευσης. (2δ.μ. 6 μονάδες ECTS).
β. Εκπαιδευτική Πολιτική και Διοίκηση: Θεωρίες Ρύθμισης του Εκπαιδευτικού Συστήματος (3 δ.μ., 8 μονάδες ECTS)
γ. Εκπαιδευτικές Αλλαγές και Καινοτομίες (3 δ.μ., 8 μονάδες ECTS)
δ. Ο Ρόλος της Ηγεσίας και των Εκπαιδευτικών στην Ποιότητα και Αποτελεσματικότητα της Διοίκησης των Σχολικών Μονάδων (3 δ.μ., 8 μονάδες ECTS)
Συνθετική Εργασία α΄ έτους (3 δ.μ., 10 μονάδες ECTS)
(3ο Εξάμηνο)
ε. Σχολική Μονάδα: Κλίμα, Κουλτούρα και Επικοινωνία (3 δ.μ., 8 μονάδες ECTS)
στ.. Πρακτική Άσκηση στο Σχολικό Περιβάλλον (8 δ.μ., 20 μονάδες ECTS)

4ο Εξάμηνο:
Σχεδιασμός, Εποπτεία και Σύνθεση Διπλωματικής Εργασίας (11 δ.μ., 30 μονάδες ECTS).

Η γενική εικόνα του Προγράμματος παραπέμπει σε λειτουργικότητα, συνεκτικότητα και συνάφεια των γνωστικών αντικειμένων, τόσο στη μεταξύ τους σχέση όσο και σε σχέση με το γενικό θεωρητικό πλαίσιο λειτουργίας του ΜΠΣ.

Από την έρευνα με ερωτηματολόγιο στους μεταπτυχιακούς φοιτητές με στόχο την αξιολόγηση των μαθημάτων που διδάσκονται στις κατευθύνσεις προκύπτει ότι οι φοιτητές στην πλειονότητά τους, που αντιστοιχεί στο 81,7%, είναι πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τα μαθήματα του μεταπτυχιακού και σε ποσοστό 77,9% υποστηρίζουν ότι οι διδάσκοντες συνδέουν πολύ έως πάρα πολύ τη θεωρία με την πράξη σε κάθε μάθημα αλλά και όλα τα μαθήματα είναι πάρα πολύ καλά οργανωμένα.

Τέλος οι μεταπτυχιακοί φοιητές υποστηρίζουν ότι οι στόχοι των μαθημάτων επιτυγχάνονται πολύ και πάρα πολύ σε ποσοστό 76% κατά μέσο όρο που σημαίνει ότι

το πρόγραμμα συνολικά πετυχαίνει τους στόχους του οι οποίοι σ ποσοστό 80% περίπου υποστηρίζουν ότι είναι σαφείς.

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην «Κλινική Ψυχολογία»: Όλα τα μαθήματα του ΠΜΣ Κλινικής Ψυχολογίας είναι υποχρεωτικά. Πέντε (5) μαθήματα είναι τετράωρα, 5 είναι τρίωρα και 20 μαθήματα είναι δίωρα. Ακόμη, η φοίτηση περιλαμβάνει υποχρεωτικά στο 2ο έτος σπουδών πρακτική άσκηση σε εξωτερικό φορέα ψυχικής υγείας 3 μέρες/εβδομάδα (μικρή πρακτική άσκηση) και στο 3ο έτος σπουδών πρακτική άσκηση σε εξωτερικό φορέα ψυχικής υγείας 5 μέρες/εβδομάδα (μεγάλη πρακτική άσκηση). Τέλος, κάθε μεταπτυχιακός σπουδαστής υποχρεούται να εκπονήσει ερευνητική διπλωματική εργασία.

Στην πλειονότητά τους τα μαθήματα παρουσιάζονται με τη μορφή διάλεξης. Επίσης, πραγματοποιούνται άλλου τύπου δραστηριότητες συναφείς με τους μαθησιακούς στόχους που θέτει το κάθε μάθημα. Για παράδειγμα, σε ορισμένα μαθήματα μικρές ομάδες σπουδαστών εργάζονται πάνω σε ένα θέμα, το οποίο και παρουσιάζουν προφορικά μέσα στο μάθημα. Ακόμη, κάποια μαθήματα περιλαμβάνουν: α) βιωματικές ασκήσεις, όπως role-playing, ομάδες αυτογνωσίας, κ.λπ., β) ασκήσεις γνωστικής και κλινικής αξιολόγησης, όπως για παράδειγμα με τεστ νοημοσύνης, προσωπικότητας, ψυχοπαθολογίας, γ) παρακολούθηση ταινιών σχετικών με την θεματολογία του μαθήματος, δ) παρουσιάσεις για τις δραστηριότητες στην πρακτική άσκηση εκτός ωρών διδασκαλίας και ε) παρουσίαση έρευνας εκτός ωρών διδασκαλίας. Επίσης, σε κάθε εξάμηνο πραγματοποιούνται ειδικά σεμινάρια, όπως για παράδειγμα Ψυχοφαρμακολογία, Ταξινόμηση των ψυχικών διαταραχών σύμφωνα με το DSM και το ICD, κ.λπ. Στην πλειονότητα των μαθημάτων χρησιμοποιείται πολλαπλή βιβλιογραφία (πάνω από το 90%). Στα 3/4 των μαθημάτων υπάρχουν υποχρεωτικές γραπτές εξετάσεις. Σε περίπου 3/4 των μαθημάτων υπάρχουν υποχρεωτικές εργασίες. Όλα τα μαθήματα περιλαμβάνονται στον Οδηγό Σπουδών του Τμήματος Ψυχολογίας όπου υπάρχει και η περιγραφή του περιεχόμενου τους. Επίσης, υπάρχει η ιστοσελίδα του Μεταπτυχιακού στην οποία οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ενημερωθούν σχετικά με το προσωπικό του προγράμματος, τα μαθήματα που διδάσκονται ανά εξάμηνο σπουδών και τις ώρες διδασκαλίας, καθώς και ανακοινώσεις για εξωτερικές επιστημονικές εκδηλώσεις του χώρου της κλινικής ψυχολογίας.

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη «Σχολική Ψυχολογία»: Το πρόγραμμα μαθημάτων περιλαμβάνει 20 μαθήματα, πρακτική άσκηση των φοιτητών και εκπόνηση διπλωματικής εργασίας. Τα μαθήματα αυτά περιλαμβάνουν μαθήματα κορμού, μαθήματα αξιολόγησης, μαθήματα σχετικά με δυσκολίες μάθησης και προσαρμογής, μαθήματα διδακτικής, μαθήματα ψυχολογικής παρέμβασης, μαθήματα μεθοδολογίας επιστημονικής έρευνας και στατιστικής ανάλυσης καθώς και μάθημα εποπτείας της πρακτικής άσκησης.

Τα μαθήματα στοχεύουν στην ολόπλευρη ανάπτυξη και στελέχωση των αποφοίτων με τα απαραίτητα εφόδια για διάγνωση, πρόληψη και ψυχοπαιδαγωγική αντιμετώπιση δυσκολιών μάθησης και προσαρμογής παιδιών και εφήβων, τη συμβουλευτική με τους διδάσκοντες-εκπαιδευτικούς και τους γονείς, καθώς και την προαγωγή της μάθησης και της ψυχικής ανθεκτικότητας στη σχολική κοινότητα. Επίσης, τα μαθήματα στοχεύουν στη σύνδεση της θεωρίας, της έρευνας και των παρεμβάσεων στη σχολική κοινότητα.

Όλα τα μαθήματα περιλαμβάνουν θεωρητικό και πρακτικό μέρος. Κατά τη διάρκεια των μαθημάτων δίδεται η ευκαιρία στους φοιτητές να καταρτιστούν και να χορηγήσουν δοκιμαστικά εργαλεία ψυχοδιαγνωστικής αξιολόγησης για το μαθησιακό και τον ψυχοκοινωνικό τομέα, να τα βαθμολογήσουν και να συγγράψουν ψυχολογικές αναφορές, να ασκηθούν σε παιχνίδι ρόλων και προσομοιώσεις, να παρουσιάσουν ηχογραφημένες/ βιντεοσκοπημένες συνεντεύξεις και συνεδρίες συμβουλευτικής, καθώς και περιστατικά στο μάθημα της εποπτείας, ενώ παράλληλα

τους δίνεται η ευκαιρία να συμμετάσχουν σε καταρτίσεις προγραμμάτων πρόληψης και παρέμβασης.

Το Πρόγραμμα Σπουδών διατίθεται σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα του τμήματος (διεύθυνση τμήματος και ιστοσελίδας ΠΜΣ), όσο και σε έντυπη μορφή στο οδηγό σπουδών και στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας. Τέλος, μέλη ΔΕΠ του ΠΜΣ μέσω των συνεργασιών τους σε ευρωπαϊκά και διεθνή ερευνητικά και παρεμβατικά προγράμματα καθώς και σε διεθνείς επιτροπές Σχολικής Ψυχολογίας (για παράδειγμα International Institute of School Psychology) γνωρίζουν σε βάθος ειδικά θέματα σχολικής ψυχολογίας.

ΔΔΠΜΣ «ΗΘΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ» Μαθήματα Κορμού είναι: 8/14 (57,14%) Μαθήματα Υποχρεωτικά: 8/14 (57,14%)/ Μαθήματα Υποχρεωτικής Επιλογής: 2/14 (14,29%)/ Μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής 4/14 (28,57%). Τα δεκατέσσερα μαθήματα που υποχρεούνται οι φοιτητές να παρακολουθήσουν μέχρι την έναρξη της Διπλωματικής Εργασίας καλύπτουν το 40% του Μέσου Όρου Βαθμολογίας του Πτυχίου και έχουν όλα το ίδιο ποσοστό στην βαθμολογία. Η Διπλωματική Εργασία καλύπτει το 60% του Μέσου Όρου Βαθμολογίας του Πτυχίου. Λόγω αντικειμένου το ΜΠΣ δεν περιλαμβάνει ασκήσεις, εργαστήρια. Βασίζεται σε διαλέξεις των διδασκόντων. Ο Οδηγός Σπουδών αποτελείται από μαθήματα που αφορούν διαφορετικά πεδία της κοινωνίας, καθώς και μαθήματα που αφορούν περιόδους της φιλοσοφίας. Η Ειδική Διατμηματική Επιτροπή ορίζει τα μαθήματα και την ύλη που θα διδαχθεί σε κάθε μάθημα σε συνεργασία με τους εκάστοτε διδάσκοντες. Τα υποχρεωτικά μαθήματα του Α' και Β' Εξαμήνου Σπουδών είναι προαπαιτούμενα για την συνέχιση της φοίτησης στο Γ' Εξάμηνο. Σε περίπτωση αποτυχίας σε κάποιο μάθημα, ο φοιτητής είναι υποχρεωμένος να επαναλάβει την φοίτηση.

4. Πώς κρίνετε το εξεταστικό σύστημα;

ΠΜΣ «ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ»: Οι τρόποι εξέτασης είναι: πρόοδοι, γραπτές δοκιμασίες, δοκίμια και προφορικές εξετάσεις. Η διαφάνεια δεν διασφαλίζεται μέσω συγκεκριμένων διαδικασιών. Δεν υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης της εξεταστικής διαδικασίας. Η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της μεταπτυχιακής εργασίας ελέγχεται από τον Τομέα. Προδιαγραφές ποιότητας, θεσμικά κατοχυρωμένες δεν υπάρχουν. Τις ορίζει ο επιβλέπων και κρίνονται από την τριμελή εξεταστική επιτροπή.

Οι απόψεις των φοιτητών για το εξεταστικό ζήτημα περιορίζονται στην άποψή τους για τις εργασίες που τουςδίνονται αλλά και την ένταση των σπουδών.

Ετσι πάνω από τους μισούς φοιτητές θεωρούν ότι οι εργασίες που τους δόθηκαν τους βοήθησαν για την καλύτερη κατανόηση του μαθήματος και της ύλης.

Επίσης οι φοιτητές θεωρούν ότι οι διδάσκοντες τους βοήθησαν πάραπολύ με την συνεργασία και την επικοινωνία τους στην καλύτερη παρακολούθηση των μαθημάτων.

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα: «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου»: Οι τρόποι εξέτασης είναι: γραπτές δοκιμασίες, εργασίες, φροντιστηριακές ασκήσεις και προφορικές εξετάσεις. Η διαφάνεια των εξετάσεων δεν διασφαλίζεται μέσω συγκεκριμένων διαδικασιών.

Το εξεταστικό σύστημα αξιολογείται από τους ίδιους τους φοιτητές, οι οποίοι διατυπώνουν τις απόψεις τους σε σχετικό ερωτηματολόγιο, εσωτερικής χρήσης, το οποίο τους διανέμεται στο τέλος κάθε ακαδημαϊκής χρονιάς και λειτουργεί ανατροφοδοτικά για το Πρόγραμμα και τη λειτουργία του.

Η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της διπλωματικής εργασίας ελέγχεται από Τριμελή Επιτροπή, την οποία ορίζει η Συντονιστική Επιτροπή του ΜΠΣ. Ο εσωτερικός κανονισμός του ΜΠΣ θέτει το πλαίσιο και τις προδιαγραφές σύνταξης της διπλωματικής εργασίας, την οποία αξιολογεί και βαθμολογεί η Τριμελής Επιτροπή.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές αξιολογούν τη διαδικασία της εκπαιδευτικής πράξης λαμβάνοντας υπόψη την ανταπόκριση στις γραπτές εργασίες αλλάκαι στις ασκήσεις των μαθημάτων όπου στην πλειονότητά τους (91,3%) είναι ικανοποιημένοι από αυτό το σύστημα αξιολόγησης της πορείας τους. Επίσης οι φοιτητές έκριναν ότι η όλη διαδικασία της παράδοσης των μαθημάτων, της συζήτησης και της καθοδήγησης είναι πολύ αποτελεσματικό αφού οι διδάσκοντες σε ποσοστό πάνω από 70% έδιναν κινητρα για ουσιαστικό διάλογο και επικοινωνούσαν πάρα πολύ αποτελεσματικά σε ποσοστό 78,8% με τους φοιτητές.

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην «Κλινική Ψυχολογία»: Η αξιολόγηση και ενδεχόμενη αναπροσαρμογή της διδακτέας ύλης πραγματοποιείται ανά διετία από την Επιτροπή Προγράμματος του ΠΜΣ. Όλοι οι φοιτητές συμμετέχουν υποχρεωτικά στις εξετάσεις, ενώ το ποσοστό επιτυχίας τους στις εξετάσεις είναι 100%.

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη «Σχολική Ψυχολογία»: Οι εξετάσεις διεξάγονται στο τέλος κάθε εξαμήνου. Όσοι αποτυγχάνουν σε αυτές έχουν το δικαίωμα επανεξέτασης το Σεπτέμβριο, εκτός αν για ειδικούς λόγους αποφασίζεται διαφορετικά από τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος μετά από Εισήγηση της Επιστημονικής Επιτροπής του ΠΜΣ. Οι εξετάσεις είναι είτε γραπτές είτε προφορικές, κατά την κρίση των διδασκόντων. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές έχουν επίσης τη δυνατότητα να καταθέσουν εργασία απαλλακτική από τις εξετάσεις, ύστερα από έγκριση των αρμοδίων διδασκόντων, οι οποίοι καθορίζουν και τα θέματα των εργασιών και αναλαμβάνουν την εποπτεία τους. Οι απαλλακτικές εργασίες πρέπει να έχουν δομή και έκταση που να εγκρίνεται από τον υπεύθυνο διδάσκοντα.

ΔΔΠΜΣ «ΗΘΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ»: Για κάθε μάθημα (υποχρεωτικό – επιλογής) κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής είναι υποχρεωμένος σε χρονικό διάστημα 20 ημερών μετά το τέλος του εξαμήνου να παραδώσει μια εργασία δέκα σελίδων. Σε ορισμένα μαθήματα κατ' επιλογή του καθηγητή μπορεί να υπάρξει και γραπτή ή προφορική εξέταση, καθώς και παρουσίαση των εργασιών. Η Ειδική Διατμηματική Επιτροπή που αποτελείται από μέλη ΔΕΠ των δύο συνεργαζομένων Τμημάτων είναι υπεύθυνη να παρακολουθεί τις διαδικασίες αξιολόγησης των φοιτητών. Τις εργασίες των εξαμήνων τις αξιολογεί ο καθηγητής που διδάσκει το κάθε μάθημα. Μετά το πέρας των τριών πρώτων εξαμήνων ο φοιτητής με αίτηση του προς την Ειδική Διατμηματική Επιτροπή του Μεταπτυχιακού ζητά την αποδοχή του θέματος που έχει επιλέξει, καθώς και τον ορισμό επιτροπής παρακολούθησης. Σε σχετική συνεδρίαση της Ειδικής Διατμηματικής Επιτροπής ορίζεται τριμελής επιτροπή για κάθε φοιτητή (ανάλογα με το θέμα που έχει επιλέξει). Η επιτροπή που αποτελείται από μέλη ΔΕΠ των δύο συνεργαζομένων τμημάτων και από διδάσκοντες του Μεταπτυχιακού αξιολογεί από κοινού την Μεταπτυχιακή Εργασία, καθώς και την δημόσια υποστήριξη αυτής από τον φοιτητή.

Η τριμελής επιτροπή είναι υπεύθυνη για τον ορισμό συγκεκριμένων προδιαγραφών ποιότητας ανάλογα με το θέμα της Μεταπτυχιακής Εργασίας. Με κανονισμό έχουν οριστεί τεχνικές προδιαγραφές της Εργασίας (έκταση, γραμματοσειρά, εξώφυλλο κ.ά.)

5. Πώς κρίνετε τη διαδικασία επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών;[5]

Η διαδικασία είναι πλήρης και διαφανής. Περιλαμβάνει ανοικτή προκήρυξη, υποβολή ατομικού φακέλου από τους υποψηφίους, γραπτή δοκιμασία και προφορική συνέντευξη.

[5] Συμπληρώστε, στην Ενότητα 11, τον Πίνακα 11-3

ΠΜΣ «ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ»: Η διαδικασία επιλογής μεταπτυχιακών φοιτητών γίνεται κατόπιν ανάρτησης προκήρυξης στον ιστότοπο του Τμήματος, όπου αναφέρονται οι συγκεκριμένες διαδικασίες (κατάθεση αίτησης με τα απαραίτητα δικαιολογητικά. Συνοδεύεται από δύο συστατικές επιστολές). Ακολουθεί έλεγχος του βιογραφικού, γραπτή εξέταση και συνέντευξη. Οι αιτήσεις είναι περίπου 80 για 25 θέσεις. Η διαδικασία δημοσιοποιείται στην ιστοσελίδα του Τμήματος, σε όλες τις φάσεις της. Η αποτελεσματικότητα και η διαφάνεια διασφαλίζονται με την ύπαρξη δύο βαθμολογητών και ενός αναβαθμολογητή.

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα: «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου»: Κάθε χρόνο το Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας προκηρύσσει αριθμό θέσεων για όποιες από τις κατευθύνσεις αποφασίσει η ΓΣΕΣ μετά από εισήγηση της Συντονιστικής Επιτροπής του ΠΜΣ. Ο αριθμός των προκηρυσσόμενων θέσεων δεν μπορεί να είναι μικρότερος από 10 και μεγαλύτερος από 20 ανά προκηρυσσόμενη κατεύθυνση σπουδών. Η διαδικασία επιλογής διενεργείται μόνο για τις κατευθύνσεις στις οποίες ο αριθμός των αιτήσεων ανέρχεται τουλάχιστον σε 30. Δικαίωμα συμμετοχής έχουν οι απόφοιτοι όλων των Πανεπιστημιακών Τμημάτων ή Τμημάτων ΑΤΕΙ που καταρτίζουν εκπαιδευτικούς για την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Στην προκήρυξη για την κάθε κατεύθυνση εξειδικεύονται, κατά περίπτωση, οι κατηγορίες πτυχιούχων που μπορούν να υποβάλουν αίτηση. Δεκτοί, επίσης, γίνονται και πτυχιούχοι Πανεπιστημίων της αλλοδαπής, των οποίων οι τίτλοι έχουν αναγνωρισθεί από το ΔΟΑΤΑΠ ως ισότιμοι και αντίστοιχοι με τίτλους Τμημάτων ΑΕΙ ή ΑΤΕΙ που καταρτίζουν εκπαιδευτικούς για την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Για τους αλλοδαπούς υποψηφίους ή υποτρόφους του Ελληνικού Κράτους προϋποτίθεται η επαρκής γνώση της ελληνικής γλώσσας, η οποία πιστοποιείται με διαδικασίες που ορίζει η ΓΣΕΣ του Τμήματος.

Οι υποψήφιοι μεταπτυχιακοί φοιτητές οφείλουν να υποβάλουν στην Επιτροπή του Προγράμματος τα παρακάτω δικαιολογητικά:

1. Αίτηση συμμετοχής στη διαδικασία επιλογής.
2. Βιογραφικό σημείωμα στο οποίο να αναφέρονται αναλυτικά οι σπουδές, η διδακτική εμπειρία, η επιστημονική και κοινωνική δραστηριότητα.
3. Αντίγραφο πτυχίου ή πτυχίων (επικυρωμένο φωτοαντίγραφο).
4. Αναλυτικό κατάλογο προπτυχιακών μαθημάτων (αναλυτική βαθμολογία - επικυρωμένο φωτοαντίγραφο).
5. Πιστοποιητικό κατοχής ξένης γλώσσας (απλή φωτοτυπία με την επίδειξη του πρωτοτύπου). Σε περίπτωση που ο υποψήφιος δεν έχει πιστοποιητικό που να αποδεικνύει την άριστη κατοχή ξένης γλώσσας (σύμφωνα με τα οριζόμενα από το ΑΣΕΠ), θα συμμετέχει σε εξετάσεις.
6. Δημοσιεύσεις (αν υπάρχουν).

Οι υποψήφιοι μεταπτυχιακοί φοιτητές όλων των κατευθύνσεων, οι οποίοι δεν προσκομίζουν πιστοποιητικό για την επαρκή γνώση σε μια τουλάχιστον ξένη γλώσσα, εξετάζονται σε γλώσσα της προτίμησής τους. Όσοι από αυτούς επιτύχουν, εξετάζονται γραπτώς, μαζί με τους υπόλοιπους υποψηφίους, σε δύο αντικείμενα: στη Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας και σε εξεταστέα ύλη, η οποία καθορίζεται σε σχέση με την κατεύθυνση για την οποία ενδιαφέρονται. Όσοι ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της γραπτής εξέτασης καλούνται σε συνέντευξη ενώπιον τριμελούς επιτροπής αξιολόγησης, η οποία αποτελείται από μέλη ΔΕΠ (ένα εκ των οποίων είναι ειδικευμένο στην κατεύθυνση για την οποία επιθυμεί να επιλεγεί ο υποψήφιος), έτσι ώστε να γίνει η τελική επιλογή, στην οποία θα συνεκτιμηθούν όλα τα στοιχεία της υποψηφιότητας ως ακολούθως:

α. Γραπτή Εξέταση: 50% (από 25% για κάθε γραπτώς εξεταζόμενο αντικείμενο)

β. Συνέντευξη: 20%

γ. Βαθμός Πτυχίου: 8%

δ. Βαθμολογία γνωστικών αντικειμένων ειδίκευσης στον προπτυχιακό κύκλο σπουδών: 6%

ε. Επιπλέον προσόντα (2η και 3η ξένη γλώσσα, ηλεκτρονικοί υπολογιστές, πρόσθετοι ακαδημαϊκοί τίτλοι, συγγραφικό και ερευνητικό έργο, συμμετοχή σε συνέδρια – επιμόρφωση): 16%

Με βάση απόφαση της ΓΣΕΣ του Τμήματος της 6/2/2002 (πρόταση της Επιτροπής του ΠΜΣ, Πράξη 2/12.12.2001), καθορίστηκε ότι αιτήσεις υποψηφίων που έχουν διδακτορικό τίτλο ή είναι επιτυχόντες του ΙΚΥ για ειδικεύσεις αντίστοιχες με τις κατευθύνσεις του Προγράμματος, εξετάζονται κατά περίπτωση. Οι ανωτέρω υποψήφιοι γίνονται δεκτοί ως υπεράριθμοι σε ποσοστό που δεν μπορεί να υπερβαίνει το 15% επί του αριθμού των εισακτέων και τα τρία άτομα ανά προκηρυσσόμενη κατεύθυνση.

Επιδίωξη του ΠΜΣ είναι να μπορεί να δημοσιεύει την προκήρυξη νέων θέσεων και τις προθεσμίες υποβολής δικαιολογητικών μέσα στο πρώτο δεκαήμερο του Μαρτίου, ώστε η διαδικασία επιλογής να διεξάγεται κατά το γραπτό της μέρος μέχρι τα μέσα Μαΐου και η ανακοίνωση του πίνακα των επιτυχόντων να γίνεται ως το τέλος Ιουνίου.

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην «Κλινική Ψυχολογία»: Η διαδικασία επιλογής μεταπτυχιακών φοιτητών γίνεται κατόπιν ανάρτησης προκήρυξης στον ιστότοπο του Τμήματος και του Τομέα Ψυχολογίας, όπου αναφέρονται οι συγκεκριμένες διαδικασίες. Ακολουθεί έλεγχος του βιογραφικού, γραπτή εξέταση σε τρία μαθήματα και συνέντευξη. Η αποτελεσματικότητα και η διαφάνεια διασφαλίζονται με την ύπαρξη δύο βαθμολογητών και ενός αναβαθμολογητή και τη συμμετοχή πολλών διδασκόντων στη διαδικασία των συνεντεύξεων.

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη «Σχολική Ψυχολογία»: Η διαδικασία επιλογής μεταπτυχιακών φοιτητών γίνεται κατόπιν ανάρτησης προκήρυξης στον ιστότοπο του Τμήματος και του Τομέα Ψυχολογίας, όπου αναφέρονται οι συγκεκριμένες διαδικασίες. Ακολουθεί έλεγχος του βιογραφικού, γραπτή εξέταση σε τρία μαθήματα και συνέντευξη. Η αποτελεσματικότητα και η διαφάνεια διασφαλίζονται με την ύπαρξη δύο βαθμολογητών και ενός αναβαθμολογητή και τη συμμετοχή πολλών διδασκόντων στη διαδικασία των συνεντεύξεων.

ΔΔΠΜΣ «ΗΘΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ»: Οι υποψήφιοι καταθέτουν το φάκελο υποψηφιότητας. Η επιτροπή επιλογής και αξιολόγησης (ορίζεται με συνεδρίαση της Ειδικής Διατμηματικής Επιτροπής και αποτελείται από τουλάχιστον δύο μέλη ΔΕΠ των συνεργαζομένων τμημάτων) αφού εξετάσει τους φακέλους καλεί σε συνέντευξη τους υποψήφιους που τηρούν τις απαραίτητες προδιαγραφές, συμφώνως με την προκήρυξη θέσεων μεταπτυχιακών, και μετά την συνέντευξη συνεδριάζουν για να αποφασίσουν ποιοι φοιτητές συμφώνως με τα κριτήρια θα επιλέξουν. Το πρακτικό της συνεδρίασης της Επιτροπής καταθέτουν τα μέλη τους στην Ειδική Διατμηματική Επιτροπή η οποία εγκρίνει την επιλογή τους, εφόσον όλα κριθούν νόμιμα.
Πτυχίο ΑΕΙ ή ΤΕΙ Ανθρωπιστικών Σπουδών και Επιστημών της Φύσης του Ανθρώπου, Γνώση Κύριας Ευρωπαϊκής Γλώσσας, Δύο Συστατικές Επιστολές. Οι υποψήφιοι καταθέτουν βιογραφικό σημείωμα, καθώς και οποιοδήποτε επιπλέον προσόν (Δημοσιεύσεις, επιπλέον πτυχίο, βεβαιώσεις συμμετοχής σε συνέδρια, σεμινάρια κ.α.). Μετά και την διαδικασία της συνεντεύξεως η επιτροπή επιλογής συνεδριάζει προκειμένου να αποφασίσει ποιοι υποψήφιοι τηρούν τις προϋποθέσεις
Για το ποσοστό αποδοχής υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών (βλ. Πίνακα).
Η προκήρυξη θέσεων μεταπτυχιακών φοιτητών δημοσιοποιούνται στα τοπικά και διεθνή ΜΜΕ, καθώς και στο διαδίκτυο στη σελίδα του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου (στις ανακοινώσεις Μεταπτυχιακά Προγράμματα) www.uop.gr , καθώς και στην σελίδα του Τμήματος http://kalamata.uop.gr/~litd/postgraduate/postgraduate.htm. Στις συγκεκριμένες σελίδες διαδικτύου δημοσιοποιούνται και τα αποτελέσματα της επιλογής φοιτητών.

6. Πώς κρίνετε τη χρηματοδότηση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

ΠΜΣ «ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ»: Μοναδική πηγή χρηματοδότησης είναι ο κρατικός προϋπολογισμός. Οι πόροι καλύπτουν λειτουργικά έξοδα.

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα: «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου»: Λόγω μειωμένης κρατικής χρηματοδότησης από το ακαδημαϊκό έτος 2010-2011 προβλέπεται η αυτοχρηματοδότηση του ΜΠΣ με την επιβολή διδάκτρων, που ανέρχονται σε 800 ευρώ ανά εξάμηνο. Οι πόροι καλύπτουν λειτουργικά έξοδα του Προγράμματος.

Τα επόμενα χρόνια θα αναζητηθούν και πρόσθετοι πόροι από αναπτυξιακά και ερευνητικά προράμματα που χηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η αναζήτηση επιπλέον πόρων θα μας δώσει τη δυνατότητα να παρέχουμε υποτροφίες σε φοιτητές που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη χρηματοδότηση του συνόλου των σπουδών τους.

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην «Κλινική Ψυχολογία»: Μοναδική πηγή χρηματοδότησης είναι ο κρατικός προϋπολογισμός. Οι πόροι καλύπτουν λειτουργικά έξοδα.

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη «Σχολική Ψυχολογία»: Μοναδική πηγή χρηματοδότησης είναι ο κρατικός προϋπολογισμός. Οι πόροι καλύπτουν λειτουργικά έξοδα.

ΔΔΠΜΣ «ΗΘΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ»: Το πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών «Ηθική Φιλοσοφία» αυτοχρηματοδοτείται από τα δίδακτρα των φοιτητών. Δεν υπάρχει κρατική επιχορήγηση.

Οι πόροι του Προγράμματος διατίθενται στην αγορά τεχνικού-υλικού εξοπλισμού για τις ανάγκες του προγράμματος, σε αγορά βιβλίων απαραίτητων για την έρευνα των φοιτητών, στην διοργάνωση συνεδρίων με συνάφεια του αντικειμένου, σε αμοιβή των διδασκόντων και του διοικητικού προσωπικού.

7. Πώς κρίνετε τη διεθνή διάσταση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

«ΠΜΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ»: Οι απόφοιτοι των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών τυγχάνουν διεθνούς αναγνωρίσεως και μπορούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε διδακτορικό επίπεδο στην ημεδαπή και στην αλλοδαπή. Μέχρι το ακαδημαϊκό έτος 2010-11 δεν υπήρχαν προσκλήσεις διδασκόντων από το εξωτερικό, πράγμα που έγινε το 2011-12 (4 προσκλήσεις). Αλλοδαποί φοιτητές δεν υπάρχουν. Κανένα μάθημα δεν διδάσκεται σε ξένη γλώσσα. Συμφωνίες με ιδρύματα του εξωτερικού δεν υπάρχουν, όπως ούτε και διεθνείς διακρίσεις.

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα: «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου»: Οι απόφοιτοι των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών τυγχάνουν διεθνούς αναγνωρίσεως και μπορούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε διδακτορικό επίπεδο στην ημεδαπή και στην αλλοδαπή.

Κατά την τελευταία δεκαετία έχουν προσκληθεί και έχουν διδάξει στο ΜΠΣ πέντε Καθηγητές Ξένων Πανεπιστημίων. Μία αλλοδαπή φοιτήτρια έχει αποφοιτήσει από το ΜΠΣ, η οποία ήταν γεωργιανής καταγωγής και υπότροφος του ΥΠΕΞ.

Κανένα μάθημα δεν διδάσκεται σε ξένη γλώσσα. Συμφωνίες με ιδρύματα του εξωτερικού δεν υπάρχουν, όπως ούτε και διεθνείς διακρίσεις.

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην «Κλινική Ψυχολογία»: Το ΠΜΣ προσκαλεί σε τακτική βάση διδάσκοντες από Πανεπιστήμια και Πανεπιστημιακές Κλινικές του αλλοδαπής, κυρίως μέσω του Προγράμματος Erasmus / Socrates, και

συγκεκριμένα από το: Πανεπιστήμιο της Βιέννης την Καθηγήτρια Ilse Krystin-Exner, Πανεπιστήμιο του Landau (Γερμανία) την Καθηγήτρια Annette Schröder, Πανεπιστήμιο της Κοπεγχάγης την Καθηγήτρια Libby Tata-Arcel, Πανεπιστήμιο La Sapienza της Ρώμης τον Καθηγητή Claudio Neri, Πανεπιστήμιο του Angers (Γαλλία) την Καθηγήτρια Alix Bernard, Πανεπιστήμιο Lumière της Lyon 2 την Καθηγήτρια Claudine Vacheret και τους Καθηγητές René Kaës και Bernard Duez, Πανεπιστήμιο της Τουλούζης τον Καθηγητή Sidi Askofaré, Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο της Caen (Γαλλία) τον παιδοψυχίατρο Jacques Dayan.
Τέλος, επιχειρείται η δημιουργία ενός «Θεματικού Φόρουμ Συζητήσεων» με διάφορες ομάδες ενδιαφερόντων στο οποίο θα μπορούν να συμμετέχουν διδάσκοντες και σπουδαστές Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών Κλινικής Ψυχολογίας τόσο της ημεδαπής όσο και της αλλοδαπής.
Στη δεύτερη φάση της λειτουργίας του ΠΜΚΨ (2004-2012) έχουν ήδη δρομολογηθεί ανταλλαγές σπουδαστών με άλλα ευρωπαϊκά Μεταπτυχιακά Προγράμματα μέσω του προγράμματος υποτροφιών Erasmus / Socrates, οι οποίες άρχισαν να ισχύσουν από το ακαδημαϊκό έτος 2005-2006.

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη «Σχολική Ψυχολογία»: Μέλη ΔΕΠ του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Σχολικής Ψυχολογίας συνεργάζονται με πανεπιστήμια του εξωτερικού, με ευρωπαϊκούς και διεθνείς συλλόγους και διεθνείς εταιρείες σχολικής ψυχολογίας και διοργανώνουν από κοινού ομιλίες, συνέδρια και διαλέξεις. Αναφέρονται ενδεικτικά: University of California, Santa Barbara, USA, California State University, USA, Winthrop University, South Carolina, Harvard University, USA, Institute for School Reform, School Psychology Program, University of South Florida, University of Florida, The Community Stress Prevention Center, Israel, Educational & Child Psychology Service, Wales, UK.

ΔΔΠΜΣ «ΗΘΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ»: Όλα τα μαθήματα διδάσκονται στην ελληνική γλώσσα. Είναι απαραίτητη η γνώση όμως ξένων γλωσσών, επειδή η βιβλιογραφία που προτείνεται στους φοιτητές αποτελείται και από ξενόγλωσσα συγγράμματα

3.3. Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών

3.3.1. Πώς κρίνετε τον βαθμό ανταπόκρισης του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις απαιτήσεις της κοινωνίας;

Οι υποψήφιοι Διδάκτορες εκπονούν διατριβή σε θέματα σχετικά με τα αντικείμενα που θεραπεύει το Τμήμα. Μέσω των διατριβών αυτών προάγεται η έρευνα σε κρίσιμους επιστημονικούς τομείς. Πολλοί δε διδάκτορες του Τμήματος έχουν ήδη εκλεγεί μέλη ΔΕΠ σε πανεπιστήμια της ημεδαπής και της αλλοδαπής.

3.3.2. Πώς κρίνετε τη δομή του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών;

Τα θέματα διδακτορικών διατριβών που έχουν ανατεθεί χαρακτηρίζονται για την πρωτοτυπία τους και εκπονούνται με επιστημονική μέθοδο και τεκμηρίωση εκ μέρους των υποψηφίων και υπό την άμεση εποπτεία του εποπτεύοντος καθηγητή και της τριμελούς κριτικής επιτροπής.

3.3.3. Πώς κρίνετε τη διαδικασία επιλογής των υποψηφίων διδακτόρων;[6]

Γίνεται με απόλυτη διαφάνεια και σύμφωνα με τους κείμενους νόμους. Ο υποψήφιος διδάκτωρ αναζητεί μέλος ΔΕΠ με συναφές προς την έρευνά του γνωστικό αντικείμενο. Κατόπιν καταθέτει αίτηση και υπόμνημα για συγκρότηση 3μελούς συμβουλευτικής επιτροπής, κατόπιν συνεννοήσεως με το μέλος ΔΕΠ που

[6] Συμπληρώστε, στην Ενότητα 11, τον Πίνακα 11-4

τον συμβουλεύει. Κριτήρια είναι οι προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές, η επαγγελματική εμπειρία και τα γενικότερα ενδιαφέροντα. Το ποσοστό αποδοχής, επειδή προηγείται προετοιμασία και συνεννόηση με μέλος ΔΕΠ, είναι υψηλό. Ουσιαστικά δεν υπάρχει διαδικασία επιλογής (όπως στην περίπτωση των υποψηφίων Α΄ κύκλου) και άρα δεν μπορεί να κριθεί η όποια διαφάνεια

3.3.4. Πώς κρίνετε την οργάνωση σεμιναρίων και ομιλιών;

Από την αρχή της λειτουργίας τουτο τμήμα οργανώνει σταθερά σεμινάρια, συνέδρια, διαλέξεις σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Επίσης τελούνται Διεθνή συνέδρια με πρωτοβουλία του Τμήματος και με τη συνεργασία ομοειδών Τμημάτων Ελληνικών και Ξένων Πανεπιστημίων και με φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Τα καίρια και κύρια θέματα των συνεδρίων αυτών αντιστοιχούν με τα γνωστικά αντικείμενα που θεραπεύει το Τμήμα. Προβλέπεται η Δημοσίευση των Πρακτικών αυτών των Διεθνών Συνεδρίων. Δίνει την δυνατότητα στους φοιτητές αλλά και στο ευρύ κοινό να παρακολουθήσουν ενδιαφέρουσες εισηγήσεις. Αναπτύσσει τον επιστημονικό διάλογο με συζητήσεις, απόψεις, κριτική και διάλογο, με την ευκαιρία της παρουσίασης των διαφόρων εισηγήσεων.

3.3.5. Πώς κρίνετε τη διεθνή διάσταση του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών;

Στο Πρόγραμμα είναι ενταγμένοι φοιτητές από το εξωτερικό, οι οποίοι αργότερα επιστρέφουν στις χώρες προέλευσής του, όπου και υπάρχει πλήρη αναγνώριση του τίτλου σπουδών που έχουν λάβει. Επίσης το Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών απολαμβάνει και υψηλού κύρους στους ακαδημαϊκούς κύκλους της ημεδαπής και της αλλοδαπής.

3.3.6. Πώς κρίνετε το εξεταστικό σύστημα;

Το εξεταστικό σύστημα διδακτορικών διατριβών λειτουργεί προς θετική κατεύθυνση δεδομένου ότι πραγματοποιείται με αξιοκρατία, σύγχρονη επιστημονική προσέγγιση και ευρύτητα στη συμμετοχή των κριτών, καθώς μετακαλούνται κριτές από διάφορα πανεπιστήμια. Συμμετοχή ειδικών από άλλα ΑΕΙ υπάρχει σε ικανοποιητικό βαθμό. Η πρόοδος της διατριβής διαπιστώνεται από τον επόπτη. Η διαφάνεια της αξιολόγησης διασφαλίζεται μόνο με τη δημόσια υποστήριξη. Η διαδικασία αξιολόγησης δεν αξιολογείται. Η ανάθεση της διατριβής περνά από Τομέα και Τμήμα. Οι προδιαγραφές ποιότητας δεν είναι θεσμικά καθορισμένες. Χρειάζεται να επισημανθεί ότι έχει εκπονηθεί κανονισμός που θα τα προέβλεπε όλα αυτά, αλλά το «πάγωμα» της έγκρισης νέων ΠΜΣ από το 2009 δεν έχει επιτρέψει στον Τομέα Φιλοσοφίας να προχωρήσει στον εκσυγχρονισμό του Προγράμματος διδακτορικών σπουδών.

4. Διδακτικό έργο

Στην ενότητα αυτή το Τμήμα καλείται να αναλύσει κριτικά και να αξιολογήσει την ποιότητα του επιτελούμενου σ΄αυτό διδακτικού έργου, σε όλα τα επίπεδα σπουδών (προπτυχιακών, μεταπτυχιακών και διδακτορικών), απαντώντας σε μια σειρά ερωτήσεων που αντιστοιχούν επακριβώς στα κριτήρια αξιολόγησης που περιγράφονται στο έντυπο «Διασφάλιση Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση: Ανάλυση κριτηρίων Διασφάλισης Ποιότητας Ακαδημαϊκών Μονάδων» Έκδοση 2.0, Ιούλιος 2007, ΑΔΙΠ, Αθήνα, (http://www.adip.gr).

Η απάντηση σε κάθε μία από τις ερωτήσεις πρέπει, τουλάχιστον, να περιλαμβάνει:
α) Ποια, κατά τη γνώμη του Τμήματος, είναι τα κυριότερα θετικά και αρνητικά σημεία του Τμήματος ως προς το αντίστοιχο κριτήριο
β) Ποιες ευκαιρίες αξιοποίησης των θετικών σημείων και ενδεχόμενους κινδύνους από τα αρνητικά σημεία διακρίνει το Τμήμα ως προς το αντίστοιχο κριτήριο

4.1. Πώς κρίνετε την αποτελεσματικότητα του διδακτικού προσωπικού;

Το Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής, Ψυχολογίας λειτουργεί από το 1985. Η πολυετής λειτουργία του μεταξύ των άλλων έχει διασφαλίσει την ένταξη σ' αυτό εξειδικευμένου διδακτικού προσωπικού (μελών ΔΕΠ και διδακτικό προσωπικό βάσει του Π.Δ. 407/80) το οποίο αντεπεξέρχεται πολύ ικανοποιητικά στις ανάγκες του προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών και στο γενικότερο στοχοθετικό πλαίσιο του Τμήματος.

Για την κάλυψη των αναγκών των Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων Σπουδών τα περισσότερα από τα μέλη ΔΕΠ διδάσκουν στα ΜΠΣ του Τμήματος στελεχώνοντάς τα με πολύ επιτυχημένο τρόπο και ανταποκρινόμενα πλήρως στις επιστημονικές απαιτήσεις αλλά και τις προσδοκίες των φοιτητών. Ωστόσο, για την κάλυψη των διδακτικών αναγκών στα ΜΠΣ του Τμήματος καλούνται και μέλη ΔΕΠ άλλων Τμημάτων ή/και άλλων ΑΕΙ της χώρας ή/και του εξωτερικού, όταν η φύση και το περιεχόμενο των γνωστικών αντικειμένων υπαγορεύει την ανάγκη παρουσίας διδασκόντων εξειδικευμένων σε τομείς, που δεν καλύπτονται από τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος.

Ωστόσο, κρίνεται απαραίτητη η έγκριση για περαιτέρω προκηρύξεις μελών ΔΕΠ δεδομένου ότι το Τμήμα θεραπεύει, σε προπτυχιακό επίπεδο, τρεις συγγενείς, μεν, αυτόνομες, δε, επιστημονικές περιοχές. Αποτέλεσμα αυτού είναι ότι το Τμήμα οφείλει να ανταποκρίνεται στις επιστημονικές απαιτήσεις και των τριών κατευθύνσεών του, να ενσωματώνει σ' αυτές και να εφαρμόζει στο πλαίσιό τους τα εκάστοτε σύγχρονα επιστημονικά δεδομένα και να προσφέρει άρτια κατάρτιση στους φοιτητές του. Στο παραπάνω πλαίσιο εντάσσεται και η ανάγκη σύνδεσης της θεωρίας με την πράξη. Την ανάγκη αυτή το Τμήμα την θεραπεύει με την οργάνωση πρακτικής άσκησης των φοιτητών σε σχολεία της Β΄βάθμιας Εκπαίδευσης. Δεδομένου, εξάλλου, ότι η πρακτική άσκηση των φοιτητών αφορά και σε Τμήματα πέραν του Φ.Π.Ψ. προβάλλεται ακόμα πιο έντονη η ανάγκη για προκηρύξεις θέσεων μόνιμου προσωπικού, το οποίο και θα αναλάβει την οργάνωση της άσκησης. Μόνο με τον περαιτέρω εμπλουτισμό της θεματικής των γνωστικών αντικειμένων, που διδάσκονται σ' αυτό, και την ανάλογη στελέχωσή του σε ανθρώπινο δυναμικό το Τμήμα θα κατοχυρώσει την επιστημονική του ταυτότητα, θα βελτιώσει τις επιδόσεις του και θα υλοποιήσει επιτυχώς το σκοποθετικό και στοχοθετικό του πλαίσιο.

Οι φοιτητές του Τμήματος, προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί, δηλώνουν αρκετά ικανοποιημένοι από την αποτελεσματικότητα του διδακτικού προσωπικού σε σχετικά ερωτηματολόγια.

Ένας στους τρεις φοιτητές είναι αρκετά ικανοποιημένος από το εκπαιδευτικό προσωπικό του τμήματος ενώ το 42,7% είναι πολύ και πάρα πολύ

ικανοποιημένοι. Ένας στους πέντε φοιτητές είναι λίγο ικανοποιημένος έως καθόλου. Έτσι, συνολικά η άποψη των φοιτητών για τα μέλη ΔΕΠ είναι θετική. Αυτό φαίνεται και από την έρευνα που έγινε για κάθε μέλος ΔΕΠ στα μαθήματα που διδάσκουν.

Συνοψίζοντας τη συνολική εικόνα που προκύπτει από τα παραπάνω δεδομένα μπορούμε να επισημάνουμε ότι η άρτια επιστημονική κατάρτιση του διδακτικού προσωπικού μπορεί να αποτελέσει εχέγγυο για την αποτελεσματικότητα του διδακτικού έργου. Ωστόσο, αρνητικό σημείο αποτελεί ο μικρός αριθμός διδασκόντων αναλογικά με τον αριθμό των φοιτητών, που σε βάθος χρόνου μπορεί να επηρεάσει το διδακτικό έργο και την αποτελεσματικότητά του καθώς, σε ορισμένες περιπτώσεις, τα μέλη ΔΕΠ είναι υποχρεωμένα να διδάσκουν, σε προπτυχιακό επίπεδο, γνωστικά αντικείμενα πέραν του θεματικού πεδίου, το οποίο θεραπεύουν.

4.2. Πώς κρίνετε την ποιότητα και αποτελεσματικότητα της διδακτικής διαδικασίας;[7]

Πολύ ικανοποιητική από πλευράς των διδασκόντων, όπως προκύπτει από τα σχετικά ερωτηματολόγια στα οποία απάντησαν οι φοιτητές του Τμήματος.

Η ανάλυση των απόψεων των φοιτητών για την ποιότητα της διδακτικής διαδικασίας προκύπτει ως συνδυασμός των ερωτημάτων που τέθηκαν στους φοιτητές μας με άμεσα ερωτήματα σε αυτούς που αφορούσαν τη διδασκαλία των μαθημάτων και ειδικά την ποιότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η ανάλυση των ερωτηματολογίων έδειξε ότι το 36,9% των φοιτητών είναι αρκετά ικανοποιημένο από τη διδασκαλία των μαθημάτων, το 35,2% είναι πολύ ενώ το 8,7 % είναι πάρα πολύ ικανοποιημένα. Όσον αφορά στην ποιότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας μόνο ένας στους τρεις (34,6%) φοιτητές είναι πολύ έως πάρα πολύ ικανοποιημένος ενώ το 38,4 είναι αρκετά ικανοποιημένος και οι υπόλοιποι λίγο έως πολύ λίγο. Γενικά η εικόνα της ποιότητας της διδασκαλίας είναι θετική αλλά φαίνεται να υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης που εξαρτώνται κυρίως από την βελτίωση της τεχνολογίας αλλά και την μείωση του αριθμού των φοιτητών ανά εκπαιδευτικό αφού αυτός ο δείκτης αποτελεί το ουσιαστικότερο εμπόδιο στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Η ποιότητα και αποτελεσματικότητα της διδακτικής διαδικασίας κρίνεται αφενός βάσει του μεγάλου αριθμού των φοιτητών, οι οποίοι είναι παρόντες στα μαθήματα και μάλιστα όχι απλώς ως φυσική παρουσία αλλά ως συμμετέχοντα ουσιαστικά άτομα, και αφετέρου βάσει των ποσοστών επιτυχίας των πτυχιούχων του Τμήματος στο διαγωνισμό φιλολόγων του ΑΣΕΠ.

Ωστόσο, πρέπει να επισημανθεί ότι ο μεγάλος αριθμός των φοιτητών συχνά στερεί από τη διδακτική διαδικασία τη δυνατότητα αξιοποίησης αρχών και τεχνικών, όπως η ομαδοσυνεργατική μάθηση, η αξιοποίηση του διαλόγου, η εξατομίκευση της διδασκαλίας, η ανάθεση εκ μέρους των διδασκόντων και ανάληψη εκ μέρους των φοιτητών ερευνητικών εργασιών, οι οποίες θα συμβάλλουν στην καλλιέργεια ποικίλων δεξιοτήτων, όπως η αξιολόγηση του υλικού, η ιεράρχησή του, η διατύπωση γενικεύσεων ή/και διακρίσεων, η σύνταξη πρωτότυπου γραπτού κειμένου κ.ά.

Επιπλέον, κρίνεται απαραίτητη η εξασφάλιση υλικοτεχνικής υποδομής (π.χ. αίθουσες διδασκαλίας), η οποία σε συνδυασμό με την αύξηση του αριθμού των μελών ΔΕΠ θα δώσει τη δυνατότητα δημιουργίας μικρότερων αριθμητικά τμημάτων, τα οποία θα είναι πιο ευέλικτα ως προς τη δυνατότητα αξιοποίησης σύγχρονων μεθόδων και τεχνικών μάθησης και διδασκαλίας.

Στο πλαίσιο των ΜΠΣ του Τμήματος, όπου ο αριθμός των φοιτητών είναι μικρός και κυμαίνεται από δέκα έως δεκαπέντε φοιτητές, η διδακτική και

[7] Συμπληρώστε, στην Ενότητα 11, τους Πίνακες 11-5.1 (για τα δύο τελευταία ακαδημαϊκά εξάμηνα), 11-5.2 (για τα δύο τελευταία ακαδημαϊκά εξάμηνα), 11-6.1, 11-6.2, 11-7.1 (για τα δύο τελευταία ακαδημαϊκά εξάμηνα) και 11-7.2. (για τα δύο τελευταία ακαδημαϊκά εξάμηνα)

μαθησιακή διαδικασία μπορεί να υιοθετεί σύγχρονες τεχνικές, όπως αυτές που αναφέρονται παραπάνω, αλλά και οι διδάσκοντες να έχουν πιο προσωπική σχέση με τους φοιτητές και πιο ουσιαστική συνεργασία εφόσον είναι δυνατόν να κατανέμεται ισόποσα ο χρόνος, που αναλογεί σε κάθε φοιτητή.

Συνοψίζοντας τη συνολική εικόνα που προκύπτει από τα παραπάνω δεδομένα μπορούμε να επισημάνουμε ότι θετικό στοιχείο για την ποιότητα και αποτελεσματικότητα της διδακτικής διαδικασίας θεωρείται η επιτυχής συμμετοχή των πτυχιούχων μας στο διαγωνισμό των εκπαιδευτικών – φιλολόγων της Β΄βάθμιας Εκπαίδευσης αλλά και το ποσοστό των συμμετέχοντων στις εισαγωγικές εξετάσεις των Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων Σπουδών, τα οποία θεωρούνται στην κατηγορία τους επιτυχημένα. Προς την παραπάνω κατεύθυνση οργανώνοντας και ανανεώνοντας συνεχώς το Τμήμα το Πρόγραμμα Σπουδών του επιδιώκει την όλο και καλύτερη κατάρτιση των αυριανών φιλολόγων έχοντας αρκετές προοπτικές βελτίωσης ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τη σύνδεση της θεωρίας με την πράξη και την οργάνωση της πρακτικής άσκησης των φοιτητών. Ο μεγάλος αριθμός των φοιτητών, ωστόσο, σε Προπτυχιακό επίπεδο, συχνά αποτελεί εμπόδιο στην εφαρμογή σύγχρονων διδακτικών τεχνικών, που απαιτούν περιορισμένο αριθμό εκπαιδευομένων, αλλά και στην επικοινωνία διδασκόντων-διδασκομένων.

4.3. Πώς κρίνετε την οργάνωση και την εφαρμογή του διδακτικού έργου;

Η οργάνωση και εφαρμογή του διδακτικού έργου κρίνεται απόλυτα συμβατική με τους γενικούς αλλά και ειδικούς στόχους του Τμήματος και παράλληλα ιδιαίτερα επιτυχής, διότι:

α) Το Τμήμα προχώρησε σε αναμόρφωση του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών, το οποίο βρίσκεται στη δεύτερη χρονιά λειτουργίας του. Σύμφωνα με το Πρόγραμμα αυτό, το οποίο επισυνάπτουμε σε Παράρτημα στο τέλος της Έκθεσης αλλά προκύπτει και από τον Οδηγό Σπουδών, που καταθέτουμε μαζί με την Έκθεση, ο συνολικός αριθμός των μαθημάτων για τη λήψη του πτυχίου ανέρχεται σε 60 τρίωρα ανά εβδομάδα διδασκόμενα. Τα μαθήματα αυτά είναι ιεραρχημένα, όπως απεικονίζεται από τις Πιστωτικές Μονάδες (ECTS), που αναλογούν στο καθένα από αυτά, σε μικρότερης και μεγαλύτερης δυσκολίας γνωστικά αντικείμενα αλλά και σε μαθήματα Υποχρεωτικά, Υποχρεωτικά Επιλεγόμενα, Σεμινάρια και Ελεύθερες Επιλογές. Το μάθημα με τη μεγαλύτερη βαρύτητα είναι η Πρακτική Άσκηση των φοιτητών του Τμήματος, στο πλαίσιο της οποίας οι φοιτητές μας υποχρεούνται όχι μόνο να παρακολουθήσουν αλλά και να διδάξουν φιλολογικά μαθήματα σε σχολεία της Β΄βάθμιας Εκπαίδευσης κρίνοντας ότι η σύνδεση της θεωρίας με την πράξη πρέπει να αποτελεί κριτήριο για την επιτυχημένη και πλήρη κατάρτισή τους.

Ως προς το περιεχόμενό τους τα μαθήματα αυτά περιλαμβάνουν γνωστικά αντικείμενα τόσο των τριών κατευθύνσεων, που θεραπεύει το Τμήμα, όσο και γνωστικά αντικείμενα που προέρχονται από το Τμήμα Φιλολογίας και το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας.

β) Σε κάθε αντικείμενο διδασκαλίας, όπως προκύπτει και από τον Οδηγό Σπουδών του Τμήματος, υπάρχει σαφήνεια διδακτικών στόχων και επιδιώξεων.

γ) Τα αντικείμενα διδασκαλίας είναι σύγχρονα και σύμφωνα με τις ανά κλάδο και γνωστική περιοχή επιστημονικές εξελίξεις.

δ) Επιδιώκεται η σύνδεση της εκπαιδευτικής θεωρίας με τη διδακτική πράξη μέσω της οργάνωσης και διεξαγωγής πρακτικής άσκησης των φοιτητών, οι οποίοι ανά ομάδες των 15-20 ατόμων παρακολουθούν διδασκαλίες φιλολογικών μαθημάτων σε σχολεία συνεργαζόμενα με το Τμήμα αλλά και αναλαμβάνουν οι ίδιοι τη διδασκαλία φιλολογικών μαθημάτων με τη συνεργασία του Επόπτη Καθηγητή (μέλος ΔΕΠ) αλλά και του Καθηγητή-Μέντορα από το κάθε συνεργαζόμενο σχολείο.

ε) Το διδακτικό έργο υποβοηθείται και υποστηρίζεται πολύ ικανοποιητικά γραμματειακά και διοικητικά. Για να γίνει αυτό λειτουργεί η κεντρική, ενιαία γραμματεία του Τμήματος καθώς και επιμέρους γραμματείες, Τομείς, όπως

ονομάζονται, αντίστοιχες στον αριθμό και την ονομασία με τις τρεις κατευθύνσεις του Τμήματος: Τομέας Φιλοσοφίας, Τομέας Παιδαγωγικής, Τομέας Ψυχολογίας.
στ) Υπάρχει αγαστή συνεργασία, ανάμεσα σε διδακτικό προσωπικό, διοικητικό προσωπικό και φοιτητές.
ζ) Οι απαιτούμενες ανά γνωστικό αντικείμενο ώρες διδασκαλίας συμπληρώνονται, ακόμα και αν χρειαστεί παράταση του ακαδημαϊκού έτους, όπως συνέβη κατά το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008. Με τον τρόπο αυτό τα τυχόν προβλήματα, που δημιουργούν άλλοτε η ανεπάρκεια της υλικοτεχνικής υποδομής και άλλοτε η μη ομαλή λειτουργία της εκπαιδευτικής διαδικασίας (π.χ. καταλήψεις, συμμετοχή σε απεργιακές κινητοποιήσεις κ.τ.λ.), δεν αποβαίνουν εις βάρος της ποιότητας των σπουδών.
η) Τα ΜΠΣ του Τμήματος θεραπεύουν θεματικούς τομείς σύγχρονους και με ιδιαίτερη απήχηση στην αγορά εργασίας, όπου απευθύνονται οι πτυχιούχοι μας. Ακόμα και τα ΜΠΣ, τα οποία δεν έχουν εφαρμοσμένη διάσταση, έχουν απήχηση στους υποψηφίους με βάση τον αριθμό που επιδιώκει να εισαχθεί σ' αυτά κάθε χρόνο και αφορούν σε θεματικά πεδία σύγχρονα και διεπιστημονικά συνδεόμενα με τα ενδιαφέροντα και τους προβληματισμούς των αυριανών εκπαιδευτικών. Τα ΜΠΣ ανανεώνονται συνεχώς, τόσο ως προς τη θεματική των επιμέρους γνωστικών αντικειμένων όσο και ως προς τις τεχνικές, που εφαρμόζονται από τους διδάσκοντες.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η άποψη των φοιτητών για την οργάνωση του διδακτικού έργου όπως προκύπτει μέσα από διαφορετικά σχετικά ερωτήματα που τους τέθηκαν.

Το πρώτο σχετικό ερώτημα προς τους φοιτητές αφορούσε την συνεκτικότητα του προγράμματος σπουδών. Η άποψη των φοιτητών είναι σχετικά καλή, δεδομένου ότι ένας στους τρεις (35,4%) είναι πολύ έως πάρα πολύ ικανοποιημένος από τη συνεκτικότητα του προγράμματος ένας στους πέντε είναι λίγο έως πολύ λίγο ικανοποιημένος ενώ το 40,5% αυτών είναι αρκετά ικανοποιημένο από το πρόγραμμα σπουδών. Οι διαφορετικές κατευθύνσεις, τα πολλά μαθήματα και η αναγκαία επιλογή και διαμόρφωση από τους ίδιους τους φοιτητές του προγράμματος που θα ακολουθήσουν δυσκολεύει τη διαμόρφωση εικόνας για τη συνεκτικότητα του προγράμματος σπουδών.

Ένας άλλος δείκτης ο οποίος αφορά στην οργάνωση και εφαρμογή του διδακτικού έργου είναι η συνέπεια στη διενέργεια των μαθημάτων όπου οι ένας στους δυο φοιτητές (50,4%) είναι πολύ έως πάρα πολύ ικανοποιημένος από την συνέπεια των μελών ΔΕΠ στη διεξαγωγή των μαθημάτων και μόλις το 20% είναι λίγο έως πολύ λίγο ικανοποιημένοι, ποσοστό το οποίο κρίνεται χαμηλό αλλά το οποίο θα μπορούσε να μειωθεί ακόμα περισσότερο.

Όσον αφορά στο περιεχόμενο των μαθημάτων οι φοιτητές είναι σε ποσοστό 60,7% πολύ έως πάρα πολύ ικανοποιημένοι ενώ λιγότερο από ένας στους δέκα (8,7%) είναι λίγο έως πολύ λίγο ικανοποιημένοι που κρίνεται ως αποδεκτό ποσοστό στην έκφραση απόψεων για το συγκεκριμένο θέμα.

Σχετικά με την διαδικασία της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου και το σύστημα αξιολόγησης των φοιτητών οι απόψεις τους διαφοροποιούνται σε σχέση με την αξιολόγησή τους.

Συγκεκριμένα και σε ότι αφορά γενικά το εξεταστικό σύστημα που ακολουθεί το Τμήμα όπως αυτό υπαγορεύεται από το θεσμικό πλαίσιο, σχεδόν ένας στους δυο φοιτητές (48,3%) είναι λίγο έως πολύ λίγο ικανοποιημένος από το εξεταστικό σύστημα που ακολουθείται στο τμήμα και μόλις ένας στους πέντε είναι πολύ έως πολύ ικανοποιημένος από αυτό.

Επίσης, όσον αφορά τον τρόπο διεξαγωγής των εξετάσεων η άποψη των φοιτητών είναι ίδια δεδομένου ότι το 50% δεν είναι ικανοποιημένο από αυτόν και μόλις το 20% των φοιτητών είναι πολύ έως πάρα πολύ ικανοποιημένο από αυτόν.

Τέλος, αναφορικά με τα θέματα που θέτουν τα μέλη ΔΕΠ στις εξετάσεις, οι φοιτητές σε ποσοστό 38% είναι ικανοποιημένοι πολύ και πάρα πολύ από την ανταπόκριση των θεμάτων των εξετάσεων στη διδαχθείσα ύλη, ποσοστό σχετικά

χαμηλό για τις προπτυχιακές σπουδές. Αντίθετα ένας στους τέσσερις είναι πολύ λίγο έως καθόλου ικανοποιημένος από τη σχέση θέματος με διδαχθείσα ύλη.

Συνοψίζοντας τη συνολική εικόνα που προκύπτει από τα παραπάνω δεδομένα μπορούμε να επισημάνουμε ότι θετικό στοιχείο για την οργάνωση και εφαρμογή του διδακτικού έργου είναι η συνεχής προσπάθεια που γίνεται για αναμόρφωση των Προγραμμάτων Σπουδών, προπτυχιακού και μεταπτυχιακών, με ευρείες προοπτικές για το μελλοντικό εμπλουτισμό και εκσυγχρονισμό των Προγραμμάτων αυτών.

4.4. Πώς κρίνετε τα εκπαιδευτικά βοηθήματα;

Τα εκπαιδευτικά βοηθήματα στην πλειοψηφία τους είναι σύγχρονα και ικανοποιητικού επιστημονικού περιεχομένου.

Η βιβλιοθήκη του καθενός από τους τρεις Τομείς του Τμήματος, όπως κατέδειξε η επιτόπια έρευνα των μελών της Επιτροπής Εσωτερικής Αξιολόγησης, είναι ενημερωμένη επιστημονικά και διαθέτει σύγχρονα και αρκετά σε αριθμό βιβλία και περιοδικά, με περισσότερα από ένα αντίτυπα πολλές φορές, ώστε οι φοιτητές να μπορούν να αντεπεξέρχονται στις απαιτήσεις της ύλης των διδασκομένων μαθημάτων σε συνδυασμό, βέβαια, με το κύριο διδακτικό βοήθημα.

Επιπλέον αξιοποιείται σε αρκετά ικανοποιητικό ποσοστό η ηλεκτρονικής μορφής παροχή υποστηρικτικού υλικού μελέτης στους φοιτητές μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class, η οποία χρησιμοποιείται συστηματικά από την πλειοψηφία των μελών ΔΕΠ.

Οπωσδήποτε, όμως, τα εκπαιδευτικά βοηθήματα πρέπει συνεχώς να εμπλουτίζονται με νέα και να εκσυγχρονίζονται ως προς το περιεχόμενο και τη μορφή τους, ώστε να ανταποκρίνονται πληρέστερα στα διδασκόμενα μαθήματα και στη θεματική των επιστημονικών χώρων, που αυτά θεραπεύουν. Δεδομένου ότι η διαδικασία εμπλουτισμού των βοηθημάτων αυτών συνδέεται με την οικονομική δυνατότητα που έχει το Τμήμα, είναι ευνόητο ότι συχνά παρακωλύεται η προσπάθεια εμπλουτισμού των Βιβλιοθηκών με μεγάλο αριθμό σύγχρονων εκπαιδευτικών βοηθημάτων. Σε τέτοιες περιπτώσεις οι υπεύθυνοι και το προσωπικό των Σπουδαστηρίων μας ιεραρχούν τις ανάγκες. Πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι ποσοστό των αναγκών σε εκπαιδευτικά βοηθήματα καλύπτεται από ηλεκτρονικής μορφής υλικό, στο οποίο οι φοιτητές αλλά και τα μέλη ΔΕΠ έχουν πρόσβαση μέσω συμβάσεων του ΕΚΠΑ με Βιβλιοθήκες άλλων ΑΕΙ ή/και Οργανισμών της Ελλάδας ή/και του εξωτερικού.

Προκειμένου οι φοιτητές να αντιμετωπίσουν τις εξαμηνιαίες εξετάσεις στα μαθήματα του προγράμματος σπουδών τους, διανέμεται δωρεάν μέσω του συστήματος «ΕΥΔΟΞΟΣ» ένα προτεινόμενο σύγγραμμα, η θεματική του οποίου συμπληρώνεται από τους διδάσκοντες είτε με το υλικό που αναρτάται στην ηλεκτρονική πλατφόρμα είτε με προτεινόμενη βιβλιογραφία.

Η άποψη των φοιτητών για το διδακτικό υλικό (συγγράμματα, σημειώσεις βιβλιογραφία) είναι θετική, δεδομένου ότι το 41,7% είναι πολύ έως πάρα πολύ ικανοποιημένοι ενώ σχεδόν ένας στους τέσσερις είναι λίγο έως πολύ λίγο ικανοποιημένος από το διδακτικό υλικό.

Όσον αφορά στην πληρότητα των σπουδαστηρίων σε βιβλία και περιοδικά, δηλαδή, την ποιότητα των παρεχόμενων μέσων που σχετίζονται με τα βοηθήματα σχεδόν ένας στους δύο φοιτητές (49,1%) είναι πολύ έως πάρα πολύ ικανοποιημένος από την πληρότητα των σπουδαστηρίων ενώ μόλις το 14,4% είναι λίγο ικανοποιημένοι.

Επίσης, σε ότι αφορά την εξυπηρέτηση των φοιτητών από τα σπουδαστήρια το 45,7% των φοιτητών είναι πολύ ικανοποιημένοι από τις υπηρεσίες των σπουδαστηρίων ενώ παρατηρείται και ένα σημαντικό ποσοστό φοιτητών 25,8% που είναι λίγο και πολύ λίγο ικανοποιημένοι από τις υπηρεσίες των σπουδαστηρίων.

Συνοψίζοντας τη συνολική εικόνα που προκύπτει από τα παραπάνω δεδομένα μπορούμε να επισημάνουμε ότι θετικό στοιχείο είναι ο συνεχής εμπλουτισμός των εκπαιδευτικών βοηθημάτων εκ μέρους των μελών ΔΕΠ καθώς και

η χρήση των Νέων Τεχνολογιών ως εργαλείου παροχής βοηθητικού εκπαιδευτικού υλικού. Ωστόσο, αρνητικό στοιχείο παραμένει το γεγονός ότι ο εμπλουτισμός των εκπαιδευτικών βοηθημάτων συνδέεται με το εκάστοτε οικονομικό ποσό, που διατίθεται, με αποτέλεσμα να μην ελέγχεται πλήρως και αποκλειστικά από τα μέλη ΔΕΠ.

4.5. Πώς κρίνετε τα διαθέσιμα μέσα και υποδομές;

Η Φιλοσοφική Σχολή στεγάζεται σε αυτόνομο κτήριο, στην Πανεπιστημιόπολη, που βρίσκεται στην περιοχή των Ιλισσίων.

Το Φ.Π.Ψ., το οποίο ανήκει στη Φιλοσοφική Σχολή, αποτελεί ένα από τα έντεκα Τμήματα της Σχολής. Το αποτέλεσμα της συστέγασης των παραπάνω Τμημάτων αλλά και ο ενιαίος χαρακτήρας της Φιλοσοφικής Σχολής είναι ότι οι υποδομές του κτηρίου δεν ανήκουν στο Φ.Π.Ψ. αλλά διανέμονται στα Τμήματα, ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες.

Το κτήριο της Φιλοσοφικής Σχολής διαθέτει τις ακόλουθες υποδομές:

α) Ως προς τις υπηρεσίες κοινής ωφελείας υπάρχουν στο κτήριο ιατρείο, βιβλιοπωλείο, ταχυδρομείο, δύο τραπεζικά μηχανήματα ΑΤΜ, φωτοτυπικό κέντρο, εντευκτήριο για τα μέλη ΔΕΠ, εστιατόριο.

β) Ως προς τις αίθουσες διδασκαλίας υπάρχουν: 5 αμφιθέατρα των 300 ατόμων, 8 αμφιθέατρα των 200 ατόμων, 8 αμφιθέατρα των 100 ατόμων και 24 αίθουσες χωρητικότητας από 50 έως 80 ατόμων.

Ειδικότερα, στο Φ.Π.Ψ. παραχωρούνται, όπως προέκυψε από την επιτόπια επίσκεψη των μελών της Επιτροπής Εσωτερικής Αξιολόγησης:

α) Χώρος στέγασης της κεντρικής Γραμματείας του Τμήματος,

β) Χώροι στέγασης των Γραμματειών των Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων Σπουδών,

γ) Τρία Σπουδαστήρια, όσοι και οι Τομείς του Τμήματος:

- Σπουδαστήριο Φιλοσοφίας,
- Σπουδαστήριο Παιδαγωγικής,
- Σπουδαστήριο Ψυχολογίας.

δ) Επτά Εργαστήρια Επιστημονικής Έρευνας και Μελέτης:

- Φιλοσοφικό, Τεχνολογικό Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Οικολογικής Φιλοσοφίας,
- Εργαστήριο Πειραματικής Παιδαγωγικής,
- Εργαστήριο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης,
- Εργαστήριο Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας,
- Εργαστήριο Πειραματικής Ψυχολογίας,
- Ψυχομετρικό Εργαστήριο,
- Εργαστήριο Ψυχολογικής Συμβουλευτικής φοιτητών

ε) Εννέα Κέντρα Επιστημονικής Έρευνας και Μελέτης:

- Κέντρο Σχολικού και Επαγγελματικού Προσανατολισμού,
- Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής,
- Κέντρο εκπαιδευτικής, επαγγελματικής και κοινωνικής ένταξης ατόμων με ειδικές ανάγκες,
- Κέντρο έρευνας και εφαρμογών Σχολικής Ψυχολογίας,
- Κέντρο Διαπολιτισμικής Ψυχολογίας,
- Κέντρο Μελέτης της Οικογένειας,
- Κέντρο ανάπτυξης της δημιουργικότητας,
- Κέντρο έρευνας και αξιολόγησης στην Επαγγελματική Συμβουλευτική,
- Κέντρο μελέτης της προσαρμογής ομάδων υψηλού κινδύνου.

στ) Μουσείο της Παιδείας,

ζ) Αρχείο Ιστορίας της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης,

η) Χώροι γραφείων, όπου στεγάζονται τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος.

Οι περισσότεροι από τους παραπάνω χώρους παρουσιάζουν αρκετά προβλήματα: οι τουαλέτες δεν είναι συχνά σε καλή κατάσταση, ο φωτισμός δεν είναι επαρκής, οι πόρτες είναι σπασμένες, δεν ασφαλίζουν εσωτερικά και συχνά λείπουν τα απαραίτητα αναλώσιμα είδη. Οι χώροι διδασκαλίας δεν είναι καλά συντηρημένοι. Οι οροφές, σε πολλά σημεία στάζουν, τα παράθυρα δεν κλείνουν καλά, τα συστήματα σκίασης δεν λειτουργούν επαρκώς σε όσους χώρους αυτά λειτουργούν και πολλά από τα έδρανα είναι κατεστραμμένα. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι σε κάποιους χώρους έχει γίνει αντικατάσταση των φθαρμένων κυρίως εδράνων και σε κάποιους άλλους έχουν αντικατασταθεί τα τραπέζια και οι καρέκλες από μόνιμα έδρανα. Οι χώροι στέγασης των γραφείων των μελών ΔΕΠ, που κάποιοι συχνά φιλοξενούν δύο ή και περισσότερα μέλη ΔΕΠ, οι χώροι των Κέντρων αλλά και των Σπουδαστηρίων είναι σε σχετικά καλή κατάσταση, αλλά αυτό μάλλον οφείλεται και στην προσωπική φροντίδα και επιμέλεια του προσωπικού.

Δεδομένου ότι οι ανάγκες, διδακτικές και ερευνητικές, του Τμήματος είναι αυξημένες και ότι το κτήριο της Φιλοσοφικής Σχολής ανήκει σε έντεκα Τμήματα κρίνεται αναγκαία η εξασφάλιση επιπλέον χώρων, οι οποίοι θα συμβάλλουν στην εύρυθμη λειτουργία του Τμήματος.

Συνοψίζοντας τη συνολική εικόνα που προκύπτει από τα παραπάνω δεδομένα μπορούμε να επισημάνουμε ότι θετικό στοιχείο είναι η τάση, που καταγράφεται, για λειτουργία και συντήρηση αρκετών Κέντρων και Εργαστηρίων, τα οποία υποστηρίζουν την έρευνα, τη μάθηση και τη διδασκαλία και διευρύνουν τους επιστημονικούς ορίζοντες του Τμήματος και τις επιλογές των φοιτητών μας. Ωστόσο, η συστέγαση πολλών Τμημάτων στο ίδιο κτήριο και η ανάγκη «δανεισμού» των χώρων, που το Τμήμα αξιοποιεί, από την Κοσμητεία της Φιλοσοφικής Σχολής προκαλεί κωλύματα λειτουργικά και οδηγεί στη διαμόρφωση μιας άποψης μη θετικής για την ποιότητα ζωής στο κτήριο, όπως προκύπτει και από τα ερωτηματολόγια που συμπλήρωσαν οι φοιτητές αλλά και από συζητήσεις των μελών ΔΕΠ σε Συνελεύσεις των τριών Τομέων.

Η άποψη των φοιτητών για την επάρκεια των διαθέσιμων υποδομών και του εξοπλισμού είναι σημαντικά αρνητική δεδομένου ότι εκφράζουν χαμηλή ικανοποίηση για αυτές. Συγκεκριμένα σε ποσοστό 53,1% εκφράζουν μικρή έως πολύ μικρή ικανοποίηση από τις διαθέσιμες υποδομές του τμήματος ενώ μόλις το 2,2,% είναι πάρα πολύ ικανοποιημένοι από αυτές.

Περισσότερο αρνητική είναι η εικόνα που έχουν οι φοιτητές για το διαθέσιμο εξοπλισμό και την επάρκειά του. Έτσι το 60,6% είναι λίγο έως πολύ λίγο ικανοποιημένοι από την επάρκεια του εξοπλισμού ενώ μόλις ένας στους δέκα (10%) είναι πολύ ικανοποιημένος από τον εξοπλισμό του Τμήματος.

4.6. Πώς κρίνετε τον βαθμό αξιοποίησης των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών;

Το Τμήμα και όλες οι υπηρεσίες του χρησιμοποιούν τις σύγχρονες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας. Οι περισσότερες από τις αίθουσες διδασκαλίας μαθημάτων, προπτυχιακών και μεταπτυχιακών, είναι εξοπλισμένες υλικοτεχνικά και τεχνολογικά, όπως διαπίστωσαν τα μέλη της επιτροπής από την επιτόπια επίσκεψή τους. Ωστόσο, η δυνατότητα ασύρματης σύνδεσης στο Διαδίκτυο είναι περιορισμένη και αφορά σε περιορισμένο χωροταξικό πεδίο του κτηρίου, με αποτέλεσμα οι φοιτητές αλλά και τα μέλη ΔΕΠ να μην μπορούν να αξιοποιήσουν το εργαλείο αυτό σε χώρους, όπως οι αίθουσες και τα αμφιθέατρα διδασκαλίας.

Λειτουργεί επίσης Υπολογιστικό Κέντρο, η έδρα του οποίου βρίσκεται στην Πανεπιστημιόπολη, το οποίο μεριμνά για τη διασύνδεση υπηρεσιών διαδικτύου, υπηρεσιών τηλεματικής (π.χ τηλεδιάσκεψης), τηλεφωνικές συνδέσεις, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, πληροφοριακά συστήματα υποστήριξης (π.χ γραμματείας) κ.τ.λ.

Σε ό,τι αφορά τις διδακτικές ανάγκες λειτουργεί παράλληλα με τη δια ζώσης διδασκαλία η ηλεκτρονική πλατφόρμα η-Τάξη (e-class), η οποία αξιοποιείται από την πλειοψηφία των μελών ΔΕΠ του Τμήματος. Η πλατφόρμα η-Τάξη του

Πανεπιστημίου Αθηνών αποτελεί ένα ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Ηλεκτρονικών Μαθημάτων. Ακολουθεί τη φιλοσοφία του λογισμικού ανοικτού κώδικα και υποστηρίζει την υπηρεσία Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης χωρίς περιορισμούς και δεσμεύσεις. Η πρόσβαση στην υπηρεσία γίνεται με τη χρήση ενός απλού φυλλομετρητή (web browser) χωρίς την απαίτηση εξειδικευμένων τεχνικών γνώσεων. Η πλατφόρμα λειτουργεί με την αναβαθμισμένη έκδοση 2.5., η οποία προσφέρει σύγχρονες δυνατότητες στους χρήστες, όπως:

- Δυνατότητα απεγγραφής από τα ενημερωτικά μηνύματα (emails) που λαμβάνει ένας χρήστης από τα μαθήματα στα οποία είναι εγγεγραμμένος.
- Υποχρεωτική επιβεβαίωση του email λογαριασμού των νέων χρηστών κατά την εγγραφή τους.
- Βελτίωση των μηνυμάτων βοήθειας (online help).
- Δημιουργία νέου ρόλου βοηθού εκπαιδευτή μαθήματος.
- Προσθήκη δυνατότητας δημιουργίας ασκήσεων με τυχαία σειρά ερωτήσεων.
- Αναβάθμιση του υποσυστήματος 'Βίντεο' σε 'Πολυμέσα' και υποστήριξη νέων τύπων αρχείων βίντεο, ήχου και εικόνας.
- Υποστήριξη ξένων γλωσσών.

Συνοψίζοντας τη συνολική εικόνα που προκύπτει από τα παραπάνω δεδομένα μπορούμε να επισημάνουμε ότι θετικό στοιχείο είναι ο εξοπλισμός των περισσότερων χώρων διδασκαλίας με σύγχρονα τεχνολογικά μέσα που επιτρέπουν τη χρήση Νέων Τεχνολογιών καθώς και η αξιοποίηση σύγχρονων εργαλείων μάθησης και διδασκαλίας, όπως η Πλατφόρμα Ασύγχρονης Τηλε-Εκπαίδευσης. Ωστόσο, πρόβλημα παραμένει η αδυναμία ευρείας ασύρματης σύνδεσης στο διαδίκτυο, η οποία περιορίζει τις δυνατότητες και τους ορίζοντες της διδακτικής διαδικασίας.

Σε σχετικό ερώτημα προς του φοιτητές στην έρευνα με ερωτηματολόγια που έγινε φαίνεται η άποψη τους να είναι αρνητική, αφού σχεδόν ένας στους δύο δεν είναι ικανοποιημένος από την αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας από το Τμήμα. Μόλις το 19% είναι πολύ ικανοποιημένοι από τη χρήση των τεχνολογιών.

4.7. Πώς κρίνετε την αναλογία διδασκόντων/διδασκομένων και τη μεταξύ τους συνεργασία;

Η αναλογία διδασκόντων/διδασκομένων δεν είναι ικανοποιητική. Ο αριθμός των φοιτητών, ιδιαίτερα των προπτυχιακών, είναι μεγάλος ενώ ο αριθμός των μελών ΔΕΠ δεν επαρκεί, με αποτέλεσμα τα ακροατήρια να είναι μεγάλα. Στα ΜΠΣ η αναλογία διδασκόντων-φοιτητών κρίνεται ικανοποιητική, εφόσον ο αριθμός των φοιτητών είναι μικρότερος και η συνεργασία τους είναι περισσότερη ευέλικτη και εύκολη.

Κρίνεται απαραίτητη η αύξηση του αριθμού των διδασκόντων, ώστε το διδακτικό έργο να διευκολυνθεί, όπως επισημάνθηκε και από το επιστημονικό προσωπικό του Τμήματος και από τους φοιτητές, προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς, σε σχετικά ερωτηματολόγια αλλά και σε σχετικές συζητήσεις που έγιναν στο πλαίσιο Συνεδριάσεων των τριών Τομέων.

Συνοψίζοντας τη συνολική εικόνα που προκύπτει από τα παραπάνω δεδομένα μπορούμε να επισημάνουμε ότι θετικό στοιχείο είναι ότι, παρά το μεγάλο αριθμό των φοιτητών, η συνεργασία ανάμεσα στους διδάσκοντες και τους φοιτητές είναι αρκετά ικανοποιητική, σε ό,τι αφορά τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία. Ωστόσο, αρνητικό σημείο παραμένει ότι ο μεγάλος αριθμός των φοιτητών, ο οποίος συχνά δυσχεραίνει τη δυνατότητα ανταπόκρισης των διδασκόντων στις ατομικές ανάγκες του κάθε φοιτητή με αποτέλεσμα στα ερωτηματολόγια των φοιτητών να διατυπώνεται συχνά δυσαρέσκεια για την αδυναμία μελών ΔΕΠ να ανταποκριθούν στην ανάγκη επικοινωνίας με κάθε φοιτητή.

Με βάση την άποψη των φοιτητών ο χρόνος συνεργασία τους με τα μέλη ΔΕΠ είναι σχετικά προβληματικός. Είναι ένα σημείο το οποίο έχει περιθώρια βελτίωσης δεδομένου ότι το 39% των φοιτητών είναι λίγο ικανοποιημένοι και από τα σχόλια τους φαίνεται να υπάρχει πρόβλημα το οποίο θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με τον περιορισμό του μεγάλου αριθμού των φοιτητών.

Αντίθετα η ίδια η συνεργασία είναι σχετικά καλή δεδομένου ότι από την έρευνα το 30% των φοιτητών είναι πολύ έως πάρα πολύ ικανοποιητική. Ένας στους τρεις φοιτητές είναι λίγο ικανοποιημένος από τη συνεργασία με τα μέλη ΔΕΠ.

Με δεδομένες τις απόψεις των φοιτητών αλλά και των παρατηρήσεων που κάνουν πάνω στο θέμα της συνεργασίας με τους εκπαιδευτικούς θα πρέπει να αυξηθούν οι ώρες συνεργασίας.

4.8. Πώς κρίνετε το βαθμό σύνδεσης της διδασκαλίας με την έρευνα;

Η σύνδεση της διδασκαλίας με την έρευνα θεωρείται ικανοποιητική.

Αυτό τεκμηριώνεται με δύο τρόπους. Ο πρώτος αφορά στον εμπλουτισμό και συνδυασμό της διδασκαλίας με αντικείμενα και θέματα προσωπικών ερευνών των διδασκόντων, όπως προκύπτει και από τον Οδηγό Σπουδών του Τμήματος. Ο δεύτερος αφορά στην ύπαρξη και λειτουργία ειδικών Εργαστηρίων και Κέντρων, τα οποία υποστηρίζουν τη διδασκαλία και συμβάλλουν στη σύνδεση της θεωρίας με ερευνητικά δεδομένα. Τέτοιου είδους Εργαστήρια και Κέντρα είναι όσα αναφέρονται στο 4.5.

Η παραπάνω διαπίστωση επιβεβαιώνεται και από το επιστημονικό προσωπικό του Τμήματος και από τους φοιτητές, προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς, σε σχετικά ερωτηματολόγια αλλά και σε σχετικές συζητήσεις που έγιναν στο πλαίσιο Συνεδριάσεων των τριών Τομέων.

Οι φοιτητές εκφράζουν μια αρνητική εικόνα για το βαθμό σύνδεσης της διδασκαλίας με την έρευνα χωρίς να γνωρίζουμε τα κριτήρια τα οποία έχουν για να σχηματίσουν άποψη σε προπτυχιακό επίπεδο. Συγκεκριμένα περισσότερο από ένας στους δυο φοιτητές είναι λίγο έως πολύ λίγο ικανοποιημένος από τη σύνδεση της διδασκαλίας με την έρευνα ενώ μόλις το 13,1% αυτών είναι πολύ έως πάρα πολύ ικανοποιημένοι από αυτή.

Συνοψίζοντας τη συνολική εικόνα που προκύπτει από τα παραπάνω δεδομένα μπορούμε να επισημάνουμε ότι θετικό στοιχείο είναι η προσπάθεια σύνδεσης των ερευνών των μελών ΔΕΠ με τη διδασκαλία εφόσον οι έρευνες αξιοποιούνται κατά τη διδακτική διαδικασία. Ωστόσο, ο βαθμός της σύνδεσης των δύο τομέων θα μπορούσε να είναι μεγαλύτερος.

4.9. Πώς κρίνετε τις συνεργασίες με εκπαιδευτικά κέντρα του εσωτερικού και του εξωτερικού και με το κοινωνικό σύνολο;

Το Τμήμα συνεργάζεται με μεγάλο αριθμό Α.Ε.Ι. χωρών-κρατών της Ε.Ε. στο πλαίσιο των προγραμμάτων ανταλλαγών φοιτητών και μελών ΔΕΠ (Erasmus).

Επίσης συνεργάζεται με σχολεία δημόσια, ιδιωτικά αλλά και Πειραματικά της Αθήνας, καθώς και με Ιδρύματα Υποστήριξης και Εκπαίδευσης ΑΜΕΑ στο πλαίσιο της πρακτικής άσκησης των φοιτητών.

Σε όλα τα επίπεδα η συνεργασία κρίνεται ικανοποιητική στο βαθμό που εξαρτάται από το Τμήμα. Ωστόσο, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι συνεργαζόμενοι φορείς, όπως δημόσια και ιδιωτικά σχολεία, συχνά αισθάνονται ότι δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες κάλυψης του αριθμού των ασκουμένων φοιτητών, με αποτέλεσμα να υπάρχει δυσκολία στην οργάνωση της πρακτικής άσκησης και της διασφάλισης των απαιτήσεών της.

4.10. Πώς κρίνετε την κινητικότητα του διδακτικού προσωπικού και των φοιτητών;[8]

Η κινητικότητα των φοιτητών του Τμήματος αφορά κυρίως τις ανταλλαγές στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών προγραμμάτων. Σ' αυτό το επίπεδο η κινητικότητα των φοιτητών μας, κυρίως προπτυχιακών, κρίνεται ικανοποιητική δεδομένου ότι υπάρχει ανταπόκριση από την πλευρά τους για μετάβαση σε ΑΕΙ του εξωτερικού ενώ παράλληλα αρκετοί είναι οι φοιτητές από ΑΕΙ του εξωτερικού, που εκδηλώνουν ενδιαφέρον και μεταβαίνουν στο Τμήμα μας.

Ο αριθμός των φοιτητών αλλά και των μελών ΔΕΠ, που συμμετέχουν σε προγράμματα κινητικότητας θα μπορούσε να είναι μεγαλύτερος και προς την κατεύθυνση αυτή θα μπορούσε να υπάρξει μια πιο συντονισμένη και ευρεία ενημέρωση κυρίως του διδακτικού προσωπικού, ώστε να αυξηθεί η ζήτηση ανταλλαγής μελών ΔΕΠ μεταξύ Πανεπιστημίων, με τα οποία συνεργάζεται το ΕΚΠΑ και το Τμήμα.

[8] Συμπληρώστε, στην Ενότητα 11, τον Πίνακα 11-8

5. Ερευνητικό έργο

Στην ενότητα αυτή το Τμήμα καλείται να αναλύσει κριτικά και να αξιολογήσει την ποιότητα του επιτελούμενου σ΄αυτό ερευνητικού έργου, απαντώντας σε μια σειρά ερωτήσεων που αντιστοιχούν επακριβώς στα κριτήρια αξιολόγησης που περιγράφονται στο έντυπο «Διασφάλιση Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση: Ανάλυση κριτηρίων Διασφάλισης Ποιότητας Ακαδημαϊκών Μονάδων» Έκδοση 2.0, Ιούλιος 2007, ΑΔΙΠ, Αθήνα, (http://www.adip.gr).

Η απάντηση σε κάθε μία από τις ερωτήσεις πρέπει, τουλάχιστον, να περιλαμβάνει:
α) Ποια, κατά τη γνώμη του Τμήματος, είναι τα κυριότερα θετικά και αρνητικά σημεία του Τμήματος ως προς το αντίστοιχο κριτήριο
β) Ποιες ευκαιρίες αξιοποίησης των θετικών σημείων και ενδεχόμενους κινδύνους από τα αρνητικά σημεία διακρίνει το Τμήμα ως προς το αντίστοιχο κριτήριο

5.1. Πώς κρίνετε την προαγωγή της έρευνας στο πλαίσιο του Τμήματος;

Η προαγωγή της έρευνας που επιτελείται στο πλαίσιο του Τμήματος καταδεικνύεται από τις δημοσιεύσεις ερευνητικών εργασιών των μελών ΔΕΠ σε διεθνή και ελληνικά περιοδικά με κριτές, σε πρακτικά διεθνών συνεδρίων κ.ά. και έχουν τύχει διεθνούς αναγνωρίσεως με ετεροαναφορές.

Όπως φαίνεται και από την εργογραφία των μελών ΔΕΠ, η οποία περιλαμβάνεται στο τέλος της Έκθεσης οργανωμένη ανά Τομέα, τα μέλη ΔΕΠ εμφανίζουν πολύ ικανοποιητική ερευνητική δράση, η οποία εμφανίζεται διαχρονικά αυξανόμενη.

Ωστόσο, θα πρέπει εδώ να επισημάνουμε ότι συχνά τα επιστημονικά πεδία, που θεραπεύονται στο πλαίσιο του Τμήματος, δεν προσφέρονται για ποικίλες και πολλές αριθμητικά εφαρμοσμένου χαρακτήρα έρευνες. Επιπλέον, πρέπει εδώ να επισημανθεί ότι η προαγωγή της έρευνας συνδέεται κυρίως με τις οικονομικές δυνατότητες που προσφέρει το Τμήμα μέσω του ΕΛΚΕ και λιγότερο με πηγές χρηματοδότησης εκτός Πανεπιστημίου με αποτέλεσμα η περιορισμένη οικονομική υποστήριξη των ερευνών να απηχείται σε περιορισμένο αριθμό παραγόμενου έργου.

5.2. Πώς κρίνετε τα ερευνητικά προγράμματα και έργα που εκτελούνται στο Τμήμα;

Τα ερευνητικά προγράμματα, που βρίσκονται σε εξέλιξη στο πλαίσιο του Τμήματος είναι αξιόλογα. Πολλά από αυτά, εξάλλου, είναι πρωτότυπα και καινοτόμα, όπως αυτά που αφορούν σε σύγχρονες εκπαιδευτικές ανάγκες και διαστάσεις, όπως η διαπολιτισμική εκπαίδευση και οι σύγχρονες τεχνολογίες στην εκπαίδευση.

Τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, όπως φαίνεται και από τα στοιχεία του σχετικού Πίνακα, έχουν μια συστηματική ερευνητική δραστηριότητα, η οποία συνήθως δημοσιεύεται σε σχετικά περιοδικά, διεθνή και ελληνικά.

Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι ο ερευνητικός ορίζοντας των ανθρωπιστικών επιστημονικών πεδίων ορισμένες φορές περιορίζεται συγκριτικά με άλλου είδους Επιστήμες με αποτέλεσμα να προβάλλεται λιγότερο η εφαρμοσμένη διάστασή τους.

5.3. Πώς κρίνετε τις διαθέσιμες ερευνητικές υποδομές;

Οι ερευνητικές υποδομές του Τμήματος αφορούν αφενός την ετήσια χρηματοδότηση ερευνητικών προγραμμάτων των μελών ΔΕΠ από τον ΕΛΚΕ και αφετέρου την ύπαρξη και λειτουργία στο Τμήμα του Εργαστηρίου Εκπαιδευτικής

Τεχνολογίας, το οποίο είναι στη διάθεση όλων των μελών ΔΕΠ και υποστηρίζει την οποιαδήποτε ερευνητική πρόταση, του ζητηθεί. Επιπλέον, και κατόπιν των αναγκών που προκύπτουν για την υλοποίηση ερευνητικών έργων των μελών ΔΕΠ οι Τομείς του Τμήματος έχουν εξοπλιστεί με υπολογιστικά προγράμματα καταγραφής και επεξεργασίας ερευνητικών δεδομένων, τα οποία είναι στη διάθεση των μελών ΔΕΠ προκειμένου να φέρουν εις πέρας τα ερευνητικά τους έργα.

Ωστόσο, και ενώ θετική είναι η εικόνα των ερευνητικών έργων που βρίσκονται σε εξέλιξη από τα μέλη ΔΕΠ, δεν επαρκεί συχνά η γραμματειακή και γενικότερα ανθρώπινη υποστήριξη, η οποία κρίνεται απαραίτητη για την ολοκλήρωση ερευνητικών έργων. Προπτυχιακοί ή/και μεταπτυχιακοί φοιτητές αλλά και υποψήφιοι διδάκτορες εμπλέκονται συχνά ως συνεργάτες σε έρευνες των μελών ΔΕΠ. Δεν υπάρχει, όμως, πάντα η δυνατότητα οικονομικής αποζημίωσής τους με αποτέλεσμα να περιορίζονται οι δυνατότητες εμπλοκής τους στις έρευνες και η διάθεση εκ μέρους τους ωρών εργασίας χωρίς αμοιβή.

5.4. Πώς κρίνετε τις επιστημονικές δημοσιεύσεις των μελών του διδακτικού προσωπικού του Τμήματος κατά την τελευταία πενταετία;[9]

Με βάση τις ετεροαναφορές και βιβλιοκρισίες, οι επιστημονικές δημοσιεύσεις των μελών ΔΕΠ του Τμήματος κρίνονται υψηλού επιπέδου, ως προς την ποιότητά τους, και άκρως ικανοποιητικές, ως προς τον αριθμό τους.

Τα παραπάνω δεδομένα, όπως απεικονίζονται στο σχετικό Πίνακα, μαρτυρούν μια συστηματική και συνεχή παρουσία των μελών ΔΕΠ στη ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία με θέματα σύγχρονα, που απασχολούν όχι μόνο την ελληνική επιστημονική κοινότητα αλλά και την ευρύτερη ευρωπαϊκή και διεθνή.

5.5. Πώς κρίνετε τον βαθμό αναγνώρισης της έρευνας που γίνεται στο Τμήμα από τρίτους;[10]

Η σημαντική αναγνώριση της έρευνας και του έργου των μελών ΔΕΠ αποδεικνύεται από τις ετεροαναφορές στα έργα τους, τις δημοσιεύσεις τους σε διεθνή περιοδικά και πρακτικά διεθνών συνεδρίων, καθώς και από τις συμμετοχές τους σε πολλές επιστημονικές επιτροπές.

Ο βαθμός αναγνώρισης της έρευνας κρίνεται ικανοποιητική δεδομένου του πεδίου δράσης και των θεματικών, που θεραπεύονται από τα μέλη του Τμήματος.

5.6. Πώς κρίνετε τις ερευνητικές συνεργασίες του Τμήματος;

Οι ερευνητικές συνεργασίες του Τμήματος αφορούν επαφές με συναφή τμήματα ΑΕΙ της Ελλάδος και του εξωτερικού καθώς και με οργανισμούς, ιδρύματα και δημόσιους φορείς.

Οι συνεργασίες αυτές κρίνονται ικανοποιητικές σε ό,τι αφορά την οργάνωση και την υλοποίηση ερευνητικών προγραμμάτων. Ωστόσο, κρίνεται απαραίτητη η διεύρυνση του δικτύου συνεργαζόμενων φορέων και μέσω αυτών των ερευνητικών συνεργασιών του Τμήματος.

---

9 Συμπληρώστε, στην Ενότητα 11, τον Πίνακα 11-9

10 Συμπληρώστε, στην Ενότητα 11, τον Πίνακα 11-10

5.7. Πώς κρίνετε τις διακρίσεις και τα βραβεία ερευνητικού έργου που έχουν απονεμηθεί σε μέλη του Τμήματος;

Οι διακρίσεις και τα βραβεία ερευνητικού έργου που έχουν απονεμηθεί σε μέλη του Τμήματος, όπως αυτά καταγράφονται στους αντίστοιχους πίνακες, κρίνονται ικανοποιητικά.

Ας σημειωθεί ότι οι διακρίσεις των μελών ΔΕΠ, όπως αυτές καταγράφονται στον αντίστοιχο Πίνακα αφορούν και σε κοινωνικής προσφοράς βραβεύσεις και διακρίσεις. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει ότι το έμψυχο, διδακτικό προσωπικό του Τμήματος έχει και κοινωνική-ανθρωπιστική δράση, που επιβεβαιώνει το ρόλο του και ως πνευματικού ταγού της ελληνικής κοινωνίας.

5.8. Πώς κρίνετε το βαθμό συμμετοχής των φοιτητών/σπουδαστών στην έρευνα;

Το ενδιαφέρον των φοιτητών, προπτυχιακών και μεταπτυχιακών, όσον αφορά στην έρευνα είναι ικανοποιητικό και αυτό αποδεικνύεται από το βαθμό συμμετοχής τους στα προγράμματα που αφορούν στην έρευνα του Τμήματός μας.

Ωστόσο, ο αριθμός των συμμετεχόντων φοιτητών στα ερευνητικά προγράμματα, θα μπορούσε να είναι μεγαλύτερος αν υπήρχε η δυνατότητα ευρύτερης οικονομικής κάλυψης των ωρών απασχόλησής τους.

6. Σχέσεις με κοινωνικούς/πολιτιστικούς/παραγωγικούς (ΚΠΠ) φορείς

Στην ενότητα αυτή το Τμήμα καλείται να αναλύσει κριτικά και να αξιολογήσει την ποιότητα των σχέσεών του με ΚΠΠ φορείς, απαντώντας σε μια σειρά ερωτήσεων που αντιστοιχούν επακριβώς στα κριτήρια αξιολόγησης που περιγράφονται στο έντυπο «Διασφάλιση Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση: Ανάλυση κριτηρίων Διασφάλισης Ποιότητας Ακαδημαϊκών Μονάδων» Έκδοση 2.0, Ιούλιος 2007, ΑΔΙΠ, Αθήνα, (http://www.adip.gr).

Η απάντηση σε κάθε μία από τις ερωτήσεις πρέπει, τουλάχιστον, να περιλαμβάνει:
α) Ποια, κατά τη γνώμη του Τμήματος, είναι τα κυριότερα θετικά και αρνητικά σημεία του Τμήματος ως προς το αντίστοιχο κριτήριο
β) Ποιες ευκαιρίες αξιοποίησης των θετικών σημείων και ενδεχόμενους κινδύνους από τα αρνητικά σημεία διακρίνει το Τμήμα ως προς το αντίστοιχο κριτήριο

6.1. Πώς κρίνετε τις συνεργασίες του Τμήματος με ΚΠΠ φορείς;

Το Τμήμα συνεργάζεται με αρκετούς κοινωνικοπολιτικούς και πολιτιστικούς φορείς, στην προσπάθεια που γίνεται να συνδεθεί η θεωρία με την πράξη, να οργανωθεί η πρακτική άσκηση των φοιτητών και να διασφαλίσει το Τμήμα τη σύνδεσή του με την κοινωνία.

Ωστόσο οι συνεργασίες αυτές, οι οποίες δεν εξαρτώνται μόνο από το Τμήμα αλλά και από τους φορείς συνεργασίας, δεν είναι τόσο συχνές και συστηματικές, στην πλειοψηφία τους, ώστε να ικανοποιείται πλήρως το Τμήμα. Επομένως, κρίνεται απαραίτητο προς την κατεύθυνση αυτή να υπάρξει καλύτερη κινητικότητα εκ μέρους του Τμήματος.

6.2. Πώς κρίνετε τη δυναμική του Τμήματος για ανάπτυξη συνεργασιών με ΚΠΠ φορείς;

Το Τμήμα κατέχει την κατάλληλη δυναμική προκειμένου να αναπτύξει συνεργασίες με ΚΠΠ φορείς δεδομένου ότι θεματικά πεδία, όπως εκείνο της Παιδαγωγικής και της Ψυχολογίας, άπτονται κοινωνικών θεμάτων, όπως η εκπαίδευση, η κατάρτιση και επιμόρφωση εκπαιδευτικών, η αντιμετώπιση μαθησιακών δυσκολιών, η διαχείριση της σχολικής τάξης, η οργάνωση και διοίκηση της σχολικής μονάδας, η αντιμετώπιση προβλημάτων κοινωνικής ένταξης των ΑΜΕΑ, η υποβοήθηση και υποστήριξη ατόμων με ψυχολογικά προβλήματα.

Επιπλέον, το ανθρώπινο δυναμικό του Τμήματος θεραπεύει ποικίλα γνωστικά αντικείμενα, τα οποία προσφέρονται για συνεργασίες με ΚΠΠ φορείς. Ωστόσο, η ανάπτυξη τέτοιου είδους συνεργασιών θα μπορούσε να είναι μεγαλύτερη.

6.3. Πώς κρίνετε τις δραστηριότητες του Τμήματος προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης και ενίσχυσης συνεργασιών με ΚΠΠ φορείς;

Οι δραστηριότητες του Τμήματος ως προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης και ενίσχυσης συνεργασιών με Κ.Π.Π. φορείς έγκεινται στην αναζήτηση συνεργασιών με σχολεία ή/και ιδρύματα, τα οποία υποστηρίζουν την πρακτική άσκηση των φοιτητών αλλά και με οργανισμούς και επιστημονικά κέντρα, με τα οποία συνερευνώνται τα εκάστοτε επιστημονικά ζητούμενα. Οι δραστηριότητες αυτές είναι μεν ικανοποιητικές, αλλά μπορούν να διευρυνθούν με από κοινού οργάνωση προγραμμάτων και εκδηλώσεων για τοπικά επιστημονικά και αναπτυξιακά θέματα. Επιπλέον, πρέπει να σημειωθεί ότι ο βαθμός ανταπόκρισης των ΚΠΠ φορέων στην εκάστοτε πρόσκληση του Τμήματος δεν είναι πάντοτε η επιθυμητή, με αποτέλεσμα να μην επιτυγχάνονται πάντοτε συνεργασίες του Τμήματος με ΚΠΠ φορείς.

6.4. Πώς κρίνετε τον βαθμό σύνδεσης της συνεργασίας με ΚΠΠ φορείς με την εκπαιδευτική διαδικασία;

Η συνεργασία του Τμήματος με ΚΠΠ φορείς συνδέεται άμεσα με την εκπαιδευτική διαδικασία. Η πρακτική άσκηση των φοιτητών, προπτυχιακών και μεταπτυχιακών, σε σχολεία της Μέσης Εκπαίδευσης αναδεικνύει τη συνεργασία του Τμήματος με ΚΠΠ φορείς. Ειδικότερα, στην περίπτωση αυτή οι ΚΠΠ φορείς αποτελούν το χώρο διεξαγωγής της εκπαιδευτικής διαδικασίας συνδέοντας με πολύ αποτελεσματικό τρόπο τη θεωρία με την πράξη.

6.5. Πώς κρίνετε τη συμβολή του Τμήματος στην τοπική, περιφερειακή και εθνική ανάπτυξη;

Η συμβολή του κρίνεται ικανοποιητική στο μέτρο του ότι παράγει εξειδικευμένους επιστήμονες, οι οποίοι καλύπτουν κρίσιμους τομείς του δημοσίου βίου, όπως η εκπαίδευση, την οποία και το Τμήμα στελεχώνει με προσωπικό διδακτικό, αλλά και πέραν αυτού κατάλληλο για θέσεις, όπως του Σχολικού Συμβούλου, του γνώστη των διοικητικών θεμάτων της εκπαίδευσης, του καλού αξιολογητή της μαθησιακής και διδακτικής διαδικασίας κ.ά

7. Στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης

7.1. Πώς κρίνετε τη στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης του Τμήματος;

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών το Τμήμα ΦΠΨ έχει διαμορφώσει ένα σύγχρονο πρόγραμμα σπουδών, το οποίο περιλαμβάνει ένα πλήθος μαθημάτων (πολλά από αυτά καινοτόμα) ώστε να εξασφαλίσει την κατά το δυνατόν σφαιρικότερη εκπαίδευση των φοιτητών του, την προετοιμασία τους για μεταπτυχιακές σπουδές καθώς και τη διεύρυνση των δυνατοτήτων επαγγελματικής τους αποκατάστασης. Το νέο αναμορφωμένο πρόγραμμα σπουδών του ΦΠΨ, το οποίο ισχύει για τους/τις φοιτητές/τριες που εισήχθησαν στο τμήμα από το ακαδημαϊκό έτος 2010-11 και μετά, υπήρξε καρπός εποικοδομητικού επιστημονικού διαλόγου και συστηματικής εργασίας. Ανταποκρίνεται στο αίτημα να αποτελέσει το επιστημονικό πλαίσιο αρχών και δράσεων που εξασφαλίζουν τα κριτήρια αποτελεσματικότητας, δηλαδή την καταλληλότητα και την ποιότητα. Ενισχύοντας τη φιλολογική κατάρτιση και την πρακτική άσκηση των φοιτητών του προσανατολίζει σταθερά την ακαδημαϊκή εργασία προς τη διαμόρφωση του αποτελεσματικού φιλολόγου. Παράλληλα, ανταποκρίνεται στις προσδοκίες όλων των μελών ΔΕΠ του τμήματος να υπηρετηθεί η κατάρτιση των φοιτητών με τέτοιο τρόπο και με τέτοιες ενέργειες, ώστε να κατέχουν το γνωστικό τους αντικείμενο σε βάθος και ταυτόχρονα να είναι σε θέση να προσανατολιστούν σε επιστημονική ειδίκευση σε πεδία και τομείς και πέραν του ρόλου του Φιλολόγου.

Το πρόγραμμα σπουδών του Προγράμματος Ψυχολογίας, το οποίο ισχύει για τους/τις φοιτητές/τριες που εισήχθησαν στο τμήμα από το ακαδημαϊκό έτος 2009-10 και μετά, διευρύνθηκε επίσης με σύγχρονα μαθήματα και αναμορφώθηκε σε μεγάλο βαθμό, ώστε να ανταποκριθεί στις νέες τάσεις για την εκπαίδευση των νέων ψυχολόγων, όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί στην Ευρώπη (βλ. έκθεση εσωτερικής αξιολόγησης Προγράμματος Ψυχολογίας).

Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας είναι απαραίτητη η εκλογή νέων μελών ΔΕΠ, τα οποία θα καλύψουν τις ανάγκες στη διδασκαλία και την έρευνα των νέων μαθημάτων.

Το Τμήμα υλοποιεί ένα πρόγραμμα πρόσκλησης καθηγητών από ΑΕΙ του εξωτερικού, και διοργάνωσης συνεδρίων, σεμιναρίων και ημερίδων σχετικών με τα γνωστικά αντικείμενα που θεραπεύονται από τους τρεις Τομείς του και με θέματα εκπαιδευτικής πολιτικής.

Οι βιβλιοθήκες των τριών Σπουδαστηρίων του Τμήματος εμπλουτίζονται με βιβλία και ηλεκτρονικό υλικό, που ανταποκρίνονται όχι μόνο στα γνωστικά αντικείμενα του Τμήματος αλλά και σε τομείς γενικότερης παιδείας, ενώ οι φοιτητές επιλέγουν και προμηθεύονται δωρεάν για τα μαθήματά τους αξιόλογα επιστημονικά διδακτικά εγχειρίδια.

7.2. Πώς κρίνετε τη διαδικασία διαμόρφωσης στρατηγικής ακαδημαϊκής ανάπτυξης του Τμήματος;

Έχοντας θεσπίσει τους κύριους στόχους της στρατηγικής ακαδημαϊκής ανάπτυξης του Τμήματος ακολουθούνται πολύ προσεκτικά οι νόμιμες διατάξεις για την εκλογή μελών ΔΕΠ, καθώς και απόλυτα διαφανείς και αξιοκρατικοί τρόποι ανάθεσης μαθημάτων σε διδάσκοντες σύμφωνα με το ΠΔ 407/1980 (με εισηγητικές εκθέσεις, συνεντεύξεις των υποψηφίων κ.ά.). Στόχο του Τμήματος αποτελεί η καλύτερη δυνατή διαχείριση των κρατικών πιστώσεων, οι οποίες ομολογουμένως είναι εξαιρετικά περιορισμένες για την εξασφάλιση διδακτικού προσωπικού.

Ωστόσο λόγω της αναγκαστικά συντηρητικής διαχείρισης των οικονομικών πόρων του Τμήματος (λόγω περιορισμένων πιστώσεων), ανακόπτεται η διεξαγωγή

περαιτέρω επιστημονικών δραστηριοτήτων και συνεργασιών, η εξασφάλιση σπάνιων εκδόσεων βιβλίων, η πραγματοποίηση εκπαιδευτικών εκδρομών στο εξωτερικό.

Τέλος, τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος (όπως και όλων των Τμημάτων των ΑΕΙ της χώρας) δεν έχουν ουσιαστικό λόγο όσον αφορά σε βασικές παραμέτρους της λειτουργίας του (π.χ., αριθμός εισακτέων φοιτητών, διοικητική στελέχωση, κ.ά.).

8. Διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές

8.1. Πώς κρίνετε την αποτελεσματικότητα των διοικητικών και τεχνικών υπηρεσιών;

Η Γραμματεία του Τμήματος στελεχώνεται από 12 υπαλλήλους, οι οποίοι επιδεικνύουν ιδιαίτερο ζήλο στη διεκπεραίωση των καθηκόντων τους λειτουργώντας υπό εξαιρετικά αντίξοες συνθήκες (υπερβολικά μεγάλος αριθμός φοιτητών, έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού, ανεπαρκείς υποδομές). Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο υπάρχει μια διάχυτη εντύπωση -κυρίως μεταξύ των φοιτητών- ότι η αποτελεσματικότητά τους δεν είναι η καλύτερη δυνατή, όπως προέκυψε από τις απαντήσεις των φοιτητών σε σχετικά ερωτηματολόγια που τους διανεμήθηκαν.

Όσον αφορά τις διοικητικές υπηρεσίες του τμήματος την οργάνωση και την αποτελεσματικότητά τους φαίνεται να δημιουργεί προβλήματα αφού λειτουργεί μια γραμματεία, ουσιαστικά για δυο τμήματα (ΦΠΨ και Πρόγραμμα Ψυχολογίας) και ο αριθμός των εξυπηρετούμενων φοιτητών σημαντικά μεγάλος.

Ο εκσυγχρονισμός των υποδομών πληροφορικής των τελευταίων ετών και η εκτεταμένη χρήση των νέων τεχνολογιών που άρχισε να αξιοποιείται πρόσφατα φαίνεται να έχουν αποτελέσματα.

Οι φοιτητές έχουν εντοπίσει το πρόβλημα της ανεπάρκειας του προσωπικού για το μεγάλο αριθμό των φοιτητών και έχουν αρνητική εικόνα για την αποτελεσματικότητα της διοίκησης αφού το 65,3% είναι λίγο έως πολύ λίγο ικανοποιημένοι από το διοικητικό προσωπικό ενώ το 71,6% θεωρούν ότι η αποτελεσματικότητα των διοικητικών και τεχνικών υπηρεσιών είναι πολύ μικρή.

Επίσης, οι Τομείς Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας στελεχώνονται συνολικά από 10 μέλη Ε.Τ.Ε.Π. και 7 βιβλιοθηκονόμους, οι οποίοι υποστηρίζουν με ζήλο τη λειτουργία και τη γραμματειακή υποστήριξη των τριών Τομέων, τη λειτουργία των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος, καθώς και τη λειτουργία των Εργαστηρίων, των Ερευνητικών Κέντρων, του Μουσείου της Παιδείας, του Αρχείου Ιστορίας της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης και των τριών Σπουδαστηρίων του Τμήματος.

Τέλος, στο Τμήμα υπηρετεί και μικρός αριθμός αποσπασμένων εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι έχουν επιφορτιστεί με τη Διδακτική Άσκηση των φοιτητών (του Τμήματος Φ.Π.Ψ. αλλά και όλων των υπόλοιπων Τμημάτων των καθηγητικών σχολών του Πανεπιστημίου Αθηνών) καθώς και με την πρακτική άσκηση των φοιτητών του Προγράμματος Ψυχολογίας. Ο αριθμός των αποσπασμένων εκπαιδευτικών μειώθηκε δραστικά κατά το μελετώμενο ακαδημαϊκό έτος. Για παράδειγμα, στον Τομέα Παιδαγωγικής, ο οποίος είναι αρμόδιος για την πρακτική άσκηση των φοιτητών των τριών ελληνόφωνων Τμημάτων (Φ.Π.Ψ., Φιλολογίας και Ιστορίας-Αρχαιολογίας), διατέθηκε μόνο μία φιλόλογος. Είναι ευνόητο ότι η κατάσταση, που διαμορφώθηκε, κατέστησε προβληματική έως αδύνατη τη διδακτική και πρακτική άσκηση των φοιτητών μας. Ο προβληματισμός που προέκυψε, οδήγησε τον Τομέα Παιδαγωγικής στην προσπάθεια υιοθέτησης του θεσμού των μεντόρων-καθηγητών, οι οποίοι και ανέλαβαν, σε συνεργασία με μέλη ΔΕΠ του Τομέα, αρμόδια για την πρακτική άσκηση των φοιτητών, την επιμέλεια της άσκησης των φοιτητών μας.

Η λειτουργία του Τμήματος υποστηρίζεται επίσης με επάρκεια από τις τεχνικές υπηρεσίες της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Διαπιστώνεται ωστόσο η ανάγκη στελέχωσης του Τμήματος με ένα ή περισσότερα μέλη Ε.Τ.Ε.Π. Πληροφορικής για την περαιτέρω αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη λειτουργία του Τμήματος. Η προσθήκη ενός ή περισσοτέρων στελεχών με ειδίκευση στην πληροφορική θεωρείται απαραίτητη για την ομαλή ένταξη του Τμήματος στο νέο σχήμα δικτυακών υπηρεσιών που

προσφέρει το Κέντρο Λειτουργίας και Διαχείρισης Δικτύου του Πανεπιστημίου Αθηνών.

8.2. Πώς κρίνετε τις υπηρεσίες φοιτητικής μέριμνας;

Στο Τμήμα λειτουργεί από το 1990 το Εργαστήριο Ψυχολογικής Συμβουλευτικής Φοιτητών, το οποίο παρέχει άμεση ψυχοκοινωνική υποστήριξη σε όλους τους φοιτητές του Πανεπιστημίου Αθηνών, διερευνά και αξιολογεί τα ψυχοκοινωνικά προβλήματα των φοιτητών μέσω επιδημιολογικών ερευνών, αναπτύσσει προγράμματα ψυχοκοινωνικής παρέμβασης για τον φοιτητικό πληθυσμό, και συμμετέχει στην άσκηση και την εκπαίδευση των μεταπτυχιακών φοιτητών Κλινικής Ψυχολογίας. Τη διεύθυνση του Εργαστηρίου ασκεί μέλος ΔΕΠ του Τομέα Ψυχολογίας, ενώ στο εργαστήριο υπηρετούν μία Κλινική Ψυχολόγος και ένα μέλος Ε.Τ.Ε.Π. Σημαντικές υπηρεσίες προσφέρουν εθελοντικά σε αυτό μεταπτυχιακοί φοιτητές του Προγράμματος Κλινικής Ψυχολογίας καθώς και πολλοί κλινικοί ψυχολόγοι και ερευνητές.

Τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών καταβάλλουν ιδιαίτερες προσπάθειες για την εξασφάλιση υποτροφιών ή χρηματικής ενίσχυσης για εκείνους τους φοιτητές που αριστεύουν στη επίδοση και το ήθος και αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες.

Η άποψη των φοιτητών για τις υπηρεσίες φοιτητικής μέριμνας είναι σημαντικά αρνητικές. Συγκεκριμένα σε αντίστοιχη ερώτηση απάντησαν σε ποσοστό 53,7% ότι είναι λίγο έως πολύ λίγο ικανοποιοιμένοι από την φοιτητική μέριμνα που παρέχει το Πανεπιστήμιο και το Τμήαμ ΦΠΨ ενώ μόλις το 16,2% είναι πολύ ικανοποιημένοι από αυτήν.

8.3. Πώς κρίνετε τις υποδομές πάσης φύσεως που χρησιμοποιεί το Τμήμα;

Η Γραμματεία του Τμήματος στεγάζεται στον τρίτο όροφο του κτηρίου της Φιλοσοφικής Σχολής, ενώ τα γραφεία των διδασκόντων, τα εργαστήρια, τα ερευνητικά κέντρα, τα σπουδαστήρια, το Μουσείο της Παιδείας, και το Αρχείο Ιστορίας της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης στεγάζονται στον πέμπτο όροφο του ίδιου κτηρίου. Οι χώροι που διαθέτει το Τμήμα δεν επαρκούν για τη στέγαση ούτε των μελών Δ.Ε.Π. (ορισμένοι φιλοξενούνται σε Ερευνητικά Κέντρα ή Εργαστήρια), πολλοί από αυτούς είναι στην πραγματικότητα διάδρομοι που έχουν διαμορφωθεί σε κλειστούς χώρους, ενώ πολλοί χώροι στερούνται το φυσικό φως. Πολλά γραφεία μελών ΔΕΠ είναι κατασκευές με ψευδοχωρίσματα με αποτέλεσμα να μην υπάρχει ηχομόνωση για συνεργασίες με φοιτητές και συναδέλφους.

Το κτήριο της Φιλοσοφικής Σχολής διαθέτει εστιατόριο, κυλικεία, βιβλιοπωλείο, φωτοτυπικό κέντρο, ταχυδρομείο, ιατρείο, γραφεία φοιτητικών παρατάξεων, γραφείο επιστασίας, μεγάλους χώρους συγκέντρωσης.

Θα πρέπει να σημειωθεί με έμφαση ότι το Τμήμα χρησιμοποιεί χώρους που ανήκουν στη δικαιοδοσία της Κοσμητείας της Φιλοσοφικής Σχολής χωρίς να έχει τη δυνατότητα ουσιαστικών παρεμβάσεων. Το κτήριο είναι ρυπαρό, σύμφωνα με παρατηρήσεις διδασκόντων και φοιτητών, ενώ δεν έχει υποστεί σημαντικές παρεμβάσεις από το 1986, οπότε και πρωτολειτούργησε. Για παράδειγμα, υπάρχουν ελλείψεις στη θέρμανση και την ψύξη του, διαρροή υδάτων μετά από βροχόπτωση στις οροφές σε πολλά σημεία του κτηρίου και μέσα στα αμφιθέατρα.

Για το διδακτικό έργο γίνεται χρήση των αμφιθεάτρων και των αιθουσών διδασκαλίας του κτηρίου της Φιλοσοφικής Σχολής, τα περισσότερα από τα οποία είναι εξοπλισμένα με σύγχρονα οπτικοακουστικά μέσα. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Σχολή διαθέτει λίγα μεγάλα αμφιθέατρα που μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες που προκύπτουν από τη συνδιδασκαλία μαθημάτων υποχρεωτικών τόσο για το ΦΠΨ όσο και για το Πρόγραμμα Ψυχολογίας. Επίσης, το Τμήμα προσφέρει

έναν ικανό αριθμό μαθημάτων που είναι υποχρεωτικά για τους φοιτητές άλλων τμημάτων της Φιλοσοφικής Σχολής. Ο περιορισμένος αριθμός διδασκόντων υποχρεώνει τη συνδιδασκαλία, η οποία σε κάποιες περιπτώσεις δημιουργεί δυσχερείς συνθήκες διδασκαλίας και παρακολούθησης των διαλέξεων. Δεν υπάρχει η δυνατότητα για χρήση WI-FI σε ολόκληρο το κτήριο.

Ως προς τα ΑΜΕΑ, έχει ληφθεί η απαραίτητη κτηριολογική μέριμνα (ειδικοί χώροι πρόσβασης, WC κ.ά.).

Ειδική μνεία πρέπει να γίνει στο κτήριο στο οποίο στεγάζεται το Πειραματικό Σχολείο του Πανεπιστημίου Αθηνών (το οποίο εποπτευόταν μέχρι και το ακαδημαϊκό έτος 2010-2011 από τον Τομέα Παιδαγωγικής του Τμήματος). Το κτήριο αυτό είναι πολύ παλιό και θεωρείται ακατάλληλο για την αποτελεσματική και απρόσκοπτη λειτουργία του Π.Σ.Π.Α. Για το λόγο αυτό καταβάλλονται τα τελευταία χρόνια έντονες προσπάθειες μεταφοράς του σχολείου στην πανεπιστημιούπολη, σε χώρο που θα προσφερθεί από το Πανεπιστήμιο Αθηνών.

8.4. Πώς κρίνετε τον βαθμό αξιοποίησης νέων τεχνολογιών από τις διάφορες υπηρεσίες του Τμήματος (πλην εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου);

Ο υλικοτεχνικός εξοπλισμός όλων των υπηρεσιών του Τμήματος είναι σύγχρονος και αξιοποιείται πολύ καλά από τις υπηρεσίες του Τμήματος. Ο δικτυακός τόπος του Τμήματος (www.ppp.uoa.gr) ανανεώθηκε πρόσφατα, επιτρέποντας την ενημέρωση όλων των ενδιαφερομένων για τις δραστηριότητες του Τμήματος και των μελών του.

Επίσης, το Τμήμα εντάχθηκε και στο νέο σχήμα δικτυακών υπηρεσιών που προσφέρει το Κέντρο Λειτουργίας και Διαχείρισης Δικτύου του Πανεπιστημίου Αθηνών. Αποτέλεσμα της παραπάνω καινοτομίας ήταν να διευκολυνθεί το έργο της Γραμματείας καθώς σημαντικός αριθμός υπηρεσιών παρέχεται πλέον στους φοιτητές ηλεκτρονικά. Τέτοιου είδους υπηρεσίες είναι η δήλωση των εξαμηνιαίων μαθημάτων τους, η δήλωση των διδακτικών συγγραμμάτων, που δικαιούνται, αλλά και η ενημέρωσή τους για τη βαθμολογία τους στα μαθήματα. Από τις ίδιες υπηρεσίες εξυπηρετούνται με αποτελεσματικότητα και τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος καθώς υπάρχει η δυνατότητα ηλεκτρονικής ανάρτησης των ανακοινώσεών τους, ηλεκτρονικής καταχώρισης της βαθμολογίας αλλά και σύνδεσης της ιστοσελίδας του Τμήματος με προσωπικές ιστοσελίδες.

8.5. Πώς κρίνετε το βαθμό διαφάνειας και την αποτελεσματικότητα στη χρήση υποδομών και εξοπλισμού;

Η απόκτηση και λειτουργία του εξοπλισμού και των υποδομών του Τμήματος έχουν γίνει ύστερα από μελέτη και σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες διαφάνειας. Ο σύγχρονος επιστημονικός εξοπλισμός καλύπτει επαρκώς τις εκπαιδευτικές και ερευνητικές ανάγκες των μελών της Πανεπιστημιακής Κοινότητας. Οι περισσότερες αίθουσες διδασκαλίας είναι εξοπλισμένες με σύγχρονα οπτικοακουστικά μέσα παρέχοντας υψηλή ποιότητα και απόδοση στη διδασκαλία των μαθημάτων.

Αρνητική εικόνα έχουν και οι φοιτητές για στο θέμα της διαφάνειας και αποτελεσματικότητας στη χρήση των υποδομών και του εξοπλισμού, Συγκεκριμένα το 55% των φοιτητών δηλώνει πολύ μικρή ικανοποίηση σχετικά με αυτό το θέμα ενώ μόλις το 14,9% είναι πολύ και πάρα πολύ ικανοποιημένο από την αποτελεσματικότητα των υποδομών και του εξοπλισμού. Η αρνητική εκόνα στου φοιηττές ίσως προέρχεται από το γεγονός ότι πολύ λίγα μέσα είναι εξοπλισμού είναι άμεσα διαθέσιμα στους φοιτητές του τμήματος.

8.6. Πώς κρίνετε τον βαθμό διαφάνειας και την αποτελεσματικότητα στη διαχείριση οικονομικών πόρων;

Η διαχείριση και η αξιοποίηση των οικονομικών πόρων του Τμήματος πραγματοποιούνται σύμφωνα με τους ισχύοντες νόμους και κανόνες, μετά από προκηρύξεις διαγωνισμών, οι οποίοι κοινοποιούνται στο σύστημα «Διαύγεια» του Τμήματος. Ωστόσο, από μέλη ΔΕΠ διαπιστώνεται ότι σπανίως τα συλλογικά όργανα ενημερώνονται αναλυτικά για τον τρόπο και τα κριτήρια κατανομής των κονδυλίων και ποτέ δεν γίνεται απολογισμός των πόρων που διατέθηκαν σε συγκεκριμένες ακαδημαϊκές μονάδες (π.χ., ερευνητικά όργανα ή εργαστήρια).

Έλλειμα στην πληροφόρηση για τη διαφάνεια αλλά και την αποτελεσματικότητα των οικονομικών πόρων διαπιστώνεται και για τους φοιτητές αν και μια τέτοια πληροφόρηση δεν προβλέπεται από το θεσμικό πλαίσιο. Ετσι οι φοιτητές δηλώνουν κατά 70,3% λίγο έως πολύ λίγο ικανοποιημένοι σχετικά με αυτό το θέμα αλλά είναι βέαιο ότι δεν έχουν καμμία γνώση για τους οικονομικούς πόρους του τμήματος καθώς και για τη διαχείρισή τους.

9. Συμπεράσματα

9.1. Ποια, κατά την γνώμη σας, είναι τα κυριότερα θετικά και αρνητικά σημεία του Τμήματος, όπως αυτά προκύπτουν μέσα από την Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης;

ΘΕΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ:

- Αναμόρφωση του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών του Τμήματος, το οποίο ανέδειξε ακόμα περισσότερο την αποτελεσματικότητα στην κατάρτιση φιλολόγων με την παροχή στέρεης φιλολογικής αλλά και ψυχοπαιδαγωγικής και διδακτικής γνώσης.
- Σύνδεση της θεωρίας με την πράξη μέσω της πρακτικής άσκησης των φοιτητών σε σχολεία της Μέσης Εκπαίδευσης αλλά και σε ιδρύματα που άπτονται των αντικειμένων του Προγράμματος Ψυχολογίας (βλ. σχετικά στην Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης του προγράμματος Ψυχολογίας).
- Ικανοποιητική υλικοτεχνική υποδομή. Αποτελεσματική διοίκηση και γραμματειακή υποστήριξη. Επιστημονική κατάρτιση, αξιόλογη ερευνητική παρουσία και ποιοτική διδακτική προσφορά των μελών ΔΕΠ.
- Αποτελεσματικότητα, σε ικανοποιητικό βαθμό, στη διεκπεραίωση των διοικητικών και τεχνικών υπηρεσιών εκ μέρους του ειδικού, τεχνικού και διοικητικού προσωπικού.
- Καινοτόμα γνωστικά αντικείμενα διδασκαλίας, στα οποία πρωτοπορεί το Τμήμα.
- Αξιολόγηση των μαθημάτων προπτυχιακού αλλά και μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών από τους φοιτητές του Τμήματος.

ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ:

- Επειδή το Τμήμα ΦΠΨ έχει την ιδιαιτερότητα να θεραπεύει ποικίλα γνωστικά αντικείμενα, ο αριθμός των μελών ΔΕΠ δεν είναι ανάλογος του έργου που έχουν να επιτελέσουν. Ως εκ τούτου θεωρείται απαραίτητο να υπάρξουν επιπλέον διορισμοί ΔΕΠ αλλά και διοικητικών, τεχνικών υπαλλήλων, και ΕΕΔΙΠ, προκειμένου να υποστηριχθεί η ανάπτυξη και προώθηση του διοικητικού και εκπαιδευτικού έργου του Τμήματος.
- Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει στην πρακτική άσκηση των φοιτητών, η ενίσχυση της οποίας αποτελεί πάγιο αίτημα των φοιτητών. Ωστόσο, και ενώ κρίνεται ως ένα από τα σημαντικά στοιχεία προσφοράς του Τμήματος, στην κατάρτιση των αυριανών φιλολόγων, η πρακτική άσκηση συχνά δείχνει να έχει κενά οργάνωσης και αποτελεσματικής λειτουργίας. Αυτό οφείλεται αφενός στην απουσία μόνιμου εξειδικευμένου προσωπικού, το οποίο και θα αναλάβει την οργάνωση της άσκησης και αφετέρου στο γεγονός ότι η επιτυχής οργάνωση της πρακτικής άσκησης εξαρτάται και από τα σχολεία της Β΄βάθμιας Εκπαίδευσης, τα οποία υποδέχονται φοιτητές και τα οποία αντιμετωπίζουν συχνά πρακτικά, λειτουργικά προβλήματα.
- Επιτακτική ανάγκη για εξεύρεση χώρων για την κάλυψη των αναγκών των μελών ΔΕΠ αλλά και των θεσμοθετημένων εργαστηρίων και Κέντρων του Τμήματος.

9.2. Διακρίνετε ευκαιρίες αξιοποίησης των θετικών σημείων και ενδεχόμενους κινδύνους από τα αρνητικά σημεία;

Τα ανωτέρω θετικά σημεία μπορούν να εξασφαλίσουν ευρύτερες διεθνείς συνεργασίες του Τμήματος σε όλους τους τομείς, άρτια οργάνωση Μ.Π.Σ. και κινητικότητα των μελών ΔΕΠ και των φοιτητών.

Οι κίνδυνοι από τα αρνητικά σημεία είναι ορατοί και ουσιαστικοί. Κυρίως αν δεν ενισχυθεί σε προσωπικό πάσης φύσεως, η πορεία του Τμήματος θα ανακόπτεται συνεχώς.

10. Σχέδια βελτίωσης

10.1. Περιγράψτε το βραχυπρόθεσμο σχέδιο δράσης από το Τμήμα για την άρση των αρνητικών και την ενίσχυση των θετικών σημείων.

Η επικαιροποίηση του προγράμματος Σπουδών, η σύνδεση της κατάρτισης των φοιτητών και της προετοιμασίας τους ως φιλολόγων με τα σχολεία της Β΄βάθμιας Εκπαίδευσης, η αναζήτηση τρόπων και μέσων για την καλύτερη οργάνωση της πρακτικής άσκησης των φοιτητών, η πρόσληψη μελών ΔΕΠ, ΕΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ, Διοικητικού Προσωπικού, η μετακίνηση των τριών Σπουδαστηρίων του Τμήματος στο υπό ανέγερση κτήριο της Βιβλιοθήκης της Φιλοσοφικής Σχολής, η δημιουργία χώρων γραφείων για τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, η οργάνωση επιπλέον εργαστηριακών υποδομών, η ανανέωση του τεχνολογικού και εξειδικευμένου εξοπλισμού, η συνεχής ενημέρωση του δικτυακού τόπου του Τμήματος και στην Αγγλική γλώσσα, η περαιτέρω προώθηση προγραμμάτων Δια Βίου Εκπαίδευσης, η προώθηση του προγράμματος Erasmus και Erasmus Mundus 1 & 2, η περαιτέρω ενίσχυση των ήδη υφισταμένων διεθνών συνεργασιών και η διεύρυνση των συνεργασιών αυτών και με άλλα Πανεπιστήμια του εξωτερικού, η συμβολή στην αειφόρο ανάπτυξη με προσαρμογή των παρεχομένων γνωστικών αντικειμένων στο Πρόγραμμα Σπουδών.

10.2. Περιγράψτε το μεσοπρόθεσμο σχέδιο δράσης από το Τμήμα για την άρση των αρνητικών και την ενίσχυση των θετικών σημείων.

Αναπροσαρμογή του προγράμματος σπουδών, νέα μεταπτυχιακά προγράμματα, αξιολόγηση των προπτυχιακών και των μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών και των διδασκόντων σε αυτά, σύνδεση με καινοτόμες δράσεις, ενεργοποίηση και μεγιστοποίηση της απόδοσης του προσωπικού.

Επίσης, κατά τον Τομέα Ψυχολογίας, η αυτονόμηση του Προγράμματος Ψυχολογίας και η μετατροπή του σε ανεξάρτητο Τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών.

10.3. Διατυπώστε προτάσεις προς δράση από τη Διοίκηση του Ιδρύματος.

- Αύξηση της χρηματοδότησης του Τμήματος, η οποία θα λαμβάνει υπόψη ότι αυτό υλοποιεί δύο διαφορετικά προγράμματα σπουδών.
- Ταχεία ολοκλήρωση των εργασιών στο υπό ανέγερση κτήριο της Βιβλιοθήκης της Φιλοσοφικής Σχολής που θα επιτρέψει τη μετακίνηση των Σπουδαστηρίων του Τμήματος και την εξεύρεση χώρων για τη στέγαση των νέων μελών ΔΕΠ καθώς και ορισμένων δομών του Τμήματος.
- Προώθηση του κτηριολογικού προγράμματος και της φοιτητικής μέριμνας στο βαθμό που εξαρτάται από τη διοίκηση.
- Ενίσχυση της ερευνητικής δραστηριότητας των μελών ΔΕΠ του Τμήματος.
- Διευκόλυνση της διοργάνωσης συνεδρίων και σεμιναρίων.

10.4. Διατυπώστε προτάσεις προς δράση από την Πολιτεία.

- Ενίσχυση της χρηματοδότησης για την πρόσληψη νέων μελών ΔΕΠ που θα καλύψουν τις διδακτικές και ερευνητικές ανάγκες του Τμήματος.

- Απόσπαση ικανού αριθμού εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας για την υποστήριξη του έργου της διδακτικής άσκησης και της πρακτικής άσκησης των φοιτητών του Τμήματος.

11. Πίνακες

Οι πίνακες που ακολουθούν αφορούν σε υποδείγματα και παρατίθενται σε οριζόντια διάταξη σελίδας.

(Το υπόλοιπο της σελίδας είναι εσκεμμένα κενό)

Πίνακας 1. Εξέλιξη του προσωπικού του Τμήματος

		2010-2011		2009-2010		2008-2009		2007-2008		2006-2007		2005-2006	
		Α	**Θ**	**Α**	**Θ**	**Α**	**Θ**	**Α**	**Θ**	**Α**	**Θ**	**Α**	**Θ**
Καθηγητές	**Σύνολο**	**9**	**7**			**14**		**16**		**19**		**18**	
	Από εξέλιξη	_	1	-	-							3	
	Νέες προσλήψεις	_	_	-	-			1				1	
	Συνταξιοδοτήσεις	_	_	2	-	3		8		3			
	Παραιτήσεις	_	_	-	-								
Αναπληρωτές Καθηγητές	**Σύνολο**	**1**	**7**			**5**		**4**		**4**		**4**	
	Από εξέλιξη	_	6	-	1							1	
	Νέες προσλήψεις	_	_	-	-	1		1					
	Συνταξιοδοτήσεις	_	_	-	-			2					
	Παραιτήσεις	_	_	-	-					1			
Επίκουροι Καθηγητές	**Σύνολο**	**7**	**7**	**-**	**-**	**17**		**14**		**13**		**11**	
	Από εξέλιξη	_	2	1	1								
	Νέες προσλήψεις	1	_	-	-	1		4					
	Συνταξιοδοτήσεις	1	_	-	-					1		1	
	Παραιτήσεις	_	_	-	-								
Λέκτορες	**Σύνολο**	**6**	**8**			**12**		**10**		**7**		**7**	
	Νέες προσλήψεις	2	2	4	3	5		8		2			
	Συνταξιοδοτήσεις	_	_	-	-								
	Παραιτήσεις	_	_	-	-								
Μέλη ΕΕΔΙΠ	**Σύνολο**	**_**	**1**	**_**	**_**	**_**	**_**	**_**	**_**	**9**	**_**	**9**	**_**
Διδάσκοντες επί συμβάσει	**Σύνολο**	**4**	**10**							**20**		**23**	
Τεχνικό προσωπικό εργαστηρίων	**Σύνολο**	**3**	**6**	**3**	**8**					**15**		**14**	
Διοικητικό προσωπικό	**Σύνολο**	**9**	**15**							**11**		**11**	

Πίνακας 2. Εξέλιξη του συνόλου των εγγεγραμμένων φοιτητών του Τμήματος σε όλα τα έτη σπουδών

	2010-2011	2009-2010	2008-2009	2007-2008	2006-2007	2005-2006
Προπτυχιακοί	**3571**	**4271**	**3962**	**4250**	**4604**	**4595**
Μεταπτυχιακοί (ΜΔΕ)	***428***	***524***	***591***	654	570	641
Διδακτορικοί	***842***	***871***	***862***	892	903	926

Πίνακας 3. Εξέλιξη του αριθμού των νέο-εισερχομένων προπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος

Εισαχθέντες με:	2010-2011	2009-2010	2008-2009	2007-2008	2006-2007	2005-2006
Εισαγωγικές εξετάσεις	322	306	329	341	352	352
Μετεγγραφές (εισροές προς το Τμήμα)	130	106	125	103	93	79
Μετεγγραφές (εκροές προς άλλα Τμήματα)[11]	29	106	125	103	93	79
Κατατακτήριες εξετάσεις (Πτυχιούχοι ΑΕΙ/ΤΕΙ)	18	6	7	6	5	6
Άλλες κατηγορίες	21	55	51	50	47	49
Σύνολο[16]	513	473	512	500	497	486
Αλλοδαποί φοιτητές (εκτός προγραμμάτων ανταλλαγών)	22					

Ο ΠΙΝΑΚΑΣ 4 ΕΧΕΙ ΕΝΤΑΧΘΕΙ ΣΤΑ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΘΕ ΜΠΣ

[11] Προσοχή: ο αριθμός των εκροών πρέπει να αφαιρεθεί κατά τον υπολογισμό του Συνόλου.

Πίνακας 5. Εξέλιξη του αριθμού των θέσεων και των αποφοίτων του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών

		2010-2011	2009-2010	2008-2009	2007-2008	2006-2007	2005-2006
Συνολικός αριθμός Αιτήσεων (α+β)		32	28	-	-	42	42
	(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	20	15	-	-	31	27
	(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	12	13	-	-	11	15
Συνολικός αριθμός προσφερόμενων θέσεων		31	40	-	-	45	42
Συνολικός αριθμός εγγραφέντων υποψηφίων		31	18	48	17	45	42
Απόφοιτοι		27	10	-	-	20	43
Μέση διάρκεια σπουδών αποφοίτων		4-5 έτη	5	-	-	4	4

Επεξήγηση: Απόφοιτοι = Αριθμός Διδακτόρων που ανακηρύχθηκαν στο έτος που αφορά η στήλη.

Πίνακας 6. Κατανομή βαθμολογίας και μέσος βαθμός πτυχίου των αποφοίτων του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών

Έτος Αποφοίτησης	Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων	Κατανομή Βαθμών (αριθμός φοιτητών και % επί του συνόλου των αποφοιτησάντων)				*Μέσος όρος Βαθμολογίας (στο σύνολο των αποφοίτων)*
		5.0-5.9	6.0-6.9	7.0-8.4	8.5-10.0	
2005-2006	316	2 (0,63%)	133 (42,09%)	175 (55,38%)	6 (1,90%)	*7,12*
2006-2007	437	4 (0,92%)	192 (43,94%)	235 (53,78%)	6 (1,37%)	*7,12*
2007-2008	484	5 (1,03%)	267 (55,17%)	208 (42,98%)	4 (0,83%)	*7,00*
2008-2009	411	7 (1,70%)	237 (57,66%)	159 (38,69%)	8 (1,95%)	*6,93*
2009-2010	372	10 (2,69%)	241 (64,78%)	119 (31,99%)	2 (0,54%)	*6,85*
2010-2011	423	4 (0,95%)	270 (63,83%)	144 (34,04%)	5 (1,18%)	*6,89*
Σύνολο	*2443*	*32 (7,92%)*	*1340 (54,85%)*	*1040 (42,57%)*	*31 (1,27%)*	*41,91*

Πίνακας 7. Εξέλιξη του αριθμού των αποφοίτων του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών και διάρκεια σπουδών

	Εγγραφέντες	Αποφοιτήσαντες Διάρκεια Σπουδών (σε έτη)								*Ποσοστιαία αναλογία*	
Έτος εισαγωγής		Κ	Κ+1	Κ+2	Κ+3	Κ+4	Κ+5	≥Κ+6	Μη αποφοιτήσαντες	*Συνολικό ποσοστό αποφοιτησάντων*	*Συνολικό ποσοστό μη αποφοιτησάντων*
2004-2005	529	316	73	24	7	9	2	13	*148*	*72,02%*	*27,98%*
2005-2006	495	203	68	24	6	6	3	6	*200*	*59,60%*	*40,40%*
2006-2007	488	243	118	38	14	9	4	11	*280*	*42,62%*	*57,38%*
2007-2008	501	260	137	39	22	6	8	12	*459*	*8,38%*	*91,62%*
2008-2009	500	212	103	51	17	10	4	14	*498*	*0,40%*	*99,60%*
2009-2010	503	186	99	37	22	11	4	12	-	-	-
2010-2011	528	188	117	53	25	10	9	17	*144*	*72,8%*	*27,2%*

Επεξηγήση:

- Όπου Κ = Κανονική διάρκεια σπουδών (σε έτη) στο Τμήμα. (π.χ. αν η κανονική διάρκεια σπουδών είναι 4 έτη, τότε Κ=4 έτη, Κ+1=5 έτη, Κ+2=6 έτη,..., Κ+6=10 έτη).
- Στον πίνακα αυτόν θα αποτυπωθούν τα εξελικτικά στοιχεία 7 συνολικά ετών: του έτους στο οποίο αναφέρεται η *Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης* και των 6 προηγούμενων ετών. Προσαρμόστε τις χρονολογίες ανάλογα.

Πίνακας 8. Επαγγελματική ένταξη των αποφοίτων του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών

		Χρονικό διάστημα επαγγελματικής ένταξης μετά την αποφοίτηση (μήνες)[12]			
Έτος Αποφοίτησης	**Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων**	6	12	24	Μη ενταχθέντες – συνέχεια σπουδών
2005-2006	316	-	-	-	-
2006-2007	437	-	-	-	-
2007-2008	484	-	-	-	-
2008-2009	411	-	-	-	-
2009-2010	372	-	-	-	-
2010-2011	423	-	-	-	-
Σύνολο	*2443*	-	-	-	-

[12] Οι στήλες συμπληρώνονται με το πλήθος των αποφοίτων του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών, των οποίων η επαγγελματική ένταξη πραγματοποιήθηκε εντός του αντίστοιχου χρονικού διαστήματος μετά την αποφοίτησή τους.

Πίνακας 9. Συμμετοχή σε Διαπανεπιστημιακά ή Διατμηματικά Προγράμματα Προπτυχιακών Σπουδών

		2010-2011	2009-2010	2008-2009	2007-2008	2006-2007	2005-2006	*Σύνολο*
Φοιτητές του Τμήματος που φοίτησαν σε άλλο Α.Ε.Ι. ή σε άλλο Τμήμα	Εσωτ.	-	-	-	-	-	-	-
	Εξωτ.	19	16	16	15	20	19	105
Επισκέπτες φοιτητές άλλων Α.Ε.Ι. ή Τμημάτων στο Τμήμα (μέσω προγραμμάτων ανταλλαγών)	Εσωτ.	-	-	-	-	-	-	-
	Εξωτ.	8	6	5	8	2	6	35
Μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος που δίδαξαν σε άλλο Α.Ε.Ι. ή σε άλλο Τμήμα	Εσωτ.	-	-	-	-	-	-	-
	Εξωτ.	1	1	-	1	2	-	5
Μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού άλλων Α.Ε.Ι. ή Τμημάτων που δίδαξαν στο Τμήμα	Εσωτ.	-	-	-	-	-	-	-
	Εξωτ.	-	-	-	-	-	-	-
Σύνολο		28	23	21	24	24	25	145

Πίνακας 10. Επαγγελματική ένταξη των αποφοίτων των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών

Έτος Αποφοίτησης	Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων ΠΜΣ	Χρονικό διάστημα επαγγελματικής ένταξης μετά την αποφοίτηση (μήνες)[13]			
		6	12	24	Μη ενταχθέντες – συνέχεια σπουδών
2005-2006	31				-
2006-2007	54	-	-	-	-
2007-2008	64	-	-	-	-
2008-2009	56	-	-	-	-
2009-2010	59	-	-	-	-
2010-2011	62	-	-	-	-
Σύνολο	*326*	-	-	-	-

[13] Οι στήλες συμπληρώνονται με το πλήθος των αποφοίτων ΠΜΣ, των οποίων η επαγγελματική ένταξη πραγματοποιήθηκε εντός του αντίστοιχου χρονικού διαστήματος μετά την αποφοίτησή τους.

Πίνακας 11. Συμμετοχή σε Διαπανεπιστημιακά ή Διατμηματικά Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών

		2010-2011	2009-2010	2008-2009	2007-2008	2006-2007	2005-2006	*Σύνολο*
Φοιτητές του Τμήματος που φοίτησαν σε άλλο Α.Ε.Ι. ή σε άλλο Τμήμα	Εσωτ.	-	-	-	-	-	-	-
	Εξωτ.	-	-	-	-	-	-	-
Επισκέπτες φοιτητές άλλων Α.Ε.Ι. ή Τμημάτων στο Τμήμα (μέσω προγραμμάτων ανταλλαγών)	Εσωτ.	-	-	-	-	-	-	-
	Εξωτ.	3	-	1	3	-	-	7
Μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος που δίδαξαν σε άλλο Α.Ε.Ι. ή σε άλλο Τμήμα	Εσωτ.	4	4	-	-	-	-	-
	Εξωτ.	-	-	-	-	-	-	-
Μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού άλλων Α.Ε.Ι. ή Τμημάτων που δίδαξαν στο Τμήμα	Εσωτ.	-	-	-	-	-	-	-
	Εξωτ.	-	-	-	-	-	-	-
Σύνολο		7	4	1	3	0	0	7

- **Ο ΠΙΝΑΚΑΣ 12 ΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΟΝΤΑΣ ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ**
- **ΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ 13 ΚΑΙ 14 ΕΧΟΥΝ ΕΝΤΑΧΘΕΙ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕ ΜΠΣ**

Πίνακας 15. Αριθμός Επιστημονικών δημοσιεύσεων των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος

	Α	**Β**	**Γ**	**Δ**	**Ε**	**ΣΤ**	**Ζ**	**Η**	**Θ**	**Ι**
2007	7	28		12	7	28	4	4	56	
2008	15	30	1	15	2	23		6	44	
2009	7	25		7	5	10	1	13	63	
2010	16	35	1	14	5	22	3	10	61	4
2011	20	46		25	6	30	6	3	58	4
Σύνολο	**65**	**164**	**2**	**73**	**25**	**113**	**14**	**36**	**282**	**8**

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

Επεξηγήσεις:

Α = Βιβλία/μονογραφίες
Β = Εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές
Γ = Εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά χωρίς κριτές
Δ = Εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων με κριτές
Ε = Εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων χωρίς κριτές
ΣΤ = Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους
Ζ = Συλλογικοί τόμοι στους οποίους επιστημονικός εκδότης είναι μέλος Δ.Ε.Π. του Τμήματος
Η = Άλλες εργασίες
Θ = Ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια (με κριτές) που δεν εκδίδουν πρακτικά
Ι = Βιβλιοκρισίες που συντάχθηκαν από μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος

Πίνακας 16. Αναγνώριση του ερευνητικού έργου του Τμήματος

	Α	**Β**	**Γ**	**Δ**	**Ε**	**ΣΤ**	**Ζ**
2007	185		3	17	6	17	
2008	126	3		20	10	29	
2009	105	5		20	7	30	
2010	195	4	1	17	8	38	
2011	207	5	2	22	14	42	
Σύνολο	**818**	**15**	**4**	**96**	**42**	**142**	**-**

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

Επεξηγήσεις:

Α = Ετεροαναφορές
Β = Αναφορές του ειδικού/επιστημονικού τύπου
Γ = Βιβλιοκρισίες τρίτων για δημοσιεύσεις μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος
Δ = Συμμετοχές σε επιτροπές επιστημονικών συνεδρίων
Ε = Συμμετοχές σε συντακτικές επιτροπές επιστημονικών περιοδικών
ΣΤ = Προσκλήσεις για διαλέξεις
Ζ = Διπλώματα ευρεσιτεχνίας

Πίνακας 17. Διεθνής Ερευνητική/Ακαδημαϊκή Παρουσία Τμήματος

		2011	2010	2009	2008	2007	2006	Σύνολο
Αριθμός συμμετοχών σε διεθνή ανταγωνιστικά ερευνητικά προγράμματα	Ως συντονιστές	7	6	4	2	2	2	**23**
	Ως συνεργάτες (partners)	15	12	9	9	8	5	**58**
Αριθμός μελών ΔΕΠ με χρηματοδότηση από διεθνείς φορείς ή διεθνή προγράμματα έρευνας		4	2	2		1	2	**11**
Αριθμός μελών ΔΕΠ με διοικητικές θέσεις σε διεθνείς ακαδημαϊκούς/ερευνητικούς οργανισμούς ή επιστημονικές εταιρείες		11	10	8	7	6	4	**46**

Σημείωση: Τα σκιασμένα πεδία δεν συμπληρώνονται.

***** Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

1. ΘΕΩΡΙΑ, ΠΡΑΞΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Πίνακας 4. Εξέλιξη του αριθμού των θέσεων και των αποφοίτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ)[14]

Κανονική διάρκεια σπουδών (μήνες): 24

		2010-2011	2009-2010	2008-2009	2007-2008	2006-2007	2005-2006
Συνολικός αριθμός Αιτήσεων (α+β)		129	114	46	125	-	169
	(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	41	20	15	24	-	39
	(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	88	94	31	101	-	130
Συνολικός αριθμός προσφερόμενων θέσεων		30	20	10	20	-	20
Συνολικός αριθμός εγγραφέντων		34	25	11	22	-	26
Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων		13	12	7	15	30	23
Αλλοδαποί φοιτητές(εκτός προγραμμάτων ανταλλαγών)		1	0	0	1	-	0

Διευκρινίσεις:
Οι Πίνακες 13.1 και 13.2 έχουν συμπληρωθεί τρεις φορές, μία φορά για κάθε μια από τις τρεις κατευθύνσεις του ΠΜΣ που πραγματοποιήθηκαν το έτος 2010-11: α) Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός και Διδασκαλία (1^{ο} και 2^{ο} έτος σπουδών κατά τη διάρκεια του 2010-2011), β) Περιβαλλοντική Ανάπτυξη για την Αειφόρο Ανάπτυξη (2^{ο} έτος σπουδών των φοιτητών για το 2010-2011 και 1^{ο} έτος σπουδών, όπως αυτό πραγματοποιήθηκε το 2009-2010, αφού δεν εισήχθησαν πρωτοετείς φοιτητές το έτος 2010-2011), γ) Ψηφιακές Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση (1^{ο} έτος σπουδών των φοιτητών που εισήχθησαν στο Πρόγραμμα το 2010-2011 και 2^{ο} έτος όπως συνεχίζεται κατά τη διάρκεια του 2011-12)

[14] Σε περίπτωση περισσοτέρων του ενός ΠΜΣ συμπληρώνεται ένας πίνακας για **κάθε** ΠΜΣ.

Πίνακας 13.1 Μαθήματα Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Ακαδημ. έτος 2010-11)[15]

Τίτλος ΠΜΣ: «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου - Κατεύθυνση: Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός και Διδασκαλία»

α/α	Μάθημα[16]	Κωδικός Μαθήματος	Ιστότοπος[17]	Σελίδα Οδηγού Σπουδών[18]	Υπεύθυνος Διδάσκων και Συνεργάτες (ονοματεπώνυμο & βαθμίδα)	Υποχρεωτικό (Υ) Κατ'επιλογήν (Ε) Ελεύθερης Επιλογής (ΕΕ)	Διαλέξεις (Δ), Φροντιστήριο (Φ) Εργαστηριο (Ε)	Σε ποιο εξάμηνο διδάχθηκε;[19] (Εαρ.-Χειμ.)	Αριθμός φοιτητών που ενεγράφησαν στο μάθημα	Αριθμός Φοιτητών που συμμετειχαν στις εξετάσεις	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική ή επαναληπτική εξέταση	Αξιολογήθη από τους Φοιτητές;
	1ο εξάμηνο											
1	Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας	ΘΠΟ1	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Χ. Νόβα (Καθηγ.)	Υ	Δ, Ε	Χειμ.	19	18	18	
2	Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων	ΘΠ02	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Γ. Φλουρής (Καθηγ.), Ι. Χατζηγεωργίου (Καθηγ. Α΄Βαθμιας)	Υ	Δ, Ε	Χειμ.	19	18	18	
3	Εισαγωγικό Μάθημα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού	ΘΠΟ3	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Γ. Φλουρής (Καθηγ.), Μ. Φουντοπούλου (Αναπλ.Καθηγ.), Ε. Φρυδάκη (Αναπλ.Καθηγ.), Μ. Δεδούλη	Υ	Δ	Χειμ.	19	18	18	

[15] Σε περίπτωση περισσοτέρων του ενός ΠΜΣ συμπληρώνεται ένας πίνακας για κάθε ΠΜΣ.
[16] Καταγράψτε τα μαθήματα με τη σειρά που ορίζεται στο *Πρόγραμμα Σπουδών* (δηλ. 1ου, 2ου, 3ου κ.ο.κ. εξαμήνου).
[17] Σημειώστε την ηλεκτρονική διεύθυνση του μαθήματος, αν υπάρχει.
[18] Σημειώστε τη σελίδα *του Οδηγού Σπουδών* (αν υπάρχει), όπου περιγράφονται οι στόχοι, η ύλη και ο τρόπος διδασκαλίας και εξέτασης του μαθήματος.
[19] Σημειώστε με την υποδεικνυόμενη συντομογραφία σε ποιο από τα δύο εξάμηνα (ή και στα δύο) της Εσωτερικής Αξιολόγησης διδάχθηκε το συγκεκριμένο μάθημα.
[20] Αν η απάντηση είναι θετική, σημειώστε τον αριθμό των φοιτητών που συμπλήρωσαν τα ερωτηματόλογια γι'αυτό το μάθημα. Αν το μάθημα ΔΕΝ αξιολογήθηκε. Αφήστε το πεδίο κενό. Επίσης, περιγράψτε στην *Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης* τα κριτήρια και τους τρόπους αξιολόγησης της διδασκαλίας (προσθέστε στοιχεία της απόδοσης των φοιτητών, στοιχεία που δείχνουν τον βαθμό ικανοποίησης των φοιτητών, με βάση π.χ το ερωτηματολόγιο κατά την αποφοίτηση ή τα αποτελέσματα αξιολόγησης μαθημάτων από τους φοιτητές ή άλλα δεδομένα που αποδεικνύουν την επιτυχία του μαθήματος, καθώς και τυχόν δυσκολίες).

4	Εισαγωγικό Μάθημα Ψηφιακών Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση	ΘΠ07	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Χ. Κυνηγός (Καθηγ.), Κ. Μακρή (Δρ.)	Ε	Δ, Ε	Χειμ.	10	10	10	
5	Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης	ΘΠ08	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Π. Παπακωνσταντίνου (Ε.Καθηγ.), Μ. Γκίβαλος (Αναπληρ. Καθηγ)	Ε	Δ	Χειμ.	8	8	8	
	2ο εξάμηνο											
	Μεθοδολογία της Διδασκαλίας Ειδικών Μαθημάτων		http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	-	-	-	Εαρ.	18	18	18	
6	Μεθοδολογία της διδασκαλίας των Αρχαίων Ελληνικών	ΕΣ01	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Μ. Φουντοπούλου (Αναπλ. Καθηγ.)	Υ	Δ, Ε	Εαρ.	15	15	15	15
7	Μεθοδολογία της διδασκαλίας της Νεοελληνικής Γλώσσας	ΕΣ02	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Α. Μιχάλης (Λέκτ), Κ. Αγγελάκος (Επικ. Καθ.)	Υ	Δ, Ε	Εαρ.	15	15	15	15
8	Μεθοδολογία της διδασκαλίας της Λογοτεχνίας	ΕΣ03	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Ε. Φρυδάκη (Αναπλ. Καθηγ.)	Υ	Δ, Ε	Εαρ.	15	15	15	15
9	Μεθοδολογία της διδασκαλίας της Ιστορίας	ΕΣ04	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Θ. Κάββουρα (Λέκτορας)	Υ	Δ, Ε	Εαρ.	15	15	15	15
10	Μεθοδολογία της διδασκαλίας Ξένης Γλώσσας (Αγγλικά)	ΕΣ05	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Μ. Μαλίτσα (Δρ.)	Υ	Δ, Ε	Εαρ.	1	1	1	
11	Μεθοδολογία της διδασκαλίας της Φυσικής	ΕΣ06	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Ζ. Σμυρναίου (Λέκτορας)	Υ	Δ, Ε	Εαρ.	2	2	2	
12	Μεθοδολογία της διδασκαλίας της Χημείας	ΕΣ07	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Ζ. Σμυρναίου (Λέκτορας)	Υ	Δ, Ε	Εαρ.	2	2	2	
13	Ο Εκπαιδευτικός & η Τάξη: Κριτική Παρατήρηση & Αξιολόγηση του Διδακτικού Έργου	ΕΣ08	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Γ. Σπανός (Καθηγ.), Χ. Παπακώστα (Δρ.)	Υ	Δ, Ε	Εαρ.	18	18	18	18
14	Συνθετική Εργασία Α΄ έτους	ΕΣ09	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	-	Υ	-	Εαρ.	18	18	18	
	3ο εξάμηνο											
15	Αναλυτικό Πρόγραμμα και Σχολικό Εγχειρίδιο	102	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Κ. Μπονίδης (Επικ. Καθηγ.), Ι. Χατζηγεωργίου	Υ	Δ	Χειμ.	12	12	12	

					(Καθηγ. Α΄ βαθμιας)							
16	Αρχές και Μέθοδοι Παραγωγής Εκπαιδευτικού Υλικού και Λογισμικού	103	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Η. Ματσαγγούρας (Καθηγ.), Ε. Κατσαρού (Επικ. Καθηγ.)	Υ	Δ, Ε	Χειμ.	12	12	12	
17	Αξιολόγηση της Επίδοσης των Μαθητών	104	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Χ. Κωνσταντίνου (Καθηγ.), Α. Βέρδης (Λέκτ.).	Υ	Δ	Χειμ.	12	12	12	
18	Πρακτική Άσκηση στην Ειδική Διδακτική των Αρχαίων Ελληνικών	151	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Μ. Φουντοπούλου (Αναπλ. Καθηγ.)	Υ	Ε	Χειμ.	12	12	12	
19	Πρακτική Άσκηση στην Ειδική Διδακτική της Νεοελληνικής Γλώσσας	152	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Α. Μιχάλης (Λέκτ.)	Υ	Ε	Χειμ.	12	12	12	
20	Πρακτική Άσκηση στην Ειδική Διδακτική της Λογοτεχνίας		http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Ε. Φρυδάκη(Αναπλ. Καθηγ.) Δ. Πάνος (Υποψ. Δρ)	Υ	Ε	Χειμ.	12	12	12	
21	Πρακτική Άσκηση στην Ειδική Διδακτική της Ιστορίας	153	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Θ. Κάββουρα (Λεκτ.) Μ. Μαμούρα (Υποψ. Δρ.)	Υ	Ε	Χειμ.	12	12	12	
22	Πρακτική Άσκηση στην Ειδική Διδακτική των Θρησκευτικών	142	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Ε. Τσαγκαρλή-Διαμάντη (Δρ.)	Υ	Ε	Χειμ.	1	1	1	
	4ο εξάμηνο											
23	Σχεδιασμός, Εποπτεία και Σύνθεση Διπλωματικής Εργασίας	ΘΠ00	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	-	Υ	-	Εαρ.	13	Εκκρεμεί	Εκκρεμεί	

Πίνακας 13.2 Μαθήματα Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Ακαδημ. έτος 2010-11)

Τίτλος ΠΜΣ: «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου - Κατεύθυνση: Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός και Διδασκαλία»

Α.α	Μάθημα[21]	Κωδικός Μαθήματος	Ωρες διδασκαλίας ανά εβδομάδα	Περιλαμβάνονται ώρες εργαστηρίου ή άσκησης[22];	Διδακτ. Μονάδες	Πρόσθετη Βιβλιογραφία[23] (Ναι/Όχι)	Σε ποιο εξάμηνο των σπουδών αντιστοιχεί; (1ο, 2ο κλπ.)	Τυχόν προαπαιτούμενα μαθήματα[24]	Χρήση εκπαιδ. μέσων (Ναι/Όχι)	Επάρκεια Εκπαιδευτικών Μέσων (Ναι/Όχι[25])
	1ο εξάμηνο									
1	Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας	ΘΠ01	3	1	3	Ναι	1ο	Όχι	Ναι	Σχετική
2	Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων	ΘΠ02	3	1	3	Ναι	1ο	Όχι	Ναι	Σχετική
3	Εισαγωγικό Μάθημα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού	ΘΠ03	2	-	2	Ναι	1ο	Όχι	Ναι	Σχετική
4	Εισαγωγικό Μάθημα Ψηφιακών Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση	ΘΠ07	2	2	2	Ναι	1ο	Όχι	Ναι	Σχετική
5	Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης	ΘΠ08	2	-	2	Ναι	1ο	Όχι	Ναι	Σχετική
	2ο εξάμηνο									
	Μεθοδολογία της Διδασκαλίας Ειδικών Μαθημάτων	-	2	1	6	Ναι	2ο	Όχι	Ναι	Σχετική
6	Μεθοδολογία της διδασκαλίας των Αρχαίων Ελληνικών	ΕΣ01	2	1	*	Ναι	2ο	Όχι	Ναι	Σχετική
7	Μεθοδολογία της διδασκαλίας της Νεοελληνικής Γλώσσας	ΕΣ02	2	1	*	Ναι	2ο	Όχι	Ναι	Σχετική
8	Μεθοδολογία της διδασκαλίας της Λογοτεχνίας	ΕΣ03	2	1	*	Ναι	2ο	Όχι	Ναι	Σχετική
9	Μεθοδολογία της διδασκαλίας της Ιστορίας	ΕΣ04	2	1	*	Ναι	2ο	Όχι	Ναι	Σχετική
10	Μεθοδολογία της διδασκαλίας Ξένης	ΕΣ05	2	1	*	Ναι	2ο	Όχι	Ναι	Σχετική

[21] Καταγράψτε τα μαθήματα με τη σειρά που ορίζεται στο Πρόγραμμα Σπουδών (δηλ. 1ου, 2ου, 3ου κ.ο.κ. εξαμήνου)
[22] Σε περίπτωση θετικής απάντησης, σημειώστε των αριθμό των ωρών εργαστηρίου.
[23] Πέραν των δωρεάν διανεμομένων συγγραμμάτων.
[24] Σημειώστε τον αύξοντα αριθμό του ή των προαπαιτούμενων μαθημάτων, αν υπάρχουν.
[25] Υπάρχουν επαρκή εκπαιδευτικά μέσα, όπως χώροι διδασκαλίας, υπολογιστές, εκπαιδευτικά λογισμικά; Αν η απάντηση είναι αρνητική, δώστε σύντομη αναφορά των ελλείψεων.

	Γλώσσας (Αγγλικά)									
11	Μεθοδολογία της διδασκαλίας της Φυσικής	ΕΣ06	2	1	*	Ναι	2ο	Όχι	Ναι	Σχετική
12	Μεθοδολογία της διδασκαλίας της Χημείας	ΕΣ07	2	1	*	Ναι	2ο	Όχι	Ναι	Σχετική
13	Ο Εκπαιδευτικός & η Τάξη: Κριτική Παρατήρηση & Αξιολόγηση του Διδακτικού Έργου	ΕΣ08	2	1	3	Ναι	2ο	Όχι	Ναι	Σχετική
14	Συνθετική Εργασία Α΄ έτους	ΕΣ09	-	-	3	Ναι	2ο	Όχι	-	-
	3ο εξάμηνο									
15	Αναλυτικό Πρόγραμμα και Σχολικό Εγχειρίδιο	102	2	-	3	Ναι	3ο	Όχι	Ναι	Σχετική
16	Αρχές και Μέθοδοι Παραγωγής Εκπαιδευτικού Υλικού και Λογισμικού	103	2	1	3	Ναι	3ο	Όχι	Ναι	Σχετική
17	Αξιολόγηση της Επίδοσης των Μαθητών	104	2	-	3	Ναι	3ο	Όχι	Ναι	Σχετική
18	Πρακτική Άσκηση στην Ειδική Διδακτική των Αρχαίων Ελληνικών	151	2	2	**	Ναι	3ο	Όχι	Ναι	Σχετική
19	Πρακτική Άσκηση στην Ειδική Διδακτική της Νεοελληνικής Γλώσσας	152	2	2	**	Ναι	3ο	Όχι	Ναι	Σχετική
20	Πρακτική Άσκηση στην Ειδική Διδακτική της Λογοτεχνίας	143	2	2	**	Ναι	3ο	Όχι	Ναι	Σχετική
21	Πρακτική Άσκηση στην Ειδική Διδακτική της Ιστορίας	153	2	2	**	Ναι	3ο	Όχι	Ναι	Σχετική
22	Πρακτική Άσκηση στην Ειδική Διδακτική των Θρησκευτικών	142	2	2	8	Ναι	3ο	Όχι	Ναι	Σχετική
	4ο εξάμηνο									
23	Σχεδιασμός, Εποπτεία και Σύνθεση Διπλωματικής Εργασίας	ΘΠ00	-	-	11	Ναι	4ο	Όχι	-	-

* Οι διδακτικές μονάδες του μαθήματος Μεθοδολογία της διδασκαλίας Ειδικών Μαθημάτων είναι 6 και κατανέμονται ανάλογα με την ειδικότητα των φοιτητών στα αντίστοιχα μαθήματα. Για τους Φιλολόγους το μάθημα περιλαμβάνει τη μεθοδολογία τεσσάρων ειδικών μαθημάτων: Αρχαίων, Λογοτεχνίας, Γλώσσας και Ιστορίας

* * Οι διδακτικές μονάδες της Πρακτικής Άσκησης είναι 8 και περιλαμβάνουν την πρακτική άσκηση και στα τέσσερα φιλολογικά αντικείμενα (Αρχαία, Λογοτεχνία, Γλώσσα, Ιστορία), με ποσοστό επί του βαθμού 40% για όποιο από αυτά επιλέξει ο/η φοιτητής/τρια ως μάθημα βαρύτητας και 20% για κάθε ένα από τα τρία άλλα (60%).

Πίνακας 13.1 Μαθήματα Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Ακαδημ. έτος 2010-11)

Τίτλος ΠΜΣ: «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου - Κατεύθυνση : Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη»

α/α	Μάθημα[26]	Κωδικός Μαθήματος	Ιστότοπος[27]	Σελίδα Οδηγού Σπουδών[28]	Υπεύθυνος Διδάσκων και Συνεργάτες (ονοματεπώνυμο & βαθμίδα)	Υποχρεωτικό (Υ) Κατ'επιλογήν (Ε) Ελεύθερης Επιλογής (ΕΕ)	Διαλέξεις (Δ), Φροντιστήριο (Φ) Εργαστηριο (Ε)	Σε ποιο εξάμηνο διδάχθηκε;[29] (Εαρ.-Χειμ.)	Αριθμός φοιτητών που ενεγράφησαν στο μάθημα	Αριθμός Φοιτητών που συμμετειχαν στις εξετάσεις	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική ή επαναληπτική εξέταση	Αξιολογήθη από τους Φοιτητές;
	1ο εξάμηνο (από 2009-2010)											
1	Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας	002	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Χ. Νόβα (Καθηγ.), Ε. Μηλίγκου (Λεκτ)	Υ	Δ, Ε	Χειμ.	11	11	11	
2	Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων	004	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Γ. Πασιάς (Επικ. Καθηγ.), Δ.Φωτεινός (Λέκτορας), Ευ. Κρίκας (Δρ), Ι. Χατζηγεωργίου (Καθηγ. Α΄Βαθμιας)	Υ	Δ, Ε	Χειμ.	11	11	11	
3	Θεωρίες Μάθησης και Διδακτική Μεθοδολογία	003	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Γ. Φλουρής (Καθηγ.), Μ. Φουντοπούλου (Αναπλ. Καθηγ.),	Υ	Δ	Χειμ.	11	11	11	

[26] Καταγράψτε τα μαθήματα με τη σειρά που ορίζεται στο *Πρόγραμμα Σπουδών* (δηλ. 1ου, 2ου, 3ου κ.ο.κ. εξαμήνου).
[27] Σημειώστε την ηλεκτρονική διεύθυνση του μαθήματος, αν υπάρχει.
[28] Σημειώστε τη σελίδα *του Οδηγού Σπουδών* (αν υπάρχει), όπου περιγράφονται οι στόχοι, η ύλη και ο τρόπος διδασκαλίας και εξέτασης του μαθήματος.
[29] Σημειώστε με την υποδεικνυόμενη συντομογραφία σε ποιο από τα δύο εξάμηνα (ή και στα δύο) της Εσωτερικής Αξιολόγησης διδάχθηκε το συγκεκριμένο μάθημα.
[30] Αν η απάντηση είναι θετική, σημειώστε τον αριθμό των φοιτητών που συμπλήρωσαν τα ερωτηματόλογια γι'αυτό το μάθημα. Αν το μάθημα ΔΕΝ αξιολογήθηκε. Αφήστε το πεδίο κενό. Επίσης, περιγράψτε στην *Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης* τα κριτήρια και τους τρόπους αξιολόγησης της διδασκαλίας (προσθέστε στοιχεία της απόδοσης των φοιτητών, στοιχεία που δείχνουν τον βαθμό ικανοποίησης των φοιτητών, με βάση π.χ το ερωτηματολόγιο κατά την αποφοίτηση ή τα αποτελέσματα αξιολόγησης μαθημάτων από τους φοιτητές ή άλλα δεδομένα που αποδεικνύουν την επιτυχία του μαθήματος, καθώς και τυχόν δυσκολίες).

					Ε. Φρυδάκη (Αναπλ. Καθηγ.), Μ. Δεδούλη (Δρ.)							
4	Εισαγωγή στη Θεωρία και Πράξη της Αξιολόγησης	006	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Χ. Κωνσταντίνου (Ομ. Καθηγ.), Α. Βέρδης (Λέκτ.)	Υ	Δ, Ε	Χειμ.	11	11	11	
	2ο εξάμηνο											
5	Εισαγωγή στις Σύγχρονες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση	008	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Χ. Κυνηγός(Καθηγ.), Ν. Γιαννούτσου (Δρ., ΠΔ407)	Υ	Δ, Ε	Εαρ.	11	11	11	
6	Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης	009	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Σ. Νικολάου (Λέκτ.), Ι. Μαρμαρινός (Ομ.Καθηγ.)	Υ	Δ	Εαρ.	11	11	11	
7	Περιβάλλον και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση	301	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Μ. Δασκολιά (Λέκτορας), Ε. Φλογαΐτη (Καθηγ.), Γ. Λιαράκου (Επικ. Καθηγ.)	Υ	Δ	Εαρ.	11	11	11	
8	Αρχές Διδακτικού Σχεδιασμού και Αξιολόγησης στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση	302	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Α. Δημητρίου (Επικ. Καθηγ.), Α. Ζαχαρίου (Επικ. Καθηγ.)	Υ	Δ	Εαρ.	11	11	11	
9	Συνθετική Εργασία α΄ έτους		http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	-	-	-	Εαρ.	11	11	11	
	3ο εξάμηνο (2010-11)											
10	Σύγχρονα Περιβαλλοντικά Ζητήματα και Τρόποι Διαχείρισης και Επίλυσής τους	304	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Κ. Νιάρχος (Ομ. Καθηγ.), Γ. Λιαράκου (Επικ. Καθηγ.), Κ. Γαβριλάκης (Δρ.)	Υ	Δ,Ε	Χειμ.	12	12	12	
11	Μορφές και Εφαρμογές της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στο πλαίσιο της Δια βίου Εκπαίδευσης και της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης	305	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Α. Ζαχαρίου (Επικ. Καθηγ.)	Υ	Δ	Χειμ.	12	12	12	
12	Πρακτική Άσκηση στο	306	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.ht	-	Ε. Φλογαΐτη	Υ	Ε	Χειμ.	12	12	12	

	Σχεδιασμό και την Αξιολόγηση Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης		ml		(Καθηγ.), Α. Δημητρίου (Επικ.Καθηγ.), Γ. Μαλανδράκης (Δρ.)							
13	Πρακτικές Εφαρμογές στη Διδασκαλία και Έρευνα στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση	307	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Μ. Δασκολιά (Λέκτ)	Υ	Ε	Χειμ.	12	12	12	
	4ο εξάμηνο											
14	Σχεδιασμός, Εποπτεία και Σύνθεση Διπλωματικής Εργασίας	ΘΠ00	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	-	Υ	-	Εαρ.	12	Εκκρεμεί	Εκκρεμεί	

Πίνακας 13.2 Μαθήματα Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Ακαδημ. έτος 2010-11)

Τίτλος ΠΜΣ: «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου - Κατεύθυνση : Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη»

Α.α	Μάθημα[31]	Κωδικός Μαθήματος	Ώρες διδασκαλίας ανά εβδομάδα	Περιλαμβάνονται ώρες εργαστηρίου ή άσκησης[32];	Διδακτ. Μονάδες	Πρόσθετη Βιβλιογραφία[33] (Ναι/Οχι)	Σε ποιο εξάμηνο των σπουδών αντιστοιχεί; (1ο, 2ο κλπ.)	Τυχόν προαπαιτούμενα μαθήματα[34]	Χρήση εκπαιδ. μέσων (Ναι/Οχι)	Επάρκεια Εκπαιδευτικών Μέσων (Ναι/Οχι[35])
	1ο εξάμηνο (2009-2010)									
1	Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας	002	3	1	4	Ναι	1ο	Όχι	Ναι	Σχετική
2	Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων	004	3	1	3	Ναι	1ο	Όχι	Ναι	Σχετική
3	Θεωρίες Μάθησης και Διδακτική Μεθοδολογία	003	2	-	3	Ναι	1ο	Όχι	Ναι	Σχετική
4	Εισαγωγή στη Θεωρία και Πράξη της Αξιολόγησης	006	2	1	3	Ναι	1ο	Όχι	Ναι	Σχετική
	2ο εξάμηνο (2009-2010)									
5	Εισαγωγή στις Σύγχρονες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση	008	2	1	3	Ναι	1ο	Όχι	Ναι	Σχετική
6	Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης	009	2	-	3	Ναι	2ο	Όχι	Ναι	Σχετική
7	Περιβάλλον και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση	301	2	-	3	Ναι	2ο	Όχι	Ναι	Σχετική
8	Αρχές Διδακτικού Σχεδιασμού και Αξιολόγησης στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση	302	2	-	3	Ναι	2ο	Όχι	Ναι	Σχετική
9	Συνθετική Εργασία α΄ έτους	-	-	-		Ναι	2ο	Όχι	Ναι	Σχετική
	3ο εξάμηνο (2010-11)									
10	Σύγχρονα Περιβαλλοντικά Ζητήματα και Τρόποι Διαχείρισης και Επίλυσής τους	304	2	1	3	Ναι	3ο	Όχι	Ναι	Σχετική

[31] Καταγράψτε τα μαθήματα με τη σειρά που ορίζεται στο Πρόγραμμα Σπουδών (δηλ. 1ου, 2ου, 3ου κ.ο.κ. εξαμήνου)
[32] Σε περίπτωση θετικής απάντησης, σημειώστε των αριθμό των ωρών εργαστηρίου.
[33] Πέραν των δωρεάν διανεμομένων συγγραμμάτων.
[34] Σημειώστε τον αύξοντα αριθμό του ή των προαπαιτούμενων μαθημάτων, αν υπάρχουν.
[35] Υπάρχουν επαρκή εκπαιδευτικά μέσα, όπως χώροι διδασκαλίας, υπολογιστές, εκπαιδευτικά λογισμικά; Αν η απάντηση είναι αρνητική, δώστε σύντομη αναφορά των ελλείψεων.

11	Μορφές και Εφαρμογές της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στο πλαίσιο της Δια βίου Εκπαίδευσης και της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης	305	2	-	3	Ναι	3ο	Όχι	Ναι	Σχετική
12	Πρακτική Άσκηση στο Σχεδιασμό και την Αξιολόγηση Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης	306	2	2	4	Ναι	3ο	Όχι	Ναι	Σχετική
13	Πρακτικές Εφαρμογές στη Διδασκαλία και Έρευνα στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση	307	2	2	4	Ναι	3ο	Όχι	Ναι	Σχετική
	4ο εξάμηνο									
14	Σχεδιασμός, Εποπτεία και Σύνθεση Διπλωματικής Εργασίας	ΘΠ00	-	-	11	Ναι	4ο	Όχι	-	-

Πίνακας 13.1 Μαθήματα Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Ακαδημ. έτος 2010-11)

Τίτλος ΠΜΣ: «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου - Κατεύθυνση: Ψηφιακές Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση»

α/α	Μάθημα[36]	Κωδικός Μαθήματος	Ιστότοπος[37]	Σελίδα Οδηγού Σπουδών[38]	Υπεύθυνος Διδάσκων και Συνεργάτες (ονοματεπώνυμο & βαθμίδα)	Υποχρεωτικό (Υ) Κατ'επιλογήν (Ε) Ελεύθερης Επιλογής (ΕΕ)	Διαλέξεις (Δ), Φροντιστήριο (Φ) Εργαστηριο (Ε)	Σε ποιο εξάμηνο διδάχθηκε;[39] (Εαρ.-Χειμ.)	Αριθμός φοιτητών που ενεγράφησαν στο μάθημα	Αριθμός Φοιτητών που συμμετειχαν στις εξετάσεις	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική ή επαναληπτική εξέταση	Αξιολογήθη από τους Φοιτητές;
	1ο εξάμηνο											
1	Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας	ΘΠ01	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Χ. Νόβα (Καθηγ.)	Υ	Δ,Ε	Χειμ.	15	15	15	
2	Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων	ΘΠ02	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Γ. Φλουρής (Καθηγ.), Ι. Χατζηγεωργίου (Καθηγ. Α΄βαθμιας)	Υ	Δ	Χειμ.	15	15	15	
3	Εισαγωγικό Μάθημα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού:Θεωρίες Μάθησης	ΘΠ03	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Γ. Φλουρής (Καθηγ.), Μ. Φουντοπούλου (Αναπλ. Καθηγ.), Ε.Φρυδάκη	Ε	Δ	Χειμ.	10	10	10	

[36] Καταγράψτε τα μαθήματα με τη σειρά που ορίζεται στο *Πρόγραμμα Σπουδών* (δηλ. 1ου, 2ου, 3ου κ.ο.κ. εξαμήνου).
[37] Σημειώστε την ηλεκτρονική διεύθυνση του μαθήματος, αν υπάρχει.
[38] Σημειώστε τη σελίδα *του Οδηγού Σπουδών* (αν υπάρχει), όπου περιγράφονται οι στόχοι, η ύλη και ο τρόπος διδασκαλίας και εξέτασης του μαθήματος.
[39] Σημειώστε με την υποδεικνυόμενη συντομογραφία σε ποιο από τα δύο εξάμηνα (ή και στα δύο) της Εσωτερικής Αξιολόγησης διδάχθηκε το συγκεκριμένο μάθημα.
[40] Αν η απάντηση είναι θετική, σημειώστε τον αριθμό των φοιτητών που συμπλήρωσαν τα ερωτηματόλογια γι'αυτό το μάθημα. Αν το μάθημα ΔΕΝ αξιολογήθηκε. Αφήστε το πεδίο κενό. Επίσης, περιγράψτε στην *Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης* τα κριτήρια και τους τρόπους αξιολόγησης της διδασκαλίας (προσθέστε στοιχεία της απόδοσης των φοιτητών, στοιχεία που δείχνουν τον βαθμό ικανοποίησης των φοιτητών, με βάση π.χ το ερωτηματολόγιο κατά την αποφοίτηση ή τα αποτελέσματα αξιολόγησης μαθημάτων από τους φοιτητές ή άλλα δεδομένα που αποδεικνύουν την επιτυχία του μαθήματος, καθώς και τυχόν δυσκολίες).

					(Αναπλ. Καθηγ.), Μ. Δεδούλη (Δρ.)							
4	Εισαγωγικό Μάθημα στην Αξιοποίηση των Ψηφιακών Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση	ΘΠ07	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Χ. Κυνηγός (Καθηγ)., Κ. Μακρή (Δρ.)	Υ	Δ, Ε	Χειμ.	15	15	15	
5	Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης	ΘΠ08	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Κ. Παπακωνσταντίνου (Επ. Καθηγ.), Μ. Γκίβαλος (Αναπλ. Καθηγ.)	Ε	Δ	Χειμ.	5	5	4	
	2ο εξάμηνο											
6	Ψηφιακές Τεχνολογίες και Μάθηση	ΨΤ01	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Χ. Κυνηγός (Καθηγ.), Ζ. Σμυρναίου (Λέκτ.)	Υ	Δ,Ε	Εαρ.	15	15	15	15
7	Σχεδιασμός Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων βασισμένων στις Ψηφιακές Τεχνολογίες	ΨΤ02	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Χ. Κυνηγός (Καθηγ.), Κ. Μακρή (Δρ.)	Υ	Ε	Εαρ.	15	15	15	
8	Αξιολόγηση, Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Εκπαιδευτικού Λογισμικού	ΨΤ03	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Ν. Γιαννούτσου (ΠΔ407), Κ. Γαβρίλης (Δρ.)	Υ	Ε	Εαρ.	15	15	15	
9	Συνθετική εργασία α΄ έτους	ΨΤ07	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	-	Υ	-	Εαρ.	15	15	15	
	3ο εξάμηνο (2011-12)											
10	Ψηφιακές Τεχνολογίες, Σχολική Τάξη και Εκπαιδευτικό Σύστημα	ΨΤ04	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Χ. Κυνηγός (Καθηγ.), Γ. Ψυχάρης (Λέκτ.)	Υ	Δ, Ε	Χειμ.	*	*	*	*
11	Ψηφιακές Τεχνολογίες και Ομαδοσυνεργατική Μάθηση	ΨΤ05	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Σ. Αναστοπούλου (Δρ.), Κ. Μακρή (Δρ.)	Υ	Δ, Ε	Χειμ.	*	*	*	*
12	Ψηφιακές Τεχνολογίες και Εκπαίδευση από Απόσταση	ΨΤ06	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	Κ. Παπανικολάου (Επικ. Καθηγ.), Ε. Γουλή (Δρ.)	Υ	Δ, Ε	Χειμ.	*	*	*	*
	4ο εξάμηνο											
13	Σχεδιασμός, Εποπτεία και Σύνθεση Διπλωματικής Εργασίας	ΘΠ00	http://thepae.ppp.uoa.gr/programma.html	-	-	Υ	-	Εαρ.	*	*	*	*

* Η εξεταστική περίοδος του εξαμήνου δεν έχει ολοκληρωθεί.

Πίνακας 13.2 Μαθήματα Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Ακαδημ. έτος 2010-11)

Τίτλος ΠΜΣ: «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου - Κατεύθυνση: Ψηφιακές Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση»

Α.α	Μάθημα[41]	Κωδικός Μαθήματος	Ωρες διδασκαλίας ανά εβδομάδα	Περιλαμβάνονται ώρες εργαστηρίου ή άσκησης[42];	Διδακτ. Μονάδες	Πρόσθετη Βιβλιογραφία[43] (Ναι/Όχι)	Σε ποιο εξάμηνο των σπουδών αντιστοιχεί; (1ο, 2ο κλπ.)	Τυχόν προαπαιτούμενα μαθήματα[44]	Χρήση εκπαιδ. μέσων (Ναι/Όχι)	Επάρκεια Εκπαιδευτικών Μέσων (Ναι/Όχι[45])
	1ο εξάμηνο									
1	Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας	ΘΠ01	3	1	3	Ναι	1ο	Όχι	Ναι	Σχετική
2	Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων	ΘΠ02	2	-	3	Ναι	1ο	Όχι	Ναι	Σχετική
3	Εισαγωγικό Μάθημα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού: Θεωρίες Μάθησης	ΘΠ03	3	-	2	Ναι	1ο	Όχι	Ναι	Σχετική
4	Εισαγωγικό Μάθημα Αξιοποίησης των Ψηφιακών Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση	ΘΠ07	2	1	2	Ναι	1ο	Όχι	Ναι	Σχετική
5	Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης	ΘΠ08	2	-	2	Ναι	1ο	Όχι	Ναι	Σχετική
	2ο εξάμηνο									
6	Ψηφιακές Τεχνολογίες και Μάθηση	ΨΤ01	2	1	3	Ναι	2ο	Όχι	Ναι	Σχετική
7	Σχεδιασμός Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων βασισμένων στις Ψηφιακές Τεχνολογίες	ΨΤ02	2	2	4	Ναι	2ο	Όχι	Ναι	Σχετική
8	Αξιολόγηση, Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Εκπαιδευτικού Λογισμικού	ΨΤ03	2	2	4	Ναι	2ο	Όχι	Ναι	Σχετική
9	Συνθετική εργασία α΄ έτους	ΨΤ07	-	-	3	Ναι	2ο	Όχι	Ναι	Σχετική
	3ο εξάμηνο									
10	Ψηφιακές Τεχνολογίες, Σχολική Τάξη και Εκπαιδευτικό Σύστημα	ΨΤ04	2	1	3	Ναι	3ο	Όχι	Ναι	Σχετική

[41] Καταγράψτε τα μαθήματα με τη σειρά που ορίζεται στο Πρόγραμμα Σπουδών (δηλ. 1ου, 2ου, 3ου κ.ο.κ. εξαμήνου)
[42] Σε περίπτωση θετικής απάντησης, σημειώστε των αριθμό των ωρών εργαστηρίου.
[43] Πέραν των δωρεάν διανεμομένων συγγραμμάτων.
[44] Σημειώστε τον αύξοντα αριθμό του ή των προαπαιτούμενων μαθημάτων, αν υπάρχουν.
[45] Υπάρχουν επαρκή εκπαιδευτικά μέσα, όπως χώροι διδασκαλίας, υπολογιστές, εκπαιδευτικά λογισμικά; Αν η απάντηση είναι αρνητική, δώστε σύντομη αναφορά των ελλείψεων.

11	Ψηφιακές Τεχνολογίες και Ομαδοσυνεργατική Μάθηση	ΨΤ05	2	1	3	Ναι	3ο	Όχι	Ναι	Σχετική
12	Ψηφιακές Τεχνολογίες και Εκπαίδευση από Απόσταση	ΨΤ06	2	1	3	Ναι	3ο	Όχι	Ναι	Σχετική
	4ο εξάμηνο									
13	Σχεδιασμός, Εποπτεία και Σύνθεση Διπλωματικής Εργασίας	ΘΠ00	-	-	11	Ναι	4ο	Όχι	-	-

Πίνακας 14. Κατανομή βαθμολογίας και μέσος βαθμός πτυχίου των αποφοίτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΜΔΕ)

Τίτλος ΠΜΣ: «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου »

	Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων	**Κατανομή Βαθμών (αριθμός φοιτητών και % επί του συνόλου των αποφοιτησάντων)**				***Μέσος όρος Βαθμολογίας (στο σύνολο των απόφοιτων)***
Έτος Αποφοίτησης		5.0-5.9	6.0-6.9	7.0-8.4	8.5-10.0	
2006-2007	30	0	0	1 (3,33%)	29 (96,6%)	9,238
2007-2008	15	0	0	1 (6,66%)	14 (93,3%)	9,231
2008-2009	7	0	0	2 (28,57%)	5 (71,42%)	9,051
2009-2010	12	0	0	0	12 (100%)	9,375
2010-2011	13	0	0	3 (23,07%)	10 (76,92%)	8,879
Σύνολο	77	0	0	7 (9,09%)	70 (90,9%)	9,154

Επεξηγήσεις:
Σημειώστε σε κάθε στήλη τον αριθμό των φοιτητών που έλαβαν την αντίστοιχη βαθμολογία και το ποσοστό που αυτοί εκπροσωπούν επί του συνολικού αριθμού των αποφοιτησάντων το συγκεκριμένο έτος [π.χ. 6 (=5%)].

2. ΣΧΟΛΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

Πίνακας 4. Εξέλιξη του αριθμού των θέσεων και των αποφοίτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ)

Κανονική διάρκεια σπουδών (μήνες): 4 εξάμηνα/ 24 μήνες

		2010-2011	2009-2010	2008-2009	2007-2008	2006-2007	2005-2006
Συνολικός αριθμός Αιτήσεων (α+β)		160	-	-	144	137	153
	(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	92	-	-	54	58	43
	(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	68	-	-	90	79	110
Συνολικός αριθμός προσφερόμενων θέσεων		20	-	-	20	20	20
Συνολικός αριθμός εγγραφέντων		25	-	-	20	20	22
Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων		7	8	32	29	15	18
Αλλοδαποί φοιτητές (εκτός προγραμμάτων ανταλλαγών)		-	-	-	-	-	-

Πίνακας 13.1 Μαθήματα Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Ακαδημ. έτος 2010-11)

Τίτλος ΠΜΣ: «Σχολική Ψυχολογία»

α.α.	Μάθημα[46]	Κωδικός Μαθήματος	Ιστότοπος[47]	Σελίδα Οδηγού Σπουδών[48]	Υπεύθυνος Διδάσκων και Συνεργάτες (ονοματεπώνυμο & βαθμίδα)	Υποχρεωτικό (Υ) Κατ'επιλογήν (Ε) Ελεύθερης Επιλογής (ΕΕ)	Διαλέξεις (Δ), Φροντιστή-ριο (Φ) Εργαστη-ριο (Ε)	Σε ποιο εξάμηνο διδάχθηκε;[49] (Εαρ.-Χειμ.)	Αριθμός φοιτητών που ενεγράφησαν στο μάθημα	Αριθμός Φοιτητών που συμμετειχαν στις εξετάσεις	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική ή επαναληπτική εξέταση	Αξιολογήθηκε από τους Φοιτητές;[50]
1	Κοινωνική Ψυχολογία - Δυναμική της μικρής ομάδας	Χ106	-	67	Αναπλ. Καθ. Α. Γκαρή	Υ	-	Ε	25	25	25	-
2	Διδακτική - Αναλυτικά Προγράμματα	Χ203	-	67	Καθ. Γ. Φλουρής	Υ	-	Ε	25	25	25	-
3	Ειδική Αγωγή	Χ204	-	67	Αναπλ. Καθ. Α. Γενά	Υ	-	Ε	25	25	25	-
4	Νόηση και Μάθηση	Χ104	-	67	Επίκ. Καθ. Σ. Τάνταρος & Λέκτορας Π. Ρούσσος	Υ	-	Ε	25	25	25	-
5	Αναπτυξιακή Νευροψυχολογία	Χ105	-	67	Επίκ. Καθ. Α. Οικονόμου	Υ	-	Ε	25	25	25	-
6												
7												
8												
9												
10												

[46] Καταγράψτε τα μαθήματα με τη σειρά που ορίζεται στο *Πρόγραμμα Σπουδών* (δηλ. 1ου, 2ου, 3ου κ.ο.κ. εξαμήνου).
[47] Σημειώστε την ηλεκτρονική διεύθυνση του μαθήματος, αν υπάρχει.
[48] Σημειώστε τη σελίδα *του Οδηγού Σπουδών* (αν υπάρχει), όπου περιγράφονται οι στόχοι, η ύλη και ο τρόπος διδασκαλίας και εξέτασης του μαθήματος.
[49] Σημειώστε με την υποδεικνυόμενη συντομογραφία σε ποιο από τα δύο εξάμηνα (ή και στα δύο) της Εσωτερικής Αξιολόγησης διδάχθηκε το συγκεκριμένο μάθημα.
[50] Αν η απάντηση είναι θετική, σημειώστε τον αριθμό των φοιτητών που συμπλήρωσαν τα ερωτηματόλογια γι'αυτό το μάθημα. Αν το μάθημα ΔΕΝ αξιολογήθηκε. Αφήστε το πεδίο κενό. Επίσης, περιγράψτε στην *Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης* τα κριτήρια και τους τρόπους αξιολόγησης της διδασκαλίας (προσθέστε στοιχεία της απόδοσης των φοιτητών, στοιχεία που δείχνουν τον βαθμό ικανοποίησης των φοιτητών, με βάση π.χ το ερωτηματολόγιο κατά την αποφοίτηση ή τα αποτελέσματα αξιολόγησης μαθημάτων από τους φοιτητές ή άλλα δεδομένα που αποδεικνύουν την επιτυχία του μαθήματος, καθώς και τυχόν δυσκολίες).

Πίνακας 13.2 Μαθήματα Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Ακαδημ. έτος 2010-11)

Τίτλος ΠΜΣ: «Σχολική Ψυχολογία»

α.α	Μάθημα[51]	Κωδικός Μαθήματος	Ώρες διδασκαλίας ανά εβδομάδα	Περιλαμβάνονται ώρες εργαστηρίου ή άσκησης[52];	Διδακτ. Μονάδες	Πρόσθετη Βιβλιογραφία[53] (Ναι/Οχι)	Σε ποιο εξάμηνο των σπουδών αντιστοιχεί; (1ο, 2ο κλπ.)	Τυχόν προαπαιτούμενα μαθήματα[54]	Χρήση εκπαιδ. μέσων (Ναι/Οχι)	Επάρκεια Εκπαιδευτικών Μέσων (Ναι/Οχι[55])
1	Κοινωνική Ψυχολογία- Δυναμική της μικρής ομάδας	Χ106	2	-	2	ΝΑΙ	1ο	-	ΝΑΙ	ΝΑΙ
2	Διδακτική-Αναλυτικά Προγράμματα	Χ203	2	-	2	ΝΑΙ	1ο	-	ΝΑΙ	ΝΑΙ
3	Ειδική Αγωγή	Χ204	3	-	3	ΝΑΙ	1ο	-	ΝΑΙ	ΝΑΙ
4	Νόηση και Μάθηση	Χ104	3	-	3	ΝΑΙ	1ο	-	ΝΑΙ	ΝΑΙ
5	Αναπτυξιακή Νευροψυχολογία	Χ105	3	-	3	ΝΑΙ	1ο	-	ΝΑΙ	ΝΑΙ
6										
7										
8										
9										
10										
κ.ο.κ.[56]										

[51] Καταγράψτε τα μαθήματα με τη σειρά που ορίζεται στο Πρόγραμμα Σπουδών (δηλ. 1ου, 2ου, 3ου κ.ο.κ. εξαμήνου)
[52] Σε περίπτωση θετικής απάντησης, σημειώστε των αριθμό των ωρών εργαστηρίου.
[53] Πέραν των δωρεάν διανεμομένων συγγραμμάτων.
[54] Σημειώστε τον αύξοντα αριθμό του ή των προαπαιτούμενων μαθημάτων, αν υπάρχουν.
[55] Υπάρχουν επαρκή εκπαιδευτικά μέσα, όπως χώροι διδασκαλίας, υπολογιστές, εκπαιδευτικά λογισμικά; Αν η απάντηση είναι αρνητική, δώστε σύντομη αναφορά των ελλείψεων.
[56] Συμπληρώστε όλα τα μαθήματα που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα σπουδών.

Πίνακας 14. Κατανομή βαθμολογίας και μέσος βαθμός πτυχίου των αποφοίτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΜΔΕ)

Τίτλος ΠΜΣ: «Σχολική Ψυχολογία»

		Κατανομή Βαθμών (αριθμός φοιτητών και % επί του συνόλου των αποφοιτησάντων)				***Μέσος όρος Βαθμολογίας (στο σύνολο των απόφοιτων)***
Έτος Αποφοίτησης	**Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων**	5.0-5.9	6.0-6.9	7.0-8.4	8.5-10.0	
2006-2007	15	-	-	2 (=13,3%)	13 (=86,6%)	9
2007-2008	29	-	-	6 (=20,7%)	23 (=79,3%)	9
2008-2009	32	-	-	6 (=18,75%)	26 (=81,25%)	9
2009-2010	8	-	-	3 (=37,5%)	5 (=62,5%)	9
2010-2011	7	-	-	1 (=14,5%)	6 (=85,7%)	9
Σύνολο	91	-	-	18 (=19,8%)	73 (=80,2%)	9

Επεξηγήσεις:
Σημειώστε σε κάθε στήλη τον αριθμό των φοιτητών που έλαβαν την αντίστοιχη βαθμολογία και το ποσοστό που αυτοί εκπροσωπούν επί του συνολικού αριθμού των αποφοιτησάντων το συγκεκριμένο έτος [π.χ. 6 (=5%)].
Προσοχή! Το άθροισμα κάθε έτους πρέπει να συμφωνεί με το άθροισμα των αποφοιτησάντων που δώσατε για το αντίστοιχο έτος στον **Πίνακα 4**.

3. ΚΛΙΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

Πίνακας 4. Εξέλιξη του αριθμού των θέσεων και των αποφοίτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ)*

Κανονική διάρκεια σπουδών (μήνες): 6 εξάμηνα/ 36 μήνες

		2011-2012	2010-2011	2009-2010	2008-2009	2007-2008	2006-2007	2005-2006
Αιτήσεις (α+β)		97	-	96	-	-	68	11
	(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	41	-	41	-	-	30	11
	(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	56	-	55	-	-	38	
Προσφερόμενες θέσεις								
Εγγραφέντες		15	-	16	-	1	20	1
Απόφοιτοι						5		-

***** Σε περίπτωση περισσοτέρων του ενός ΠΜΣ συμπληρώνεται ένας πίνακας για **κάθε** ΠΜΣ.
****** Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

Πίνακας 13.1 Μαθήματα Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Ακαδημ. έτος 2010-11)[57]

Τίτλος ΠΜΣ: «Κλινική Ψυχολογία»

Μάθημα	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες	Υπόβαθρου(Υ) Επιστημονικής Περιοχής(ΕΠ) Γενικών Γνώσεων(ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων(ΑΔ)	Κορμού(Κο) Ειδίκευσης(Ε) Κατεύθυνσης(Κα)	Εγγεγραμμένοι φοιτητές	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Αριθμός φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση
Ψυχοθεραπεία Α΄ (Ψυχοδυναμικές)		4	4			16	16	16
Αξιολόγηση Α΄ (Γνωστικές λειτουργίες)		6	6			16	16	16
Κλινική Κοινοτική Ψυχολογία		3	3			16	16	16
Ψυχοπαθολογία Α΄		3	3			16	16	16
Κλινική Ψυχολογία της Υγείας Ι		2	2			16	16	16
Δεξιότητες Κλινικής συνέντευξης Ι		2	2			16	16	16
Ψυχοθεραπεία Β΄ (Γνωστικές-Συμπεριφ.)		4	4			16	16	16
Αξιολόγηση Β΄ (Προσωπικότητα-Προσαρμογή)		6	6			16	16	16
Ψυχοπαθολογία Β΄		3	3			16	16	16
Κλινική Ψυχολογία της Υγείας ΙΙ		2	2			16	16	16
Δεξιότητες Κλινικής συνέντευξης ΙΙ		2	2			16	16	16
Ψυχοθεραπεία Γ΄ (Ανθρωπιστικές-Συστημικές)		4	4			16	16	16
Αξιολόγηση Γ΄ (Προσωπικότητα-προσαρμογή)		2	2			16	16	16
Σχεδιασμός και Παρουσίαση Κλινικών Ερευνών		2	2			16	16	16
Προληπτικά προγράμματα		2	2			16	16	16
Κλινική Ψυχολογία-Νευροψυχολογία Ι		2	2			16	16	16

[57] Σε περίπτωση περισσοτέρων του ενός ΠΜΣ συμπληρώνεται ένας πίνακας για κάθε ΠΜΣ.

Δεοντολογία - Βιοηθική		2	2			16	16	16
Διπλωματική-Πολυπαραγοντική στατιστική ανάλυση		3	3			16	16	16
Αξιολόγηση Δ΄		2	2			16	16	16
Κλινική Ψυχολογία-Νευροψυχολογία ΙΙ		2	2			16	16	16
Ψυχοπαθολογία Δ΄		3	3			16	16	16
Ειδικά θέματα Κλινικής Ψυχολογίας Ι		2	2			16	16	16
Ψυχοπαθολογία Γ΄		3	3			16	16	16
Ειδικά Θέματα Κλινικής Ψυχολογίας ΙΙ		2	2			16	16	16
Ψυχοθεραπεία Δ΄ (Έρευνα στην ψυχοθεραπεία)		2	2			16	16	16
Γνωσιακές Νευροεπιστήμες		2	2			16		
Σεμινάριο: Θέματα Πρακτικής Άσκησης		2	2			16		
Εκπόνηση Διπλωματικής Εργασίας								

Τίτλος ΠΜΣ: «Κλινική Ψυχολογία»

Μάθημα	Ιστότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών	Διδάσκοντες (Συνεργάτες)	Υποχρεωτικό / Κατ'επιλογήν	Αξιολόγηση από φοιτητή (Ναι / Όχι)	Διαλέξεις
Ψυχοθεραπεία Α΄ (Ψυχοδυναμικές)			Α. Χριστοπούλου	Υποχρεωτικό	Ναι	12
Αξιολόγηση Α΄ (Γνωστικές λειτουργίες)			Φ. Μόττη–Στεφανίδη & Β. Ρότσικα	Υποχρεωτικό	Ναι	12
Κλινική Κοινοτική Ψυχ.			Α. Καλαντζή–Αζίζι & Κ. Ευθυμίου	Υποχρεωτικό	Ναι	12
Ψυχοπαθολογία Α΄			Σ. Χριστογιώργος	Υποχρεωτικό	Ναι	12
Κλινική Ψυχολογία της Υγείας Ι			Ε. Καραδήμας & Φ. Αναγνωστόπουλος	Υποχρεωτικό	Ναι	12
Δεξιότητες Κλινικής συνέντευξης Ι			Λ. Κανελλοπούλου	Υποχρεωτικό	Ναι	12
Ψυχοθεραπεία Β΄ (Γνωστικές-Συμπεριφοριστικές)			Ν. Χαρίλα	Υποχρεωτικό	Ναι	12
Αξιολόγηση Β΄ (Προσωπικότητα-Προσαρμογή)			Δ. Σταματογιάννη	Υποχρεωτικό	Ναι	12
Ψυχοπαθολογία Β΄			Θ. Καλπάκογλου	Υποχρεωτικό	Ναι	12
Κλινική Ψυχολογία της Υγείας ΙΙ			Ε. Καραδήμας & Φ. Αναγνωστόπουλος	Υποχρεωτικό	Ναι	12
Δεξιότητες Κλινικής συνέντευξης ΙΙ			Κ. Ναυρίδης	Υποχρεωτικό	Ναι	12
Ψυχοθεραπεία Γ΄ (Ανθρωπιστικές-Συστημικές)			Α. Μορντώ	Υποχρεωτικό	Ναι	12
Αξιολόγηση Γ΄ (Προσωπικότητα-προσαρμογή)			Δ. Σταματογιάννη	Υποχρεωτικό	Ναι	12
Σχεδιασμός και Παρουσίαση Κλινικών Ερευνών			Π. Σιαπέρας	Υποχρεωτικό	Ναι	12
Προληπτικά προγράμματα			Γ. Κουλιεράκης	Υποχρεωτικό	Ναι	12
Κλινική Ψυχολογία-Νευροψυχολογία Ι			Α. Οικονόμου	Υποχρεωτικό	Ναι	12
Δεοντολογία - Βιοηθική			Φ. Ίσαρη	Υποχρεωτικό	Ναι	12
Διπλωματική-Πολυπαραγοντική στατιστική ανάλυση			Β. Παυλόπουλος & Γ. Ευσταθίου	Υποχρεωτικό	Ναι	12
Αξιολόγηση Δ΄			Α. Χριστοπούλου & Λ. Κανελλοπούλου	Υποχρεωτικό	Ναι	12
Κλινική Ψυχολογία-Νευροψυχολογία ΙΙ			Α. Οικονόμου	Υποχρεωτικό	Ναι	12
Ψυχοπαθολογία Δ΄			Π. Ουλής	Υποχρεωτικό	Ναι	12
Ειδικά θέματα Κλινικής Ψυχολογίας Ι			Α. Καλαντζή–Αζίζι & Ν. Χαρίλα	Υποχρεωτικό	Ναι	12
Ψυχοπαθολογία Γ΄			Γ. Γουρνάς	Υποχρεωτικό	Ναι	
Ειδικά Θέματα Κλινικής Ψυχολογίας ΙΙ			Α. Χριστοπούλου & Λ. Κανελλοπούλου	Υποχρεωτικό	Ναι	
Ψυχοθεραπεία Δ΄ (Έρευνα στην ψυχοθεραπεία)			Α. Λαμνίδης	Υποχρεωτικό	Ναι	

Γνωσιακές Νευροεπιστήμες			Ε. Σαλεπτσή	Υποχρεωτικό	Ναι	
Σεμινάριο: Θέματα Πρακτικής Άσκησης			Α. Καλαντζή & Ν. Χαρίλα	Υποχρεωτικό	Ναι	

4. Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός (ΣΕΠ)

Πίνακας 4. Εξέλιξη του αριθμού των θέσεων και των αποφοίτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ)

Κανονική διάρκεια σπουδών (μήνες): 4 εξάμηνα/ 24 μήνες

		2010-2011	2009-2010	2008-2009	2007-2008	2006-2007	2005-2006
Συνολικός αριθμός Αιτήσεων (α+β)		-	-	-	-	-	-
	(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	-	-	-	-	-	-
	(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	-	-	-	-	-	-
Συνολικός αριθμός προσφερόμενων θέσεων		-	-	22	-	-	31
Συνολικός αριθμός εγγραφέντων		-	-	22	-	-	31
Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων		1	15	17	13	18	21
Αλλοδαποί φοιτητές (εκτός προγραμμάτων ανταλλαγών)		-	-	-	-	-	-

	Μάθημα[58]	Κωδικός Μαθήματος	Ιστότοπος[59]	Σελίδα Οδηγού Σπουδών[60]	Υπεύθυνος Διδάσκων και Συνεργάτες (ονοματεπώνυμο & βαθμίδα)	Υποχρεωτικό (Υ) Κατ'επιλογήν (Ε) Ελεύθερης Επιλογής (ΕΕ)	Διαλέξεις (Δ), Φροντιστή-ριο (Φ) Εργαστη-ριο (Ε)	Σε ποιο εξάμηνο διδάχθηκε;[61] (Εαρ.-Χειμ.)	Αριθμός φοιτητών που ενεγράφησαν στο μάθημα	Αριθμός Φοιτητών που συμμετειχαν στις εξετάσεις	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική ή επαναληπτική εξέταση	Αξιολογήθη από τους Φοιτητές;
	1ο εξάμηνο											
1	Θεωρία και πράξη της Συμβουλευτικής Ι	Π001		-	Δ. Σιδηροπούλου (Καθηγ.)	Υ	Δ, Ε	Χειμ.				
2	Αυτογνωσία Αυτοαντίληψη, λήψη αποφάσεων και συμβουλευτική	Π002		-	Γ. Φλουρής (Καθηγ.), Ι.	Υ	Δ, Ε	Χειμ.				
3	Θεωρίες Επαγγελματικής Ανάπτυξης	ΣΠ03		-	Δ. Σιδηροπούλου (Καθηγ.)	Υ	Δ	Χειμ.				
4	Κοινωνιολογία της εργασίας και των επαγγελματικών δραστηριοτήτων	Π005		-	Δ. Δασκαλάκης	Υ	Δ, Ε	Χειμ.				
5	Συμβουλευτική της οικογένειας	Π022		-	Α. Γενά (Καθηγ)	Υ	Δ	Χειμ.				
6	Μθοδολογία έρευνας και στοιχεία Στατιστικής	ΣΠ04			Κ. Μυλωνάς			Χειμ.				
	2ο εξάμηνο											
7	Θεωρία και πράξη της Συμβουλευτικής ΙΙ-Ασκήσεις	Π006			Δ. Σιδηροπούλου (Καθηγ.)	Υ		Εαρ.				
8	Δυσκολίες προσαρμογής στο	ΣΠ07			Α. Γενα	Υ		Εαρ.				

[58] Καταγράψτε τα μαθήματα με τη σειρά που ορίζεται στο *Πρόγραμμα Σπουδών* (δηλ. 1ου, 2ου, 3ου κ.ο.κ. εξαμήνου).
[59] Σημειώστε την ηλεκτρονική διεύθυνση του μαθήματος, αν υπάρχει.
[60] Σημειώστε τη σελίδα *του Οδηγού Σπουδών* (αν υπάρχει), όπου περιγράφονται οι στόχοι, η ύλη και ο τρόπος διδασκαλίας και εξέτασης του μαθήματος.
[61] Σημειώστε με την υποδεικνυόμενη συντομογραφία σε ποιο από τα δύο εξάμηνα (ή και στα δύο) της Εσωτερικής Αξιολόγησης διδάχθηκε το συγκεκριμένο μάθημα.
[62] Αν η απάντηση είναι θετική, σημειώστε τον αριθμό των φοιτητών που συμπλήρωσαν τα ερωτηματόλογια γι'αυτό το μάθημα. Αν το μάθημα ΔΕΝ αξιολογήθηκε. Αφήστε το πεδίο κενό. Επίσης, περιγράψτε στην *Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης* τα κριτήρια και τους τρόπους αξιολόγησης της διδασκαλίας (προσθέστε στοιχεία της απόδοσης των φοιτητών, στοιχεία που δείχνουν τον βαθμό ικανοποίησης των φοιτητών, με βάση π.χ το ερωτηματολόγιο κατά την αποφοίτηση ή τα αποτελέσματα αξιολόγησης μαθημάτων από τους φοιτητές ή άλλα δεδομένα που αποδεικνύουν την επιτυχία του μαθήματος, καθώς και τυχόν δυσκολίες).

	σχολείο-Ψυχοκοινωνικά προβλήματα παιδιών και εφήβωνκαι Συμβουλευτική				Φ. Αντωνίου							
9	Εξελικτική Ψυχολογία	ΣΠ08			Σ. Τάνταρος	Υ		Εαρ.				
10	Στοιχεία Πληροφορικής-Συμβουλευτική με τη βοήθεια των νέωνΤεχνολογιών-Ασκήσεις	ΣΠ09			Α. Δημητρόπουλος	Υ		Εαρ.				
11	Ψυχολογία της Εργασίας-Στοιχεία Οργανωτικής Ψυχολογίας	Π010				Υ		Εαρ.				
12	Εισαγωγή στη Ψυχομετρία	Π024			Κ. Μυλωνάς	Υ		Εαρ.				
	3ο εξάμηνο											
13	Ψυχολογία Ατομικών Διαφορών	ΣΠ05				Υ		Χειμ.				
14	Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός ατόμων με ειδικές ανάγκες και ιδιαίτερων κοινωνικών ομάδων	ΣΠ12				Υ		Χειμ.				
15	Τεστ Επαγγελματικού Προσανατολισμού-Ασκήσεις	ΣΠ13				Υ		Χειμ.				
16	Διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού και κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη	Π025				Υ		Χειμ.				
	4ο εξάμηνο											
17	Δομή του εκπαιδευτικού συστήματος. Δια βίου εκπαίδευση και κατάρτιση	ΣΠ16				Υ		Εαρ.				
18	Ελληνική Οικονομία και Αγορά Εργασίας. Παρούσα κατάσταση, τάσεις και προοπτικές	ΣΠ17				Υ		Εαρ.				
19	Η Συμβουλευτική Συνέντευξη και η μεθοδολογία της-Ασκήσεις	ΣΠ18				Υ		Εαρ.				

20	Συμβουλευτική της απασχόλησης- Επαγγελματικος Προσανατολισμός - Ασκήσεις	ΣΠ19				Υ		Εαρ.				

Πίνακας 14. Κατανομή βαθμολογίας και μέσος βαθμός πτυχίου των αποφοίτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΜΔΕ)

Τίτλος ΠΜΣ: «Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός»

		Κατανομή Βαθμών (αριθμός φοιτητών και % επί του συνόλου των αποφοιτησάντων)				***Μέσος όρος Βαθμολογίας (στο σύνολο των απόφοιτων)***
Έτος Αποφοίτησης	**Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων**	5.0-5.9	6.0-6.9	7.0-8.4	8.5-10.0	
2006-2007	18	-	-	3 (=17%)	15 (=83%)	8,98
2007-2008	13	-	-	3 (=23%)	10 (=77%)	8,70
2008-2009	17	-	-	2 (=12%)	15 (=88%)	9,07
2009-2010	15	-	-		15 (=100%)	9,05
2010-2011	1	-	-		1 (=100%)	9,63
Σύνολο	64	-	-	8 (=12%)	73 (=80,2%)	9,09

5. Ηθική

Πίνακας 4. Εξέλιξη του αριθμού των θέσεων και των αποφοίτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ)

Κανονική διάρκεια σπουδών (μήνες): 4 εξάμηνα/ 24 μήνες

		2010-2011	2009-2010	2008-2009	2007-2008	2006-2007	2005-2006
Συνολικός αριθμός Αιτήσεων (α+β)		-	110	95	92	103	109
	(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	-	47	50	48	16	18
	(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	-	63	45	44	87	91
Συνολικός αριθμός προσφερόμενων θέσεων		-	45	45	45	45	45
Συνολικός αριθμός εγγραφέντων		-	70	50	47	59	74
Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων		-	42	29	32	6	31
Αλλοδαποί φοιτητές (εκτός προγραμμάτων ανταλλαγών)		-	-	-	-	-	-

Πίνακας 13. Πρόγραμμα μαθημάτων Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «ΗΘΙΚΗ»

Δίνονται αναλυτικά οι περιγραφές των μαθημάτων παρακάτω.

1. «ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ»

ΣΦ01 Αισθητική

α΄ εξάμηνο

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Αττικοί ρήτορες. Αριστοτέλους *Ρητορική*. Αισθητική του *Περί Ποιητικής* του Αριστοτέλους. Νεώτερη και σύγχρονη ευρωπαϊκή αισθητική. Αισθητικοί προβληματισμοί στον γαλλικό 17ο αιώνα. Η έννοια του γούστου και οι εκπρόσωποι του Διαφωτισμού. Η μεταφυσική λειτουργία της τέχνης (ρομαντισμός, Γερμανικός ιδεαλισμός). Νεότερες και σύγχρονες εκφρασιοκεντρικές, συμβασιοκρατικές και φαινομενολογικές προσεγγίσεις της τέχνης. Νεοτερικότητα και μετανεοτερικότητα.

Συνιστώμενη βιβλιογραφία:

1. M.Beardsley, *Ιστορία των αισθητικών θεωριών*, μτφρ. Δ. Κούρτοβικ, Π. Χριστοδουλίδη, Νεφέλη, Αθήνα 1989.
2. Ε. Παπανούτσος, *Αισθητική*, Ίκαρος, Αθήνα 1976.
3. Θ. Παρισάκη, *Φιλοσοφία και τέχνη. Από την αντικειμενικότητα του Ωραίου στην υποκειμενικότητα του γούστου*, Ζήτρος, Θεσσαλονίκη 2004.
4. J.-P. Cometti, J. Morizot, R. Pouivet, *Ζητήματα αισθητικής*, Νήσος, Αθήνα 2005.
5. S. Feagin, P. Maynard (επιμ.), *Aesthetics*, Oxford University Press, Oxford 1997.
6. R. Kearney, D. Rasmussen (επιμ.), *Continental Aesthetics: Romanticism to Postmodernism, An Anthology*, Blackwell, Oxford 2001.
7. J. M. Schaeffer, *L' art de l' âge moderne*, Gallimard, Paris 1992.

ΣΦ02 Γνωσιολογία

α΄ εξάμηνο

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Η Γνωσιολογία στην Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία και στους νεωτέρους χρόνους. Καντ: «Κριτική του καθαρού λόγου». Συστηματική ερμηνεία της κριτικής Γνωσιοθεωρίας του Καντ και η μετεξέλιξή της στους κόλπους του Γερμανικού ιδεαλισμού.

Συνιστώμενη βιβλιογραφία:

1. Ε. Παπανούτσου, *Γνωσιολογία*, Αθήνα[2], 1962.
2. Ιω. Θεοδωρακόπουλου, *Εισαγωγή στη Φιλοσοφία*, τόμοι 3-4, Αθήνα 1974-1975.
3. Καντ, *Κριτική του καθαρού λόγου* (μετ. Αν. Γιανναρά – Μιχ. Δημητρακόπουλου), Αθήνα, 1977 και [2]1999.
4. Μιχ. Δημητρακόπουλου, *Φιλοσοφία του Γερμανικού ιδεαλισμού*, Τεύχος πρώτο, Αθήναι, 1993.

ΣΦ03 Πολιτική και Κοινωνική Φιλοσοφία

β΄ εξάμηνο

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Αντικείμενο έρευνας του σεμιναρίου αυτού είναι το πρόβλημα της ιδεολογίας από τη γέννησή του ως σήμερα. Σκοπός του σεμιναρίου είναι να διερευνηθεί κατά πόσον η ιδεολογία μπορεί ακόμη να νοείται ως «ψευδής συνείδηση» και κατά πόσο αυτή η «επιστημολογική» άποψη μπορεί να θεωρείται σήμερα ως μία «αφελής αμφισβητούμενη θεωρία της γνώσης». Στο πλαίσιο αυτό θα εξετασθούν - βάσει των αντιπροσωπευτικών κειμένων των κυριότερων εκπροσώπων τους - η μαρξική κριτική της ιδεολογίας ως η κλασική θεωρία της ιδεολογίας (Marx-Engels), καθώς και η κριτική της ιδεολογίας από τον σύγχρονο μαρξισμό (Lukacs, Gramsci, Althusser), την κοινωνιολογία της γνώσης (Mannheim), την κριτική θεωρία (Adorno-Habermas), τον μεταδομισμό (Foucault) και την ψυχανάλυση (Freud). Κατά το τρέχον ακαδημαϊκό έτος θα ασχοληθούμε με τη μαρξιστική προσέγγιση της κριτικής θεωρίας της ιδεολογίας (κλασική και σύγχρονη).

Συνιστώμενη βιβλιογραφία:

1. Κ. Μαρξ – Φρ. Ένγκελς, *Γερμανική Ιδεολογία*, μτφ. Κ. Φιλίνη, Gutenberg, Αθήνα 1999, τ. Α', Β'.
2. Κ. Μαρξ, *Θέσεις για τον Φόυερμπαχ* (1845).
3. Φρ. Ένγκελς, *Ο Λουδοβίκος Φόυερμπαχ και το τέλος της Γερμανικής κλασικής φιλοσοφίας*, Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα 1989.
4. Κ. Κορς, *Μαρξισμός και φιλοσοφία*, Ύψιλον, Αθήνα 1981.
5. Γκ. Λούκατς, *Ιστορία και ταξική συνείδηση*, Οδυσσέας, Αθήνα 1975.
6. Α. Γκράμσι, *Ιστορικός υλισμός, τετράδια της φυλακής*, Οδυσσέας, Αθήνα 1973.
7. Λ. Αλτουσέρ, *Θέσεις*, Θεμέλιο, Αθήνα 1983.
8. Ν. Πουλαντζά, *Πολιτική εξουσία και κοινωνικές τάξεις* (2 τόμοι), μτφ. Λ. Χατζηπροδρομίδη, Θεμέλιο, Αθήνα 1985.
9. Κ. Μανχάιμ, *Ιδεολογία και ουτοπία*, Γνώση, Αθήνα 1997.
10. Α. Χριστοδουλίδη – Μαζαράκη, *Προβλήματα θεωρίας της ιδεολογίας*, Παπαζήσης, Αθήνα 2009.

ΣΦ04 Μεταφυσική

β' εξάμηνο

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Η πλατωνική και αριστοτελική μεταφυσική. Η Μεταφυσική και η κριτική της από τον Descartes έως τον Nietzsche.

Συνιστώμενη βιβλιογραφία:

1. Κ. Γεωργούλη, *Αριστοτέλους Πρώτη Φιλοσοφία (τα Μετά τα Φυσικά)*, Εισαγωγή και ερμηνεία, Αθήνα[2], 1973.
2. Μιχ. Δημητρακόπουλου, *Στοιχείωση Ευρωπαϊκής Φιλοσοφίας*, Αθήναι, 2003.

ΣΦ06 Φιλοσοφία της Ιστορίας και του Πολιτισμού

γ' εξάμηνο

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Στοιχεία φιλοσοφίας της ιστορίας και του πολιτισμού στην Ελληνική Αρχαιότητα. Η πρώτη μνημειώδης χριστιανική φιλοσοφία της ιστορίας: Αυγουστίνος. Η νεώτερη φιλοσοφία της ιστορίας από τον Vico έως τον Hegel.

Συνιστώμενη βιβλιογραφία:

1. Κ. Γεωργούλη, *Φιλοσοφία της ιστορίας*, Αθήνα, 1976.
2. Ι. Ν. Θεοδωρακόπουλου, *Φιλοσοφία της Ιστορίας και του Πολιτισμού* (πανεπιστημιακές παραδόσεις), Αθήνα, χ.χ.
3. Μιχ. Δημητρακόπουλου, *Το φιλοσοφικό κίνημα του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού*, τόμοι 2 (τεύχη 3, 4 και 7), Αθήναι, 2001.

ΣΦ09 Φιλοσοφία των Επιστημών

γ' εξάμηνο

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Σύντομη Ιστορία της Λογικής (Η Λογική του Αριστοτέλη. Στωϊκή Λογική. Η Λογική στην ύστερη αρχαιότητα, στους Άραβες και στο Μεσαίωνα. Η νεότερη Λογική). Προτασιακή Λογική (Προτασιακοί τύποι. Πίνακες αλήθειας. Παράφραση-μετάφραση-τυποποίηση. Λογική συνεπαγωγή και ισοδυναμία. Φυσική παραγωγή. Κατηγορηματική Λογική (Πρωτοβάθμιες γλώσσες και τύποι. Δομές για πρωτοβάθμιες γλώσσες. Ορισμός αλήθειας του Tarski. Λογική συνεπαγωγή και ισοδυναμία. Φυσική παραγωγή). Στοιχεία Πρακτικής Λογικής.

Συνιστώμενη βιβλιογραφία:

1. Chalmers Alan, *Τι είναι αυτό που λέμε επιστήμη;* Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
2. Salmon Merrilee, κ.ά. *Εισαγωγή στη Φιλοσοφία της Επιστήμης*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
3. Quine W. V. και Ullian J. S., *Ο Ιστός της Πεποίθησης*, Εκδ. Leaderbooks.
4. Duhem Pierre, *ΣΩΖΕΙΝ ΤΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ*, μετάφραση και επιμέλεια Δημήτρης Διαλέτης & Γιάννης Χριστιανίδης, 2007 Νεφέλη.
5. Psillos S., 'Philosophy of Science' στο *The Routledge Companion to the 20th Century Philosophy*, Dermot Moran (επιμ.) 2008, Routledge, 618-657.
6. Psillos S., *Philosophy of Science A -Z*, (Edinburgh University Press 2007).
7. Ψύλλος Σ., *Επιστήμη και Αλήθεια*, Εκδόσεις ΟΚΤΩ, 2008.

ΣΦ11 Ηθική

δ' εξάμηνο

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Η ηθική φιλοσοφία του Αριστοτέλη. Η θεμελίωση της νεωτέρας ευρωπαϊκής Ηθικής από τον Καντ. Διεξοδική ερμηνεία της Κριτικής του πρακτικού λόγου.

Συνιστώμενη βιβλιογραφία:

1. Ε. Παπανούτσου, *Ηθική*, Αθήνα[2], 1956.
2. Ιω. Θεοδωρακόπουλου, *Εισαγωγή στη Φιλοσοφία*, τόμοι 3-4, Αθήνα, 1974-1975.
3. Γεωργούλης, Κ. Δ., *Αριστοτέλης ο Σταγιρίτης*, πρόλ. Κ. Ι. Δεσποτοπούλου, βιβλιογρ. ενημέρωση Ι. Γ. Καλογεράκου, Θεσσαλονίκη 2000 [1962].
4. Düring, I., *Ο Αριστοτέλης. Παρουσίαση και ερμηνεία της σκέψης του*, τ. Β', μτφ. Α. Γεωργίου-Κατσιβέλα, Αθήνα 1994 [και ανατυπ.].
5. Κούτρας, Δ., *Η Πρακτική φιλοσοφία του Αριστοτέλους*, τ. Α', *Ηθική*, Αθήναι 2002 [1979].
6. Ross, W. D., *Αριστοτέλης*, μτφ. Μ. Μητσού, Αθήνα 1991 [και ανατυπ.].
7. Σκαλτσάς, Θ., *Ο χρυσούς αιών της αρετής. Αριστοτελική ηθική*, Αθήνα 1992..

ΣΦ12 Φιλοσοφία της Φύσεως

δ' εξάμηνο

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Στο μάθημα «Φιλοσοφία της Φύσεως» θα ασχοληθούμε εισαγωγικά με τις σημαντικότερες φιλοσοφικές θεωρίες περί φύσεως από την αρχαιότητα έως σήμερα, δίνοντας όμως κάποια έμφαση στον Πλάτωνα (Τίμαιος), στον Αριστοτέλη (Φυσικά), στον Schelling (*Darstellung meines Systems der Philosophie*, 1801) και στον Hegel (2ο μέρος της *Εγκυκλοπαίδειας των φιλοσοφικών επιστημών*). Επί πλέον, θα αναφερθούμε συνοπτικά στη Επιστημολογία ως μεθοδολογική προσέγγιση των εμπειρικών επιστημών αλλά και σε κάποια δεδομένα των φυσικών επιστημών με φιλοσοφική σημασία (σχετικότητα, θεωρία κβάντων).

Συνιστώμενη βιβλιογραφία:

1. Πλάτων, *Τίμαιος*.
2. Αριστοτέλους, *Φυσικά*.
3. Schelling, *Darstellung meines Systems der Philosophie*.
4. Hegel, 2ο μέρος της *Εγκυκλοπαίδειας των φιλοσοφικών επιστημών*.
5. Μ. Δημητρακόπουλος, *Στοιχείωσις της Ευρωπαϊκής Φιλοσοφίας*, Αθήνα 2003.
6. Θ. Πελεγρίνης, *Οι πέντε εποχές της φιλοσοφίας*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1997.
7. Π. Κλιματσάκης, *Θεός και Κόσμος*, Σμίλη, Αθήνα 2007.
8. Ε. Μπιτσάκης, *Η εξέλιξη των θεωριών της φυσικής*, Ζαχαρόπουλος, Αθήνα 2008.
9. Ε. Μπιτσάκης, *Το Είναι και το Γίγνεσθαι*, Ζαχαρόπουλος, Αθήνα 2004.

2. «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ»

ΙΦ01 Αρχαία Ελληνική φιλοσοφία

α' εξάμηνο

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Οντολογικές, μεταφυσικές και γνωσιολογικές αντιλήψεις στην Προσωκρατική φιλοσοφία. Οντολογία, μεταφυσική και γνωσιολογία στον Πλάτωνα και στον Αριστοτέλη.

Συνιστώμενη βιβλιογραφία:

1. Barnes, J., *The Presocratic Philosophers,* second edition, Routledge and Kegan Paul, London 1982.
2. Βουδούρη, Κ., *Προσωκρατική φιλοσοφία,* Αθήνα 1991.
3. Βουδούρη, Κ. (ed.), *Ιωνική φιλοσοφία,* Εκδόσεις Ιωνία, Αθήνα 1990.
4. Βουδούρη, Κ. (ed.), *Πυθαγόρεια φιλοσοφία,* Ιωνία, Αθήνα 1992.

5. Βουδούρη, Κ., *Πλατωνική φιλοσοφία.* Ερμηνευτικές παρατηρήσεις στην πλατωνική μεταφυσική και γνωσιολογία, Αθήνα 2000.
6. Βουδούρη, Κ., *Ελληνική φιλοσοφία,* Αθήνα 2004
7. Diels, H. - Kranz, W., *Die Fragmente der Vorsokratiker,* Zürich, Weidmann, Hildesheim 1992, Band - III.
8. Guthrie, W. K. C., *A History of Greek Philosophy,* Vol. I - II, Methuen and Co. LTD, London 1977 (1950[1]).
9. Μαραγγιανού, Ε., *Πλατωνικά θέματα,* Καρδαμίτσα, Αθήνα 1994.
10. Μαραγγιανού, Ε., *Αισιόδοξες και απαισιόδοξες αντιλήψεις για τη ζωή και τον κόσμο στην αρχαία ελληνική φιλοσοφία,* Εκδόσεις Καρδαμίτσα, Αθήνα 2000.
11. Mourelatos, A.P.D. (ed.), *The Pre-Socratics,* Doubleday, Garden City, New York, 1993.

ΙΦ13 Ελληνιστική Φιλοσοφία

α' εξάμηνο

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Η κριτική προσέγγιση της ελληνιστικής φιλοσοφίας (4ος - 3ος μ.Χ, αι), επιχειρείται με τέσσερις ενότητες θεμάτων. Η πρώτη αφορά σε θέματα της *Λογικής*, όπου επιχειρείται η ερμηνεία του ζητήματος της αλήθειας. Στην άλλη προσεγγίζονται ζητήματα της *Επιστημολογίας*, όπως η σχέση μαθηματικών και φιλοσοφίας, αλλά και η ισχύς των φυσικών νόμων. Η τρίτη ενότητα αναφέρεται σε θέματα της *Ηθικής*, με ειδικότερη αναφορά στην πράξη και την ευχαρίστηση, αλλά και στην σχέση λογικής και πάθους. Τέλος στην τέταρτη, που αφορά σε θέματα της *Μεταφυσικής*, επιχειρείται η εξέταση της πίστεως και του λόγου, καθώς και ο συσχετισμός ψυχής και σώματος. Αναλυτικότερα: 1. *Αίσθηση και αντίληψη*. 2. *Αταραξία και αμφιβολία*. 3. *Τύχη και ανάγκη*. 4. *Γνώση και παρατήρηση*. 5. *Καθήκοντα και αρετές*. 6. *Ευθανασία και αυτοκτονία*. 6. *Γνώση και λογική πίστη*. 7. *Νους και ύλη*.

Συνιστώμενη βιβλιογραφία:

1. Βορέα Θεοφ., *Εισαγωγή εις την Φιλοσοφίαν*, Εν Αθήναις [2]1972.
2. Brown Peter, *Ο κόσμος της ύστερης αρχαιότητας* 150-750 μ.Χ.[Αθήνα] 1998.
3. Γεωργούλη Κ. Δ., *Ιστορία της Ελληνικής φιλοσοφίας*, Αθήναι 1975.
4. Long A. A., *Η Ελληνιστική φιλοσοφία, Στωικοί, Επικούρειοι, Σκεπτικοί*, ΜΙΕΤ, Αθήνα 1987.
5. Πολίτου Νικ. Γ., *Πηγαί και περιεχόμενο των περί ειμαρμένης κεφαλαίων του Νεμεσίου Εμέσης*, Εν Αθήναις 1979.

6. Πολίτου Νικ. Γ., *Φιλοσοφήματα*, Εν Αθήναις 2004.
7. Russell Bertrand, *Ιστορία της δυτικής φιλοσοφίας*, μτφ. Αιμ. Χουρμουζίου, τόμος Α΄, Αθήναι 1970, τόμος Β΄, 1971.
8. Rubenstein Richard E., *Τα τέκνα του Αριστοτέλη: πως η αρχαία Σοφία φώτισε τους σκοτεινούς χρόνους*, Αθήνα 2004.

ΙΦ02 Βυζαντινή φιλοσοφία

β' εξάμηνο

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Η ερμηνεία ζητημάτων της βυζαντινής φιλοσοφίας (4ος–15ος αι.), περιέχεται σε τέσσερις ενότητες. Στην πρώτη που αφορά στη Λογική, εξετάζεται η σχέση γλώσσας και πραγματικότητας. Στην συνέχεια επιχειρείται η προσέγγιση ζητημάτων της Επιστημολογίας, όπου ερμηνεύεται ο τρόπος αναπτύξεως των επιστημονικών θεωριών για την κατανόηση του ποσού. Στη τρίτη εξετάζονται ζητήματα της Ηθικής, όπως η σχέση της ηθικότητας και της θρησκείας, αλλά και εκείνη μεταξύ αρχόντων και αρχομένων. Στην τέταρτη ενότητα που ερμηνεύονται θέματα της Μεταφυσικής, επιχειρείται η κριτική προσέγγιση προβλημάτων περί της ψυχής, ως και περί της φύσεως και υπάρξεως του Θεού. Αναλυτικότερα: 1. *Όροι και πράγματα*. 2. *Τα καθόλου*. 3. *Οι επιστήμες του ποσού*. 4. *Νόμος και εξουσία*. 5. *Η ψυχή*. 6. *Ο Θεός*.

Συνιστώμενη βιβλιογραφία:

1. Γούτας Δημήτρης, *Η αρχαία Ελληνική σκέψη στον αραβικό πολιτισμό*, Αθήναι 2001.
2. Hunger Herb., *Die Hochsprachliche Profane Literatur der Byzantiner* I-II, Müncen 1978. (Herb. Hunger, *Βυζαντινή Λογοτεχνία, Η λόγια κοσμική γραμματεία των Βυζαντινών*, τ. Α΄, Β΄, Γ΄, ΜΙΕΤ, Αθήνα 1987, 1992, 1994).
3. Krumbacher K., *Gechichte der Byzantinischen Litteratur*, München ²1879 (*Ιστορία της Βυζαντηνής Λογοτεχνίας* μτφρ. Γ. Σωτηριάδου Α΄, - Γ΄, Εν Αθήναις 1897-1900 (φωτ. ανατ. Β. Γρηγοριάδου, Αθήναι 1974).
4. Λογοθέτου Κωνστ. Ι., *Η φιλοσοφία των Πατέρων και του μέσου αιώνος* Α, Β, Εν Αθήναις 1930,1933.
5. Mango Cyril, *Βυζάντιο, Η αυτοκρατορία της Νέας Ρώμης*, ΜΙΕΤ,1990.
6. Πολίτης Νικ. Γ., *Η φιλοσοφία εις το Βυζάντιο* Α΄- ς΄ αιώνες, Εν Αθήναις 1992.
7. Πολίτου Νικ. Γ., *Βυζαντινή Διαλεκτική*, Εν Αθήναις 1999.
8. Tatakis B., *La Philosophie Bnzantine*, Paris 1949, (Β. Ν. Τατάκη, *Η Βυζαντινή φιλοσοφία*, μτφρ. Ε. Κ. Καλπουρτζή, Αθήνα 1977).

ΙΦ10 Νεότερη ευρωπαϊκή φιλοσοφία

β' εξάμηνο

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Ευρωπαϊκή φιλοσοφία από τον Descartes έως τον Kant και τον Hegel.

Συνιστώμενη βιβλιογραφία:

1. W. Windelband – H. Heimsoeth, *Εγχειρίδιο ιστορίας της φιλοσοφίας*, (μετάφραση Ν. Σκουτερόπουλου), β' και γ' τόμος, Αθήνα[2], 1986.
2. Μιχ. Δημητρακόπουλου, *Στοιχείωση Ευρωπαϊκής Φιλοσοφίας*, Αθήνα, 2003.

ΙΦ04 Νεοελληνική φιλοσοφία

γ' εξάμηνο

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Μεθοδολογικά και ερμηνευτικά προβλήματα της νεοελληνικής φιλοσοφίας. Το πρόβλημα της περιοδολόγησης και των πηγών της νεοελληνικής φιλοσοφίας. Η ιστοριογραφία και η έρευνα της νεοελληνικής φιλοσοφίας. Σχέσεις ιστορίας και φιλοσοφίας. Η διδασκαλία της φιλοσοφίας(16ος-20ος αι.) και το πρόβλημα της μεθόδου. Σχέσεις της νεοελληνικής φιλοσοφίας με την αρχαία, βυζαντινή και νεότερη φιλοσοφία. Αριστοτελισμός, σχολαστικισμός, πλατωνισμός, κορυδαλλισμός (14ος έως 17ος αι.). Οι φιλοσοφικές ιδέες του νεοελληνικού Διαφωτισμού. Κατευθύνσεις της φιλοσοφίας στην Ελλάδα κατά τον 19ο και τον 20ο αιώνα. Προβλήματα της νεοελληνικής φιλοσοφίας: Πολιτισμική ταυτότητα και εθνική συνείδηση. Ρητορική και αισθητική. Αρετή και ηθική. Φιλελευθερισμός, ανεξιθρησκία και ατομικά δικαιώματα. Η έννοια της ελευθερίας. Ελευθερία των αρχαίων και των νεωτέρων. Σύγχρονες τάσεις και προβληματισμοί στο πλαίσιο της ιστορίας της νεοελληνικής φιλοσοφίας.

Συνιστώμενη βιβλιογραφία:

1. Ε. Π. Παπανούτσος,(εισ-επιμ.), *Νεοελληνική φιλοσοφία*, 2 τόμοι, Βασική Βιβλιοθήκη, εκδ. Ι. Ν. Ζαχαρόπουλος, Αθήνα, 1956.

2. Ν. Ψημμένος (εισ.-επιμ.), *Η ελληνική φιλοσοφία από το 1453 ως το 1821. Ανθολογία κειμένων με εισαγωγή και σχόλια*, 2 τόμοι, εκδ. Γνώση, Αθήνα, 1988- 1989.
3. Ρ. Αργυροπούλου, *Η φιλοσοφική σκέψη στην Ελλάδα, από το 18928 έως το 1922, Ανθολογία κειμένων με εισαγωγή και σχόλια*, 2 τόμοι, εκδ. Γνώση, Αθήνα,1995-1998.
4. Ρ. Δ. Αργυροπούλου, *Νεοελληνικός ηθικός και πολιτικός στοχασμός. Από τον Διαφωτισμό στον Ρομαντισμό*, εκδ. Βάνιας, Θεσ/νικη, 2003.
5. Ρ. Δ. Αργυροπούλου, *Προσεγγίσεις της νεοελληνικής φιλοσοφίας*, εκδ. Βάνιας, Θεσ/νικη, 2004.
6. Α. Γλυκοφρύδη-Λεοντσίνη, *Νεοελληνική αισθητική και ευρωπαϊκός Διαφωτισμός*, Αθήνα (1989, 3η έκδ. 1998. Νέα έκδοση 2008)
7. Α. Γλυκοφρύδη-Λεοντσίνη, *Νεοελληνική φιλοσοφία. Πρόσωπα και θέματα*, εκδ. Αφοι Τολίδη, Αθήνα, 1993.
8. Α. Γλυκοφρύδη-Λεοντσίνη, *Νεοελληνική φιλοσοφία. Πολιτική κα ηθική*, εκδ. Παν/μίου Αθηνών, Αθήνα, 2001.
9. Α. Γλυκοφρύδη-Λεοντσίνη, *Συστήματα Καλών Τεχνών στη Νεοελληνική Αισθητική*, εκδ. Καρδαμίτσα, Αθήνα, (2002, 2η έκδοση, 2006)
10. Π. Μ. Κιτρομηλίδης, *Νεοελληνικός Διαφωτισμός, Οι πολιτικές και κοινωνικές ιδέες*, εκδ. ΜΙΕΤ, Αθήνα,1996.
11. Π. Κονδύλης, *Νεοελληνικός διαφωτισμός, Οι φιλοσοφικές ιδέες*, εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα, 1988.
12. Π. Νούτσος, *Νεοελληνικός Διαφωτισμός, Τα όρια της Διακινδύνευσης*, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2005.
13. Κ. Θ. Πέτσιος, *Νεοελληνική φιλοσοφία: από την έρευνα των πηγών στην προβολή των δεδομένων. Το Εργαστήριο Ερευνών Νεοελληνικής Φιλοσοφίας στην ψηφιακή κοινωνία*, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα 2007.

ΙΦ14 Μεσαιωνική φιλοσοφία

γ' εξάμηνο

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Το πλαίσιο ανάπτυξης της μεσαιωνικής φιλοσοφίας: φιλοσοφία και χριστιανισμός, βασικές έννοιες (αιωνιότητα, ιεραρχία, αυθεντία), μεταφράσεις αρχαίων κειμένων στα λατινικά, σχολές και πανεπιστήμια. Πρώιμη μεσαιωνική φιλοσοφία: Augustinus, Ψευδο - Διονύσιος Αρεοπαγίτης, Boethius, Joannes Eriugena. Η εισαγωγή του Αριστοτέλη στα μεσαιωνικά πανεπιστήμια και η σύνθεση του Thomas d' Aquino. Λογική: σχολαστική λογική, σημαντική, τροπικότητες. Μεταφυσική – Επιστημολογία: Θεός, ουσία και ύπαρξη, το πρόβλημα των καθόλου, ενορατική και αφηρημένη κατάληψη, αποδεικτική επιστήμη, ψυχή. Φιλοσοφία της φύσης: η εικόνα του κόσμου, το πρόβλημα της κίνησης, οι καταδίκες του 1277. Φιλοσοφία του νου: αίσθηση, διάνοια, φαντασία. Ηθική: ελεύθερη βούληση και επιλογή, ευδαιμονία, συνείδηση, φυσικό δίκαιο. Πολιτική: δίκαιο, διακυβέρνηση, κράτος. Ισλαμική φιλοσοφία: διαμόρφωση, ρεύματα, σημαντικότεροι εκπρόσωποι.

Συνιστώμενη βιβλιογραφία:

1. Alessio F., [2007] *Ιστορία της μεσαιωνικής φιλοσοφίας*, Τραυλός.
2. Armstrong, A. H., ed. [1970]. *The Cambridge History of Later Greek & Early Medieval Philosophy,* Cambridge University Press.
3. Camparini M., [2008], *An Introduction to Islamic Philosophy*, Edinburgh University Press.
4. Coleman J, *Political Thought From the Middle Ages to the Renaissance*, Oxford 2000.
5. Copleston, Frederick Copleston [1950]. *A History of Philosophy*. Vol. II: *Medieval Philosophy: From Augustine to Duns Scotus*, The Newman Press.
6. Copleston, Frederick Copleston [1953]. *A History of Philosophy*. Vol. III: *Late Medieval and Renaissance Philosophy*, The Newman Press.
7. Kretzmann, Norman, *et al*., ed. [1982]. *The Cambridge History of Later Medieval Philosophy: From the Rediscovery of Aristotle to the Disintegration of Scholasticism, 1100–1600*, Cambridge University Press.
8. Luscombe, D. E. [1997]. *Medieval Thought*. History of Western Philosophy, vol. 2, Oxford University Press.
9. Marenbon, John [1983]. *Early Medieval Philosophy (480–1150): An Introduction*, Routledge and Kegan Paul.
10. Marenbon, John [1991]. *Later Medieval Philosophy (1150–1350): An Introduction*, Routledge.
11. McGrade, A. S., ed. [2003]. *The Cambridge Companion to Medieval Philosophy*, Cambridge University Press.
12. Στείρης Γ., [2004] *Φιλοσοφία και Κόσμος, Κοσμολογικές αντιλήψεις κατά τους Μέσους Χρόνους και την Αναγέννηση*, Καρδαμίτσας.
13. Στείρης Γ., [2005], *Φιλοσοφία του κράτους και του δικαίου, Οι Μέσοι Χρόνοι και η Αναγέννηση*, Σάκκουλας.

<u>ΙΦ15 Φιλοσοφία της Αναγεννήσεως</u>

δ' εξάμηνο

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Η μετάβαση από τον Ύστερο Μεσαίωνα στην Αναγέννηση. Η φιλοσοφία και οι φυσικές επιστήμες στην Αναγέννηση. Η έννοια του ανθρωπισμού. Έλληνες φιλόσοφοι στην Αναγέννηση. Ο νέος πλατωνισμός της Αναγέννησης. Λογική: σχολαστική και ανθρωπιστική λογική, φιλοσοφία της γλώσσας. Φιλοσοφία της φύσης: εμπειρισμός, κόσμος και φύση, αλχημεία, αστρολογία, μαγεία. Ηθική: χριστιανική και φιλοσοφική ηθική, αρετή, ευδαιμονία, summum bonum. Πολιτική: ουτοπία,

ρεπουμπλικανισμός, μεικτό πολίτευμα, πολιτική και ηθική. Ψυχολογία: οργανική και έλλογη ψυχή. Μεταφυσική: Θεός, όν. Γνωσιοθεωρία, φιλοσοφία των επιστημών. Η σχολαστική φιλοσοφία στην Αναγέννηση: το παράδειγμα της Ιβηρικής.

Συνιστώμενη βιβλιογραφία:

1. Cassirer, Ernst, Paul Oskar Kristeller, and John Herman Randall, Jr. *The Renaissance Philosophy of Man*. Chicago: U of Chicago P, 1948.
2. Copenhaver B – Schmitt C. B., *A History of Western Philosophy 3, Renaissance Philosophy*, Oxford University Press, NY 1992.
3. Copleston F, *A History of Philosophy, volume III: Late Medieval and Renaissance Philosophy*, Image Books 1993.
4. Crombie A., *Από τον Αυγουστίνο στο Γαλιλαίο, τ. Β΄:Η επιστήμη στον όψιμο Μεσαίωνα και τις αρχές των νέων χρόνων*, MIET, Αθήνα 1992.
5. Garin E, *La Cultura Filosofica del Rinascimento Italiano*, Florence 1961.
6. Geanakoplos, Deno, *Greek Scholars in Venice: Studies in the Dissemination of Greek Learning from Byzantium to Western Europe*, Harvard University Press, Cambridge, Mass., 1962.
7. Kraye, Jill. *The Cambridge Companion to Renaissance Humanism*. Cambridge: Cambridge University Press, 1996.
8. Kristeller P.O, *Studies in Renaissance Thought and Letters*, Rome 1956.
9. Kristeller P. O., *Eight Philosophers of the Italian Renaissance*, Stanford CA 1964.
10. Schmitt C. B., *Studies in Renaissance Philosophy and Science*, London 1981.
11. Schmitt C.B., *Φιλοσοφία της Αναγέννησης*, Πολύτροπον, Αθήνα 2007.
12. Skinner Q, *The Foundations of Modern Political Thought*, Cambridge 1978, v.1,2.
13. *The Cambridge History of Renaissance Philosophy*, ed. C. Schmitt – Q. Skinner, Cambridge 1988.
14. *The Cambridge History of Political Thought 1450-1700*, ed. J. Burns, Cambridge 1991.
15. Πελεγρίνης Θ, *Η Μελαγχολία της Αναγέννησης*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1995.
16. Πελεγρίνης Θ., *Μάγοι της Φιλοσοφίας*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1996.
17. Στείρης Γ, *Η Θεωρία του Niccolo Machiavelli για την ηθική και το νόμο*, Σάκκουλας, Αθήνα 2003.
18. Στείρης Γ., *Φιλοσοφία και Κόσμος, Κοσμολογικές αντιλήψεις κατά τους Μέσους Χρόνους και την Αναγέννηση στη Δύση*, Καρδαμίτσας, Αθήνα 2004.
19. Στείρης Γ., *Φιλοσοφία του κράτους και του δικαίου*, Σάκκουλας, Αθήνα 2005.

ΙΦ11 Σύγχρονη ευρωπαϊκή φιλοσοφία

δ' εξάμηνο

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Σύγχρονα φιλοσοφικά ρεύματα: Φαινομενολογία, Κριτική Θεωρία, Φιλοσοφική Ερμηνευτική, Μετανεωτερική Γαλλική Φιλοσοφία και Αναλυτική Φιλοσοφία.

Συνιστώμενη βιβλιογραφία:

1. Ιω. Θεοδωρακόπουλου, *Τα σύγχρονα φιλοσοφικά ρεύματα*, Αθήνα, 1972.
2. Θ. Βέικου, *Αναλυτική φιλοσοφία*, Αθήνα, 1990.
3. Μιχ. Δημητρακόπουλου, *Ο Hans-Georg Gadamer και το ερμηνευτικό φαινόμενο*, Αθήναι, 2001.
4. Φρανσουά Σατλέ, *Η φιλοσοφία*, τόμος 4, Εικοστός αιώνας, μετ. Κ. Παπαγιώργη, Αθήνα, 2006.
5. J. M. Vincent, *Η Σχολή της Φραγκφούρτης και η κριτική θεωρία*, μετ. Κ. Παπαγιώργη, Αθήνα, 1978.
6. Μιχ. Δημητρακόπουλου, *Η «κρίση» των ευρωπαϊκών επιστημών και ο «ηρωισμός» της φιλοσοφικής και φαινομενολογικής λογοκρατίας της Ευρώπης*, Αθήναι, 1995.

3. «ΗΘΙΚΗ»

ΗΦ08 Περιβαλλοντική Ηθική

2ο έτος, εαρινό εξάμηνο

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Ορίζεται το αντικείμενο της Περιβαλλοντικής Ηθικής και διακρίνεται αυτή σε ανθρωποκεντρική, βιοκεντρική και οικοκεντρική. Παρουσιάζονται οι σχετικές φιλοσοφικές θέσεις παλαιότερων και σύγχρονων φιλοσόφων, όπως οι Έμερσον [Ralph Waldo Emerson], Θορό [Henry David Thoreau], Μιούιρ [John Muir], Κάλικοτ [Baird Callicott], Μπρέναν [Andrew Brennan], Κατζ [Eric

Katz] και Ρόλστον [Holmes Rolston]. Γίνεται εκτενής αναφορά στο σημαντικότερο σχετικό ιδεολόγημα της εποχής μας, στη Βαθιά Οικολογία του σύγχρονου Νορβηγού φιλοσόφου Νες [Arne Naess]. Εντοπίζονται οι ρίζες της σκέψεις του στον Στωικισμό, στον Βουδισμό, στην ηθική του Σπινόζα [Benedictus de Spinoza] και στις θέσεις του Χάιντεγκερ [Martin Heidegger], παρουσιάζονται οι βασικές αρχές του κινήματος της Βαθιάς Οικολογίας, καθώς και το μετανεωτερικού τύπου ιδεολόγημα του Νες, η Οικοσοφία Τ [Ecosophy T]. Καταδεικνύεται η επίδραση της σκέψης του Νες τόσο επί της σύγχρονης Περιβαλλοντικής Ηθικής, όσο και επί της κοινωνικής και πολιτικής πραγματικότητας, όπως αυτή εκφράζεται στη δράση οργανώσεων όπως η Greenpeace και η Earth First!, αλλά και στη σύμπηξη πολιτικών σχηματισμών, όπως οι Πράσινοι στη Γερμανία. Παρουσιάζονται οι θέσεις της Κοινωνικής Οικολογίας του Μάρεϊ Μπούκτσιν [Murray Bookchin], καθώς και εκείνες του Οικολογικού Φεμινισμού, μέσα από την κριτική ανάλυση των απόψεων της κυριότερης εκπροσώπου του ρεύματος, της Κάρεν Γουόρεν [Karen Warren].

Συνιστώμενη βιβλιογραφία:

1. Bookchin Murray, *The Ecology of Freedom: The Emergence and Dissolution of Hierarchy,* Black Rose Books, Montreal 1991.
2. Bookchin, Murray, *Which Way for the Ecology Movement,* AK Press, Edinburgh 1994.
3. Devall Bill και George Sessions, *Deep Ecology,* Peregrine Smith, Salt Lake City 1984.
4. Horkheimer Max και Theodor Adorno, *Η Διαλεκτική του Διαφωτισμού*, μετ. Ζ. Σαρίκας, Ύψιλον, Αθήνα 1986.
5. Leopold Aldo, *A Sand County Almanac, and Sketches Here and There,* Oxford University Press, New York 1987.
6. Malthus T. R., *An Essay on the Principle of Population,* Cambridge University Press, επιμ. Donald Winch, Cambridge 1992.
7. Naess Arne, *Ecology Community and Lifestyle,* Cambridge University Press, Cambridge 1989.
8. Πρωτοπαπαδάκης Ευάγγελος, *Οικολογική Ηθική*, εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 2005.
9. Πρωτοπαπαδάκης Ευάγγελος, *Περιβαλλοντική Ηθική: Ο Άρνε Νες και η Βαθιά Οικολογία*, εκδόσεις Αντωνίου Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 2008.
10. Warren Karen, *Ecological Feminism,* Routledge, New York 1994.

ΗΦ09 Βιοηθική

1ο έτος, χειμερινό εξάμηνο

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Εισαγωγή στην εφαρμοσμένη ηθική. Τι είναι εφαρμοσμένη ή πρακτική ηθική; Κατά ποιο τρόπο η εφαρμοσμένη ηθική διαφέρει τόσο από την κανονιστική ηθική, όσο και από τη μεταηθική; Διάγραμμα ηθικών θεωριών (ωφελιμισμός, δεοντολογική ηθική, ηθική της αρετής). Εισαγωγή στη βιοηθική. Τι είναι βιοηθική ή ιατρική ηθική; Η βιοηθική ως ιδιαίτερος κλάδος της εφαρμοσμένης ηθικής φιλοσοφίας, ο οποίος αφορά στη μελέτη ηθικών και κοινωνικών ζητημάτων, τα οποία συνεπάγεται η αλματώδης εξέλιξη των επιστημών της βιολογίας, της φαρμακολογίας και της ιατρικής. Σύγχρονα βιοηθικά προβλήματα. Ηθικές βιοηθικές θεωρίες (ωφελιμισμός, καντιανή θεωρία, φιλελεύθερος ατομικισμός, κοινοτισμός, ηθική της φροντίδας).

Συνιστώμενη βιβλιογραφία:

1. Αλαχιώτης, Σταμάτης Ν., *Βιοηθική : Αναφορά στους γενετικούς και τεχνολογικούς νεωτερισμούς*, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2004.
2. Beauchamp, Tom L., *Ευθανασία : Ηθικές, φιλοσοφικές, ιατρικές και νομικές διαστάσεις* (επιμ. Μ. Πιτσιλίδης , μτφρ. Β. Κάντζολα - Σαμπατάκου), εκδ. Αρχιπέλαγος, Αθήνα 2007.
3. *Βιοηθική : Αρχαία θέματα σε σύγχρονους προβληματισμούς* / Συλλογικό έργο , R. Bartz , R. Polansky , K. Montgomery , D. Thomasma , T. Chambers , J. E. Annas , A. J. London , C. Megone , D. M. Tress , C. E. Cosans , G. Anagnostopoulos (επιμ. M. G. Kuczewski , R. Polansky, μτφρ. Μ. Κατσιμίτσης), εκδ. Τραυλός, Αθήνα 2007.
4. Κεσελόπουλος, Ανέστης Γ., *Εκ του θανάτου εις την ζωήν : Θεολογική προσέγγιση στις προκλήσεις της βιοηθικής*, εκδ. Πουρναράς , Θεσσαλονίκη 2003.
5. Κουμάντος, Γιώργος Α., *Προβλήματα βιοηθικής*, εκδ. Πόλις, Αθήνα 2003.
6. Νικόλαος, Μητροπολίτης Μεσογαίας και Λαυρεωτικής, *Αλλήλων μέλη : Οι μεταμοσχεύσεις στο φως της ορθόδοξης θεολογίας και ζωής*, εκδ. Κέντρο Βιοϊατρικής Ηθικής και Δεοντολογίας, Αθήνα 2005.
7. Πρωτοπαπαδάκης, Ευάγγελος Δ., *Η ευθανασία απέναντι στη σύγχρονη Βιοηθική*, εκδ. Σάκκουλας, Αθήνα 2003.
8. Ρεθυμιωτάκη, Ελένη, *Ρύθμιση ή αυτορρύθμιση; Το παράδειγμα της ιατρικά υποβοηθούμενης αναπαραγωγής*, εκδ. Σάκκουλας, Αθήνα 2003.

9. Τσιγαρίδα - Αναστασοπούλου, Αγγελική, *Η ευρωπαϊκή (κοινοτική και μη) νομοθετική μεταχείριση της βιοϊατρικής και της βιοηθικής*, εκδ. Σάκκουλας, Αθήνα 2004.
10. Ferry, Luc., *Τι είναι ο άνθρωπος; : Η βιολογία συνομιλεί με την φιλοσοφία* (μτφρ. Α. Καραστάθη , Φ. Σιατίτσας), εκδ. Κριτική, Αθήνα 2005.

ΗΦ10 Συστήματα Ηθικής Φιλοσοφίας

1ο έτος, χειμερινό εξάμηνο

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Σκοπός του μαθήματος είναι η εποπτική παρουσίαση των ηθικών φιλοσοφιών από τον Σωκράτη, τον ιδρυτή της ηθικής φιλοσοφίας, τον Πλάτωνα, τον Αριστοτέλη και τους Στωικούς έως και τη σύγχρονη εποχή, από την ωφελιμοκρατία και τη δεοντοκρατία έως τις φαινομενολογικές και αναλυτικές προσεγγίσεις της ηθικότητας. Παράλληλα, εξετάζονται ζητήματα επιστημολογίας και ορολογίας της Ηθικής όπως αυτά έχουν διαμορφωθεί κατά την ιστορική ανέλιξή της.

Συνιστώμενη βιβλιογραφία:

1. W. Windelband-H. Heimsoeth, *Εγχειρίδιο Ιστορίας της Φιλοσοφίας*, 3 τόμοι, μτφρ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλος, Αθήνα, ΜΙΕΤ, 1982-1986. Για ακριβείς παραπομπές σε σελ., βλ. 3ος τόμος, Πίνακας Εννοιών: Ηθική (Ethik) – Ηθική (Moral) – Ηθική συνείδηση – Ηθικότητα, σσ. 311-312.
2. Θ.Ν. Πελεγρίνης, *Ηθική φιλοσοφία*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 1997.
3. Γρ. Βλαστός, *Σωκράτης: Ειρωνευτής και ηθικός φιλόσοφος*, μτφρ. Π. Καλλιγάς, πρόλ. Αλ. Νεχαμάς, Αθήνα, Εστία, 20003.
4. Γρ. Βλαστός, *Πλατωνικές Μελέτες*, μτφρ. Ι. Αρζόγλου, Αθήνα, ΜΙΕΤ, 1994.
5. R. Misrahi, *Η ευτυχία. Δοκίμιο για τη χαρά*, μτφρ. Ε. Καμπουρόγλου, επιστημ. επιμ. Β. Γρηγοροπούλου, γλωσσ. επιμ. Α. Περιστέρη, Αθήνα, Scripta, 1999.
6. Μ. Δραγώνα-Μονάχου, *Σύγχρονη Ηθική Φιλοσοφία. Ο αγγλόφωνος στοχασμός*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 1995, όπου και Κεφ. "Ιστορική Αναδρομή", σσ. 65-123.

7. Th. Nagel, *Θεμελιώδη Φιλοσοφικά Προβλήματα*, μτφρ. Χρ. Μιχαλοπούλου-Βεΐκου, Αθήνα, Σμίλη, 1989, ιδίως τα κεφάλαια: "Το σωστό και το σφάλμα", σσ. 68 κ.επ. και "Η δικαιοσύνη", σσ. 86 κ.επ.
8. M.C. Nussbaum, *The Fragility of Goodness. Luck and Ethics in Greek Tragedy and Philosophy*, Cambridge University Press, 1986.
9. G. Arabatzis, *Éthique du bonheur et orthodoxie à Byzance* (IVe-XIIe siècles), Πρόλογος André Guillou, Paris, Association Pierre Belon, Maison des sciences de l'homme, (Textes, Documents, Études sur le Monde Byzantin, Néohellénique et Balkanique, No 4), 1998.
10. R. Poole, *Morality and Modernity*, London, Routledge, 1991.

ΗΦ11 Διαπολιτιστική Ηθική

2ο έτος, εαρινό εξάμηνο

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Στο πλαίσιο της «Διαπολιτιστικής ηθικής» εξετάζονται ηθικές αντιλήψεις και συστήματα που προέκυψαν και αναπτύχθηκαν εκτός των ορίων του Δυτικού Πολιτισμού και των πολιτιστικών του παραγώγων. Στόχος του μαθήματος είναι η μελέτη των ηθικών εννοιών και αξιών σε διάφορους πολιτισμούς και εποχές. Πέρα από την παρουσίασή τους, επιχειρείται η κριτική τους ανάλυση, η σύγκριση των διαφορετικών προσεγγίσεων και η διαπραγμάτευση παγκόσμιων προβλημάτων που άπτονται της ηθικής. Η προσέγγιση αυτή είναι απαραίτητη για τη διαμόρφωση της στάσης της ανθρωπότητας, ατομικά και συλλογικά, απέναντι στα μεγάλα, παγκόσμια και πανανθρώπινα ζητήματα, τα οποία ύστερα από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο απέκτησαν τη συγκεκριμένη διάσταση.
Συγκεκριμένα, παρουσιάζεται από τον διδάσκοντα το θεωρητικό πλαίσιο της διαπολιτιστικής ηθικής (cross-cultural ethics), όπως αυτό έχει εξελιχθεί τις τελευταίες δεκαετίες στην ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία. Τα θέματα που πραγματεύονται οι φοιτητές εντάσσονται σε δύο θεματικές ενότητες:
Α) Κριτική παρουσίαση ηθικών ζητημάτων σε επιμέρους πολιτισμούς και αξιακά συστήματα.
Β) Συγκριτική προσέγγισή τους.

Συνιστώμενη βιβλιογραφία:

1. Βελισσαρόπουλου Δ., *Ιστορία της Κινέζικης Φιλοσοφίας*, Αθήνα, Δωδώνη 1981.
2. του ιδίου, *Ιστορία της Ινδικής Φιλοσοφίας*, Αθήνα, Δωδώνη 1992.
3. Abdallah-Pretceille M., *Vers une pédagogie interculturelle*, Paris, Anthropos 2004.
4. Assuntio-Lande N.C. (ed.), *Ethical perspectives and critical issues in intercultural communication*, Falls Church, Spech Communication Association 1979.
5. Casmir F.L.. (ed.), *Ethics in intercultural and international communication*, London, Laurence Erlbaum 1997.
6. Demorgon J., *L'interculturation du monde*, Paris, Anthropos 2000.
7. Derrida J., *Le monolinguisme de l'autre*, Paris, Galilée 1996.
8. Δραγώνα-Μονάχου, Μ. (επιμ.), *Για μια φιλοσοφική παιδεία ανθρώπινων δικαιωμάτων*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα 2005.
9. Habermas J., *Η ηθική της επικοινωνίας*, Αθήνα, Εναλλακτικές Εκδόσεις 1997.
10. Hindery R., *Comparative Ethics in Hindu and Buddhist Traditions*, Motilal Barnasidas 1978.
11. Lawton C. – Morgan P., *Ethical Issues in Six Religious Traditions*, Edinburgh University Press 1996.
12. Loughlin M.O'., *Embodiment and Education: Exploring Creatural Existence*, Netherlands, Springer 2006.
13. Morgan E., *Navigating Cross-Cultural Ethics: What Global Managers Do Right to Keep From Going Wron*g, Butterworth-Heinemann 1998.
14. Veatch R., *Cross Cultural Perspectives in Medical Ethics*, Jones & Bartlett 2000.
15. Walzer M., *Η ηθική εντός και εκτός των συνόρων* (μτφρ. Β. Βουτσάκης), Αθήνα, Πόλις 2003.
16. Wertz D., *Ethics and Human Genetics: A Cross Cultural Perspective*, Springer 1999.
17. Wolfe R., *Ethics and World Religions: Cross-Cultural Case Studies*, Orbis books 1999.

ΗΦ12 Δίκαιο και Ηθική

2ο έτος, εαρινό εξάμηνο

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Εξετάζονται ζητήματα της φιλοσοφίας του δικαίου στην άμεση σχέση τους με τις προβληματικές της θεμελίωσης των αξιών. Σε αυτά τα πλαίσια, διερευνάται το φυσικό δίκαιο στον Πλάτωνα σε σχέση, αφενός με τον νομικό θετικισμό του 4ου αιώνα

π.Χ. και αφετέρου με τις αντιλήψεις περί νόμου της φύσης και θεμελιωδών δικαιωμάτων στη νεωτερικότητα. Στη συνέχεια , εξετάζεται το φυσικό δίκαιο στον Αριστοτέλη και η σχέση του με τη νεότερη ιστορικιστική αντίληψη, όπως αυτή ξεκινά από τον 18ο αιώνα. Ακολουθεί η εξέταση της σχέσης νόμου και φύσης στον Χριστιανισμό, προκειμένου να καταστεί σαφής και η σύνδεση της συγκεκριμένης αντίληψης με τον ντεσιζιονισμό ως μορφή νομικής σκέψης, σύμφωνα με τους ορισμούς και τις θέσεις του Karl Schmitt. Ακολουθεί, η διερεύνηση των σύγχρονων τάσεων στη φιλοσοφία του δικαίου, όπως αυτές διαμορφώνονται στη βάση τόσο της αντι-ουμανιστικής παράδοσης (Nietzsche, Heidegger, Foucault), όσο και στη βάση της καντιανής παράδοσης και της υπεράσπισης του ανθρώπινου όντος ως πηγής αξιών και υποκειμένου δικαίου. Υπό αυτήν την προοπτική, εξετάζονται οι θέσεις για το δίκαιο στους Max Weber, Leo Strauss, Hannah Arendt και John Rawls.

Συνιστώμενη βιβλιογραφία:

1. Seyla Benhabib, *The Rights of Others. Aliens, Residents and Citizens*, Cambridge University Press, 2005.
2. Luc Ferry / Alain Renaut, *Philosophie politique,* 3. *Des droits de l'homme à l'idée républicaine*, P.U.F., Paris 1992.
3. Michael Gagarin / David Cohen, *The Cambridge Companion to Ancient Greek Law*, Cambridge University Press 2005.
4. Will Kymlika, *Η πολιτική φιλοσοφία της εποχής μας*, μετ. Γ. Μολύβας, εκδ. Πόλις, Αθήνα 2005.
5. Ada Neschke-Hentschke, *Platonisme politique et théorie du droit naturel. Contributions à une archéologie de la culture politique européenne*, I-II, éd. Peeters, Louvain-Paris 1995-2003.
6. Martha C. Nussbaum, *Frontiers of Justice. Disability, Nationality, Species Membership*, Harvard University Press 2006.
7. John Rawls, *Lectures on the History of Political Philosophy*, ed. by Samuel Freeman, Harvard University Press, Cambridge Mass. and London 2007.
8. Alain Renaut / Lukas Sosoe, *Philosophie du droit*, P.U.F., Paris 1991.
9. Steven Shute / Susan Hurley (ed.), *On Human Rights. The Oxford Amnesty Lectures* 1993, Basic Books 1993.
10. Leo Strauss, *Φυσικό δίκαιο και ιστορία*, μετ. Στ. Ροζάνης / Γ. Λυκιαρδόπουλος, εκδ. Γνώση, Αθήνα 1988.

ΗΦ13 Κοινωνική Φιλοσοφία και Ηθική

1ο έτος, εαρινό εξάμηνο

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Το περιεχόμενο των μαθημάτων αφορά στην κριτική προσέγγιση θεμελιωδών ζητημάτων της κοινωνικής φιλοσοφίας. Αρχικά, διερευνώνται τα όρια και οι διακρίσεις της κοινωνικής φιλοσοφίας προς συναφείς φιλοσοφικούς κλάδους. Στη συνέχεια αναδεικνύεται το είδος της σχέσης ανάμεσα στην κοινωνική φιλοσοφία και τις κοινωνικές επιστήμες. Τέλος, επιχειρείται ο συσχετισμός της μελέτης της σύγχρονης τάσης της κοινωνικής φιλοσοφίας με παλαιότερες, οι οποίες έχουν επιδράσει καθοριστικά στη διαμόρφωση των νεώτερων σχετικών αντιλήψεων.

Συνιστώμενη βιβλιογραφία:

1. Αντόρνο Θ. & Χορκχάϊμερ Μ., *Η Διαλεκτική του Διαφωτισμού*, Αθήνα, 1986.
2. Μπενιέ Ζαν-Μισέλ, *Ιστορία της νεωτερικής και σύγχρονης φιλοσοφίας, φυσιογνωμίες και έργα*, 1996.
3. Πελεγρίνη Θεοδόση, *Οι πέντε εποχές της φιλοσοφίας*, Ελληνικά Γράμματα, 1997.
4. Πελεγρίνη Θεοδόση, *Ηθική Φιλοσοφία*, Ελληνικά Γράμματα, 1997.
5. Πελεγρίνη Θεοδόση, *Λεξικό της φιλοσοφίας*, Ελληνικά Γράμματα, 2004.
6. Πολίτη Γιώργου Ν., *Το δικαίωμα της πολιτικής ανυπακοής και η φιλοσοφία του John Locke*, Έννοια, 2004.
7. Πολίτη Γιώργου Ν., *Ελευθερία και Εξουσία, οι καταστατικές αρχές της κοινωνικής φιλοσοφίας*, Έννοια, 2008.
8. Σατελέ Φρανσουά, (επ.) *Η φιλοσοφία*, Εκδόσεις Γνώση, 1989.
9. Fink Hans, *Social Philosophy*, London, 1985.
10. Castoriadis Cornelius, *Philosophy, Politics, Autonomy*, Oxford 1991.

ΗΦ14 Τεχνολογική Εξέλιξη και Ηθική

1ο έτος, εαρινό εξάμηνο

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Το γνωστικό αντικείμενο επιβάλλει την ενασχόληση με ζητήματα που αφορούν στους τρόπους με τους οποίους διαπλέκεται η αλματώδης τεχνολογική εξέλιξη με την Ηθική. Συγκεκριμένα, εντοπίζονται ορισμένα από τα σημεία αλληλοπεριχώρησής τους, καθώς και οι τρόποι με τους οποίους επιδρούν η μία επί της άλλης. Στο πλαίσιο αυτό, αναλύονται ζητήματα όπως το περιεχόμενο που προσλαμβάνει η έννοια της αγαθής πράξης εν αναφορά προς την Ευθανασία, με ιδιαίτερη εστίαση στην ενεργητική και παθητική μορφή της εν λόγω πρακτικής. Επίσης, εξετάζεται το κατά πόσον, υπό το πρίσμα των εξελίξεων στη Βιοϊατρική, η διενέργεια άμβλωσης σε πρώιμο στάδιο συγκρούεται με το καθήκον σεβασμού και προστασίας της ανθρώπινης ζωής. Διερευνάται ο βαθμός στον οποίο η χρηστική ηθική αξία, με την οποία ο δυτικός πολιτισμός ως επί το πλείστον ενδύει τον περιβάλλοντα κόσμο, μπορεί να διατηρεί την ισχύ της στην εποχή μας. Το φλέγον ζήτημα της διασφάλισης των προσωπικών δεδομένων εξετάζεται υπό το πρίσμα τόσο της Συνεπειοκρατίας, όσο και της Δεοντολογίας. Παρουσιάζονται, επίσης, οι τρόποι με τους οποίους επηρεάζουν την ηθική σκέψη και δράση μας σύγχρονες πρακτικές της Βιοϊατρικής και της Βιοτεχνολογίας, όπως η Ευγονική, η Κλωνοποίηση και η χρησιμοποίηση παρένθετης μητέρας.

Συνιστώμενη βιβλιογραφία:

1. Beauchamp Tom και James Childress, *Principles of Biomedical Ethics*, Oxford University Press, 2008.
2. MacKinnon Barbara, *Human Cloning: Science, Ethics, and Public Policy*, University of Illinois Press, 2001.
3. Fletcher Joseph, *The Ethics of Genetic Control: Ending Reproductive Roulette: Artificial Insemination, Surrogate Pregnancy, Nonsexual Reproduction, Genetic Control*, Prometheus Books, 1988.
4. Glover Jonathan, *Choosing Children: Genes, Disability, and Design* (Uehiro Series in Practical Ethics), Oxford University Press, 2008.
5. Goodman Kenneth, *Ethics, Computing, and Medicine: Informatics and the Transformation of Health Care*, Cambridge University Press, 1998.
6. Habermas Jürgen, *The Future of Human Nature*, Polity, 2003
7. Πελεγρίνης Θεοδόσης, *Από τον Πολιτισμό στην Πείνα*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2006.
8. Πελεγρίνης Θεοδόσης, *Βιοηθική και Φιλοσοφία*, Σύλλογος Δ.Ε.Π. Οδοντιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα 2003.
9. Singer Peter και Deane Wells, *Making Babies: The New Science and Ethics of Conception*, MacMillan Publishing Company, 1987.
10. Williams Bernard, *Morality: An Introduction to Ethics*, Cambridge University Press, 1993.

ΗΦ15 Ηθική της Εργασίας και των Ανθρωπίνων Σχέσεων

2ο έτος, εαρινό εξάμηνο

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Σκοπός του μαθήματος είναι η διερεύνηση και αξιολόγηση της σχέσης της Ηθικής με το επιχειρείν, η ανίχνευση των ηθικών προκλήσεων στον χώρο των επιχειρήσεων εξ αιτίας της επίδρασης των νέων οικονομικών δεδομένων που προκύπτουν από την παγκοσμιοποίηση, η διακρίβωση των ηθικών στάσεων και αντιλήψεων των ίδιων των εργαζόμενων, καθώς και των διοικητικών στελεχών, για την εδραίωση μιας ηθικής εργασιακής κουλτούρας και, τέλος, η προσέγγιση των τρόπων παρέμβασης στο εκάστοτε οργανωσιακό πλαίσιο, κυρίως με γνώμονα την Ευρωπαϊκή και Αμερικάνικη εμπειρία. Επιπλέον, αναλύονται ζητήματα που αφορούν στις διακρίσεις αλλά και στα δικαιώματα των εργαζόμενων, στην κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων, φαινόμενα οργανωσιακής διαφθοράς, ζητήματα διαπολιτισμικού χαρακτήρα στην ηθική των επιχειρήσεων ενώ, παράλληλα, αναλύονται περιπτώσεις ηθικής συμπεριφοράς βάσει της διεθνούς εμπειρίας.

Συνιστώμενη βιβλιογραφία:

1. Αντωνίου, Α.-Σ. (2008). *Ηθική των Επιχειρήσεων - Business Ethics.* Αθήνα: Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα.
2. **Αντωνίου, Α.-Σ. (2008). Είναι εφικτή η άσκηση ηγεσίας βάσει ηθικών κανόνων; *Στρατιωτική Επιθεώρηση*, τεύχος 1, 110-121.**
3. Αντωνίου, Α.-Σ. (2007). Ηθικές Επιταγές και Κώδικες Δεοντολογίας κατά την Διενέργεια ερευνών σε ψυχολογικό πεδίο. *Ηθική*, τεύχος 2 (Σεπτέμβριος 2006).
4. Antoniou, A.-S., & Cooper, C. L. (2005). *Research Companion to Organizational Health Psychology*. Northampton, USA: Edward Elgar.
5. Antoniou, A.-S. (2005). Emotional intelligence and transformational leadership. In A.-S. Antoniou & C.L. Cooper (Eds.). *A Research Companion to Organizational Health Psychology* (pp. 633-655). Northampton, USA: Edward Elgar.
6. Bowie, N. E. (1999). *Business Ethics. A Kantian Perspective*. Oxford: Blackwell Publishers.
7. Daft, R. (2004). *Οργανωσιακή θεωρία και σχεδιασμός* (Επιμέλεια: Α.-Σ. Αντωνίου). Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.
8. Green, R. M. (1994). *The Ethical Manager. A New Method for Business Ethics*. New York: Macmillan Publishing Company.
9. Jackson, J. (1996). *An Introduction to Business Ethics*. Oxford: Blackwell Publishers.

10. Treviño, L. K., & Nelson, K. A. (1999). *Managing Business Ethics. Straight Talk About How to Do It Right*. New York: John Wiley and Sons, Inc.

Πίνακας 14. Κατανομή βαθμολογίας και μέσος βαθμός πτυχίου των αποφοίτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΜΔΕ)

Τίτλος ΠΜΣ: «Ηθική»

Έτος Αποφοίτησης	**Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων**	**Κατανομή Βαθμών (αριθμός φοιτητών και % επί του συνόλου των αποφοιτησάντων)**				***Μέσος όρος Βαθμολογίας (στο σύνολο των απόφοιτων)***
		5.0-5.9	6.0-6.9	7.0-8.4	8.5-10.0	
2006-2007		-	-			
2007-2008		-	-			
2008-2009		-	-			
2009-2010	47	-	-	9	38 (81%)	8,64
2010-2011	36	-	-	6	30 (83%)	8,89
Σύνολο	83	-	-			

ΠΙΝΑΚΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

*Πίνακας 12. Μαθήματα Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών (ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ)

Μάθημα	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες	Υπόβαθρου (Υ) Επιστημονικής Περιοχής (ΕΠ) Γενικών Γνώσεων (ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων (ΑΔ)	Κορμού(Κο) Ειδίκευσης(Ε) Κατεύθυνσης(Κα)	Εγγεγραμμένοι φοιτητές	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Επάρκεια Εκπαιδευτικών Μέσων Ναι/Οχι[63]	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση
62ΦΣ100 Εισαγωγή στη Φιλοσοφία	Ναι	3	5	Υ	Κο	451	400	Ναι	344
62ΦΣ101 Ιστορία της Φιλοσοφίας	Ναι	3	5	Υ	Κο	456	386	Ναι	311
62ΦΣ02 Εισαγωγή στην αρχαία ελληνική φιλοσοφία	Ναι	5	5	Υ	Κο	125	48	Ναι	47
62ΦΣ03 Συστηματική φιλοσοφία και εισαγωγή στην νεότερη Ευρ. φιλοσοφία	Ναι	5	5	ΕΠ	Κο	576	335	Ναι	263
62ΦΣ04 Νεότερα και Σύγχρονα φιλοσ. Ρεύματα	Ναι	5	5	ΕΠ	Κο	576	306	Ναι	182
62ΦΣ05 Ιστορία Αρχαίας Ελλην. Φιλοσοφίας	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	70	30	Ναι	24
62ΦΣ06 Μεταφυσική-Οντολογία	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	83	45	Ναι	40
62ΦΣ07 Φιλοσοφία της Υπάρξεως	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	73	46	Ναι	44
62ΦΣ08 Ερμηνεία κειμένων αρχ. και νεοτ. γνωσιολογίας	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	60	33	Ναι	30
62ΦΣ09Φιλοσοφική Ψυχολογία	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	45	24	Ναι	21
62ΦΣ10 Αισθητική	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	21	7	Ναι	7
62ΦΣ11 Ηθική	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	58	32	Ναι	32
62ΦΣ12 Πολιτική φιλοσοφία	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	56	1	Ναι	1
62ΦΣ13 Φιλοσοφία της φύσης	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	55	25	Ναι	23

[63] Υπάρχουν επαρκή εκπαιδευτικά μέσα, όπως χώροι διδασκαλίας, υπολογιστές, εκπαιδευτικά λογισμικά; Αν η απάντηση είναι αρνητική, δώστε σύντομη αναφορά των ελλείψεων

62ΦΣ14 Ερμηνεία κειμένων πολιτικής και κοιν φιλοσοφίας	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	14	4	Ναι	4
62ΦΣ15 Μεσαιωνική φιλοσοφία	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	39	28	Ναι	21
62ΦΣ16 Ιστορία νεοτ. Ευρ. Φιλοσοφίας	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	8	0	Ναι	0
62ΦΣ17 Βυζαντινή Φιλοσοφία	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	173	136	Ναι	77
62ΦΣ21 Φιλοσοφία του Πολιτισμού	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	53	33	Ναι	27
62ΦΣ39 Αναλυτική φιλοσοφία	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	45	23	Ναι	23
62ΦΣ 40 Ιστορία νεοελληνικής φιλοσοφίας	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	39	0	Ναι	0
62ΦΣ43Σύγχρονες Τάσεις της Φιλοσοφίας	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	26	2	Ναι	2
62ΦΣ44Φιλοσοφία της γλώσσας	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	42	22	Ναι	22
62ΦΣ78 Νεότερη και σύγχρονη αισθητική	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	33	1	Ναι	1
62ΦΣ79 Φαινομενολογία	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	34	18	Ναι	17
62ΦΣ80 Επιστημολογία-Λογική	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	33	16	Ναι	15

Πίνακας 12. Μαθήματα Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών (ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ)

Μάθημα	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες	Υπόβαθρου (Υ) Επιστημονικής Περιοχής (ΕΠ) Γενικών Γνώσεων (ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων (ΑΔ)	Κορμού(Κο) Ειδίκευσης(Ε) Κατεύθυνσης(Κα)	Εγγεγραμμένοι φοιτητές	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Επάρκεια Εκπαιδευτικών Μέσων Ναι/Οχι[64]	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση
62ΠΔ01 Εισαγωγή στην Παιδαγωγική	Ναι	3	5	Υ	Κο	672	503	Ναι	422
62ΠΔ02 Νέες παιδαγωγικές προσεγγίσεις στις σύγχρονες πολυπολιτισμικές κοινωνίες	Ναι	3	5	Υ	Κο	644	411	Ναι	309
62ΠΔ09 Παιδαγωγική Ψυχολογία	Ναι	5	5	Υ	Ε	393	291	Ναι	263
62ΠΔ47 Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός	Ναι	5	5	ΕΠ	Ε	42	-	Ναι	-
62ΠΔ51 Διδακτική Φιλολογικών μαθημάτων Β΄	Ναι	5	5	ΑΔ	Κο	592	456	Ναι	371
62ΠΔ05 Μαθησιακές Δυσκολίες	Ναι	5	5	ΕΠ	Ε	232	86	Ναι	52
62ΠΔ69 Περιβαλλοντική εκπαίδευση	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	98	62	Ναι	52

[64] Υπάρχουν επαρκή εκπαιδευτικά μέσα, όπως χώροι διδασκαλίας, υπολογιστές, εκπαιδευτικά λογισμικά; Αν η απάντηση είναι αρνητική, δώστε σύντομη αναφορά των ελλείψεων

62ΠΔ12 Εκπαιδευτική αξιολόγηση Α	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	300	209	Ναι	183
62ΠΔ29 Διδακτική Μεθοδολογία	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	367	279	Ναι	207
62ΠΔ03 Γενική Διδακτική Α΄	Ναι	5	5	Υ	Κο	83	35	Ναι	32
62ΠΔ 70 Διδακτική ελληνικής ως μητρικής και ως δεύτερης/ξένης γλώσσας	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	108	80	Ναι	68
ΠΔ58 Ειδική Αγωγή Α΄	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	193	146	Ναι	129
62ΠΔ49 Διδακτική Φιλολογικών μαθημάτων Α΄	Ναι	5	5	ΕΠ	Κο	361	42	Ναι	18
62ΠΔ04 Γενική Διδακτική Β΄	Ναι	5	5	Υ	Κο	246	14	Ναι	13
62ΠΔ31 Γενική Διδακτική	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	276	150	Ναι	124
62ΠΔ55 Αναλυτικά Προγράμματα και Διδασκαλία	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	281	231	Ναι	224
62ΠΔ19 Κοινωνιολογία της Παιδείας	Ναι	5	5	Υ	Κα	424	322	Ναι	173
62ΠΔ48 Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας και Στατιστική	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	457	294	Ναι	138
62ΠΔ11 Παιδαγωγική Ψυχολογία	Ναι	5	5	Υ	Κο	274	137	Ναι	130

62ΠΔ28 Γενική Διδακτική Α΄	Ναι	5	5	Υ	Κα	54	2	Ναι	2
62ΠΔ39 Ιστορία της Παιδείας	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	356	227	Ναι	214
62ΠΔ63Οικονομικά της Εκπαίδευσης	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	58	42	Ναι	41
62ΠΔ64Εκπαίδευση Ενηλίκων	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	31	12	Ναι	12
62ΠΔ72Σύγχρονες Τεχνολογίες στην εκπαίδευση	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	13	1	Ναι	0
62ΠΔ80Διδακτική της αρχαίας ελληνικής γραμματείας	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	218	177	Ναι	173
62ΠΔ62Οργάνωση, διοίκηση και οικονομικά της εκπαίδευσης	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	62	1	Ναι	1
62ΠΔ82Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	52	37	Ναι	36
62ΠΔ74 Διδασκαλία της Έκθεσης – Έκφρασης	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	131	90	Ναι	80
62ΠΔ56 Εκπαιδευτική Πολιτική	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	27	4	Ναι	4
62ΠΔ10 Θεωρία της λογοτεχνίας και διδακτική πράξη	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	53	33	Ναι	30
62ΠΔ76 Ιστορία της νεοελληνικής εκπαίδευσης	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	250	208	Ναι	206
62ΠΔ45 Οδηγητική - Συμβουλευτική	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	147	114	Ναι	110

62ΠΔ73 Διαπολιτισμική Εκπαίδευση	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	357	291	Ναι	242
62ΠΔ78 Συγκριτική Παιδαγωγική – Ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	18	2	Ναι	2
62ΠΔ71 Σύγχρονες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση	Ναι	5	5	ΕΠ	Κα	380	299	Ναι	151

Πίνακας 12. Μαθήματα Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών (ΤΟΜΕΑΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ)

Μάθημα	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες	Υπόβαθρου (Υ) Επιστημονικής Περιοχής (ΕΠ) Γενικών Γνώσεων (ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων (ΑΔ)	Κορμού (Κο) Ειδίκευσης (Ε) Κατεύθυνσης (Κα)	Εγγεγραμ-μένοι φοιτητές	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Επάρκεια Εκπαιδευτικών Μέσων Ναι/Όχι[65]	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση
Εξελικτική Ψυχολογία Α΄	Ναι	3	5	ΓΓ	Κο	452	363	Ναι	238
Εξελικτική Ψυχολογία Β΄	Ναι	3	5	ΓΓ	Κο	146	72	Ναι	38
Εξελικτική Ψυχοπαθολογία	Ναι	3	4	ΕΠ	Κο	512	348	Ναι	240
Γνωστική Ψυχολογία	ΝΑΙ	3	5	Υ	Κο	1056	776	ΝΑΙ	528
Εισαγωγή στην ψυχολογία	ΝΑΙ	3	5	Υ	Ε	142	96	ΝΑΙ	82
Οργανωτική Ψυχολογία	ΝΑΙ	3	5	Ε	Ε	4	0	ΝΑΙ	0
Ψυχολογία του καταναλωτή	ΝΑΙ	3	5	Ε	Ε	4	0	ΝΑΙ	0
Πρόληψη και παρέμβαση στην οικογένεια	ΝΑΙ	3	5	Ε	Ε	7	0	ΝΑΙ	0
Ψυχολογία των κινήτρων	ΝΑΙ	3	5	Ε	Ε	95	38	ΝΑΙ	17

65 Υπάρχουν επαρκή εκπαιδευτικά μέσα, όπως χώροι διδασκαλίας, υπολογιστές, εκπαιδευτικά λογισμικά; Αν η απάντηση είναι αρνητική, δώστε σύντομη αναφορά των ελλείψεων

Μέθοδοι έρευνας στην Ψυχολογία	ΝΑΙ	3	5	Υ	Κα	296	157	ΝΑΙ	109
Στατιστική στις Επιστήμες της Συμπεριφοράς	ΝΑΙ	3	5	Υ	Κα	394	51		34
Ψυχολογία Διαφυλικών Σχέσεων	ΝΑΙ	3	5	Ε	Κα	175	118		105
Ψυχομετρία Α΄	ΝΑΙ	5	5	Υ	Ε	14	5		3
Ψυχολογία της γλώσσας	ΝΑΙ	3	3	ΕΠ	---	5	2	ΝΑΙ	2
Ψυχοκοινωνικά προβλήματα σχολικής και εφηβικής ηλικίας	ΝΑΙ	3	3	ΕΠ	Κα	107	66		61
Συμβουλευτική Ψυχολογία: Ειδικά Θέματα	ΝΑΙ	3	3	ΕΠ		6	6		6
Νευροψυχολογία	Ναι	3	3	ΕΠ	Ε	4	0	ΝΑΙ	0
Πειραματική Ψυχολογία	Ναι	5	5	Υ	Κο	1	0	ΝΑΙ	0
Επαγγελματική αξιολόγηση και καθοδήγηση	ΝΑΙ	39 65)	3(5)	ΕΠ	Κο (Κα)	120	76		60
Επαγγελματική συμβουλευτική	ΝΑΙ	39 65)	3(5)	Υ	Κο (Κα)	131	83		82
Μετρήσεις ειδικών διαφερόντων, κλίσεων και ικανοτήτων	ΝΑΙ	39	3	ΕΠ/ΑΔ	Ε	3	1		1
Οικολογική Ψυχολογία	Ναι	39	3	ΕΠ	Ε	10	1	Ναι	

Διαπολιτιστική Ψυχολογία	Ναι	39	3	Υ	Κα	72	21	Ναι	10
Κοινωνική Ψυχολογία Ι	ΝΑΙ	5 (πέντε)	5 (πέντε)	Περιοχή γενικών γνώσεων (ΓΓ)	Κορμού (Κο)	459	37	Όχι. Απαιτείται projector οροφής στο αμφιθέατρο & laptop και νέα μικροφωνική εγκατάσταση	28
Κοινωνική Ψυχολογία ΙΙ	ΝΑΙ	5 (πέντε)	5 (πέντε)	Περιοχή γενικών γνώσεων (ΓΓ)	Κα	112	57	Όχι. Απαιτείται projector οροφής στο αμφιθέατρο & laptop και νέα μικροφωνική εγκατάσταση	48
Κοινωνική Αλληλεπίδραση και Διαπροσωπικές Σχέσεις	ΝΑΙ	3 (τρεις)	3 (τρεις)	Περιοχή Ανάπτυξης Δεξιοτήτων (ΑΔ)	Ειδίκευσης(Ε)	2	1	Ναι	0
Κοινωνική-Ψυχολογική Ανάλυση	ΝΑΙ	3 (τρεις)	3 (τρεις)	Περιοχή Ανάπτυξης	Ειδίκευσης(Ε)	1	1	Ναι	1

Οικογένειας				Δεξιοτήτων (ΑΔ)					
Σχολική Ψυχολογική Συμβουλευτική	ΝΑΙ	3	3	Ε	Κα	106	79		67
Σχολική Ψυχολογία: Σύνδεση θεωρίας και πράξης	ΝΑΙ	3	3			90	41		26
Σχολική Ψυχολογία	ΝΑΙ	3	3			495	321		246
Κλινική Ψυχολογία	Ναι	3	4	Υ	Κο	68	10	Όχι	8
Δυσκολίες προσαρμογής στο σχολείο και την οικογένεια	Ναι	5	3	ΓΓ/ΑΔ	Ε	222	144	Όχι	108
Ψυχολογία της Επικοινωνίας	Ναι	5	3	ΓΓ/ΑΔ	Ε	121	64	Όχι	60
Ψυχολογία Ανάγνωσης και Γραφής	ΝΑΙ	3	4	ΕΠ	Ε	3	1	ΝΑΙ	1
Ψυχολογία της τρίτης ηλικίας	ΝΑΙ	3	4	ΕΠ	Κα	11	1	ΝΑΙ	1
Συμβουλευτική Ψυχολογία	ΝΑΙ	3	3	Υ + ΑΔ	Κα + Ε	5	0	ΝΑΙ	0
Ψυχαναλυτικές θεωρίες προσωπικότητας Ι	ΝΑΙ	39	3	Υ, ΕΠ +ΑΔ	Ε + Κα	1	0	ΝΑΙ	0
Ψυχοδυναμικές προσεγγίσεις στην	ΝΑΙ	3	3	ΕΠ +ΑΔ	Ε + Κα	1	0		0

ψυχοθεραπεία									
Κλινική Ψυχολογία	ΝΑΙ	3	3	ΕΠ	Ε	56	16		13
Ψυχολογία της προσωπικότητας	ΝΑΙ	3	3	ΕΠ	Κα	245	156		70

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

Πίνακας 2. Εξέλιξη του συνόλου των εγγεγραμμένων φοιτητών του Προγράμματος Ψυχολογίας σε όλα τα έτη σπουδών

	2010-11	2009-10	2008-09	2007-08	2006-07	2005-06
Προπτυχιακοί	1090	1115	1179	1182	1148	1194
Μεταπτυχιακοί (ΜΔΕ)						
Διδακτορικοί						

Πίνακας 7. Εξέλιξη του αριθμού των αποφοίτων του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών και διάρκεια σπουδών – ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

	Εγγραφέντες	Αποφοιτήσαντες Διάρκεια Σπουδών (σε έτη)								*Ποσοστιαία αναλογία*	
Έτος εισαγωγής		K[66]	K+1	K+2	K+3	K+4	K+5	≥K+6	Μη αποφοιτήσαντες	*Συνολικό ποσοστό αποφοιτησάντων* [67]	*Συνολικό ποσοστό μη αποφοιτησάντων*
2004-05	196	23	40	51	17	1	0	0	*64*	*67,3*	*32,7*
2005-06	163	8	45	32	5	0	0	0	*73*	*55,2*	*44,8*
2006-07	159	10	38	7	0	0	0	0	*104*	*34,5*	*65,5*
2007-08	162	8	12	0	0	0	0	0	*142*	*12,3*	*87,7*
2008-09	135										

[66] Όπου K = Κανονική διάρκεια σπουδών (σε έτη) στο Τμήμα. (π.χ. αν η κανονική διάρκεια σπουδών είναι 4 έτη, τότε K=4 έτη, K+1=5 έτη, K+2=6 έτη,..., K+6=10 έτη).

[67] Στην στήλη αυτή σημειώνεται η **ποσοστιαία αναλογία** των αποφοιτησάντων κάθε έτους σε σχέση με τον συνολικό αριθμό των εισαχθέντων του έτους (της στήλης 2).

2009-10	131										
2010-11	151										

Πίνακας 12.1 Μαθήματα Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών – ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ (Ακαδημ. έτος 2010-11)

Εξάμηνο Σπουδών	Μαθήματα[2] Προγράμματος Σπουδών (ανά εξάμηνο)	Κωδικός Μαθήματος	Πιστ. Μονάδες ECTS	Κατηγορία μαθήματος[3]	Υποβάθρου (Υ) Επιστ. Περιοχής (ΕΠ) Γενικών Γνώσεων (ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων (ΑΔ)	Ώρες διδασκαλίας ανά εβδομάδα	Σε ποιο εξάμηνο σπουδών αντιστοιχεί;	Προαπαιτούμενα μαθήματα[4]	Ιστότοπος[5]	Σελίδα Οδηγού Σπουδών[6]
1ο	Εισαγωγή στην Ψυχολογία	ΨΧ00	5	Υ	ΓΓ	3	ΧΕΙΜ.	-	http://eclass.uoa.gr/courses/PPP198/	22
1ο	Εξελικτική Ψυχολογία Ι	ΨΧ01	5	Υ	Υ	3	ΧΕΙΜ.	-	-	22
2ο	Εξελικτική Ψυχολογία ΙΙ	ΨΧ02	5	Υ	Υ	3	ΕΑΡ.	ΨΧ01	-	23
-	Ψυχολογία της προσχολικής και της σχολικής ηλικίας	ΨΧ04	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	-	24
3ο	Γνωστική Ψυχολογία ΙΙ	ΨΧ05	5	Υ	Υ	3	ΧΕΙΜ.	-	http://eclass.uoa.gr/courses/PPP140/	24
-	Ψυχολογία της εφηβικής ηλικίας	ΨΧ06	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	-	24
4ο	Κλινική Ψυχολογία ΙΙ	ΨΧ07	5	Υ	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	ΨΧ51	-	25
-	Ψυχολογία της τρίτης ηλικίας: δια βίου εξέλιξη	ΨΧ08	3	Ε	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	-	-	25
4ο	Σχολική Ψυχολογία: Σύνδεση θεωρίας και πράξης	ΨΧ09	5	Υ	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	-	25
3ο	Σχολική Ψυχολογία	ΨΧ10	5	Υ	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	-	-	26
1ο	Κοινωνική Ψυχολογία Ι	ΨΧ11	5	Υ	Υ	3	ΧΕΙΜ.	-	-	26
2ο	Κοινωνική Ψυχολογία ΙΙ	ΨΧ12	5	Υ	Υ	3	ΕΑΡ.	ΨΧ11	-	27
-	Στάσεις και αξίες	ΨΧ13	3	Ε	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	-	http://eclass.uoa.gr/courses/PPP113/	27
-	Οικολογική και περιβαλλοντική ψυχολογία	ΨΧ14	3	Ε	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	-	http://eclass.uoa.gr/courses/PPP105/	28

-	Κοινωνική αλληλεπίδραση και διαπροσωπικές σχέσεις: Συστημική προσέγγιση	ΨΧ15	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	-	28
-	Οργανωτική Ψυχολογία	ΨΧ16	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	-	28
-	Κοινωνική ψυχολογική ανάλυση της οικογένειας	ΨΧ17	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	http://eclass.uoa.gr/courses/PPP250/	29
-	Ψυχολογία των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας	ΨΧ18	3	Ε	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	-	-	29
-	Ψυχολογία της μετανάστευσης	ΨΧ19	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	http://eclass.uoa.gr/courses/PPP101/	30
-	Ψυχολογία του Καταναλωτή	ΨΧ20	3	Ε	ΕΠ	3				
4ο	Εξελικτική Ψυχοπαθολογία	ΨΧ22	5	Υ	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	-	30
-	Εφαρμοσμένη Εξελικτική Ψυχολογία	ΨΧ24	3	Ε	ΕΠ	3				
-	Ψυχολογία της Εξέλιξης	ΨΧ25	3	Ε	ΕΠ	3				
1ο	Βιολογικές βάσεις της συμπεριφοράς	ΨΧ27	5	Υ	Υ	3	ΧΕΙΜ.	-	http://eclass.uoa.gr/courses/PPP253/	30
-	Ψυχολογική αξιολόγηση παιδιών σχολικής ηλικίας	ΨΧ29	3	Ε	ΕΠ	3				
-	Ανάπτυξη προσωπικότητας	ΨΧ30	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	-	31
-	Ψυχολογία ατομικών διαφορών	ΨΧ31	3	Ε	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	-	-	31
2ο	Γνωστική Ψυχολογία Ι	ΨΧ32	5	Υ	Υ	3	ΕΑΡ.	-	http://eclass.uoa.gr/courses/PPP146/	31
3ο	Ψυχολογία της μάθησης	ΨΧ33	5	Υ	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	-	-	32
-	Γλωσσική ανάπτυξη και γλωσσικές δυσκολίες	ΨΧ34	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	-	32
-	Γνωστική ανάπτυξη	ΨΧ35	3	Ε	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	-	-	33
-	Επαγγελματική αξιολόγηση και καθοδήγηση	ΨΧ36	3	Ε	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	-	-	33
5ο	Νευροψυχολογία Ι	ΨΧ37	5	Υ	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	-	http://eclass.uoa.gr/courses/PPP243/	33
-	Ιστορία της Ψυχολογίας	ΨΧ38	3	Ε	ΓΓ	3	ΕΑΡ.	-	-	34
6ο	Επαγγελματική Συμβουλευτική	ΨΧ39	5	Υ	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	-	34
5ο	Ψυχοπαθολογία	ΨΧ40	5	Υ	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	-	-	35
-	Δυσκολίες προσαρμογής στο σχολείο και την οικογένεια	ΨΧ41	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	http://eclass.uoa.gr/courses/PPP162/	35
-	Ψυχοκοινωνικά προβλήματα σχολικής και εφηβικής ηλικίας	ΨΧ42	3	Ε	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	-	http://eclass.uoa.gr/courses/PPP110/	36
3ο	Ψυχολογία της προσωπικότητας	ΨΧ43	5	Υ	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	-	http://eclass.uoa.gr/courses/PPP109/	36
4ο	Συμβουλευτική Ψυχολογία	ΨΧ44	5	Υ	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	-	37

4ο	Ψυχολογία των κινήτρων	ΨΧ45	5	Υ	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	-	37
-	Ψυχαναλυτικές Θεωρίες Προσωπικότητας Ι	ΨΧ46	3	Ε	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	-	-	37
-	Συμπεριφοριστικές Θεωρίες Προσωπικότητας	ΨΧ47	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	http://eclass.uoa.gr/courses/PPP149/	38
-	Ψυχοδιαγνωστική – Αξιολόγηση προσωπικότητας, ψυχικής λειτουργίας & ψυχοπαθολογίας	ΨΧ48	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	-	38
-	Μετρήσεις ειδικών ενδιαφερόντων, κλίσεων και ικανοτήτων	ΨΧ49	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	-	39
3ο	Κλινική Ψυχολογία Ι	ΨΧ51	5	Υ	Υ	3	ΧΕΙΜ.	-	http://eclass.uoa.gr/courses/PPP155/	39
-	Ψυχολογία της Επικοινωνίας: Δεξιότητες ενδοπροσωπικής – διαπροσωπικής επικοινωνίας	ΨΧ52	3	Ε	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	-	http://eclass.uoa.gr/courses/PPP168/	40
-	Ψυχολογία της γλώσσας	ΨΧ53	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	-	40
5ο	Ψυχολογία των δυσκολιών μάθησης	ΨΧ54	5	Υ	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	-	-	40
-	Ψυχολογία ανάγνωσης και γραφής	ΨΧ55	3	Ε	ΕΠ	3				
6ο	Διαπολιτισμική Ψυχολογία	ΨΧ56	5	Υ	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	http://eclass.uoa.gr/courses/PPP100/	41
-	Ψυχοδυναμικές προσεγγίσεις στην Ψυχοθεραπεία	ΨΧ57	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	-	41
-	Γνωσιακές συμπεριφοριστικές προσεγγίσεις στην Ψυχοθεραπεία	ΨΧ58	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	http://eclass.uoa.gr/courses/PPP204/	42
-	Συστημικές προσεγγίσεις στην Ψυχοθεραπεία	ΨΧ59	3	Ε	ΕΠ	3				
-	Κοινωνική ένταξη ατόμων με ειδικές ανάγκες	ΨΧ60	3	Ε	ΕΠ	3				
2ο	Μέθοδοι Έρευνας στην Ψυχολογία	ΨΧ61	5	Υ	Υ	3	ΕΑΡ.	-	-	42
1ο	Στατιστική στις επιστήμες της συμπεριφοράς Ι	ΨΧ62	5	Υ	Υ	3	ΧΕΙΜ.	-	-	42
-	Ψυχομετρία Ι	ΨΧ63	3	Ε	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	-	-	43
-	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές	ΨΧ64	3	Ε	Υ	3	ΧΕΙΜ.	-	http://eclass.uoa.gr/courses/PPP165/	43
2ο	Στατιστική στις επιστήμες της συμπεριφοράς ΙΙ	ΨΧ65	5	Υ	Υ	3	ΕΑΡ.	-	-	43
-	Πειραματική Ψυχολογία	ΨΧ66	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	http://eclass.uoa.gr/courses/PPP148/	44
-	Ψυχολογία των διαφυλικών σχέσεων	ΨΧ67	3	Ε	ΕΠ	3				
-	Ψυχομετρία ΙΙ	ΨΧ68	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	-	44

-	Περιήγηση στη μαθηματική λογική	ΨΧ70	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	-	44
-	Οικονομική Ψυχολογία	ΨΧ71	3	Ε	ΕΠ	3				
-	Πολυμεταβλητή στατιστική ανάλυση	ΨΧ72	3	Ε	ΕΠ, ΑΔ	3	ΧΕΙΜ.	-	-	44
-	Ψυχολογία της Υγείας	ΨΧ73	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	-	45
-	Αθλητική Ψυχολογία	ΨΧ74	3	Ε	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	-	-	45
-	Ψυχολογική συμβουλευτική στη σχολική κοινότητα	ΨΧ75	3	Ε	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	-	-	46
-	Πρόληψη και παρέμβαση στην οικογένεια και στο σχολείο	ΨΧ76	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	-	47
-	Εφαρμοσμένη Κοινωνική Ψυχολογία	ΨΧ78	3	Ε	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	-	http://eclass.uoa.gr/courses/PPP107/	47
-	Οικογένεια και ανάπτυξη	ΨΧ79	3	Ε	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	-	-	48
-	Ψυχολογία των ομάδων: ψυχοδυναμική προσέγγιση	ΨΧ81	3	Ε	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	-	-	48
-	Ψυχολογία της Επικοινωνίας: Ψυχοδυναμική προσέγγιση	ΨΧ84	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	-	48
6ο	Κλινική Κοινωνική Ψυχολογία	ΨΧ85	5	Υ	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	-	49
-	Ψυχανάλυση και γλώσσα	ΨΧ86	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	-	49
-	Βασικές έννοιες της Ψυχανάλυσης: Λακανική προσέγγιση	ΨΧ88	3	Ε	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	-	-	50
-	Ψυχαναλυτική Κλινική: Λακανική προσέγγιση	ΨΧ89	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	ΨΧ46	-	50
-	Εφαρμοσμένη γνωστική ψυχολογία	ΨΧ90	3	Ε	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	ΨΧ32	http://eclass.uoa.gr/courses/PPP164/	51
-	Ψυχολογικές προσεγγίσεις στην αντιμετώπιση των μαθησιακών δυσκολιών	ΨΧ91	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	-	51
-	Ψυχολογική αξιολόγηση παιδιών σχολικής ηλικίας	ΨΧ92	3	Ε	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	-	-	51
-	Συμβουλευτική Ψυχολογία: Ειδικά θέματα	ΨΧ93	3	Ε	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	-	-	52
-	Σύγχρονες προσεγγίσεις στη Συμβουλευτική Ψυχολογία	ΨΧ94	3	Ε	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	-	-	52
-	Ποιοτικές προσεγγίσεις στην ψυχολογική έρευνα	ΨΧ95	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	-	53
-	Εφαρμοσμένα θέματα παθολογικού γήρατος	ΨΧ97	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	-	53
-	Έρευνα και εφαρμογές στις μαθησιακές δυσκολίες	ΨΧ99	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	ΨΧ54	-	54

-	Εισαγωγή στην Ψυχανάλυση: Θεωρία και πράξη	ΨΧ101	3	Ε	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	-	-	54
-	Ψυχοεκπαίδευση οικογενειών των ατόμων τρίτης ηλικίας	ΨΧ102	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	-	54
-	Ειδικά Θέματα στην Κλινική Ψυχολογία	ΨΧ103	3	Ε	ΕΠ	3				
-	Ειδικά Θέματα στην Ψυχολογία της Υγείας	ΨΧ104	3	Ε	ΕΠ	3				
-	Επαγγελματική αξιολόγηση και καθοδήγηση ατόμων με Ειδικές Ανάγκες	ΨΧ105	3	Ε	ΕΠ	3	ΧΕΙΜ.	-	-	55
-	Νευροψυχολογία ΙΙ	ΨΧ106	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	ΨΧ37	-	56
-	Αλληλεπίδραση Ανθρώπου Υπολογιστή	ΨΧ109	3	Ε	ΕΠ	3	ΕΑΡ.	-	http://eclass.uoa.gr/courses/PPP276/	56
-	Μάθημα Κοινωνιολογίας Ι	ΨΧ110	3	Ε	ΓΓ	3				
-	Μάθημα Κοινωνιολογίας ΙΙ	ΨΧ111	3	Ε	ΓΓ	3				
-	Μάθημα Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας Ι	ΨΧ112	3	Ε	ΓΓ	3	ΧΕΙΜ.	-	-	57
-	Μάθημα Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας ΙΙ (ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ)	ΨΧ113	3	Ε	ΓΓ	3	ΕΑΡ.	-	-	57
-	Δεοντολογία και θέματα ηθικής στην Ψυχολογία	ΨΧ114	3	Ε	ΕΠ	3				
-	Δικαστική Ψυχολογία	ΨΧ115	3	Ε	ΕΠ	3				
-	Πολιτική Ψυχολογία	ΨΧ116	3	Ε	ΕΠ	3				
7ο	Πρακτική άσκηση Ι	ΨΧ117	7	Υ	ΑΔ	-	ΧΕΙΜ.	-	http://eclass.uoa.gr/courses/PPP135/	57
8ο	Πρακτική άσκηση ΙΙ	ΨΧ118	7	Υ	ΑΔ	-	ΕΑΡ.	-	http://eclass.uoa.gr/courses/PPP135/	57
7ο	Πτυχιακή εργασία Ι	ΨΧ119	8	Υ	ΑΔ	-	ΧΕΙΜ.	ΨΧ121	-	58
8ο	Πτυχιακή εργασία ΙΙ	ΨΧ120	8	Υ	ΑΔ	-	ΕΑΡ.	ΨΧ121	-	58
6ο	Σεμινάριο Πτυχιακής Εργασίας	ΨΧ121	3	Υ	ΑΔ	3	ΕΑΡ.	-	-	58

Πίνακας 12.2. Μαθήματα Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών – ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ (Ακαδημ. έτος 2010-11)

Εξάμηνο σπουδών	Μαθήματα Προγράμματος Σπουδών (ανά εξάμηνο)	Κωδικός Μαθήματος	Υπεύθυνος Διδάσκων και Συνεργάτες (ονοματεπώνυμο και βαθμίδα)	Διαλέξεις (Δ), Φροντιστήριο (Φ) Εργαστήριο (Ε) & αντίστοιχες ώρες/εβδ.	Πολλαπλή Βιβλιογραφία (ΝΑΙ/ΟΧΙ)	Χρήση εκπαιδ. μέσων (Ναι/Οχι)	Επάρκεια Εκπαιδευτικών Μέσων (Ναι/Οχι)	Αριθμός φοιτητών που ενεγράφησαν στο μάθημα	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική ή επαναληπτική εξέταση	Αξιολογήθηκε από τους Φοιτητές;
1ο	Εισαγωγή στην Ψυχολογία Π.Ψ. Φ.Π.Ψ.	ΨΧ00	ΡΑΛΛΗ Α. (Λέκτορας)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	187	142	135	
1ο	Εξελικτική Ψυχολογία Ι	ΨΧ01	ΜΠΕΖΕΒΕΓΚΗΣ Η. (Καθηγητής)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	204	144	102	
2ο	Εξελικτική Ψυχολογία ΙΙ	ΨΧ02	ΜΠΕΖΕΒΕΓΚΗΣ Η. (Καθηγητής)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	203	155	109	
1ο	Εισαγωγή στη Φιλοσοφία (εισαχθέντες 1993-2008)	ΦΣ01		Δ / 5	ΝΑΙ			29	12	12	
1ο	Εισαγωγή στη Φιλοσοφία (εισαχθέντες 2009-10 και εξής)	ΦΣ100	ΠΕΛΕΓΡΙΝΗΣ Θ. (Καθηγητής) ΠΑΝΤΑΖΑΚΟΣ Π. (Επίκ. Καθηγητής)	Δ / 3	ΝΑΙ			173	145	121	
2ο	Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία (εισαχθέντες 1993-2008)	ΦΣ02			ΝΑΙ			79	7	7	
2ο	Ιστορία της Φιλοσοφίας (εισαχθέντες 2009-10 και εξής)	ΦΣ101	ΠΕΛΕΓΡΙΝΗΣ Θ. (Καθηγητής) ΣΤΕΙΡΗΣ Γ. (Λέκτορας)		ΝΑΙ			190	139	124	
3ο	Νεώτερα και σύγχρονα Φιλοσοφικά ρεύματα	ΦΣ04	ΣΤΕΙΡΗΣ Γ. (Λέκτορας) ΠΟΛΙΤΗΣ Γ. (Λέκτορας) ΛΑΣΗΘΙΩΤΑΚΗ (Λέκτορας) ΠΑΝΤΑΖΑΚΟΣ Π. (Επίκ. καθηγητής)		ΝΑΙ			125	74	56	
1ο	Εισαγωγή στην Παιδαγωγική	ΠΔ01	ΚΑΣΣΩΤΑΚΗΣ Μ. (Καθηγητής)		ΝΑΙ			298	187	163	

2ο	Διδακτική	ΠΔ77	ΣΠΑΝΟΣ Γ. (Καθηγητής) ΚΑΒΒΟΥΡΑ (Λέκτορας)		ΝΑΙ			398	219	112	
	Εξελικτική Ψυχολογία Φ.Π.Ψ	ΨΧ03	ΜΠΕΖΕΒΕΓΚΗΣ Η. (Καθηγητής)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ				
2ο	Εξελικτική Ψυχολογία ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟ ΙΣΠΑΝΙΚΟ ΙΤΑΛΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ	ΨΧ03	ΡΑΛΛΗ Α. (Λέκτορας)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ				
	Εξελικτική Ψυχολογία ΑΓΓΛΙΚΟ ΓΑΛΛΙΚΟ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΙΣΠΑΝΙΚΟ ΙΤΑΛΙΚΟ ΦΥΣΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ	ΨΧ03	ΡΑΛΛΗ Α. (Λέκτορας)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ				
-	Ψυχολογία της προσχολικής και της σχολικής ηλικίας	ΨΧ04	ΤΑΝΤΑΡΟΣ Σ. (Επίκ. καθηγητής)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	165	121	116	
3ο	Γνωστική Ψυχολογία ΙΙ	ΨΧ05	ΡΟΥΣΣΟΣ Π. (Λέκτορας)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	117	89	68	
-	Ψυχολογία της εφηβικής ηλικίας	ΨΧ06	ΓΙΑΝΝΙΤΣΑΣ Ν. (Καθηγητής)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	17	0	0	
4ο	Κλινική Ψυχολογία ΙΙ	ΨΧ07	ΚΑΛΑΝΤΖΗ Α. (Καθηγήτρια) ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ Α. (Καθηγήτρια) ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ Β. (Επίκ. καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	123	81	69	
-	Ψυχολογία της τρίτης ηλικίας: δια βίου εξέλιξη	ΨΧ08	ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΥ Α. (Επίκ. καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	129	78	72	

4ο	Σχολική Ψυχολογία: Σύνδεση θεωρίας και πράξης	ΨΧ09	ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ ΧΡ. (Καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	138	99	94	
3ο	Σχολική Ψυχολογία	ΨΧ10	ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ ΧΡ. (Καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	335	213	181	
1ο	Κοινωνική Ψυχολογία Ι	ΨΧ11	ΓΚΑΡΗ Α. (Αναπλ. καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	200	150	131	
2ο	Κοινωνική Ψυχολογία ΙΙ	ΨΧ12	ΓΚΑΡΗ Α. (Αναπλ. καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	231	156	121	
-	Στάσεις και αξίες	ΨΧ13	ΓΚΑΡΗ Α. (Αναπλ. καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	43	13	9	
-	Οικολογική και περιβαλλοντική ψυχολογία	ΨΧ14	ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ Β. (Επίκ. καθηγητής)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	25	14	11	
-	Κοινωνική αλληλεπίδραση και διαπροσωπικές σχέσεις: Συστημική προσέγγιση	ΨΧ15	ΓΚΑΡΗ Α. (Αναπλ. καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	58	15	15	
-	Οργανωτική Ψυχολογία	ΨΧ16	ΑΝΤΩΝΙΟΥ Σ. (Λέκτορας) ΑΝΑΘΕΣΗ	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	56	24	24	
-	Κοινωνική ψυχολογική ανάλυση της οικογένειας	ΨΧ17	ΝΤΑΛΛΑ Μ. (Π.Δ.407/80)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	48	21	16	
-	Ψυχολογία των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας	ΨΧ18	ΝΑΥΡΙΔΗΣ Κ. (Καθηγητής) ΔΕΝ ΔΙΔΑΧΘΕΗΚΕ	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	21	-	-	
-	Ψυχολογία της μετανάστευσης	ΨΧ19	ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ Β. (Επίκ. καθηγητής)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	94	46	39	
-	Ψυχολογία του Καταναλωτή	ΨΧ20	-	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	6	0	0	
4ο	Εξελικτική Ψυχοπαθολογία	ΨΧ22	ΜΠΕΖΕΒΕΓΚΗΣ Η. (Καθηγητής)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	215	115	81	
-	Εφαρμοσμένη Εξελικτική Ψυχολογία	ΨΧ24	-	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ				
-	Ψυχολογία της Εξέλιξης	ΨΧ25	-	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ				
1ο	Βιολογικές βάσεις της συμπεριφοράς	ΨΧ27	ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Α. (Επίκ. καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	244	197	141	
-	Ψυχολογική αξιολόγηση παιδιών σχολικής ηλικίας	ΨΧ29	-	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ				
-	Ανάπτυξη	ΨΧ30	ΜΟΤΤΗ Ε.	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	2	2	2	

	προσωπικότητας		(Καθηγήτρια)								
-	Ψυχολογία ατομικών διαφορών	ΨΧ31	ΓΕΩΡΓΑΝΤΗ ΑΙΚ. (Π.Δ. 407/80)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	80	9	9	
2ο	Γνωστική Ψυχολογία Ι	ΨΧ32	ΡΟΥΣΣΟΣ Π. (Λέκτορας)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	308	190	141	
3ο	Ψυχολογία της μάθησης	ΨΧ33	ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΥ Α. (Επίκ. καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	250	149	146	
-	Γλωσσική ανάπτυξη και γλωσσικές δυσκολίες	ΨΧ34	ΡΑΛΛΗ Α. (Λέκτορας)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	3	1	1	
-	Γνωστική ανάπτυξη	ΨΧ35	ΤΑΝΤΑΡΟΣ Σ. (Επίκ. καθηγητής)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	41	14	13	
-	Επαγγελματική αξιολόγηση και καθοδήγηση	ΨΧ36	ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ Δ. (Καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	83	64	49	
5ο	Νευροψυχολογία Ι	ΨΧ37	ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Α. (Επίκ. καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	107	12	9	
-	Ιστορία της Ψυχολογίας	ΨΧ38	ΚΑΖΟΛΕΑ Π. (Π.Δ. 407/80)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	34	2	1	
6ο	Επαγγελματική Συμβουλευτική	ΨΧ39	ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ Δ. (Καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	181	117	114	
5ο	Ψυχοπαθολογία	ΨΧ40	ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ Α. (Αναπλ. καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	382	98	59	
-	Δυσκολίες προσαρμογής στο σχολείο και την οικογένεια	ΨΧ41	ΚΑΛΑΝΤΖΗ Α. (Καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	93	55	46	
-	Ψυχοκοινωνικά προβλήματα σχολικής και εφηβικής ηλικίας	ΨΧ42	ΜΟΤΤΗ Ε. (Καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	79	39	28	
3ο	Ψυχολογία της προσωπικότητας	ΨΧ43	ΜΟΤΤΗ Ε. (Καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	251	129	79	
4ο	Συμβουλευτική Ψυχολογία	ΨΧ44	ΙΣΑΡΗ Φ. (Λέκτορας)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	177	110	106	
4ο	Ψυχολογία των κινήτρων	ΨΧ45	ΜΟΤΤΗ Ε. (Καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	281	156	87	
-	Ψυχαναλυτικές Θεωρίες Προσωπικότητας Ι	ΨΧ46	ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ Β. (Επίκ. καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	65	30	29	
-	Συμπεριφοριστικές Θεωρίες Προσωπικότητας	ΨΧ47	ΕΥΘΥΜΙΟΥ Κ. (Π.Δ. 407/80)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	42	23	19	
-	Ψυχοδιαγνωστική –	ΨΧ48	ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ Α.	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	72	13	13	

	Αξιολόγηση προσωπικότητας, ψυχικής λειτουργίας & ψυχοπαθολογίας		(Αναπλ. καθηγήτρια)								
-	Μετρήσεις ειδικών ενδιαφερόντων, κλίσεων και ικανοτήτων	ΨΧ49	ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ Δ. (Καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	97	81	58	
3ο	Κλινική Ψυχολογία Ι	ΨΧ51	ΚΑΛΑΝΤΖΗ Α. (Καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	222	129	76	
-	Ψυχολογία της Επικοινωνίας: Δεξιότητες ενδοπροσωπικής – διαπροσωπικής επικοινωνίας	ΨΧ52	ΚΑΛΑΝΤΖΗ Α. (Καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	97	54	50	
-	Ψυχολογία της γλώσσας	ΨΧ53	ΤΑΝΤΑΡΟΣ Σ. (Επίκ. καθηγητής)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	94	62	49	
5ο	Ψυχολογία των δυσκολιών μάθησης	ΨΧ54	ΠΟΛΥΧΡΟΝΗ Φ. (Λέκτορας)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	9	-	-	
-	Ψυχολογία ανάγνωσης και γραφής	ΨΧ55	ΤΑΝΤΑΡΟΣ Σ. (Επίκ. καθηγητής)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	9	-	-	
6ο	Διαπολιτισμική Ψυχολογία	ΨΧ56	ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ Β. (Επίκ. καθηγητής)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	254	108	73	
-	Ψυχοδυναμικές προσεγγίσεις στην Ψυχοθεραπεία	ΨΧ57	ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ Α. (Αναπλ. καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	62	35	23	
-	Γνωσιακές συμπεριφοριστικές προσεγγίσεις στην Ψυχοθεραπεία	ΨΧ58	ΚΑΛΑΝΤΖΗ Α. (Καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	61	24	24	
-	Συστημικές προσεγγίσεις στην Ψυχοθεραπεία	ΨΧ59	-	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	2	-	-	
-	Κοινωνική ένταξη ατόμων με ειδικές ανάγκες	ΨΧ60	-	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ				
2ο	Μέθοδοι Έρευνας στην Ψυχολογία	ΨΧ61	ΜΥΛΩΝΑΣ Κ. (Επίκ. καθηγητής)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	261	157	114	
1ο	Στατιστική στις επιστήμες της συμπεριφοράς Ι	ΨΧ62	ΜΥΛΩΝΑΣ Κ. (Επίκ. καθηγητής)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	278	164	123	
-	Ψυχομετρία Ι	ΨΧ63	ΜΥΛΩΝΑΣ Κ. (Επίκ. καθηγητής)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	136	71	58	

-	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές	ΨΧ64	ΚΥΝΗΓΟΣ Χ. (Καθηγητής)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	2	0	0	
2ο	Στατιστική στις επιστήμες της συμπεριφοράς ΙΙ	ΨΧ65	ΜΥΛΩΝΑΣ Κ. (Επίκ. καθηγητής)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	272	168	142	
-	Πειραματική Ψυχολογία	ΨΧ66	ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Α. (Επίκ. καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	214	81	59	
-	Ψυχολογία των διαφυλικών σχέσεων	ΨΧ67	ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ Δ. (Καθηγήτρια) ΑΛΙΠΡΑΝΤΗ Λ. (Π.Δ. 407/80)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	173	114	111	
-	Ψυχομετρία ΙΙ	ΨΧ68	ΜΥΛΩΝΑΣ Κ. (Επίκ. καθηγητής)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	4	1	-	
-	Περιήγηση στη μαθηματική λογική	ΨΧ70	ΣΑΓΙΑΣ Γ. (Λέκτορας) ΑΝΑΘΕΣΗ	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	2	-	-	
-	Οικονομική Ψυχολογία	ΨΧ71	-	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ				
-	Πολυμεταβλητή στατιστική ανάλυση	ΨΧ72	ΜΥΛΩΝΑΣ Κ. (Επίκ. καθηγητής)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	3	-	-	
-	Ψυχολογία της Υγείας	ΨΧ73	ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ Φ. (Αναπλ. καθηγητής) ΑΝΑΘΕΣΗ	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	110	54	33	
-	Αθλητική Ψυχολογία	ΨΧ74	ΨΥΧΟΥΝΤΑΚΗ Μ. (Επίκ. καθηγήτρια) ΑΝΑΘΕΣΗ	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	147	95	87	
-	Ψυχολογική συμβουλευτική στη σχολική κοινότητα	ΨΧ75	ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ ΧΡ. (Καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	72	41	35	
-	Πρόληψη και παρέμβαση στην οικογένεια και στο σχολείο	ΨΧ76	ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ ΧΡ. (Καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	25	-	-	
-	Εφαρμοσμένη Κοινωνική Ψυχολογία	ΨΧ78	ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ Β. (Επίκ. καθηγητής)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	26	4	4	
-	Οικογένεια και ανάπτυξη	ΨΧ79	ΤΑΝΤΑΡΟΣ Σ. (Επίκ. καθηγητής)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	123	86	81	
-	Ψυχολογία των ομάδων: ψυχοδυναμική προσέγγιση	ΨΧ81	ΝΑΥΡΙΔΗΣ Κ. (Καθηγητής)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	76	41	41	
-	Ψυχολογία της Επικοινωνίας:	ΨΧ84	ΝΑΥΡΙΔΗΣ Κ. (Καθηγητής)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	-	-	-	

	Ψυχοδυναμική προσέγγιση										
6ο	Κλινική Κοινωνική Ψυχολογία	ΨΧ85	ΝΑΥΡΙΔΗΣ Κ. (Καθηγητής)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	125	49	43	
-	Ψυχανάλυση και γλώσσα	ΨΧ86	ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ Β. (Επίκ. καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	66	44	41	
-	Βασικές έννοιες της Ψυχανάλυσης: Λακανική προσέγγιση	ΨΧ88	ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ Β. (Επίκ. καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	72	43	38	
-	Ψυχαναλυτική Κλινική: Λακανική προσέγγιση	ΨΧ89	ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ Β. (Επίκ. καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	58	27	27	
-	Εφαρμοσμένη γνωστική ψυχολογία	ΨΧ90	ΡΟΥΣΣΟΣ Π. (Λέκτορας)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	17	-	-	
-	Ψυχολογικές προσεγγίσεις στην αντιμετώπιση των μαθησιακών δυσκολιών	ΨΧ91	ΠΟΛΥΧΡΟΝΗ Φ. (Λέκτορας)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	28	9	8	
-	Ψυχολογική αξιολόγηση παιδιών σχολικής ηλικίας	ΨΧ92	ΠΟΛΥΧΡΟΝΗ Φ. (Λέκτορας)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	7	-	-	
-	Συμβουλευτική Ψυχολογία: Ειδικά θέματα	ΨΧ93	ΙΣΑΡΗ Φ. (Λέκτορας)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	78	49	47	
-	Σύγχρονες προσεγγίσεις στη Συμβουλευτική Ψυχολογία	ΨΧ94	ΙΣΑΡΗ Φ. (Λέκτορας)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	75	38	35	
-	Ποιοτικές προσεγγίσεις στην ψυχολογική έρευνα	ΨΧ95	ΙΣΑΡΗ Φ. (Λέκτορας)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	39	4	4	
-	Εφαρμοσμένα θέματα παθολογικού γήρατος	ΨΧ97	ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΥ Α. (Επίκ. καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	3	2	2	
-	Έρευνα και εφαρμογές στις μαθησιακές δυσκολίες	ΨΧ99	ΠΟΛΥΧΡΟΝΗ Φ. (Λέκτορας)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	3	-	-	
-	Εισαγωγή στην Ψυχανάλυση: Θεωρία και πράξη	ΨΧ101	ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ Α. (Αναπλ. καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	43	30	26	
-	Ψυχοεκπαίδευση οικογενειών των ατόμων τρίτης ηλικίας	ΨΧ102	ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΥ Α. (Επίκ. καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ				

-	Ειδικά Θέματα στην Κλινική Ψυχολογία	ΨΧ103	-	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ				
-	Ειδικά Θέματα στην Ψυχολογία της Υγείας	ΨΧ104	-	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ				
-	Επαγγελματική αξιολόγηση και καθοδήγηση ατόμων με Ειδικές Ανάγκες	ΨΧ105	ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ Δ. (Καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ				
-	Νευροψυχολογία ΙΙ	ΨΧ106	ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Α. (Επίκ. καθηγήτρια)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	4	3	3	
-	Αλληλεπίδραση Ανθρώπου Υπολογιστή	ΨΧ109	ΡΟΥΣΣΟΣ Π. (Λέκτορας)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ				
-	Μάθημα Κοινωνιολογίας Ι	ΨΧ110	-	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ				
-	Μάθημα Κοινωνιολογίας ΙΙ	ΨΧ111	-	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ				
-	Μάθημα Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας Ι	ΨΧ112	-	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ				
-	Μάθημα Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας ΙΙ (ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ)	ΨΧ113	ΛΑΛΙΩΤΗ Β. (Λέκτορας - ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ)	Δ / 3	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ				
-	Δεοντολογία και θέματα ηθικής στην Ψυχολογία	ΨΧ114	-	Δ / 3		ΝΑΙ	ΝΑΙ				
-	Δικαστική Ψυχολογία	ΨΧ115	-	Δ / 3		ΝΑΙ	ΝΑΙ				
-	Πολιτική Ψυχολογία	ΨΧ116	-	Δ / 3		ΝΑΙ	ΝΑΙ				
7ο	Πρακτική άσκηση Ι	ΨΧ117	-			ΝΑΙ	ΝΑΙ				
8ο	Πρακτική άσκηση ΙΙ	ΨΧ118	-			ΝΑΙ	ΝΑΙ				
7ο	Πτυχιακή εργασία Ι	ΨΧ119	-			ΝΑΙ	ΝΑΙ				
8ο	Πτυχιακή εργασία ΙΙ	ΨΧ120	-			ΝΑΙ	ΝΑΙ				
6ο	Σεμινάριο Πτυχιακής Εργασίας	ΨΧ121	-	Δ / 3		ΝΑΙ	ΝΑΙ	8	-	-	

12. Παραρτήματα

Στην Ενότητα αυτή το Τμήμα μπορεί, αν το επιθυμεί, να παραθέσει οποιαδήποτε στοιχεία θεωρεί ότι θα είναι χρήσιμα στην Επιτροπή Εξωτερικής Αξιολόγησης και τα οποία ενδεχομένως δεν καλύπτονται επαρκώς στο κυρίως σώμα της Έκθεσης.

Σε κάθε περίπτωση, στα Παραρτήματα αναμένεται οπωσδήποτε να περιληφθεί ο Οδηγός Σπουδών του Τμήματος και ο κατάλογος των επιστημονικών δημοσιεύσεων των μελών του Τμήματος κατά την τελευταία πενταετία.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ ΔΕΠ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΕΝΤΑΕΤΙΑ

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ ΔΕΠ ΤΟΜΕΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Θεοδόσης Πελεγρίνης

Καθηγητής Φιλοσοφίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Φοίτησε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και συνέχισε τις μεταπτυχιακές σπουδές του στο Πανεπιστήμιο Έξετερ της Αγγλίας, του οποίου αναγορεύτηκε Διδάκτωρ της Φιλοσοφίας.

Διδάσκει στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου της Αθήνας από το 1977. Κατά τα έτη 2001-2007 διετέλεσε Κοσμήτωρ της Φιλοσοφικής Σχολής, ενώ από το 2007 έως σήμερα είναι Πρόεδρος του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας. Διευθύνει το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών στη Φιλοσοφία από το 2005, και είναι πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Ηθικής. Το 2010 εξελέγη Πρύτανης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Συγγραφέας των επιστημονικών έργων *Η έννοια του κάλλους στον Δαμάσκιο* (1977), *Κεφάλαια ηθικής φιλοσοφίας – Η αυτονομία του ηθικού λόγου* (1980), *Kant's Conceptions of the Categorical Imperative and the Will* (1980), *Εμπειρία και πραγματικότητα* (1982), *Κανονικότητα και μοναδικότητα* (1983), *Η ανθρώπινη ύπαρξη* (1985), *Η θεμελίωση του ηθικού βίου* (1986), *Άνθρωποι, ζώα, μηχανές* (1987), *Φιλοσοφία και αμφισβήτηση* (1992), *Μάγοι της φιλοσοφίας* (1994), *Η μελαγχολία της Αναγέννησης* (1995), *Ηθική φιλοσοφία* (1997), *Οι πέντε εποχές της φιλοσοφίας* (1997), *Παιδιά του Κάιν* (2001), *Ασκήσεις φιλοσοφίας για τη ζωή και την τέχνη* (2002), *Νεοπλατωνισμός* (2003), *Λεξικό της Φιλοσοφίας* (2004), *Σφηνάκια* (2005), *Από τον πολιτισμό στην πείνα* (2006), *Η αιώνια επιστροφή της φιλοσοφίας* (2007), *Η φιλοσοφία στη σκηνή* (2008), *Εγχειρίδιο Παθών* (2008) και *Ιατρική Ηθική* (2009). Έχει, επίσης, εκδώσει το μυθιστόρημα *Το είδωλο του κόσμου* (1999), καθώς και τη συλλογή διηγημάτων υπό τον τίτλο *Δεύτερη επιλογή* (1997). Το 2007 τιμήθηκε με Κρατικό Βραβείο Δοκιμίου για το έργο του *Από τον Πολιτισμό στην Πείνα*. Δεκάδες άρθρα του έχουν δημοσιευθεί σε εγχώρια και διεθνή επιστημονικά περιοδικά.

Πέρα από το διδακτικό και συγγραφικό του έργο συνεργάστηκε με την δημόσια τηλεόραση, επιμελούμενος και παρουσιάζοντας τις σειρές εκπομπών *Την Ταυτότητά Σας, Παρακαλώ* (1999), *Και το Ταξίδι Συνεχίζεται* (2000) και *25η Ώρα* (2002), στο πλαίσιο των οποίων σκιαγραφήθηκαν κορυφαίες στιγμές τής νεότερης Ελλάδας, μέσα από τα οράματα και τη δράση ορισμένων ξεχωριστών ιστορικών μορφών και διαπρεπών διανοουμένων. Συνεργάστηκε, επίσης, με το Τρίτο Πρόγραμμα της Ελληνικής Ραδιοφωνίας παρουσιάζοντας ιδέες και πρόσωπα από τον κόσμο της διανόησης στο πλαίσιο των εκπομπών *Εγχειρίδιο φιλοσοφίας* (2001) και *Λεξικό της Φιλοσοφίας* (2002).

Από το 1993 έως το 2000 οργάνωσε στο Παλιό Πανεπιστήμιο, στην Πλάκα, επτά πανελλήνια και διεθνή επιστημονικά συνέδρια: «Φάουστ: Η μαγεία της φιλοσοφίας – Η φιλοσοφία της μαγείας» (1993), «Γαλιλαίος Γαλιλέι: Αιρετικές φωνές» (1994), «Η εκδίκηση» (1996), «Η μοχθηρία του γέλιου» (1997), «Το αιώνιο θήλυ» (1998), «Ωδή στη νύχτα» (1999) και «Η αξία της φθοράς» (2000). Στο πλαίσιο των συνεδρίων αυτών πραγματοποιήθηκαν επαγγελματικού χαρακτήρα θεατρικές παραστάσεις κλασικών έργων, όπως ο *Οθέλος* του Σαίξπηρ σε σκηνοθεσία Ν. Κοντούρη, ο *Δον Ζουάν* του Μολιέρου σε σκηνοθεσία Β. Νικολαΐδη, ο *Φάουστ* του Γκαίτε σε σκηνοθεσία Γ. Καλαντζόπουλου, η *Ελένη* του Ρίτσου σε σκηνοθεσία Β. Παπαβασιλείου, η *Λοκαντιέρα* του Γκολντόνι σε σκηνοθεσία Σ. Ράλλη, *Τα λάθη μιας νύχτας* του Γκόλντσμιθ σε σκηνοθεσία Αλ. Μυλωνά. Σκοπός της ένταξης των θεατρικών αυτών παραστάσεων στο πρόγραμμα των φιλοσοφικών συνεδρίων ήταν η εναρμόνιση της τέχνης του δράματος με την προσέγγιση των αντικειμένων της φιλοσοφίας.

Εμφορούμενος από την πεποίθηση πως η φιλοσοφία και το θέατρο είναι χώροι εξόχως συγγενικοί και συμπληρωματικοί, ο Θεοδόσης Πελεγρίνης παρουσιάζει από το 2006 – κατόπιν πρότασης του Οργανισμού Μεγάρου Μουσικής Αθηνών – στο Μέγαρο Μουσικής τη σειρά «Η Φιλοσοφία στην Σκηνή», η οποία είναι εντεταγμένη στο πρόγραμμα MEGARON PLUS. Πρόκειται για δεκατέσσερα πρωτότυπα θεατρικά έργα, μέσα από την πλοκή των οποίων εκτίθεται η ζωή και η πνευματική δράση κορυφαίων φιλοσόφων, με τη σύμπραξη επαγγελματιών σκηνοθετών, ηθοποιών και άλλων συντελεστών. Ήδη έχουν παρουσιαστεί ο *Θαλής*, ο *Ηράκλειτος*, ο *Πυθαγόρας*, ο *Σωκράτης*, ο *Πλάτων*, ο *Αριστοτέλης*, ο *Μάρκος Αυρήλιος*, ο *Καρτέσιος*, ο *Χιουμ*, ο *Καντ*, ο *Νίτσε* και ο Σοπενχάουερ, ενώ επίκειται η παρουσίαση των *Κίρκεγκωρ* και *Βιτγκενστάιν*.

Αθανασία Γλυκοφρύδη-Λεοντσίνη
aleon@ppp.uoa.g
Τηλ. γραφ. 210-7277 538

Γλυκοφρύδη–Λεοντσίνη Αθανασία-Ευαγγελία, *Καθηγήτρια Νεότερης Ευρωπαϊκής και Νεοελληνικής Φιλοσοφίας, Τομέας Φιλοσοφίας, Τμήμα Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας-Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Διευθύντρια του Φιλοσοφικού Σπουδαστηρίου (2008-2011). Διευθύντρια του Τομέα Φιλοσοφίας (2011-12). Αναπληρώτρια Πρόεδρος του Τμήματος Φ.Π.Ψ. (2011-2013). Υπεύθυνη-συντονίστρια του Προγράμματος Erasmus για τη Φιλοσοφία του Τμήματος Φ.Π.Ψ. Αντιπρόεδρος του Institut International de Philosophie (2009-2012).*

Διεύθυνση γραφείου: Τμήμα Φ.Π.Ψ., Τομέας Φιλοσοφίας, Φιλοσοφική Σχολή, Πανεπιστημιούπολη, Ιλίσια 157 71, τηλ. γραφείου 210-7277538, κινητό 6945 902801. E-mail: aleon@ppp.uoa.gr,
Ιστοσελίδες:
(1) http://www.ppp.uoa.gr/fileadmin/ppp.uoa.gr/uploads/cvs/glycofrydi-leontsini_gr.pdf

(2) http://uoa.academia.edu/AthanasiaGlycofrydiLeontsini

Διεύθυνση οικίας: Βαλανείου 6-8, Φρεαττύδα, Πειραιάς 18536, τηλ./fax: 210-4518279 / 27360-38306.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΉ ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΑ 2010-2012

I. ΒΙΒΛΊΑ / ΜΟΝΟΓΡΑΦΊΕΣ

1. *Δημητρίου Κυδώνη, Θωμά Ακυινάτη, Σούμμα Θεολογική εξελληνισθείσα*, edition princes, επιμέλεια .παρουσιάσεως και εκδόσεως Α.Γλυκοφρύδη-Λεοντσίνη – Ι. Δ. Σπυράλατος, εκδ.Ακαδημία Αθηνών- ΄Ιδρυμα Ερεύνης και Εκδόσεων Νεοελληνικής Φιλοσοφίας, Αθήνα, 2011.
2. *International Conference 'Adam Smith and the Scottish Enlightenment' (Athens, 18-20 December 2009), Proceedings*, Edited by A. Glycofrydi-Leontsini, University of Athens Publications, Athens, 2012.

II. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΜΕ ΚΡΙΤΕΣ

1. "Teaching the Princes as a Vehicle of Moral and Political Education", (Round Touble, XIIe Congrès International des Lumières, (Montpellier, 8th- 15th Juillet 2007), *Russian Studies,* 2008- 2010, σσ. 71-90 **.**

2. «Εθνικοί χαρακτήρες και ιστορική αποστολή του ελληνισμού στο έργο του Κ. Τσάτσου», ανακοίνωση στο *Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο «Κωνσταντίνος Τσάτσος. Ο συγγραφέας, ο φιλόσοφος, ο πολιτικός», 110 χρόνια από την γέννησή του (1899-2009*), Αθήνα, 6-8 Νοεμβρίου 2009, Κέντρο Βυζαντινών, Νεοελληνικών και Κυπριακών Σπουδών, Εταιρεία Φίλων Κ. και Ι. Τσάτσου, Γρανάδα- Αθήνα, 2010, σσ. 455-476.

3. «"Ανατολή και Δύσις": Ταυτότητα και ετερότητα στο νεοελληνικό στοχασμό του 18ου και του 19ου αι.», στο Κωνσταντίνος Α. Δημάδης (επιμ.), *Ταυτότητες στον ελληνικό χώρο (από το 1204 έως σήμερα)*, Δ΄ Ευρωπαϊκό Συνέδριο Νεοελληνικών Σπουδών (Γρανάδα, 9-12/9/2010), τόμ. Ε', Ευρωπαϊκή Εταιρεία Νεοελληνικών Σπουδών, Αθήνα 2011, σσ. 87-104(ηλεκτρονικά).

4. .«Perceptions of the Oriental in Modern Greek Painting», *18th International Congress of Aesthetics, Peking University, 9-13, August 2010* (forthcoming 2012).

5. "The Rhetoric of Nation-building during the Neohellenic Enlightenment and the Evolution of the Notion of Greekness in the 20th century", *Modern Greek Studies, A Journal for Greek Letters*, (forthcoming 2012).

6. "The Reception of Scottish Philosophy in the Ionian Islands", *υπό έκδοση* στο συλλογικό τόμο A. Hirst and P. Sammon (eds), *The Ionian Islands: Aspects of their History and Culture*, Cambridge Scholars Publishing, Cambridge 2012 (υπό έκδοση).

7. «Οι Ιωνίδες ως συλλέκτες έργων τέχνης, φιλότεχνοι και καλλιτέχνες και οι καλλιτεχνικές προτιμήσεις της βικτωριανής εποχής», στο *Ιωνίδης (1775-1852): «Διήλθεν ευεργετών» (30-3-2011),* εκδοση Προτύπου Ιωνιδείου Σχολής, Πειραιάς, 2012.

ΙΙΙ. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ, ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥΣ ΤΟΜΟΥΣ, ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΕΣ ΜΕ ΚΡΙΤΕΣ

1.«Αισθητικές θεωρίες και ορισμοί της τέχνης», *Χρονικά Αισθητικής*, 45 (2009-2010), σσ. 63-96.

2.«Εθνικοί χαρακτήρες, πολιτισμική ταυτότητα και ελληνική διασπορά», στο *Ευτυχισμός. Τιμή στον Ερατοσθένη Γ. Καψωμένο*, εκδ. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Ιωάννινα 2010, σσ. 81-94.

3. «Η θεωρία του θεατή στην ηθική του ΄Ανταμ Σμιθ», *τιμητικός τόμος στον καθηγητή Σ. Αντ. Ευαγγελάτο*, *Κεφαλληνιακά Χρονικά*, τ. 12 (2009-2010), σσ. 231-246.

4. A..Glycofrydi- Leontsini, Demetrij Kidones, Prevajalec latinskih spisov, transl. by Miloš Pahor, in Analogije, *Phainomena,* XVIII/72-73, junij 2010, 139-151.

5.A. Glycofrydi-Leontsini, "Celebrating 50 years:the Hellenic Society for Aesthetics and the Annals of Aesthetics, their Contribution to the Study of Aesthetics and Arts in Greece", επετειακός διπλός τόμος για τη συμπλήρωση 50 χρόνων από την ίδρυση της Ελληνικής Εταιρείας Αισθητικής, *Χρονικά Αισθητικής/Annales d'Esthètique*, 46A (2010-12), σσ. 75-90.
6.«Τέχνη, ιστορία και χρόνος», στο *Ιστορίας μέριμνα. Τιμητικός τόμος στον καθηγητή Γεώργιο Ν. Λεοντσίνη* (επιμ. Χαράλαμπος Ν. Μπαμπούνης), τόμ. Α1 και Α2, εκδ. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 2011, σσ. 321-335.

7.«Το ταξίδι ως προσδοκία: Απεικονίσεις μεταναστών στην τέχνη», στον *τιμητικό τόμο Η εργασία ως παράγων ανάπτυξης :Μετανάστευση, Τεχνολογία, οικονομία, Αφιέρωμα ς σ τον Καθηγητή Ροσέτο Φακιολά,* , επιμέλεια Α. Κόντη, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 2012., σ. ----.

8.«Η εξέλιξη της νεοελληνικής αισθητικής και το πρόβλημα της ονοματοθεσίας της», στο *Αφιέρωμα στον Κωνσταντίνο Δημάδη*, Πανεπιστήμιο της Γρανάδας, Γρανάδα 2012, Υπό έκδοση.

9."The Role of Philosophy in Citizenship Education during the Neohellenic Enlightenment", in Peter Kemp & Asger Sørensen (eds), *Politics in Education*, Institute International de Philosophie, LIT Verlag, forthcoming 2012.

10."Η κοινωνική σημασία του σκωτικού διαφωτισμού», στο Ι. Μεταξάς (επιμ.), *Πολιτική Επιστήμη: Διακλαδική και κριτική προσέγγιση της πολιτικής πράξης (Δεκάτομο Έργο): Κλασσική και Σύγχρονη Πολιτική Θεωρία,* τόμ. 8ος, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα 2012 (υπό έκδοση).

11.«Η παρουσία της στωϊκής φιλοσοφίας στον σκωτικό Διαφωτισμό», *Φιλοσοφία* 42 (2012), σσ. 332-356.

IV. ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ, ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ, ΟΜΙΛΙΕΣ, ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

1) "Demetrius Cydones' as translator of latin texts" University of Ljubljana, Faculty of Arts, Department of Philosophy, 12-5-2011. (Πρόγραμμα ERASMUS-SOCRATES Ελλάδας-Σλοβενίας).

2) "The Rhetoric of Nation-building during the Neohellenic Enlightenment and the Greek National Identity", University of Ljubljana, Faculty of Arts, Department of Philosophy,13-5-2011(Πρόγραμμα SOCRATES-ERASMUS Ελλάδας-Σλοβενίας).

3) "Demetrius Cydones's contribution to the formation of the first Byzantine school of Thomism in the East", University of Leipzig 2010.

4) Σεμινάριο στο Philosophical Colloquium of the Institute of Philosophy του Πανεπιστημίου της Λειψίας, μετά από πρόσκληση του Prof. N. Psarros, συντονιστού του Σεμιναρίου, με θέμα "Christian Virtues and Ethics : Thomas Aquinas' Ethics and its Reception in Byzantine Philosophy", Rectorate Building, 26 Ιανουαρίου 2011.

5) Lecture on " Modern Greek Philosophy. Roots, Influences, Prospects", 27 January 2011, 11-13.00, Room GWZ 2116.

6) " The unedited Greek translation of Thomas Aquinas' *Summa Theologiae* and its Reception in Byzantium", Seminar at NLA University College, Bergen , Norway, 25-4-2012.

7) **"**The teaching of Philosophy at the University of Athens (19th-20th centuries)", Lecture at NLA University College, Bergen , Norway, 25-4-2012.

8). "Η έννοια της ελευθερίας στον νεοελληνικό στοχασμό πριν και μετά την Επανάσταση του 1821», Πανηγυρικός Λόγος δοθείςκατά τον επίσημον εορτασμό της 25ης Μαρτίου 2012 στην Αίθουσα Τελετών του Πανεπιστημίου Αθηνών., (Πρυτανεία Θεοδοσίου Πελεγρίνη) υπό έκδοση, Επίσημοι Λόγοι Πανεπιστημίου Αθηνών, 2012.

V. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΑΛΕΞΕΩΝ ΞΕΝΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΣΤΟ ΠΑΝ/ΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

1.Διάλεξη του Prof. Franci Zore, Department of Philosophy, Faculty of Arts, University of Ljubljana, 13- 5 -2007, με θέμα "Justice in Greek Platonic Philosophy" σε προπτυχιακούς φοιτητές, Πανεπιστημιόπολη Ζωγράφου , Αίθουσα 639.

2.Μεταπτυχιακό σεμινάριο του Prof. Franci Zore, Department of Philosophy, Faculty of Arts, University of Ljubljana, 18- 5-2007 με θέμα "Ancient Aisthetike and Modern Aesthetics" , αίθουσα 641.

3. Μεταπτυχιακό σεμινάριο καθηγητού Valentin Kalan, Department of Philosophy, Faculty of Arts, University of Ljubljana, με θέμα "The concept of education in Nietzsche, Camus and Hannah Arendt", 15-4-2009, Αίθουσα 637, ώρα 3-5.

4. Διάλεξη του καθηγητού Valentin Kalan, Department of Philosophy, Faculty of Arts, University of Ljubljana, με θέμα "On the actuality of Aristotle's philosophical aesthetics of music", 1 3-4-2009, μάθημα Αισθητικής σε προπτυχιακό επίπεδο.

5..Μεταπτυχιακό σεμινάριο του Prof. Dean Komel, Department of Philosophy, Faculty of Arts, University of Ljubljana-Slovenia, στην Πανεπιστημιόπολη Ζωγράφου, 26-4-2010, ώρα 17.00-19.00(room 639), με θέμα "The Contemporaneity of Europe".

6.Διάλεξη του Prof. Dean Komel, Department of Philosophy, Faculty of Arts, University of Ljubljana-Slovenia, σε προπτυχιακούς φοιτητές, στην Πανεπιστημιόπολη Ζωγράφου, 27-4-2010, 15.00-18.00 (amphitheatre 316) με θέμα "Art as the Possibility of Philosophical Paideia".

7..Σεμινάριο του Καθηγητή του Πανεπιστημίου της Λειψίας κ. Νίκο Ψαρρού, στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού Μαθήματος «Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Φιλοσοφία» του Προγράμματος Φιλοσοφίας του Τμήματος Φ.Π.Ψ. (Κατεύθυνση Ιστορία της Φιλοσοφίας) με θέμα :Τι είναι το «ζώον λόγον έχον;», Δευτέρα 22 Μαρτίου 2010, Αίθουσα 638, του 6ου ορόφου της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών (Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου) ώρα 5-7 μ.μ.

8. Διάλεξη – Σεμινάριο από τον Καθηγητή του Πανεπιστημίου της Λειψίας κ. Ν. Ψαρρό, με θέμα «Το φυσικό και το τεχνητό», Τρίτη, 23 Μαρτίου 2010, στις 3.15 μ.μ., στο Αμφιθέατρο 316 της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, στην Πανεπιστημιούπολη, στο πλαίσιο του μαθήματος φιλοσοφίας της Καθηγήτριας κ. Αθανασίας Γλυκοφρύδη-Λεοντσίνη, Συντονίστριας του Προγράμματος ERASMUS.

9. Μεταπτυχιακό σεμινάριο του καθηγητού κ. Νίκου Ψαρρού με θέμα «Η καλοσύνη του κόσμου ως εικόνα του Θεού. Μια οντολογική προσέγγιση του πλατωνικού διαλόγου 'Τίμαιος'», 1 Μαρτίου 2011, κεντρικό κτήριο Παν/μιου Αθηνών.

10. Διάλεξη από τον Καθηγητή του NLA University College, Norway, κ. Lars Steiner Hauge σε προπτυχιακούς φοιτητές του Τομέα Φιλοσοφίας , 8-11-2012, ώρα 1-3 με θέμα « L' Empiric science, search for truth or a question of solving problems? A question made actual in Thomas S. Kuhn's philosophy of science"

11. Μεταπτυχιακό Σεμινάριο από τον Καθηγητή του NLA University College, Norway, κ. Lars Steiner Hauge, σε φοιτητές του Τομέα Φιλοσοφίας , 8-11-2012, ώρα 3-6, με θέμα : « A meeting with Socrates".

12. Μεταπτυχιακό Σεμινάριο από τον Καθηγητή του Πανεπιστημίου της Λειψίας κ. Νίκο Ψαρρό, με θέμα «Σύγχρονα ρεύματα κοινωνικής οντολογίας»,Δευτέρα 14 Νοεμβρίου 2011, στην Αίθουσα 639, του 6ου ορόφου, της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών (Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου) ώρα 3-5 μ.μ., στο πλαίσιο του Μαθήματος Ιστορία Νεοελληνικής Φιλοσοφίας.

13. Διάλεξη του Καθηγητού του Πανεπιστημίου της Λειψίας κ. Ν. Ψαρρού, στην Πανεπιστημιόπολη Ζωγράφου, την Τρίτη 14 Νοεμβρίου 2011, ώρα 12-15.00(Αμφιθέατρο 313) με θέμα «Η θεμελίωση της κοινωνίας στη φύση του ανθρώπου».

14. Διάλεξη του καθηγητού Peter McCormick, Fellow of the Royal Society of Canada, Member of the Institut International de Philosophie (Paris) με θέμα "Moments of Mutuality: Re-Articulating Social Justice in the EU Tomorrow", Πέμπτη 24 Μαΐου 2012, ώρα 19.00 -21.00, Αμφιθέατρο «Ιωάννης Δρακόπουλος», Κεντρικό Κτήριο του Πανεπιστημίου Αθηνών (Πανεπιστημίου 30).

15. Μεταπτυχιακό Σεμινάριο του Peter McCormick , Fellow of the Royal Society of Canada, Member of the Institut International de Philosophie (Paris) με θέμα "Social Justice, Interpretation, and Literary Works of Art: From Jurisprudence to Eco-Ethical Aesthetics and Back", Παρασκευή 25 Μαίου 2012 , 17.00 -20.00, αίθουσα 641 (6ος όροφος) της Φιλοσοφικής Σχολής στο πλαίσιο του μαθήματος «Ηθική και Τέχνη».

14. Μεταπτυχιακό σεμινάριο του Καθηγητή κ. Peter Kemp, Department of education, Aarhus University, Campus Copenhagen, με θέμα « *Cosmopolitanism in our time*», σε μεταπτυχιακούς φοιτητές, Κεντρικό Κτήριο Παν/μίου Αθηνών, προγραμματισμένη για την 7η Νοεμβρίου 2012.

15. Διάλεξη του Καθηγητή Peter Kemp, Department of education, Aarhus University Campus Copenhagen, σε προπτυχιακούς φοιτητές με θέμα «Experience through Mimesis», προγραμματισμένη για την 8η Νοεμβρίου 2012.

16. Διάλεξη της καθηγήτριας Noriko Hashimoto, Tokyo University, με θέμα "Cultural problems after Fukushima", σε μεταπτυχιακούς φοιτητές, Κεντρικό Κτήριο Παν/μίου Αθηνών, προγραμματισμένη για την 8η Νοεμβρίου 2012.

VI. ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΗ ΕΠΙΤΙΜΟΥ ΔΙΔΑΚΤΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΑΝ/ΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ENRICO BERTI

Παρουσίαση του έργου και της προσωπικότητας του Enrico Berti, καθηγητού του Παν/μίου της Padova, μέλους της Accademia dei Lincei, από Αθανασία Γλυκοφρύδη-Λεοντσίνη στη Μεγάλη αίθουσα Τελετών του Παν/μίου Αθηνών, 17 Μαίου 2012, ώρα 19.00., υπό έκδοση, Επίσημοι Λόγοι του Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα, 2012.

Ομιλία του καθηγητού κ. Enrico Berti με θέμα: «Le passioni tra Heidegger e Aristotele», υπό έκδοση Επίσημοι Λόγοι του Πανεπιστημίου Αθηνών.

VII. ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

1.Παρουσίαση του βιβλίου του Παναγιώτη Τσολιά, *Η κριτική της θρησκείας στον νεοελληνικό Διαφωτισμό*, εκδόσεις Προσκήνιο, Αθήνα, 2010 στην ΕΣΗΕΑ την 19-1-2011.
2. Παρουσίαση του βιβλίου της Θεόπης Παρισάκη, *Φιλοσοφία και τέχνη. Από την αντικειμενικότητα του ωραίου στην υποκειμενικότητα του γούστου*, Εκδόσεις Ζήτρος, Θεσ/νίκη, 2004, 312 σσ. στην *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση*, 26, 77 (2009), σσ. 187-192.
Παρουσίαση *18ου Διεθνούς Συνεδρίου Αισθητικής* (Πεκίνο, 9-13/8/2010), Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση, 28,82 (2011), σσ. 87-91.

VIII. ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ ΜΟΥ

E. Moutsopoulos, A. Glycofrydi-Leontsini, *Introduction to Aesthetics* (in Gr.), Athhens, Symmetria, 2008, *Diotima*, 2012
Δ. Ανδριόπουλος, Α.Γλυκοφρύδη-Λεοντσίνη, *Το σύστημα των καλών τεχνών στη νεοελληνική αισθητική*, *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση*, 26,76,(2009) σ. 340 κ.εξ.

IX. ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΝΕΔΡΙΑ (2010-2012)

1.«Η Διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας στο Γυμνάσιο και το νέο βιβλίο *Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων Γ΄ Γυμνασίου*», *2ο Πανελλήνιου Συνεδρίου Επιστημών Εκπαίδευσης*, Αθήνα, 28-31 Μαίου 2009, υπό έκδοση.

2. «Χρήση και αξιολόγηση της εικόνας κατά τη διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση: Ο πίνακας του Ραφαήλ **Η Σχολή των Αθηνών,** Αίθουσα της Υπογραφής, Βατικανό, 16ος αιώνας», *5ο Πανελλήνιο Συνέδριο του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Εκπαίδευσης* με θεματική 'Μαθαίνω πώς να Μαθαίνω», 7-9/5/2010, Ηλ., Εκδοση Πρακτικών.

3. "Debates between philosophy and Religion in the historical process of the Neohellenic Enlightenment", 13th International Congress for Eighteenth Century Studies, 25-29 July 2011, Graz/Austria.

4. "Conceptions of Justice in the Scottish Enlightenment", ανακοίνωση στο ISUD Ninth World Congress, Democratic Culture: Historical Reflections and Modern Transformations, Ancient Olympia, Greece, 22-27 June 2012.

5. "Systems of Arts in the Ionian literature: a reconsideration", Seminar at Durrell School of Corfu, September, 2012.

6. "The Critique of Religion in the Neohellenic Enlightenment", Workshop/seminar organized by EMSSE, Zakynthos, 15-17 June 2012.

7. “Entretiens de Bucarest”, Conference de l’ Institut International de Philosophie, Bucarest, September 2012.

X. ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ (2010-13)

1. Θεματικό Συμπόσιο με τίτλο «Η διδασκαλία της ιστορίας της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση», *2ο Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης,* Αθήνα, 28-31 Μαίου 2009.

2. Workshop: Time as a Factor of Change in the Neohellenic Enlightenment (Organizer/Moderator: Athanasia Glycofrydi-Leontsini), *13th International Congress for Eighteenth Century Studies,* 25-29 July 2011, Graz/Austria.

3. Μέλος της Ελληνικής Οργανωτικής Επιτροπής του *23ου Παγκοσμίου Συνεδρίου Φιλοσοφίας* (Αθήνα, 4-10 Αυγούστου 2013).

4. Διοργάνωση του “7th Symposium on Modern Greek Philosophy” στο *23ο Παγκόσμιο Συνέδριο Φιλοσοφίας(*Αθήνα, 4-10 Αυγούστου 2013).

XI. ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Υπότροφος DAAD της Γερμανικής Κυβερνήσεως για έρευνα σχετική με τον γερμανικό διαφωτισμό και τις σχέσεις της νεοελληνικής φιλοσοφίας με τη γερμανική φιλοσοφία που διεξήχθη στο Πανεπιστήμιο της Λειψίας (21-30 Νοεμβρίου 2011).

XII. ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΣΕ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

(1) Διδασκαλία στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Φιλοσοφίας, κατεύθυνση «Ιστορία της Φιλοσοφίας», του ΦΠΨ του Παν/μίου Αθηνών με αντικείμενο «Ιστορία της Νεοελληνικής Φιλοσοφίας»(1999 - 2011).

(2) Διδασκαλία στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Φιλοσοφίας, κατεύθυνση «Ηθική» του ΦΠΨ του Παν/μίου Αθηνών με αντικείμενο «Ηθική και Τέχνη» (2011-12).

(2) Διδασκαλία στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου, με θεματική «περιβαλλοντική αισθητική, ιστορία και πολιτισμός» στο μάθημα «τοπική ιστορία, τέχνη και πολιτισμός», κατεύθυνση «Αγωγή και πολιτισμός» (2008- 2011).

XIII. ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2011-12, Καθηγήτρια-Σύμβουλος στην ενότητα «Ευρωπαϊκός πολιτισμός», ΕΠΟ22 « Φιλοσοφία στην Ευρώπη».

XIV. ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

1. Εισαγωγή στην Φιλοσοφία , Α΄Εξαμηνο , Πρόγραμμα Ψυχολογίας
2. Νεοελληνική Φιλοσοφία, Ε΄Εξάμηνο, Τμήμα ΦΠΨ
3. Αισθητική, ΣΤ΄Εξάμηνο, Τμήμα ΦΠΨ
4. Μεσαιωνική και Νεοελληνική Φιλοσοφία, ΣΤ Εξάμηνο, Τμήμα Νεοελληνικών Σπουδών
5. Βυζαντινή Φιλοσοφία, ΣΤ΄Εξάμηνο, Τμήμα ΦΠΨ

XV. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ-ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ERASMUS

Υπεύθυνη προγράμματος *Erasmus* για κινητικότητα φοιτητών – καθηγητών στο πλαίσιο του μαθήματος φιλοσοφίας με τα Πανεπιστήμια της Βαρκελώνης (Ισπανία), της Λουμπλιάνας (Σλοβενία), της Λειψίας(Γερμανία), του Bergen (Νορβηγία), της Λευκωσίας (Κύπρος) (2004-2014)

XVI. ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ - ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ- ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ 'ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ'

1) «Διδακτική προσέγγιση του νέου βιβλίου *Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων, Γ΄ Γυμνασίου*», ΟΕΔΒ, 2009, 140 σελίδες, εισήγηση με την ιδιότητά μου ως μέλος της συγγραφικής ομάδας του εν λόγω διδακτικού εγχειριδίου στην Επιμορφωτική Συνάντηση που διοργάνωσε η Σχολική Σύμβουλος του Νομού Αργολίδος, Δρ. Μαρία Κέκου (1ο Γυμνάσιο Ναυπλίου, Ναύπλιο, Τετάρτη 27 Ιανουαρίου 2010).

2) «Ερμηνευτική προσέγγιση του νέου βιβλίου- *Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων, Γ΄ Γυμνασίου*», εισήγηση με την ιδιότητά μου ως μέλος της συγγραφικής ομάδας του εν λόγω διδακτικού εγχειριδίου στην Επιμορφωτική Συνάντηση που διοργάνωσε η Σχολική Σύμβουλος Ανατολικής Αττικής Δρ. Αγάθη Γεωργιάδου (Μενίδι, Αθήνα, Τρίτη 9 Φεβρουαρίου 2010).

3) «Η ερμηνευτική προσέγγιση του βιβλίου *Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων, Γ΄ Γυμνασίου*», εισήγηση με την ιδιότητά μου ως μέλος της συγγραφικής ομάδας του εν λόγω διδακτικού εγχειριδίου στην Επιμορφωτική Συνάντηση που διοργάνωσε ο Σχολικός Σύμβουλος Δρ. Νταβαρίνος, Πνευματικό Κέντρο «Γιάννης Ρίτσος» (Δημοτική Βιβλιοθήκη Δήμου Αιγάλεω, Αιγάλεω, Τρίτη 16 Φεβρουαρίου 2010).

4) «Η διδασκαλία της ιστορίας της φιλοσοφίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση», εισήγηση με την ιδιότητά μου ως μέλος της συγγραφικής ομάδας του νέου βιβλίου του ΟΑΕΔ- *Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων, Γ΄ Γυμνασίου* στο Επιμορφωτικό Σεμινάριο για τη διδασκαλία του βιβλίου *Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων Γ΄ Γυμνασίου* που διοργάνωσαν οι Σχολικοί Σύμβουλοι Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Τρικάλων, Δρ. Θεόδωρος Νημάς και Δρ. Γεώργιος Δοδοντσάκης, σε συνεργασία με τον Σύνδεσμο Φιλολόγων Ν. Τρικάλων (Κέντρο Ιστορίας και Πολιτισμού Εταιρείας Κλιάφα, Θεμιστοκλέους 12, Τρίκαλα, Πέμπτη 25 Φεβρουαρίου 2010).

5) «Χρήση και αξιολόγηση της εικόνας κατά τη διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση: Η περίπτωση του βιβλίου *Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων Γ΄ Γυμνασίου(2009),* εισήγηση στην Ημερίδα με θέμα «Η διδασκαλία της φιλοσοφίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση» που διοργάνωσαν οι Σχολικοί Σύμβουλοι Φιλολόγων Νομού Πιερίας (υπεύθυνη: Δρ. Πηνελόπη Τζιώκα), η ΕΛΜΕ Πιερίας και ο Πολιτιστικός Οργανισμός Δήμου Κατερίνης (Αίθουσα Εκδηλώσεων 4ου Γενικού Λυκείου Κατερίνης, Μητροπόλεως 2, Κατερίνη, Παρασκευή 12 Μαρτίου 2010).

XVII. ΑΝΑΛΗΨΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ «ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ»

Στο πλαίσιο του Ερευνητικού προγράμματος **Καποδίστριας** (2009-2010) έρευνα σχετική με τη νεοελληνική φιλοσοφία και τις σχέσεις αυτής με την αρχαία ελληνική και ευρωπαϊκή φιλοσοφία

XVIII. ΥΠΟΒΟΛΗ ΝΕΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΘΑΛΗΣ» [ΕΣΠΑ]

-- Υποβολή στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος «ΘΑΛΗΣ»[ΕΣΠΑ] διατμηματικής/διαπανεπιστημιακής πρότασης με τίτλο « Περιβαλλοντική αισθητική, ιστορία και εκπαίδευση», 2010.
-- Κατά το 2010 κατέθεσα επίσης στην Ερευνητική Πρόταση "ΘΑΛΗΣ" [ΕΣΠΑ], η οποία προκρίθηκε στην Α΄ φάση Αξιολόγησης που έφερε τον τίτλο "*Υποκείμενο και Φύση στην Φιλοσοφία και Επιστήμη: Εννοιολογικές, Ιστορικές και Διδακτικές Έρευνες* "/ "Subject And Nature In Philosophy And Science" – SuNaPhiS – που περιελάμβανε 25 Ερευνητές, με συντονιστή τον κ. Β. Καλδή και Γ. Βλαχάκη, πρόταση ως υποέργο με θέμα «Το υποκείμενο μεταξύ ηθικών συναισθημάτων και φύσης :Η πρόσληψη της σκωτικής φιλοσοφίας, λογοτεχνίας και επιστήμης στην Ελλάδα κατά τον 19ο και 20ο αιώνα».

XIX. ΕΓΚΡΙΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ«ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ ΙΙ:ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ»

Η πρόταση υποβλήθηκε από την μεταπτυχιακή μου φοιτήτρια Θεώνη Μούγιου, η οποία εκπονεί υπό την εποπτεία μου διδακτορική διατριβή με θέμα σχετικό προς τη φιλοσοφία του Νεοελληνικού Διαφωτισμού (2010-14)

XX. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΦΠΨ 2011

Συντονίστρια ερευνητικής ομάδας με θέμα έρευνας «Η εκπαιδευτική πολιτική του νεοελληνικού Διαφωτισμούσε σχέση με ανέκδοτες πηγές της νεοελληνικής φιλοσοφίας»

XXI. ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

(2008-2011): Διευθύντρια του Φιλοσοφικού Σπουδαστηρίου

(2011-12) :Διευθύντρια του Τομέα Φιλοσοφίας

(2011-2013):Αναπληρώτρια Πρόεδρος του Τμήματος Φ.Π.Ψ.

(2004-2013):Υπεύθυνη-συντονίστρια του Προγράμματος Erasmus Ανταλλαγής Φοιτητών για τη Φιλοσοφία του Τμήματος Φ.Π.Ψ.

(2009-2012): Αντιπρόεδρος του Institut International de Philosophie (Paris).

(2009-2013) Μέλος της Ελληνικής Οργανωτικής Επιτροπής του 23ου Παγκοσμίου Συνεδρίου Φιλοσοφίας (Αθήνα, 4-10 Αυγούστου 2013).
(2010-12) Αξιολογήτρια ερευνητικών μεταδιδακτορικών προτάσεων και μεταπτυχιακών σπουδών εσωτερικού-εξωτερικού του Ωνασείου Ιδρύματος.
(2010-11) Αξιολογήτρια σε υποτροφίες του Τμήματος Κληροδοτημάτων του ΕΚΠΑ

XXII. ΑΛΛΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ—ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ (Μέλος Επιστημονικών Επιτροπών στην Ελλάδα)

Μέλος τριμελών εισηγητικών επιτροπών και συμμετοχή σε πολλά εκλεκτορικά σώματα για εκλογή ή εξέλιξη μελών ΔΕΠ στο Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΦΠΨ, ΜΙΘΕ), Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο (ΑΠΘ), Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (ΦΠΨ, ΤΠΕ), Πανεπιστήμιο Πατρών (ΤΦ), Πανεπιστήμιο Κρήτης (ΤΦΚΕ), Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
Επόπτρια σε πολλές διπλωματικές εργασίες και διδακτορικές διατριβές σε θέματα της ιστορίας της φιλοσοφίας και της συστηματικής φιλοσοφίας, ή μέλος τριμελών και επταμελών επιτροπών

διπλωματικών εργασιών/ διδακτορικών διατριβών του Τμήματος ΦΠΨ ή άλλων Τμημάτων της Φιλοσοφικής Σχολής ή γενικότερα του Πανεπιστημίου Αθηνών ή άλλων Ελληνικών Πανεπιστημίων (Παν/μιο Πατρών, Αριστοτέλειο Παν/μιο, Σχολή Ναυτικών Δοκίμων).

XXIII. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΜΕ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

1. Συνεργασία με τον Rev. Christiaan Kappes, υπότροφο του Ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών, στο πλαίσιο εκπόνησης της διδακτορικής του διατριβής με θέμα "Gennadius Scholarius and Demetrius Kydones" (2010-12).

2. Συνεργασία με το Università degli Studi di Palermo, Dipartimento Fieri-Aglaia Filosofia, Filologia, Arti, Storia, Critica dei Saperi, και αποδοχή επίβλεψης της διδακτορικής της διατριβής κ. Margherita Barberio, στον Τομέα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, από τον Απρίλιο μέχρι τον Νοέμβριο του 2011, με θέμα «Η φιλοσοφία του Γεωργίου Γεμιστού Πλήθωνος».

3. Μέλος της συμβουλευτικής επιτροπής της διδακτορικής διατριβής της Margherita Barberio που εκπονείται στο Πανεπιστήμιο του Παλέρμου(2012)

4. Επιβλέπουσα τη διδακτορική διατριβή του Mauro Alfredo Riviera Castillo, Υποτρόφου του Υπουργείου Παιδείας της Ελλάδος, στον Τομέα Φιλοσοφίας, για το ακαδημαϊκό έτος 2012-12, με θέμα «Φιλοσοφία και θρησκεία στο έργο του Νίκου Καζαντζάκη».

5. Επιβλέπουσα τη μεταδιδακτορική έρευνα της Mariangela Ielo, για το ακαδημαϊκό έτος 2012-13, η οποία θα συνεργασθεί μαζί μου στον Τομέα Φιλοσοφίας, με θέμα «Η διδασκαλία της Φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο της Padova: η περίπτωση του Cesare Cremonini".

6. Συνεργασία με το Department of Philosophy, Nanjing University, China, με τον Weilin Fang, Professor of Philosophy and Aesthetics, ο οποίος κατόπιν προσκλήσεως μου θα παραμείνει ως υπότροφος του Κινεζικού Κράτους για έρευνα στο Παν/μιο Αθηνών από 1 Αυγούστου 2012- 31 Αυγούστου 2013.

XXIV. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Μέλος πολλών φιλοσοφικών και επιστημονικών εταιρειών της Ελλάδος και του εξωτερικού. Ενδεικτικά αναφέρονται:
Ιδρυτικό μέλος της Ελληνικής Εταιρείας Φιλοσοφικών Μελετών
Ιδρυτικό μέλος του Ιδρύματος Ερεύνης και Εκδόσεων Νεοελληνικής Φιλοσοφίας, και μέλος του Δ.Σ.
Μέλος της Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας, στην οποία επί μια διετία χρημάτισε ταμίας ως μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου
— της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος
— της Ελληνικής Εταιρείας Αισθητικής
— του Ομίλου Μελέτης του Ελληνικού Διαφωτισμού (Ο.Μ.Ε.Δ.)
— της Ευρωπαϊκής Εταιρείας Νεοελληνικών Σπουδών
— της British Society for the History of Philosophy
— της Hume Society
— της International Society for the Study of European Ideas
— της Sociètè Internationale d' Étude du Dix-Huitième Siècle (SIEDS)
— της International Society for the Intellectual History
— της Reid Society
— της International Society for Aesthetics
— του Εθνικού Συμβουλίου Ελληνίδων
— του Institut International de Philosophie (Paris)

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΜΑΡΑΓΓΙΑΝΟΥ

Α. ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Την 9. 3. 2011 εκλέγομαι Καθηγήτρια Φιλοσοφίας με γνωστικό αντικείμενο «Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία».

Την 30. 9. 2011 η Γενική Συνέλευση του Τμήματος Φιλοσοφίας – Παιδαγωγικής – Ψυχολογίας με όρισε ως αναπληρωματικό εκπρόσωπο του Τμήματος στην Πανεπιστημιακή Σύγκλητο, για το ακαδημαϊκό έτος 2011 -2012.

Την 23. 11. 2011 η Γενική Συνέλευση του Τμήματος Φιλοσοφίας – Παιδαγωγικής – Ψυχολογίας όρισε την κυρία Ευ. Μαραγγιανού ως μέλος της Επιτροπής ΜΟ.Δ.Ι.Π. (Επιτροπή αξιολόγησης), από κοινού με την Αναπληρώτρια Καθηγήτρια κυρία Μαρία – Ζωή Φουντοπούλου (Πρόεδρο της Επιτροπής) και τον Καθηγητή κ. Ηλία Μπεζεβέγκη.

Β. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Ι. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Από της εκλογής μου ως Καθηγήτριας Φιλοσοφίας μέχρι σήμερα, συνεχίζω τη διδασκαλία μαθημάτων σε προπτυχιακό και σε μεταπτυχιακό επίπεδο στο πλαίσιο του γνωστικού μου αντικειμένου («Αρχαία Φιλοσοφία Α΄: Προσωκρατικοί – Σωκράτης – Πλάτων», «Αρχαία Φιλοσοφία Β΄: Σωκρατικές Σχολές – Αριστοτέλης», «Ιστορία της φιλοσοφίας: Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία», «Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία», «Αρχαία Ελληνική Γνωσιολογία»).

ΙΙ. ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

΄Ελαβα μέρος στα ακόλουθα ελληνικά και διεθνή Συνέδρια:
28. Στο Επιστημονικόν Συμπόσιον που διοργάνωσε η Ελληνική Εταιρεία Φιλοσοφικών Μελετών, σε συνεργασία με την Ένωση Ελλήνων Φυσικών και τη Διεθνή Επιστημονική Εταιρεία Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας, από 7 -8 Μαρτίου 2012 στην Αθήνα, με θέμα: «Φιλοσοφία και Κοσμολογία». Η Ανακοίνωσή μου είχε τον εξής τίτλο: «Η επικαιρότητα των κοσμολογικών απόψεων των Προσωκρατικών»

2. ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

1. Την 10η Ιουνίου 2011, ώρα 18:00-20:00 και την 11η Ιουνίου του ίδιου έτους, ώρα 17:00-19:00, στην αίθουσα διαλέξεων του Ξενοδοχείου Amarilia στο Καβούρι έδωσα δύο διαλέξεις, με θέμα: «Οι κυριότερες θεωρίες των αρχαίων Ελλήνων φιλοσόφων από τους Προσωκρατικούς ως τον Αριστοτέλη», στο πλαίσιο της επίσκεψης, που πραγματοποίησε μια ομάδα 12 Γάλλων καθηγητών μέσης εκπαίδευσης στην Αθήνα από τις 09 μέχρι τις 13 Ιουνίου. Τις διαλέξεις οργάνωσε ο κ. Θ. Λασκαράτος, υπεύθυνος επί των πολιτιστικών εκδηλώσεων του ταξιδιωτικού γραφείου PAM TOURS DMC. *ATHENS CLASSIC MARATHON: The Official Travel Agency for Greece*, 28 Oktovriou Str. – 106 82 Athens, Tel:+30 210 92 29 294, 210 92 29 269, Fax: +30 210 92 41 803, Email: pamtours@pamtours.gr, Http://www.pamtours.gr.
2. Την 17η Μαρτίου 2012 και ώρα 9.30 π.μ. – 10 π.μ. μίλησα στον Ραδιοφωνικό Σταθμό της Εκκλησίας της Ελλάδος με θέμα: «Η φιλοσοφία της παιδείας κατά τον Αριστοτέλη». Την ομιλία διοργάνωσε η δημοσιογράφος κυρία Αντωνέλλου.
3. Την 17η Μαρτίου 2012 και ώρα 9.30 π.μ. – 10 π.μ. μίλησα στον Ραδιοφωνικό Σταθμό της Εκκλησίας της Ελλάδος με θέμα: «Η φιλοσοφία της παιδείας κατά τον Αριστοτέλη». Την ομιλία διοργάνωσε η δημοσιογράφος κυρία Αντωνέλλου.

3. ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

1. Την 21η Φεβρουαρίου 2011 έδωσα συνέντευξη στην γαλλική τηλεόραση, και συγκεκριμένα στο κανάλι France 3 – Via Stella (το δορυφορικό κανάλι της γαλλικής δημόσιας ρ /τ για τη Μεσόγειο), με θέμα: «Ποιες ιδέες των αρχαίων Ελλήνων φιλοσόφων αποτελούν τα θεμέλια της σύγχρονης δημοκρατίας;», στο πλαίσιο της θεματικής «Η κληρονομιά των μεγάλων Ελλήνων φιλοσόφων στον σύγχρονο κόσμο». Τη συνέντευξη διοργάνωσε η Ελληνική Γραμματεία επικοινωνίας, Γενική Γραμματεία ενημέρωσης, Διεύθυνση Διεθνών Δημοσίων Σχέσεων, Φραγκούδη 11 & Αλ. Πάντου, 10163 Καλλιθέα. Υπεύθυνος κ. Ι. Μπουμπούκης. Τηλ. 2109098547, 2131318547. ΦΑΞ: 2109098313, 344 & 2131318313. e-mail: ibouboukis@minpress.gr.

2. ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΕΚΠΑ

1. Την 30 - 9 – 2011 η Γενική Συνέλευση του Τμήματος Φ.Π.Ψ. με όρισε αναπληρωματικό εκπρόσωπο του Τμήματος στην Πανεπιστημιακή Σύγκλητο για το Ακαδημαϊκό έτος 2011 – 2012.

2. Την 23 – 11 – 2011 η Γενική Συνέλευση του Τμήματος Φ.Π.Ψ. με όρισε ως μέλος της Επιτροπής Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΜΟ.Δ.Ι.Π.), αρχομένης από το Ακαδημαϊκό έτος 2011 κ.ε.

3. Την 6 – 4 – 2012 η Γενική Συνέλευση του Τμήματος Φ.Π.Ψ. με όρισε ως τακτικό μέλος της Επιτροπής Διενέργειας Διαγωνισμού για την προμήθεια γραφικής ύλης και αναλωσίμων.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

42. *Οί Προσωκρατικοί,* Αθήνα 2011, σελ. 278.

Ε. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ

42. *Οί Προσωκρατικοί,* Αθήνα 2011, σελ. 278. Πρόκειται για βελτιωμένη και επαυξημένη κατά πενήντα σελίδες έκδοση του ομότιτλου έργου που είχε δημοσιευθεί για πρώτη φορά το 2009. Στη δεύτερη έκδοση του ανωτέρω έργου γίνεται λεπτομερέστερη ανάλυση ωρισμένων ζητημάτων, όπως οι θεωρίες του Αναξιμάνδρου περί εξελίξεως των ειδών και περί της ισορροπίας της γης στο κέντρο του σύμπαντος εν μέσω αντιθέτων δυνάμεων άπωσης, η έννοια του ηρακλείτειου λόγου, η διήγηση του Παρμενίδη περί του φυσικού κόσμου, τα παράδοξα του Ζήνωνος και οι επιδράσεις που αυτά άσκησαν στους μεταγενεστέρους διανοητές, οι κοσμολογικές και γνωσιολογικές απόψεις του Εμπεδοκλῆ, η ατομική θεωρία του Λεύκιππου και του Δημόκριτου, καθώς επίσης το φύσει και το θέσει δίκαιο στη διδασκαλία των Σοφιστών.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΣΙΛΑΡΟΣ

I. ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

1. Γεννήθηκα στις 3 Αυγούστου 1958 στην Αθήνα.
2. Στοιχειώδης και Μέση Εκπαίδευση: 1964–1976 στην Αθήνα: Απολυτήριο «άριστα».
3. Ανώτατες Σπουδές: (1976-1980) Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών (Τμήμα Φιλολογικό, Πτυχίο «άριστα»).
4. Μεταπτυχιακές Σπουδές: (1981-1987) Πανεπιστήμιο Αμβούργου. Ινστιτούτο Αρχαίας Ελληνικής και Λατινικής Φιλολογίας της Σχολής Ιστορικών Επιστημών (με υποτροφία του Κληροδοτήματος «Αλ. Λοβέρδος» της Ακαδημίας Αθηνών). Στο πλαίσιο των μεταπτυχιακών μου σπουδών παρακολούθησα τα μαθήματα των καθηγητών: W. Bühler, K. Alpers, W. Ludwig, P. Herrmann, A. Καμπύλη και της κυρίας I. Biezunska-Małowist.
5. Διδακτορική διατριβή (1987): «Der Gebrauch des Genetivus absolutus bei Apollonios Rhodios im Verhältnis zu Homer». Επόπτης ο Καθηγητής Winfried Bühler. Η εργασία αυτή δημοσιεύθηκε στην σειρά επιστημονικών διατριβών του Σαριπολείου Κληροδοτήματος της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπ. Αθηνών: Βιβλιοθήκη Σοφίας Ν. Σαριπόλου, τόμ. 91, Αθήνα 1993.
6. Στρατιωτική θητεία: 1987-1989
7. Διορισμός στην Β/θμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο Λίμνης Ευβοίας): 1.9.1989 και απόσπαση στο ΚΕΕΕΣ της Ακαδημίας Αθηνών από 1.7.1990 - 21.1.1994.
8. Διορισμός μου βάσει του Π.Δ. 407/80 ως ειδικού επιστήμονα στο Τμήμα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης: 1.10.1989 - 31.8.1992.
9. Εκλογή μου ως Λέκτορα του Τομέα Κλασικών Σπουδών του Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης (ΦΕΚ 138/2.11.1993) και ανάληψη καθηκόντων στις 21.1.1994.
10. Εκλογή μου σε θέση ερευνητή Γ΄ βαθμίδας του ΠΕ 10 Κλάδου στο ΚΕΕΕΣ της Ακαδημίας Αθηνών (ΦΕΚ 201/17.10.1994) και ανάληψη καθηκόντων την 1.12.1994. Παραίτηση στις 11.11.1997 (ΦΕΚ 222/15.12.97) σε εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 2530/1997 περί ασυμβιβάστου κατοχής δεύτερης οργανικής θέσης στον δημόσιο τομέα για μέλη ΔΕΠ των ΑΕΙ.
11. Ανανέωση της θητείας μου ως Λέκτορα του Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης (ΦΕΚ 167/24.10.1996) για το διάστημα από 2.11.1996 - 2.11.2000.
12. Μετάταξη στο ΚΕΕΕΣ της Ακαδημίας Αθηνών από το Τμήμα Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης (ΦΕΚ 198/10.8.2000) και ανάληψη υπηρεσίας την 15.9.2000
13. Εκλογή μου ως Επίκουρου Καθηγητή του Τομέα Κλασικής Φιλολογίας του Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών (ΦΕΚ 315/13.12.2001) και ανάληψη καθηκόντων την 17.12.2001.
14. Επιλογή μου ως μέλους Συνεργαζόμενου Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΣΕΠ) και ανάθεση των καθηκόντων του Συντονιστή για την Θεματική Ενότητα «Γράμματα Ι: Αρχαία Ελληνική και Βυζαντινή Φιλολογία» (ΕΛΠ 21) του Προγράμματος Σπουδών «Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό» του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ) την 25.4.2005.
15. Μονιμοποίηση στην βαθμίδα του Επίκουρου Καθηγητή του Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών (ΦΕΚ 308/9.5.2007)
16. Εκλογή μου ως Αναπληρωτή Καθηγητή της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας του Τομέα Φιλοσοφίας του Τμήματος Φ.Π.Ψ. του Πανεπιστημίου Αθηνών (ΦΕΚ 1161/29.12.2008 τ. Γ΄) και ανάληψη καθηκόντων την 7.1.2009.

II. ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

α. ΒΙΒΛΙΑ

1. *Der Gebrauch des Genetivus absolutus bei Apollonios Rhodios im Verhältnis zu Homer,* (Diss. Hamburg 1987), *Bibliothek Sophia Saripolos* 91, Athen 1993.

Βιβλιοκρισίες:
- S. Jackson, *The Classical Review* 45 (1995) 238-240.
-A. Rengakos, *Gnomon* 68 (1996) 642-644.
-L. de Lannoy, *Mnemosyne* 52.3 (1999) 348-354.
Παραπομπές:
- P. Dimitropoulos, *Untersuchungen zum finalen Genetiv des substantivierten Infinitivs bei Thukydides*, *Commentationes Humanarum Litterarum* 114, Helsinki 1999, σελ. 40, σημ. 277, σελ. 41-42, σημ. 292, σελ. 104.
- C. Dalimier, *Apollonius Dyscole. Traité des Conjonctions. Introduction, Texte, Traduction et Commentaire, Histoire des Doctrines de l´Antiquité Classique* 25, Paris 2001, σελ. 290, σημ. 4.
- K. Spanoudakis, *Philitas of Cos*, *Mnemosyne Suppl.* 229, Leiden 2002, σσ. 163 κ.ε., 166
- Γ. Κάρλα, «Μεταφράζοντας μετοχές σε δημώδη λόγο το 1600», στα *Πρακτικά του 4ου Διεθνούς Συνεδρίου Neograeca Medii Aevi* (Νοέμβριος 1997, Λευκωσία), Ηράκλειο 2002, 185-205, σελ. 191, σημ. 33.
- M. Buijs, *Clause Combining in Ancient Greek Narrative Discourse. The Distribution of Subclauses and Participial Clauses in Xenophon's Hellenica and Anabasis*. *Mnemosyne Suppl.* 260, Leiden – Boston 2005, σελ. 3 και στην Βιβλιογραφία (σελ. 267).
- R. B. Martinez Nieto, „Jackson, Steven, *Mailny Apollonius: Collected Studies*. Amsterdam, Hakkert 2004. 141 pp.", *Emerita* 74 (2006), σσ. 376, 377.
Μνείες:
- *Année Philologique* 64 (1993), Nº 273
-- *Gnomon* 66 (1994): Bibliographische Beilage Nr. 4, σελ. 148
- G. Paduano & M. Fusillo, *Apollonio Rodio. Le Argonautiche*. Introduzione e commento di G. P. e M. F., traduzione di G. P., Milano 1998³, ανατ. 1999, σελ. 72.
-- *Bibliographie Linguistique de l´Année 1996 – Linguistic Bibliography for the Year 1996*. Published by the Permanent International Committee of Linguistics, Dordrecht / Boston / London 2000, σελ. 360.
-- *Bibliographie Linguistique de l´Année 1999 – Linguistic Bibliography for the Year 1999*. Published by the Permanent International Committee of Linguistics, Dordrecht / Boston / London 2003, σελ. 313.
- A. Borgogno, *Apollonio Rodio, Argonautiche*, Milano: Mondadori 2007, σελ. LXXXIV.
Και στις ιστοσελίδες:
-- A Hellenistic Bibliography: Apollonius of Rhodes
http://sites.google.com/site/hellenisticbibliography/hellenistic/apollonius-of-rhodes
-- *The Bryn Mawr Classical Review* 96.6.10:
http://ccat.sas.upenn.edu/bmcr/1996/96.06.10.html
--A Bibliography on Ancient Greek Linguistics (Universiteit Utrecht):
http://partner.library.uu.nl/vkc/antiquity/knowledgeportal/Wiki/Clause%20Types.aspx

2. *Ἀπολλωνίου Ροδίου Ἀργοναυτικῶν Α'. Εἰσαγωγή, Ἀρχαῖο Κείμενο, Μετάφραση, Σχόλια*, (Ἀκαδημία Ἀθηνῶν. Βιβλιοθήκη Ἀ. Μανούση 6), Ἀθῆναι: Κέντρον Ἐρεύνης τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς Γραμματείας 2004.

Μνείες:
- *Année Philologique* 75 (2004), σελ. 32 [λήμμα: 75-00245]
- *Gnomon* 77 (2005): Bibliographische Beilage Nr. 4, σελ. 146
- A. Köhnken, "Apollonius' Argonautica", in: J. J. Clauss & M. Cuyeprs (eds.), *A Companion to Hellenistic Literature*, Wiley-Blackwell 2010, 136-149, σελ. 149 & 530 (στην Βιβλιογραφία)
Και στην ιστοσελίδα:
-- A Hellenistic Bibliography: Apollonius of Rhodes
http://sites.google.com/site/hellenisticbibliography/hellenistic/apollonius-of-rhodes
Παραπομπή:
- J.C.B. Petropoulos, *Kleos in a minor key: the Homeric education of a little prince*, Hellenic Studies vol. 45, Harvard: Center for Hellenic Studies 2011, σελ. 137, σημ. 37.

3. *Καλλιμάχου Ὕμνος εις Δία*. Εισαγωγή, κείμενο, μετάφραση, ερμηνευτικός σχολιασμός, Αθήνα: Βιβλιοθήκη Αρχαίων Συγγραφέων (επιμ. Ν. Μπεζαντάκος), εκδ. Δαίδαλος - Ι. Ζαχαρόπουλος (υπό εκτύπωση).

β. ΑΡΘΡΑ

1. «Πολιτική Μυθολογία. Από τον Ησίοδο έως τον *Πολιτικό* του Πλάτωνος», στον τόμο: *Η Πολιτική και ο Πολιτικός*, Διεθνής Εταιρεία Ελληνικής Φιλοσοφίας (έκδ.), Αθήνα 1990, σσ. 37-47.

2. «Η Ελληνική μυθολογία στο έργο του Γεωργίου Γεμιστού Πλήθωνος», *Βυζαντιναί μελέται* 4 (1992) 646-671 (Ανακοινώθηκε στο Γ΄ Διεθνές Επιστημονικό Βυζαντινό Συνέδριο, Μυστράς 5-6.10.1991).

Παραπομπές:
- H. Hunger, "Der Mythos der Hellenen in byzantinischem Ambiente", *BZ* 88 (1995) 23-37, ειδ. σελ. 34.
- I. P. Medvedev, *Vizantijskij Gumanism XIV-XV υυ*., Sankt-Peterburg: «ALETEIJA» 1997 (Serija Vizantijskaja Biblioteka), σ. 204, σημ. 68.
- Χ. Μπαλόγλου, *Πληθώνεια οικονομικά μελετήματα*, Αθήνα 2001, σ. 191.
- Χ. Μπαλόγλου, «Οι θεσμοί της αρχαίας Σπάρτης στο έργο του Πλήθωνος» *Νέα Κοινωνιολογία* 35, Φθινόπωρο 2002, 63-88, σελ. 71, σημ. 49 και σελ. 78 (Βιβλιογραφία).
- Γ. Ζωγραφίδης, "Ο Παντοκράτωρ Ζευς του Πλήθωνος: Ενολογία, μοναρχία, πολυθεϊσμός", *Αριάδνη* 10 (2004) 101-134, ειδικ., σελ. 110, σημ. 31.
- Δ. Κ. Χατζημιχαήλ, *Γεωργίου Γεμιστού Πλήθωνος Νόμων Συγγραφή*, Εισαγωγή, Μετάφραση, Σχόλια. Πρόλογος: Diether Roderich Reinsch, Θεσσαλονίκη [Βυζαντινοί Συγγραφείς 7]: Εκδόσεις Ζήτρος 2005, σελ. 424, σχ. 64 – σελ. 426, σχ. 71 – σελ. 427, σχ. 75 – σελ. 444, σχ. 147 – σελ. 448, σχ. 161 – σελ. 449, σχ. 166 – σελ. 460, σχ. 215 – σελ. 460, σχ. 216.

3. «Fränkels metrisches Schema bei Apollonios Rhodios: Untersuchungen zum Zusammenfallen der metrischen Grenzen einer absoluten Partizipialkonstruktion mit den Zäsuren und Dihäresen des Hexameters», *Αθηνά* 81 (1993) 149–171.

Μνείες:
-*Année Philologique* 64 (1993), Nº 274
- *Gnomon* 66 (1994): Bibliographische Beilage Nr. 4, σελ. 148.
- A. Borgogno, *Apollonio Rodio, Argonautiche*, Milano: Mondadori 2007, σελ. LXXXIV.

Και στην ιστοσελίδα:
-- A Hellenistic Bibliography: Apollonius of Rhodes
http://sites.google.com/site/hellenisticbibliography/hellenistic/apollonius-of-rhodes

4. «Τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα (Καλλιμάχου Επιγρ. 1 Pf. = 54 G.-P. = Π.Α. 7.89)», στα *Πρακτικά του πρώτου Πανελλήνιου και Διεθνούς Συνεδρίου Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας* (23-26 Μαΐου 1994), Ελληνική Ανθρωπιστική Εταιρεία: *Μελέτες και Έρευνες* 38, Αθήνα 1997, σσ. 587-606.

Μνεία:
- Hellenistic Bibliography: Callimachus (στην ιστοσελίδα):
http://sites.google.com/site/hellenisticbibliography/hellenistic/callimachus

5. «Παράλληλα μοτίβα της αλληγορίας του Προδίκου του Κείου για την εκλογή του Ηρακλή στο δίστρατο», στα *Πρακτικά του Διεθνούς Συμποσίου Κέα - Κύθνος: Ιστορία και Αρχαιολογία* (22-25 Ιουνίου 1994), Κέντρον Ελληνικής και Ρωμαϊκής Αρχαιότητος του Ε.Ι.Ε, *Μελετήματα* 27, Αθήνα 1998, σσ. 99-107.

Βιβλιοπαρουσίαση:
- G. Shipley, *The Classical Review* 53 (2003) 132-134, ειδικ. 133
Και στην ιστοσελίδα: http://www3.oup.co.uk/clrevj/hdb/Volume_53/Issue_01/pdf/530132.pdff
Μνεία:
- *Année Philologique* 70 (2001), σελ. 430 και σελ. 611 (λήμμα 70-06453)
- M. Caskey, "Deux Cyclades: Kéos et Kythnos", *Dialogues d' Histoire Ancienne* 20.2 (1994) 305-318, σελ. 315
- G. Petrone – A. Casamento, *Lo spettacolo della giustizia: le orazioni di Cicero*, [*Leuconoe* vol. 10], Palermo 2006, σελ. 270.

6. «*Ὥσπερ ἡγεμὼν ἐν μελίτταις*. Η μέλισσα ως σύμβολο της βασιλικής εξουσίας στην *Κύρου Παιδεία*», στον τόμο: *Lesarten. Festschrift für Athanasios Kambylis zum 70. Geburtstag dargebracht von Schülern, Kollegen und Freunden*, hrsg. von I. Vassis, G. S. Henrich, D. R. Reinsch, Berlin–New York 1998, σσ. 12–32.

Βιβλιοκρισίες:
- E. Papaioannou, *Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik* 49 (1999) 320-327, βλ. ειδικ. σ. 321
- *Südost Forschungen* 58 (1999) 441
Παραπομπές:
- Α. Μαρκόπουλος, «*Κύρου Παιδεία* και *Βίος Βασιλείου*: Ένας πιθανός συσχετισμός», *Σύμμεικτα* 115 (2002) 91-108, ειδικ. σ. 100, σημ. 53 και σ. 106, σημ. 80.
- Vana Nicolaïdou-Kyrianidou, «Autorité et obéissance: le maître idéal de Xénophon face à son idéal de prince», στο *Xénophon et Socrate. Actes du colloque d'Aix-en-Provence (6-9 novembre 2003)*. Textes réunis et publiés par Michel Narcy et Alonso Tordesillas. Paris, Librairie philosophique J. Vrin, 2007 (Bibliothèque d'histoire de la philosophie). Σελ. 224 σημ. 224.
Μνεία:
- *Gnomon* 70 (1998): Bibliographische Beilage Nr. 3, σελ. 85-86 & 106.

7. «Zu Xenophons Kyrupädie 5.1.26», *Philologus 143.2 (1999) 348-352*

Μνείες:
- *Année Philologique* 70 (1999), σελ. 111, λήμμα 70-06457.
- *Gnomon* 72 (2000): Bibliographische Beilage Nr. 3, σελ. 115

Και στην ιστοσελίδα:
- *Bibliographie Complète de Xénophon d´Athènes*, préparée par: L. L´Allier et R. Venne, σελ. 248, λήμμα 2351:
http://www3.sympatico.ca/lallier.louis/Bibliographie/Bibliographie_complete_xenophon.pdf

8. «*Ως δεινήν τινα λέγεις δύναμιν του φιλήματος είναι*: Ο Ξενοφών για το φίλημα ως μορφή εξουσίας» *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*. Ειδικό τεύχος: *Ιστορία και κοινωνικές επιστήμες*. Αφιέρωμα: *Σεξουαλικότητα και εξουσίες*, τόμος ΙΑ΄, τεύχος 44 (2005) 175-201.

Μνείες:
-- *Gnomon* 79 (2007): Bibliographische Beilage Nr. 1, σελ. 13.

9. „Zwei kritische Bemerkungen zu Apollonios Rhodios", *Πλάτων* 54 (2004/2005) 64-68.

Μνείες:
-- *Gnomon* 79 (2007): Bibliographische Beilage Nr. 1, σελ. 6.

10. «Επική σύμβαση και ελληνιστική τεχνοτροπία στα *Αργοναυτικά* του Απολλωνίου του Ροδίου», στον συλλογικό τόμο: *Αλεξανδρινή Μούσα. Συνέχεια και νεωτερισμός στην Ελληνιστική ποίηση* (επιμ. Φ. Μανακίδου & Κ. Σπανουδάκης, πρόλογος Α. Ρεγκάκος), Αθήνα 2008, 221-272.

Μνείες:
- *Gnomon* 81 (2009), Bibliographische Beilage 3, σελ. 38 και 47.

Και στην ιστοσελίδα:
-- A Hellenistic Bibliography: Apollonius of Rhodes
http://sites.google.com/site/hellenisticbibliography/hellenistic/apollonius-of-rhodes

II.2. Μετάφραση επιστημονικού βιβλίου

H. Hunger, *Ο κόσμος του βυζαντινού βιβλίου. Γραφή και ανάγνωση στο Βυζάντιο*, Αθήνα, Ινστιτούτο του Βιβλίου - Μ. Καρδαμίτσα, 1995 (τίτλος πρωτοτύπου: *Schreiben und Lesen in Byzanz. Die byzantinische Buchkultur*, München, C. H. Beck, 1989).

Παραπομπές:
- K. Staikos, *The History of the Library in Western Civilization: from Constantine the Great to Cardinal Bessarion*, New Castle: Oak Knoll Press 2007, σελ. 149 (σημ. 47), σελ. 266 (σημ. 14).

III. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

1. Πανεπιστήμιο Κρήτης: 1989 - 1992 ως ειδικός επιστήμονας (Π.Δ. 407/80)

Χ.Ε. 1989–1990: ΑΕΦ 362 Καλλιμάχου *Επιγράμματα* (Σ)
Ε.Ε. 1990: ΑΕΦ 10Β Αρχαία Ελληνική Θεματογραφία (Α)
Ε.Ε. 1990: ΑΕΦ 242 Πλάτωνος *Πολιτικός* (Π)

Χ.Ε. 1990-91: ΑΕΦ 211 Ηρόδοτος (Π)
Ε.Ε. 1991: ΑΕΦ 10Β Αρχαία Ελληνική Θεματογραφία (Α)
Ε.Ε. 1991: ΑΕΦ 40 Αρχαία Ελληνική Μετρική (Α)

Χ.Ε. 1991-92: ΑΕΦ 10Α Αρχαία Ελληνική Θεματογραφία (Α)
Ε.Ε. 1992: ΑΕΦ 216 Θουκυδίδης (Π)
Ε.Ε. 1992: ΑΕΦ 300 Προβλήματα ελληνιστικού και μεταγενέστερου έπους (Σ)

2. Πανεπιστήμιο Κρήτης: 1993 - 2000 ως Λέκτορας

Χ.Ε. 1993-94: ΑΕΦ 188 Ξενοφώντος *Ελληνικά* (Π)
Ε.Ε. 1994: ΑΕΦ 186 Ηροδότου *Ιστορίαι* (Π)
Ε.Ε. 1994: ΑΕΦ 320 Καλλίμαχος (Σ)

Χ.Ε. 1994-95: ΑΕΦ 010 Αρχαία Ελληνική Θεματογραφία (Α)
Χ.Ε. 1994-95: ΑΕΦ 106 Απολλωνίου Ροδίου *Αργοναυτικά Γ΄* (Π)
Ε.Ε. 1995: ΑΕΦ 020 Αρχαία Ελληνική Θεματογραφία (Α)

Χ.Ε. 1995-96: ΑΕΦ 010 Αρχαία Ελληνική Θεματογραφία (Α)
Χ.Ε. 1995-96: ΑΕΦ 300 Η αφηγηματική τεχνική στα *Αργοναυτικά* του Απολλωνίου (Σ)
Ε.Ε. 1996: ΑΕΦ 269 Ξενοφώντος *Κύρου Παιδεία* (Π)

[Κατά το Ε.Ε. 1996 μου ανατέθηκε και η διδασκαλία του μαθήματος: «Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Γλώσσα» για τους φοιτητές της Σχολής Θετικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Κρήτης στο Ηράκλειο]

Χ.Ε. 1996-97: ΑΕΦ 010 Αρχαία Ελληνική Θεματογραφία (Α)
Χ.Ε. 1996-97: ΑΕΦ187 Θουκυδίδης (Π)

Ε.Ε. 1997: Εκπαιδευτική άδεια

Χ.Ε. 1997-98: ΑΕΦ 010 Αρχαία Ελληνική Θεματογραφία (Α)
Χ.Ε. 1997-98: ΑΕΦ: 315 Καλλιμάχου *Ύμνοι*: ζητήματα παράδοσης και νεωτερισμού
Ε.Ε. 1998: ΑΕΦ 050 Αρχαία Ελληνική Μετρική (Α)
Ε.Ε. 1998: ΑΕΦ 188 Ξενοφώντος *Ελληνικά* (Π)

Χ.Ε. 1998-99: ΑΕΦ 010 Αρχαία Ελληνική Θεματογραφία (Α)
Χ.Ε. 1998-99: ΑΕΦ 370 Απηχήσεις του πρώιμου ελληνικού έπους στον Απολλώνιο Ρόδιο
Ε.Ε. 1999: ΑΕΦ 269 Ξενοφώντος *Κύρου Παιδεία* (Π)
Ε.Ε. 1999: ΑΕΦ 343 Το πρότυπο του ιδανικού ηγεμόνος στην *Κύρου Παιδεία*(Σ)

Χ.Ε. 1999-2000: ΑΕΦ 010 Αρχαία Ελληνική Θεματογραφία (Α)
Χ.Ε. 1999-2000: ΑΕΦ 128 Αλεξανδρινή ποίηση (Ανθολόγιο) (Π)
Ε.Ε. 2000: ΑΕΦ 186 Ηροδότου *Ιστορίαι* (Π)
Ε.Ε. 2000: ΑΕΦ 316 Καλλιμάχου *Επιγράμματα* (Σ)

3. Πανεπιστήμιο Αθηνών 2002 κ.ε - ως Επίκουρος.

Ε.Ε. 2002: ΦΑ 02 Αρχαία Ελληνική Θεματογραφία (Α)
Ε.Ε. 2002: ΦΑ 25 Θουκυδίδης (Π)

Χ.Ε. 2002-2003: ΦΑ 03 Αρχαία Ελληνική Θεματογραφία (Α)
Χ.Ε. 2002-2003: ΦΑ 24 Ελληνιστική Ποίηση (Π)
Χ.Ε. 2002-2003: ΦΑ 82 Τα καλλιμάχεια χαρακτηριστικά των *Αργοναυτικών* του Απολλωνίου του Ροδίου (Σ)
Ε.Ε. 2003: ΦΑ 04 Ηρόδοτος

Χ.Ε. 2003-2004: ΦΑ 03 Αρχαία Ελληνική Θεματογραφία (Α)
Χ.Ε. 2003-2004: ΦΑ 24 Ελληνιστική Ποίηση (Π)
Χ.Ε. 2003-2004: ΦΑ 82 Οι *Ύμνοι* Καλλιμάχου και η παρέκκλιση από τον συμβατικό υμνικό/επικό τρόπο (Σ)
Ε.Ε. 2004: ΦΑ 04 Ηρόδοτος

Χ.Ε. 2004-2005: ΦΑ 05 Αρχαία Ελληνική Θεματογραφία (Α)
Χ.Ε. 2004-2005: ΦΑ 24 Ελληνιστική Ποίηση (Π)
Ε.Ε. 2005: ΦΑ 25 Θουκυδίδης (Π)
Ε.Ε. 2005: ΦΑ 82 Η τεχνική των παρομοιώσεων στα *Αργοναυτικά* του Απολλωνίου του Ροδίου (Σ)

Χ.Ε. 2005-2006: ΦΑ 04 Ηρόδοτος (Π)
Χ.Ε. 2005-2006: ΦΑ 24 Ελληνιστική Ποίηση (Π)
Χ.Ε. 2005-2006: ΦΑ 27 Θουκυδίδης (Π)
Ε.Ε. 2006: ΦΑ 82 Οι *Ύμνοι* Καλλιμάχου και η παρέκκλιση από τον συμβατικό υμνικό/επικό τρόπο (Σ)

Χ.Ε. 2006-2007: ΦΑ 01 Ξενοφώντος *Ελληνικά* (Π)
Χ.Ε. 2006-2007: ΦΑ 03 Αρχαία Ελληνική Θεματογραφία (Α)
Χ.Ε. 2006-2007: ΦΑ 24 Ελληνιστική Ποίηση (Π)
Ε.Ε. 2007: ΦΑ 02 Αρχαία Ελληνική Θεματογραφία (Α)
Ε.Ε. 2007: ΦΑ 82 Οι *Ύμνοι* του Καλλιμάχου (Σ)

Χ.Ε. 2007-2008: ΦΑ 26 Πλάτωνος *Πολιτικός* (Π)

Χ.Ε. 2007-2008: ΦΑ 27 Θουκυδίδης (Π)
Χ.Ε. 2007-2008: ΦΑ 05 Ξενοφώντος *Ελληνικά* (Π)
Ε.Ε. 2008: ΦΑ 82 Η τεχνική των παρομοιώσεων στα *Αργοναυτικά* του Απολλωνίου του Ροδίου (Σ)
Ε.Ε. 2008: ΦΑ 31 Θουκυδίδης (Π)

Χ.Ε. 2008-2009: ΦΑ 05 Ξενοφώντος *Ελληνικά* (Π)
Χ.Ε. 2008-2009: ΦΑ 30 Πλάτων (Π)

4. Πανεπιστήμιο Αθηνών 2009 κ.ε - ως Αναπληρωτής.

Ε.Ε. 2009: ΦΑ 29 Ηρόδοτος (Π)
Ε.Ε. 2009: ΦΑ 31 Θουκυδίδης (Π)
Ε.Ε. 2009: ΦΑ 82 Η τεχνική των παρομοιώσεων στα *Αργοναυτικά* του Απολλωνίου του Ροδίου (Σ)

Χ.Ε. 2009-2010: ΦΑ 05 Ξενοφώντος *Ελληνικά* & Θεματογραφία (Π & Α)
Χ.Ε. 2009-2010: ΦΑ 30 Πλάτων (Π)
Ε.Ε. 2010: ΦΑ 06 Θεματογραφία (Α)
Ε.Ε. 2010: ΦΑ 29 Ηρόδοτος (Π)
Ε.Ε. 2010: ΦΑ 31 Θουκυδίδης (Π)

Χ.Ε. 2010-2011: ΦΑ 100 Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (Π)
Χ.Ε. 2010-2011: ΦΑ 30 Πλάτων (Π)
Ε.Ε. 2011: ΦΑ 200 Ξενοφώντος Κύρου Παιδεία (Π)
Ε.Ε. 2011: ΦΑ 29 Ηρόδοτος (Π)
Ε.Ε. 2011: ΦΑ 31 Θουκυδίδης (Π)

Χ.Ε. 2011-2012: ΦΑ 100 Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (Π)
Χ.Ε. 2011-2012: ΦΑ 30 Πλάτων (Π)
Ε.Ε. 2012: ΦΑ 200 Ξενοφώντος Κύρου Παιδεία (Π)
Ε.Ε. 2012: ΦΑ 31 Θουκυδίδης (Π)

4. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ) 2005 κ.ε.

Συντονιστής της Θ.Ε. ΕΛΠ 21: *Γράμματα Ι: Αρχαία Ελληνική και Βυζαντινή Φιλολογία* κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2005/2006, 2006/2007, 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010, 2011/2012 και μέλος ΣΕΠ 2010/2011.

IV. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

1. Πανεπιστήμιο Αμβούργου: 1985-87 (συνολικά 12 μήνες): έμμισθη ερευνητική απασχόληση στο πρόγραμμα «Ελληνικά Ετυμολογικά Λεξικά» υπό την διεύθυνση του Καθηγ. Klaus Alpers.
2. Ακαδημία Αθηνών, Κέντρον Εκδόσεως Έργων Ελλήνων Συγγραφέων (ΚΕΕΕΣ): 1990-1994 ως απεσπασμένος από το ΥΠΕΠΘ, 1994 - 1997 ως Ερευνητής Γ΄ Βαθμίδας. Συμμετοχή στο πρόγραμμα μεταφράσεων στις σειρές «Βιβλιοθήκη Ελλήνων Συγγραφέων» και «Βιβλιοθήκη Α. Μανούση». Ολοκλήρωση της μετάφρασης και των Σχολίων του Α΄ Βιβλίου των *Αργοναυτικών* του Απολλωνίου Ροδίου και αποδοχή πρότασης της Εφορευτικής Επιτροπής του ΚΕΕΕΣ (σήμερα ΚΕΕΛΓ) για την μετάφραση και τον ερμηνευτικό σχολιασμό ολόκληρου του έπους (Βιβλία Β, Γ, Δ).
3. Μεταγραφή και κριτική αποκατάσταση του ανέκδοτου λεξικογραφικού συμπιλήματος του Κωνσταντίνου Αραβίτου (15ος αιώνας). Το κείμενο αυτό αποτελείται από ένα μεγάλο αριθμό σπάνιων γλωσσών (glossae), επεξεργασμένων σε μικρές θεματικές ενότητες. Η αξία του έγκειται και στο γεγονός ότι μας παραδίδει άγνωστα από αλλού αποσπάσματα αρχαίων συγγραφέων. Προετοιμάζεται σχολιασμένη έκδοση.
4. Συγκέντρωση και αξιοποίηση υλικού (άρθρων και μελετών) σχετικού με την *Κύρου Παιδεία* του Ξενοφώντος, με σκοπό την σύνθεση μελέτης αφενός για την λειτουργία του όψιμου αυτού έργου του Αθηναίου αριστοκράτη ως πολιτικού εγχειριδίου του 4ου αιώνα π. Χ., και αφετέρου για την

μεταφορά στοιχείων της σπαρτιατικής εκπαίδευσης στην περσική ιδανική πολιτεία (σύγκριση *Κύρου Παιδείας* και *Λακεδαιμονίων Πολιτείας*).

5. Επί του παρόντος προετοιμάζω σχολιασμένη έκδοση για τον *Ύμνον εἰς Δία* του Καλλιμάχου, στο πλαίσιο ενός ευρύτερου προγράμματος μετάφρασης και έκδοσης και των έξι Ύμνων του ποιητή που επιμελείται ο καθηγητής του Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Ν. Μπεζαντάκος για τις εκδόσεις «Δαίδαλος –Ζαχαρόπουλος».

V. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΣΥΝΕΔΡΙΑ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ – ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

1. Συμμετοχή με ανακοίνωση (βλ. Δημοσιεύματα αρ. β2) στο *Γ' Διεθνές Επιστημονικό Βυζαντινό Συνέδριο* που οργανώθηκε από τις 5-6 Οκτωβρίου 1991 στον Μυστρά.

2. Συμμετοχή με ανακοίνωση (βλ. Δημοσιεύματα αρ. β4) στο *Α΄ Πανελλήνιο και Διεθνές Συνέδριο Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας,* που οργάνωσε η Ελληνική Ανθρωπιστική Εταιρεία από τις 23-26 Μαΐου 1994 στην Αθήνα.

3. Συμμετοχή με ανακοίνωση (βλ. Δημοσιεύματα αρ. β5) στο *Διεθνές Συμπόσιο Κέα-Κύθνος: Ιστορία και Αρχαιολογία,* που οργάνωσε το Κέντρον Ελληνικής και Ρωμαϊκής Αρχαιότητος του Ε.Ι.Ε από τις 22-25 Ιουνίου 1994 στην Κέα και την Κύθνο.

4. Ανακοίνωση με θέμα: «Αρχαία Ελληνική Επική Ποίηση. Από τον Όμηρο έως τον Νόννο» α) στο πλαίσιο του *Σεμιναρίου: Τα λογοτεχνικά είδη - Επική ποίηση από τον Όμηρο στον Διγενή Ακρίτη*, που οργάνωσε το Τμήμα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης σε συνεργασία με τον Δήμο Ρεθύμνου και την Ένωση Φιλολόγων του Νομού στις 12 Μαΐου 1993 στο Ρέθυμνο και β) στην σειρά διαλέξεων του Πολιτιστικού Κέντρου του Δήμου Ψυχικού με τίτλο «Θέματα του Ελληνικού Πολιτισμού», στις 3 Νοεμβρίου 1993.

5. Ανακοίνωση με θέμα: «Από τον Αλέξανδρο στην Κλεοπάτρα. Η γυναίκα στην ποίηση και την κοινωνία της Ελληνιστικής εποχής», στην *Ημερίδα: Αι αρχαίαι ημών πρόγονοι*, που οργάνωσαν τα Ερευνητικά Κέντρα της Ακαδημίας Αθηνών σε συνεργασία με τον Δήμο Αθηναίων, στις 18 Απριλίου 1994.

6. Διάλεξη με θέμα: «Ξαναδιαβάζοντας τον Ξενοφώντα». Τυπώθηκε στα *Ζητήματα Εκπαίδευσης* τ. 1. Ημερίδα Εκπαιδευτικού Προβληματισμού: «Η διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας στο Γυμνάσιο», έκδ. Νέα Εκπαιδευτήρια Γ. Μαλλιάρα, Αθήνα 1995, σελ. 23-28.

7. Έξι μαθήματα στο επιμορφωτικό πρόγραμμα: *"Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία στο Λύκειο"* των Π.Ε.Κ. Πειραιά, σχετικά με την διδακτική αξιοποίηση του «Πρωταγόρα» του Πλάτωνος (Νοέμβριος 1995 - Μάϊος 1996).

8. Τρεις διαλέξεις στον Όμιλο Αρχαιοφίλων η ΑΘΗΝΗ που πραγματοποιήθηκαν στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης Ν. Π. Γουλανδρή τον Μάρτιο 1996 με θέμα: «Η γυναίκα στα *Αργοναυτικά* του Απολλωνίου του Ροδίου».

9. Άρθρο με τίτλο: «Η διάλεκτος της Ικαρίας. Η μελέτη του γλωσσικού ιδιώματος της νήσου από τον Γεώργιο Χατζιδάκι», στο ειδικό ένθετο *Επτά Ημέρες* της εφημερίδας *Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ*, Κυριακή 21 Ιουνίου 1998, σ. 24, που ήταν αφιερωμένο στην Ικαρία.

10. Διάλεξη με θέμα: «Ο Ξενοφών και η εποχή του» στο πλαίσιο της Επιστημονικής Ημερίδας «Τα Αρχαία Ελληνικά στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση», που οργάνωσαν η Ένωση Φιλολόγων Ηρακλείου και το Τμήμα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης στο Ηράκλειο, 1 Μαρτίου 2000.

11. Διάλεξη με θέμα: «Εκπαίδευση και έρευνα στις ανθρωπιστικές σπουδές σήμερα και η προσφορά της Ε..Ε.Φ.», στο πλαίσιο του εορτασμού των 55 ετών της Εταιρείας Ελλήνων Φιλολόγων και του επιστημονικού περιοδικού «ΠΛΑΤΩΝ», που οργάνωσε η Ε.Ε.Φ. στις 18 Δεκεμβρίου 2004 στην αίθουσα του Φιλολογικού Συλλόγου «Παρνασσός».

12. Ανακοίνωση με θέμα «Ξαναδιαβάζοντας τον Ξενοφώντα» στο Διήμερο Επιμορφωτικό Σεμινάριο Φιλολόγων με θέμα «Η διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών: Θεωρητικές και Τεχνολογικές Προσεγγίσεις» που πραγματοποιήθηκε στο Λεόντειο Λύκειο Ν. Σμύρνης στις 25 & 26 Φεβρουαρίου 2005.

13. Ανακοίνωση με θέμα «Η γλώσσα της ελληνιστικής περιόδου: επιγραμματικότητα και επινοητικότητα», στην Γ΄ Ημερίδα για την Διαχρονικότητα της Ελληνικής Γλώσσας: «Από τους ελληνιστικούς χρόνους έως την ύστερη βυζαντινή περίοδο» που οργάνωσε η Ελληνική Γλωσσική

Κληρονομιά (υπό την αιγίδα του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας) στο Μέγαρο Μουσικής στις 2 Δεκεμβρίου 2005.
14. Ανακοίνωση με θέμα «Diverging Codes: The Language of Hellenistic Poetry and the *Koine*», στο πλαίσιο των Seminars on Ancient Greek Literature and Culture που οργανώθηκαν από το Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών από τις 13 -25 Αυγούστου 2007 στους Δελφούς.
15. Ανακοίνωση με θέμα «Επαναξιολογώντας τον Ξενοφώντα ως ιστοριογράφο: οι στόχοι της συγγραφής του» στην Επιστημονική Διημερίδα «Η Αρχαία Ελληνική Γραμματεία στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Συγγραφείς και Κείμενα», που οργανώθηκε από το Γραφείο Σχολικών Συμβούλων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δ΄ Αθήνας στην Εστία Ν. Σμύρνης στις 12 & 13 Μαρτίου 2010.

16. Συμμετοχή στο έργο Επιστημονικών Εταιρειών: Είμαι μέλος της *Ελληνικής Ανθρωπιστικής Εταιρείας* από το 1981, της *Εταιρείας Ελλήνων Φιλολόγων* από το 1990 (και αντιπρόεδρος του Δ.Σ. για την τριετία 2011-2014), της *Εταιρείας Ρωμαϊκών Σπουδών* από το 1991 και της *Ελληνικής Γλωσσικής Κληρονομιάς* από το 2004.

17. Συμμετοχή σε Οργανωτικές Επιτροπές Συνεδρίων: **α)** ως Γενικός Γραμματέας του Διεθνούς Συνεδρίου με θέμα: «Η Κλασική Παιδεία σήμερα. Πραγματικότητα και προοπτικές στην Ελλάδα του 21ου αιώνα», που οργάνωσε η Εταιρεία Ελλήνων Φιλολόγων από 6-8 Δεκεμβρίου 2002 στην Αθήνα, και **β)** ως Ταμίας του Διεθνούς Συνεδρίου με θέμα: «Συγγένεια, φύλο και κοινωνικό φύλο στον Ελληνικό κόσμο από την Αρχαιότητα έως τη σύγχρονη εποχή», που οργάνωσε το Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας σε συνεργασία με τα Γαλλικά Πανεπιστήμια Michel de Montaigne - Bordeaux III, Paul Valéry – Montpellier III και Nantes από 18-21 Ιουνίου 2003 στο Βόλο. Βλ. σχετικά την ιστοσελίδα: http://ausonius.u-bordeaux3.fr/volosweb γ) ως Ταμίας στο Διεθνές Συμπόσιο με θέμα: «Ο Ιωάννης και ο Θεοδόσιος Ζυγομαλάς και η εποχή τους», που οργάνωσε το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου από 1-4 Ιουνίου 2006 στο Άργος και στο Ναύπλιο.

VI. ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ:

1. 1994-2000: Συμμετοχή σε επιτροπές του Τομέα Κλασικών Σπουδών του Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης (αναγνώρισης μαθημάτων, μετεγγραφών, κατακτηρίων εξετάσεων).
2. 2000-2001: Συμμετοχή στην αναδιοργάνωση και ηλεκτρονική καταλογογράφηση της Βιβλιοθήκης του ΚΕΕΛΓ της Ακαδημίας Αθηνών (Συλλογή Κ. Κόντου).
3. 2002 κ.ε.: Συμμετοχή σε επιτροπές του Τομέα Κλασικής Φιλολογίας του Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών:
α. κατατακτηρίων εξετάσεων,
β. αναμόρφωσης προγράμματος σπουδών του Τομέα Κλασικής Φιλολογίας
γ. εξετάσεων για την εισαγωγή στον Α΄ Κύκλο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (2003/2004, 2004/2005).
δ. έκδοσης Οδηγού Σπουδών 2003-2004.
4. 2004 κ.ε.: Μέλος της Προσωρινής Γ.Σ. του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου στο Ναύπλιο.
5. 2004-2007.: α) Εξεταστής σε επιτροπές κρίσεως υποψηφιοτήτων για υποτροφίες μεταδιδακτορικών προγραμμάτων στο ΙΚΥ. β) Μέλος των Εξεταστικών Επιτροπών των μεταπτυχιακών προγραμμάτων υποτροφιών του ΙΚΥ των ακαδημαϊκών ετών 2005-2006, 2006-2007 και 2007-2008.
6. 2005-2006: Συντονιστής Γλωσσικού Γραμματισμού στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας του Ινστιτούτου Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων του ΥΠΕΠΘ.
7. 2005-2007: Μέλος της Ομάδας Εργασίας Εμπειρογνωμόνων του ΥΠΕΠΘ για την επικαιροποίηση της επιλογής του υλικού των συλλογών των σχολικών βιβλιοθηκών.
8. 2005-2012.: Συντονιστής της Θεματικής Ενότητας ΕΛΠ 21 (Γράμματα Ι: Αρχαία Ελληνική και Βυζαντινή Φιλολογία) του Π.Σ. «Ελληνικός Πολιτισμός» του ΕΑΠ.
9. 2009-2010: Μέλος της Γ.Σ. του Τμήματος Φ.Π.Ψ. και αναπληρωματικό μέλος της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Αθηνών.

10. 2009 κ.ε.: Συμμετοχή σε επιτροπές του Τομέα Φιλοσοφίας του Τμήματος Φ.Π.Ψ του Πανεπιστημίου Αθηνών:

VI. Συμμετοχή σε τριμελείς και επταμελείς επιτροπές εποπτείας και έγκρισης διδακτορικών διατριβών (επιλογή).

1. Επόπτης της εκπονούμενης διδακτορικής διατριβής της κ. Αθαν. Μπαλάφα με θέμα: «Κριτικός και ερμηνευτικός σχολιασμός των Βιβλίων 41-43 των *Διονυσιακών* του Νόννου».
2. Μέλος της τριμελούς επιτροπής εποπτείας της εγκριθείσης διδακτορικής διατριβής του κ. Νικ. Αντερρειώτη με θέμα: «Οι ευθείς λόγοι στα *Μεθομηρικά* του Κόιντου Σμυρναίου».
3. Μέλος της τριμελούς επιτροπής εποπτείας της εκπονούμενης διδακτορικής διατριβής του κ. Κωνστ. Δεληγιώργη με θέμα: «Κριτικός και ερμηνευτικός σχολιασμός των *Επιγραμμάτων* του Λεωνίδα Ταραντίνου».
4. Μέλος της τριμελούς επιτροπής εποπτείας της εγκριθείσης διδακτορικής διατριβής της κ. Χαρ. Νάτσινα με θέμα: «Το αναθηματικό επίγραμμα. *Ανθολογία Παλατινή – P. Mil. Volg. VIII 309*».
5. Μέλος της τριμελούς επιτροπής εποπτείας της εγκριθείσης διδακτορικής διατριβής της κ. Πηνελόπης Παπαδάκη με θέμα: «Ποσειδίππου του Πελαίου *Επιγράμματα. P.Mil. Vogl. VIII.309.* Λιθικά, Ιαματικά. Εισαγωγή, κριτικό υπόμνημα, μετάφραση, σχόλια».
6. Μέλος της επταμελούς επιτροπής εποπτείας της εγκριθείσης διδακτορικής διατριβής του κ. Ιωάννη Νάστου με θέμα: «Τα *Επιγράμματα* του Ασκληπιάδη του Σαμίου (Εισαγωγή – κείμενο – μετάφραση – σχόλια)».
7. Μέλος της επταμελούς επιτροπής εποπτείας της εγκριθείσης διδακτορικής διατριβής της κ. Ευθυμίας Καφρίτσα με θέμα: «Ευριπίδου *Μελαννίπη η σοφή – Μελαννίπη η Δεσμώτις.* Ερμηνευτικός σχολιασμός».
8. Μέλος της επταμελούς επιτροπής εποπτείας της εγκριθείσης διδακτορικής διατριβής της κ. Ευαγγελίας Μιμίδου με θέμα: «Ερμηνευτικός σχολιασμός των αποσπασμάτων της τραγωδίας *Αίολος* του Ευριπίδη».
9. Μέλος της επταμελούς επιτροπής εποπτείας της εγκριθείσης διδακτορικής διατριβής της κ. Φωτεινής Αδαμίδη με θέμα: «Πρόσληψη και χρήση δραματικών στοιχείων στο Αρχαίο Ελληνικό Μυθιστόρημα με έμφαση στον Ηλιόδωρο και τον Αχιλλέα Τάτιο».
10. Μέλος της επταμελούς επιτροπής εποπτείας της εγκριθείσης διδακτορικής διατριβής του κ. Χριστόφορου Νταν με θέμα: «Ο Μένανδρος και η διαπαιδαγώγηση του θεατή: Η παιδευτική λειτουργία της Μενάνδρειας κωμωδίας, όπως διακρίνεται στα θέματα και στις δραματικές τεχνικές της».
11. Επόπτης της εκπονούμενης διδακτορικής διατριβής του κ. Ηλία Ιωάννου με θέμα: «Οι τρόποι έκφρασης των χαρακτηριστικών του ιδανικού ηγεμόνα στο ξενοφώντειο corpus".

VII. Συμμετοχή σε εκλεκτορικά σώματα και τριμελείς εισηγητικές επιτροπές για την εκλογή και εξέλιξη μελών ΔΕΠ στο ΕΚΠΑ και σε άλλα ΑΕΙ.

1. Συμμετοχή σε <u>τριμελείς εισηγητικές επιτροπές</u> για την εκλογή ή την μονιμοποίηση μελών ΔΕΠ: Πανεπιστήμιο Κρήτης (στην εκλογή σε Αναπληρωτή Καθηγητή του κ. Α. Φουντουλάκη), Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου (στις εκλογές του κ. Β. Κωνσταντινόπουλου σε Αναπληρωτή Καθηγητή και της κ. Ι. Σπηλιοπούλου σε μόνιμη Επίκουρο Καθηγήτρια) και στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου (στην μονιμοποίηση στην βαθμίδα του Επίκουρου Καθηγητή του κ. Σ. Συρόπουλου).
2. Συμμετοχή σε πάμπολλα εκλεκτορικά σώματα για εκλογή και εξέλιξη μελών ΔΕΠ στα Τμήματα Φιλολογίας των Πανεπιστημίων Κρήτης, Αθηνών και Θεσσαλονίκης, στο τμήμα Φ.Π.Ψ. του Πανεπιστημίου Αθηνών, καθώς και στα Πανεπιστήμια Πελοποννήσου, Αιγαίου και Ιόνιο Πανεπιστήμιο.

Ιωάννης Καλογεράκος

Ο Ιωάννης Γ. Καλογεράκος σπούδασε φιλοσοφία στο Φιλοσοφικό Τμήμα της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών (1978-1982). Πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές στο Πανεπιστήμιο Κολωνίας (1986-1991) στη φιλοσοφία, στην κλασική φιλολογία και στα παιδαγωγικά ως υπότροφος του Ιδρύματος Σοφίας Σαριπόλου και της Γερμανικής Υπηρεσίας Μορφωτικών Ανταλλαγών (D.A.A.D.) και αναγορεύθηκε διδάκτωρ φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κολωνίας (1991). Παρακολούθησε επίσης μαθήματα φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο Βόννης (1988-1989). Δίδαξε στη Μέση Εκπαίδευση (1992-1993), αποσπάσθηκε στο Κέντρον Ερεύνης της Ελληνικής Φιλοσοφίας (Κ.Ε.Ε.Φ.) της Ακαδημίας Αθηνών (1993-1997) και διετέλεσε ερευνητής του (1997-2001)· παράλληλα δίδαξε αρχαία ελληνική φιλοσοφία στο Τμήμα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Πατρών (1999-2001). Τα έτη 2001-2007 διετέλεσε επίκουρος καθηγητής της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας στο Τμήμα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Πατρών. Από το 2007 είναι επίκουρος καθηγητής της προσωκρατικής φιλοσοφίας στο Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Η έρευνά του κινείται στον χώρο της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας, κυρίως των Προσωκρατικών, του Πλάτωνα, του Αριστοτέλη και του Νεοπλατωνισμού. Στο πεδίο των ερευνητικών του ενδιαφερόντων εμπίπτουν επίσης ζητήματα της οντολογίας, της φυσικής φιλοσοφίας, της ηθικής και της πολιτικής φιλοσοφίας. Είναι συγγραφέας των *Seele und Unsterblichkeit. Untersuchungen zur Vorsokratik bis Empedokles*, Stuttgart-Leipzig: B. G. Teubner 1996· *Λεξικόν της προσωκρατικής φιλοσοφίας / Lexicon of Presocratic Philosophy*, τ. ΙΙ [Κ-Ω], Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών 1994 (συμμετοχή σε συλλογικό έργο)· *Ο Αριστοτέλης και η σύγχρονη εποχή. Πρακτικά του Έκτου Πανελληνίου Συνεδρίου (Ιερισσός, 19-21 Οκτωβρίου 2001)*, επιμ. Ι. Γ. Καλογεράκος, Χαλκιδική: Ι.Λ.Ε.Χ. 2004. Έχει επίσης δημοσιεύσει σειρά άρθρων και βιβλιοκρισιών σχετικών με την αρχαία ελληνική φιλοσοφία σε ελληνικά και ξένα περιοδικά και συλλογικούς τόμους και έχει μεταφράσει γερμανόγλωσσα βιβλία και μελέτες με θεματική από την αρχαία ελληνική φιλοσοφία. Πρόσφατα δημοσιεύματα: "Habent sua fata libelli: Τα *Αποσπάσματα των Προσωκρατικών* και η έρευνα της προσωκρατικής φιλοσοφίας (Με αφορμή την ελληνική έκδοση του έργου)", *Φιλοσοφία* 41 (2011), σσ. 115-122· "Αγωγή και παιδεία κατά τον Δημόκριτο", στον τόμο: Θ. Π. Κόκκινος (επιμ.), *Η χάρη θέλει αντίχαρη. Αφιέρωμα στον Καθηγητή Αντώνιο Κ. Δανασσή-Αφεντάκη*, Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών 2011, σσ. 231-252

Έλση Μπακονικόλα-Γιαμά
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Ματρόζου 52, Τ.Κ. 141.21, Νέο Ηράκλειο, Αθήνα
Τηλ.2107277547/e-mail: eyiama@ppp.uoa.gr

Γνωστικό αντικείμενο: Σύγχρονη φιλοσοφία με έμφαση στη φιλοσοφία της υπάρξεως και των παραστατικών τεχνών.

Πανεπιστημιακές σπουδές:

Πτυχίο του Ιστορικού και Αρχαιολογικού τμήματος της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Πτυχίο του Γαλλικού τμήματος της Φιλοσοφικής σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Διδακτορικό δίπλωμα στη φιλοσοφία, του Πανεπιστημίου Αθηνών. Θέμα διατριβής: Η «ύπαρξη» στα ελληνικής έμπνευσης δράματα του J.Anouilh.

Γλώσσες:

Γαλλική, Αγγλική, Γερμανική

Υποτροφίες:

Υπότροφος του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών(1973-1974) με αντικείμενο την έρευνα χειρογράφων των φιλοσοφικών έργων του Π. Βράιλα-Αρμένη.

Διδακτικό έργο:

Υπαρξισμός, Αισθητική, Νεώτερη και Σύγχρονη Φιλοσοφία, Ιστορίας και Αρχαιολογίας κ.α καθώς και στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα του Τομέα Φιλοσοφίας (κατεύθυνση: Συστηματική Φιλοσοφία).

Κυριότερες δημοσιεύσεις

1. Η «ύπαρξη» στα ελληνικής έμπνευσης δράματα του Jean Anouilh, Αθήνα, 1999.
2. Gabriel Marcel. Ο φιλόσοφος «οδοιπόρος», Αθήνα, 2000 Β'. έκδ. αναθεωρημένη, Έκδ. Έννοια , 2007.
3. Η παράνοια στους «Έγκλειστους της Αλτόνα» του Jean-Paul Santre, Περιοδικό Θεατρικά, Δεκ.1991.
4. Θείο και ανθρώπινο δίκαιο στην «Αντιγόνη» του Σοφοκλή και στο ομώνυμο δράμα του J.Anouilh, Παρουσία, τ.Β΄, 1984.
5. Le corps de la ville. Cavafis et "The Alexandria Quartet", Παρουσία, τ.ΙΑ΄-ΙΒ΄, 1997.
6. Η μέθη της ελευθερίας στον «Καλιγούλα» του Albert Camus, Παρουσία τ. ΙΑ΄- ΙΒ΄, 1997.
7. Άστυ και Θυσία. Από την Ιφιγένεια στην "Monna Vanna" του Maeterlinck, Πόλις και πολιτισμός, Αθήνα, Τυπωθήτω, 1998.
8. Ο ανθρωπισμός του E. Levinas, Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση, τ.17, τεύχος 51, Σεπτ.200, σς. 207-214.
9. Ο ρόλος του πεπρωμένου στα δράματα του J. Anouilh, Celestia, τ.1, 2008.
10. Η πολιτική πράξη της εφηβικής αθωότητας (σχόλιο στον «Κορυδαλλό» του J. Anouilh), Πρακτικά του Διημέρου «Οι νέοι και η πολιτική», Αθήνα, Τυπωθήτω, 1998.
11. E. M. Cioran. Ο μεταφυσικός άπατρις, Αθήνα, Έννοια 2010.
12. Η νόσος των φρενών στην αρχαία τραγωδία, Τιμητικός τόμος του Ολυμπιακού Κέντρου φιλοσοφίας και Παιδείας, με τίτλο: «Η έννοια του θείου στη διαχρονική της διάσταση», Αθήνα 2011.
13. Άρρωστες πόλεις (Οιδίπους τύραννος» του Σοφοκλή, «Οι Μυίγες του Ζαν-Πωλ Σαρτρ), τιμητικός τόμος του Ολυμπιακού Κέντρου Φιλοσοφίας, Παιδείας, με τίτλο «Η έννοια του θείου στη διαχρονική της διάσταση», Αθήνα 2011.

Διακρίσεις

Το Βιβλίο «Gabriel Marcel. Ο φιλόσοφος «οδοιπόρος» τιμήθηκε με το ετήσιο βραβείο δοκιμίου, του P.E.N. CLUB το 2003.

Συμμετοχή σε επιτροπές

1. Μέλος της τριμελούς επιτροπής των κατατακτηρίων εξετάσεων του Τομέα Φιλοσοφίας.
2. Μέλος της τριμελούς επιτροπής του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Φιλοσοφίας.

3. Μέλος της Επιτροπής αξιολόγησης του συγγραφικού έργου των υποψηφίων σχολικών συμβούλων κλάδου ΠΕ02 Φιλολόγων, το καλοκαίρι του 2011.
4. Μέλος της συντακτικής επιτροπής της Ελληνικής Φιλοσοφικής Επιθεώρησης.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΑΝΤΑΖΑΚΟΣ

ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ: Ηθική
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ: Ηθική και πολιτική Φιλοσοφία, Φιλοσοφία του Δικαίου, Φιλοσοφία της Θρησκείας.
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ:
Διδακτορικό δίπλωμα Φιλοσοφίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, 1997.
Βαθμός: Άριστα, Θέμα: *Η φυσική θεολογία και το φυσικό δίκαιο στην φιλοσοφία των Σοφιστών του πέμπτου π.Χ. αιώνα.*
Πτυχίο του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής, Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, 1989.

ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ:
Ειδικός Μεταπτυχιακός Υπότροφος του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (1991-1997).
Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών
ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ:
«Σχολή Μωραϊτη», 1989-2002
Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2003-
ΓΛΩΣΣΕΣ: Αγγλικά

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ:
Η φυσική θεολογία και το φυσικό δίκαιο στην φιλοσοφία των Σοφιστών του πέμπτου π.Χ. αιώνος, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2006.
«Ο Γαλιλαίος μεταξύ Πλάτωνος και Αριστοτέλους», τόμος Γαλιλαίος Γαλιλέι: αιρετικές φωνές, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1995, σσ. 124-143.
«Το τραγικό στον Έγελο και τον Σοφοκλή» περιοδικό Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση, τόμος 15, εκδ. Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας, Αθήνα Σεπτέμβριος 1998, σσ. 280-285.
Αρχές φιλοσοφίας (βιβλίο για τον καθηγητή), εκδ. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και θρησκευμάτων – Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα 1999, σ. 207.
«Σκεπτικισμός και Ρητορική στο Γοργία», Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση, εκδ. Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία τόμος 19, τεύχος 55 Ιανουάριος 2002, σσ. 47-69.
«Οι σχέσεις εξουσίας – Εκκλησίας υπό το φως της φιλοσοφίας της Θρησκείας», τόμος Ζω δε ουκέτι εγώ ζη εν εμοί Χριστός αφιέρωμα στον Αρχιεπίσκοπο Αμερικής κ. Δημήτριο, εκδ. Α. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2002, σσ. 715-730.
Ελευθερία *της βούλησης και ηθικές αξίες στους Πλήθωνα, Ρουσσώ και Wittgenstein*, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2006.
«Ματθαίος Μουντές, Ο ποιητής των νηπίων», περιοδικό Περίπλους, Τετράδιο για τα γράμματα και τις τέχνες, τεύχος 37, Ζάκυνθος 1994, σσ. 174-181.
Ένστικτο και Ελευθερία κατά το Τόμας Χομπς, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2006.
«Υποχρέωση και καθήκον κατά τον Ιμ. Καντ», Επιστημονική Επετηρίς της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Νίκη-Χαρά Μπανάκου-Καραγκούνη

Γνωστικό αντικείμενο: Φιλοσοφία του 20ου αιώνα/Αισθητική

Πανεπιστημιακές σπουδές
Πτυχίο του Φιλοσοφικού τμήματος της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Δίπλωμα Προκεχωρημένων Σπουδών (D.E.A) στη φιλοσοφία του Πανεπιστημίου της Σορβόνης (Paris I). Διδακτορικό δίπλωμα στη φιλοσοφία του Πανεπιστημίου Grenoble II. Θέμα διατριβής: Problematiques du reel chez P.Valery. Connaissance et creation.

Υποτροφίες-Διακρίσεις
Διετής υποτροφία του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών για την κριτική και διπλωματική έκδοση του Γ΄ τόμου των φιλοσοφικών έργων του Π. Βράιλα-Αρμένη.
Διετής υποτροφία του γαλλικού κράτους για μεταπτυχιακές σπουδές στη Γαλλία.
Μέλος της Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας και της Ελληνικής Εταιρείας Αισθητικής.

Διδακτικό έργο
Ερμηνεία κειμένων του Πλωτίνου. Η κριτική θεωρία της σχολής της Φραγκφούρτης (Horkheimer, Adorno). Φαινομενολογία (Husserl, Merleau-Ponty). Αισθητική και Φιλοσοφία της τέχνης (Παραδόσεις σε φοιτητές προπτυχιακών εξαμήνων των τμημάτων Φ.Π.Ψ., Κλασικής Φιλολογίας, Ιστορίας και Αρχαιολογίας κ.ά., καθώς και στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα του Τομέα Φιλοσοφίας κατεύθυνση: Συστηματική φιλοσοφία.

Κυριότερες δημοσιεύσεις
1. Π. Βράιλα-Αρμένη, Φιλοσοφικά έργα, Corpus Philosophorum Graecorum Recentiorum, 1,3, επιμέλεια εκδόσεως και παρουσιάσεως υπό Ε. Μουτσοπούλου και Ν.-Χ. Μπανάκου-Καραγκούνη, Αθήνα, 1976.
2. "Observations sur ladescente des ames dans les corps chez Plotin", Diotima 4, 1976, σ.σ. 58-64.
3. "Du demoniaque et du cauchemaresque dansl'art: une relation intime", Diotima 5A, 1977, σ.σ.43-57.
4. Problematiques du reel chez P.Valery. Connaissance et creation, Lille. A.N.R.T., 1991.
5. Βαλερύ, επιλογή από το έργο του, εισαγωγή και μετάφραση Χ. Μπανάκου-Καραγκούνη, Αθήνα, εκδ. Στιγμή, 1996.
6. «Η δυναμική του βλέμματος στη φιλοσοφία του M. Merleau-Ponty", Ε.Φ.Ε., 14, 40, 1997, σ.σ. 19-29.
7. Valery et la fonction des musees", Diotima, 30, 2002, σ.σ. 95-106
8. "Les relations du moi et du monde selon P. Valery , Diotima, 29,2001, σ.σ.108-115.
9. "Conscience et corporeite chez P.Valery: la part de l'ombre", Bulletin des Etudes Valeryennes, 88/89, Paris, L'Harmattan, 2002, σ.σ. 61-70.
10. Διαστάσεις του ορατού. Η φιλοσοφία της τέχνης στο έργο του M.Merleau-Ponty", Αθήνα, 2002, Β΄ έκδ. αναθεωρ., Αθήνα, εκδ. Έννοια, 2008.
11. «Αναγνώσεις του έργου του Bergson από τον Merleau-Ponty», Φιλοσοφία, 38, Αθήνα, 2008, σ.σ. 273-285.
12. Πρόλογος στο έργο της Α. Αρφάνη-Δεμπόνου, «Το Err is human, Interntionality. Philosophical and Cognitive Inquiries, Αθήνα, εκδ. Παπαζήση,2009, σ.σ. 13-17, Ν.-Χ. Μπανάκου-Καραγκούνη.

Γιώργος Ν. Πολίτης

Προσωπικά Στοιχεία

Διεύθυνση κατοικίας: Λυσικράτους 8, 105 58 Πλάκα, Αθήνα
Τηλέφωνο: 210 32 19 164, κιν. 6974 627 467, fax: 210 32 26 175
Ηλεκτρονική διεύθυνση: gpolitis@ppp.uoa.gr
Ημερομηνία γέννησης: 17-10-1972
Στρατιωτικές Υποχρεώσεις: Εκπληρώθηκαν από τις 13-3-01 έως τις 13-10-02

Σπουδές

1978-90: Πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση στο Κολλέγιο Αθηνών.

1991-93: *Εργαστήριο Ελευθέρων Σπουδών Δημοσιογραφίας Αντέννα*. Σειρά αποφοίτησης, Rank, 4/200, βαθμός Άριστα.

1994-97: *BA Philosophy* στο *University of Glamorgan* στη Βρετανία, βαθμός *Second Class Honours*.

1997-2001: *Διδακτορικό Δίπλωμα* στη *Φιλοσοφική Σχολή* του *Πανεπιστημίου Αθηνών* (12-12-01) με τίτλο διατριβής: *Το Δικαίωμα της πολιτικής ανυπακοής στη φιλοσοφία του John Locke,* βαθμός: Άριστα.

Βιβλιοκρισίες

1997: Βιβλιοκρισία του έργου: *Cornelius Castoriadis, Philosophy, Politics, Autonomy,* Oxford University Press, 1991, σσ. 304, *ΕΦΕ* 14(1997) τεύχος 41, σσ. 170-174.

2003: Βιβλιοκρισία του έργου: *Iain Hampsher-Monk, A History of Modern Political Thought: Major Political Thinkers from Hobbes to Marx*, Wiley-Blackwell, 1997, σσ. 624, *ΕΦΕ* 20(2003) τεύχος 58, σσ. 95-97.

Επιστημονικές Δημοσιεύσεις

2003: *John Rawls (1921-2002) - Η επανασύνδεση ηθικής και πολιτικής φιλοσοφίας, ΕΦΕ* 20(2003) τεύχος 59, σσ. 186-189.

2005: "Πολιτική ανυπακοή· δικλίδα ασφαλείας ή επικίνδυνος αναχρονισμός;", Βουδούρη Κωνσταντίνου & Μαραγγιανού Ευαγγελία (επ.) *Φιλοσοφία, Ανταγωνιστικότητα και Αγαθός Βίος,* τόμος β', εκδόσεις Ιωνία, Αθήνα, 2005, σσ. 231-239.

2005: "Το μακρύ καλοκαίρι της τεχνητής ευφορίας", στο έργο *Η Μετάβαση της Αθήνας*, Χρ. Κάλμπαρη – Κ. Ντάφλος (επ.) εκδόσεις Futura, Αθήνα, 2005, ISBN 960-6654-06-0, σσ. 219-221.

2007: "Φιλελευθερισμός και αμφισβήτηση", *ΕΕΦΣΠΑ*, τομ., ΛΗ' 2006-2007, σσ. 181-189.

2008: *Επιστήμη και Κοινωνία: απελευθέρωση ή περιορισμός; Πρακτικά* του 10ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Φιλοσοφία των Επιστημών», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη, 6-8 Μαΐου 2006, ISBN 978-960-243-646-2 σσ. 317-324

2009: "Δύο διαπιστώσεις της διαβόητης «κρίσης»", *Review: CSR*, Μάϊος, 2009, τ.8, σσ. 38-39.

2009: "Ένιστική συμπεριφορά σε δυϊστικά κοινωνικά σχήματα", *Φιλοσοφία, 39, 2009, σσ. 51-64.*

2010 Γιώργος Ν. Πολίτης, «Το απρόβλεπτο των κοινωνικών επιστημών», *Παιδαγωγικός Λόγος*, τόμος ΙΣΤ', 2010, 1, σσ. 179-195.

2011: Γιώργος Ν. Πολίτης, "Περιβαλλοντισμός: Ισορροπώντας μεταξύ Μεταρρύθμισης και Επανάστασης" στο Ε. Παπαϊωάννου (επ.) *Περιβάλλον – Κοινωνία – Ηθική*, εκδ. Αειφορία, σσ. 160-175.

Βιβλία

2004: Γιώργος Ν. Πολίτης, *Το Δικαίωμα της πολιτικής ανυπακοής και η φιλοσοφία του John Locke*, εκδόσεις Έννοια, Αθήνα, 2004, ISBN 960-8320-34-8, σσ. 197.

2006: George Politis, *Bakunin's Social Philosophy*, Trafford Publishing, Canada & U.K, 2006, ISBN 1-4120-9099-7, σσ. 106.

2008: Γιώργος Ν. Πολίτης, *Ελευθερία και Εξουσία, οι καταστατικές αρχές της κοινωνικής φιλοσοφίας,* τόμος Α', εκδόσεις Έννοια, Αθήνα, 2008, ISBN 978-960-8320-95-6, σσ. 327.

2010: Γιώργος Ν. Πολίτης, *Ελευθερία και Εξουσία, οι καταστατικές αρχές της κοινωνικής φιλοσοφίας,* Αθήνα, β' έκδοση, βελτιωμένη και επηυξημένη, ISBN: 978-960-93-2393-2, σσ. 376.

Επιστημονικές δραστηριότητες

2003: Μέλος της *Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας.*

2005- κ.εξ. Διεύθυνση και επιμέλεια του εξαμηνιαίου περιοδικού *Ηθική*, ISSN 1790-6121 της Φιλοσοφικής Σχολής, Τμήματος Φ.Π.Ψ., Τομέα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Αθηνών.

2006: Ιδρυτικό μέλος της *Ελληνικής Εταιρείας Ηθικής.*

2006: Μετάφραση του έργου: John Dunn, *Locke*, Oxford University Press, που κυκλοφόρησε στα ελληνικά από τις εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα με τίτλο *Λοκ* στη σειρά "Όλα όσα πρέπει να γνωρίζετε", ISBN 960-442-646-X, σσ. 133.

2011: Εκλογή στη θέση του Αντιπροέδρου της *Ελληνικής Εταιρείας Ηθικής.*

Συνέδρια-Σεμινάρια

2004, Ιούνιος: Ανακοίνωση με τίτλο *Εναντίωση: πολιτικό δικαίωμα ή αναχρονισμός;* στο Πρώτο Παγκόσμιο Ολυμπιακό Συνέδριο Φιλοσοφίας, Αθήνα - Σπέτσες 27 Ιουνίου - 4 Ιουλίου 2004.

2005, Ιούνιος: Συμμετοχή στη διοργάνωση της Διημερίδας του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Φιλοσοφίας, Ειδίκευση: *Ηθική,* της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών σε συνεργασία με την Ελευθέρα Σχολή Φιλοσοφίας "Ο Πλήθων", Σπάρτη 4/5 Ιουνίου 2005.

2006, Μάιος: Ανακοίνωση με τίτλο *Επιστήμη και Κοινωνία: απελευθέρωση ή περιορισμός;* στο 10ο Πανελλήνιο Συνέδριο «Φιλοσοφία των Επιστημών», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη, 6-8 Μαΐου 2006.

2006, Ιούνιος: Εισήγηση με τίτλο *Τα όρια της αντίστασης στη δημοκρατία*, στο φιλοσοφικό όμιλο *Dasein*, Αθήνα, 6 Ιουνίου 2006.

2006, Ιούνιος: Γραμματέας Οργανωτικής Επιτροπής της Διημερίδας που διοργάνωσε το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Φιλοσοφίας, Ειδίκευση: *Ηθική,* της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών σε συνεργασία με την Ελευθέρα Σχολή Φιλοσοφίας "Ο Πλήθων", Σπάρτη, 29-30 Ιουνίου 2006.

2006, Ιούλιος: Γραμματέας και Υπεύθυνος Επιστημονικού Προγράμματος της Διημερίδας *Φύση Αξίες Πολιτισμός,* που συνδιοργάνωσε η Νομαρχία Μεσσηνίας και το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Φιλοσοφίας, Ειδίκευση: *Ηθική,* της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Νέδα Μεσσηνίας, 1-2 Ιουλίου 2006.

2007, Ιούνιος: Γραμματέας Οργανωτικής Επιτροπής και Υπεύθυνος Επιστημονικού Προγράμματος της Φιλοσοφικής Διημερίδας, που διοργάνωσε το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Φιλοσοφίας, Ειδίκευση: *Ηθική,* της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών σε συνεργασία με την Ελληνική Εταιρεία Ηθικής και την Ελευθέρα Σχολή Φιλοσοφίας "Ο Πλήθων", Σπάρτη, 9-10 Ιουνίου 2007.

2008, Ιούνιος: Γραμματέας και Υπεύθυνος Επιστημονικού Προγράμματος της

Διημερίδας, που συνδιοργάνωσε το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Φιλοσοφίας, Ειδίκευση: *Ηθική,* της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, η Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών και Πολιτισμικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και η Ελληνική Εταιρία Ηθικής, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Καλαμάτα, 20-21 Ιουνίου 2008.

2009, Απρίλιος: Ανακοίνωση με τίτλο«Αναρχική Ουτοπία, Η υπόθεση *Casas Viejas»* στο φιλοσοφικό όμιλο *Dasein*, 8 Απριλίου.

2009, Ιούνιος: Γραμματέας και Υπεύθυνος επιστημονικού προγράμματος Φιλοσοφικής Διημερίδας, που συνδιοργάνωσε το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Φιλοσοφίας, Ειδίκευση: *Ηθική,* της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, το Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Φιλοσοφίας και η Ελληνική Εταιρεία Ηθικής, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Καλαμάτα, 20-21 Ιουνίου 2009.

2010, Ιούνιος: Ανακοίνωση με θέμα "Περιβαλλοντισμός: Ισορροπώντας μεταξύ Μεταρρύθμισης και Επανάστασης" στην ημερίδα Περιβάλλον – Κοινωνία – Ηθική, που συνδιοργάνωσε η Ελληνική Εταιρεία Ηθικής, το Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής, Ψυχολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, καθώς και οι Μ.Κ.Ο. ΠΟ.ΦΥ.ΖΩ & ΣΟΛΩΝ, 19 Ιουνίου 2010, κεντρικό κτήριο Πανεπιστημίου Αθηνών

2010, Νοέμβριος: Ανακοίνωση στον φιλοσοφικό όμιλο *Dasein* με θέμα: *Περιβαλλοντισμός αυταξία ή συμπαράμετρος;*

2011, Ιούνιος: Υπεύθυνος επιστημονικού προγράμματος φιλοσοφικής ημερίδας "Πρόσωπο, Φύση, Κοινωνία", που συνδιοργάνωσε το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Φιλοσοφίας, Ειδίκευση: *Ηθική,* της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και η Ελληνική Εταιρεία Ηθικής. Ανακοίνωση με θέμα "Πολιτική ανυπακοή στις ημέρες της ελληνικής κρίσης".

Διδακτικό Έργο

2004-2005: Διδασκαλία του μαθήματος «Νεώτερες Ηθικές και Ωφελιμιστικές Θεωρίες» στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Φιλοσοφίας, Ειδίκευση: *Ηθική,* της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών από τη θέση του *Ειδικού διδάσκοντος*. Επίβλεψη δοκιμίων και διπλωματικών εργασιών των μεταπτυχιακών φοιτητών.

2005-2006: Διαλέξεις *Πολιτικής* και *Ηθικής* Φιλοσοφίας σε Ανώτατες Παραγωγικές Σχολές του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως.

2005-2009: Διδασκαλία του μαθήματος «Κοινωνική Φιλοσοφία και Ηθική» στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Φιλοσοφίας, Ειδίκευση: *Ηθική* της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών από τη θέση του *Ειδικού διδάσκοντος*. Επίβλεψη δοκιμίων και διπλωματικών εργασιών των μεταπτυχιακών φοιτητών.

2009: Ε Εκλογή στη βαθμίδα του Λέκτορα με γνωστικό αντικείμενο «Κοινωνική Φιλοσοφία», στο Τμήμα Φ.Π.Ψ. του Πανεπιστημίου Αθηνών, ΦΕΚ 751/4-9-2009, (τ.Γ').

2009-2010: Διδασκαλία στο προπτυχιακό πρόγραμμα του Φ.Π.Ψ. και του Τομέα Φιλοσοφίας των μαθημάτων:

1. Νεώτερα & σύγχρονα φιλοσοφικά ρεύματα
2. Ευρωπαϊκή φιλοσοφία
3. Πολιτική και κοινωνική φιλοσοφία
4. Νεώτερη και σύγχρονη αισθητική
5. Επιστημολογία/Λογική
6. Φιλοσοφία της γλώσσας

2009-2011: Διδασκαλία του μαθήματος «Κοινωνική Φιλοσοφία και Ηθική» στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Φιλοσοφίας, Ειδίκευση: *Ηθική* της

Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών από τη θέση του Λέκτορος. Επίβλεψη δοκιμίων και διπλωματικών εργασιών των μεταπτυχιακών φοιτητών.

2009-2011: Συμμετοχή σε τριμελείς και επταμελείς επιτροπές διδακτορικών διατριβών του Τομέα Φιλοσοφίας.

2010-2011: Διδασκαλία στο προπτυχιακό πρόγραμμα του Φ.Π.Ψ. και του Τομέα Φιλοσοφίας των μαθημάτων:

1. Νεώτερα & σύγχρονα φιλοσοφικά ρεύματα
2. Ευρωπαϊκή φιλοσοφία: πολιτική και κοινωνική φιλοσοφία
3. Αναλυτική φιλοσοφία
4. Επιστημολογία/Λογική

Διδασκαλία του μαθήματος "Κοινωνική φιλοσοφία και ηθική" στο Διαπανεπιστημιακό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Αθηνών & Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Γεώργιος Στείρης

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ

(πριν από την εκλογή στη βαθμίδα του λέκτορα)

1. *Η θεωρία του Niccolo Machiavelli για την ηθική και το νόμο*, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2003, σ.250. ISBN 960-15-1023-0, ISBN-13 978-960-15-1023-1.
2. *Φιλοσοφία και Κόσμος, Κοσμολογικές αντιλήψεις κατά τους Μέσους Χρόνους και την Αναγέννηση*, Ινστιτούτο του Βιβλίου – Α. Καρδαμίτσα, Αθήνα 2004, σ.186. ISBN 960-354-167-2, ISBN-13 978-960-354-167-7.
3. *Φιλοσοφία του κράτους και του δικαίου, Οι Μέσοι Χρόνοι και η Αναγέννηση*, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2005, σ.294. ISBN 960-15-1462-7, ISBN-13 978-960-15-1462-8.

(μετά την εκλογή στη βαθμίδα του λέκτορα)

1. *Ιωάννης και Θεοδόσιος Ζυγομαλάς, Πατριαρχείο – Θεσμοί – Χειρόγραφα,* Σ. Περεντίδης, Γ. Στείρης (επιμ.), Δαίδαλος – Ι. Ζαχαρόπουλος, Αθήνα 2009, σ.372. ISBN 978-960-227-390-6.
2. *Φιλοσοφία και Κόσμος, Κοσμολογικές αντιλήψεις κατά τους Μέσους Χρόνους και την Αναγέννηση*, Ινστιτούτο του Βιβλίου – Α. Καρδαμίτσα, Αθήνα 2010², σ.211. ISBN 978-960-354-265-0.
3. *Φιλοσοφία του κράτους και του δικαίου, Οι Μέσοι Χρόνοι και η Αναγέννηση*, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2010², σ.318. ISBN 978-960-15-2403-0.
4. *Η θεμελίωση της μεσαιωνικής πρακτικής φιλοσοφίας, Η περί ηθικής και πολιτικής φιλοσοφία του al-Farabi*, Ινστιτούτο του Βιβλίου – Α. Καρδαμίτσα, Αθήνα 2011, σ.219. ISBN 978-960-354-277-3.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ – ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΕΠΙΜΕΛΕΙΕΣ

(μετά την εκλογή στη βαθμίδα του λέκτορα)

1. Julia Annas, *Αρχαία Φιλοσοφία, Όλα όσα πρέπει να γνωρίζετε*, (τίτλος πρωτοτύπου *Ancient Philosophy, A Very Short Introduction*, Oxford University Press 2000), Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2006, σ.155. (Μετάφραση και Επιμέλεια: Γεώργιος Στείρης). ISBN 960-442-622-2, ISBN-13 978-960-442-622-5.
2. Bernard Crick, *Δημοκρατία, Η εποχή μας σε 15 λέξεις*, (τίτλος πρωτοτύπου Democracy*, A Very Short Introduction*, Oxford University Press 2002), Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2006, σ.168. (Μετάφραση και Επιμέλεια: Γεώργιος Στείρης). ISBN 960-442-772-5, ISBN-13 978-960-442-772-7.
3. Raymond Wacks, *Φιλοσοφία του Δικαίου, Όλα όσα πρέπει να γνωρίζετε,* (τίτλος πρωτοτύπου *Philosophy of Law, A Very Short Introduction*, Oxford University Press 2006), Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2006, σ.143. (Μετάφραση: Γεώργιος Στείρης). ISBN 978-960-442-786-4.
4. Μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής της 16ατομης *Larousse, Μεγάλη Θεματική Εγκυκλοπαίδεια*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2008. ISBN 978-960-469-053-4.
5. Επιστημονική επιμέλεια του περιοδικού *Παιδαγωγικός Λόγος ΙΣΤ (1/2010)*, *Ενός λεπτού σιγή, 11+1 φιλοσοφικά κείμενα εις μνήμην Τάσου Πανταζή,* σ.266. ISSN 1106-934.

<u>ΜΕΛΕΤΕΣ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥΣ ΤΟΜΟΥΣ</u>

(πριν από την εκλογή στη βαθμίδα του λέκτορα)

1. «Η διαμόρφωση της έννοιας της προόδου στη φιλοσοφία της ιστορίας από τον Αυγουστίνο έως τον Bodin», *Επιστημονική Επετηρίς της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών* ΛΖ΄ (2005-06), 195-212. ISSN 0571-7590.
2. «Φιλοσοφικές αναφορές στα θεατρικά έργα του Machiavelli», *Παράβαση, Επιστημονικό Δελτίο Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Πανεπιστημίου Αθηνών* 7 (2005), 385-392. ISSN 1106-5923.
3. «Φιλοσοφική δραστηριότητα στην Ανατολική Πελοπόννησο τον 2ο αι μ.Χ.: Ηρώδης Αττικός, Αττικός και Αρποκρατίων», *Πρακτικά 7ου Διεθνούς Συνεδρίου Πελοποννησιακών Σπουδών (Πύργος – Γαστούνη – Αμαλιάδα 11-17 Σεπτεμβρίου 2005)*, Εταιρεία Πελοποννησιακών Σπουδών, Αθήνα 2006, τ. Α', 257-268.

(μετά την εκλογή στη βαθμίδα του λέκτορα)

1. «Η εικόνα του κόσμου στο έργο του Nicollo Machiavelli», Δ. Κολιόπουλος (επιμ.), *Ιστορία, Φιλοσοφία και Διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών, Η πολιτισμική συνιστώσα των φυσικών επιστημών στην εκπαίδευση,* ΤΕΕΑΠΗ, Πανεπιστήμιο Πάτρας, Εκδόσεις Ώθηση Πρότυπο Σύστημα Εκπαίδευσης, Αθήνα 2007, 133-142. ISBN 978-960-415-190-5.
2. «Η μεσαιωνική ισλαμική θεωρία του πολέμου και οι σύγχρονες αναγνώσεις της», Θ. Πελεγρίνης – Ι. Μπουγάς (επιμ.), *Πρακτικά Ημερίδας «Σύγχρονα Ηθικά Προβλήματα»*, Έλυτρον , Καλαμάτα 2008, 61-71. ISBN 960-89611-3-5.
3. «Ηθική και πολιτική στην εποχή των Αββασιδών», Ανδρ. Μάνος (επιμ.), *Ηθική και Πολιτική*, Διεθνής Επιστημονική Εταιρεία Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας, Λεμεσός 2008, 84-92.
4. «Ο Αργείος φιλόσοφος Αρποκρατίων και η γενικότερη φιλοσοφική κίνηση στο κλασσικό και ρωμαϊκό Άργος», *Αργειακή Γη* 4 (2008), 19-36. ISBN 978-960-7221-97-1.
5. «Θέματα Ιατρικής Ηθικής και Δεοντολογίας στην Αναγέννηση», *Ηθική* 6 (2008), 44-56. ISSN 1790-6121.
6. «Από τον Ύστερο Μεσαίωνα στην Αναγέννηση. Συνέχεια ή ρήξη; Η μαρτυρία της φιλοσοφίας», *Επιστημονική Επετηρίς της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών* ΜΑ (2009-10), 129-144. ISSN 0571-7590.
7. «Θεολογία και Πολιτική στην Πρώιμη Ισλαμική Περίοδο», Θ. Πελεγρίνης, Ι. Μπουγάς (επιμ.), *Θεολογία και Πολιτική*, Έλυτρον, Καλαμάτα 2009, 31-41. ISBN 978-960-6847-03-5.
8. «Η έννοια της παγκοσμίωσης στην πρώιμη αραβική φιλοσοφία και σύγχρονες αναγνώσεις της», Ανδρ. Μάνος (επιμ.), *Παγκοσμίωση και Δημοκρατία*, Διεθνής Επιστημονική Εταιρεία Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας, Λεμεσός 2009, 77-86.
9. «Georgius Trapezuntius Cretensis on Death», *Zbornik Journal of Classical Studies Matica Srpska* 11 (2009), 189-202. (http://philpapers.org/rec/STEGTC). ISSN 1450-6998.
10. "«We engaged a Master of Philosophy like other Teachers»: John and Theodosius Zygomalas and some Philosophical Discussions in the Second Half of the 16th century", S. Perentidis, G. Steiris (eds), *Ioannnes et Theodosios Zygomalas, Patriarchatus – Institutiones – Codices*, Daedalus, Athens 2009, 167-186. ISBN 978-960-227-390-6.
11. «Machiavelli's appreciation of Greek Antiquity and the ideal of Renaissance», A. Lee, P. Peporte, H. Schnitker (eds), *Renaissance? Perceptions of Continuity and Discontinuity in Europe, c.1300 - c.1550,* Brill, Leiden 2010, 81-94. ISBN13: 9789004183346.
12. «George of Trebizond's contribution in the development of cosmology during the Renaissance", Μ. Ανδριανάκης (επιμ.), *Πεπραγμένα Γ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου (Χανιά 1-8 Οκτωβρίου 2006), τόμος Β1, Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή Ιστορία*, Φιλολογικός Σύλλογος «Χρυσόστομος», Χανιά 2010, 185-202. ISBN (vol.) 978-960-86480-3-6. ISBN (set) 978-960-86480-2-9.

13. «Ο ρόλος της ελληνικής διανόησης στην αναγέννηση της φιλοσοφίας της φύσης και της επιστήμης στη Δυτική Ευρώπη κατά τον 15ο αιώνα», *Παιδαγωγικός Λόγος* ΙΣΤ (1/2010), 105-120. ISSN 1106-934.
14. «Οι χίμαιρες στο μύθο και τον 21ο αιώνα: Από τον Homo Sapiens στο Homo Cyborg», Α. Μάνος (επιμ.), *Άνθρωπος και Τεχνολογία, Η παγκόσμια πολιτική και οικονομική κρίση,* Ελληνική Εταιρεία Ηθικής, Λεμεσός 2011, 95-100.
15. «Φιλοσοφία και Φυσικές Επιστήμες στα πλαίσια του Καθολικισμού και της Θρησκευτικής Μεταρρύθμισης: 16ος-17ος αιώνας», Κ. Καρτάλης, Β. Λάζου, Α. Ψαρομηλίγκου (επιμ.), *Οι Μεγάλες Δίκες, Η Δίκη του Γαλιλαίου*, Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία - Ιστορικά, Αθήνα 2011, σ.27-51. ISBN 978-960-9487-43-6.
16. «Φιλοσοφία και Θεολογία του Νικολάου, επισκόπου Μεθώνης, Νικόλαος Μεθώνης και Άγιος Λέων», *Βυζαντινός Δόμος* 17-18 (2010-11), 405-427. ISSN 1106-1901.
17. "Exemplary deaths in the Peloponnese: Plutarch's study of death and its revision by Georgius Trapezuntius Cretensis», in H. Cavanagh, B. Cavanagh, J. Roy (eds), *Honouring the Dead in the Peloponesse, Proceedings of the Conference held at Sparta 23-26 April 2009*, CSPS, University of Nottingham 2011, 755-771.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΣΕ ΕΓΧΩΡΙΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

(πριν από την εκλογή στη βαθμίδα του λέκτορα)

1. *Αστικό περιβάλλον: η προσέγγιση του Αριστοτέλη,* Ημερίδα «Συνεργασία Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα της πόλης», Καλαμάτα, Μάρτιος 2004.

(μετά την εκλογή στη βαθμίδα του λέκτορα)

1. *Η μεσαιωνική ισλαμική θεωρία του πολέμου και οι σύγχρονες αναγνώσεις της,* Ημερίδα Μεταπτυχιακού Προγράμματος Φιλοσοφίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών Πολιτισμικών Σπουδών Πανεπιστημίου Πελοποννήσου «Σύγχρονα Ηθικά Προβλήματα», Μελιγαλάς Μεσσηνίας, 12 Μαΐου 2007.
2. *Ο ρόλος του νεοπλατωνισμού στην αλλαγή του χαρακτήρα των πόλεων κατά την πρωτοβυζαντινή περίοδο,* Ζ' Συνάντηση Βυζαντινολόγων Ελλάδας – Κύπρου, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Κομοτηνή 21-23 Σεπτεμβρίου 2007.
3. *Η εικόνα του κόσμου στο έργο του Niccolo Machiavelli,* 4ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ιστορίας, Φιλοσοφίας και Διδασκαλίας των Φυσικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα 5-7 Οκτωβρίου 2007.
4. *Ηθική και πολιτική στην πρώιμη ισλαμική φιλοσοφία,* Ημερίδα «Θεολογία και Πολιτική», Ιερά Μητρόπολη Μεσσηνίας, Καλαμάτα 17/5/2008.
5. *Ο ρόλος της ελληνικής διανόησης στην αναγέννηση της φιλοσοφίας της φύσης και της επιστήμης στη Δυτική Ευρώπη κατά τον 15ο αιώνα*, Ημερίδα Ένωσης Ελλήνων Φυσικών, Κατερίνη, Απρίλιος 2009.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΣΕ ΔΙΕΘΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

(πριν από την εκλογή στη βαθμίδα του λέκτορα)

1. *Φιλοσοφική δραστηριότητα στην ανατολική Πελοπόννησο στο 2ομ.Χ. αι: Αττικός, Ηρώδης Αττικός και Αρποκρατίων*, Ζ' Διεθνές Συνέδριο Πελοποννησιακών Σπουδών, Πύργος, 11-17/9/2005.

(μετά την εκλογή στη βαθμίδα του λέκτορα)

1. *Φιλοσοφικές τάσεις στο β' μισό του 16ου αι. Η φιλοσοφική παιδεία των Ελλήνων και η Δύση,* Διεθνές και Διεπιστημονικό Συμπόσιο «Ο Ιωάννης και ο Θεοδόσιος Ζυγομαλάς και η εποχή τους», Άργος 1-4 Ιουνίου 2006.
2. *Η προσφορά του Γεώργιου Τραπεζούντιου στην ανάπτυξη της κοσμολογίας στην Αναγέννηση,* Ι' Διεθνές Κρητολογικό Συνέδριο, Χανιά 1-8 Οκτωβρίου 2006.
3. *Machiavelli's appreciation of Greek antiquity and the ideal of "Renaissance",* Renaissance? Perceptions of Continuity and Discontinuity in Europe, c.1300-c.1550, University of Edinburgh 31/8 – 1/9 2007.
4. *Ηθική και Πολιτική στην εποχή των Αββασιδών*, Α' Πανελλήνιο Φιλοσοφικό Συνέδριο: Ηθική και Πολιτική, Διεθνής Επιστημονική Εταιρεία Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας, Λεμεσός, 10-11/5/2008.
5. *George of Trebizond on death,* The Society for Renaissance Studies National Conference, Trinity College, Dublin 10-12/7/2008.
6. *Exemplary Deaths in the Peloponnese,* Honouring the Dead in the Peloponnese, Centre for Spartan and Peloponnesian Studies International Conference, Sparti, 23-26/4/2009.
7. *Al Farabi on Heresy*, International Medieval Congress 2009, Institute for Medieval Studies, University of Leeds, 13-16/7/2009.
8. *Platonic and Aristotelian Mathematics in Georgius Trapezuntius' "Comparatio Philosophorum Platonis et Aristotelis"*, International and Interdisciplinary Congress in honour of Professor Chikara Sasaki, Kamena Vourla, 4-6/2009.
9. *Η έννοια της παγκοσμίωσης στην πρώιμη ισλαμική φιλοσοφία*, Β' Πανελλήνιο Φιλοσοφικό Συνέδριο: Παγκοσμίωση και Δημοκρατία, Διεθνής Επιστημονική Εταιρεία Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας, Λεμεσός, Κύπρος, 9-10/10/2009.
10. *Physics and Metaphysics in Georgius Trapezuntius' "Comparatio Philosophorum Platonis et Aristotelis",* Annual Meeting of the Renaissance Society of America, Venice 8-10/4/2010.
11. *Platonic and Aristotelian Mathematics in Georgius Trapezuntius' "Comparatio Philosophorum Platonis et Aristotelis"*, XXIth International Symposium of the Olympic Center for Philosophy and Culture "Plato, Platonism and the Moderns", Olympia 25-29/7/2010.
12. *Οι χίμαιρες στο μύθο και τον 21ο αιώνα: Από τον Homo Sapiens στο Homo Cyborg,* Γ' Πανελλήνιο Φιλοσοφικό Συμπόσιο: Άνθρωπος και Τεχνολογία, Η Παγκόσμια Πολιτική και Οικονομική Κρίση, Ελληνική Εταιρεία Ηθικής, Λεμεσός 12-13/10/2010.
13. *Presocratic Thought in the Philosophy of Giovanni Pico della Mirandola,* Annual Meeting of the Renaissance Society of America, Montreal 24-26/3/2011.

<u>ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ</u>

(μετά την εκλογή στη βαθμίδα του λέκτορα)

1. *Από τον Ύστερο Μεσαίωνα στην Αναγέννηση. Συνέχεια ή ρήξη; Η μαρτυρία της φιλοσοφίας*, Όψεις και Απόψεις της Επιστήμης, ΕΙΕ, Αθήνα 19/2/2008.
2. *Ένας Αργείος Φιλόσοφος στα Υστερορωμαϊκά Χρόνια*, Επιστημονικές – Επιμορφωτικές Διαλέξεις Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Άργος, 26/3/2008.
3. *Βυζαντινή και Δυτική Μεσαιωνική Φιλοσοφία στο 14ο και 15ο αιώνα: Οι συνέπειες της επιστημονικής και φιλοσοφικής αντιπαράθεσης,* Events Series 2011, Center for Hellenic Studies, Harvard University, Ναύπλιο 16/2/2011.
4. *Τι 'ναι ζώο, τι 'ναι άνθρωπος και τι τ' ανάμεσό τους;,* Άνθρωποι, Ζώα και τα Δικαιώματά τους, Πολιτιστικός Οργανισμός του Δήμου Νέας Σμύρνης, Δημοτικός Πολυχώρος «Γαλαξίας», 15/11/2011. (http://www.youtube.com/watch?v=FTv5nWBSjsk).
5. *Η ελευθερία υπό το πρίσμα της φιλοσοφίας και της θεολογίας*, Προοδευτικός Σύλλογος Ναυπλίου «Ο Παλαμήδης», Εορταστικές Εκδηλώσεις για την Άλωση του Παλαμηδίου, 26/12/2011.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ – ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

- 22/2/2006 Εκλογή στη βαθμίδα του λέκτορα στη θέση με αντικείμενο «*Φιλοσοφία των Μέσων Χρόνων και της Αναγέννησης στη Δύση*» στο Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΦΕΚ 231/ 11-4-2007).

- 17/4/2007 – 1/3/2012: Λέκτωρ στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, στο τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής, Ψυχολογίας. Διδάσκω ή έχω διδάξει στο Προπτυχιακό Πρόγραμμα τα αντικείμενα:

Μεσαιωνική Φιλοσοφία, Νεότερα και Σύγχρονα Φιλοσοφικά Ρεύματα, Ιστορία της Φιλοσοφίας, Φιλοσοφία της Φύσης, Επιστημολογία – Λογική (ΦΠΨ),
Ιστορία της Φιλοσοφίας (Τμήμα Φιλολογίας),
Ιστορία της Φιλοσοφίας (Τμήμα Ιστορίας – Αρχαιολογίας).

Στο ΠΜΣ *Φιλοσοφία* του ΦΠΨ διδάσκω ή έχω διδάξει τα αντικείμενα: *Διαπολιτιστική Ηθική, Μεσαιωνική Φιλοσοφία, Φιλοσοφία της Αναγέννησης.*

Στο ΔΔΠΜΣ *Ηθική (*Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου) διδάσκω το αντικείμενο της *Διαπολιτιστικής Ηθικής.*

- 1/10/2006 – σήμερα: ΣΕΠ στην ΕΠΟ31 «Οι Επιστήμες της Φύσης και του Ανθρώπου στην Ευρώπη» του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου.

- Από το Σεπτέμβριο του 2003 έως τον Φεβρουάριο του 2007, δίδαξα στο τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου με σύμβαση (ΠΔ 407/80) αντίστοιχη της βαθμίδας του λέκτορα για τα ακαδημαϊκά έτη 2003/04, 2004/05 και του επίκουρου καθηγητή για τα έτη 2005/06 και 2006/07. Επίσης, κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2005/06 και 2006/07, παράλληλα δίδαξα στο τμήμα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου με σύμβαση (ΠΔ 407/80) αντίστοιχη της βαθμίδας του επίκουρου καθηγητή. Συγκεκριμένα, δίδαξα τα αντικείμενα: *Εισαγωγή στην αρχαία φιλοσοφία: από τους προσωκρατικούς στους στωικούς, Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία* και *Ιστορία του Πολιτισμού*. Επίσης συνδιοργάνωσα με την επίκουρη καθηγήτρια Β. Πέννα σειρά σεμιναρίων που απευθύνονταν σε φοιτητές και το ευρύ κοινό.

- Στο εαρινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2007/08 δίδαξα *Ancient Greek Philosophy* στο Paideia Study Abroad Program (Μη κερδοσκοπικός οργανισμός του University of Connecticut).

- Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2006/07 διετέλεσα Κριτικός αναγνώστης στον πρώτο τόμο των εγχειριδίων του ΕΑΠ στις ενότητες ΕΠΟ 22 «Φιλοσοφία στην Ευρώπη», ΕΠΟ 31 «*Οι Επιστήμες της Φύσης και του Ανθρώπου στην Ευρώπη*», καθώς και στο ανθολόγιο κειμένων των ΕΠΟ 31 και ΕΠΟ22.

- Μέλος της τριμελούς εισηγητικής επιτροπής, μαζί με τον καθηγητή Χρ. Τερέζη και τον επίκουρο καθηγητή Γ. Ζωγραφίδη, στην εκλογή λέκτορα στο τμήμα ΦΠ του ΑΠΘ, με αντικείμενο «Μεσαιωνική Φιλοσοφία, 4ος-15ος αι.».

- Μέλος της τριμελούς εποπτικής-συμβουλευτικής επιτροπής πέντε διδακτορικών διατριβών που εκπονούνται στο ΕΚΠΑ.

- Μέλος δέκα επταμελών εξεταστικών επιτροπών διδακτορικών διατριβών.

- Επόπτης των παρακάτω αναφερομένων διπλωματικών εργασιών μεταπτυχιακών φοιτητών του ΠΜΣ *Φιλοσοφία* του ΦΠΨ:

1. Η περί ψυχής θεωρία του Duns Scotus.

2. Γνώση και φυσική επιστήμη κατά τον William του Ockham.

3. Η φυσική φιλοσοφία του Ιωάννη Φιλόπονου και η επίδρασή της στην κλασσική μηχανική.

4. Η γνωσιολογία του Nicolaus Cusanus: από το De docta ignorantia στο De Conjecturis.

5. Aquinas, Quaestiones disputatae de malo: De Daemonibus.

6. Γάμος σάρκας – μηχανής: Μετάνθρωπος.

7. Πλατωνικές και αριστοτελικές αναφορές στην πολιτική φιλοσοφία του Francesco Patrizi.

8. Φίλοι και Οικογένεια στον Κομφούκιο και τον Αριστοτέλη.

ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

(πριν από την εκλογή στη βαθμίδα του λέκτορα)

- Στη διάρκεια των ακαδημαϊκών ετών 2004-2005 και 2005-2006 διοργάνωσα και επιμελήθηκα επιστημονικά τον κύκλο διαλέξεων του τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Ο κάθε κύκλος περιελάμβανε 12 διαλέξεις που κάλυπταν ένα ευρύ επιστημονικό φάσμα. Τα κείμενα των διαλέξεων εκδόθηκαν σε τόμο που επιμελήθηκε η αναπληρώτρια καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών Χρ. Βασιλάκου.

- Στη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους 2004-2005 συνεργάστηκα στην οργάνωση της περιοδεύουσας έκθεσης του τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου «*Χορός και Θέατρο*», η οποία αποτελεί πνευματικό καρπό της καθηγήτριας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών Ε. Φεσσά.

- Στη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους 2004-2005 συνδιοργάνωσα με την διδάσκουσα του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου Ε. Κουτριανού επιστημονική ημερίδα, υπό την αιγίδα του τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, η οποία έλαβε χώρα στο Άργος στις 28/5/2005 με θέμα «*Ποίηση και θέατρο: αφιέρωμα στον Οδ. Ελύτη*».

- Γενικός γραμματέας του διεθνούς διεπιστημονικού συμποσίου που διοργάνωσε το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου στο Ναύπλιο και το Άργος τον Ιούνιο του 2006, με την επιστημονική επιμέλεια του καθηγητή Στ. Περεντίδη. Θέμα του συμποσίου: «*Ο Ιωάννης και ο Θεοδόσιος Ζυγομαλάς και η εποχή τους*».

(μετά την εκλογή στη βαθμίδα του λέκτορα)

- Μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής της 16ατομης *Larousse, Μεγάλη Θεματική Εγκυκλοπαίδεια*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2008.

- Κεντρικός προσκεκλημένος σε δύο ντοκιμαντέρ του τηλεοπτικού σταθμού της Βουλής των Ελλήνων, ένα με θέμα την Αναγέννηση και ένα το Διαφωτισμό, τα οποία γυρίστηκαν και προβλήθηκαν το 2009, στο πλαίσιο της εκπομπής «Ανοικτό Πανεπιστήμιο», την επιμέλεια και παρουσίαση της οποίας είχε η καθηγήτρια του ΕΑΠ Μ. Δρίτσα. (http://www.youtube.com/watch?v=584mgYaB9jU).

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ

- Μέλος της 4μελους Επιτροπής Προγράμματος του ΦΠΨ: η επιτροπή αναμόρφωσε ριζικά το Πρόγραμμα Σπουδών του ΦΠΨ, προσαρμόζοντάς το στα 3ωρα μαθήματα και στο σύστημα των Πιστωτικών Μονάδων. Η Επιτροπή συνεχίζει να παρακολουθεί το

Πρόγραμμα, ώστε να παρεμβαίνει διορθωτικά, και επιμελείται τα ερωτηματολόγια για την αξιολόγηση του επιστημονικού και διδακτικού έργου.

- Μέλος της Επιτροπής Σύνταξης του Οδηγού Σπουδών του ΦΠΨ: η 5μελης επιτροπή επιμελήθηκε την αναμόρφωση του Οδηγού Σπουδών και φροντίζει για την ετήσια επικαιροποίηση και έκδοσή του.

- Μέλος της Επιτροπής Αξιολόγησης του ΦΠΨ: μέλος της 4μελους επιτροπής που συνέταξε την Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης του ΦΠΨ και επιμελείται την ετήσια επικαιροποίησή της.

- Επόπτης Πανεπιστημιόπολης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών: η Εποπτεία έχει στην ευθύνη της την καθαριότητα και φύλαξη της Πανεπιστημιόπολης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Στο δυναμικό της Εποπτείας υπηρετούν 24 υπάλληλοι, των οποίων και προΐσταμαι.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Έχω αξιολογηθεί από τους φοιτητές και τον Συντονιστή της ΕΠΟ31 στο ΕΑΠ ως εξής (άριστα το 5):

- 2006/07: 4,97
- 2007/08: 4,68
- 2008/09: 4,58
- 2009/10: 4,49 στο τμήμα ΑΘΗ5, 4,65 στο τμήμα ΠΕΙ1 (δίδαξα σε δύο τμήματα στο συγκεκριμένο ακαδημαϊκό έτος).
- 2010/11: 4,72

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Παπαϊωάννου Π., *Πράξη, Γλώσσα, Βούληση*, Ινστιτούτο του Βιβλίου – Καρδαμίτσα, Αθήνα 2005, 158.
- Χρυσοχόος Δ., *Η άδηλος κυριαρχία*, Παπαζήσης, Αθήνα 2008, 164.
- Καλογεράκος Ιωάννης, «Πόλεμος Πάντων Πατήρ; Νεότερες Φιλοσοφικές Θεωρίες για τον Πόλεμο», *Ευβουλία, Αφιέρωμα στον Ομότιμο Καθηγητή Βασίλειο Α. Κύρκο*, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Εργαστήριο Ερευνών Νεοελληνικής Φιλοσοφίας, Ιωάννινα 2010, 97.
- The Society for Medieval and Renaissance Philosophy, Newsletter 61 (Fall 2010), 13 (http://www.smrphil.org/newsletters/SMRP-61-f10.pdf).
- Google Scholar: http://scholar.google.gr/scholar?hl=el&q=Georgios+Steiris&btnG=%CE%91%CE%BD%CE%B1%CE%B6%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7&as_ylo=&as_vis=0

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ

- The Society for Renaissance Studies
- Renaissance Society of America
- Medieval Academy of America
- Ελληνική Εταιρεία Ηθικής
- Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία
- Centre for Spartan and Peloponnesian Studies, University of Nottingham
- Society for Medieval and Renaissance Philosophy

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

- Υπότροφος του Ι.Κ.Υ για το ακαδημαϊκό έτος 1990 - 1991

ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ:

- Αγγλικά
Τίτλος σπουδών: Certificate of Proficiency in English
- Γαλλικά
Τίτλος σπουδών: Certificat de Langue Francaise
- Ιταλικά
Μέτρια γνώση
- Λατινικά
Καλή γνώση

ΒΑΝΑ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ-ΚΥΡΙΑΝΙΔΟΥ

Γεννήθηκα το 1958 στην Αθήνα, όπου παρακολούθησα και ολοκλήρωσα τις εγκύκλιες σπουδές μου. Το 1976 αποφοίτησα από το Η΄ Γυμνάσιο Θηλέων Αθηνών (κλασικό τμήμα) με το βαθμό Άριστα. Το ίδιο έτος εισάγομαι στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου και πραγματοποίησα τις βασικές πανεπιστημιακές μου σπουδές στο τότε Φιλοσοφικό - Παιδαγωγικό Τμήμα. Κατά την τετραετή μου φοίτηση διετέλεσα υπότροφος του Ι.Κ.Υ. και στις 30 Ιουνίου 1980 έλαβα το πτυχίο του Φιλοσοφικού Τμήματος, με το βαθμό Άριστα. Για την επίδοσή μου αυτή η Φιλοσοφική Σχολή μου απένειμε και το χρηματικό βραβείο εκ της Δωρεάς Εμμ. Ανδρεάδη.

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ : Τις μεταπτυχιακές σπουδές μου πραγματοποίησα ως υπότροφος, με την οικονομική υποστήριξη του Ιδρύματος Σοφία Ν. Σαριπόλου, στη Σορβόννη (Université de Paris IV, Paris - Sorbonne), μεταξύ 1980 και 1987. Εκεί ευτύχησα να επωφεληθώ, μεταξύ άλλων, και από τα μεταπτυχιακά μαθήματα και σεμινάρια των εξής πανεπιστημιακών δασκάλων μου :

▪ Καθηγητής Pierre BOUTANG:
«Métaphysique de la Parole» [«Μεταφυσική του Λόγου»],
«Philosophie politique de Kant» [«Η πολιτική φιλοσοφία του Καντ»],
«Le souci politique et la recherche du salut» [«Το πολιτικό μέλημα και η αναζήτηση της σωτηρίας»],
«Les noms divins» [«Τα θεία ονόματα»],
«L'homme comme être désirant: *Philèbe* de Platon» [«Ο άνθρωπος ως ον που επιθυμεί: Πλάτωνος *Φίληβος*»],
«De l'âme: Le IVe Livre de la *République* de Platon et *Traité de l'âme* d'Aristote» [«Για την ψυχή: Το Δ΄ Βιβλίο της *Πολιτείας* του Πλάτωνος και το *Περὶ ψυχῆς* του Αριστοτέλη»],
«L'être et l'au-delà de l'essence» [«Το είναι και το επέκεινα της ουσίας»],
«Aristote, *De l'interprétation*» [«Αριστοτέλους, *Περὶ ἑρμηνείας*»].

▪ Καθηγητής Emmanuel LÉVINAS:
«Husserl»,
«Le flux du temps et la conscience» [«Η ροή του χρόνου και η συνείδηση»].

▪ Καθηγήτρια Geneviève RODIS-LEWIS:
«L'ontologie de Descartes» [«Η οντολογία του Descartes»].

▪ Καθηγητής Henri BIRAULT:
«Heidegger»,
«Heidegger et Sartre : le temps et la mort» [«Ο Heidegger και ο Sartre : ο χρόνος και ο θάνατος»], «Nietzsche et le néant» [«Ο Nietzsche και το μηδέν»].

▪ Καθηγητής J. BRUAIRE:
«De la philosophie politique» [«Περί της πολιτικής φιλοσοφίας»].

▪ Καθηγητής Jacques DERRIDA (στην École Normale Supérieure):
«*Le Procès* de F. Kafka et *La critique de la raison pratique* de Kant» [«*Η Δίκη του* Φ. Κάφκα και *Η Κριτική του πρακτικού λόγου* του Καντ»],
«La condition de la condition»[«Οι προϋποθέσεις για την προϋπόθεση»].

DIPLÔME D'ÉTUDES APPROFONDIES : Το Université de Paris IV με έκρινε άξια του D.E.A. Φιλοσοφίας, το οποίο και μου απένειμε στις 12 Ιουνίου 1981, ύστερα από την έγκριση της μεταπτυχιακής μελέτης που υπέβαλα *Lévinas lecteur de Platon* [Ο Lévinas ως αναγνώστης του Πλάτωνα]. Η επιτροπή εξέτασης απαρτίσθηκε από τους Καθηγητές P. BOUTANG και J.-L. MARION. Το D.E.A. αναγνωρίσθηκε από το ΔΙ.Κ.Α.Τ.Σ.Α. (αρ. πρωτ. 3992/14-10-1983).

DOCTORAT DE TROISIÈME CYCLE EN PHILOSOPHIE : Η διδακτορική διατριβή μου Les fondements métaphysiques de la politique de Platon (Des premiers dialogues jusqu'à la *République*) [Τά μεταφυσικά θεμελια της πολιτικής του Πλάτωνα (Από τους πρώτους διαλόγους έως και την *Πολιτεία*)] εκπονήθηκε υπό την επίβλεψη του Καθηγητή Pierre BOUTANG. Η εργασία υποβλήθηκε στη Σορβόννη (Université de Paris IV, Paris-Sorbonne) και την 1η Απριλίου 1987 αναγορεύθηκα Διδάκτωρ Φιλοσοφίας (Docteur de troisième cycle en Philosophie), με το βαθμό Άριστα. Μέλη της επιτροπής κρίσης ήσαν οι Καθηγητές Jacques BOMPAIRE (πρόεδρος), Pierre BOUTANG (εισηγητής) και Jean-Luc MARION. Με την πράξη 25/104 της 14-1-1988, το Doctorat de troisième cycle αναγνωρίσθηκε από το ΔΙ.Κ.Α.Τ.Σ.Α ως ισότιμο προς τα απονεμόμενα από τα Ελληνικά Α.Ε.Ι. διδακτορικά διπλώματα.

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ ΠΡΟΣΟΝΤΑ

1. ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ : *Les fondements métaphysiques de la politique de Platon (Des premiers dialogues jusqu'à la République)*, Athènes 1992 [Bibliothèque Sophie N. Saripolos, 89], 243 σελ. Η εκτύπωση χρηματοδοτήθηκε από το Ίδρυμα Σοφία Ν. Σαριπόλου.

Η επιλογή αυτού ειδικά του θέματος οφείλεται στο ιδιαίτερο ενδιαφέρον μου για τη διερεύνηση της σχέσης οντολογίας και πολιτικής, και μάλιστα στην ανίχνευση των οντολογικών αντιλήψεων που θεμελιώνουν μία συγκεκριμένη πολιτική θεώρηση.
Όπως προκύπτει ήδη από τον τίτλο, αντικείμενο της μελέτης μου είναι η εξέταση των οντολογικών και επιστημολογικών αντιλήψεων του Πλάτωνα, νοουμένων ως προϋποθέσεων της πολιτικής του. Συνεπώς η έρευνά μου αποβλέπει στη διασάφηση της ουσιοκρατικής πολιτικής του και στην εκτίμηση του ρόλου που έπαιξε το αντίστοιχο φιλοσοφικό ρεύμα στην εξέλιξη της δυτικής πολιτικής φιλοσοφίας. Η προσπάθεια αυτή ανεύρεσης των συνδέσεων της μεταφυσικής του Πλάτωνα με τις βασικές πολιτικές θέσεις του, προσανατόλισε μοιραία τις αναζητήσεις μου –κυρίως αλλά όχι αποκλειστικά– στους πλατωνικούς διαλόγους της πρώτης και της μέσης περιόδου, τότε δηλαδή που τίθενται άμεσα και τα ζητήματα που είχα ως στόχο να διερευνήσω, δηλαδή : παράδειγμα - μίμησις - μίμημα, είναι - δέον είναι, σοφία [scil. γνώση των προτύπων] - ορθώς πράττειν [scil. *μιμεῖ σθαι*], αισθητόν / κόσμος του σπηλαίου - νοητόν / υπερουράνιος τόπος.
Η μέθοδος που ακολούθησα συνίσταται στη συστηματική παρατήρηση της ανέλιξης του πλατωνικού στοχασμού, από το σωκρατικό ερώτημα « τί εστί Χ; » έως τη θεωρία των Ιδεών και την contemplatio της ανυπόθετης αρχής, στην οποία και θεμελιώνεται ο κατά Πλάτωνα ορισμός της πολιτικής. Εξ αλλου, είναι γνωστό, ότι καθ' όλη την πορεία της σκέψης του, ο Πλάτων δεν παύει να θεωρεί τον *βασιλέα – φιλόσοφο* ως τον κατ' εξοχήν πολιτικό, όπως και την *Πολιτεία* (*τὸ ἀ γαθὸ ν ζωγράφημα*) ως το άριστο των πολιτευμάτων.
Στην έρευνα αυτή προσπάθησα να διασαφηνίσω τα ακόλουθα :
Α. Τη σχέση μεταξύ της *γνώσης του αγαθού* και της εμπειρικής γνώσης εν γένει. Η εν λόγω εξέταση οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ήδη από τους πρώτους διαλόγους, ο Πλάτων θεμελιώνει τον διαχωρισμό μεταξύ γεγονότων και αξιών. Η διάκριση αυτή εξηγεί κατ' αρχήν τον απορητικό χαρακτήρα των σωκρατικών διαλόγων, παρουσιάζοντας τη διαλεκτική σχέση που υφίσταται και που καθορίζει τις τρεις περιόδους της πλατωνικής σκέψης. Παράλληλα και κατά συνέπεια διαγράφεται με σαφήνεια το περιεχόμενο της

πολιτικής κατά Πλάτωνα, και η ουσιαστική διαφοροποίηση της τελευταίας από τις τρέχουσες αντιλήψεις περί της πολιτικής ως τέχνης.
Β. Τη σχέση μεταξύ της γνώσης του αγαθού και των μαθηματικών. Πιο συγκεκριμένα :
α) Με τη βοήθεια των οντολογικών αντιλήψεων που διατυπώνονται στην *Πολιτεία*, στον *Τίμαιο* και στον *Φίληβο*, καθώς και των σχετικών ερμηνευτικών προσεγγίσεων του Gregory Vlastos, θεμελιώνεται η ταυτοσημία της επιστήμης του αγαθού με την επιστήμη του όντος. Συνακόλουθα, διευκρινίζεται και το νοηματικό περιεχόμενο της ορθοπραξίας, η οποία εδώ ορίζεται ως μιμητική δραστηριότητα. Βάσει αυτών των διαπιστώσεων, κατανοείται και η θεώρηση των μαθηματικών ως το μεταξύ αισθητού και νοητού, αποκαλύπτοντας έτσι την αναγκαία συνάφεια μεταξύ του έντεχνου δημιουργού και του *βασιλέως - φιλοσόφου* της *Πολιτείας*.
β) Με τη βοήθεια των όσων υποστηρίζει ο *Κρατύλος* σχετικά με τη γλώσσα, διασαφηνίζεται η ιεραρχημένη σχέση μεταξύ θεωρίας (contemplatio), διαλεκτικής επιστήμης και μαθηματικών. Επιβεβαιώνοντας τα παραπάνω συμπεράσματα, η ιεράρχηση αυτή εξηγεί την (προβληματική) θέση των μαθηματικών στην εικόνα της γραμμής στην *Πολιτεία*. Παράλληλα, συμβάλλει στη διασάφηση του ορισμού της πολιτικής ως αυτεπιτακτικής επιστήμης, γνώστης της οποίας είναι ο διαλεκτικός. Έτσι, οι παραπάνω διερευνήσεις οδηγούν στην πληρέστερη κατανόηση του προσδιορισμού της πολιτικής ως κανονιστικής επιστήμης (science normative) και επιστήμης του όντος ταυτόχρονα. Συνακόλουθα, φωτίζεται ο τρόπος θεμελίωσης της αξίωσης να αποδοθεί απόκλειστικά στον *εραστή της αλήθειας* η ιδιότητα του κατ' εξοχήν πολιτικού. Ως εκ τούτου, κατανοείται και η λογική βάσει της οποίας η πολιτική ανάγεται σε μια σαφώς διακεκριμένη ως προς το αντικείμενό της επιστήμη.
Γ. Τη σχέση μεταξύ *ἄ ρχειν ἄ ρχεσθαι* και *εὐπραξίας*, δεδομένου ότι το *ὀρθῶς πράττειν* θεωρείται ως πράξη μίμησης ενός αμετάβλητου πρωτοτύπου. Η σχέση αυτή, την οποία θεμελιώνει η ιεραρχική αντίληψη για την πραγματικότητα, με βάση την οντολογική και κατ' αξίαν διαφορά μεταξύ παραδείγματος και εικόνας, αποκαλύπτει τις πλατωνικές αντιλήψεις σχετικά με τον κατά φύσιν τρόπο οργάνωσης της πολιτικής κοινωνίας. Στη συνέχεια, μέσα από την εξέταση του ορισμού του πολιτικού ως *αγαθού ζωγράφου* τίθεται το ζήτημα των δύο μορφών γνώσης (γνώση του ότι και γνώση του πώς όπως τις εννοεί ο G. Ryle) τις οποίες προϋποθέτει αναγκαία ο ορισμός της πολιτικής ως τέχνης.
Με αυτήν την προοπτική, η έρευνά μου φιλοδοξεί να θεωρηθεί ως μια ανάγνωση του πλατωνικού κειμένου η οποία αφ' ενός αποβλέπει στην κατανόηση της σκέψης του φιλοσόφου (διασάφηση των αρχών που θεμελιώνουν και δικαιολογούν τη μορφή πολιτεύματος που είναι η ιδεώδης πολιτεία), ενώ αφ' ετέρου επιχειρεί να σκιαγραφήσει τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να κατανοείται σήμερα η πλατωνική πολιτική. Έτσι, στο μέτρο του δυνατού, η πλατωνική *μέθεξις* μελετήθηκε σε συνάρτηση με τις οικογενειακές ομοιότητες (family ressemblances) του L. Wittgenstein. Επίσης, η σχέση πολιτικής και ηθικής στον Πλάτωνα και ο τρόπος δόμησης της εξουσίας που θεμελιώνεται σε αυτήν, εξετάζονται υπό το πρίσμα των μετα-ηθικών αντιλήψεων του R.M. Hare.
Τέλος, η ουσιοκρατική πλατωνική πολιτική προσεγγίσθηκε τόσο από τη σκοπιά της κριτικής του Karl Popper, όσο και από εκείνην του Gilles Deleuze. Η σχέση παραδείγματος και εικόνας, πέρα από τις ερμηνείες του τελευταίου, δεν θα μπορούσε να εξετασθεί χωρίς να ληφθούν υπόψη και οι σχετικές προσεγγίσεις του Jacques Derrida.

Αναφορές στη διατριβή μου :
– P. DOUKELLIS, «Regards sur les publications helléniques – Chronique 1993», *Dialogues d'Histoire Ancienne*, 19, 1993, σελ. 289.
– L. BRISSON avec la collaboration de F. PLIN, *Platon 1990–1995. Bibliographie,* [Paris, Vrin, 1999.], σελ. 256, λήμμα 8492. Και στο διαδίκτυο, στη σελίδα :
http://www.aph.cnrs.fr/BiblPlatBPFrontFrench.html

– Στο περιοδικό *International Philosophical Bibliography / Repertoire Bibliographique de la Philosophie* (Louvain-la-Neuve και Leuven), XLVII–2, 1995, σελ. 218, λήμμα *4249.
– Α. ΤΡΩΙΑΝΟΥ-ΛΟΥΛΑ, «Η ωριμότητα στο δίκαιο», στον τόμο: *Μνήμη ΙΙ : Ι. Δασκαλοπούλου, Κ. Σταμάτη, Χρ. Μπάκα.* τόμ. Γ': *Μελέτες Εγκληματολογίας, αντεγκληματικής πολιτικής, Ιστορίας και Κοινωνιολογίας του Ποινικού Δικαίου*, Αθήνα 1995, σελ. 1158 σημ. 15 και 17, σελ. 1164 σημ. 29.
– Στο περιοδικό *Année Philologique*, 64, 1993, Νο 4514.

2. ΑΥΤΟΔΥΝΑΜΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΣΕ Α.Ε.Ι.
2.1 Στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο (1991-1998).
Με απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής του Ιονίου Πανεπιστημίου (13η συνεδρίαση της 22-4-1991) προσλήφθηκα με σύμβαση (Π. δ. 407/80) όπου μού ανατέθηκε η διδασκαλία, στο Τμήμα Ιστορίας όπως και στο Τμήμα Ξένων Γλωσσών Μετάφρασης και Διερμηνείας, των εξής μαθημάτων :
– ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ. Στόχος του μαθήματος ήταν η εξοικείωση των φοιτητών με τη βασική φιλοσοφική ορολογία και τις μεθόδους προσέγγισης του αντικειμένου από τον Ιστορικό της Φιλοσοφίας.
– ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ. Κύρια αντικείμενα της διδασκαλίας : Ουσιοκρατία – Μεθοδολογική ουσιοκρατία και Μεθοδολογικός νομιναλισμός, Ορθολογισμός, Εμπειρισμός.
– ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ (ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ-ΜΕΣΑΙΩΝΑΣ) Η έμφαση δόθηκε στις πολιτικές και κοινωνικές ιδέες : από το σύστημα αξιών που συγκροτούν την ιδέα του αρχαίου άστεως μέχρι την πυραμιδοειδή διάρθρωση της κοινωνίας στο imperium christianum.
– ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ. Στόχοι, μεταξύ άλλων, ήσαν η διάκριση μεταξύ της θεολογίας της Ιστορίας και της ίδιας της Φιλοσοφίας της Ιστορίας, και στη συνέχεια η κατανόηση των διαφορών μεταξύ κριτικής και θεωρησιακής Φιλοσοφίας της Ιστορίας.
– ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ. Πέραν της απαραίτητης εγκύκλιας εισαγωγής, δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στην τομή που πραγματοποιείται με τον *Ηγεμόνα* του Μακιαβέλλι και στη συνέχεια, υπό το φως πάντοτε αυτής της τομής, στις αντιλήψεις περί κοινωνικού συμβολαίου στους Hobbes, Locke και Rousseau.
– ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ. Στην ύλη περιλαμβάνονται οι πολιτικές αντιλήψεις των προσωκρατικών, η σοφιστική κίνηση, εισαγωγή στην πλατωνική *Πολιτεία* και στα *Πολιτικά* του Αριστοτέλη.

▪ Κατά τη διάρκεια της εκεί θητείας μου έλαβα μέρος στις επιτροπές επίβλεψης πτυχιακών εργασιών του φοιτητή κ. Δ. ΑΡΧΟΝΤΑ, της φοιτήτριας κ. Ρ. ΜΟΥΤΖΟΥΡΗ και της φοιτήτριας κ. Ε. ΣΚΕΜΠΕΡΗ.

2.2 Στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (1999 -2005)
Με απόφαση του Πρυτανικού Συμβουλίου του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας προσλήφθηκα με σύμβαση κατά το Π. δ. 407/80, όπου δίδαξα από την 1η Οκτωβρίου 1999 έως τις 28 Φεβρουαρίου 2005. Δίδαξα στο Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας τα ακόλουθα αντικείμενα :
— ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
— ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ
— ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΝΕΟΤΕΡΙΚΟΤΗΤΑ, με ιδιαίτερη έμφαση στον ατομικισμό και τις θεωρίες περί κοινωνικού συμβολαίου, όπως και στη διαμάχη μεταξύ Φιλελευθερισμού και Κοινοτισμού.
— ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ. Κύριος στόχος είναι η πορεία της επιστημονικής σκέψης, από την γέννηση της ορθολογικής σκέψης στην Αρχαία Ελλάδα και τις έννοιες περί φύσεως (σε σχέση με την αντίληψη περί σύμπαντος ως κόσμου), έως το τέλος του

κλειστού σύμπαντος με τον Galileo Galilei και την επιστημονική επανάσταση του 17ου αι.
▪ Ορίσθηκα και στην επιτροπή επίβλεψης της πτυχιακής εργασίας του φοιτητή κ. Α. ΣΚΟΡΔΑ.

2.3 Στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών (Μάρτιος 2006 έως σήμερα)

Από την ανάληψη καθηκόντων μου στον Τομέα Φιλοσοφίας, δίδαξα κατά το πρόγραμμα σπουδών τα εξής προπτυχιακά μαθήματα :
— ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
— ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ
— ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ
— ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
— ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ - ΛΟΓΙΚΗ

2.4 Σε Α.Ε.Ι. του εξωτερικού

Τον Μάρτιο του 1995 έδωσα δύο μαθήματα στους μεταπτυχιακούς φοιτητές του Πανεπιστημίου Paul-Valéry Montpellier III (καθηγήτριες Marie-Paule MASSON και Annie-France LAURENS) :

- «Georges Gémiste Pléthon et le mouvement néo-païen à Byzance» και

- «Héraklès devant le Vice et la Vertu : un choix politique» αντίστοιχα

Αναφορά στην δεύτερη αυτή διάλεξη γίνεται στη μελέτη : M. GALINIER, *La colonne Trajane et les forums impériaux*, Rome, 2007, Collection de l'Ecole Francaise de Rome 382, σελ. 209 και σημ. 321. Προσβάσιμη και στην ιστοσελίδα : http://digital.casalini.it/ricerca/APS_DocumentoOnline.asp?pdf=http://digital.casalini.it/pdftemp/2708201030108PM.PDF&tipo=P&policy=A_P1&DOI=10.1400/77858 .

Κατά την τότε παραμονή μου στο Montpellier έλαβα μέρος και στις συνεδρίες της ομάδας εργασίας σχετικά με τον τρόπο ορισμού και τις νοηματικές αποχρώσεις της έννοιας της ανεξιθρησκείας και της ανοχής σε διάφορα πολιτισμικά περιβάλλοντα ανά τον κόσμο. Η διοργάνωση εντάχθηκε στις εκδηλώσεις της UNESCO για το Διεθνές έτος για την ανοχή, σε συνεργασία με τον Τομέα Γλωσσολογίας (PRAXILING) του Πανεπιστημίου Paul-Valéry.
Βλ. σχετικά: M.-P. MASSON / V. NICOLAÏDOU-KYRIANIDOU / S. PERENTIDIS, «Grec : Désacralisation, pluralisme religieux et absolutisme monothéiste», στο τεύχος : *Dire la tolérance* (coordonné par Paul SIBLOT), UNESCO – Praxiling [Publie en 1997 par l'Organisation des Nations Unies pour l'Éducation, la Science et la Culture], σελ. 19–22. Προσβάσιμο και στην ιστοσελίδα : http://unesdoc.unesco.org/images/0011/001146/114648fo.pdf

Από το ίδιο Πανεπιστήμιο προσκλήθηκα και έδωσα μεταπτυχιακό μάθημα και στις 6 Μαρτίου 1998, με θέμα : «L'empereur à l'image de Dieu» (καθηγήτρια Marie-Paule MASSON και καθηγητής Gerard DEDEYAN).

Ως εξωτερικό μέλος (membre extérieur) συνεργάζομαι με το Centre de Recherches Interdisciplinaires en Sciences humaines et Sociales (C.R.I.S.E.S.) του Πανεπιστημίου Paul-Valéry Montpellier III. Συμμετέχω στην ομάδα εργασίας «Transfert et réception des idées, des textes et des savoirs» [«Μετάδοση και αποδοχή των ιδεών, των κειμένων και των γνώσεων»].

Βλ. σχετικά στην ιστοσελίδα :
http://recherche.univmontp3.fr/crises/index.php?option=com_content&task=view&id=192&Itemid=1

3. ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΤΡΙΒΕΣ

3.1 Κατά το εαρινό εξάμηνο 2004-2005 δίδαξα το μάθημα «ΔΕΟΝΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ» στους μεταπτυχιακούς φοιτητές του Τμήματος Φ.Π.Ψ. του Πανεπιστημίου Αθηνών. Κατά το φθινοπωρινό εξάμηνο του έτους 2006-2007 δίδαξα το μάθημα «ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ». Η ανάθεση αυτή ανανεώθηκε και κατά τα επόμενα ακαδημαϊκά έτη.
Επίσης, κατά το εαρινό εξάμηνο του έτους 2006-2007 δίδαξα και το μάθημα «ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ».

3.2 Με απόφαση του Τομέα Φιλοσοφίας ορίσθηκα μέλος εξεταστικών επιτροπών που αξιολόγησαν τις διπλωματικές εργασίες που εξεπόνησαν οι εξής μεταπτυχιακοί φοιτητές μας:
Η κυρία Μ. ΑΘΗΝΑΙΟΥ, ο κ. Μιχ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, ο κ. Ιω. ΓΑΛΗΝΟΣ, ο κ. Κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ, ο κ. Κ. ΓΚΑΛΕΑΣ, ο κ. Κ. ΓΚΙΚΑΣ, ο κ. Στ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ, η κυρία Ν. ΖΑΓΚΑ, ο κ. Π. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ, η κυρία Μ. ΛΑΪΟΥ, ο κ. Κ. ΜΑΚΡΗΣ, η κυρία Α. ΜΟΣΧΟΒΙΤΣΗ, η κυρία Ε. ΜΠΟΜΠΟΛΗ, η κυρία Ε. ΜΠΟΥΡΑ, η κυρία Α. ΝΤΑΝΕ, ο κ. Α. ΠΑΝΤΑΖΗΣ, ο κ. Α. ΠΑΠΑΛΕΞΗΣ, ο κ. Ι. ΠΑΠΑΣΗΜΑΚΗΣ, ο κ. Δημ. ΠΕΠΠΕΣ, η κυρία Α. ΠΕΤΡΟΜΕΛΙΔΟΥ, η κυρία Χρ. ΠΛΙΑΤΣΙΚΑ, ο κ. Αθ. ΠΟΛΛΑΤΟΣ, ο κ. Ν. ΣΜΥΡΝΑΚΗΣ, ο κ. Κ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, η κυρία Ε. ΧΑΪΚΑΛΗ, ο κ. Γ. ΧΑΝΤΖΗΣ, ο κ. Χρ. ΧΡΟΝΗΣ.

3.3 Από την Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνθεσης του Τμήματός μας ορίσθηκα :

▪ Ως επιβλέπουσα στις διατριβές που εκπονούν οι εξής υποψήφιοι διδάκτορες:
Η κυρία Senol Hatice ISIL, ο κ. Ιω. ΠΑΠΑΣΗΜΑΚΗΣ, ο κ. Δ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΚΗΣ, η κυρία Α. ΠΕΤΡΟΜΕΛΙΔΟΥ, ο κ. Ν. ΣΜΥΡΝΑΚΗΣ.

▪ Με δικές μου ενέργειες το Ίδρυμά μας συνήψε πρωτόκολλο συνεργασίας με το Πανεπιστήμιο Université Paul-Valéry Montpellier III με αντικείμενο την συνεπίβλεψη διδακτορικών διατριβών. Στο πλαίσιο αυτής της συνεργασίας, η Γ.Σ.Ε.Σ. ενέκρινε την σχετική αίτηση της κυρίας Παναγιώτας ΔΑΟΥΤΗ για εκπόνηση διατριβής με συνεπίβλεψη, από κοινού με την γαλλίδα συνάδελφο κυρία Brigitte PEREZ-JEAN.

▪ Ως μέλος στις συμβουλευτικές επιτροπές για τις διατριβές που εκπονούν οι εξής υποψήφιοι διδάκτορες:
Η κυρία Χ. ΔΗΜΟΥ, ο κ. Ηλ. ΙΩΑΝΝΟΥ, ο κ. Σπ. ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ, η κυρία Θ. ΝΤΟΥΛΑ, ο. κ. Ι. ΜΑΝΙΑΤΗΣ, ο κ. Π. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, ο κ. Ιω. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, η κυρία Α.-Μ. ΤΣΕΡΩΝΗ, ο κ. Ιω. ΨΑΧΟΥΛΑΣ.

▪ Ως μέλος εξεταστικών επιτροπών που αξιολόγησε τις διατριβές που υποστήριξαν οι εξής υποψήφιοι διδάκτορες:
Ο κ. Αντ. ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ, ο κ. Ε. ΔΡΑΚΟΝΤΑΕΙΔΗΣ, ο κ. Αθ. ΚΟΥΤΡΟΥΜΠΑΣ, η κυρία Χ. ΛΑΓΟΠΑΤΗ-ΤΟΜΠΡΑ, ο κ. Ν. ΝΤΟΛΛΑΣ, η κυρία Αιμ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ, η κυρία Γ. ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ, η κυρία ΣΕΧΙΔΟΥ, ο κ. Αθ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ, ο κ. Θ. ΤΣΟΥΧΛΟΣ.

4. ΛΟΙΠΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

4.1. «Γλώσσα, Φιλοσοφία και Μεταφυσική κατά τον Jacques Derrida», στον τόμο: *Μεταφυσική. Απόψεις επάνω στη σύγχρονη Μεταφυσική* (εκδ. Κ. ΒΟΥΔΟΥΡΗΣ), Αθήνα 1980 (ανατύπωση : Αθήνα 1989), σελ. 103-112. Προηγείται δική μου μετάφραση

του δοκιμίου του J. DERRIDA, Βία και Μεταφυσική. Δοκίμιο πάνω στη σκέψη του Emmanuel Levinas (*αυτ.*, σελ. 57–101) και ακολουθούν δικά μου **Σχόλια στο μεταφραζόμενο κείμενο** (*αυτ.*, σελ. 113–122) καθώς και **Βιογραφικά και βιβλιογραφικά στοιχεία** (*αυτ.*, σελ. 102–103). Η μελέτη επικεντρώνεται στην επανάσταση της γραφής, και στο συναφές εγχείρημα αποδόμησης του λογοκεντρισμού. Η ανατροπή αυτής της αξιολογικής και οντολογικής ιεράρχησης –που ως γνωστόν έθεσε ο Πλάτων– διερευνάται μέσα από την ανάλυση του όρου *différance* όπως τον εισάγει ο Derrida [βλ. σχετ. στη σελ. 106 του κειμένου μου, αλλά και Β. ΜΠΙΡΟΥ, «Αντιπαράθεση λόγου και γραφής : Πλάτων και Derrida», στον τόμο: *Έρωτας, Παιδεία και Φιλοσοφία*, Αθήνα 1989, τη σημ. 26 στη σελ. 175, όπου και παραπομπή στην παρούσα μελέτη μου]. Διευκρινίζεται επίσης και η έννοια του παιχνιδιού σύμφωνα με τους όρους του Γάλλου στοχαστή. Το ερώτημα που έθεσε ήδη ο F. Wahl παραμένει ανοικτό: Μήπως η differance αποτελεί μια νέα μεταφυσική αρχή; Και μήπως κατά συνέπεια το στρατήγημα του Derrida να καταργήσει την τυραννία του λόγου συνιστά μια νέα παγίδευση μέσα στον ίδιο το λόγο;
Με τον τρόπο αυτό επεδίωξα να παρουσιάσω στον έλληνα αναγνώστη τον Γάλλο φιλόσοφο, άγνωστο τότε στη βιβλιογραφία μας, μεταφράζοντας για πρώτη φορά στα ελληνικά ένα κείμενό του (Βλ. γι' αυτό στην *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση,* τόμος 12, τεύχος 35, Μάϊος 1995, σελ. 175).

4.2. «Απόψεις της φιλοσοφίας του M. Merleau-Ponty σχετικές προς την οντολογία του», στον ίδιο τόμο, σελ. 329-336. Προηγείται και εδώ η δική μου μετάφραση του άρθρου του Merleau-Ponty, Μεταφυσική και άνθρωπος (*αυτ.*, σελ. 309-327) και ακολουθούν δικά μου **Σχόλια στο μεταφραζόμενο κείμενο** (*αυτ.*, σελ. 336-339) καθώς και **Βιογραφικά και βιβλιογραφικά στοιχεία** (*αυτ.*, σελ. 327–328).
Στην εργασία μου αυτή επιδιώκεται η προσέγγιση και η διασάφηση των οντολογικών αντιλήψεων του Γάλλου φαινομενολόγου.
α) Επιχειρείται η ανάλυση των θέσεων του φιλοσόφου σε σύγκριση με τη φαινομενολογία του Husserl (λ.χ. το γνωστό ζήτημα της φαινομενολογικής αναγωγής).
β) Προσδιορίζεται ο χώρος του μεταξύ κατά τον M. M.-P.: διασαφηνίζεται δηλαδή η σύνθεση του καθ' εαυτόν (en soi) και του δι' εαυτόν (pour soi), όπως την επιχειρεί ο φιλόσοφος, υπερβαίνοντας την παραδοσιακή μεταφυσική και οδηγούμενος σε μια υπερδιαλεκτική αντίληψη για την πραγματικότητα. Με τον τρόπο αυτό προσδιορίζεται η θέση του φιλοσόφου στο χώρο της σύγχρονης σκέψης και αναλύεται η προσπάθειά του να προχωρήσει πέρα από την παραδοσιακή ερμηνεία του όντος.

Παραπομπή στη μελέτη μου :
– Στη μετάφραση του έργου του Μωρίς ΜΕΡΛΩ-ΠΟΝΤΥ, *Η αμφιβολία του Σεζάν. Το μάτι και το πνεύμα* (μτφρ. Α. ΜΟΥΡΙΚΗ), Αθήνα 1991, σελ. 120 (ενώ στη σελ. 118 μνημονεύεται και η μετάφρασή μου).
– Ν.-Χ. ΜΠΑΝΑΚΟΥ-ΚΑΡΑΓΚΟΥΝΗ, «Η δυναμική του βλέμματος στη φιλοσοφία του M. Merleau-Ponty», *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση*, τόμος 14, τεύχος 40, Ιανουάριος 1997, σημ. 23 στη σελ. 27.

4.3. «Πολιτική και Έρως στο *Φαίδρο*», στον τόμο: *Έρωτας, Παιδεία και Φιλοσοφία* (εκδ. Κ. ΒΟΥΔΟΥΡΗΣ), Αθήνα 1989, σελ. 202–223.
Στη μελέτη αυτή ασχολούμαι με την προβληματική ενός διαλόγου της ύστερης περιόδου της πλατωνικής σκέψης, που δεν εξετάζεται στη διδακτορική μου διατριβή. Κύριο έρεισμα για την έρευνά μου, η οποία στηρίζεται σε νέο υλικό και βιβλιογραφία, απετέλεσε η άποψη ότι ο *Φαίδρος* είναι ένας πλατωνικός διάλογος που στερείται εσωτερικής συνοχής. Αντικείμενο, συνεπώς, της μελέτης είναι η διερεύνηση της ενδεχόμενης σχέσης μεταξύ του ἄρχειν (ζήτημα με το οποίο καταγίνεται ο Πλάτων, στο πρώτο μέρος του διαλόγου) και του *πολιτεύεσθαι* (θέμα που χειρίζεται εδώ ο φιλόσοφος, μέσω της ρητορικής, στο τελευταίο μέρος του διαλόγου). Αν και δεν τίθεται

άμεσα σε κανένα σημείο του διαλόγου, η σχέση αυτή είναι προφανώς εκείνη που καθορίζει την εσωτερική του συνοχή, εφόσον αιτιολογεί τον τρόπο δόμησης του. Εξάλλου εξηγείται έτσι και ο λόγος για τον οποίο ο Πλάτων επανέρχεται στο θέμα του Έρωτα, μετά τη διαπραγμάτευσή του σε προγενέστερο διάλογο, το *Συμπόσιον*.
Η διερεύνηση, λοιπόν, συνίσταται σε μια ανάγνωση του διαλόγου με στόχο την ανεύρεση απαντήσεων στα εξής ερωτήματα:
α) Ποιά είναι η εσωτερική και αναγκαία σχέση μεταξύ του τμήματος που πραγματεύεται το ζήτημα του έρωτα και εκείνου που ασχολείται με τη ρητορική;
β) Ποιά η σκοπιμότητα του μύθου περί της ψυχής σε σχέση με την πλατωνική πολιτική ή γιατί η ανάβαση στον υπερουράνιο τόπο φαίνεται να αποτελεί ένα συμπλήρωμα με την ίδια έννοια που θα μπορούσε να θεωρηθεί περιττό το τμήμα του διαλόγου που καταδικάζει τη γραφή;
Και γ) Κατά πόσον η προβληματική του *Φαίδρου* διαφοροποιείται από τη θεματική της *Πολιτείας* και από τις μέχρι τότε ισχύουσες πολιτικές αντιλήψεις του φιλοσόφου;
Το ότι εδώ η ρητορική κατά τον Σωκράτη μπορεί να ασκηθεί και *ἐν ἰδίοις* –άποψη που μας παραπέμπει ήδη στις συναφείς αντιλήψεις του *Γοργία*– και το ότι ο έρως, όπως στο *Συμπόσιον* και την *Πολιτεία*, είναι έρως της Ιδέας, μας βοηθεί να κατανοήσουμε ότι η *ἐρωτική τέχνη* του *Φαίδρου* δεν είναι άλλη από την *πολιτική τέχνη,* γνωστή σε μας από τους διαλόγους που χρονολογούνται και πριν από τον *Πολιτικό*.
Βάσει αυτής της διαπίστωσης, η αμφισβητημένη εσωτερική ενότητα του διαλόγου αποκαθίσταται, ενώ κατάδεικνύεται η διαλεκτική σχέση όλων των μερών του έργου μεταξύ τους. Συναφής προς τις πάγιες πλατωνικές οντολογικές ιεραρχήσεις και τις επιστημολογικές αντιλήψεις που θεμελιώνονται σε αυτές, η σχέση έρωτα και παιδείας, όπως αναλύεται στον *Φαίδρο*, ενώ έρχεται να συμπληρώσει το *Συμπόσιον*, παραμένει εν τούτοις συνεπής προς τις βασικές θέσεις της *Πολιτείας*.

Αναφορές στην εργασία :
– *Année Philologique* 60, 1989, σ. 272 (λήμμα 4066),
– *Plato Bibliography 1988-92* (International Plato Society, 1992),
– L. BRISSON / H. IOANNIDI, Platon 1985–1990, *Lustrum. Internationale Forschungsberichte aus dem Bereich des klassischen Altertums,* 34, 1992, σ. 211 (λήμμα 6789).

4.4. «Η πολιτική ως τέχνη : πράξη και κατασκευή», στον τόμο: *Η πολιτική και ο Πολιτικός*, (εκδ. Διεθνής Εταιρεία Ελληνικής Φιλοσοφίας), Αθήνα 1990, σελ. 211–232.
Επιδιώκοντας να συμπληρώσω τη συστηματική διερεύνηση και των διαλόγων της ύστερης περιόδου, συζητώ εδώ τις απόψεις των G.A.M. Grubbe, A.E. Taylor και L. Rossetti. Σύμφωνα με αυτές ο Πλάτων στον *Πολιτικὸ* θά πρέπει να είχε εγκαταλείψει το ιδεώδες του *βασιλέως-φιλοσόφου* της *Πολιτείας*.
Στην προσπάθεια να αντικρούσω αυτές τις θέσεις, προβαίνω στη σύγκριση των βασικών πολιτικών αντιλήψεων οι οποίες διατυπώνονται στους υπό συζήτηση διαλόγους, αντίστοιχα. Από εδώ οδηγούμαι στη διαπίστωση ότι, εάν στην *Πολιτεία* ο *όντως* φιλόσοφος ταυτίζεται με το υποκείμενο της γνώσης που θεάται τα αιώνια παραδείγματα, στον ίδιο διάλογο επίσης η κατ' εξοχήν πολιτική ορίζεται και από την ικανότητα υλοποίησης αυτών των νοητών προτύπων μέσα στο άστυ. Έτσι, η πολιτική προσδιορίζεται σαφώς στην *Πολιτεία* και ως *ποιητική τέχνη*. Ως προς αυτή της τη διάσταση θα αποτελέσει το αντικείμενο των διερευνήσεων του *Πολιτικού*. Συνεπώς, ο Πλάτων έρχεται να συμπληρώσει εδώ τις θέσεις που είχε διατυπώσει προηγουμένως στην *Πολιτεία*, όπου ο βασιλέας – φιλόσοφος αναγνωρίζεται υπό την ιδιότητα του αγαθού ζωγράφου.
Με άλλα λόγια, ενώ στην *Πολιτεία το* κέντρο βάρους πέφτει στην διερεύνηση της λεγόμενης επιστήμης του αγαθού, στον *Πολιτικό* το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στον τρόπο υλοποίησης των πολιτικών σχεδιασμών τους οποίους ακριβώς υπαγορεύουν οι αγαθοειδείς κανόνες. Η ερμηνεία αυτή ενισχύεται και από τον διττό ρόλο της Ιδέας: *τὸ ἀπολύτως γνωστόν* και το παράδειγμα προς μίμηση, ρόλος που αντιστοιχεί στον διφυή

ορισμό του πολιτικού ως *βασιλέως - φιλοσόφου*. Όμως, ενώ το ζήτημα στον *Πολιτικό* είναι η διερεύνηση του νοηματικού περιεχομένου της πολιτικής τέχνης, το διαχρονικό φιλοσοφικό πρόβλημα που έτσι διαγράφεται είναι το κατά πόσο μπορεί η πολιτική να αναχθεί σε *κατασκευαστική δραστηριότητα*.
Με βάση τις αναλύσεις του Κ. Καστοριάδη, σχετικά με την έννοια του *τεύχειν,* και λαμβάνοντας υπόψη και τις σχετικές αντιλήψεις των R. Bambrough, M. Merleau-Ponty, P. Ricœur και κυρίως της H. Arendt, συνάγεται ότι η πολιτική ακριβώς επειδή ανήκει αποκλειστικά στο πεδίο του πράττειν, παραμένει ξένη προς τις διαδικασίες της κατασκευής. Δεδομένου ότι η κατασκευή στηρίζεται στην αρχή ότι ο σκοπός αγιάζει τα μέσα, κατάλήγουμε με τη βοήθεια των θεωρήσεων της H. Arendt (καθώς και των P. Ricœur και Cl. Lefort) στο συμπέρασμα ότι η υποκατάσταση της πράξης από την κατασκευή δεν νομιμοποιεί παρά τα α-πολιτικού ή προ-πολιτικού χαρακτήρα συστήματα εξουσίας, η εγγενής βία των οποίων αποκαλύπτεται στην καθοριστική τάση τους να ελέγξουν, αδρανοποιώντας την, την εγγενή επίσης ικανότητα του ανθρώπου να πολιτεύεται, δηλαδή να λέγει και να πράττει.

Αναφορά στη μελέτη μου :
– *Plato Bibliography 1988–92* (International Plato Society, 1992).
– *Annee Philologique* 63, 1992, σελ. 327 (λήμμα 4327).
– L. BRISSON avec la collaboration de F. PLIN, *Platon 1990–1995. Bibliographie,* [Paris, Vrin, 1999.], σελ. 256-257, λήμμα 8493 (με εκτενή παρουσίαση).

4.5. *Ο πολιτικός κατά τον Γεώργιο Γεμιστό-Πλήθωνα. Είναι πλατωνική η κατά Πλήθωνα πολιτική φιλοσοφία;* , Αθήνα 1992, 62 σελ.
Σκοπός αυτής της μελέτης είναι η κατανόηση της έννοιας του κατ' εξοχήν πολιτικού σύμφωνα με τον τρόπο που αυτή ορίζεται μέσα στο έργο του Πλήθωνα. Στο έργο του *Νόμων Συγγραφή*, ο τελευταίος αυτοπροσδιορίζεται ως οπαδός του Πλάτωνα, υποστηρίζοντας ότι το ιδεώδες πολίτευμα προϋποθέτει την ανάληψη της εξουσίας από τους φιλοσόφους. Αυτή η αντίληψη καθιστά αναγκαία τη σύγκριση μεταξύ των βασικών θέσεων της πλατωνικής πολιτικής φιλοσοφίας και των πολιτικών αντιλήψεων τις οποίες υιοθετεί ο Πλήθων.
Όσον αφορά τον Πλάτωνα, η συμμετοχή στά κοινά δεν θεωρείται παρά αναγκαίο κακό. Η στάση αυτή εδράζεται στην αντίληψη σύμφωνα με την οποία, η ύπαρξη επί της γης συνιστά μια πτώση της αιώνιας ψυχής, με δική της υπαιτιότητα, στο χώρο του γίγνεσθαι και της φθοράς. Η φυγή και η λύτρωση από το πεδίο των ανθρωπίνων αποτελεί μάλιστα την αναγκαία προϋπόθεση για την πραγμάτωση της κατά Πλάτωνα ευδαιμονίας.
Αντίθετα, ο Πλήθων αντιλαμβάνεται την παραμονή της ψυχής *ἐν τῷ κόσμῳ* ως το πεπρωμένο της ανθρώπινης ύπαρξης, το ορισμένο από τη θεία βούληση. Έτσι, υποστηρίζει ότι η ενεργός συμμετοχή στα κοινά αποτελεί το σπουδαιότερο των καθηκόντων εκείνου ο οποίος ζητεί να ακολουθήσει και να μιμηθεί τον θεό.
Τη στάση αυτή νομιμοποιεί η πληθωνική αντίληψη σχετικά με τον τρόπο διάρθρωσης του σύμπαντος. Το τελευταίο ορίζεται εδώ ως ευνομούμενη κοινωνία μέλη της οποίας είναι οι θεοί και οι άνθρωποι. Ο τρόπος αυτής της συνύπαρξης περιγράφει μια πολιτική οργάνωση αυστηρά ιεραρχημένη, όπου κάθε ον κατέχει μια συγκεκριμένη θέση, η οποία και αντιστοιχεί στην οντολογική βαθμίδα στην οποία αυτή ανήκει.
Από τις παραπάνω διαπιστώσεις καταλήγω στο συμπέρασμα ότι ο τρόπος με τον οποίο κατανοεί ο Πλήθων τη σχέση μεταξύ πολιτικής και φιλοσοφίας παραμένει ξένος προς τις αντίστοιχες πλατωνικές αντιλήψεις και ουσιωδώς συνδεδεμένος με τη στωική σκέψη. Αυτό το συμπέρασμα διασαφηνίζεται και επιβεβαιώνεται από την ανίχνευση των θεμελιωδών διαφορών μεταξύ της πλατωνικής οντολογίας και εκείνης του Πλήθωνα. Οι αλλαγές που υπέστη, κυρίως από τον 2ο αι. μ.Χ., η θεωρία των Ιδεών και τις οποίες υιοθετεί εν αγνοία του ο Πλήθων, συμβάλλουν στη ριζική διαφοροποίηση του τελευταίου από την πλατωνική αντίληψη σχετικά με τον θεό, τη θεία Πρόνοια, και την ύπαρξη του κακού στον κόσμο. Η διαφοροποίηση αυτή οδηγεί κατά συνέπεια και σε διαφορετικό ορισμό της πολιτικής, στο μέτρο που ο τελευταίος θεμελιώνεται στις

ανωτέρω αντιλήψεις: Η διάκριση μεταξύ της causa formalis, causa materialis και causa efficiens, την οποία επιβάλλει η πλατωνική οντολογία, καταργείται από την πληθωνική υιοθέτηση της causa perfecta που είναι ο ίδιος ο Ζευς. Κατά συνέπεια, ο πολιτικός κατ' εξοχήν δεν κατανοείται πλέον με τους όρους του αγαθού ζωφράφου ή του βασιλικού υφάντη που επιχειρεί να οργανώσει την πολιτική κοινότητα, την διαρκώς απειλούμενη – όπως και ο κόσμος στον οποίο ανήκει– από τις ιδιοτροπίες του τυχαίου και του απρόβλεπτου.

Σύμφωνα με τον Πλήθωνα, ο γνήσιος πολιτικός, πιστός στο στωικό πρότυπο ως προς τη σύλληψή του, δεν είναι άλλος από τον σοφό που δρα σε πλήρη ομολογία με τη θεία βούληση, χωρίς να εναντιώνεται στην προκαθορισμένη ροή των συμβάντων: Γνωρίζει και αναγνωρίζει ότι ο εξωτερικός κόσμος υπόκειται στη θεία εξουσία και ότι *τὸ ζῆν κατ' ἀρετὴν* ως *κίνησις πρὸς τὸ ἀγαθόν,* η οποία όμως (απολύτως σύμφωνα με τη στωϊκή αντίληψη) εξαντλείται στο παρόν, μπορεί να συντελέσει στην ευπραξία της κοινότητας στο σύνολό της.

Με βάση τις προηγούμενες αναλύσεις, κατέληξα στο συμπέρασμα ότι ο Πλήθων (ορθώς εντεταγμένος, παρά την εποχή στην οποία έζησε, στην κλασική πολιτική σκέψη, σύμφωνα με τους διαχωρισμούς του L. Strauss) ανήκει κατ' ουσίαν στη στωϊκή παράδοση, όσον αφορά τον πολιτικό του στοχασμό. Επίσης, αντίθετα με την κρατούσα άποψη, δεν είναι εξοικειωμένος με την πλατωνική φιλοσοφία. Πρόκειται μάλλον για έναν υποστηρικτή του Πλάτωνα και του πλατωνισμού, με την επισήμανση όμως ότι τον χαρακτηρίζει ελλιπής κατανόηση και γνώση των πλατωνικών διαλόγων.

Βιβλιοπαρουσίαση :

– *Revue des Études Byzantines*, 52, 1994, σελ. 333, από την Marie-Hélène CONGOURDEAU.

Άλλες αναφορές στη μελέτη :

– P. DOUKELLIS, «Regards sur les publications helléniques – Chronique 1993», *Dialogues d'Histoire Ancienne* 19, 1993, σελ. 299.

– *Byzantinische Zeitschrift. Supplementum Bibliographicum I.,* 1994, σελ. 14, λήμμα 160.

– *Bibliographie Internationale de l'Humanisme et de la Renaissance*, 28, 1992, σελ. 114.

Παραπομπή, τέλος, στην εργασία μου γίνεται :

– Ν. ΚΑΡΑΠΙΔΑΚΗΣ, στα σχόλια της επανέκδοσης του Κ. ΣΑΘΑ, *Έλληνες στρατιώται εν τη Δύσει και η αναγέννησις της ελληνικής τακτικής,,* Αθήνα 1993, σελ. 275.

– I. P. MEDVEDEV, *Vizantiskij Gumanism XIV - XV vv.*, Sankt Peterburg 1997 [Serija Vizantijskaja Biblioteka], σελ. 201-202 και σημ. 60.

– Χρ. ΜΠΑΛΟΓΛΟΥ, «Georgios Gemistos-Plethon und Spairos von Borysthenes. Eine vergleichende Analyse ihrer Reformvoschlage», στου ΙΔΙΟΥ, *Πληθώνεια οικονομικά μελετήματα*, Αθήνα 2001, σημ. 27 στις σελ. 112-113.

– Χρ. ΜΠΑΛΟΓΛΟΥ, *Πληθώνεια οικονομικά μελετήματα*, Αθήνα 2001, σελ. 200 (Βιβλιογραφία).-.

– *Γεώργιος Πλήθων-Γεμιστός επί των πελοποννησιακών πραγμάτων. Βυζαντινό κείμενο - Μετάφρασις - Σχόλια* Χρήστου Π. ΜΠΑΛΟΓΛΟΥ, Αθήνα 2002, σελ. 153 και σημ. 27 [στη σελ. 193], σελ. 279 [Βιβλιογραφία].

– Γεώργιος ΖΩΓΡΑΦΙΔΗΣ, «Ο παντοκράτωρ Ζευς του Πλήθωνος: Ενολογία, μοναρχία, πολυθεϊσμός», στον τόμο *Πρακτικά διεθνούς συνεδρίου αφιερωμένου στον Πλήθωνα και την εποχή του με την συμπλήρωση 550 ετών από τον θάνατό του Μυστράς 26-29 Ιουνίου 2002*, έκδ. ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΛΗΘΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ, Αθήνα - Μυστράς 2003, σελ. 153 σημ. 76 και 78.

▪ Το ίδιο άρθρο, με τις ίδιες παραπομπές, και στο περιοδικό *Αριάδνη. Επιστημονική επετηρίδα της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης*, 10, 2004, 101-134.

– Δ.Κ. ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΗΛ, στα σχόλια της έκδοσης *Γεώργιος Γεμιστός-Πλήθων, Νόμων Συγγραφή. Ένα όραμα για μια ιδανική πολιτεία*, Θεσσαλονίκη, 2005, σημ. 3 στην σελ. 406, σημ. 7 στην σελ. 408, σημ. 24 στην σελ. 412, σημ. 29 στην σελ. 413, σημ. 73 στην σελ. 427, σημ. 117 στην σελ. 438, σημ. 124 στην σελ. 439, σημ. 125 στην σελ. 439, σημ. 151 στην σελ. 445, σημ. 174 στην σελ. 451, σημ. 177 στην σελ. 452. Βλ. και βιβλιογραφία σελ. 475.

– Ρωξάννη Δ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ, «Ο Πλήθων από τη σκοπιά του Κ. Παπαρρηγόπουλου και του Ν. Καζάζη», *Νέα Κοινωνιολογία*, τόμος 15, τεύχος 35, 2002, σημ. 22 στη σελ. 40.

– Βλ. και την Πληθωνική Βιβλιογραφία του Χρ. ΜΠΑΛΟΓΛΟΥ, *Νέα Κοινωνιολογία,* τόμος 15, τεύχος 35, 2002, σελ. 83.-

– Π. ΠΑΝΤΑΖΑΚΟΣ, «Πλήθων και Βησσαρίων: περὶ Ειμαρμένης, Ανάγκης και Θείας Προνοίας», *Επιστημονική Επετηρίς της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών*, ΛΘ' (2007-2008) σελ. 99 και σημ. 20.

– I. P. MEDVEDEV, «Tanatologia Georgija Gemista Plifona», *Zbornik radova Vizantološkog Instituta* [Belgrade], 45, 2008, σελ. 275 σημ. 24. Και στο διαδίκτυο: http://doiserbia.nb.rs/(A(YQsx8cvywEkAAAANDcwNWMzYjgtNTk1ZC00MGFkLWE2YzQtNDRhYzNmZGI3NWJhyGQxDnQHkeXiCnF5V7Fl1F31Ul41))/img/doi/0584-9888/2008/0584-98880845267M.pdf

4.6. «Καταγωγή και πολιτική εξουσία κατά τον Γεώργιο Γεμιστό-Πλήθωνα», στο περιοδικό *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση,* 10 (1993), σελ. 34-45.

Στόχος της μελέτης υπήρξε η διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο ο Πλήθων αντιμετωπίζει την αυτοκρατορική ιδέα, καθώς και η εκμαίευση των θέσεών του όσον αφορά την αντίληψη ότι η καταγωγή νομιμοποιεί την ανάληψη της εξουσίας. Δεδομένου ότι η φιλομοναρχική στάση του Πλήθωνα απορρέει από τις οντολογικές του αντιλήψεις, οι οποίες και παρέχουν τη μεταφυσική θεμελίωση του ιδεώδους κατ' αυτόν πολιτεύματος, η έρευνά μου προσανατολίσθηκε κατ' αρχήν στην πολιτική ανάγνωση της *κοσμοπόλεως*, όπως αυτή μας παραδίδεται στο έργο του *Νόμων Συγγραφή* : Ο τρόπος οργάνωσης που περιγράφεται εδώ αντιστοιχεί σε μια πυραμιδοειδή διάρθρωση, την κορυφή της οποίας κατέχει ο *προπάτωρ Ζεύς* διευθύνοντας τα πάντα δυνάμει της patria potestas. Η ανάθεση της εξουσίας από τον Δία στα κατώτερα επίπεδα της ιεραρχικής διαστρωμάτωσης γίνεται σύμφωνα με τη γεωμετρική ισότητα. Κατά συνέπεια, η πολιτική δύναμη κάθε μέλους της εν λόγω κοινότητας παραμένει ευθέως ανάλογη προς τον βαθμό συγγενείας με τον γεννήτορα Δία.

Έτσι καθίσταται εμφανές οτι ο Πλήθων προβάλλει στο σύμπαν την κρατούσα αντίληψη περί του αυτοκράτορα ως pater familias του συνόλου των εθνών. Παράλληλα, γίνεται επίσης σαφές ότι η αρχή σύμφωνα με την οποία δομείται το σύστημα εξουσίας που αυτός προτείνει σχετίζεται με τη ρωμαϊκή έννοια της auctoritas. Έτσι παραμένει συναφής προς την αντίληψη περί του pater patriae και περί του παρελθόντος ως πηγής νομιμοποίησης της συγκροτημένης σε πολιτικό σώμα κοινότητας.

Στην κατώτατη βαθμίδα της ιεραρχίας βρίσκεται ο άνθρωπος, που, σύμφωνα με τη στωϊκή αντίληψη, δεν έχει δικαίωμα εξουσίας παρά μόνο επί του εαυτού του. Η διατήρηση του αυτεξουσίου εκ μέρους του ανθρώπου, άρρηκτα συνδεδεμένη με την άσκηση της αρετής, συνιστά το μόνο τρόπο διαρκούς επιβεβαίωσης της συγγένειάς του με τον θείο μονάρχη, μέσα σε ένα σύμπαν το οποίο αγνοεί τη θαυματουργό παρέμβαση της χάριτος. Από εδώ οδηγούμεθα στά εξής συμπεράσματα :

Α) Ο Πλήθων υιοθετεί τη λεγόμενη αγωνιστική αρχαιοελληνική αντίληψη περί της αρετής.

Β) Η ιδέα του περί του ηγεμόνα ως *εικόνος θεού* αντιστρατεύεται τη χριστιανική αντίληψη περί του μονάρχη ως *εικόνος θεού*.

Με τη βοήθεια αυτών των διαπιστώσεων, γίνεται επίσης σαφές και το εξής : Ο Πλήθων εξαρτούσε τη σωτηρία της αυτοκρατορίας από την έλευση ενός μονάρχη ικανού να κινήσει *τα καθεστώτα*. Τον τελευταίο ευχόταν πιθανότατα να αναγνωρίσει στο πρόσωπο του Θεοδώρου Παλαιολόγου, τον οποίο είχε διαπαιδαγωγήσει ο ίδιος. Σε περίπτωση ευόδωσης αυτής της προσδοκίας, το πρόβλημα που ανακύπτει σχετίζεται με την τεράστια δυσκολία επίτευξης του απαραίτητου κοινωνικού consensus, προκειμένου να εδραιωθούν οι αναγκαίες μεταρρυθμίσεις. Η δυσκολία αυτή κατανοείται, στο μέτρο που ο πληθωνικός ηγέτης εμφανίζεται ιδεολογικά απογυμνωμένος.
Η εξέταση του τρόπου διάρθρωσης της κατά Πλήθωνα *θείας κοινωνίας* επιτρέπει να συμπεράνουμε ότι η λύση στο εν λόγω πρόβλημα δεν θά μπορούσε να αναζητηθεί παρά στην προσφυγή στην αρχαιότερη παράδοση, την προγενέστερη της κωνσταντίνειας. Έτσι, ο ελληνοκεντρισμός του Πλήθωνα φωτίζεται και εξηγείται ως το αναγκαίο πολιτικό στρατήγημα, προκειμένου ο μονάρχης να διατηρήσει τον απαραίτητο για την πολιτική του δύναμη τίτλο του pater patriae. Η επιλογή αυτή του Πλήθωνα νομιμοποιεί και την ιδέα της δυναστείας, λύνοντας έτσι το πρόβλημα της διατήρησης του νέου status quo, το οποίο προφανώς θά απειλούσε ο μη κληρονομήσιμος χαρακτήρας της αρετής. Τούτο μάλιστα σε συνάρτηση με την απόρριψη των χριστιανικών αντιλήψεων σχετικά με την παρέμβαση του θείου στην ιστορική και πολιτική πραγματικότητα. Έτσι, η ελληνική παιδεία και καταγωγή του έλληνα βασιλόπαιδα του δίνει αυτόχρημα το δικαίωμα να θεωρείται ο επόμενος νόμιμος μονάρχης.

Αναφορές στη μελέτη μου :
– *Byzantinische Zeitschrift,* 86/87, 1993/1994, σελ. 577 (λήμμα αρ. 2477).
– Σ. Π. ΣΠΕΝΤΖΑΣ, *Γ. Γεμιστός-Πλήθων ο φιλόσοφος του Μυστρά. Οι οικονομικές, κοινωνικές και δημοσιονομικές του απόψεις*, τέταρτη έκδοση, Αθήνα 1996, σελ. 153.
– Χρ. ΜΠΑΛΟΓΛΟΥ, *Πληθώνεια οικονομικά μελετήματα*, Αθήνα 2001, σελ. 200 (Βιβλιογραφία).-
– Βλ. και την Πληθωνική Βιβλιογραφία του Χρ. ΜΠΑΛΟΓΛΟΥ, *Νέα Κοινωνιολογία,* τόμος 15, τεύχος 35, 2002, σελ. 83.-
– *Γεώργιος Πλήθων-Γεμιστός επί των πελοποννησιακών πραγμάτων. Βυζαντινό κείμενο - Μετάφρασις – Σχόλια* Χρήστου Π. ΜΠΑΛΟΓΛΟΥ, Αθήνα 2002, σελ. 153 και σημ. 28 [στη σελ. 194], σελ. 280 [Βιβλιογραφία].
– Δ.Κ. ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΗΛ, στην έκδοση *Γεώργιος Γεμιστός-Πλήθων, Νόμων Συγγραφή. Ένα όραμα για μια ιδανική πολιτεία*, Θεσσαλονίκη, 2005, σελ. 475 (Βιβλιογραφία).
– Θ.Γ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ, *Πληθωνικά*, Θεσσαλονίκη, 2004, σελ. 256 (Βιβλιογραφία).

4.7 «**Prodicos et Xénophon ou le choix d'Héraclès entre la tyrannie et la loyauté,** στον τόμο *Kea – Kythnos : History and Archeaeology. Proceedings of an International Symposium Kea - Kythnos, 22-25 June 1994 / Κέα - Κύθνος : Ιστορία και Αρχαιολογία. Πρακτικά Διεθνούς Συμποσίου Κέα - Κύθνος, 22-25 Ιουνίου 1994*, Athens 1998 [Κέντρον Ελληνικής και Ρωμαϊκής Αρχαιότητος. Εθνικόν Ίδρυμα Ερευνών - Σειρά ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ, 27], σελ. 81-98.
Η ανάγνωση της γνωστής *Αλληγορίας* του Προδίκου, όπως μας παραδίδεται από τον Ξενοφώντα (*Ἀπομνημονεύματα* 2.1.21–34) μας οδηγεί στη διαπίστωση ότι αποδίδεται εδώ στον Πρόδικο η υιοθέτηση της ηθικο-οντολογικής διάκρισης μεταξύ τυράννου και νομίμου άρχοντα, όπως ιδρύεται από τον πολιτικό στοχασμό του 4ου αι. π.Χ. Μάλιστα, η τελευταία αποτελεί αναγκαία συνθήκη για την κατανόηση της *Αλληγορίας*. Συγκεκριμένα, με τη βοήθεια των σχετικών αποσπασμάτων του όλου έργου του Ξενοφώντα και σε άμεση συνάρτηση με τις αντίστοιχες πλατωνικές και αριστοτελικές αντιλήψεις, διαπιστώνεται ότι ο λόγος της Κακίας σκιαγραφεί το ψυχολογικό πορτραίτο του τυράννου. Παράλληλα ο λόγος της Αρετής δεν περιγράφει παρά τον τρόπο ύπαρξης και δράσης του βασιλικού ανδρός, όπως διαγράφεται μέσα στο έργο του Ξενοφώντα. Υπό αυτήν την προοπτική, το ερώτημα που τίθεται είναι το εξής : Πώς είναι δυνατόν οι ηθικές και πολιτικές αντιλήψεις ενός σοφιστή να παρουσιάζονται στα *Απομνημονεύματα* ως απόλυτα σύμφωνες με εκείνες του Σωκράτη;

Μία δεύτερη προσεκτικότερη προσέγγιση του αποσπάσματος, με τη βοήθεια και των όσων μπορούμε να γνωρίζουμε για τις απόψεις και θέσεις του Προδίκου, μας οδηγεί στα εξής συμπεράσματα : Παρά την προσαρμογή του λόγου του τελευταίου στα πολιτικά ερωτήματα και αντιλήψεις της σωκρατικής παράδοσης, ο Ξενοφών παραμένει σε γενικές γραμμές πιστός στη σκέψη του σοφιστή. Συγκεκριμένα, φροντίζοντας να καταστήσει σαφή την απόσταση και διαφορά των αντιλήψεων του Προδίκου από τις αντίστοιχες σωκρατικές θέσεις, κατορθώνει συνάμα να δηλώσει την προτίμησή του υπέρ των τελευταίων. Έτσι, αν και ουδόλως συμβάλλει στην πληρέστερη κατανόηση των αντιλήψεων του Προδίκου, η σπουδαιότητα της *Αλληγορίας* συνίσταται στο ότι φωτίζει τον τρόπο με τον οποίο ο Ξενοφών ερμηνεύει τη σωκρατική σκέψη, καθιστώντας συνάμα εμφανή και τη διαφορά μεταξύ της ξενοφώντειας και πλατωνικής αντίληψης περί πολιτικής.

Αναφορές :

– *Année Philologique* 70, 2001, σελ. 430 kai sel. 611 (λήμμα 70-06453).
– Βιβλιοκρισία του τόμου: Graham SHIRPLEY, «Two Cycladic Islands», *The Classical Review*, 53, 2003, 133. Προσιτή και στην ιστοσελίδα : http://www3.oup.co.uk/clrevj/hdb/Volume_53/Issue_01/pdf/530132.pdf.
– Βλ. και την αναφορά στην ιστοσελίδα «Xenophon atheniensis - Xenophon von Athen»: http://www.geocities.com/Athens/Troy/1736/bote_a2d_xenophon_bib.html
– Βλ. τέλος και την *Bibliographie complète de Xénophon d'Athènes*, par Louis L'ALLIER et Renée VENNE, προσιτή στην ιστοσελίδα : http://www3.sympatico.ca/lallier.louis/Bibliographie/Bibliographie_complete_xenophon.pdf
– Επίσης και Louis-André DORION, *Les écrits socratiques de Xénophon. Supplément bibliographique (1984-2008),* στον τόμο M. NARCY & A. TORDESILLAS (dir.), *Xénophon et Socrate. Actes du colloque d'Aix-en-Provence (6-9 novembre 2003),* Paris 2008, σελ. 296.
– Στο περιοδικό *Kernos. Revue internationale et pluridisciplinaire de religion grecque antique*, 14, 2001, σελ. 334.
– Στο περιοδικό *Vivre et penser*, 108, 2001, σελ. 432.

Παραπομπές :

– Alonso TORDESILLAS, «Socrate et Prodicos dans les Mémorables de Xénophon», στον τόμο M. NARCY & A. T TORDESILLAS (dir.), *Xénophon et Socrate. Actes du colloque d'Aix-en-Provence (6-9 novembre 2003) suivis de Les écrits socratiques de Xénophon. Supplément bibliographique (1984-2008)* par Louis-André DORION, Paris 2008, σελ. 88 σημ. 3, σελ. 90 σημ. 12, σελ. 101 σημ. 60, σελ. 105 σημ. 67 και 69.
– G. ARAGIONE, «L'episodio di "Eracle al bivio" nella Seconda Apologia di Giustino», *Annali di Storia dell'Esegesi*, 20/2 , 2003, σελ. 338 σημ. 6 και 10, 339, 350 σημ. 64-65.
– Pierpaolo ROSATI, *Logoi preplatonici tra logica e letteratura*, Bari 2005, σελ. 203.
– Gabriella MORETTI, «Marco Celio al bivio. Prosopopea, pedagogia e modello allegoric nella *Pro Caelio* ciceroniana (con una nota allegorica su Fam. V 12)», *Maia. Rivista di letterature classiche*, 69, 2007, σελ. 291 σημ. 6 και σελ. 308 (Βιβλιογραφία).
– Gabriella MORETTI, «Lo spettacolo della *pro Caelio* : oggetti di scena, teatro et personaggi allegorici nel processo contro Marco Celio», στον τόμο : G. PETRONI / A. CASAMENTO (ed.), *Lo spettacolo della Giustizia. Le orazioni di Cicerone*, Palermo 2006, σελ. 153 και σημ. 19, σελ. 265 (Βιβλιογραφία).
– David M. JOHNSON, «Aristippus at the Crossroads: The Politics of Pleasure in Xenophon's *Memorabilia*», *Polis. The Journal of the Society for Greek Political Thought*, 26, 2009, σελ. 212 σημ. 8.
– Andrea HARBACH, *Die Wahl des Lebens in der Antiken Literatur*, Heidelberg, 2010, σελ. 32 σημ.141 και σελ. 452 (Βιβλιογραφία).

– Leslie KURKE, *Aesopic Conversations: Popular Tradition, Cultural Dialogue and the Invention of the Greek Prose*, Princeton & Oxford, Princeton University Press, 2010, σελ. 273 και σημ. 30, σελ. 278-279 και σημ. 51, σελ. 453 (Βιβλιογραφία).

4.8 Ο θεός και ο ἀγαθὸς ζωγράφος στον πλατωνικό *Τίμαιο*. [Ανακοίνωση στο Συμπόσιο «Ο πλατωνικός "Τίμαιος". Ένα φιλοσοφικό συμπόσιο» που οργάνωσε ο Τομέας Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κρήτης, τον Δεκέμβριο του 1994]. Αρχικός πυρήνας του δοκιμίου που δημοσιεύεται, με προσθήκες και επεκτάσεις, ως Επίμετρο στην ελληνική μετάφραση του έργου του J. DERRIDA, *Χώρα* (βλ. κατωτέρω 4.12).

4.9 *Ο απόβλητος και ο θεοπρόβλητος. Πολιτική ανάγνωση της Ακολουθίας του σπανού*. Αθήνα, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια 1999 [σειρά: Κοινωνία - Επικοινωνία - Πολιτισμός], 425 σελ.
Στην παρούσα μονογραφία επιχειρείται η πολιτική ανάγνωση ενός υστεροβυζαντινού κειμένου, της λεγόμενης *Ἀκολουθίας τοῦ σπανοῦ*. Πρόκειται για μια σάτιρα εναντίον ενός υπαρκτού προσώπου, με όπλο τη φυσική αδυναμία του τελευταίου να αποκτήσει γενειάδα. Στόχος της παρούσας φιλοσοφικής προσέγγισης είναι το να διαπιστωθεί εάν το άσεμνο λεξιλόγιο και η χοντροκομμένη χυδαιολογία που καθορίζει τον χαρακτήρα του έργου αποβλέπει στην ανατρεπτική παρώδηση των κεντρικών φαντασιακών σημασιών που διαρθρώνουν τη βυζαντινή κοινωνία, ή εάν αντίθετα πρόκειται για ένα κείμενο απολογητικό των σχέσεων εξουσίας που εδραιώνει η χριστιανική πολιτική θεολογία. Υπό αυτήν την προοπτική, εξετάζεται η αυτοκρατορική ιδέα και το θεσμικό status του χριστιανού θεοπρόβλητου ηγεμόνα στη συμμετρική του αντίθεση με τα περιθωριοποιημένα άτομα (παρίας - κατάδικος – τύραννος / Αντίχριστος).
Συγκεκριμένα, ερευνώνται οι μηχανισμοί κοινωνικού αποκλεισμού και απόρριψης τους οποίους θεμελιώνουν και ενεργοποιούν οι περί εξουσίας θεωρήσεις της μεσαιωνικής βασιλικής χριστολογίας. Έτσι, με βάση την οντολογική ιεράρχηση που καθιέρωσε η πλατωνική σχέση μεταξύ παραδείγματος και εικόνας, και υπό το φως κυρίως των σχετικών αναλύσεων των J. Derrida και G. Deleuze, εξετάζεται η κοινωνική και πολιτική διαστρωμάτωση την οποία θεμελιώνει η νεοπλατωνίζουσα οντολογία του Ψευδο-Διονυσίου Αρεοπαγίτη. Με τη βοήθεια αυτών των αναλύσεων, οι οποίες και καθιστούν εμφανή τη διατήρηση της διάκρισης μεταξύ σώματος (σημαίνοντος) και ψυχής (σημαινομένου) με τους όρους της σχέσης άρχοντα και αρχομένου, φωτίζεται η ηθικο-θεολογική σημασία της σωματικής δυσμορφίας, νοούμενης ως απόκλισης από τις καθιερωμένες κανονικότητες. Από αυτή τη σκοπιά, διαπιστώνεται ότι η αμφισημία του τερατώδους καθιστά στην πραγματικότητα θεμιτή τη διατύπωση καθοριστικών κρίσεων σχετικά με τα κοινωνικο-πολιτικά ζητήματα, παγιώνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την πολιτική απάθεια και την *ξενοφοβική τα*ση των κλειστών, α-πολιτικών κοινωνιών.
Έτσι, με βάση τις διακρίσεις μεταξύ πολιτικής και α-πολιτικής κοινότητας, τις οποίες ίδρυσε η H. Arendt, και σύμφωνα με τις αντιλήψεις της τελευταίας για την κατάσταση του παρία, διαπιστώνεται ότι, πιστή στις αντιλήψεις της κοινωνίας στην οποία απευθύνεται, η *Ἀκολουθία τοῦ σπανοῦ* καθιστά εμφανή την άμεση συνάρτηση των φυσικών και ηθικών χαρακτηριστικών, τα οποία αποδίδονται στα άτομα ή τις ομάδες που εκπίπτουν του νομικο-πολιτικού status, προς τις ηθικο-θεολογικές σημασίες με τις οποίες ενδύεται ο τέλειος άνθρωπος, και συνακόλουθα εκείνος που κατέχει την κορυφαία θέση στην κοινωνικο-πολιτική πυραμίδα. Για την πληρέστερη κατανόηση του ζητήματος αυτού, προχωρώ στη διερεύνηση των αντιλήψεων οι οποίες νομιμοποιούν την άσκηση της μοναρχικής εξουσίας σε μια χριστιανική κοινωνία. Εξετάζονται τα επιχειρήματα που είναι υποχρεωμένη να παραγάγει η βυζαντινή πολιτική θεολογία, προκειμένου να δικαιολογήσει την απόλυτη υποταγή που οφείλουν στον αυτοκράτορα οι χριστιανοί υπήκοοι, αυτοί οι ίδιοι που θεωρούνται ομόδουλοι *εν Χριστώ αδελφοί του*.
Έτσι, υπό το φως της ρήξης της μεσαιωνικής αυτοκρατορικής ιδέας με την προγενέστερη του χριστιανικού μονοθεϊσμού πολιτική παράδοση, και με βάση τις αναλύσεις του Ernst Kantorowicz, η ανάγνωση των σχετικών βυζαντινών πηγών σε συνάρτηση και με τις φιλομοναρχικές θεωρίες της ελληνιστικής περιόδου, απόκαλύπτει

ότι η ηθική σημασία του αυτοκράτορα ως χριστομιμητή θεμελιώνεται στην οντολογική αντίληψη περί του μονάρχη ως εικόνας Χριστού. Η τελευταία οδηγεί υποχρεωτικά τη βυζαντινή πολιτική θεολογία στην υποστήριξη μιας κυριαρχίας χαρισματικού τύπου, σύμφωνα με τους ορισμούς του Max Weber. Παράλληλα, καθιερώνει και την αντίληψη περί του εστεμμένου ως όντος με δύο φύσεις. Συγκεκριμένα, θεμελιωμένη στη θεολογία της Ενσάρκωσης, η χριστιανική πολιτική θεολογία ιδρύει τη συνύπαρξη του officium και του ατόμου, κατανοώντας την ως προσωποποίηση του θεσμού κατά τρόπο υπερφυσικό.
Το βασιλικό λειτούργημα ενσαρκώνεται στη μορφή ενός συγκεκριμένου ανθρώπου, ενώ διαχωρίζεται από αυτόν στο μέτρο που ενοικεί χωρίς να ταυτίζεται μαζί του. Έτσι, με την ανάρρηση στο θρόνο, ο βυζαντινός αυτοκράτορας ενσωματώνει ως χριστομιμητής την ανθρωπότητα υπό τη διττή της σημασία. Ενσαρκώνει την ακηλίδωτη εικόνα Θεού, υποστασιοποιώντας τον ουσιολογικό ορισμό του ανθρώπου, ο οποίος και λειτουργεί ως το μέτρο τελειότητας για τις επίγειες ανθρώπινες υπάρξεις (κανονιστική σημασία του όρου). Παράλληλα, ενσωματώνει την κοινότητα των χριστιανών υπηκόων, την οποία προορίζεται να αντιπροσωπεύει (ιστορική - εσχατολογική σημασία του όρου). Κατά τη θεία φύση του λοιπόν, ο χριστιανός μονάρχης θεωρείται ως μια καθολική (*θεοείδεια*) και συλλογική οντότητα (οι χριστιανοί υπήκοοι που υπήρξαν, υπάρχουν και θα υπάρξουν), μη υποκείμενη στις εξατομικεύσεις των υλικών υποστάσεων (φύλο, ηλικία κ.λπ.), και, εξ αυτού ίση ως προς το status με τις αγγελικές δυνάμεις (*ἰσάγγελος*).
Μπορούμε έτσι να πούμε ότι στην άφθαρτη υπερβατική οντότητα που είναι η Βασιλεία αντιστοιχεί η αναλώσιμη ατομική ύπαρξη του εστεμμένου. Ο τελευταίος δεν έχει λόγο παρουσίας στην ιστορική σκηνή παρά για να βούλεται και να πράττει όπως επιτάσσει η τιμή του αξιώματος.
Από τα παραπάνω οδηγούμεθα στις εξής διαπιστώσεις :
α) Οριζόμενη από την άνευ όρων υπακοή στις θείες εντολές, η πολιτική τέχνη, όπως σκιαγραφείται στα βυζαντινά *Fürstenspiegel*, προϋποθέτει την ταύτιση του ιδεώδους μονάρχη με τον τέλειο χριστιανό. Μέσα από αυτήν την προοπτική, καθίσταται σαφής η ταύτιση του τυράννου με τον Αντίχριστο. Παράλληλα, διαπιστώνεται ότι η βυζαντινή αυτοκρατορική ιδεολογία υιοθετεί, εκχριστιανίζοντάς τα, όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που συγκροτούν το πορτραίτο του τυράννου σύμφωνα με την προχριστιανική αριστοκρατική παράδοση. Η διάγνωση αυτών των χαρακτηριστικών στον σατιριζόμενο της *Ἀκολουθίας τοῦ σπανοῦ* βοηθεί στο να φωτισθούν, σε συμμετρική αντίθεση προς τον θεοφιλή ηγεμόνα ή το λαοφιλές είδωλο, οι αρνητικές ηθικο-θεολογικές σημασίες τις οποίες ενδύεται το κοινωνικά ανεπιθύμητο άτομο. Παράλληλα, προβάλλεται ανάγλυφα ο τρόπος χρησιμοποίησής τους με στόχο την πολιτική εξόντωση του Άλλου.
β) Ενσαρκώνοντας το βασιλικό λειτούργημα, δηλαδή μια υπερβατική της εγκόσμιας πραγματικότητας, αθάνατη και αγγελόμορφη οντότητα, ο θεοπρόβλητος εστεμμένος αναπαριστά με τη φυσική του παρουσία την ἀΰλη και ακηλίδωτη εικόνα Θεού. Εδραιώνοντας την απόλυτη ιερότητα του προσώπου του αυτόκράτορα, η αντίληψη αυτή ενδύει το βασιλικό σώμα με τους απαγορευτικούς χαρακτήρες του άσπιλου και του αμόλυντου. Με τη βοήθεια και των σχετικών αναλύσεων του M. Foucault, καταλήγουμε στη διαπίστωση ότι, θεμελιωμένη στην απόλυτη και πολυσήμαντη διάκριση μεταξύ ιερού/αγίου και μιαρού, η σημειολογία του σώματος του αυτοκράτορα δικαιολογεί την άνευ όρων αγριότητα επί του σώματος του καταδίκου. Ερμηνευόμενη μέσα στο νοηματικό πλαίσιο ολόκληρου του κειμένου, η αναπαραγωγή των συγκεκριμένων τρόπων συμπεριφοράς στην *Ἀκολουθία τοῦ σπανοῦ* οδηγεί στην διασαφήνιση των οντοθεολογικών αντιλήψεων οι οποίες καθιστούν θεμιτή τη φυσική εξόντωση της ανεπιθύμητης ετερότητας.
γ) Με τη βοήθεια των προγενέστερων αναλύσεων, έρχεται στο φως η κατοπτρική σχέση μεταξύ απόλυτου σεβασμού προς τον χαρισματικό ηγέτη και θανάσιμου μίσους προς εκείνον, ο οποίος λόγω της έλλειψης ισχύος επωμίζεται τον ρόλο του αποδιοπομπαίου τράγου. Μάλιστα, η προσέγγιση της *Ἀκολουθίας τοῦ σπανοῦ* με βάση τις σχετικές θεωρήσεις του R. Girard, οδηγεί στη διαπίστωση ότι το συγκεκριμένο έργο οργανώνεται κατ' ουσίαν σύμφωνα με τον μηχανισμό κατασκευής θυμάτων. Έτσι, το υπό εξέταση κείμενο ενισχύει την άποψη ότι η βία εναντίον εκείνων που βρίσκονται στην άλλη, τη

σκοτεινή πλευρά του αυτοκρατορικού μεγαλείου, εξηγείται καλύτερα από τη στιγμή που θα επικεντρώσουμε την προσοχή μας στον ρόλο τους ως υποκατάστατων του απρόσιτου και ιερού εστεμμένου.
Η παρούσα λοιπόν πολιτική ανάγνωση της *Ἀκολουθίας τοῦ σπανοῦ*, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι, παρά την επιφαινόμενη συμμόρφωσή του προς την αισθητική αντίληψη που υιοθετεί ο realisme grotesque –ανατρεπτικός της *επίσημης* μεσαιωνικής ιδεολογίας, σύμφωνα με τις θεωρήσεις του M. Bakhtine– το βυζαντινό αυτό κείμενο αποτελεί στην ουσία μνημείο μαύρης προπαγάνδας.

Βιβλιοκρισίες :
— Π. Τ(ΕΡΛΕΞΗΣ) : *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών* (τεύχος 27, έτος 1999, σελ. 211-212).
— Γιάννης ΒΑΣΣΗΣ : *Το Βήμα της Κυριακής* (9 Μαΐου 1999, σελ. στ 11, στο ένθετο: *βιβλία*), και στην ιστοσελίδα http://tovima.dolnet.gr/demo/owa/tobhma.print_unique?a=B&f=12571&m=S11&aa+1&cookie.
— Σωτηρία Α. ΤΡΙΑΝΤΑΡΗ : *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση* (τόμος 17, τεύχος 50, Μάιος 2000, σελ. 162-166).
— G. A(RABATZIS) : *Bibliography of Philosophy*, 46/4, 1999, λήμμα 1340.
— Zoe ANTONOPOULOU-TRECHLI : *Byzantion. Revue internationale des études byzantines*, 72, 2002, σελ. 310-311.
— Θ. Γ(ΙΑΛΚΕΤΣΗΣ) : *Ελευθεροτυπία,* 9 Απριλίου 1999, στο ένθετο Βιβλιοθήκη, σελ. 14.
— Ν. ΜΑΥΡΕΛΟΣ, «Το τερατώδες είδωλο του θεοπρόβλητου βασιλιά. Το απόβλητο κείμενο ως καθρέπτης πολιτικής φιλοσοφίας στο ύστερο Βυζάντιο», *Η κυριακάτικη Αυγή*, 26 Νοεμβρίου 2006.

Παραπομπές στη μελέτη :
— Ελισάβετ Α. ΖΑΧΑΡΙΑΔΟΥ, «Η Ακολουθία του Σπανού : σάτιρα κατά του λατινικού κλήρου», *Ενθύμησις Νικολάου Μ. Παναγιωτάκη*, Ηράκλειο 2000, σελ. 257 και σημ. 3, σελ. 259 σημ. 4, σελ. 266 σημ. 24, και σελ. 267.-
— Σπύρος Ν. ΤΡΩΙΑΝΟΣ, «Βιβλιογραφική επισκόπηση βυζαντινού δικαίου (1999)», *Βυζαντιακά , τόμος 20ός = Μνήμη Ι.Ε. Καραγιαννόπουλου*, Θεσσαλονίκη 2000, σελ. 447.
— Σωτηρία ΤΡΙΑΝΤΑΡΗ-ΜΑΡΑ, *Οι πολιτικές αντιλήψεις των βυζαντινών διανοητών από το δέκατο ως το δέκατο τρίτο αιώνα μ.Χ.*, Αθήνα 2002, σελ. 28, σημ. 13, σελ. 36, σημ. 29, σελ. 103, σημ. 14, σελ. 105, σημ. 17, σελ. 108, σημ. 28, σελ. 137, σημ. 7, σελ. 148, σημ. 17, σελ. 157, σημ. 16, σελ. 189, σημ. 10, σελ. 191, σημ. 13, σελ. 194, σημ. 17, σελ. 202, σημ. 26.-
— *Γεώργιος Πλήθων-Γεμιστός, επί των πελοποννησιακών πραγμάτων. Βυζαντινό κείμενο – Μετάφρασις – Σχόλια* Χρήστου Π. ΜΠΑΛΟΓΛΟΥ, Αθήνα 2002, σελ. 98 και σημ. 93 [στη σελ. 123], σελ. 280 [Βιβλιογραφία].
— Σωτηρία ΤΡΙΑΝΤΑΡΗ-ΜΑΡΑ, *Η συμβολή των λογίων της Τραπεζούντας στην εκπαίδευση των παραδουναβίων ηγεμονιών. Στοιχεία πολιτικής, ηθικής και λογικής φιλοσοφίας στα έργα του Γεωργίου Τραπεζουντίου Χρυσογόνου*, Θεσσαλονίκη 2003, σελ. 84 σημ. 24 και σελ. 161 (Βιβλιογραφία).
— Σπύρος Ν. ΤΡΩΙΑΝΟΣ, «Ο βυζαντινός άνθρωπος μπροστά στον Νόμο», στον τόμο: Στ. ΛΑΜΠΑΚΗΣ *et alii* (ed.), *Βυζαντινό κράτος και κοινωνία. Σύγχρονες κατευθύνσεις της έρευνας*, Αθήνα 2003, σελ. 36. σημ. 32.
— Βάγγος ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ, *Η σάτιρα στη βυζαντινή λογοτεχνία. Βασικές επισημάνσεις στην πνευματική προσφορά του Βυζαντίου και ένα σχεδίασμα της παρουσίας της σάτιρας στη βυζαντινή λογοτεχνία*, Θεσσαλονίκη 2000, σελ. 128 σημ. 18 (στις σελ. 129-130).
— Τάσος Α. ΚΑΡΑΝΑΣΤΑΣΗΣ, *Ακολουθία του ανοσίου τραγογένη σπανού. Χαρακτήρας και χρονολογία. Μία ερμηνευτική προσέγγιση*. Διατριβή επί διδακτορία. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ, Θεσσαλονίκη 2003, σελ. 24, σελ.

25 και σημ. 77, σελ. 52 και σημ. 157, σελ. 55 και σημ. 167 και 168, σελ. 62 και σημ. 192, σελ. 64 και σημ. 206, σελ. 65 και σημ. 211, σελ. 68 και σημ. 226, σελ. 70 και σημ. 229, σελ. 71 και σημ. 238, σελ. 74 και σημ. 244, σελ. 75 και σημ. 252, σελ. 80 και σημ. 275, σελ. 81 και σημ. 286, σελ. 117 (Βιλιογραφία).Η διατριβή είναι προσβάσιμη και στην ιστοσελίδα :
http://cds.lib.auth.gr//archive.shtml?base=Griza&id=gri-2004-175
— Ανδρέας ΓΚΟΥΤΖΙΟΥΚΩΣΤΑΣ, *Η απονομή Δικαιοσύνης στο Βυζάντιο (9ος-12ος αιώνες). Τα κοσμικά δικαιοδοτικά όργανα και δικαστήρια της Πρωτεύουσας*, Θεσσαλονίκη 2004, σελ. 11 σημ. 41.-
— Η. EIDENEIER, «"Άγγελος εκατέβηκεν από τους ουρανούς, έφερεν δώδεκα χιλιάδες σπανούς". Μια άλλη λειτουργικότητα της θρησκευτικής ποίησης», στον τόμο: *Πρακτικά Διεθνούς Συμποσίου Προφορικής Θρησκευτικής Ποίησης της Κύπρου (Λευκωσία, Μάρτιος 2002)*, Λευκωσία 2003, σελ. 39 και σημ. 7.-
— W. PUCHNER, στη βιβλιοκρισία του προηγουμένου, στον τόμο: *Südost-Forschungen. Internationale Zeitschrift für Geschichte, Kultur und Landeskunde Südosteuropas*, 63/64, 2004-2005, σελ. 670.
— Ζ. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ-ΤΡΕΧΛΗ, *Από την αρχαία ελληνική πόλιν στη βυζαντινή οικουμένην*, Αθήνα 2004, σελ. 164 σημ. 3, σελ. 272, σελ. 391 και σελ. 392 (Βιβλιογραφία).
— M. PATERA, «Gylou. Démon et sorcière du monde byzantin au monde néogrec», *Revue des Études Byzantines*, 64-65, 2006-2007, σελ. 319 σημ. 60 και 61.
— Βάλτερ ΠΟΥΧΝΕΡ, «Η παραστατική δίκη και καταδίκη του ψευδομεσσία Sabbatai Zwi κατά το καρναβάλι του 1666 στη Ζάκυνθο. Θέατρο και δικαστήριο στον παραδοσιακό λαϊκό πολιτισμό της βενετοκρατίας και τουρκοκρατίας στην Ελλάδα», *Θησαυρίσματα / Thesaurismata* [Istituto ellenico di studi bizantini e postbizantini] 36, 2006, σελ. 333 σημ. 92.
— Νίκος ΜΑΥΡΕΛΟΣ, *Το ψηλαφητό παλίμψηστο της ροϊδικής γραφής. Ζητήματα λογοτεχνικής και πολιτισμικής θεωρίας*, Αθήνα 2008, σελ. 44 και σημ. 2, 45, 46 και σημ. 5, 55, 108 σημ. 32, 111 σημ. 38, 112 σημ. 39, 132 σημ. 79, 239 (βιβλιογραφία).
— Vangelis MALADAKIS, «The Coronation of the Emperor on Middle Byzantine Coinage: A case of Christian Political Theology (10th –mid. 11th c.)», *Numusmatic, Sphragistic and E[igraphic Contribution to the History of the Black Sea Coast. International Conference in Memory of Dr. Milo Mirchev* (= *Acta Musei Varnensis*, VII-1), Varna 2008, σημ. 5 στην σελ. 352.
— Σπύρος Ν. ΤΡΩΙΑΝΟΣ, *Οι πηγές του βυζαντινού δικαίου*, Γ' έκδοση συμπληρωμένη, Αθήνα 2011, σελ. 395, σημ. 73.-

4.10 Στη μετάφρασή μου του δοκιμίου της Hannah ARENDT, *Περί Βίας* [Τίτλος πρωτοτύπου: *On Violence*], Αθήνα, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, 2000, προτάσσω εκτεταμένο εισαγωγικό σημείωμα, όπου υπό τον τίτλο «**Σταθμοί στη ζωή και το έργο της Hannah Arendt»** παραθέτω λεπτομερή εργο-βιογραφία της συγγραφέως, καθώς και εισαγωγή στο υπό μετάφραση δοκίμιο, υπό τον τίτλο «**Για τη βία και την πολιτική στο έργο της Hannah Arendt** » (σελ. 13-60).
Στόχος είναι η πληρέστερη δυνατή παρουσίαση της ζωής και του έργου της H. Arendt – για πρώτη φορά στην ελληνική βιβλιογραφία– καθώς και η κατανόηση των θέσεών της για τη βία μέσα από την οργανική ένταξή τους στο όλο έργο της. Κριτήριο για την παρουσίαση της εργο-βιογραφίας της συγγραφέως σταθηκε η όλη πορεία της από τη γερμανική, στη γαλλική και τέλος στην αμερικανική περίοδο της ζωής της. Η έμφαση δόθηκε στους σταθμούς που διαμόρφωσαν την προσωπικότητά της, στο μέτρο που η γνώση τους διευκολύνει την πληρέστερη κατανόηση του στοχασμού και του έργου της.
Σε ό,τι αφορά το ερμηνευτικό δοκίμιο: η σχέση βίας και πολιτικής αναλύεται υπό το πρίσμα της θεμελιακής για την Arendt αριστοτελικής διάκρισης μεταξύ πράξης και ποίησης. Έτσι, εξετάζεται το νόημα εδώ της πράξης στην άμεση σχέση του με τον ορισμό του ανθρώπου ως initium και σε συνάρτηση με την αρχή της πληθύος, ως του

νόμου της γης, δηλαδή της ρυθμιστικής ιδέας που αρθρώνει την όλη φαινομενολογική προσέγγιση του πολιτικού την οποία επιχειρεί η Arendt. Μέσα από τη διασάφηση του τρόπου με τον οποίο ο αρεντικός στοχασμός νοηματοδοτεί και υιοθετεί τον πολυθεϊσμό στο πεδίο των αξιών, κατανοείται η ανατρεπτική στάση της Arendt απέναντι στον πάγιο ορισμό της πολιτικής από την άνιση σχέση κυρίαρχου - κυριαρχουμένου. Έτσι, διευκρινίζεται και ο ρόλος της προ-πλατωνικής και της ρωμαϊκής αρχαιότητας ως προτάγματος, το οποίο συνιστά την πηγή σημασιοδότησης για μελλοντικές ρηξικέλευθες πρωτοβουλίες στο χώρο των ανθρωπίνων υποθέσεων. Ως εκ τούτου, διασαφηνίζονται οι αντιλήψεις της Arendt σχετικά με την επανάσταση, ενώ προβάλλονται οι λόγοι για τους οποίους η ίδια θεωρεί τη Γαλλική Επανάσταση ως μια χαμένη ευκαιρία.
Υπό αυτή την προοπτική, καθίσταται σαφής και η αρεντική αντίληψη σχετικά με τον ρόλο του παρελθόντος ως νομιμοποιητικής *αρχής* κάθε ιστορικο-πολιτικής θεμελίωσης. Έτσι, διευκρινίζοντας τον τρόπο με τον οποίο η Arendt χρησιμοποιεί και εντάσσει στις δικές της θεωρήσεις τον ρωμαϊκό ιδρυτικό μύθο, κατανοούνται και οι όροι συγκρότησης της δημόσιας σφαίρας τους οποίους αυτή προτείνει. Διαχωρίζοντας την τελευταία από το σύστημα σημασιών με το οποίο την καθορίζει η πολιτική κατασκευαστική παράδοση, το μοντέλο ίδρυσης του πολιτικού πεδίου το οποίο εισηγείται η Arendt παραμένει ξένο προς τη χρήση εξωτερικών μέσων καταναγκασμού και συνακόλουθα δεν υπάγεται, κατ' ουδένα τρόπο, στους ορισμούς της πολιτικής από την ισχύ και την άσκηση νόμιμης βίας.

Βιβλιοπαρουσίαση με αναφορά στη συμβολή μου :
— Φ.Δ. ΔΡΑΚΟΝΤΑΕΙΔΗΣ, Πραγματεία περί της βίας, *Διαβάζω*, τεύχος 412 (Νοέμβριος 2000) σελ. 78-80.-
— Έρη ΚΑΣΙΜΗ, Βία και δύναμη, *Αντί*, τεύχος 721, 22 Σεπτεμβρίου 2000, σελ. 63-64.
— Ηρακλής ΑΝΔΡΙΤΣΟΣ, *Σκυτάλη*, 29 Ιουνίου 2000.

Παραπομπή στην εισαγωγή μου :
— Αριάννα ΠΕΤΡΟΜΕΛΙΔΟΥ, «Πράξη – Νόμος – Κόσμος: Νοηματικές εκφάνσεις του πρακτικού βίου στην πολιτική θεωρία της Hannah Arendt», *Παιδαγωγικός λόγος*, 1, 2010 = *Ενός λεπτού σιγή: 11+1 φιλοσοφικά κείμενα εις μνήμην Τάσου Πανταζή*, σελ. 139 σημ. 28, σελ. 150 σημ. 85 και 86, σελ. 151 σημ. 90, σελ. 153 σημ. 97, σελ. 161 (Βιβλιογραφία).
Προσβάσιμο και στην ιστοσελίδα : http://plogos.gr/ΤΕΥΧΗ/1_2010ΜΝΗΜΗ_Τ_ΠΑΝΤΑΖΗ.pdf
— Ηλίας ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ, «Η γοητεία της βίας», *Η Καθημερινή*, Τρίτη 12 Ιουνίου 2012, σελ. 10.
Προσβάσιμο και στην ιστοσελίδα : http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_columns_2_12/06/2012_485175

4.11 «*Φύσις* - *Κόσμος* - Κοινωνία» Εισήγηση που έγινε στη Σύρο στις 19 Σεπτεμβρίου 1995, στο Επιμορφωτικό Σεμινάριο «Ιστορία του τοπίου και τοπικές Ιστορίες. Από το φυσικό περιβάλλον στο ιστορικό τοπίο», που οργάνωσαν το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και το Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Τυπώθηκε στον τόμο : ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ-ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ-ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, *Κυκλάδες. Ιστορία του τοπίου και τοπικές ιστορίες. Από το φυσικό περιβάλλον στο ιστορικό τοπίο* (Επιμέλεια Λίνα Γ. ΜΕΝΔΩΝΗ / Νίκος ΜΑΡΓΑΡΗΣ) Αθήνα : Κέντρον Ελληνικής και Ρωμαϊκής Αρχαιότητος - Εθνικόν Ίδρυμα Ερευνών. Τμήμα Περιβάλλοντος Πανεπιστήμιο Αιγαίου, 1998, σελ. 73-80.
Θέτοντας υπό συζήτηση την αντι-νεωτερική στάση σύγχρονων οικολογικών ρευμάτων, τα οποία, υπό την επίδραση του αντι-ουμανισμού που καθιέρωσε η χαϊντεγγεριανή φιλοσοφία, υποστηρίζουν μια επιστροφή στη φύση, εξετάζω την πρώιμη ελληνική κοσμολογία. Συγκεκριμένα, αναλύεται η έννοια της *φύσεως* στους προσωκρατικούς φιλοσόφους σε άμεση συνάρτηση με τις πολιτικές και κοινωνικές αντιλήψεις που θεμελιώνονται σε αυτήν. Η όλη εισήγηση επιδιώκει να συμβάλει στην ενίσχυση των

επιχειρημάτων υπέρ του ανθρωποκεντρισμού και των πολιτικών θέσεων που συνδέονται με τη νεωτερικότητα.

4.12 «Η πολιτική στη χώρα του *Τιμαίου*». Δημοσιεύεται ως Επίμετρο στη μετάφραση του δοκιμίου του J. DERRIDA, *Χώρα* (της οποίας έχω την επιστημονική επιμέλεια), Αθήνα, Εκδόσεις Ινστιτούτο του βιβλίου - Α. Καρδαμίτσα, 2000, σελ. 79-172.
Επιχειρείται προσέγγιση του *Τιμαίου* σε συνάρτηση με τις αντιλήψεις που διατυπώνονται στην *Πολιτεία*, και υπό το φως, αντίστοιχα, των απόψεων περί πολιτικής οργάνωσης που αναπτύσσονται κατά την ύστερη πλατωνική περίοδο. Συγκεκριμένα, η παρούσα μελέτη συνιστά μια πολιτική ανάγνωση του *Τιμαίου* με στόχο τον προσδιορισμό της θέσης του μέσα στη δυναμική της εξέλιξης του πλατωνικού πολιτικού στοχασμού.
Τον παραλληλισμό μεταξύ θεού-δημιουργού και φιλοσόφου-βασιλέα δικαιολογεί η διαπίστωση ότι, ως πιστές εικόνες των Ιδεών, ο κόσμος και η άριστη πολιτεία συνιστούν οπωσδήποτε δημιουργήματα τα οποία ανήκουν στην ίδια οντολογική τάξη, και επομένως αναγνωρίζονται ως προϊόντα μιας ανάλογης, ως προς το status των δρώντων υποκειμένων, μιμητικής δραστηριότητας. Αυτή η προφανής αντιστοιχία μεταξύ των δημιουργών και των κατασκευών τους, επιβάλλει, προκειμένου να διασαφηνισθεί με πληρότητα, μια σύγκριση των κινήτρων, καθώς και την ανίχνευση δομικών αναλογιών όσον αφορά στο υλικό της κατασκευής.
Από την ανάλυση των κινήτρων προκύπτει ότι η απουσία μιας ικανοποιητικής εξήγησης σχετικά με τον λόγο για τον οποίο δημιουργεί ο θεός τον κόσμο, αντιστοιχεί στην άρνηση του φιλοσόφου να κυβερνήσει και στην ανάληψη της εξουσίας εκ μέρους του μόνον στην περίπτωση που θα τον εξαναγκάσει ο νόμος της ήδη ιδρυμενης άριστης πολιτείας. Από εδώ συνάγεται ότι οι δύο ρόλοι του θεού, ως απαθούς θεωρού του όντος και συνάμα ως δημιουργού ενός αλλότριου αγαθού, με το να παραμένουν μεταξύ τους ασυμβίβαστοι καθιστούν προφανή τη θεμελιώδη πλατωνική αντίληψη, την οποία υπαινίσσεται η *Πολιτεία*, και σύμφωνα με την οποία η ικανότητα άσκησης της πολιτικής εξουσίας συνιστά μια κατά συμβεβηκός ιδιότητα του φιλοσόφου.
Έτσι, η διερεύνηση που προβλήματος σχετικά με τα κίνητρα τόσο του θεού όσο και εραστή της αλήθειας οδηγεί στη διαπίστωση ότι στον Πλάτωνα έχουμε τη σαφή διάκριση μεταξύ προσώπου και λειτουργήματος. Η τελευταία εξηγεί και τον γνωστό, όσο και δυσανάγνωστο μέχρι σήμερα, μεταφορικό προσδιορισμό της πολιτείας ως μεγεθυμένης ψυχής. Παράλληλα, φέρει στο φως την αντικειμενική αδυναμία ίδρυσης της καλλιπόλεως μέσα στην ιστορική πραγματικότητα, καθιστώντας σαφές ότι πρόκειται για άποψη που ήδη διέπει τις θέσεις της *Πολιτείας*. Συγκεκριμένα, εάν ο θεός δημιουργεί χωρίς λόγο τον κόσμο, το ευδαιμονιστικό πλαίσιο της πλατωνικής ηθικής δεν αφήνει κανένα λόγο στον φιλόσοφο για να αναλάβει να οικίσει μια πολιτεία. Από τη σύγκριση, πάλι, του υλικού της κατασκευής προκύπτει ότι το άλογο αισθητό, το οποίο καλείται ο θεός να μορφοποιήσει και να συναρμόσει, επιβάλλοντας την αντικειμενικά ορθή διάταξη, αντιστοιχεί στην παιδική ψυχή και στις διαδικασίες εκκοινωνισμού του αδιάτακτου ατόμου με στόχο τη θέσμισή του σε πολίτη μιας συγκεκριμένης πολιτικής κοινότητας.
Εξ αυτού προκύπτει ότι η χώρα, ως το αναγκαίο τρίτο γένος για την κατασκευή του αισθητού μιμήματος στον *Τίμαιο*, αντιστοιχεί άμεσα στο εκκαθαρισμένο πεδίο που χρειάζεται ο οικιστής-φιλόσοφος, προκειμένου να επιβάλει τους νέους σχηματισμούς. Κατά συνέπεια, οι οντολογικές διακρίσεις του *Τιμαίου* έρχονται να νομιμοποιήσουν, ως λογικά αναγκαία, τη βία που ενυπάρχει στη διαδικασία ίδρυσηςτης άριστης πολιτείας.
Μέσα από αυτή την προοπτική, διασαφηνίζονται οι πολιτικο-κοινωνικές συνδηλώσεις των προσδιορισμών που η χώρα δέχεται στον *Τίμαιο*. Παράλληλα, με βάση ακριβώς τις σχετικές λειτουργίες που της ανατίθενται, επιτρέπεται να κατανοήσουμε την κοσμογονία του *Τιμαίου* και την πολιτογονία της *Πολιτείας* υπό το σχήμα των κατά τον A. Van Gennep διαβατηρίων τελετών (rites de passage). Στο βαθμό που προβάλλουν την ανησυχητική αμφισημία του περιθωρίου, οι τελευταίες καθιστούν εύλογο τον παραλ-

ληλισμό μεταξύ της λογικής που διέπει την κατασκευαστική διαδικασία στον *Τίμαιο* και του απόλυτως κατασταλτικού χαρακτήρα που καθορίζει τον τρόπο άσκησης της εξουσίας στην *Πολιτεία*. Συνάμα, διαγράφουν τα όρια της πολιτικής ως έντεχνης δημιουργίας.
Με βάση αυτούς τους αναπόφευκτους περιορισμούς που επιβάλλονται στην κατασκευαστική δραστηριότητα του πολιτικού, γίνεται κατανοητό ότι ο κόσμος και η άριστη πολιτεία, αν και ομοειδή υποδείγματα έντεχνης δημιουργίας, εν τούτοις διαφέρουν μεταξύ τους ως προς τη βιωσιμότητά τους. Η διαφορά αυτή, η οποία θεμελιώνεται στην ιεραρχική διάκριση μεταξύ θεού και ανθρώπου, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η άριστη πολιτεία αντιστοιχεί πλήρως στο θείο δημιούργημα που είναι ο κόσμος, στο βαθμό που παραμένει το λογικό κατασκεύασμα του διαλεκτικού και όχι ως ιστορικά ιδρυμένη πόλη.
Έτσι, υποκαθιστώντας το ηθικο-πολιτικό πρόταγμα που είναι, και θα παραμείνει για την πλατωνική πολιτική, η καλλίπολις, το σύμπαν, δηλαδή η ορατή εικόνα, παρεμβάλλεται πλέον μεταξύ του φιλοσόφου και της νοητής πραγματικότητας. Κατά συνέπεια, η θεωρία του κόσμου αποκτά χαρακτήρα κανονιστικής επιστήμης. Συνακόλουθα, υπό την ιδιότητα του αισθητού προτύπου, ο κόσμος συνιστά το κριτήριο για τον καλύτερο δυνατό τρόπο πολιτικής οργάνωσης. Εξ αυτού, η καλύτερη δυνατή πολιτεία ορίζεται ως imago mundi.
Από την άλλη πλευρά, με βάση τις ιεραρχικές διακρίσεις των μιμήσεων και των μιμημάτων τις οποίες διασαφηνίζει ο *Σοφιστής*, καθίσταται εμφανές ότι η αντίστοιχη στη νέα θεωρία πολιτεία δεν είναι παρά η πόλη των γραπτών νόμων. Πρόκειται, δηλαδή για τη δεύτερη καλύτερη λύση, όπως αυτή τη γνωρίζουμε από τον *Πολιτικό* και τους *Νόμους*. Εξ αυτών γίνεται σαφές ότι ο *Τίμαιος* τίθεται μεταξύ της *Πολιτείας* και *Νόμων*. Συγκεκριμένα, φωτίζοντας τις ιεραρχήσεις της πλατωνικής πολιτικής, ο πολυσήμαντος αυτός διάλογος σηματοδοτεί τη μετάβαση της τελευταίας από την άριστη πολιτική οργάνωση στην ανθρωπολογικά δυνατή πολιτεία.
Η μελέτη εντάσσεται στο πρόγραμμα της διερεύνησης των διαλόγων που ανήκουν στη λεγόμενη ύστερη περίοδο της πλατωνικής φιλοσοφίας, με την οποία δεν είχα ασχοληθεί συστηματικά κατά την εκπόνηση της διδακτορικής μου διατριβής.

— L. BRISSON / F. PLIN, *Plato bibliography 2000-2001*.
Βλ. την ιστοσελίδα http://www.aph.cnrs.fr/BiblPlat/Suppl2000-2001.pdf

Παραπομπή γίνεται :
— Σωτηρία ΤΡΙΑΝΤΑΡΗ-ΜΑΡΑ, *Οι πολιτικές αντιλήψεις των βυζαντινών διανοητών από το δέκατο ως το δέκατο τρίτο αιώνα μ.Χ.*, Αθήνα, 2002, σελ. 190, σημ. 11.
— Δημ. ΑΓΓΕΛΗΣ, *Αισθητική βυζαντινή. Η έννοια του κάλλους στον Μ. Βασίλειο*, Αθήνα 2004, σελ. 72 και σελ. 208.

4.13 «Le corps humain monstrueux comme allégorie du mauvais gouvernement : la politique et la barbe dans l'*Acoluthie de Spanos* byzantine», στον τόμο: *L'Allégorie de l'Antiquité à la Renaissance. Études réunies par* B. PEREZ-JEAN & P. EICHEL-LOJKINE, Paris, Honoré Champion Éditeur, 2004, σελ. 437-471.

Με τη μελέτη αυτή συνεχίζεται η διερεύνηση των πολιτικών αντιλήψεων τις οποίες αποκαλύπτει η *Ἀκολουθία τοῦ Σπανοῦ*. Στόχος είναι η περαιτέρω εμβάθυνση της σχέσης μεταξύ του τρόπου παρουσίασης της φυσικής εμφάνισης του Σπανού και των ηθικο-πολιτικών σημασιών οι οποίες συγκροτούν την βυζαντινή κοσμοθεωρία. Προκειμένου να προσδιορισθούν τα χαρακτηριστικά της βυζαντινής αυτοκρατορικής ιδεολογίας, εξετάζεται και εδώ, με τη βοήθεια προσθέτων πηγών και επιπλέον βιβλιογραφίας, το status του βυζαντινού μονάρχη. Στη συνέχεια, επιχειρείται η περαιτέρω διασάφηση των κοινω-

νικών φαντασιακών σημασιών, οι οποίες συγκροτούν τον τρόπο αντίληψης του ανθρωπίνου σώματος μέσα στο πλαίσιο της χριστιανικής πολιτικής θεολογίας.
Η ιεράρχηση των μελών του σώματος σύμφωνα με την αρχή της γεωμετρικής ισότητας, την εφαρμογή της οποίας δικαιολογεί εδώ η ευεξία του όλου, συμβάλλει ώστε η *πυραμιδοειδής αρχιτεκτονική του* να καταστεί το υπόδειγμα διάρθρωσης κάθε κοινότητας που επιδιώκει τη συμμόρφωση προς τη χριστιανική θεία τάξη. Οι δεσμοί των μελών του σώματος, προκειμένου αυτά να αποτελέσουν μια λειτουργική ενότητα, πηγάζει από τον ομοειδή χαρακτήρα τους, ενώ, συνακόλουθα, τον λόγο ύπαρξής τους τον καθορίζει η πλήρης ένταξή τους στο οργανωμένο όλο. Με βάση την αντίληψη περί του «ομοουσίου», η σχέση μεταξύ της κεφαλής και των υπολοίπων μελών του σώματος, συναντά την σωκρατική παράδοση, ορίζοντας την άσκηση της εξουσίας με τους όρους της απόλυτης κυριαρχίας επί του εαυτού. Ακόμη, ανάγει την αξιολογική διάκριση μεταξύ νόμιμου μονάρχη και τυράννου σε αυτήν μεταξύ του οικείου και του ανοίκειου, του όμοιου και του ανόμοιου, του ομόδοξου και του ετερόδοξου.
Ως υπόδειγμα της «κατά φύσιν» κοινότητας, στο πλαίσιο της χριστιανικής πολιτικής θεολογίας, το ανθρώπινο σώμα, εκφράζει μια κάθετα διαρθρωμένη ολιστική κοινωνία, η ενότητα της οποίας εδράζεται στην οργανική σχέση μεταξύ των μελών της.
Σύμβολο της σχέσης του Χριστού με την Εκκλησία, το ανθρώπινο σώμα αναπαριστά, καθιστώντας την ορατή, την κανονιστική-κανονική μορφή τόσο της συζυγικής σχέσης όσο και εκείνης του αυτοκράτορα, άρρενος εξ ορισμού, με τον περιούσιο λαό του, ο οποίος εδώ αναλαμβάνει τον ρόλο της γυναίκας.
Υπό αυτήν την προοπτική, μελετάται στη συνέχεια το status της γυναίκας στο πλαίσιο της χριστιανικής εσχατολογίας, η οποία ακριβώς και καθορίζει την επίγεια κατάστασή της. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την πλατωνική ιεράρχηση των μιμημάτων, όπως αυτή υιοθετείται από την χριστιανική ανθρωπολογία, καθίσταται σαφές ότι μόνον στον Αδάμ αναγνωρίζεται το προνόμιο να συνιστά πιστή εικόνα του υπερκόσμιου Παραδείγματος. Επομένως, μόνον ο άνδρας περιβάλλεται με τα χαρακτηριστικά εκείνα τα οποία του επιτρέπουν να εκφράζει τον ουράνιο μονάρχη επί της γης. Αντίθετα, στερούμενη της αυτόνομίας του Αδάμ, η γυναίκα, το σώμα της οποίας συμβολίζει την ανθρώπινη κατάσταση μετά την Πτώση, αποκλείεται από τη δημόσια σφαίρα. Όπως επιτάσσει η θεία οικονομία, ο ρόλος της περιορίζεται σε εκείνον της έγγαμης μητέρας η οποία συνεργεί και συμβάλλει στο σχέδιο της σωτηρίας στο μέτρο ακριβώς που υποτάσσεται στη βούληση του συζύγου της.
Υπό αυτήν την προοπτική, όπως συνάγεται από την ανάλυση των σχετικών πηγών, η χριστιανική αντίληψη για την γυναίκα συναντά την αντίστοιχη πλατωνική θεώρηση. Έτσι, μέσω της παράλληλης διερεύνησης των προσεγγίσεων, καθίσταται σαφές ότι, και στις δύο περιπτώσεις, η τελειότητα της γυναίκας ορίζεται από την αποποίηση όλων των ιδιαιτεροτήτων του φύλου της και συνακόλουθα αξιώνει την πλήρη συμμόρφωσή της έως την τελική εξομοίωσή της με το ανδρικό πρότυπο.
Με βάση λοιπόν την υποδειγματική σχέση μεταξύ κεφαλής και υπολοίπων μελών του σώματος, καθίσταται σαφές ότι το αντικειμενικό συμφέρον κάθε «κατά φύσιν» κοινότητας εδράζεται στην παγίωση και διατήρηση της διάκρισης μεταξύ αυτών οι οποίοι προορίζονται να υπακούουν και εκείνου εκ των δικών τους στον οποίον έχει δοθεί άνωθεν το προνόμιο να ασκεί την εξουσία.
Οι ανωτέρω προσεγγίσεις οδηγούν στη διαπίστωση ότι η ανδρογυνία του Σπανού, όπως την προβάλλει κατ' εξοχήν η αδυναμία του να αποκτήσει γενειάδα, έρχεται να συμβολίσει την ανατροπή της κάθετης διάρθρωσης των κοινωνικό-πολιτικών ιεραρχήσεων την οποία προϋποθέτει και νομιμοποιεί η μοναρχία και την οποία αντανακλά η αξιολογική διάκριση μεταξύ των δύο φύλων. Θέτοντας με την φυσική παρουσία του τα δύο φύλα στο ίδιο επίπεδο, ο Σπανός καταλύει τον προνομιακό τόπο της κορυφής, ενώ ακυρώνει την εξουδετέρωση της ετερότητας μέσω της επιβεβλημένης αφομοίωσής της. Επομένως, εκφράζει την μη αναγώγιμη σε μια ολιστική, οργανική ενότητα πληθύ, αναπαριστώντας την βλάσφημη εξίσωση μεταξύ άρχοντα και αρχο-μένου. Εξ αυτού, *αντιπροσωπεύει* εκείνην την ανθρώπινη κοινότητα η οποία ιδρύεται σύμφωνα με την αρχή της ισοτιμίας μεταξύ των πολλών και διαφορετικών όντων που

την απαρτίζουν. Το σώμα του Σπανού συμβολίζει την άναρχη πολυαρχία της δημοκρατίας.
Στη συνέχεια εξετάζεται η τερατομορφία του Σπανού, όπου και με τη βοήθεια νέων πηγών, κατάφαίνεται ότι η σωματική του διάπλαση χρησιμοποιείται για να συμβολίσει την αντιστροφή της διάταξης «κατά φύσιν», και επομένως την επιβολή μιας ανισότητας η οποία στερείται νομιμοποίησης. Το σώμα του Σπανού αναπαριστά, με τρόπο μάλιστα που υπενθυμίζει την αλληλουχία των πολιτευμάτων στην πλατωνική *Πολιτεία*, το πολίτευμα της τυραννίας.
Ως αλληγορία του απολύτως Άλλου, το χιμαιρικό, μη ταυτοποιήσιμο, σώμα του Σπανού έρχεται να απειλήσει ένα αντιληπτικό σύμπαν το οποίο δεν ανέχεται την ελεύθερη κατασκευή. Επομένως, το *αντικανονικό* και τερατώδες σώμα του εκφράζει την κυρίαρχη ιδεολογία μιας ετερόνομης, αυστηρά ιεραρχημένης, κλειστής πολιτικής κοινότητας, της οποίας την όλη διάρθρωση τη νομιμοποιεί μια υπερ-ιστορική και υπερ-ανθρώπινη πηγή αξιών και θεσμίσεων.
Εξ αυτού το *αδιάτακτο σώμα* δεν συνιστά παρά την αλληγορία της εκτροπής του συγκεκριμένου αυταρχικού πολιτεύματος προς την ανομία. Στο πλαίσιο της φυσικό-ηθικό-πολιτικής διάταξης την οποία ιδρύει η ουράνια μοναρχία, την εν λόγω εκτροπή την ορίζει τόσο η ισονομία όσο και η αυθαιρεσία του τυραννικού καθεστώτος.

Βιβλιοκρισίες :
— Dorothea KULLMANN, στο περιοδικό *Zeitschrift für Romanische Philologie*, 123, σελ. 682-687.
— Hervé Thomas CAMPANGNE, στο περιοδικό *Renaissance and reformation / Renaissance et Réforme*, XXVIII, 2004, σελ. 119-121.
Παραπομπή :
— Pierre SAUZEAU, « Et voilà pourquoi Philopoimen était difforme. Le "corps" de l'armée en Grèce et la structure fonctionnelle des peuples indo-européens », στον τόμο : Marco V. GARCIA QUINTELLA, *Anthropology of the Indo-european World and Material Culture. Proceedings of the 5th International Colloquium of Anthropology of the Indo-European World and Comparative Mythology*, Budapest 2006, σελ. 269 και σελ. 273 (Βιβλιογραφία).

4.14 «La cité des frères : La *polis* parfaite de Platon et la Jérusalem du Christianisme», στον τόμο: A. BRESSON *et alii*, *Parenté et société dans le monde grec de l'Antiquité à l'Âge moderne (colloque international. Volos (Grèce) 19-20-21 juin 2003*, Bordeaux, Éditions Ausonius, 2006, sel. 237-269.

Στη μελέτη αυτή εξετάζεται η πολιτική χρήση της συγγένειας τόσο στην «άριστη πολιτεία» κατά Πλάτωνα, όσο και στην χριστιανική νέα Ιερουσαλήμ σύμφωνα με τις πατερικές πηγές της Ανατολικής Εκκλησίας.
Όσον αφορά στον Πλάτωνα, η «υλοποίηση» της ιδεώδους πολιτείας αξιώνει το «γενναῖον ψεῦδος». Πρόκειται για τον ιδρυτικό μύθο στον οποίο καταφεύγει ο Σωκράτης προκειμένου να εμφυσήσει στους πολίτες την πεποίθηση ότι συνδέονται μεταξύ τους με αδελφική συγγένεια.
Από την άλλη πλευρά, ο δεσμός της αδελφικής συγγένειας μεταξύ των χριστιανών θεμελιώνεται σε μια πράξη πίστεως. Πρόκειται για την πίστη στο μυστήριο της Ενσάρκωσης και στην Ανάσταση του Θεανθρώπου.
Και στις δύο περιπτώσεις, ο δεσμός της αδελφικής συγγένειας αναφέρεται στην κατασκευή μιας κοινής καταγωγής, η οποία, στον ρόλο της νέας αρχής, έρχεται να αντικαταστήσει ένα καταστροφικό παρελθόν και να ανοίξει τον δρόμο για την ηγεμονία του στερούμενου παθών Λόγου. Διαπιστώνεται επίσης ότι, και στις δύο περιπτώσεις, η πολιτική θεωρείται ως αναγκαίο κακό. Η αναγκαιότητά της πηγάζει από την αδυναμία της θνητής ανθρώπινης ύπαρξης να καθυποτάξει τα πάθη της και, συνακόλουθα, από τον «πολυθεϊσμό των αξιών» τον οποίο ακριβώς προκαλεί η αδυναμία πρόσβασης στην αντικειμενική αλήθεια.

Στον Πλάτωνα, η υποβάθμιση αυτή της πολιτικής εκφράζεται μέσα από την πάγια απροθυμία του φιλοσόφου να ασχοληθεί με τις δημόσιες υποθέσεις. Παρόλα αυτά, επιχειρεί, με τη συγγραφή της *Πολιτείας*, να ιδρύσει το παράδειγμα της άριστης πολιτικής οργάνωσης. Αντίστοιχα, η υπακοή των χριστιανών στην εκάστοτε πολιτική εξουσία δεν εκφράζει, στην πραγματικότητα, παρά την πλήρη αδιαφορία τους για τις ιδρυμένες πολιτικές κοινότητες και τη βαθειά περιφρόνησή τους για την vita activa. Εν τούτοις, αυτοπροσδιορίζονται ως πολίτες της νέας Ιερουσαλήμ.
Από την άλλη πλευρά, διαπιστώνεται ότι:
Ως θρησκεία της αγάπης, ο χριστιανισμός πρεσβεύει ότι η «όμοίωσις» προς τον Δημιουργό ως αναπαραγωγή του υπερκόσμιου Αρχετύπου επί της γης διαμεσολαβείται από την μέριμνα για τον πλησίον.
Ακόμη, αποκλειστική πηγή κάθε εξουσίας, ο θείος νομοθέτης, του οποίου η βούληση καταλύει την διάκριση μεταξύ φύσεως και νόμου, στηρίζει την καθεστηκυία κοινωνικό-πολιτική πραγματικότητα, ενώ καθιερώνει τον θεσμό του γάμου και τις ιεραρχημένες σχέσεις που δομούν την οικογένεια.
Αντίθετα, ο πλατωνικός φιλόσοφος παραμένει οπαδός του κριτικού συμβατικισμού. Ακόμη, αγνοεί την χριστιανική θεία πρόνοια και εξ αυτού το χρέος της φιλεύσπλαχνης μέριμνας για τον άλλο. Έτσι, δεν περιγράφεται παρά ως ένα μοναχικό ον, το οποίο, προκειμένου να ομοιωθεί προς τον θεό, επιδιώκει διαρκώς την αποδεσμευσή του από την κοινωνική πραγματικότητα και την απομάκρυνσή του από τα ανθρώπινα.
Επίσης, η δεδομένη ανισότητα μεταξύ των ανθρώπων, την οποία παγιώνει η πλατωνική φιλοσοφία, καθιστά προβληματική την έννοια της ανθρωπότητας.
Αν και αδιάφορη για τις πραγματικές ανισότητες της ιστορικής κοινωνίας, η απόλυτη ισότητα των λογικών δημιουργημάτων ενώπιον του Θεού, συνιστά τη βάση του χριστιανικού οικουμενισμού.
Από την άλλη πλευρά, στον πλατωνισμό, η αξιολογική διάκριση μεταξύ των ανθρώπων δεν ανάγεται, παρά στην ακηδεμόνευτη, ατομική επιλογή κάθε ανθρωπίνου όντος πριν από την έλευσή του στον κόσμο. Παράλληλα, στους χριστιανούς, το κριτήριο της ομοίωσης προς τον Δημιουργό, η οποία εξαρτάται, επίσης, από την ελεύθερη επιλογή του ατόμου μετά την έλευσή του στον κόσμο, επιτρέπει την επανίδρυση, με εσχατολογικούς όρους, της αξιολογικής διάκρισης των ανθρωπίνων όντων. Ακόμη, τόσο ο Πλάτων όσο και οι χριστιανοί αποκλείουν το θνητό σώμα από τον ουσιολογικό ορισμό του ανθρώπου. Συγκεκριμένα, τόσο για τον Πλάτωνα όσο και για τους χριστιανούς η τελείωση του ανθρώπινου όντος εδράζεται στην υιοθέτηση εκείνης της μορφής ζωής η οποία, μέσα από την ελαχιστοποίηση του ρόλου του σώματος, παραμένει αποσυνδεδεμένη από τη βιολογική ύπαρξη.
Όπως καταφαίνεται από την ανάλυση επίσης τόσο του πλατωνικού έρωτος όσο και της χριστιανικής αγάπης, η ανθρώπινη τελείωση συνδέεται, και στις δύο περιπτώσεις, με την άρνηση της ιδιαιτερότητας που *ιδιωτικοποιεί* και της ατομικότητας που, ως τέτοια, αντιστέκεται στην εξ ορισμού ασώματη καθολικότητα του πνεύματος. Συνακόλουθα, οι υποκειμενικές προτιμήσεις υποβαθμίζονται εντελώς μπροστά στην επιθυμία του απολύτως αγαθού, το οποίο, και στις δύο περιπτώσεις, αναδεικνύεται «οἰκεῖον» χωρίς να ταυτίζεται με το όμοιο. Από την ανωτέρω προσέγγιση συνάγεται ότι η *γνήσια* συγγένεια δεν ανάγεται στους βιολογικούς δεσμούς.
Η διαιώνιση του είδους σχετίζεται, στον Πλάτωνα, με την ζωική πλευρά της εμπειρικής ανθρώπινης ύπαρξης. Συνακόλουθα, δεν αφορά παρά στο υποκατάστατο της πραγματικής αθανασίας από την οποία εξ ορισμού αποκλείεται η εγκλωβισμένη στον κόσμο του δοξαστού ανθρώπινη πληθύς. Έτσι, η ουσιώδης συγγένεια της αθάνατης ψυχής με το νοητό, βάσει της οποίας ιδρύεται το *γένος* των φιλοσόφων, υπερέχει των οικογενειακών δεσμών που αναφέρονται στη θνητή σωματική ύπαρξη.
Αντίστοιχα, οι χριστιανοί καταργούν τα προνόμια των δεσμών αίματος. Αποκλειστικό κριτήριο της συγγένειας αναδεικνύεται εδώ η κοινή πίστη. Συνδεμένη, με τη γενετήσια φύση, η βιολογική γέννηση και επομένως ο θεσμός του γάμου αναφέρεται στην περίοδο της Πτώσης και συνιστά επινόηση της οικονομίας της σωτηρίας.

Σε αντίθεση με τον προσωρινό χαρακτήρα της επίγειας κατάστασης, η αθανασία, την οποία καθιστά εφικτή η Ενσάρκωση, προϋποθέτει την αναγέννηση του ανθρωπίνου όντος ως ανακαινισμένης εικόνας Θεού. Η δεύτερη αυτή γέννηση, όπου τον ρόλο της μητέρας αναλαμβάνει ο Λόγος, αποκαλύπτοντας τον προσωρινό και επουσιώδη χαρακτήρα των επίγειων οικογενειακών σχέσεων, επανιδρύει την υιική σχέση με τον μη ομοούσιο, ουράνιο Πατέρα.
Στη συνέχεια, η παρούσα μελέτη επιχειρεί να αναδείξει και να συγκρίνει τα βασικά χαρακτηριστικά τόσο της ουράνιας Ιερουσαλήμ όσο και της πλατωνικής αρίστης πολιτείας.
Η ουράνια Ιερουσαλήμ χαρακτηρίζεται ως η πόλις την οποία συγκροτεί το σύνολο των πρωτοτόκων αδελφών. Τους τελευταίους ενώνει η κοινή αγάπη προς τον Δημιουργό, μέσω της απελευθέρωσης από το νόμο της σάρκας. Αποτέλεσμα της ειρήνης που το ανθρώπινο ον συνάπτει με τον Θεό, η Ιερουσαλήμ είναι η πολιτική κοινότητα η οποία πραγματώνει το summum bonum, και εξ αυτού συνιστά την μόνη δίκαια πόλη. Έτσι, χαρακτηρίζεται από την πλήρη ομόνοια και ομοδοξία των μελών της, όπως ακριβώς αυτή προκύπτει από την υπέρβαση κάθε υποκειμενικής προτίμησης και ατομικότητας.
Δεχόμενη τα χαρακτηριστικά του αναμάρτητου ανθρωπίνου όντος, πλήρως συμμορφωμένου προς τις εντολές της θείας βούλησης, η Ιερουσαλήμ συγκροτείται από τα απαθή δημιουργήματα, το καθένα από τα οποία συνιστά την ακηλίδωτη εικόνα του μοναδικού Αρχετύπου. Μέλη της ίδιας μοναδικής οικογένειας, οι πολίτες-αδελφοί επιδιώκουν ομού την επίτευξη, προοδευτικά, της απόλυτης ομοίωσης προς τον κοινό Πατέρα.
Πρόκειται για την πολιτική κοινότητα η οποία έχει εξουδετερώσει όλους τους παράγοντες διαφωνίας και στάσης. Η απόλυτη ενότητά της αποκλείει εξ ορισμού την σύγκρουση των συμφερόντων, την ύπαρξη των διαφορετικών πεποιθήσεων, καθώς και τις διχογνωμίες σχετικά με την επιλογή των έσχατων σκοπών και στόχων.
Από την άλλη πλευρά, η σύσταση της αδιάσπαστης αυτής ενότητας των αδελφών προϋποθέτει τον αποκλεισμό εκείνων των ανθρωπίνων όντων οι οποίοι αρνήθηκαν την ομοίωση και επομένως την ένταξή τους στην ουράνια οικογένεια. Εικόνα του αναστημένου ανθρώπου, η Ιερουσαλήμ προεικονίζεται από την επίγεια Εκκλησία. Η τελευταία συνιστά το τέλειο σώμα του Αδάμ, το οποίο αποτελείται από το σύνολο των πιστών.
Η σύνδεση των μελών μεταξύ τους διαμεσολαβείται κατ' ανάγκην από την άμεση αναφορά τους στην οργανική ολότητα χάριν της οποίας υπάρχουν. Κατ' αυτήν την έννοια, μέσα σε αυτήν την ομοιογενή κοινότητα των πιστών, δεν υπάρχει καμία αίσθηση ή αίσθημα που να μην επηρεάζει το σώμα στο σύνολό του. Διαπιστώνεται έτσι ότι, αν και η διάταξη της θείας πόλεως συνιστά μίμημα της πολιτείας της χριστιανής ψυχής, εν τούτοις τη συγκρότησή της δεν την απεικονίζει παρά ο τρόπος ύπαρξης του ατομικού ανθρωπίνου σώματος, έστω και αν εδώ πρόκειται για το αναστημένο σώμα του κατά χάριν υιού.
Αντίστοιχα, στον Πλάτωνα, μίμημα της φιλοσόφου ψυχής, η αρίστη πολιτεία οφείλει με τον τρόπο συγκρότησής της να αναπαραγάγει την ατομικότητα του ανθρωπίνου σώματος. Και εδώ, η τέλεια κοινότητα αναδεικνύεται προσκολλημένη στην ιδέα του σώματος, το οποίο, παράλληλα, προσπαθεί με κάθε τρόπο να εξοβελίσει.
Η δίκαια ουσιοκρατική πλατωνική κοινωνία αξιώνει την απόλυτη ομοδοξία των πολιτών, την κοινότητα των αισθημάτων και τον εξοβελισμό κάθε σχέσης και δραστηριότητας οι οποίες θα παρέπεμπαν στην ύπαρξη ιδιωτικής σφαίρας, ως χώρου αρνητικής ελευθερίας. Μέσα από την ανάλυση της πλατωνικής κοινοκτημοσύνης και της μετατροπής της δημόσιας σφαίρας σε μια ευρεία οικογένεια, καθίσταται σαφές ότι οι κατασκευασμένοι δεσμοί συγγένειας των πολιτών μεταξύ τους στοχεύουν στο να εξαλείψουν τη δυνατότητα παρεμβολής στην άμεση σχέση του πολίτη με το κράτος. Αποσοβώντας τον κίνδυνο της όποιας διαφοροποίησης, η ανεξάρτητη προσωπικών προτιμήσεων φιλία μεταξύ των πολιτών διασφαλίζει την αποκλειστική αφοσίωσή τους στην πολιτική ολότητα. Αναγόμενο εξ ολοκλήρου στο πλέγμα των αναγκαίων σχέσεων

που δημιουργεί η πολιτική εξουσία, το άτομο απεκδύεται την υποκειμενικότητά του και, εξ αυτού, καθορίζεται αποκλειστικά από την κοινότητα.
Η σύγκριση των δύο πόλεων οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η άρχουσα τάξη της πλατωνικής πολιτείας δεν διαφέρει από την *ἰσάγγελον* κατάσταση της αναστημένης ανθρωπότητας. Και στις δύο περιπτώσεις, η δίκαιη κοινωνία επιτάσσει την εξαφάνιση των φυσικών αναγκών, την ακύρωση όλων των θεσμών που αφορούν στην ύπαρξη της ιδιωτικής σφαίρας, την εξάλειψη όλων των διαφοροποιήσεων που εγγράφονται στο σώμα, την εκρίζωση των τάσεων και των επιδιώξεων οι οποίες συγκροτούν το εμπειρικό εγώ στην αντίθεσή του με την αμετάβλητη, ιδεώδη ανθρώπινη φύση. Η μόνη διαφορά ανευρίσκεται στο γεγονός ότι η ίδρυση της πλατωνικής πολιτείας δεν μπορεί να υπερβεί την επίγεια κατάσταση και επομένως την αναγκαιότητα αναπαραγωγής των θνητών σωμάτων. Τη φυσική αυτή αναγκαιότητα, ο ιδρυτής της τέλειας πολιτείας επιχειρεί να την εξαλείψει μέσω της γεωμετρικής αναγκαιότητας στην οποία καταφεύγει η ευγονική.
Στη συνέχεια εξετάζεται το ζήτημα του «γενναίου ψεύδους» στο πλαίσιο της πλατωνικής φιλοσοφίας. Συνακόλουθα, διερευνά την ένταξη του φιλοσόφου στην άριστη πολιτεία μέσω της δημιουργημένης αδελφικής σχέσης του με τα υπόλοιπα μέλη της κοινότητας.
Ως ιδρυτικός μύθος, το γενναίο ψεύδος έρχεται να δημιουργήσει τη γενεαλογία μιας καινοφανούς πολιτικής πραγματικότητας. Η τελευταία έτσι αποδεσμεύεται από όλες τις προγονικές παραδόσεις και αντιλήψεις στις οποίες και στηρίχθηκαν τα υπαρκτά ατελή πολιτεύματα. Υπό αυτήν την προοπτική, η ίδρυση των αδελφών-πολιτών επιδιώκει την κατασκευή *νέων ανθρώπων*. Όπως αναλύεται διεξοδικά, οι πλασματικές αδελφικές σχέσεις καθιστούν δυνατή τη σύνδεση του φιλοσόφου με τα υπόλοιπα μέλη της κοινότητας. Συγκεκριμένα, στον ρόλο του ηγεμονεύοντος νου, δηλαδή της κεφαλής του οικείου πολιτικού σώματος, ο φιλόσοφος μπορεί να μεριμνά για τους άλλους ωσάν να μεριμνούσε για τον εαυτό του. Έτσι, με βάση τη διχοτόμηση της εξουσίας, ο φιλόσοφος μπορεί να θεωρείται ευδαίμων ως μέλος της κοινότητας.
Από την άλλη πλευρά, διαπιστώνεται ότι:
Στην φιλόσοφο πολιτεία, η καθολικότητα του νοητού, το οποίο αυτή μιμείται, χάνεται πίσω από την ιδιαιτερότητα μιας ξεχωριστής κοινωνίας, η οποία κατοικεί σε ορισμένο έδαφος και της οποίας οι δεσμοί ανάγονται στο σώμα. Συνάγεται εξ αυτού ότι η συγκεκριμένη κοινωνία αυτοπροσδιορίζεται και διακρίνεται από τους όλους άλλους μέσω της αναγνώρισης των αποκλειστικών κοινών χαρακτηριστικών των μελών της. Έτσι, η κοινότητα των αδελφών υποτάσσει την υπερβατική της εμπειρικής πραγματικότητας ιδεώδη φύση στις προτεραιότητες της φυσικής ομοιότητας. Μέσω της επινενοημένης φυσικής συγγένειας, ο απόλυτα ελεύθερος να επιλέγει τους συντρόφους του, αυτόνομος και αυτάρκης εραστής του όντος μετατρέπεται σε μέλος της πλασματικής οικογένειας, ιδιότητα η οποία και καθορίζει πλέον τη συμπεριφορά του. Στο πλαίσιο αυτό, ο έρωτας του αιωνίου αντικαθίσταται από την αγάπη για την πατρίδα. Αντίθετα με τον Ελεάτη ξένο του *Πολιτικού*, ο φιλόσοφος της *Πολιτείας*, μαθαίνει, όπως και οι σκύλοι ράτσας, να κατηγοριοποιεί τα ανθρώπινα όντα σε οικείους και ξένους. Συνακόλουθα, ως πολίτης-αδελφός, ο αδιάφορος για τις ισχύουσες κοινωνικό-πολιτικές ταξινομήσεις φιλόσοφος πολιτεύεται με βάση τη διάκριση μεταξύ δημόσιου φίλου και εχθρού.
Μεταφέροντας στην επίγεια πραγματικότητα τα χαρακτηριστικά της Ιδέας, ο ιδρυτής της αρίστης πολιτείας αξιώνει την απόλυτη προσκόλληση της τελευταίας στη διάσωση της αναλλοίωτης ταυτότητάς της. Συνακόλουθα, η γνωστή πλατωνική οντολογική διάκριση μεταξύ του ίδιου και του ανόμοιου, μεταφράζεται πολιτικά σε μια κοινωνία η οποία, εξοστρακίζοντας τις διαφορές, προσδιορίζεται από τον αποκλεισμό της ετερότητας, εξ ορισμού εχθρικής.
Στη συνέχεια, η μελέτη εξετάζει το ζήτημα των αδελφικών δεσμών στο πλαίσιο της χριστιανικής οντο-θεολογίας. Σύμφωνα με τη χριστιανική διάκριση μεταξύ του πεδίου της φύσης και του υπερφυσικού βασιλείου της χάριτος, οι αδελφικοί δεσμοί που ιδρύουν την ανθρωπότητα νοούνται με δύο τρόπους:
Ως υιός του γήινου Αδάμ, μέσω της αναπαραγωγής του είδους, κάθε ανθρώπινο ον μοιράζεται με όλους τους άλλους την ίδια μοίρα σε σχέση με την αμαρτία και τον

θάνατο. Από την άλλη πλευρά, ως υιός κατά χάριν του Θεού εγγράφεται πολίτης της νέας Ιερουσαλήμ.
Η εγκατάσταση στη *νέα πατρίδα*, νοούμενη ως επανίδρυση του άριστου πολιτεύματος, ολοκληρώνεται, και εδώ, με την εξάλειψη όλης της προγενέστερης μνήμης.
Ακόμη, διαπιστώνεται ότι, αν και επέκεινα της επίγειας πραγματικότητας, η ουράνια πολιτεία παραμένει και αυτή συνδεδεμένη με τη γενεαλογία, τους δεσμούς συγγενείας και την αυτοχθονία.
Από την ανάλυση προκύπτει ότι η νέα Ιερουσαλήμ μπορεί να θεωρηθεί ως η υλοποίηση της πολιτικής κοινωνίας την οποία ονειρευότανε ο Πλάτων. Ακόμη, υπό το φως των θεωρήσεων της Hannah Arendt, η εξέταση οδηγεί στη διαπίστωση ότι, και στις δύο περιπτώσεις, πρόκειται για αυτοαναιρούμενες πόλεις. Με άλλα λόγια, ο ιδεώδης τρόπος πολιτικής συνύπαρξης, τον οποίο προτείνουν, καθιστά περιττή τη συνύπαρξη και επομένως καταλύει την πολιτική.
Από την άλλη πλευρά, με βάση τη χριστολογική αντίληψη, η κοινότητα των χριστιανών συγκροτείται ήδη σε έθνος επί της γης. Υπερβατική όλων των διαφοροποιήσεων και διακρίσεων που ισχύουν στην επίγεια πραγματικότητα, η «παγκόσμια» αυτή κοινωνία φιλοδοξεί να ενσωματώσει το σύνολο της ανθρωπότητας. Η ένταξη στη νέα οικογένεια αξιώνει την ομολογία της πίστεως. Όσοι αρνούνται την ομοίωση αποκλείονται εξ ορισμού από τη νέα πατρίδα. Εξ αυτού τίθενται εκτός των ορίων της ανακαινισμένης ανθρωπότητας, εκπίπτοντας στην κατηγορία του ανοίκειου. Αρνούμενοι τη συγγένεια με τον Χριστό-βασιλέα, καθίστανται «δημόσιοι εχθροί» προορισμένοι να εξοντωθούν.
Διαπιστώνεται έτσι ότι, για όσον καιρό παραμένουν στη γη, οι «ἐν Χριστῷ ἀδελφοί» οφείλουν να υιοθετήσουν την επιλεκτική συμπεριφορά του φύλακα της πλατωνικής πολιτείας.
Μέσα από την όλη διερεύνηση του ζητήματος, και στη βάση των θεωρήσεων της Hannah Arendt, η μελέτη κατάλήγει στο συμπέρασμα ότι, και στις δύο περιπτώσεις, ο δεσμός της αδελφικής συγγένειας χρησιμοποιείται προκειμένου να μετατρέψει τον ανθρώπινο κόσμο σε μια απολύτως ελεγχόμενη πραγματικότητα, πλήρως υποταγμένη στις ουσιοκρατικές ταξινομήσεις και διατάξεις του απαθούς νου. Η αντικατάσταση της πολιτικής φιλίας από την αντιπολιτική αγάπη μεταξύ των μελών της ίδιας οικογένειας καταλύει την πληθύ ανάγοντάς την σε μια ομοιόμορφη ολότητα. Έτσι, εξοστρακίζει τη διαφορετικότητα, καταστέλλει την ανθρώπινη αυθορμησία, και αντλεί την ανθρώπινη αλληλεγγύη μέσα από τη δημιουργία του δημόσιου εχθρού.

Αναφορά:
M.-F. BASLEZ, «La question des étrangers dans les cités grecques (Ve-Ier siècles)», *Pallas. Revue d'études antiques*, 73-74, 2007, σελ. 230 σημ. 113 και σελ. 236 (Βιβλιογραφία) [Actes du colloque: *Économies et sociétés en Grèce classique et hellénistique*],

4.15 «Autorité et obéissance: Le maître ideal de Xénophon face à son idéal de prince», στον τόμο: Michel NARCY & Alonso TORDESILLAS, *Xénophon et Socrate. Actes du colloque d'Aix-en-Provence (6-9 novembre 2003) suivis de Les écrits socratiques de Xénophon. Supplément bibliographique (1984-2008)* par Louis-André DORION, Paris, Librairie philosophique J. Vrin, 2008, σελ. 205-234.

Στη μελέτη αυτή επιδιώκεται η ανασύσταση των πολιτικών αντιλήψεων του Ξενοφώντα. Προς τούτο επιχειρείται η σύγκριση του ξενοφώντειου Σωκράτη με τον Κύρο της *Κύρου παιδείας*.
Η ανάλυση της έννοιας της *εὐπραξίας*, στα *Απομνημονεύματα*, οδηγεί στη διαπίστωση ότι, σε αντίθεση με τον πλατωνικό Σωκράτη, ο Σωκράτης του Ξενοφώντα, υιοθετώντας μια εξωστρεφή στάση, ταυτίζει το «εὖ πράττειν» με το «εὖ ποιεῖν». Με βάση και τον ορισμό του αγαθού από το ωφέλιμο για κάποιο πράγμα, το παραπάνω σημαίνει ότι πράττει κανείς προς το συμφέρον του στο μέτρο που έχει αποκτήσει τις δεξιότητες εκείνες οι οποίες του επιτρέπουν να υπηρετεί τα συμφέροντα των άλλου. Συνακόλουθα, διαπιστώνεται ότι, σε αντίθεση και πάλι με τον πλατωνικό Σωκράτη, ο Σωκράτης του

Ξενοφώντα δεν περιφρονεί τα εξωτερικά αγαθά. Απλώς, αξιώνει την ικανότητά χρήσης τους με τρόπο επωφελή για το υποκείμενο της δράσης.
Μεταφερόμενη από το πεδίο της τριμερούς ψυχής σε εκείνο της πάντοτε αβέβαιης εξωτερικής πραγματικότητας, η άσκηση της αρετής παύει να είναι ο αποκλειστικός παράγοντας για την απόκτηση της ευδαιμονίας. Η τελευταία εξαρτάται από την τέχνη να συμβουλευόμεθα τους θεούς. Σύμφωνα με τον Ξενοφώντα, το σωκρατικό δαιμόνιο ανάγεται στη μαντική. Έτσι, ως ορθή επιλογή των κατά περίπτωση στόχων, η ανθρώπινη σοφία, οριοθετείται εδώ από την οσιότητα. Υπό αυτήν την προοπτική, διασφαλίζοντας τους δεσμούς του υποκειμένου δράσης με τον κόσμο των ανθρώπων, η αυτογνωσία αποτελεί την προϋπόθεση για την ευτυχή κατάληξη κάθε εγχειρήματος. Σύμφωνα με τον Σωκράτη του Ξενοφώντα, όλες οι ανθρώπινες δραστηριότητες και επιδιώξεις αξιολογούνται με βάση τη συνεισφορά τους στην κοινωνική και την πολιτική πραγματικότητα.
Έτσι, η εγκράτεια δεν στοχεύει στην ηρεμία του νου προκειμένου αυτός να κατορθώσει ατενίσει την αλήθεια. Αφορά στην ικανότητα του υποκειμένου να αποτελεί ενεργό μέλος μιας ακμάζουσας πολιτικής κοινότητας. Ως μέριμνα του εαυτού, η αρετή σχετίζεται άμεσα με την επιθυμία της δημόσιας αναγνώρισης μέσω της επιτέλεσης λαμπρών έργων. Αναλύοντας και την ξενοφώντεια θεολογία, η μελέτη καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η ιεράρχηση των ανθρωπίνων όντων, την οποία υιοθετεί ο Ξενοφών, θέτει στην κορυφή τον φιλάνθρωπο ευεργέτη. Ο τελευταίος ταυτίζεται με τον φιλόδοξο άνδρα. Ευδαίμων εδώ είναι ο ικανός να άρχει με την αμέριστη εμπιστοσύνη και τον θαυμασμό των αρχομένων.
Σε αντίθεση με τον Σωκράτη της *Πολιτείας*, ο Σωκράτης των *Απομνημονευμάτων* δεν επιλέγει τις φιλοσόφους φύσεις. Αντίθετα, επιθυμεί να συναναστρέφεται εκείνους από τους νέους οι οποίοι αναφαίνονται ικανοί και πρόθυμοι να διαπρέψουν στη δημόσια σφαίρα: ο ιδανικός εταίρος του ξενοφώντειου Σωκράτη θα ήταν οπωσδήποτε ο νεαρός Κύρος. Η υπεροχή της vita activa, σύμφωνα με την κατά Ξενοφώντα ιεράρχηση των μορφών ζωής, συνδέεται με την σαφή προτίμηση υπέρ ενός πατερναλιστικού πολιτεύματος.
Συνακόλουθα, το ερώτημα που τίθεται είναι εάν ο φιλάνθρωπος και ευεργέτης των «μαθητών» του, απολύτως εγκρατής και θεοσεβούμενος Σωκράτης, ο οποίος, στην *Απολογία*, καθιστά σαφή την φιλοδοξία του να παραμείνει στη μνήμη των επερχόμενων γενεών, θεωρείται από τον Ξενοφώντα ως ένας Κύρος χωρίς σκήπτρο.
Σύμφωνα και με τον ορισμό της ευπραξίας, ο Ξενοφών θεωρεί ότι, όπως συμβαίνει με όλες τις τέχνες, η άσκηση της εξουσίας προϋποθέτει την απόκτηση συγκεκριμένων γνώσεων. Ως τέχνη, η πολιτική ταυτίζεται με την οικονομία. Η τελευταία ασκείται με στόχο την επαύξηση των υλικών αγαθών. Πέραν από την διασφάλιση της ευημερίας και της αυτάρκειας του οίκου, με την αύξηση του πλούτου, ο κύριος του οίκου καθίσταται ικανός να ευεργετεί τους φίλους του και να συμβάλει στην λαμπρότητα της πόλεως.
Αντίστοιχα, εκείνος που ασκεί την πολιτική εξουσία οφείλει, όπως συνέβη στην περίπτωση του Κύρου, να αυξάνει τον πλούτο της κοινότητας. Πέραν από την αύξηση του δημόσιου πλούτου, ο άρχων κατ' εξοχήν μεριμνά και για τον πλουτισμό των υπηκόων του, στον ίδιο βαθμό με τον οποίο φροντίζει να αποτελεί γι' αυτούς υπόδειγμα ήθους.
Ο ορισμός της οικονομίας από την ικανότητα προστασίας και επαύξησης των υλικών αγαθών τη συνδέει άμεσα με την τέχνη του πολέμου. Ο πολιτικός άρχων κατ' εξοχήν ταυτίζεται με τον νικηφόρο στρατιωτικό ηγέτη, και κυρίως τον κατακτητή.
Αν και οπαδός του παραδοσιακού ορισμού της δικαιοσύνης, σύμφωνα με τον οποίο δίκαιος είναι εκείνος που ευεργετεί τους φίλους και βλάπτει τους εχθρούς, εντούτοις, όπως και ο πλατωνικός Σωκράτης, ο Σωκράτης του Ξενοφώντα σε καμία περίπτωση της ζωής του δεν εφάρμοσε αυτή την αρχή της διανεμητικής δικαιοσύνης. Άοπλος απέναντι στους εχθρούς του και συνακόλουθα ανίσχυρος να προστατεύσει τους φίλους του, ο Σωκράτης του Ξενοφώντα εμφανίζεται αδιάφορος για την απόκτηση της εξουσίας. Ακόμη, αυτός ο Σωκράτης ο οποίος πουθενά δεν παρουσιάζεται ως καλός στρατιώτης, δεν ενδιαφέρεται να πλουτίσει. Εξ αυτού δεν επιζητεί να είναι σε θέση να φροντίσει τους

φίλους που βρίσκονται ενδεχομένως σε ανάγκη. Επιπρόσθετα, η αριστοκρατική εμμονή του στη σύνδεση της εξουσίας με την υψηλή καταγωγή, τον απόκλείει από την επιδίωξη της πολιτικής ηγεσίας. Τέλος, αδιάφορος για τη γνώμη των πολλών, ο Σωκράτης παραμένει ανίκανος να ασκήσει στα πλήθη εκείνη τη γοητεία την οποία θεωρεί ο Ξενοφών απαραίτητη για την αποδοχή του ηγέτη. Χάρισμα το οποίο διέθετε από τη φύση του ο ωραιότατος Κύρος και το οποίο ουδέποτε έπαυσε να το αξιοποιεί.
Η μελέτη καταλήγει στο συμπέρασμα ότι παρόλο τον αμέριστο θαυμασμό του για τον Σωκράτη, ο Ξενοφών ουδέποτε τον θεώρησε ως έναν αναξιοποίητο Κύρο.
Αντίθετα με την άποψη ότι ο Κύρος είναι ένας εστεμμένος Σωκράτης ή πάλι ότι, σε σύγκριση με τον Αθηναίο φιλόσοφο, ο Κύρος αποτελεί παράδειγμα προς αποφυγήν, το συμπέρασμα το οποίο προκύπτει από την όλη ανάλυση είναι ότι με τον Κύρο ο Ξενοφών σκιαγραφεί το πορτραίτο του αρίστου ανδρός. Αντίστοιχα, ο Σωκράτης δεν συνιστά παρά τον άριστο παιδαγωγό, αναγκαίο σε μια πόλη της οποίας οι εκφυλισμένοι θεσμοί δεν επιτρέπουν την ανάδειξη μιας γνήσιας ηγετικής μορφής.
Τέλος, η συστηματική διερεύνηση της αντίληψης του Ξενοφώντα για τους θεσμούς καθιστά σαφή την προτίμησή του υπέρ των τρόπου διακυβέρνησης που ταυτίζεται με τις προ-πολιτικές μορφές της εξουσίας. Προκύπτει έτσι ότι με την *Κύρου παιδεία* ο Ξενοφών δεν επιδιώκει, όπως έχει υποστηριχθεί, να καταγγείλει τον απολυταρχισμό. Μέσω του τρόπου παρουσίασης του Σωκράτη, στα *Απομνημονεύματα*, επιζητεί, αντίθετα, την καταδίκη της αθηναϊκής δημοκρατίας.

Βιβλιοκρισίες του τόμου με αναφορά και στη δική μου συμβολή :
– David M. JOHNSON, στο Bryn Mawr Classical Review 2009.03.20, προσβάσιμο στην ιστοσελίδα : http://bmcr.brynmawr.edu/2009/2009-03-20.html
– V. GRAY, στο περιοδικό *Polis. The Journal for Ancient Greek Political Thought*, 26.2, 2009, σελ. 391-394.
– G. DANZIG, στο περιοδικό *The Classical Review*, 60, 2010, σελ. 40-42.
– C. NATALI, στο περιοδικό International Journal of the Platonic Tradition*, 3, 2009, 165-167.*
– C. MURGIER, στο περιοδικό *Les Études Philosophiques*, 95, 2010, σελ. 605 επ., προσβάσιμο στην ιστοσελίδα: http://www.cairn.info/revue-les-etudes-philosophiques-2010-4-page-605.htm
– Yvon LAFRANCE, στο περιοδικό *Revue de métaphysique et de morale*, 69, 2011, σελ. 87-90, προσβάσιμο στην ιστοσελίδα : http://www.cairn.info/revue-de-metaphysique-et-de-morale-2011-1-page-77.htm

Αναφορά :
– Bibliographie complète de Xénophon d'Athènes, préparée par Louis L'ALLIER et Renée VENNE, προσιτή στην ιστοσελίδα :
http://www3.sympatico.ca/lallier.louis/Bibliographie/Bibliographie_complete_xenophon.pdf
– Αναφορά των θέσεών μου και στην ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια *CPEDIA The automated encyclopedia*, στο λήμμα «Cyropaedia», στην διεύθυνση :
http://cpedia.com/search?q=Cyropaedia&d=Movie%20Prop%20Spartan

Παραπομπή :
– Giovanna DAVERIO ROCCHI, Socrates' Homonoia and Xenophon («Memorabilia» 4.4.15-16), στο περιοδικό *Rivista di diritto ellenico*, 1, 2011, σελ. 142 σημ. 48, σελ. 150 σημ. 82 και σελ. 156 (βλιβλιογραφία). Η μελέτη είναι προσβάσιμη και στην ιστοσελίδα :
http://www.rivistadirittoellenico.it/2011/articoli/Daverio_Rocchi.html

4.16 «Pythagore selon le jugement du bâtisseur et la cité juste», στον τόμο: *Platon et les Pythagoriciens. Hiérarchie des savoir et des pratiques: Musique-Science-*

Politique, sous la direction de Jean-Luc PERRILLIE, Bruxelles, Éditions Ousia, 2008, σελ. 59-92 [Cahiers de philosophie ancienne 20].
Με αφορμή τη μοναδική αναφορά στον Πυθαγόρα, στο δέκατο βιβλίο της *Πολιτείας*, διερευνάται ο τρόπος αντιμετώπισής του από τον Πλάτωνα στο πλαίσιο της πολιτικής φιλοσοφίας του τελευταίου.
Αναλύοντας διεξοδικά το χωρίο στη σχέση του με τα συγκείμενα καθίσταται σαφές ότι, με βάση την πλατωνική οντολογία και γνωσιοθεωρία, ο Πυθαγόρας δεν κατατάσσεται στη χωρία των φιλοσόφων. Από την άλλη πλευρά, παραμένοντας στο πεδίο της «ορθής δόξας», θεωρείται ικανός να μεταδώσει τη δημοτική αρετή.
Στη συνέχεια διερευνάται το ζήτημα της δικαιοσύνης. Μέσα και πάλι από τη διεξοδική ανάλυση των σχετικών αντιλήψεων του πυθαγορισμού σε σύγκριση με τις πλατωνικές, διαπιστώνονται τα εξής: Αν και οι Πυθαγόρειοι αρνούνται να θεωρήσουν τους νόμους προϊόν διαβούλευσης και πολιτικής συναίνεσης, εν τούτοις βρίσκονται μακράν της φυσικοδικαιϊκής αντίληψης την οποία διατυπώνει ο «πολιτικός πλατωνισμός».
Στο πλαίσιο της ίδιας διερεύνησης εξετάζεται και το θέμα των τριών μεσοτήτων (αριθμητική, υπεναντία και γεωμετρική), όπως τις γνωρίζουμε από τον Αρχύτα τον Ταραντίνο και σε σχέση με το ζήτημα της συμμετοχής στην εξουσία. Μέσα από ενδελεχή ανάλυση και πάλι διαπιστώνεται ότι, σε αντίθεση με τον πλατωνισμό, οι Πυθαγόρειοι ουδόλως υποστηρίζουν ότι η γεωμετρική ισότητα συνιστά καθολική αρχή και επομένως αντικειμενικό κριτήριο της ορθής διάταξης για την *κατά φύσιν* συγκρότηση οποιασδήποτε κοινότητας. Προκύπτει έτσι ότι, αν και ο Πλάτων εμπνέεται προφανώς από τη σοφία των πυθαγορείων, εν τούτοις η συμβολή των τελευταίων περιορίζεται στη διασάφηση των μαθηματικών σχέσεων τις οποίες εκφράζουν οι τρείς ακολουθίες. Σε καμία περίπτωση, ο Πλάτων δεν αναγνωρίζει τους προδρόμους του ουσιολογικού ορισμού της δικαιοσύνης.
Η όλη εξέταση την οποία επιχειρεί η παρούσα μελέτη καταλήγει λοιπόν στο συμπέρασμα ότι ο Σωκράτης της *Πολιτείας* ουδόλως θα συμφωνούσε με τον παραδεδομένο χαρακτηρισμό του Πυθαγόρα ως επινοητή της πολιτικής αγωγής εν γένει. Προκύπτει επίσης ότι ο σεβασμός τον οποίο, στο συγκεκριμένο χωρίο, εκφράζει ο Σωκράτης για τον παιδαγωγικό ρόλο του Πυθαγόρα διαμεσολαβείται από τον θαυμασμό του Πλάτωνα για τους μαθητές της θρυλικής αυτής μορφής ως κατόχους της μαθηματικής επιστήμης. Στην υπηρεσία της διαλεκτικής και υπό την καθοδήγηση του εραστή του όντος, η τελευταία, ως γνωστόν, διαδραματίζει σημαντικότατο ρόλο στην εκπαίδευση των μελλοντικών φυλάκων.
Στην άριστη πολιτεία, προϊόν και η ίδια κατασκευής, κάθε τέχνη οφείλει να ασκείται με απόλυτη επιτυχία. Καμία δραστηριότητα όμως η οποία δικαιούται να χαρακτηρίζεται ως τέχνη δεν μπορεί να αγνοεί τα μαθηματικά. Υπό αυτήν την προοπτική, ο Πυθαγόρας, αν και δεν ανήκει στο «ὀλίγιστον γένος», εντούτοις παραμένει ευπρόσδεκτος στην Καλλίπολη.
Αντίθετα λοιπόν με την ισχύουσα άποψη, η παρούσα μελέτη υποστηρίζει ότι η μοναδική αυτή και εξαιρετικά σύντομη αναφορά στον Πυθαγόρα συμβάλλει στη διασάφηση της σχέσης του «πολιτικού πλατωνισμού» με τις αντιλήψεις των Πυθαγορείων για την πολιτική και το δίκαιο.

Βιβλιοκρισία του τόμου με εκτενή παρουσίαση της συμβολής μου :
▪ Claudia MAGGI, « Bulletin platonicien IX », *Études platoniciennes VII*, 2010, σελ. 231-238 (για την συμβολή μου: σελ. 233-234). Προσβάσιμη και στην ιστοσελίδα :
http://www.etudesplatoniciennes.eu/pdf/BP9.pdf

Αναφορά :
▪ *Plato Bibliography 2008-2009* by Luc BRISSON, with the assistance of Michael CHASE and Frédéric PLIN, στην ιστοσελίδα : http://www.platosociety.org/bibliografia/pdf/Platon2008-2009.pdf. Επίσης, και ως

παράρτημα στον τόμο *Études platoniciennes*, VI, 2009, σελ. 253-300 (η αναφορά στην σελ. 285).
▪ *Revue de théologie et de philosophie,* 140, 2008, σελ. 371.

4.17 «Nature et pouvoir selon les Pères de l'Église orthodoxe», στον τόμο : *...Звучат лишь письмена. Акентъев Игор Павлович Медведев : Историк и традиця.* (...) *Сборник статей к 70-летю члена-корреспондентна Р.А.И. И.П.Медведева.* РОССИЙСКАЯ АКАДЕМИЯ НАУК САНКТ-ПЕТЕРБУРСКОЕ ОТДЕЛЕНИЕ. *Вспомогательиые исторические дисциплины,* XXX, С.-Петербург 2007 = RUSSIAN ACADEMY OF SCIENCES. St.-Petersbourg Branch. *Auxiliari Historical Disciplines*, XXX, St. Peterbourg 2007, σελ. 120-135 [=Σύμμεικτα προς τιμήν του Καθηγητή Igor P. Medvdedev, για την 70ή επέτειο των γενεθλίων του].

Μέσα από την κριτική ανάγνωση των πατερικών πηγών της Ανατολικής Εκκλησίας, η μελέτη αυτή επιδιώκει να εκμαιεύσει τη χριστιανική αντίληψη για την πολιτική δικαιοσύνη.
Η παρούσα προσέγγιση διερευνά κατ' αρχήν το πλέγμα των σημασιών το οποίο συγκροτεί την εκχριστιανισμένη έννοια της φύσεως. Η ανάγνωση των σχετικών πηγών υπό το φως της προχριστιανικής φιλοσοφικής παράδοσης οδηγεί στη διαπίστωση ότι η φύση καθίσταται τώρα το υπόδειγμα της απόλυτης υποταγής στον υπερκόσμιο Δημιουργό της. Στη θέση των απρόσωπων κοσμικών νόμων, η θεία βούληση καθίσταται η αποκλειστική πηγή νομιμοποίησης της δεδομένης τάξης πραγμάτων. Συνακόλουθα, εξακολουθώντας να δηλώνει τη συμμόρφωση του όντος προς το «δέον είναι», η έκφραση «κατά φύσιν» αντλεί τώρα τον αξιολογικό της χαρακτήρα από την ιεραρχική σχέση μεταξύ κυρίαρχου και κυριαρχούμενου.
Σε συμφωνία με την ιεράρχηση της πραγματικότητας, η νομική τάξη οφείλει να σεβασθεί τη λογική ενός άκαμπτου μονοθεϊσμού: Εάν υπάρχει μόνο ένας κυβερνήτης-νομοθέτης του σύμπαντος, μόνο νόμιμο πολίτευμα αναδεικνύεται η μοναρχία.
Δημιουργώντας το σύμπαν ex nihilo, ο Θεός ιδρύει ένα πολίτευμα. Σε αυτό το ρόλο θεμελιώνει το παράδειγμα της potestas constituens σύμφωνα με τον ορισμό του Carl Schmitt.
Σύμφωνα με τις ερμηνευτικές προσεγγίσεις της Hannah Arendt, καθίσταται σαφές ότι η χριστιανική έννοια του νόμου αποσυνδέεται τόσο από την παράδοση της προ-πλατωνικής ισόνομης ελληνικής πόλεως, όσο και από εκείνην την οποία θεμελιώνει η ρωμαϊκή res publica. Η *άνευ προηγουμένου* τάξη την οποία θέτει σε ισχύ η θεία απόφαση, αναιρεί την αντίληψη περί της ίδρυσης της πολιτικής κοινωνίας στη βάση μιας κοινής συμφωνίας για τους κανόνες δικαίου.
Με βάση τη χριστιανική οντολογία και σωτηριολογία, ο Θεός συνιστά το θεμέλιο της ιδρυμένης πραγματικότητας, το οποίο βρίσκεται πέραν και έξω από τη από την ισχύουσα τάξη. Συνάμα όμως, εφόσον κατέχει τη θέση της εξουσίας, τοποθετείται στην κορυφή της οργάνωσης: Απολύτως εκτός, και ταυτόχρονα εντός, δηλαδή δρώντας μέσα στην πραγματικότητα την οποία κυβερνά, δεν είναι πουθενά επειδή βρίσκεται παντού.
Συνάγεται ότι στο πρόσωπο του Θεού, ως αρχή και τέλος κάθε πράγματος, η auctoritas και η potestas συμπίπτουν. Εξ αυτού, δανειζόμενοι τη γνωστή έκφραση του G. Agamben, μπορούμε να ισχυρισθούμε ότι ο Θεός συνιστά το «ανομικό θεμέλιο» της τάξης την οποία φέρει ο ίδιος στην ύπαρξη και για την διατήρηση της οποίας εγγυάται, παραμένοντας νομίμως έξω από αυτήν.
Υπεράνω της φύσης ενεργεί η μη εξηγήσιμη λογικά θεία χάρις. Η θαυματουργική παρέμβαση της χάριτος, με την οποία αναστέλλεται η τάξη του σύμπαντος εν όψει της σωτηρίας της ανθρωπότητας, παραπέμπει ως γνωστόν στον ορισμό της κυριαρχίας από τον Carl Schmitt.

Μεταφερόμενη στην ιστορική πραγματικότητα, η υποχώρηση του δικαίου μπροστά στο αγαθό της σωτηρίας καθιστά σαφή τον τρόπο πολιτικής συνύπαρξης τον οποίο εδραιώνει η χριστιανική εσχατολογία.
Σε συμφωνία με την αρεντική αντίληψη για τους κανόνες δικαίου, υποστηρίζεται ότι η χριστιανική σωτηριολογία αναιρεί την αντίληψη για το νόμο ως το τείχος το οποίο, ορίζοντας ένα χώρο ελευθερίας, δημιουργεί την δημόσια σφαίρα των ισόνομων πολιτών. Με άλλα λόγια, το κυριαρχικό δικαίωμα αναστολής της κοσμικής τάξης ορίζει την πολιτική με τους όρους της *προσωπικής* εξουσίας η οποία δεν ανέχεται κανένα περιορισμό, κανένα ανάχωμα που θα παρεμπόδιζε την άμεση παρέμβασή της στην ιστορικό-κοινωνική πραγματικότητα.
Από την άλλη πλευρά, παραμένοντας πάνω από το νόμο, ο νομοθέτης-βασιλεύς του σύμπαντος δεν ανέχεται τις εκτός νόμου συμπεριφορές.
Έτσι, με βάση την ανάλυση της κατοπτρικής σχέσης μεταξύ του ευεργετικού «*ὑπὲρ φύσιν*» και του διαβολικού «*παρὰ φύσιν*», υποστηρίζεται επίσης ότι η οικειοποίηση εκ μέρους του ανθρωπίνου όντος των προνομίων του θείου Μονάρχη αποτελεί το κριτήριο διάκρισης μεταξύ ανθρώπου και απανθρωπισμένου εχθρού της ανθρωπότητας.

4.18 «Le prince ascétique de Xénophon et la politique de Hannah Arendt» στον τόμο: *Les Dialectiques de l'ascèse. Études réunies par* Brigitte PEREZ-JEAN *avec la collaboration de* Michel FOURCADE, Pierre-Yves KIRSCHLEGER *et* Sabine LUCIANI, aux Éditions Classiques Garnier (Παρίσι, 2011), σελ. 85-125.-
Στην μελέτη αυτή επιχειρείται, υπό το φως των θεωρήσεων της Hannah Arendt, η διερεύνηση της πολιτικής του Ξενοφώντα, στοχαστή ο οποίος αντιτίθεται στην πλατωνική υπεροχή της vita contemplativa.
Στόχος είναι η σύγκριση του «φιλοτίμου ανδρός» κατά τον Ξενοφώντα με το μοντέλο του αθηναίου πολίτη, το οποίο προβάλλει η Arendt, κυρίως στο έργο της *Η ανθρώπινη κατάσταση*. Το μοντέλο αυτό κατανοείται, σύμφωνα πάντα με την Arendt, με γνώμονα την ομοιότητά του με την υποδειγματική μορφή του ομηρικού Αχιλλέα. Έτσι, στη βάση του ομηρικού αντιληπτικού σύμπαντος, το οποίο φαίνεται να προϋποθέτει η ξενοφώντεια έννοια της ατομικότητας, διερευνάται το ελληνικό αγωνιστικό μοντέλο, όπως το υιοθετεί η Arendt και σε σχέση μάλιστα με την αρνητική κριτική την οποία έχει εξ αυτού δεχθεί η αρεντική πολιτική θεώρηση.
Με άξονα αυτούς τους στόχους, εξετάζεται η αντίληψη περί πολιτικής την οποία διατυπώνει ο Ξενοφών και η οποία συνδέεται θεμελιακά με το ιδεώδες της εγκράτειας. Η ενασχόληση με τις ανθρώπινες υποθέσεις αξιολογείται εδώ βάσει της ικανότητας *εργαλειοποίησης του σώματος*, μέσω της διαρκούς άσκησης, προκειμένου αυτό να υπηρετήσει αποτελεσματικά τους σκοπούς της κοινωνικο-πολιτικής συνύπαρξης. Οι τελευταίοι ανάγονται στην επιδίωξη πρωτίστως της υλικής ευημερίας της κοινότητας. Προσδιορίζεται έτσι η θέση του Ξενοφώντα στην σωκρατική πολιτική παράδοση και διευκρινίζεται το μέγεθος απόκλισής του από τον πολιτικό πλατωνισμό. Η ανάλυση της πολιτικής ανθρωπολογίας του Ξενοφώντα οδηγεί στη διαπίστωση ότι ο ιδεώδης ηγέτης τον οποίο ενσαρκώνει ο Κύρος, στην *Κύρου παιδεία*, καταλύει το νόημα της πολιτικής που, σύμφωνα με την Arendt, δημιουργήθηκε μαζί με την ίδρυση της προ-φιλοσοφικής πόλης.
Απολύτως μη συμβατή με την αρχή της ισονομίας, στην οποία ακριβώς στηρίζεται ο «ελληνοκεντρισμός» της Arendt, η ξενοφώντεια «άσκησις» δομεί τη δημόσια σφαίρα σύμφωνα με την κάθετη σχέση άρχοντα-αρχομενου. Παράλληλα, ο ασκητικός βίος αναδεικνύεται απολύτως σύμφωνος με την υπαγωγή της πολιτικής δραστηριότητας στις σκοπιμότητες που καθορίζουν τον τρόπο ύπαρξης του αρεντικού animal laborans. Ο ικανός να άρχει ταυτίζεται με τον αήττητο πολεμιστή στην μάχη για την κυριαρχία, αρχής γενομένης από τον εαυτό του. Συνάμα, με βάση ακριβώς την ιεραρχική διάκριση μεταξύ του πολιτικού άνδρα και της πληθύος των ανθρώπων, ως animalia socialia –την οποία διάκριση νομιμοποιεί το πρόταγμα του «ασκητικού βίου» – ο ικανός να ηγείται ταυτίζεται επίσης με τον πατέρα-τροφό των υπολοίπων μελών της πολιτικής κοινότητας. Οι τελευταίοι τίθενται έτσι εκουσίως υπό την κηδεμονία ενός πανίσχυρου ευεργέτη και,

εξ αυτού, απολύτως επίφοβου τιμωρού. Υπό αυτήν την προοπτική, αναλύεται ακόμη εδώ το ξενοφώντειο κριτήριο της εκούσιας υπακοής, την οποία επιτυγχάνει ο απολύτως εγκρατής, φιλότιμος ηγέτης. Η διερεύνηση αυτή γίνεται υπό το φως του αρεντικού ορισμού της auctoritas στην διάκρισή της τόσο από την τυραννία όσο και από την δημοκρατία. Από εδώ οδηγούμεθα στη διαπίστωση ότι, σε αντίθεση με τις εννοιολογικές διακρίσεις που σηματοδοτούν την πολιτική θεώρηση της Arendt, στο πρόσωπο του ιδεώδους άρχοντα, κατά τον Ξενοφώντα η auctoritas συμπίπτει με την potestas. Έτσι, παρά την χρήση συγγενών διατυπώσεων, καθίσταται σαφής η απόσταση της Arendt από την ελληνική αντίληψη για την auctoritas, όπως αυτήν προσπάθησε να τη θεμελιώσει η σωκρατική παράδοση, καθώς και κατανοείται η στροφή της προς το ρωμαϊκό μοντέλο.
Τέλος, με τη βοήθεια των προηγουμένων αναλύσεων καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι, στο μέτρο που θεμελιώνεται στο ιδεώδες της αυτοκυριαρχίας, η ασίγαστη αγάπη για τη δόξα αντιτίθεται ριζικά στον ανεξέλεγκτο χαρακτήρα της αρεντικής πράξης. Η επιδίωξη της τελικής νίκης, η οποία χαρακτηρίζει τον τρόπο ύπαρξης του εγκρατούς, αντιτίθεται ριζικά στην αντίληψη σύμφωνα με την οποία ο δρων είναι ταυτόχρονα και πάσχων, δηλαδή ανίσχυρος να αποκτήσει, μέσω της δράσης του, οποιοδήποτε έλεγχο επί των ανθρωπίνων. Άλλωστε, η απόλυτη υπεροχή στην οποία προσβλέπει ο εγκρατής ακυρώνει ακριβώς τη δυνατότητα ίδρυσης της δημόσιας σφαίρας ως χώρου συνάντησης διαφορετικών και θεσμικά ισότιμων όντων, και η οποία ακριβώς καθιστά έτσι δυνατή την συγκρότηση της ανεπανάληπτης ταυτότητας του καθενός ενάντια στην ομοιομορφία του φυσικού είδους. Εξ αυτού, η φιλοδοξία του εγκρατούς δεν ορίζεται παρά από την libido dominandi και επομένως την άρνηση της πληθύος υπό την έννοια της εκμηδένισης των αμιγώς ανθρώπινων ικανοτήτων, σύμφωνα με την αρεντική διάκριση των δραστηριοτήτων.
Η φιλοδοξία του Κύρου, απόλυτου κυρίου των σωματικών του παθών, δεν έχει καμία σχέση με το πάθος για διάκριση του αρεντικού πολίτη. Θεμελιωμένη στην «επιμέλεια του εαυτού», η πολιτική του εγκρατούς, κατά τον Ξενοφώντα, αντιτίθεται, εξ ορισμού, στην «μέριμνα για τον κόσμο» η οποία χαρακτηρίζει την πολιτική ελίτ της Arendt.

5. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΚΑΤ' ΑΝΑΘΕΣΙΝ

Η Επιτροπή Ερευνών του Ιονίου Πανεπιστημίου ενέκρινε την ερευνητική μου πρόταση «ΜΑΡΚΟΣ ΑΥΡΗΛΙΟΣ» (αρ. πρωτ. 360/12-11-1993).
Έχοντας στο παρελθόν προσανατολίσει τις έρευνές μου στη μελέτη της πολιτικής φιλοσοφίας του Πλάτωνα και κυρίως στην ανάλυση της έννοιας του βασιλέα - φιλοσόφου, σκέφθηκα να ερευνήσω το στοχασμό ενός φιλοσόφου που ιστορικά άσκησε εξουσία ως μονάρχης. Αντικείμενο της έρευνας είναι η πολιτική σκέψη του αυτοκράτορα Μάρκου Αυρηλίου Αντωνίνου, που έζησε κατά το δεύτερο μισό του Β' μ. Χ. αι., εποχής αναβίωσης πολλών φιλοσοφικών ρευμάτων. Η έρευνα εστιάζεται στις οντολογικές και τις ηθικές του απόψεις, όπως διατυπώνονται στο σύγγραμμά του *Τὰ εἰς ἑαυτόν,* και σε μικρότερο βαθμό και στις επιστολές του. Η πολιτική του σκέψη διερευνάται αφ' ενός υπό το πρίσμα συγχρόνων θεωρήσεων (H. Arendt, I. Berlin, K. Καστοριάδη, P. Ricœur, R. Rorty, L. Strauss κ. ά.), αφ' ετέρου σε σχέση με τη νομοθετικής δραστηριότητα του Μ. Α., όπου αναζητείται η αντιστοιχία μεταξύ θεωρίας και πράξης (εφαρμογής), με άλλα λόγια μεταξύ του στοχασμού του φιλοσόφου και των πολιτικών αποφάσεων του μονάρχη.

7. ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

7.1. «Γλώσσα και πραγματικότητα στην Ελληνική Φιλοσοφία» (Αθήνα 1985),
7.2. «Διαλεκτική» (Αθήνα 1986),
7.3. «Περί της Δικαιοσύνης» (Αθήνα 1987),
7.4. «Ιωνική Φιλοσοφία» (Πυθαγόρειο Σάμου 1988),
7.5. «Ιδεολογία» (Αθήνα 1989),
7.6. «Ο Μυστράς και η βυζαντινή Πελοπόννησος» (Μυστράς 1991, με ανακοίνωση που απετέλεσε τη βάση της δημοσίευσής μου αρ. 4.5),

7.7. «Β' Πανελλήνιο Συμπόσιο Γενεαλογικής και Εραλδικής Επιστήμης» (Αθήνα 1992, με ανακοίνωση, βλ. τη δημοσίευση αρ. 4.6),
7.8 «Διεθνές επιστημονικό Συμπόσιο Κέα-Κύθνος : Ιστορικές και αρχαιολογικές έρευνες» (Κέα-Κύθνος 1994, με ανακοίνωση, βλ. τη δημοσίευση αρ. 4.8).
7.9 «Ο πλατωνικός "Τίμαιος". Ένα φιλοσοφικό συμπόσιο» (Ρέθυμνο 1994, με ανακοίνωση, βλ. παραπάνω αρ. 4.9).
7.10 Ορίσθηκα μέλος της Οργανωτικής Επιτροπής του Διεθνούς Συνεδρίου «Νεοπλατωνισμός και Μεσαιωνική Φιλοσοφία» που οργάνωσε τον Οκτώβριο του 1995 στην Κέρκυρα η Société Internationale de Philosophie Médiévale (Louvain-la-Neuve, Βέλγιο), με τη συνεργασία του Ιονίου Πανεπιστημίου.
7.11 «L'allégorie de l'Antiquité à la Renaissance», Université Paul-Valéry Montpellier III (Ιανουάριος 2001), όπου παρουσίασα ανακοίνωση με θέμα «De la monstruosité du corps humain au corps politique désordonné : Le portrait de Spanos comme allégorie du mauvais gouvernement» (βλ. τη δημοσίευση 5.1).

- Ήδη πριν την εκτύπωσή της, έγινε παραπομπή στην ανακοίνωσή μου: P. EICHEL-LOJKINE, *Excentricité et Humanisme. Parodie, derision et détournement des codes à la Renaissance*, Genève 2002, σελ. 70, σημ. 40.

7.12 «Διαστάσεις του υπερφυσικού». Βόλος. Επιστημονική διημερίδα που οργάνωσε το Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας (Μάρτιος 2001 με τίτλο ανακοίνωσης: «Το "ὑπὲρ φύσιν" και το "παρὰ φύσιν" ως άξονες σημασιοδότησης των σχέσεων εξουσίας».
Βλ. σχετ. και την ιστοσελίδα : http://www.ha.uth.gr/gr/department/abstracts.rtf
7.13 «Journée à la mémoire de Marie-Claude Cayla», Montpellier, Université Paul-Valéry Montpellier III, Département de Grec moderne, Σεπτέμβριος 2002. Θέμα της ανακοίνωσής μου: «Nature et pouvoir dans l'Idéologie politique byzantine».
7.14 «Συγγένεια, φύλο και κοινωνικό φύλο στον ελληνικό κόσμο από την Αρχαιότητα έως τη σύγχρονη εποχή». Διεθνές συμπόσιο (συνδιοργάνωση: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Université Michel de Montaigne Bordeaux III, Université Paul-Valéry Montpellier III και Université de Nantes), Βόλος, Ιούνιος 2003, ως μέλος της οργανωτικής επιτροπής. Θέμα της ανακοίνωσής μου: «La cité des frères: La république de Platon et la Jérusalem du christianisme» (βλ. τη δημοσίευση 5.2).
Βλ. σχετικά τις ιστοσελίδες:
http://www.ha.uth.gr/gr/syggeneia/fr/programme.shtml όπως και
http://ausonius.u-bordeaux3.fr/volosweb/
7.15 «Xénophon et Socrate», Université d'Aix-Marseille 1, Aix-en-Provence, Νοέμβριος 2003, με τίτλο ανακοίνωσης: «Autorité et obéissance. Le maître idéal de Xénophon face à son idéal de prince» (βλ. τη δημοσίευση 5.3).
Βλ. σχετ. και την ιστοσελίδα
http://upr_76.vjf.cnrs.fr/Colloques/Colloque_X%8Enophon.html
7.16 «Α' Συνέδριο Εταιρείας Πολιτικού Πολιτισμού», Πάτρα 3 και 4 Ιουνίου 2005. Τίτλος της ανακοίνωσής μου «Η πόλις-κράτος ως άξονας αναφοράς του φιλοσοφικού στοχασμού».
7.17 «Platon et les pythagoriciens», Montpellier, Université Paul-Valéry Montpellier III, Département de Philosophie, Οκτώβριος 2006. Θέμα της ανακοίνωσής μου : «Pythagore, Platon et la question de la politique» (βλ. Τη δημοσίευση 5.4).
Βλ. σχετικά την ιστοσελίδα :
http://pedagogie.ac-montpellier.fr/Disciplines/philosophie/actu/Platon_Pythagore.pdf
7.18 «Dialectiques de l'ascèse», Montpellier. Συνδιοργανωτές: Université Paul-Valéry Montpellier III, Centre de recherches interdisciplinaires en sciences humaines et sociales, και Université Stendhal Grenoble III, Νοέμβριος 2009. Οι οργανωτές με ονόμασαν μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής (Comité scientifique). Θέμα της ανακοίνωσής μου: «Questions d'ascèse : le corps de l'ambitieux chez Xénophon et la notion de la politique selon Hannah Arendt». Η συμβολή μου εκδόθηκε με τα πρακτικά, από τον οίκο Classiques Garnier (βλ. προηγουμένως 5.6).

Βλ. σχετικά τις ιστοσελίδες :
— http://recherche.univmontp3.fr/crises/index.php?option=com_content&task=view&id=429&Itemid=1
— http://w3.u-grenoble3.fr/rare/spip/spip.php?article74

7. ΛΟΙΠΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

— Είμαι μέλος της Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας από το 1981.
— της Ένωσης Καθηγητών για την προαγωγή της Φιλοσοφίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, από το 1986.
— Ιδρυτικό μέλος του Κέντρου Φιλοσοφίας του Δικαίου, από το 1987.
—της Διεθνούς Εταιρείας Ελληνικής Φιλοσοφίας, από το 1988.
— Ιδρυτικό μέλος της International Plato Society, από το 1989.
—της Εταιρείας Ρωμαϊκών Σπουδών, από το 1992.
—της Association pour l'Étude de la Littérature Apocryphe chrétienne (Λωζάννη και Παρίσι) από το 1994.
—της Εταιρίας Ελλήνων Φιλολόγων, από το 2003.
—του Centre d'études sur la pensée antique kairos kai logos (Aix-en-Provence) από το 2003.
—της Ελληνικής Εταιρείας Ηθικής (και του Διοικητικού της Συμβουλίου), από το 2008.

▪ Μέλος της επιστημονικής επιτροπής έκδοσης του ηλεκτρονικού Περιοδικού Φιλοσοφίας «Ηθική» (Ελληνική Εταιρεία Ηθικής). Βλ. σχετικά στην ιστοσελίδα : http://www.ethics.gr/content.php?category=16

▪ Μέλος της επιστημονικής επιτροπής του ηλεκτρονικού περιοδικού «Φιλοσοφεῖν» (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής).
Βλ. σχετικά στην ιστοσελίδα : http://philosophein.web.auth.gr/Scientific_Committee.html

▪ Ο Τομέας Φιλοσοφίας με πρότεινε και συνεισέφερα στην μορφωτική εκπομπή για τον Σωκράτη «Афинская школа - Сократ» [«Αθηναϊκή σχολή - Ο Σωκράτης»], στον ρωσικό τηλεοπτικό σταθμό Telekanal Kultura (Αγία Πετρούπολη), η οποία μεταδόθηκε στις 19 Μαΐου 2009.
—Βλ. σχετικά την δημοσιογραφική περιγραφή στις ιστοσελίδες :
http://www.tvkultura.ru/news.html?id=330816 και
http://arcan7.ru/zarisovki/zarisovki_20_3_01.html
—Ολόκληρη η εκπομπή αναπαράγεται στις ιστοσελίδες: http://kiwi.kz/watch/00jixb30nvay
—καθώς και
http://maphilosophie.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=27&Itemid=1
—Τέλος και από το ρωσσικό You Tube :
http://rutube.ru/tracks/2383257.html?v=43dbb9024803337b9e50ca23e3d005d1

▪ Από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών προσκλήθηκα τον Μάρτιο του 2008 και τον Μάρτιο του 2009 ως εξετάστρια στους διαγωνισμούς χορήγησης μεταπτυχιακών υποτροφιών εσωτερικού και εξωτερικού.

▪ Από το 2010 μέλος του Editorial Bord του νεοσύστατου περιοδικού *The Chinese Journal of Classical Studies* (Διευθυντής ο Καθηγητής Liu XIAOFENG, Renmin University of China).
Το περιοδικό είναι προσβάσιμο στην σελίδα :

http://akademeia.vip126.kaiyele.net/text/Gudianyanjiu_2010_1.pdf καθώς και στην ιστοσελίδα
http://www.dioskoroi.com/gudianyanjiu/issues/2010_vol_1.pdf

8. ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

▪ Τον Μάρτιο του 1990, στο πλαίσιο των εκδηλώσεων της Εταιρείας Κερκυραϊκών Σπουδών και του Μουσείου Διονυσίου Σολωμού, έδωσα διάλεξη στην Κέρκυρα με θέμα «Η πολιτική στη σκέψη του Ηρακλείτου».

▪ Με πρωτοβουλία της Ιονίου Εταιρείας Ιστορικών Μελετών, έδωσα διάλεξη στην Κέρκυρα τον Νοέμβριο του 1990, με τίτλο «Η πλατωνική οντολογία σήμερα», καθώς και τον Απρίλιο του 1993, με θέμα «Οι αντιλήψεις περί πολιτικής του Γεωργίου Γεμιστού-Πλήθωνος».

▪ Με πρωτοβουλία της Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας, έδωσα στις 2 Απριλίου 1998, στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων, διάλεξη με θέμα «Η αντίληψη για την πολιτική αρχή στο Βυζάντιο». Βλ. σχετ. *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση*, τόμος 15, τεύχος 44, Μάϊος 1998, σελ. 213.

— Υπό τον τίτλο *Ο Φαίδρος στον ΟΗΕ* παρουσίασα το βιβλίο του Alexander NEHAMAS, *Virtues of Authenticity. Essays on Plato and Socrates* (Princeton University Press, 1999) στην εφημερίδα *Το Βήμα της Κυριακής,* 30 Μαΐου 1999, σελίδα στ 12, στο ένθετο *βιβλία,* αλλά και στο διαδίκτυο :
http://tovima.dolnet.gr/demo/owa/tobhma.print_unique?a=B&f=12592&m=S12&aa+1&cookie .

• Αναφορά σε αυτήν την βιβλιοκρισία μου: Μ.Ελ. ΒΟΛΟΝΑΚΗ, Γ. ΑΛΜΠΑΝΗΣ, Α. ΠΑΝΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ, *Πλάτωνα Πολιτεία. Γ' Λυκείου Θεωρητικής κατεύθυνσης*, Αθήνα, Εκδόσεις Βολονάκη, 2008, σελ. 148. Και στο διαδίκτυο :
http://1lyk-n-michan.thess.sch.gr/GIA%20MORFOSH/G/PLATONA%20POLITEIA.pdf όπως και
http://www.scribd.com/doc/33671173/3/%CE%95%CE%BD%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1-10

— Υπό τον τίτλο *Διχασμένος Πλάτων* παρουσίασα και το βιβλίο : Cornelius CASTORIADIS, *Sur le Politique de Platon* (Παρίσι, Editions du Seuil, 1999) στο *Βήμα της Κυριακής*, 19 Δεκεμβρίου 1999, σελίδα στ 8, στο ένθετο *βιβλία*, όπως και στο διαδίκτυο :
http://tovima.dolnet.gr/demo/owa/tobhma.print_unique?a=B&f=12786&m=S08&aa+1&cookie

— Στις 5 Μαΐου 2011, πρώτη επέτειο του θανάτου των τριών υπαλλήλων μετά την πυρπόληση της Marfin Bank στην οδό Σταδίου, έλαβα μέρος στο panel που παρουσίασε το βιβλίο *Η πολιτική βία είναι πάντοτε φασιστική* (εκδόσεις Διάπυρον), στο Βιβλιοπωλείο Ιανός (με τον Καθηγητή Γιάννη ΠΑΝΟΥΣΗ). Πρόκειται για συλλογικό τόμο 220 σελίδων με 23 κείμενα 22 συγγραφέων, ενάντια σε κάθε μορφής πολιτική βία, στον τρόμο και τον ολοκληρωτισμό.
Βλ. σχετικά : http://www.ianos.gr/index.asp?park=ev&cat=40&cns=2&dopt=&key=1945

Η εκδήλωση μαγνητοσκοπήθηκε και είναι προσιτή στο διαδίκτυο :
http://diapyron.com/2011/06/13/ianos2011/
και από το You Tube : http://www.youtube.com/watch?v=MChd49VBZCw

9. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ-ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ-ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

- Επί τρία ακαδημ. έτη διετέλεσα μέλος της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος.
- Όπου κληρώθηκα, έλαβα μέρος στις διαδικασίες εκλογής μελών Δ.Ε.Π.
- Το οικείο εκλεκτορικό σώμα του Τμήματός μας για πλήρωση θέσης στο γνωστικό αντικείμενο «Κοινωνική Φιλοσοφία» με όρισε μέλος της εισηγητικής επιτροπής.
- Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης (συνεδρία της 14-10-2009) ονομάσθηκα μέλος της Επιτροπής για την αναβάθμιση του Προγράμματος Διδασκαλίας του Τμήματος και του ορισμού των πιστωτικών μονάδων των μαθημάτων (αρ. πρωτ. 460/26-10-2009).

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ :

Φωκίωνος Νέγρη 26
11361 ΑΘΗΝΑ
Τηλ. 210 88 17 958
E-mail : v-n-k@otenet.gr

03.11.2015.-

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ – ΔΟΚΙΜΙΑ – ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ – ΕΤΕΡΟΑΝΑΦΟΡΕΣ

Α. ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ

1. *Η Ευθανασία απέναντι στη Σύγχρονη Βιοηθική* (Αθήνα – Κομοτηνή: Σάκκουλας, 2003).
2. *Οικολογική Ηθική* (Αθήνα – Κομοτηνή: Σάκκουλας, 2005).
3. *Περιβαλλοντική Ηθική: Ο Άρνε Νες και η Βαθιά Οικολογία* (Αθήνα – Κομοτηνή: Σάκκουλας, 2008).

Β. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

α. Σε επιστημονικά περιοδικά του εξωτερικού με κριτές.

4. "The Mainframe for an Adequate and Effective Environmental Ethics", *Skepsis, A Journal for Philosophy and Inter-disciplinary Research*, Volume XIX/ii, Berlin: Akademia Verlag, 2008, 282-292.
5. "Notions of the Stoic Value Theory in Contemporary Debates: Euthanasia and Assisted Suicide", *Zbornik Matice srpske za klasične studije* 11 (2009): 213-221.
6. "Should the baby live? Abortion and infanticide: when ontology overlaps ethics and Peter Singer echoes the Stoics", *Antiquity and modern world* 4 (2010): 396-407.
7. "Epictetus' smoky chamber: a study on rational suicide as a moral choice", *Antiquity and Modern World* 5 (2011): 279-292.

β. Σε συλλογικούς τόμους στο εξωτερικό.

8. *"Supernatural will* and *organic unity in process*: from Spinoza's naturalistic pantheism to Arne Naess' New Age *Ecosophy T* and Environmental Ethics"**,** in *Studies on Supernaturalism*, edited by G. Arabatzis, 173-193 (Berlin GmbH: Logos Verlag, 2009).

γ. Σε ελληνικά περιοδικά – τόμους με κριτές.

9. «Η Ολισθηρή Πλαγιά Αντιμέτωπη με τον Εαυτό της», *Ηθική* 2.1 (2006): 26-40.
10. «Ενεργητική και Παθητική Ευθανασία: Υπάρχει Ηθική Διαφοροποίηση;», *Φιλοσοφία και Παιδεία* 47 (2008): 23-26.
11. «Ο αναίσθητος βιολιστής, ο καλός Σαμαρείτης και η αρχή της ηθικής συμμετρίας: η Judith Jarvis Thomson και ο Peter Singer υπέρ των αμβλώσεων», *Παιδαγωγικός Λόγος* 16 (2010): 163-178.
12. «Ο Arne Naess, ο Murray Bookchin και η Περιβαλλοντική Κρίση, η Οποία στην Ουσία Είναι Ηθική», σε *Πολιτικές Προστασίας του Περιβάλλοντος* 3 (2011): 27-36.

δ. Σε ελληνικά επιστημονικά περιοδικά – τόμους κατόπιν προσκλήσεως.

13. «Ευθανασία: Ένα Ηθικό Δίλημμα», *Μ' ενδιαφέρει* 43 (2005): 72-78.
14. «Η Ιατρική Ηθική απέναντι στον Πάσχοντα: Η Ηθική Αξία του Ασθενούς, Καθήκοντα και Υποχρεώσεις του Ιατρικού και Νοσηλευτικού Προσωπικού», *Μ' ενδιαφέρει* 44 (2005) 78-82.
15. «Άμβλωση σε Πρώιμο Στάδιο και Ηθική Αξιολόγηση», *Μ' ενδιαφέρει* 46 (2005): 72-78.
16. «Δωρεά Οργάνων – Πράξη Ηθικής Ελευθερίας», *Μ' ενδιαφέρει* 48 (2006): 59-64.
17. «Το Καθήκον του Ιατρού στην Αλήθεια...», *Μ' ενδιαφέρει* 50 (2006): 55-58.
18. «Η Οικολογική Ηθική ως Παράμετρος και Προϋπόθεση Οικονομικής Δραστηριότητας», στο *Ηθική των Επιχειρήσεων*, επιμέλεια Σ. Α. Αντωνίου, τ. 2, 301-316 (Αθήνα – Κομοτηνή: Σάκκουλας, 2008).

19. «Μπορεί να υπάρξει βιώσιμη επιχειρηματικότητα χωρίς περιβαλλοντική στόχευση;», *CSR Review* 6 (2009): 26-27.
20. «Μεταξύ ανθρωποκεντρικής και οικοκεντρικής ηθικής: τα δικαιώματα των ζώων», στο *Άνθρωποι – Ζώα – Φύση* (Αθήνα: Αειφορία, 2009), 51-77.
21. «Ευθανασία: Ηθικοί Προβληματισμοί», στο *Ηθική και Πολιτική*, επιμέλεια Α. Μάνος, 74-83 (Αθήνα: Δαρδανός, 2009).
22. «Βαθιά Οικολογία: ο Εναγκαλισμός Οικολογικής Ηθικής και Παγκοσμίωσης», στο *Παγκοσμίωση και Δημοκρατία*, επιμέλεια Α. Μάνος, 67-75 (Αθήνα: Δαρδανός, 2010).
23. «Οικοφασισμός: η περίπτωση του Kaarlo Pentti Linkola», στο *Περιβάλλον, Κοινωνία, Ηθική*, επιμέλεια Έ. Παπανικολάου, 74-96 (Αθήνα: Αειφορία, 2010).
24. «Ο νέος εφιάλτης του Σολομώντος: Παρένθετη μητρότητα και Βιοηθική», στο *Άνθρωπος και Τεχνολογία: Η παγκόσμια πολιτική και οικονομική κρίση*, επιμέλεια Α. Μάνος, 85-94 (Αθήνα: Δαρδανός, 2011).
25. «Δικαιώματα των ζώων: Υπάρχει κάτι τέτοιο;» στο *Περί ζώων... Με λογική και συναίσθημα*, επιμέλεια Ά. Λυδάκη και Γ. Μπασκόζος, 295-300 (Αθήνα: Ψυχογιός, 2011).

ε. Στον τύπο

26. «Ευθανασία και Ευγονική: Το Λυκόφως της Ηθικής», *Το Βήμα*, Βήμα Ιδεών, τεύχος 2, Ιούνιος 2007, 23.
27. «Ο παρανοϊκός ιός», *Market ID*, τ. 2, 2010, 25.

Δ. ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ – ΗΜΕΡΙΔΩΝ

24 Ιουνίου 2009: 1η Διεθνής Ημερίδα Περιβαλλοντικής Ηθικής, Ελληνοαμερικανική Ένωση.
19 Ιουνίου 2010: 2η Διεθνής Ημερίδα Περιβαλλοντικής Ηθικής, Κεντρικό Κτήριο του Πανεπιστημίου Αθηνών, Αμφιθέατρο Ιωάννης Δρακόπουλος.

Δ. ΟΜΙΛΊΕΣ – ΔΙΑΛΈΞΕΙΣ

1. Μελιγαλάς, 12 Μαΐου 2007, προσκεκλημένος του Δήμου Μελιγαλά Μεσσηνίας στην Ημερίδα: Σύγχρονα Ηθικά Προβλήματα. Τίτλος ομιλίας: «Περιβαλλοντική Ηθική και σύγχρονη ηθική διανόηση».
2. Λεμεσός, 24 Μαίου 2008, προσκεκλημένος του Δήμου Πολεμιδιών στην Ημερίδα: Ηθική και Πολιτική. Τίτλος ομιλίας: «Ευθανασία: Ηθικοί Προβληματισμοί».
3. Ιωάννινα, 15 Μαΐου 2009, προσκεκλημένος του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής, Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Τίτλος ομιλίας: «Ευθανασία και Ηθική».
4. Sremska Mitrovica, 25 Σεπτεμβρίου 2009, προσκεκλημένος του Πανεπιστημίου Βελιγραδίου και της Serbian Society for ancient studies στο Διεθνές Συνέδριο: Ancient Culture and its Legacy. Τίτλος ομιλίας: «Should the baby live? Abortion and infanticide: when ontology overlaps ethics and Peter Singer echoes the Stoics».
5. Λεμεσός, 9 Οκτωβρίου 2009, προσκεκλημένος του Δήμου Πολεμιδιών στην Ημερίδα: Παγκοσμίωση και Δημοκρατία. Τίτλος ομιλίας: «Βαθιά Οικολογία: ο Εναγκαλισμός Οικολογικής Ηθικής και Παγκοσμίωσης».
6. Θεσσαλονίκη, 18 Νοεμβρίου 2010, προσκεκλημένος του Τομέα Φιλοσοφίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης στην Ημερίδα Η Φιλοσοφία Σήμερα: Παιδεία και Κοινωνία. Τίτλος ομιλίας: «Η Ηθική απέναντι σε νέες προκλήσεις».
7. Λέπρεο, 7 Αυγούστου 2010, προσκεκλημένος του Δήμου Λεπρεατών στα Δημήτρεια 2010. Τίτλος ομιλίας: «Η ηθική απέναντι στο περιβάλλον».
8. Βελιγράδι, 1 Οκτώβρη 2010, προσκεκλημένος του Πανεπιστημίου Βελιγραδίου και της Serbian Society for ancient studies στο Διεθνές Συνέδριο: Antiquity and Modern World: Religion and Culture. Τίτλος ομιλίας: «Epictetus' smoky chamber: a study on rational suicide as a moral choice».

9. Λευκωσία, 15 Οκτωβρίου 2010, προσκεκλημένος του European University of Cyprus στην Ημερίδα: Ζητήματα Εφαρμοσμένης Ηθικής. Θέμα: «Αμβλώσεις και Ηθική: Οι θέσεις του Peter Singer».
10. Λεμεσός, 8 Δεκεμβρίου 2010, προσκεκλημένος του Δήμου Πολεμιδιών στην Ημερίδα: Άνθρωπος και Τεχνολογία. Τίτλος ομιλίας: «Παρένθετη μητρότητα και βιοηθική».

Ε. ΕΤΕΡΟΑΝΑΦΟΡΈΣ

1. WIKIPEDIA, "History of abortion", http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_abortion, στο "Should the baby live? Abortion and infanticide: when ontology overlaps ethics and Peter Singer echoes the Stoics", γίνεται αναφορά στο «Should the baby live? Abortion and infanticide: when ontology overlaps ethics and Peter Singer echoes the Stoics».
2. WIKIPEDIA, "History of abortion law debate", http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Abortion_Law_Debate, γίνεται αναφορά στο «Should the baby live? Abortion and infanticide: when ontology overlaps ethics and Peter Singer echoes the Stoics».
3. Γεώργιος Α. Πουλής, «Αυτοκτονία και ευθανασία: μία ιδιαζόντως χαρακτηριστική περίπτωση συναφείας εκκλησιαστικού δικαίου», στο Sofia Kotzabassi and Giannis Mavromatis (eds.), *Realia Byzantina*, 213–222 (New York: Walter de Gruyter, 2009), γίνεται αναφορά στο *Η ευθανασία απέναντι στην σύγχρονη Βιοηθική*.
4. Alexandros Sakellariou, "The Morals of Dying: Morality and Ideology of Death and the Issue of Euthanasia", στο Constantinos N. Phellas (ed.), *Sociological Perspectives of Health and Illness* (Newcastle: Cambridge Scholars Publishing, 2010), γίνεται αναφορά στο *Η ευθανασία απέναντι στην σύγχρονη Βιοηθική*.
5. Μ Βασλαματζής, Σ. Καπριδάκη, «Η ευθανασία σε ασθενείς με κακοήθη νοσήματα τελικού σταδίου και οι νομικοί προβληματισμοί από την εφαρμογή της», *Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής* 2007, 24(1):150-167, γίνεται αναφορά στο *Η ευθανασία απέναντι στην σύγχρονη Βιοηθική* στις σελίδες 153, 164.
6. Μ. Δραγώνα Μονάχου, «Η Φύσις των Όλων και ο Άνθρωπος στο Στωικισμό του Μάρκου Αυρηλίου από τη Σκοπιά της Οικο-ηθικής», στο Ε. Παπανικολάου (επιμ.), *Περιβάλλον, Κοινωνία, Ηθική* (Αθήνα: Αειφορία, 2010), αναφέρεται στο *Οικολογική ηθική* στην βιβλιογραφία (σ. 45), η *Περιβαλλοντική ηθική: Ο Άρνε Νες και η βαθιά Οικολογία* στην σελίδα 26 και 45, το «Μεταξύ ανθρωποκεντρικής & οικοκεντρικής ηθικής: Τα δικαιώματα των Ζώων» στην σελίδα 32.
7. Σ. Φουρνάρος, *Προσεγγίσεις της Ελληνικής φιλοσοφίας της Διασποράς* (Αθήνα: Τραυλός, 2010), αναφέρεται το *Περιβαλλοντική Ηθική: Ο Άρνε Νες και η Βαθιά Οικολογία* στις σελίδες 101, 102.
8. Γ. Ν. Πολίτης, *Ελευθερία και εξουσία* (Αθήνα: 2010), αναφέρεται το *Οικολογική Ηθική* στη σελίδα 296.
9. Μ. Καράσης, *Αισθήσεις και Ψευδαισθήσεις* (Αθήνα: Αρμός 2010), αναφέρεται το *Η ευθανασία απέναντι στη σύγχρονη Βιοηθική* στις σελίδες 166, 176, 183, 195, 198, 204.
10. Γεωργία Χατζηθεοδώρου, «Νομικές διαστάσεις της ευθανασίας», στο Νέστωρ Κουράκης – Κ. Δ. Σπινέλη, *Ευθανασία: Ένα ακανθώδες ζήτημα* (Αθήνα: Σάκκουλας, 2008), 99-230, αναφέρεται το *Η ευθανασία απέναντι στη σύγχρονη Βιοηθική* στις σελίδες 106, 107, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 113, 116, 117, 118, 120, 121, 122, 123, 125, 131, 184, 186, 187, 188.
11. Νέστωρ Κουράκης, «Αντί προλόγου», στο Νέστωρ Κουράκης – Κ. Δ. Σπινέλη, *Ευθανασία: Ένα ακανθώδες ζήτημα* (Αθήνα: Σάκκουλας, 2008) αναφέρεται το *Η ευθανασία απέναντι στη σύγχρονη Βιοηθική* στις σελίδες στην σελίδα 13.
12. Μ. Καράσης, «Η ευθανασία ως πρόβλημα βιοηθικής», *Φιλοσοφία* 40 (2010): 167-209 αναφέρεται το *Η ευθανασία απέναντι στη σύγχρονη Βιοηθική* στις σελίδες 167, 174, 185, 187, 101.
13. *International Society for Environmental Ethics*, Vol. 20, No. 3 (2009), αναφέρεται το «Μεταξύ ανθρωποκεντρικής & οικοκεντρικής ηθικής: Τα δικαιώματα των Ζώων» στην

σελίδα 20, το «The Mainframe for an Adequate and Effective Environmental Ethics» στην σελίδα 20, και το *Περιβαλλοντική Ηθική: Ο Άρνε Νες και η Βαθιά Οικολογία* στην σελίδα 50.

ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΑ ΜΕΛΩΝ ΔΕΠ ΤΟΜΕΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ

Βαθμίδα: Καθηγητές

Μιχαήλ Κασσωτάκης

ΒΙΒΛΙΑ-ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ

- 2009: Η πρόσβαση στην ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ιστορική ανασκόπηση, προβλήματα, προοπτικές, Αθήνα: Γρηγόρη (σε συνεργασία με τη Δ. Παπαγγελή-Βουλιουρή) (Συμπλήρωση και αναμόρφωση παλαιότερης εργασίας- σελ. 374).
- 2009: Η εκπαίδευση στην Επαρχία Λασιθίου. Τζερμιάδω: Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου σε συνεργασία με την Πνευματική Εστία Οροπεδίου Λασιθίου (σε συνεργασία με Ι. Καραβαλάκη- σελ. 300).
- 2010: Η αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών. Μέσα, μέθοδοι, προβλήματα, προοπτικές. Αθήνα: Γρηγόρη (συμπλήρωση και ανανέωση παλαιότερης εργασίας- σελ. 456).

ΑΡΘΡΑ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΜΕ ΚΡΙΤΕΣ

- 2009: Η εφαρμογή του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού στην Ελληνική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση από τη μεταπολίτευση μέχρι σήμερα: μια προσπάθεια αποτίμησης. Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού, 86-87, 25-48.
- 2010: Τα προβλήματα ένταξης των αποφοίτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην αγορά εργασίας και οι επιπτώσεις τους. Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και

Προσανατολισμού, 90-91, 320-336.

- 2011: School evaluation and assessment of teachers in Greek primary and secondary education. Hellenic Studies, 19 (1), 51-72 (σε συνεργασία με τη Δ. Παπαγγελή- Βουλιουρή).
- Shadow education in Greece. Characteristics, consequences and eradication efforts. *Mediterranean Journal of Educational Studies* (σε συνεργασία με Α. Βέρδη) (υπό δημοσίευση).

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ

- **2008:** Τα λάθη των μαθητών υπό το πρίσμα των σύγχρονων παιδαγωγικών θεωριών. Στο Κ.Ε.Ε. Τα λάθη των μαθητών. Δείκτες αποτελεσματικότητας ή κλειδιά για τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης (Επιστ. υπεύθυνη Αριστ, Λιμακοπούλου) (σσ. 3-12) (σε συνεργασία με την Ι. Βάμβουκα).
- **2009:** Η ψυχοπαιδαγωγική και εκπαιδευτική έρευνα στην Ελλάδα από τη μεταπολίτευση μέχρι σήμερα. Τάσεις, προβλήματα, προοπτικές. Στο: Π.Ε.Ε. (Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος). 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο. Ελληνική παιδαγωγική και εκπαιδευτική έρευνα. Πρακτικά Συνεδρίου (Επιμ. Α. Τριλιανός & Ι. Καραμηνάς) Τόμος Α΄ (σσ. 53-75). Αθήνα: Ατραπός.
- **2010:** Οι μέχρι σήμερα προσπάθειες αναμόρφωσης του Λυκείου και του συστήματος πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Επισήμανση αδυναμιών και λανθασμένων προσεγγίσεων. Στο: Π.Ο.Σ.Δ.Ε. Π. Η αναβάθμιση του Λυκείου και τα συστήματα πρόσβασης στην Ανώτατη Εκπαίδευση. Οι αναγκαίες αλλαγές (σσ. 139-150). Αθήνα: Πλέθρον.
- **2010:** Οι κύριες αλλαγές του τρόπου αξιολόγησης των μαθητών κατά τη δεκαετία του 1990. Παρουσίαση των σχετικών προσπαθειών και ανάλυση των δυσκολιών υλοποίησής τους. Στο: Περί Παιδείας Διάλογος (Επιμ. Ι. Πυργιωτάκης –Β. Οικονομίδης).(σσ. 139-166). Ρέθυμνο, Πανεπιστήμιο Κρήτης. Π.Τ.Δ.Ε.
- **2010:** Ο ρόλος των Πειραματικών Σχολείων στη σύγχρονη εποχή. Στο: Ε.Λ.Μ.Ε. Προτύπων. Ο ρόλος και η λειτουργία των Προτύπων Σχολείων στη Δημόσια Εκπαίδευση. Ένα τέλος….ή μια αρχή. (σσ.117-131). Αθήνα: Ελληνοεκδοτική.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

- **2008:** Η προσπάθεια εισαγωγής του θεσμού των συνθετικών δημιουργικών εργασιών στην Ελληνική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Στο: Ε.Κ.Π.Α./Φιλοσοφική Σχολή/ Τομέας Παιδαγωγικής. Παιδαγωγικά και εκπαιδευτικά θέματα. Χαριστήριος τόμος στον Ομότιμο Καθηγητή κ. Ι. Μαρκαντώνη (σσ. 213-242). Αθήνα.
- **2011:** Η περιπέτεια της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών στην Ελλάδα από τη μεταπολίτευση μέχρι σήμερα. Στο: Εκπαίδευση, Κοινωνία και Πολιτική. Τιμητικός τόμος για τον Καθηγητή Ι. Πυργιωτάκη. (Επιστ, επιμ. Ι. Παπαδάκης & Ν. Χανιωτάκης) (σσ. 535-565). Αθήνα: Πεδίο.
- **2011:** Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση της περιόδου 1997-2000. Παρουσίαση και κριτική ανάλυση των σημαντικότερων πτυχών της. Στο: Μπουζάκης Σ. (επιμ.). Πανόραμα Ιστορίας της Εκπαίδευσης. Όψεις και απόψεις. Τόμος Β΄. Νεοελληνική εκπαίδευση 1821-2010 (σσ. 267-298). Αθήνα: Gutenberg.
- **2011:** Το πρόβλημα της ανάπτυξης της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα από το 1950 μέχρι σήμερα. Μια ερμηνευτική προσέγγιση. Στο: Μπουζάκης Σ. (επιμ.). Πανόραμα Ιστορίας της Εκπαίδευσης. Όψεις και απόψεις. Τόμος Β΄. Νεοελληνική εκπαίδευση 1821-2010 (σσ. 341-382). Αθήνα: Gutenberg
- **2011:** Η συνεχιζόμενη κατάρτιση των Ελλήνων Εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Στο: Εκπαίδευση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών (Επιμ. Β. Οικονομίδης) (σσ. 673-705). Αθήνα: Εκδ. Πεδίο.

ΑΛΛΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

- 2009: Παιδεία. Προκλήσεις της εποχής μας και μελλοντικές εξελίξεις. Επιστημονική ημερίδα της Ιονίου Σχολής 8-9 Δεκεμβρίου 2008 (Επιμέλεια). Αθήνα: Γρηγόρη (σελ. 231).

Χρόνης Κυνηγός

Δημοσιεύσεις
Βιβλία/μονογραφίες

- Κυνηγός, Χ. (2007) Το Μάθημα της Διερεύνησης. Παιδαγωγική αξιοποίηση της Σύγχρονης Τεχνολογίας για τη διδακτική των μαθηματικών: Από την Έρευνα στη Σχολική Τάξη. Εκδόσεις 'Ελληνικά Γράμματα Α.Ε.'

Εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές

- Kalogeria, E., Kynigos, C., Psycharis, G. (2011) Teachers' designs with the use of digital tools as a means of redefining their relationship with the mathematics curriculum, Teaching Mathematics and Its Applications, Oxford University Press.
- Kynigos, C., Psycharis, G., & Moustaki, F. (2010). Meanings generated while using algebraic-like formalism to construct and control animated models. International Journal for Technology in Mathematics Education, 17 (1), 17-32.
- Healy, L. Kynigos, C. (2010) Charting the microworld territory over time: design and construction in learning, teaching and developing mathematics *The International Journal of Mathematics Education, ZDM,* Springer Verlag, 42. 63-76..
- Psycharis, G. & Kynigos, C. (2009). Normalising geometrical figures: Dynamic manipulation and construction of meanings for ratio and proportion. *Research in Mathematics Education* (The international mathematics education research journal of the British Society for Research into Learning Mathematics), Vol. 11, No 2, 149-166.
- Psycharis, G., Latsi, M. & Kynigos, C. (2009). Meanings for fraction as number-measure by exploring the number line. *International Journal for Technology in Mathematics Education*, Vol. 19, No 3, 91-107.
- Bottino, R.M. Kynigos, C. (2009) Mathematics education & digital technologies: facing the challenge of networking European research teams, *International Journal of Computers for Mathematical Learning*. Kluwer Academic Publishers, Netherlands, 14, 03, 203-215.
- Kynigos, C. Psycharis, G. (2009) The role of context in research involving the design and use of digital media for the learning of mathematics: boundary objects as vehicles for integration, *International Journal of Computers for Mathematical Learning*. Kluwer Academic Publishers, Netherlands, 14, 3, 265-298.
- Kynigos, C. (2008) Theories, Context and Values to understand learning with digital media, Book review, Humans-with-media and the reorganization of mathematical thinking, by Borba, M. and Villareal, M. 909-911, *The International Journal of Mathematics Education,* ZDM, Springer Verlag.
- Kynigos, C. (2007) Half-Baked Logo Microworlds as Boundary Objects in Integrated Design, *Informatics in Education,* 2007, Vol. 6, No. 2, 1–24, Institute of Mathematics and Informatics, Vilnius.
- Kynigos, C., & Latsi, M. (2007) Turtle's Navigation and Manipulation of Geometrical Figures Constructed by Variable Processes in a 3d Simulated Space, *Informatics in Education,* Vol. 6, No. 2, 1–14 1, Institute of Mathematics and Informatics, Vilnius.
- Kynigos, C. (2007) Half-baked Microworlds in use in Challenging Teacher Educators' Knowing, *international Journal of Computers for Mathematical Learning*. Kluwer Academic Publishers, Netherlands, 12 (2), 87-111.
- Makri, K., & Kynigos, C. (2007). The Role of Blogs in Studying the Discourse and Social Practices of Mathematics Teachers. *Educational Technology & Society*, 10 (1), 73-84.
- Kynigos, C. and Latsi, M. (2006) Vectors in use in a 3D Juggling Game Simulation, *International Journal for Technology in Mathematics Education,* 13.1, 3-10.
- Kynigos, C. (2004). A Black and White Box Approach to User Empowerment with Component Computing, *Interactive Learning Environments*, Carfax Pubs, Taylor

and Francis Group, Vol. 12, Nos. 1–2, 27–71.

- Kynigos C., Argyris, M. (2004) Teacher beliefs and practices formed during an innovation with computer-based exploratory mathematics in the classroom, *Teachers and Teaching: theory and practice,* Carfax Pubs, Taylor and Francis Group, 10, 3, 247-273.

Εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων με κριτές

- Ζάντζος, Ι., Κυνηγός, Χ. (2011) Η σχεδίαση της συντομότερης διαδρομής μεταξύ δυο σημείων μιας κυλινδρικής επιφάνειας από μαθητές Γ Γυμνασίου, με τη χρήση εργαλείων ψηφιακής τεχνολογίας *4ο Συνέδριο της Ένωσης Ερευνητών της Διδακτικής των Μαθηματικών 'Η τάξη ως πεδίο ανάπτυξης της μαθηματικής δραστηριότητας' Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 1 - 4 Δεκεμβρίου 2011*
- Καλογερία, Ε., Ψυχάρης, Γ., Κυνηγός, Χ. (2011) Εμπλουτίζοντας το πρόγραμμα σπουδών των μαθηματικών μέσω διδακτικού σχεδισμού βασισμένου στις χρήσεις ψηφιακών εργαλείων 4ο Συνέδριο της Ένωσης Ερευνητών της Διδακτικής των Μαθηματικών 'Η τάξη ως πεδίο ανάπτυξης της μαθηματικής δραστηριότητας' Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 1 - 4 Δεκεμβρίου 2011
- Λάτση, Μ., Κυνηγός, Χ. (2011) Οι χειρονομίες ως εργαλείο σημειωτικής διαμεσολάβησης στα πλαίσια ενός τρισδιάστατου περιβάλλοντος γεωμετρίας της χελώνας *4ο Συνέδριο της Ένωσης Ερευνητών της Διδακτικής των Μαθηματικών 'Η τάξη ως πεδίο ανάπτυξης της μαθηματικής δραστηριότητας' Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 1 - 4 Δεκεμβρίου 2011*
- Kalogeria, E., Kynigos, C., Psycharis, G. (in press) Teachers' designs with the use of digital tools as a means of redefining their relationship with the mathematics curriculum, The Tenth International Conference on Technology in Mathematics Teaching
- Latsi, M., & Kynigos, C. (2011). Meanings about dynamic aspects of angle while changing perspectives in a simulated 3d space. Proceedings of the 35th Conference of the International Group for the Psychology of Mathematics Education. Vol. 3, pp. 121-128. Ankara, Turkey: PME.
- Moustaki, F., & Kynigos, C. (2011). Engineering students' visualization and reasoning processes while interacting with a 3d digital environment. In B. Ubuz (Ed.), Proceedings of the 35th Conference of the International Group for the Psychology of Mathematics Education. Vol. 3, pp. 257-264. Ankara, Turkey: PME. Ecgbl
- Smyrnaiou, Z., Moustaki, F., & Kynigos, C. (2011). METAFORA Learning Approach Processes Contributing To Students' Meaning Generation In Science Learning. In D. Gouscos, & M. Meimaris (Eds.), Proceedings of the 5th European Conference on Games Based Learning (ECGBL) (pp. 657-664). Athens, Greece: Academic Publishing Limited.
- Anastopoulou, S., Smyrnaiou, Z., & Kynigos, C. (2011). Bringing intuitions of natural and virtual interactions into conflict: the POLYMECHANON experience. In E. Efthimiou, G. Kouroupetroglou, & C. Vogler (Eds.), Proceedings of the GW 2011: The 9th International Gesture Workshop Gesture in Embodied Communication and Human-Computer Interaction, (pp. 68-71).
- Η Κυνηγός Χ., Σμυρναίου Ζ. & Ρούσσου Μ. (2011). Δημιουργώντας νοήματα στις Φυσικές Επιστήμες με συνεργατικά κιναισθητικά παιχνίδια, 7ο Πανελλήνιο Συνέδριο για τη Διδακτική των Φυσικών Επιστημών και τις Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση «Αλληλεπιδράσεις εκπαιδευτικής έρευνας και πράξης στις Φυσικές Επιστήμες», Αλεξανδρούπολη, 15-17 Απριλίου, σελ. χχχ.
- Kynigos, C., Daskolia, M. (2011) Collaborative design and construction of digital games to learn about sustainable lifestyles, Proceedings of the International Association of Technology, Education and Development Conference (IATED, L). Gómez Chova, I. Candel Torres, A. López Martínez (Eds), IATED publications, Valencia, 1583-1592, ISBN: 978-84-614-7423-3, www.iated.org

- Λάτση, Μ. & Κυνηγός, Χ. (2010). Εσωγενείς και εξωγενείς προοπτικές θέασης τρισδιάστατων κατασκευών. Στο Τζιμογιάννης Α. (επιμ.), *Πρακτικά Εργασιών 7ου Πανελλήνιου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή «Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση»*, τόμος ΙΙ, σ. 433-440, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Κόρινθος, 23-26 Σεπτεμβρίου 2010.
- Ζάντζος, Ι. & Κυνηγός, Χ. (2010). Νοήματα που παράγονται κατά τη διαδικασία ισοδιαμέρισης ενός ορθογωνίου χρησιμοποιώντας εργαλεία μεταβολής. Στο Τζιμογιάννης Α. (επιμ.), *Πρακτικά Εργασιών 7ου Πανελλήνιου Συνεδρίου* Συμμετοχή «Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση», τόμος ΙΙ, σ. 417-424, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Κόρινθος, 23-26 Σεπτεμβρίου 2010.
- Βλαχογιάννη, Ε. & Κυνηγός, Χ. (2010). Ο ρόλος του διαμεσολαβητή σε περιβάλλοντα Ασύγχρονης Επικοινωνίας μέσω Υπολογιστή (ΑΕμΥ). Στο Τζιμογιάννης Α. (επιμ.), *Πρακτικά Εργασιών 7ου Πανελλήνιου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή «Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση»*, τόμος ΙΙ, σ. 167-174 Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Κόρινθος, 23-26 Σεπτεμβρίου 2010.
- Latsi, M., & Kynigos, C. (2010). Intrinsic and extrinsic perspectives in 3d constructions. In J. Clayson, & I. Kallas (Eds.), Constructionism 2010 - Constructionist approaches to creative learning, thinking and education: Lessons for the 21st century. Paris.
- Makri, K., Vlachogianni, E., & Kynigos, C. (2010). Crafting activity plans as "improvable objects" as a constructionist activity for Greek language teachers. In J. Clayson, & I. Kallas (Eds.), Constructionism 2010 - Constructionist approaches to creative learning, thinking and education: Lessons for the 21st century. Paris.
- Moustaki, F., & Kynigos, C. (2010). Visualization processes in a 3d tool designed for engineering activities. In J. Clayson, & I. Kallas (Eds.), Constructionism 2010 - Constructionist approaches to creative learning, thinking and education: Lessons for the 21st century. Paris.
- Kynigos, C., Smyrnaiou Z., Roussou M. (2009) Exploring rules and underlying concepts while engaged with collaborative full-body games, Proceedings of the The 9th International Conference on Interaction Design and Children, Universitat Pompeu Fabra Barcelona, Spain, 222-225, Copyright © 2009 by the Association for Computing Machinery, Inc (ACM), ISBN: 978-1-60558-951-0
- Μουστάκη, Φ., Ψυχάρης, Γ., Κυνηγός, Χ. (2009). Οι εξισώσεις ως μαθηματικά αντικείμενα στο πλαίσιο της κατασκευής και του ελέγχου προσομοιώσεων κίνησης. Στο Φ. Καλαβάσης, Σ. Καφούση, Μ. Χιονίδου-Μοσκοφόγλου, Χ. Σκουμπουρδή, Γ. Φεσάκης (επιμ.), Πρακτικά του 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου της Ένωσης Ερευνητών Διδακτικής των Μαθηματικών, Μαθηματική εκπαίδευση και Οικογενειακές Πρακτικές, 535-544, Ρόδος: Πανεπιστήμιο Αιγαίου.
- Λάτση, Μ., Ψυχάρης, Γ., Κυνηγός, Χ., (2009) Ανάπτυξη νοημάτων σχετικά με την έννοια της γωνίας μέσω γεωμετρικών κατασκευών στον τρισδιάστατο χώρο. Στο Φ. Καλαβάσης, Σ. Καφούση, Μ. Χιονίδου-Μοσκοφόγλου, Χ. Σκουμπουρδή, Γ. Φεσάκης (επιμ.), Πρακτικά του 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου της Ένωσης Ερευνητών Διδακτικής των Μαθηματικών, Μαθηματική εκπαίδευση και Οικογενειακές Πρακτικές, 503-512, Ρόδος: Πανεπιστήμιο Αιγαίου.
- Γαβρίλης Κ., Κεΐσογλου Σ., Κυνηγός, Χ. (2009) Ανάπτυξη χωρικών δεξιοτήτων μέσα από δραστηριότητες πλοήγησης σε δομημένο εικονικό περιβάλλον, Στο Φ. Καλαβάσης, Σ. Καφούση, Μ. Χιονίδου-Μοσκοφόγλου, Χ. Σκουμπουρδή, Γ. Φεσάκης (επιμ.), Πρακτικά του 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου της Ένωσης Ερευνητών Διδακτικής των Μαθηματικών, Μαθηματική εκπαίδευση και Οικογενειακές Πρακτικές, 513-523, Ρόδος: Πανεπιστήμιο Αιγαίου.
- Κούκιου, Α., Μαρκόπουλος Χ., Κυνηγός, Χ., Αλεξοπούλου, Ε. (2009). Η έννοια της συνάρτησης κατά την πλοήγηση στο χώρο με τρισδιάτσατα ψηφιακά εργαλεία διαχείρισης γεωγραφικής πληροφορίας. Στο Φ. Καλαβάσης, Σ. Καφούση, Μ. Χιονίδου-Μοσκοφόγλου, Χ. Σκουμπουρδή, Γ. Φεσάκης (επιμ.), Πρακτικά του 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου της Ένωσης Ερευνητών Διδακτικής των Μαθηματικών,

Μαθηματική εκπαίδευση και Οικογενειακές Πρακτικές, 525-534, Ρόδος: Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

- Φράγκου, Σ., Παπανικολάου, Σ., Αλιμήσης, Δ., Κυνηγός Χ. (2009) Εκπαιδευτικοί σε ρόλο σχεδιαστή εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων ρομποτικής: η περίπτωση της επιμόρφωσης εκπαιδευτικών στα πλαίσια του TERECoP project, 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ «Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Διδακτική Πράξη», Σύρος.
- Κυνηγός, Χ., Σμυρναίου, Ρ. (2009) Το Πολυμήχανο: Παίζω και μαθαίνω ελέγχοντας την τεχνολογία, 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ «Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Διδακτική Πράξη», Σύρος.
- Κυνηγός, Χ., Γαβρίλης, Κ., Κεϊσογλου, Στ. & Ψυχάρης, Γ. (υπό έκδοση). Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στη Διδακτική των Μαθηματικών με τη βοήθεια εργαλείων ψηφιακής τεχνολογίας, 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ «Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Διδακτική Πράξη», Σύρος.
- Kynigos, C., Philippou, G., Potari, D., Sakonidis, C. (2009) Research in mathematics education In Greece and Cyprus, *Proceedings of the 33rd Conference of the International Group for the Psychology of Mathematics Education* Tzekaki, M., Sakonidis, B., Kaldrimidou, M. (Eds), Aristotle University, Thessaloniki, Greece, vol. 1, 303-324.
- Kalogeria E., Kynigos C. (2009) Cultivating metacognitive awareness in a community of mathematics teacher educators –in-training with the use of asynchronous communication, *Proceedings of the 33rd Conference of the International Group for the Psychology of Mathematics Education* Tzekaki, M., Sakonidis, B., Kaldrimidou, M. (Eds), Aristotle University, Thessaloniki, Greece, vol. 3, 273-280.
- Markopoulos, C., Kynigos, C., Alexopoulou, E. Koukiou, A. (2009) Mathematisations while navigating with a geo-mathematical microworld, *Proceedings of the 33rd Conference of the International Group for the Psychology of Mathematics Education* Tzekaki, M., Sakonidis, B., Kaldrimidou, M. (Eds), Aristotle University, Thessaloniki, Greece, vol. 4, 97-104.
- Psycharis, G., Moustaki F., Kynigos, C. (2009) Reifying algebraic-like equations in the context of constructing and controlLing animated models, *Proceedings of the 33rd Conference of the International Group for the Psychology of Mathermatics Education* Tzekaki, M., Sakonidis, B., Kaldrimidou, M. (Eds), Aristotle University, Thessaloniki, Greece, vol. 4, 425-432.
- Kynigos, C., Psycharis G., Latsi, M. (2009) Meanings for angle through geometrical constructions in 3d space, *Proceedings of the 33rd Conference of the International Group for the Psychology of Mathematics Education* Tzekaki, M., Sakonidis, B., Kaldrimidou, M. (Eds), Aristotle University, Thessaloniki, Greece, vol. 3, 457-464.
- Markopoulos, C., Kynigos, C., Alexopoulou, E. Koukiou, A., (in press) Navigation in Geographical Space, Proceedings of the Sixth Conference of Central European Research in Mathematics Education, Lyon, France
- Moustaki, F., Psycharis, G., Kynigos, C., (in press) Making sense of structural aspects of equations by using algebraic-like formalism, Proceedings of the Sixth Conference of Central European Research in Mathematics Education, Lyon, France
- Kynigos, C. (2008) Black-and-white-box perspectives to distributed control and constructionism in learning with robotics. Workshop *Proceedings of SIMPAR 2008, Intl. Conf. on Simulation, Modeling and Programming for Autonomous Robots*, Venice (Italy), ISBN 978-88-95872-01-8, pp. 1-9.
- Αλεξοπούλου, Α., Κυνηγός, Χ. (2008) Η Πλοήγηση στον τρισδιάστατο γεωγραφικό χώρο ως μέσο για τη συσχέτιση γεωγραφικών και σφαιρικών συντεταγμένων, *Πρακτικά 6ου Συνεδρίου 'Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση'*, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Τμήμα Επιστημών της Αγωγής.

- Δασκολιά, Μ. Κυνηγός, Χ. Γούναρη, Ν. (2008) Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Ψηφιακές Τεχνολογίες: αξιοποίηση διερευνητικού λογισμικού στη διδακτική προσέγγιση ενός περιβαλλοντικού ζητήματος, *Πρακτικά 6ου Συνεδρίου 'Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση'*, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Τμήμα Επιστημών της Αγωγής.
- Alexopoulou, E., Kynigos, C., Markopoulos, C. (2007) Changing a half-baked 3d navigational game, Proccedings of the 1oth Eurologo Conference, I. Kalas & A. Walat (Eds), Comenius University of Bratislava.
- Ψυχάρης, Γ., Κυνηγός, Χ., (2007) Πλοήγηση και γεωμετρικές κατασκευές με χρήση τρισδιάστατου υπολογιστικούύ περιβάλλοντος πολλαπλών αναπαράστασεων, Τυπικά και άτυπα μαθηματικά: χαρακτηριστικά, σχέσεις και αλληλεπιφράσεις στο πλαίσιο της μαθηαμτικής εκπαίδευσης, Πρακτικά Πανελλήνιου Συνέδρου της Ένωσης Ερευνητών Διδακτικής των Μαθηματικών, 509-523, Επιμ. Σακονίδης, Χ., Δεσλή, Δ., Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Σχολή Επιστημών της Αγωγής, , Τυπωθήτω.
- Γαβρίλης Κ., Κεΐσογλου Σ., Κυνηγός, Χ. (2007) «Πλοήγηση» και μαθηματικοποίηση σε 3D εικονικά περιβάλλοντα, Τυπικά και άτυπα μαθηματικά: χαρακτηριστικά, σχέσεις και αλληλεπιφράσεις στο πλαίσιο της μαθηαμτικής εκπαίδευσης, Πρακτικά Πανελλήνιου Συνέδρου της Ένωσης Ερευνητών Διδακτικής των Μαθηματικών, 446-458, Επιμ. Σακονίδης, Χ., Δεσλή, Δ., Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Σχολή Επιστημών της Αγωγής, , Τυπωθήτω.
- Kynigos, C. Bardini, C., Barzel, B.,Maschietto , M. (2007) Tools and technologies in mathematical didactics Proceedings of the Fifth Conference of Central European Research in Mathematics Education, Demetra Pitta – Pantazi & George Philippou, Larnaca, Cyprus, 1332-1339
- Kynigos, C., Alexopoulou, E., Latsi, M. (2007) Three dimensional constructions using an absolute frame of reference in a computer simulated 3D space, Proceedings of the Fifth Conference of Central European Research in Mathematics Education, Demetra Pitta – Pantazi & George Philippou, Larnaca, Cyprus, 1429-1439
- Psycharis, G., Latsi, M., Kynigos , C. (2007) Meanings for fraction as number-measure by exploring the number line, Proceedings of the Fifth Conference of Central European Research in Mathematics Education, Demetra Pitta – Pantazi & George Philippou, Larnaca, Cyprus, 1499-1509.
- Kynigos, C., Yiannoutsou, N., Alexopoulou, E. & Kontogiannis, C. (2006), A half baked Juggler game in use, *Proceedings of the 1st World Conference for Fun 'n Games*, Preston, England, 13-19. © 2005 Child Computer Interaction (ChiCI) Group.
- Μακρή, Κ., Αράπογλου, Α., Φράγκου, Ο., Κυνηγός, Χ. (2006) Ο Σχεδιασμός Πλαισίων Εκπαιδευτικών Σεναρίων ως Διαδικασία Αναστοχασμού κατά την Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών, *Πρακτικά 5ου Συνεδρίου 'Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση',* 10-18, Επιμ. Ψύλλος Δ., Δαγδιλέλης, Β. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.
- Κυνηγός, Χ, Γιαννούτσου, Ν., Φράγκου, Σ. (2006) Μετατρέποντας «Μισοψημένους Μικρόκοσμους» σε ηλεκτρονικά παιχνίδια: μία πρόταση για τη διδασκαλία του προγραμματισμού, *Πρακτικά 5ου Συνεδρίου 'Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση',* 440-448, Επιμ. Ψύλλος Δ., Δαγδιλέλης, Β. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.
- Keisoglou S. and Kynigos, C. (2006) Measurements With A Physical And A Virtual Quadrant: Students' Understandings Of Trigonometric Tangent. *Proceedings of the 30th Conference of the International Group for the Psychology of Education* 3-425-432, Novotna J., Moraova H., Kratka Mm. & Stehlikova N. (Eds), Charles University, Faculty of Education, Prague.
- Kynigos, C. and Gavrilis, S. (2006) Constructing A Sinusoidal Periodic Covariation. *Proceedings of the 30th Conference of the International Group for the Psychology of*

Education 4-9-16, Novotna J., Moraova H., Kratka Mm. & Stehlikova N. (Eds), Charles University, Faculty of Education, Prague.

- Κ. Γαβρίλης Χ. Κυνηγός, Χ. (2005) Αναπτύσσοντας μια αίσθηση για την περιοδικότητα, Πρακτικά 1ου Συνεδρίου της Ένωσης Ερευνητών Διδακτικής των Μαθηαμτικών, ΕνΕΔιΜ, Πανεπιστήμιο
- Κυνηγός, Χ., Λάτση, Μ. (2005) Χρήση διανυσμάτων σε ένα τρισδιάστατο περιβάλλον προσομοίωσης, Πρακτικά 1ου Συνεδρίου της Ένωσης Ερευνητών Διδακτικής των Μαθηαμτικών, ΕνΕΔιΜ, Πανεπιστήμιο
- Yiannoutsou, N. and Kynigos, C. (2004) Map Construction as a Context for Studying the Notion of Variable Scale. *Proceedings of the 28th Psychology of Mathematics Education Conference*, Bergen, 4, 465-472.
- Psycharis, G. and Kynigos, C. (2004). Normalising Geometrical Constructions: A Context for the Generation of Meanings for Ratio and Proportion. *Proceedings of the 28th Psychology of Mathematics Education Conference*, Bergen, 4, 65-72.
- Kynigos, C. and Psycharis, G. (2003). 13 Year olds' Meanings Around Intrinsic Curves with a Medium for Symbolic Expression and Dynamic Manipulation. *Proceedings of the 27th Psychology of Mathematics Education Conference* (3, 165-172), Paterman, N., Dougherty, B., Zilliox, J. (eds), CRDG, College of Education, University of Hawai'I, Honolulu, U.S.A.

Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους

- Latsi, M. & Kynigos, C. (2012). Experiencing 3d simulated space through different perspectives. In A. Jimoyiannis (Ed.), Research on e-Learning and ICT in Education: Technological, Pedagogical and Instructional Issues. Springer Science + Business Media, Part III, p. 183-196.
- Fuglestad, A.B., Healy, L., Kynigos, C., Monaghan, J. (2010). Working with teachers: context and culture, in Mathematics Education and Technology: Rethinking the Terrain, The Seventeenth ICMI Study "Technology Revisited", Springer, New ICMI study Series, Springer Verlag, Hoyles, C. Lagrange, J.B. (Eds), 293-311.
- Alimisis, D., Kynigos, C. (2009) Chapter 1: Constructionism and Robotics Education, D. Alimisis (Ed), (ASPETE) School of Pedagogical and Technological EducationPubs ISBN 978-960-6749-49-0, 11-26.
- Kynigos, C., Dimaraki, E., Trouki, E. (2007) Pupil communication during electronic collaborative projects: Integrating communication tools with communication scenarios. The Role of Technology in CSCL. Studies in Technology Enhanced Collaborative Learning. Computer-Supported Collaborative Learning Series, Vol. 9, Hoppe, Ulrich H.; Ogata, H.; Soller, A. (Eds.), 155-172
- Kynigos, Ch., Kazazis, N. & Makri, K. (2006). "On Narrative Perception and Creativity: the Role of Video Editing in Eliciting them from Children", in Technology Mediated Narrative Environments for Learning, Dettori, G., Giannetti, T., Paiva, A. & Vaz, A. (eds.), 91-101, Sense Publishers.
- Laborde, C., Kynigos, C., Hollebrands, K. and Strasser, R. (2006) Teaching and Learning Geometry with Technology, Handbook of Research on the Psychology of Mathematics Education: Past, Present and Future, A. Gutiérrez, P. Boero (eds.), 275–304, Sense Publishers.
- Κυνηγός, Χ. & Κουτλής, Μ. (2005). Λογισμικό υπό... συνθήκες. Πότε, γιατί και ποιο είναι 'εκπαιδευτικό'. Θα μας κρίνει Τελικά Όλους το Μέλλον: Οι Τεχνολογίες της Πληροροφίας και της Επικοινωνίας στη Σχολική Πραγματικότητα, 163-183, Ε.Α.Ι.Τ.Υ. CTI Press, Ελληνικά Γράμματα.
- Kynigos, C. (2003). 'Teacher Education and the Teaching Profession', in Learning and Teaching in the Communication Society, Theme 1 – Teacher Training and the Role of Teaching in the Communication Society, CD-ESR-GT2 (2003) 1, Council of Europe, 35-59.

Άλλες εργασίες

- Kynigos, C., Bardini, C., Barzel, B. & Maschietto, M. (2007). Tools and technologies in mathematical didactics. In D. Pitta-Pantazi & G. Philippou (Eds.), Proceedings of the fifth congress of the European Society for Research in Mathematics Education, CERME 5, Larnaca, Cyprus,1332-1339
- Artigue M., Haspékian M., Cazes C., Bottino R., Cerulli M., Kynigos C., Lagrange J., Mariotti M. Methodological tools for Comparison of learning theories in technology enhanced learning in mathematics (D20.4.1) EU Sixth Framework programme priority 2, Information society technology, Network of Excellence Kaleidoscope, (contract NoE IST-507838), project TELMA: Technology Enhanced Learning in Mathematics (2006)
- Artigue, M., Bottino, R., Cerulli, M., Mariotti, M., Morgan, C., Alexopolou, E., Cazes, C., Chaachoua, H., Georget, J., Haspekian, M., Kynigos, C., Lagrange, J., Latsi, M., Maffei, L., Maracci, M., Papadopulou, A., Pedemonte, B., Psycharis, G., Robotti, E., Souchard, L.,Trgalova, J. and Vandebrouk, F. (2006) Developing a joint methodology for comparing the influence of different theoretical frameworks in technology enhanced learning in mathematics: the TELMA approach. *In Proceedings of The Seventeenth ICMI Study: Technology Revisited.*
- Childs M., Mor Y., Winters N., Cerulli M., Björk S., Alexopoulou E., Bennerstedt U., Jonker V., Kynigos C., Pratt D., Wijers M., Learning Patterns for the design and deployment of Mathematical Games: Literature review Research report - Report number D40.1.1 (2006)
- Pratt D., Winters N., Alexopoulou E., Bligh J., Björk S., Cerulli M., Childs M., Chioccariello A., Jonker V., Kynigos C., Lindström B., Mor Y., O'Donnell F., Tangney B., Wijers M.Kaleidoscope JEIRP on Learning Patterns for the Design and Deployment of Mathematical Games: Final Report Project deliverable (D40.05.01-F) (2006)
- Perret-Cleremont A.N., Swartz, B., Drachman, R. , Kynigos, C., Orad Y., Pensso H., Tartas, V., Frede V., Simon, S., Johnson S., Moustaki, F., Makri, K., Antoniou, A., Muller N., Perret J.F., Schur, Y., (2005) *White Book on Argumentation - and Enquiry-Based Science Learning* B. Swartz (Ed) ESCALATE Project. 020790 (SAS6) (353 pages).
- Artigue, M., E. Alexopoulou, J. Alshwaikh, M. Artigue, C. Cazes, H. Chaachoua, G. Chiappini, K. Kahn, C. Kynigos, J.-B. Lagrange, M. Latsi, L. Maffei, M. Maracci, M. A. Mariotti, C. Markopoulos, C. Morgan, F. Moustaki, J. F. Nicaud, B. Pedemonte, G. Psycharis, E. Robotti, C. Sabena, J. Trgalova, F. Vandebrouck, N. Winters, Integrative Theoretical Framework, 'ReMath' - Representing Mathematics with Digital Media FP6, IST-4, STREP 026751 (2005 – 2008) (248 pages).
- Mariotti,M.A., Maracci, M., E. Alexopoulou, J. Alshwaikh, M. Artigue, C. Cazes, G. Chiappini, H. Chaachoua, A. Koukiou, C. Kynigos, J.-B. Lagrange, L. Maffei, C. Markopoulos, C. Morgan, F. Moustaki, B. Pedemonte, G. Psycharis, E. Robotti, C. Sabena, J. Trgalova, F. Vandebrouck., Design Based Research: Process and Results, 'ReMath' - Representing Mathematics with Digital Media FP6, IST-4, STREP 026751 (2005 – 2008) (80+pages).
- Κυνηγός, Χ., Ψυχάρης, Γ., Γαβρίλης, Κ., Κείσογλου, Σ. (2010) Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης, Τεύχος 4: Κλάδος ΠΕ03, Β΄ έκδοση Αναθεωρημένη & Εμπλουτισμένη, Ε.Π. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση, ΕΣΠΑ (2007 – 2013)
- ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΤΠΕ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ, ΕΑΙΤΥ - Τομέας Επιμόρφωσης και Κατάρτισης (ΤΕΚ) (275 σελίδες)
- Κυνηγός, Χ., Σμυρναίου, Ζ. (2009) ΤΟ ΠΟΛΥΜΗΧΑΝΟ: Παίζω Και Μαθαίνω Ελέγχοντας Την Τεχνολογία, Εννοιολογική και Διδακτική Ανάλυση των Εκθεμάτων.

Εργασία που εκπονήθηκε στα πλαίσια του έργου: 'Το Πολυμήχανο', ένα κέντρο διαδραστικού εκπαιδευτικού παιχνιδιού με σύγχρονες τεχνολογίες, Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Ανάπτυξης, Γ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 'Ανταγωνιστικότητα', Μέτρο 4.1., Πρόγραμμα 'Υποστήριξη ερευνητικών μονάδων για την προτυποποίηση και εμπορική εκμετάλλευση ερευνητικών αποτελεσμάτων. Εντοπισμός και αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων με δημιουργία νέων επιχειρήσεων (Spin off). Έργο υπ. αρ. 05, εταιρεία υπ. Αρ. 15 (2007-2008). Θεσμικό πλαίσιο: Ν2741/99 (ΦΕΚ 199^{A}/28-9-99), άρθρο 23, παρ.3, Ν2843/2000 άρθρο 34, τον Ν2919/2001 (ΦΕΚ 128/25-6-01) και το Π.Δ. 17/ 31-1-2001(ΦΕΚ 14^{A}), (60 σελίδες).

- Κυνηγός, Χ., Λάτση, Μ., Συκαρά, Ν., Γιαννούτσου, Ν. Τρύφωνα, Ν. (2005) Αξιολόγηση της Μαθησιακής Διαδικασίας, 'LeGa': Καινοτομία στην εκπαιδευτική πρακτική. Μάθηση μέσα από την κατασκευή Μοντέλων και Παιχνιδιών, Συντονισμένο Πρόγραμμα Ηλεκτρονικής Μάθησης, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κοινωνίας της Πληροφορίας, Άξονας 3, Μέτρο 3.3, Γ.Γ.Ε.Τ., Υπουργείο Ανάπτυξης, Αρ. 26 (2003-2005), (σελ. 54).
- Κυνηγός, Χ., Γαβρίλης, Κ., Κεϊσογλου, Σ., Καμάρα, Α., Σταματέλου, Α., Βάρσος, Ν., Μάλιου, Ε, Μπαξεβάνη, Ε., Στρίντζη, Ε., Παπαστεργίου, Π. (2004) Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες, 'Ελληνουργήματα': Αλληλεπιδραστικά εργαλεία για την εποπτική παρουσίαση και τη διερευνητική μελέτη έργων αρχαίας ελληνικής τεχνολογίας. Δράση 4.5.1., Γ.Γ.Ε.Τ., Κοινοπραξίες Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης σε τομείς εθνικής προτεραιότητας, Πράξη Πολιτισμός-Τουρισμός Έντασης Γνώσης, Θεματικός Τομέας: Προβολή έργων αρχαίας τεχνολογίας με την αξιοποίηση της πληροφορικής για τη διδακτική παρουσίαση της σημασίας τους, Π. 18, (2003-2005) (170 σελίδες).
- Κυνηγός, Χ., Σμυρναίου, Ζ. (2011). ΤΟ ΠΟΛΥΜΗΧΑΝΟ: Παίζω Και Μαθαίνω Ελέγχοντας Την Τεχνολογία. 'Kaleidoscope': Concepts and Methods for Exploring the Future of Learning with Digital Technologies. Αριθμός Έργου: 507838 - Technology-enhanced Learning and Access to Cultural Heritage', Network of Excellence, FP6-2002-IST Action line 2.3.1.12 (2004-2007) (124 σελ.).
- Κυνηγός, Χ., Σμυρναίου, Ζ. (2011). Οδηγός Εκπαιδευτικού. 'Kaleidoscope': Concepts and Methods for Exploring the Future of Learning with Digital Technologies. Αριθμός Έργου: 507838 - Technology-enhanced Learning and Access to Cultural Heritage', Network of Excellence, FP6-2002-IST Action line 2.3.1.12 (2004-2007) (95 σελ.).
- Κυνηγός, Χ., Σμυρναίου, Ζ. (2011). Παιχνίδι, Μάθηση και Συνεργασία. 'Kaleidoscope': Concepts and Methods for Exploring the Future of Learning with Digital Technologies. Αριθμός Έργου: 507838 - Technology-enhanced Learning and Access to Cultural.

Μάρκου Γεώργιος

- Markou, G. (1981). *Selbstkonzept, Schulerfolg und Integration griechiscer Schueler in B.R.D.: Eine empirische Untersuchung,* Frankfurt.
- Markou, G. (1985). *The educational (re)integration of greek migrant children,* Athens.
- Μάρκου, Γ. (1987). *Η Πολυτεχνική Εκπαίδευση και Αγωγή στις Χώρες του Υπαρκτού Σοσιαλισμού"*, Αθήνα.
- Μάρκου, Γ. (1991). *Η Σύγχρονη Εκπαιδευτική Πρόκληση και η Εκπαιδευτική Πολιτική των Ελληνικών Κομμάτων",* Αθήνα.
- Markou, G. (1993). *Intercultural Education in Multicultural Greece",* Αθήνα.
- Μάρκου, Γ. (1995). *Η πολιτική των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για τα Παιδιά των*

Μεταναστών και οι Επιπτώσεις της για τον Απόδημο Ελληνισμό, Αθήνα.
- Μάρκου, Γ. (1996). *Η Εκπαίδευση σε μια Πολυπολιτισμική Ελλάδα,* Αθήνα.
- Μάρκου, Γ. (1996). *Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση:Ελληνική και Διεθνής Εμπειρία,* Αθήνα.
- Μάρκου, Γ. (1996). *Η Πολυπολιτισμικότητα της Ελληνικής Κοινωνίας, Η Διαδικασία Διεθνοποίησης και η Αναγκαιότητα της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης,* Αθήνα 1996.
- Μάρκου, Γ. (1996). *Προσεγγίσεις της Πολυπολιτισμικότητας και η Διαπολιτισμική Εκπαίδευση - Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών,* Αθήνα 1996.
- Markou, G. (1997). *The Monocultural School, the Education of Gypsy Children And the Intercultural Perspective, Athens*.
- Μάρκου, Γ. (1997). *Διαπολιτισμική Εκπαίδευση / Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών : Μια εναλλακτική πρόταση,* Αθήνα.
- Μάρκου, Γ. (1997). *Η Επιστήμη της Συγκριτικής Παιδαγωγικής : Έννοια, Αντικείμενο, Ιστορική Εξέλιξη και Μεθοδολογία,* Αθήνα.
- Μάρκου, Γ. (2007). *Μεταναστευτική Πολιτική και Πολιτική Ένταξης*, στο: Επιστήμη και Κοινωνία, τ. 17-18, Αθήνα, εκδ. Σάκκουλα.
- Μάρκου, Γ. (2007). *Η Προσπάθεια ανάπτυξης μιας Εθνικής Πολιτικής για την οικονομική και κοινωνική ένταξη των Τσιγγάνων,* στο: Σ. Τρουμπέτα (επιμέλεια), Οι Ρομά στο σύγχρονο Ελληνικό Κράτος, Αθήνα, εκδ. Κριτική, 2008.
- Δαμανάκης, Μ., Γκότοβος, Α. και Μάρκου, Γ. (2008) *Ελληνικά σχολεία στη Γερμανία : Παρελθόν, Παρόν Και Μέλλον*. (Έρευνα) Πανεπιστήμιο Κρήτης.
- Markou, G. (2009). *Towards a Democratic Intercultural Education: Seeds of Thought, from the Athenian Polity*. Εισήγηση στο Διεθνές Συνέδριο για τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα το 2009.
- Μάρκου, Γ. (2009) *Από την Αφομοίωση στη Διαπολιτισμικότητα: το στοίχημα του διαπολιτισμικού μετασχηματισμού σχολείου και κοινωνίας*. Υπό δημοσίευση.
- Μάρκου, Γ. (2010) *Παγκοσμιοποίηση, Εθνικό Κράτος και διαπολιτισμική προσέγγιση*. στο: Παιδεία: Προκλήσεις της Εποχής μας και Μελλοντικές Εξελίξεις. Επιστημονική διημερίδα της Ιονίου Σχολής, 8 – 9 Δεκεμβρίου 2008, Αθήνα, εκδόσεις Γρηγόρη, σσ. 83 – 108.
- Μάρκου, Γ. (2010) *Εκπαιδευτική Αλλαγή, Εκπαιδευτική Έρευνα και Εκπαιδευτική Αξιολόγηση: Προς μια Ριζική Αναδιάταξη του Οργανωτικού και Διοικητικού Πλαισίου της Εκπαίδευσης*. στο: ΠΟΣΔΕΠ, Η Αναβάθμιση του Λυκείου και τα Συστήματα Πρόσβασης στην Ανώτατη Εκπαίδευση, Οι Αναγκαίες Αλλαγές. Αθήνα, Πλέθρον σ.σ. 83 – 93.

Νόβα Καλτσούνη Χριστίνα

- Νόβα-Καλτσούνη, Χριστίνα (2003), *Η εξέλιξη του παιδιού και του Εφήβου*, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων – Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΙΕΔΕΚΕ), Αθήνα.
- Νόβα-Καλτσούνη Χριστίνα (2003), *Σχέσεις σχολείου και οικογένειας*, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Ινστιτούτο Διαρκούς Επιμόρφωσης και Κατάρτισης Ενηλίκων (ΙΕΔΕΚΕ), Αθήνα.
- Νόβα-Καλτσούνη, Χριστίνα (2003). Η επιθετική συμπεριφορά των μαθητών

στην Ελλάδα. Ο ρόλος του σχολείου στην πρόληψη. Πρακτικά Ψυχολογικού Συνεδρίου Πανεπιστημίου Λευκωσίας (Λευκωσία, 19-20/10/02) με θέμα *Επιθετικότητα*.

- Γιώτη, Λαμπρίνα/ Νόβα-Καλτσούνη, Χριστίνα, *Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για την ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση. Μελλοντική εξέλιξη και περιεχόμενο της εκπαιδευτικής γνώσης*. Πρακτικά Παιδαγωγικής Εταιρίας της Ελλάδος, Αθήνα 2003. Ηλεκτρονική δημοσίευση στην ιστοσελίδα www.pee.gr και υπό δημοσίευση από τις εκδόσεις *Ατραπός*
- Nova-Kaltsouni, Christina (2004). Final report of the conference *Promoting New Forms of Work Organisation* (Athens 23-25 January 2004). δημοσίευση στην ηλεκτρονική σελίδα της European Commission, σελίδες 45.
- Nova-Kaltsouni, Chistina./ Kassotakis, Michael. (ed.) (2004), *Promoting New Forms of Work Oranisation,* (πρακτικά συνεδρίου), University of Athens, Athens
- Νόβα-Καλτσούνη, Χριστίνα (2004), Εκπαίδευση στην επιχειρηματικότητα, στο συλλογικό έργο του Πανεπιστημίου Πειραιώς *Επιχειρηματικότητα Νέων*, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Αθήνα.
- Νόβα-Καλτσούνη, Χριστίνα (2005), Το Ηλικιωμένο άτομο στην ελληνική οικογένεια, *Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός*.
- Νόβα-Καλτσούνη, Χριστίνα (2005), Ο ρόλος της οικογένειας στη βίαιη συμπεριφορά παιδιών και εφήβων, *Σύγχρονη Εκπαίδευση*.
- Νόβα-Καλτσούνη, Χριστίνα (2005), Συνεργασία Σχολείου Οικογένειας. Δυνατότητες και περιορισμοί. *Επιστήμες της Αγωγής* του Παν/μίου Κρήτης.
- Νόβα-Καλτσούνη, Χριστίνα (2006), Πολιτική Κοινωνικοποίηση: Ο ρόλος των θεσμών κοινωνικοποίησης στη συγκρότηση του πολιτικού υποκειμένου, στο: Μαρκουλής Δ. (επιμ.), *Πολιτική Ψυχολογία. Προβλήματα και προοπτικές,* Δαρδανός-Τυπωθήτω), Αθήνα
- Νόβα-Καλτσούνη, Χριστίνα (2006), Η βίαιη συμπεριφορά των μαθητών και ο ρόλος του σχολείου στην πρόληψη, στο: Μ. Ζαφειροπούλου/ Γ. Κλεφτάρας (επιμ.) *Ψυχολογία και Σχολείο. Πρόληψη και Ψυχοπαιδαγωγική Παρέμβαση*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
- Νόβα-Καλτσούνη, Χριστίνα (2006), Δια βίου κοινωνικοποίηση στο επάγγελμα του εκπαιδευτικού στο: *Οι επιστήμες της αγωγής μπροστά στις σύγχρονες προκλήσεις*. Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα.
- Νόβα-Καλτσούνη, Χριστίνα (2007). *Μεθοδολογία Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες*, Gutenberg, Αθήνα.
- Νόβα-Καλτσούνη, Χριστίνα (2008). *Η Ανάπτυξη του Παιδιού στο Κοινωνικό Περιβάλλον*. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα.
- Νόβα-Καλτσούνη, Χριστίνα (2010). *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης*. Gutenberg, Αθήνα.

Γεώργιος Ι. Σπανός

Συγγραφικό έργο

- Γεωργίου Ι. Σπανού, Η Νεοελληνική Γλώσσα στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Διδακτική μεθοδολογία και αξιολόγηση του αναλυτικού προγράμματος, Αθήνα 2009, σσ. 177.
- Υπό έκδοση στις εκδόσεις Da Vinci: Μετάφραση της μονογραφίας των M. Serra Goethals, Rose A. Howard & Marie H. Sanders, Student Teaching, A Process Approach to Reflective Practice, 2nd edition, 2004, σσ. 286 (Συμβόλαιο το 2011).
- Γεωργίου Ι. Σπανού, Διδακτική Μεθοδολογία, τ. Β΄Η Διδασκαλία του Πεζού

Λογοτεχνήματος, Αθήνα 2010, σσ. 152.

- «Η Χάρη θέλει Αντίχαρη», Αφιέρωμα στον Καθηγητή κ. Αντώνιο Δανασσή-Αφεντάκη, Αθήνα 2011, σσ. 564.

Αρθρογραφία

- Άρθρο με τίτλο: «Γλωσσική πολιτική στην Ελλάδα και ευρωπαϊκή ενοποίηση: όροι και προοπτικές», στο Πρακτικά Ημερίδας με θέμα «Θεόφραστος Γέρου (1916-1996)», επιμ. Αθ. Τριλιανός – Ιγν. Καράμηνας, Αθήνα 2006, σσ. 64-93.

Πρακτικά Συνεδρίων

- Γεώργιος Ι. Σπανός, Αθηνά Μιχαηλίδου, Αθανάσιος Μιχάλης, Μαρία Ζωή Φουντοπούλου, Η Γλωσσική επάρκεια των μαθητών του Λυκείου: ερευνητική εργασία στην Κύπρο με αναγωγή σε αντίστοιχη έρευνα στην Ελλάδα, Πρακτικά του 6ου Πανελληνίου Συνεδρίου (με κριτές) με θέμα: Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα, τ. Α΄, Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος, Αθήνα 2008.

Γεώργιος Φλουρής

<u>Ελληνόγλωσσες Δημοσιεύσεις</u>

Βιβλία

- Φλουρής, Γ. (2005). *Εκπαιδευτικά Ανάλεκτα*. Τιμητικός Τόμος για το Βύρωνα Γ. Μασσιάλα, Επιμέλεια, (σε συνεργασία με Μ. Κασσωτάκη).
- Φλουρής, Γ. (2006). *Μάθηση και Διδασκαλία,* τόμος Α'., *Μάθηση*, Αθήνα.(σε συνεργασία με Μ. Κασσωτάκη).
- Φλουρής, Γ. (2006). *Μάθηση και Διδασκαλία,* τόμος Β., *Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση της Διδασκαλίας*, Αθήνα,(σε συνεργασία με Μ. Κασσωτάκη).

Άρθρα / Μελέτες σε πρακτικά συνεδρίων

- Φλουρής, Γ. (2003). Σκέψεις για την αναζήτηση ενός πλαισίου επιμόρφωσης και δια βίου μάθησης των εκπαιδευτικών στην κοινωνία της γνώσης, στο Α. Χουρδάκης, Ν. Παπαδογιαννάκης, Ν. Ανδρεαδάκης & Α. Πεδιαδίτης (επιμ.), *100 χρόνια από την ίδρυση Διδασκαλείου στην Κρήτη. Από τα Διδασκαλεία Εκπαίδευσης Εκπαιδευτικών στα Διδασκαλεία Μετεκπαίδευσης: Προβληματισμοί για το παρόν και το μέλλον ενός Θεσμού*, Ρέθυμνο, σ.σ. 201-224.
- Φλουρής, Γ. (2003). Η παιδεία του πολίτη και η ευρωπαϊκή ενοποίηση, στο Α. Καζαμίας & Γ. Πετρονικολός (επιμ.), *Παιδεία και Πολίτης, Η Παιδεία του Πολίτη της Ελλάδας, της Ευρώπης και του Κόσμου*, Αθήνα: Ατραπός, σ.σ. 201 – 226, (σε συνεργασία με Γ. Πασιά).
- Φλουρής, Γ. (2004). Σχολική γνώση και προγράμματα σπουδών: «Συστήματα γνώσης», «καθεστώτα αλήθειας» και «πολιτικές ρύθμισης» στη γενική εκπαίδευση (1980-2000), στο Γ. Μπαγάκης (επιμ.), *Ο εκπαιδευτικός και το αναλυτικό πρόγραμμα*, Αθήνα: Μεταίχμιο, σ.σ.125-137, (σε συνεργασία με Γ. Πασιά).
- Φλουρής, Γ. (2004). Εκπαίδευση και εκπαιδευτικός στην Κοινωνία της Γνώσης: Ο λόγος της αποδόμησης, η αποδόμηση του ρόλου και οι παιδαγωγικές «δυστοπίες» του μεταμοντέρνου ορίζοντα, στο Π. Αναστασιάδης (επιμ.), *Δια βίου και εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην κοινωνία της πληροφορίας*, Ρέθυμνο: ΕΔΙΑΜΜΕ / ΠΤΔΕ Πανεπιστήμιο Κρήτης, σ.σ. 91-111, (σε συνεργασία με Γ. Πασιά) .
- Φλουρής, Γ. (2007). Ασυμβατότητα, Αναντιστοιχία, Ασυμμετρία, Ασυνέχεια. Οι τέσσερις πληγές του ελληνικού σχολικού προγράμματος. Ένα παλιό φαινόμενο και η σύγχρονη συνέχειά του, στο Γ. Δ. Καψάλης & Α. Ν Κατσίκης (επιμ.), *Η Πρωτοβάθμια εκπαίδευση και οι προκλήσεις της εποχής μας*, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 17 – 20 Μαΐου 2007, σ.σ. 40-48, (σε συνεργασία με Μ. Ιβρίντελη).
- Φλουρής, Γ. (2007). Η Ευρώπη στα Διαθεματικά Σχολικά Εγχειρίδια των Κοινωνικών Σπουδών. Μια Αμφίθυμη Ρύθμιση και το Άκαιρο Αποτέλεσμά της: στο Σπινθουράκη, Α., Παπούλια – Τζελέπη, Π. (επιμ.), Η Εκπαίδευση του πολίτη, CICE – Thematic Network – South – European Mediterranean Conference, Πανεπιστήμιο Πατρών, Π.Τ.Δ.Ε. 13 – 14 Απριλίου 2007, σ.σ. 1 – 22.
- Φλουρής, Γ. (2009). Αξιολόγηση Προγραμμάτων Σπουδών: Όψεις και προοπτικές της αξιολόγησης των Διαθεματικών Προγραμμάτων Σπουδών, στο 9ο Συνέδριο της Μονάδας Μεθοδολογίας και Προγραμμάτων Εκπαίδευσης σε συνεργασία με το κολέγιο Αθηνών, με θέμα *"Ένα χρόνο μετά την εφαρμογή των νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων. Τι άλλαξε;"*, 19 Ιανουαρίου 2008,σ.σ.67-88, Αθήνα: Γρηγόρης (σε συνεργασία με Ε. Κρίκα).
- Φλουρής, Γ. (2009). Οι πολλαπλοί τύποι νοημοσύνης και το Αναλυτικό Πρόγραμμα των Κοινωνικών Σπουδών της Ελληνικής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Συγκριτική θεώρηση των δύο τελευταίων προσπαθειών (1982-2006), στο 9ο Συνέδριο της Μονάδας Μεθοδολογίας και Προγραμμάτων Εκπαίδευσης, σε συνεργασία με το κολέγιο Αθηνών, με θέμα *"Ένα χρόνο μετά*

την εφαρμογή των νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων. Τι άλλαξε;", 19 Ιανουαρίου 2008, σ.σ.115-130, Αθήνα: Γρηγόρης (σε συνεργασία με Μ. Ιβρίντελη).

- Φλουρής, Γ. (2010). Από το παραδοσιακό στο «έξυπνο» σχολείο του μέλλοντος, στην Επιστημονική Διημερίδα της Ιονίου Σχολής με θέμα *Παιδεία: Προκλήσεις της εποχής μας και μελλοντικές εξελίξεις* 8-9 Δεκεμβρίου 2008, σ.σ. 64-82.

Άρθρα/μελέτες σε συλλογικούς τόμους

- Φλουρής, Γ (2004). Αναζητώντας τις δέκα νέες χώρες της διευρημένης Ευρώπης στο ισχύον αναλυτικό πρόγραμμα της ελληνικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης: Προοπτικές για το πρόγραμμα σπουδών της νέας Ευρώπης του 21ου αιώνα, στο Π. Αγγελίδης & Γ. Μαυροειδής (επιμ.), *Εκπαιδευτικές Καινοτομίες για το Σχολείο του Μέλλοντος* τ. Α', Αθήνα: Τυπωθήτω, σ.σ. 223-250, (σε συνεργασία με Μ. Ιβρίντελη).
- Φλουρής, Γ. (2005). Από το παραδοσιακό σχολείο στο σχολείο των πολλαπλών τύπων νοημοσύνης: μια πρόκληση για το μέλλον, στο Μ. Κασσωτάκης & Γ. Φλουρής (επιμ.), *Εκπαιδευτικά Ανάλεκτα*, τιμητικός τόμος για το Βύρωνα Μασσιάλα, σ.σ. 487 – 516.
- Φλουρής, Γ. (2005). Η Ευρώπη της γνώσης ως διακύβευμα και ως αναπαράσταση των σχέσεων εξουσίας – γνώσης στο Ευρωπαϊκό εκπαιδευτικό συγκείμενο, στο Δ. Ν. Γράβαρης & Ν. Παπαδάκης (επιμ.), *Εκπαίδευση και Εκπαιδευτική Πολιτική Μεταξύ Κράτους και Αγοράς*, Αθήνα: Σαββάλας, σ.σ. 367 – 397, (σε συνεργασία με Γ. Πασιά).
- Φλουρής, Γ. (2007). Πολιτικές της γνώσης και μεταρρυθμίσεις στα προγράμματα σπουδών στην Ελλάδα (1975 – 2005): μια κριτική προσέγγιση, στο Δ. Χαραλάμπους, (επιμ.), *Μεταπολίτευση και Εκπαιδευτική Πολιτική, Παρελθόν – Παρόν και Μέλλον*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σ.σ. 203 – 246, (σε συνεργασία με Γ. Πασιά).
- Φλουρής, Γ. (2007). Η οικολογία των σχολείων των πολλαπλών τύπων νοημοσύνης στο Ι. Μαρκαντώνη (επιμ.), *Σύγχρονα Παιδαγωγικά και Εκπαιδευτικά Θέματα*, Αθήνα: Gutenberg, σ.σ. 433-463.
- Φλουρής, Γ. (2008). Η έρευνα στη σχολική τάξη και τα παράδοξά της: Θέσεις, αντιθέσεις και προοπτικές, στο Β. Σβολόπουλος (επιμ.), *Σύνδεση Εκπαιδευτικής Έρευνας και Πράξης: Η Ακαδημαϊκή Πλευρά*, Αθήνα: Ατραπός, σ.σ. 301-315.
- Φλουρής, Γ. (2008). Η χρήση ενός «αρχιτεκτονικού μοντέλου» για τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας και μάθησης της δεύτερης ή ξένης γλώσσας, Μ Δαμανάκη, Ε. Μιχαηλίδου και Ι. Σπαντιδάκη (επιμ.), Τιμητικός τόμος για τον καθηγητή Μ. Βάμβουκα, ΕΔΙΑΜΕ, Ρέθυμνο, Πανεπιστήμιο Κρήτης, (σε συνεργασία με Α. Σπινθουράκη), (υπό δημοσίευση).
- Φλουρής, Γ. (2009). Τα Παιδαγωγικά Τμήματα στην Ελλάδα (1983-2007). Η γενεαλογία της 'κρίσης' και οι όψεις μιας παλίμψηστης εξουσίας. Ν. Παπαδάκης & Ν. Χανιωτάκης (επιμ.), Τιμητικός τόμος για τον καθηγητή Ι. Πυργιωτάκη (σε συνεργασία με Γ. Πασιά), (υπό δημοσίευση).
- Φλουρής, Γ. (2009). Προς τη 'μετρήσιμη' Ευρώπη της γνώσης: η ελλειμματική διαχείριση των συμβόλων και η διακυβέρνηση των αριθμών. Τμήμα Επιστημών Αγωγής (επιμ.), Τιμητικός τόμος για τον καθηγητή Μιχαλάκη, Γ. & Μαραθεύτη, Ι. Πανεπιστήμιο Κύπρου, Λευκωσία, σ.σ. 441-466.
- Φλουρής, Γ. (2010). Το Πανεπιστήμιο στην κοινωνία της «κρίσης»: γεωγραφίες της γνώσης, γεωμετρίες της εξουσίας και η διαχείριση του διακυβεύματος, στο Β. Οικονομίδης (επιμ), *«Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα»*, Πρακτικά του 7ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος (19-21/11/2010), Ρέθυμνο, Κρήτη, (σε συνεργασία με Γ. Πασιά), (υπό δημοσίευση).

Άρθρα / Μελέτες σε ελληνικά περιοδικά

- Φλουρής, Γ. (2005). Εγκέφαλος, Μάθηση, Νοημοσύνη και Εκπαίδευση, στο *Επιστήμες Αγωγής*, τ. 2., σ.σ. 7-32.

- Φλουρής, Γ. (2006). Η θεωρία των πολλαπλών τύπων νοημοσύνης και οι διδακτικές της προεκτάσεις, στο *Επιστήμες της Αγωγής*, τ. 3., Ρέθυμνο, σ.σ. 1125-153.
- Φλουρής, Γ. (2006). Αξιολόγηση των Προγραμμάτων Σπουδών, στο Δ. Ματθαίου (επιμ.), *Συγκριτική και Διεθνής Εκπαιδευτική Επιθεώρηση*, τ. 1., Αθήνα: Πατάκης, σ.σ. 93 – 125.
- Φλουρής, Γ. (2009). Οι πολλαπλοί τύποι νοημοσύνης και τα αναλυτικά προγράμματα των Κοινωνικών Σπουδών της Ελλάδας και της Αγγλίας: Η περίπτωση των περιόδων 1982-2005 και 1990-2005 αντίστοιχα, στο *Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, τόμος ΙΔ, τ..54 Άνοιξη 2009, σ.σ. 39 - 60 (σε συνεργασία με Μ. Ιβρίντελη).
- Φλουρής, Γ. (2009). Σχολικά Εγχειρίδια και Προγράμματα Σπουδών. «Αλλαγή Παραδείγματος» στις πολιτικές της γνώσης στην ελληνική Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (1997-2007), στο στο Δ. Ματθαίου (επιμ.), *Συγκριτική και Διεθνής Εκπαιδευτική Επιθεώρηση*, Ειδικό Θεματικό τεύχος, τ. 13, Οκτ., Αθήνα: Πατάκης, σ.σ. 17 – 53 (σε συνεργασία με Γ. Πασιά).
- Φλουρής, Γ. (2010). «Η Οικολογία» των Παιδαγωγικών Τμημάτων. Μια αφήγηση για αυτοκριτική και αναπροσανατολισμό, στο στο *Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, τόμος ΙΕ, τ..59 Φθινόπωρο 2010, σ.σ. 231-256.
- Φλουρής, Γ. (2010). Τα Παιδαγωγικά Τμήματα στην Ελλάδα (1983-2007). Η γενεαλογία της 'κρίσης' και οι όψεις μιας παλίμψηστης εξουσίας, στο *Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών* (υπό δημοσίευση), (σε συνεργασία με Γ. Πασιά).

Ξενόγλωσσες Δημοσιεύσεις

Άρθρα σε διεθνή περιοδικά

- Flouris, G. (2003). A Critical Appraisal of the Curriculum Reform in Greece (1980-2002), in D. Mattheou (ed.), *The Quest for Reform in Greek Education: A historical – Comparative Survey*, New York, p.p. 73-90, (σε συνεργασία με G. Pasias).
- Flouris, G. (2004). Global Themes in the social studies curriculum of Greek primary education: the case of the 1982 and 2000 reforms, in the *Mediterranean Journal of Educational Studies*, Vol. 9(2), p.p. 23-38, (σε συνεργασία με M. Ivrinteli).
- Flouris, G. (2011). The European Citizenship paradigm in a dystopian context : weak symbolisms, profound deficits and measurable competences, in *Citizenship, Teaching and Learning,* Vol. 6, No. 2, 2011, pp.189-203, (σε συνεργασία με G. Pasias).

Άρθρα/μελέτες σε πρακτικά διεθνών συνεδρίων

- Flouris, G. (2008). Changing Paradigm in Citizenship Education: The Case of Greek Elementary Education Curricula (1997-2007), in *Reflecting on Identities: Research, practice and innovation,* Proceedings of CiCe Thematic Network 10th European Conference, Istanbul, Turkey, 29-31/5/2008, (υπό δημοσίευση στα πρακτικά του Συνεδρίου), (σε συνεργασία με G. Pasias).

Άρθρα/μελέτες σε συλλογικούς τόμους

- Flouris, G. (2008). Education at risk? Discourses of «dystopia» and the new 'Panopticon' in the Europe of knowledge, in M. Pereyra (ed.), *Changing Knowledge and Education*: Communities, Mobilities and New Policies in Global Societes. Peter Lang: New York, p.p. 151-169, (σε συνεργασία με G. Pasias).

<u>Συμμετοχή σε συνέδρια / ημερίδες / διημερίδες / σεμινάρια / επιμορφώσεις/ συμπόσια</u>

- Φλουρής, Γ. (2003). *Σχολική Γνώση και Προγράμματα Σπουδών: «Συστήματα Γνώσης», «Καθεστώτα Αλήθειας» και «Πολιτικές Ρύθμισης» (1980-2000).* 5ο Ετήσιο Συνέδριο της Μονάδας Μεθοδολογίας και Προγραμμάτων Εκπαίδευσης με θέμα "Ο εκπαιδευτικός και το Αναλυτικό Πρόγραμμα", Πανεπιστήμιο

Πατρών, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πάτρα, 9 - 11 Μαΐου 2003.

- Φλουρής, Γ. (2004). *Η θεωρία των πολλαπλών τύπων νοημοσύνης και η πολύπλευρη ανάπτυξη του ατόμου*. Συνέδριο με θέμα "Συναίσθημα και Νόηση: Σύγχρονα δεδομένα και προοπτικές", Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας, Εργαστήριο Διοίκησης και Εκπαίδευσης, Αθήνα, 29 – 30 Μαρτίου 2004.
- Φλουρής, Γ. (2004). *Πολλαπλοί Τύποι Νοημοσύνης και Εφαρμογή τους στη Σχολική Τάξη*. Βιωματικά Εργαστήρια σε Πάφο, Αγία Νάπα, Λεμεσό και Λευκωσία, Κύπρος, 28 – 31 Μαΐου 2004.
- Φλουρής, Γ. (2004). *Από την Ευρώπη των 15 στην Ευρώπη των 25. Οι νέες χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως λόγος στο Αναλυτικό Πρόγραμμα του ελληνικού Δημοτικού Σχολείου. Συγκριτική θεώρηση των δύο τελευταίων μεταρρυθμίσεων (1982-1984, 1998-2000)*. 3ο Διεθνές Συνέδριο με θέμα "Ιστορία Εκπαίδευσης", Πανεπιστήμιο Πατρών, ΠΤΔΕ, Εργαστήριο Ιστορικού Αρχείου Νεοελληνικής και Διεθνούς Εκπαίδευσης, 1 – 3 Οκτωβρίου 2004, (σε συνεργασία με Μ. Ιβρίντελη).
- Φλουρής, Γ. (2004). *Ο νέος ρόλος των εκπαιδευτικών στην Κοινωνία της Γνώσης*. 1η Πανελλήνια διημερίδα με διεθνή συμμετοχή με θέμα "Δια βίου και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση στην Κοινωνία της Πληροφορίας", Πανεπιστήμιο Κρήτης, ΠΤΔΕ. Διδασκαλείο Δ.Ε. «Μαρία Αμαριώτου» σε συνεργασία με το Περιοδικό *Επιστήμες της Αγωγής*, Ρέθυμνο, 23 – 24 Οκτωβρίου 2004, (σε συνεργασία με Γ. Πασιά).
- Φλουρής, Γ. (2005). *Η θεωρία των πολλαπλών τύπων νοημοσύνης και οι διδακτικές της προεκτάσεις*. Ημερίδα Εκπαιδευτικού Προβληματισμού με θέμα "Στρατηγικές και Τεχνικές Διδασκαλίας στη Σχολική Τάξη", Μονάδα Διαρκούς Επιμόρφωσης, Νέα Εκπαιδευτήρια Γ. Μαλλιάρα, Αθήνα, 16 Φεβρουαρίου, 2005.
- Φλουρής, Γ. (2005). *Πολυπολιτισμική – Ευρωπαϊκή διάσταση στα Αναλυτικά Προγράμματα*. Διήμερο σεμινάριο με θέμα "Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010", Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, 16 & 17 Μαρτίου 2005, (σε συνεργασία με Γ. Πασιά).
- Φλουρής, Γ. (2005). *Διαθεματικές Προσεγγίσεις στη διδασκαλία*. Διήμερο σεμινάριο με θέμα "Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010", Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, 16 & 17 Μαρτίου 2005.
- Φλουρής, Γ. (2005). *Πολλαπλή νοημοσύνη και μεθοδολογικές προσεγγίσεις*. Διήμερο σεμινάριο με θέμα "Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010", Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, 16 & 17 Μαρτίου 2005.
- Φλουρής, Γ. (2005). *Αναζητώντας μια «Οικολογία» για τα Παιδαγωγικά Τμήματα: Ώρα για αυτοκριτική και αναπροσανατολισμό*. Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα "Εκπαίδευση και Κοινωνία στο Σύγχρονο Κόσμο. Παιδαγωγικά Τμήματα: 20 χρόνια μετά", Πανεπιστήμιο Κρήτης, ΠΤΔΕ & ΙΠΕΜ της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδος, Ρέθυμνο, 15 -17 Απριλίου 2005.
- Φλουρής, Γ. (2005). *Η εξέλιξη των αναλυτικών προγραμμάτων της μεταπολίτευσης*. Συνέδριο με θέμα "Μεταπολίτευση και Εκπαιδευτική Πολιτική. Παρελθόν – Παρόν – Μέλλον, Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας σε συνεργασία με Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Κεντρικής Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη, 7 & 8 Οκτωβρίου 2005.
- Φλουρής, Γ. (2006). *Γνώση, Διακινδύνευση, Αβεβαιότητα. Μεταμοντέρνες «Δυστοπίες» και η επαγγελία ενός σύγχρονου εκπαιδευτικού «Πανοπτικού» στην Ευρώπη της Γνώσης*. Συμπόσιο με θέμα "Νεοφιλελευθερισμός στην Εκπαίδευση – Αναλυτικά Προγράμματα, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, ΠΤΔΕ, Θεσσαλονίκη, 15 – 16 Μαΐου 2006, (σε συνεργασία με Γ. Πασιά).
- Φλουρής, Γ. (2007). *Διαπολιτισμικά Προγράμματα Σπουδών*. Διημερίδα του

Προγράμματος «Ένταξη παιδιών παλλινοστούντων και αλλοδαπών στο σχολείο – για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση» με θέμα "Διαπολιτισμικές Στρατηγικές για την αντιμετώπιση της ετερότητας στο πολυπολιτισμικό σχολείο", Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα, 19 & 20 Ιανουαρίου 2007.

- Φλουρής, Γ. (2007). *Προγράμματα Σπουδών στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση*. Διημερίδα του Προγράμματος «Ένταξη παιδιών παλλινοστούντων και αλλοδαπών στο σχολείο – για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση» με θέμα "Διαπολιτισμικές Στρατηγικές για την αντιμετώπιση της ετερότητας στο πολυπολιτισμικό σχολείο", Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα, 26 & 27 Ιανουαρίου 2007.
- Φλουρής, Γ. (2007). *Διδακτικοί προβληματισμοί για τη Διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας*. Διασχολική Επιμόρφωση του Προγράμματος «Ένταξη παιδιών παλλινοστούντων και αλλοδαπών στο σχολείο – για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση» με θέμα "Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο του Προγράμματος Σπουδών: Η Διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας μέσω γνωστικών αντικειμένων", Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα, 24 Απριλίου 2007.
- Φλουρής, Γ. (2007). *Η εφαρμογή της θεωρίας των πολλαπλών τύπων νοημοσύνης και η δημιουργική μάθηση και διδασκαλία. Εικόνα και Δημιουργία*. Βιωματικό Εργαστήριο. Διήμερο Εκδηλώσεων θεατρικού παιχνιδιού με θέμα "Έχω μια ιδέα... Η ιδέα και η Δημιουργικότητα στην Εκπαίδευση", Σύλλογος Εμψυχωτών Παιδαγωγών Θεατρικού Παιχνιδιού, σε συνεργασία με το Δήμο Ηρακλείου Κρήτης, Ηράκλειο Κρήτης, 29 Απριλίου 2007.
- Φλουρής, Γ. (2007). *Έρευνα και Αποτίμηση Προγραμμάτων Σπουδών*. Επιστημονική Ημερίδα ΚΕ.ΜΕ.ΤΕ. / ΟΛΜΕ με θέμα "Εκπαιδευτική έρευνα, Επιμόρφωση και Πρακτική Άσκηση των εκπαιδευτικών – Πειραματικά σχολεία, Πνευματικό Κέντρο Δήμου Αθηναίων, Αθήνα, 4 Μαΐου 2007.
- Φλουρής, Γ. (2007). Επιμορφωτικά σεμινάρια (40 ωρών) του Ο.ΕΠ.ΕΚ. με θέμα *"Σύγχρονες Διδακτικές Προσεγγίσεις για την ανάπτυξη κριτικής και δημιουργικής σκέψης"*, ΥΠΕΠΘ, Πρόγραμμα ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ, 2 Μαρτίου – 12 Μαΐου 2007.
- Φλουρής, Γ. (2007). *Σύγχρονοι Προβληματισμοί για την αναζήτηση ενός διδακτικού μοντέλου για την εκμάθηση μιας δεύτερης γλώσσας*. Συμπόσιο του Προγράμματος "Ένταξη παιδιών παλλινοστούντων & αλλοδαπών στο σχολείο – για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα, 23 – 24 Νοεμβρίου 2007.
- Φλουρής, Γ. (2008). *Αναντιστοιχίες και Ασυμβατότητες στο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών, στα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών και στα Σχολικά Εγχειρίδια: Η Αξιολόγηση που δεν έγινε*. 9ο Συνέδριο της Μονάδας Μεθοδολογίας και Προγραμμάτων Εκπαίδευσης σε συνεργασία με το κολέγιο Αθηνών, με θέμα *"Ένα χρόνο μετά την εφαρμογή των νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων. Τι άλλαξε;"*, 19 Ιανουαρίου 2008, (υπό δημοσίευση).
- Φλουρής, Γ. (2008). *Ο ρόλος της επιμόρφωσης στην υλοποίηση εκπαιδευτικών καινοτομιών*. Ημερίδα Δημοσιότητας του Προγράμματος "Ένταξη παιδιών παλλινοστούντων & αλλοδαπών στο σχολείο – για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα, 6 Φεβρουαρίου 2008.
- Φλουρής, Γ. (2008). *Προώθηση της Αυτοαντίληψης των μαθητών σε πολιτισμικά περιβάλλοντα: Βιωματικές προσεγγίσεις*. Ημερίδα του Προγράμματος "Ένταξη παιδιών παλλινοστούντων & αλλοδαπών στο σχολείο – για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα, 15 Μαρτίου 2008.
- Φλουρής, Γ. (2008). *Ανάπτυξη Ικανοτήτων Επικοινωνίας και Συνεργασίας*. Επιμορφωτικό Σεμινάριο Επιμόρφωσης Στελεχών Διοίκησης της Εκπαίδευσης, ΥΠΕΠΘ & Ευρωπαϊκή Ένωση - Ευρωπαϊκή Επιτροπή – Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, Αθήνα, 31 Μαρτίου 2008.
- Φλουρής, Γ. (2008). *Σύγχρονες Παιδαγωγικές και Διδακτικές Προσεγγίσεις*.

Επιμορφωτικό Σεμινάριο Επιμόρφωσης Στελεχών Διοίκησης της Εκπαίδευσης, ΥΠΕΠΘ & Ευρωπαϊκή Ένωση - Ευρωπαϊκή Επιτροπή – Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, Αθήνα, 8 Απριλίου 2008.

- Φλουρής, Γ. (2008). *Επιστημονικές και Παιδαγωγικές Δεξιότητες για τα Στελέχη της Εκπαίδευσης*. Επιμορφωτικό Σεμινάριο Επιμόρφωσης Στελεχών Διοίκησης της Εκπαίδευσης, ΥΠΕΠΘ & Ευρωπαϊκή Ένωση - Ευρωπαϊκή Επιτροπή – Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, Αθήνα, 9 Απριλίου 2008.
- Φλουρής, Γ. (2008). *Η Κοινωνία της Γνώσης, ο εκπαιδευτικός και το διακύβευμα του Προγράμματος Σπουδών: Κριτική των Σύγχρονων Πολιτικών της Γνώσης στην Ελλάδα (1997-2007)*. 8ο Εκπαιδευτικό συνέδριο της ΟΛΜΕ με θέμα "Σχολικά προγράμματα και βιβλία στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση", Χανιά, 8 – 10 Μαΐου 2008, (σε συνεργασία με Γ. Πασιά).
- Φλουρής, Γ. (2008). *Δημιουργικότητα στην πολυπολιτισμική τάξη μέσα από το Αναλυτικό Πρόγραμμα της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης*. Ημερίδα του Προγράμματος "Ένταξη παιδιών παλλινοστούντων & αλλοδαπών στο σχολείο – για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση στο σήμερα και το αύριο", Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα, 24 Μαΐου 2008.
- Φλουρής, Γ. (2008). *Οικουμενικότητα, Διαπολιτισμικότητα, Διαθεματικότητα: Τρεις Θεμελιώδεις διαστάσεις των Προγραμμάτων Σπουδών στον 21ο αιώνα*. Συνέδριο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου» με θέμα "Διαπολιτισμική Εκπαίδευση", Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα, 3 – 5 Οκτωβρίου 2008.
- Φλουρής, Γ. (2008). *Η Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών υπό το πρίσμα της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης. Το παράδειγμα του προγράμματος*. Ημερίδα Δημοσιότητας του Προγράμματος "Ένταξη παιδιών παλλινοστούντων & αλλοδαπών στο σχολείο – για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση στο σήμερα και το αύριο", Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα, 30 Οκτωβρίου 2008.
- Φλουρής, Γ. (2008). *Από το παραδοσιακό στο έξυπνο σχολείο του μέλλοντος*. Διημερίδα με θέμα "Ραντεβού με την εποχή μας – Ματιές στο μέλλον", Φιλοσοφική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών & Ιόνιος Σχολή, Αθήνα, 8 – 9 Δεκεμβρίου 2008.
- Φλουρής, Γ. (2009). *Από το παραδοσιακό στο έξυπνο σχολείο του μέλλοντος*. Ημερίδα 36ης Περιφέρειας Δημοτικής Εκπαίδευσης, με θέμα "Σύγχρονο σχολείο & Διδακτικές προτάσεις", ΚΥΒΕ Δήμου Περιστερίου, Αθήνα 24 Φεβρουαρίου 2009.
- Φλουρής, Γ. (2009). *Παρουσίαση του έργου του καθηγητή του Πανεπιστημίου του Χάρβαρντ, Howard Gardner*. Τιμητική εκδήλωση αναγόρευσης ως επίτιμου διδάκτορα του τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας, του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα, 26 Μαΐου 2009.
- Φλουρής, Γ. (2009). *Σύγχρονη γνώση και προγράμματα σπουδών της υποχρεωτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα: κριτική θεώρηση*. Ημερίδα του Ομίλου Πρωτοβουλίας για την ελληνική παιδεία με θέμα "Η Υποχρεωτική εκπαίδευση στην Ελλάδα: παρούσα κατάσταση – προοπτικές", Χαροκόπειο πανεπιστήμιο Αθηνών, 13 Ιουνίου 2009.
- Φλουρής, Γ. (2009). *«Αλλαγή παραδείγματος» στα Προγράμματα Σπουδών και Σχολικά Εγχειρίδια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (1997-2007). Όψεις της μεταρρύθμισης και ελλείμματα των πολιτικών της γνώσης*. ΙΓ Διεθνές Συνέδριο Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος με θέμα "Αναλυτικά Προγράμματα και Σχολικά Εγχειρίδια: Ελληνική πραγματικότητα και διεθνής εμπειρία, Ιωάννινα 20-22 Νοεμβρίου 2009.
- Φλουρής, Γ. (2010). *«Έξυπνο», σύγχρονο και νέο σχολείο: παιδαγωγικοί προβληματισμοί*. Ημερίδα 36ης Περιφέρειας Σχολικού Συμβούλου Ν. Αθηνών, ΚΥΒΕ Δήμου Περιστερίου, Αθήνα 27 Απριλίου 2010.
- Φλουρής, Γ. (2010). *Επιμορφωτική στήριξη των εκπαιδευτικών*. Ενημερωτική

συνάντηση Στελεχών Εκπαίδευσης περιφέρειας Αττικής υπό την αιγίδα του κέντρου Διαπολιτισμικής Αγωγής πρόγραμμα "Εκπαίδευση των παιδιών ΡΟΜΑ", Αθήνα 22 Οκτωβρίου 2010.

- Φλουρής, Γ. (2010). *Από το παραδοσιακό σχολείο στο έξυπνο σχολείο: η εκπαιδευτική αξιοποίηση της θεωρίας των πολλαπλών τύπων νοημοσύνης*. Ημερίδα της Ελληνογαλλικής Σχολής Jeanne D' arc, με θέμα "Η αριστεία στην εκπαίδευση: η διαχείριση κρίσεων στο σχολείο", Αθήνα 16 Οκτωβρίου 2010.
- Φλουρής, Γ. (2010). *Θεωρίες Προγραμμάτων Σπουδών: παράγοντες, σχεδιασμός και μελλοντικές όψεις του Αναλυτικού Προγράμματος*. Επιμορφωτικό Σεμινάριο Εξειδίκευσης στην Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης, Ένωση Ελλήνων Φυσικών, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο Αθηνών, 30 – 31 Ιανουαρίου 2010.
- Φλουρής, Γ. (2010). *Θεωρίες Προγραμμάτων Σπουδών: παράγοντες, σχεδιασμός και μελλοντικές όψεις του Αναλυτικού Προγράμματος*. Επιμορφωτικό Σεμινάριο Εξειδίκευσης στην Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης, Ένωση Ελλήνων Φυσικών, Θεσσαλονίκη 15 - 16 Μαΐου 2010.
- Φλουρής, Γ. (2011 – μέχρι σήμερα). Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά, Επιμορφωτικό Σεμινάριο Εκπαιδευτικών και Στελεχών Εκπαίδευσης, Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής, ΕΚΠΑ- ΕΣΠΑ.

Βαθμίδα: Αναπληρωτές Καθηγητές

Γενά Αγγελική

Εισηγήσεις σε συνέδρια, σεμινάρια, διαλέξεις, ομιλίες και συνεντεύξεις

- Έλεγχος της συμπεριφοράς διαφυγής παιδιών με αυτισμό μέσω της συστηματικής χρήσης μεθόδων ενίσχυσης και τμηματικής βοήθειας. Angeliki Gena, Susan Johnson, and Effie Kymissis. Annual Conference of the NJ Center & Services for the Autism Community. Lawrenceville, Νέα Υερσέη, Μάϊος, 1995.
- Αποτελεσματικότητα διδακτικής και πρακτικής συμπεριφοριστικής εκπαίδευσης προσωπικού για τη θεραπεία ατόμων με αυτισμό. Αγγελική Γενά & Έφη Κυμίσση. Annual Conference of the NJ Center & Services for the Autism Community. Lawrenceville, Νέα Υερσέη, Μάϊος, 1995.
- Γενικευμένη Μίμηση: Η σύνδεση βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας. Πανελλήνιο Συνέδριο Γνωστικής Ψυχολογίας της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας. Αλεξανδρούπολη, Νοέμβριος 2004.
- Εφαρμοσμένη Ανάλυση της Συμπεριφοράς για την Αντιμετώπιση του Αυτισμού. Ημερίδα του περιοδικού «Εγκέφαλος». Αθήνα, Δεκέμβριος 2005.
- Προσέγγιση Α.Β.Α. Διημερίδα του Παιδοψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής με τίτλο: «Αυτισμός και Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές: Ολιστική – Διεπιστημονική Προσέγγιση. Αθήνα, Ιανουάριος 2006.
- Οικογένεια και Παιδί με Αυτισμό – Η ελληνική πραγματικότητα. Α. Γενά & Γ.

Μπαλαμώτης. Διημερίδα με θέμα: «Το φάσμα του αυτισμού: οικογένεια-παιδί-επαγγελματίες» υπό την αιγίδα του Συλλόγου Γονέων, Κηδεμόνων και Φίλων Αυτιστικών Ατόμων Ν. Λάρισας. Αθήνα, Απρίλιος 2006.

- Βέλτιστες παρεμβάσεις και προπτικές στο θεραπευτικό πλαίσιο της Ανάλυσης της Συμπεριφοράς. Α. Γενά & Π. Γαλάνης. Διημερίδα με θέμα: Αυτισμός: Θεραπευτικές παρεμβάσεις. Μεσολόγγι, Οκτώβριος 2007.
- Σύγχρονες τάσεις στην Ειδική Αγωγή στο εκπαιδευτικό σύστημα των ΗΠΑ. Στην Ημερίδα «Πρόταση αναβάθμισης του θεσμού της Α΄ βάθμιας Εκπαίδευσης για μαθητές με ειδικές ανάγκες εκπαίδευσης. Αθήνα, Οκτώβριος 2008
- Οργάνωση συμποσίου με τίτλο: «Εφαρμογές της Ανάλυσης της Συμπεριφοράς στη ανάδειξη κοινωνικών δεξιοτήτων και αυτονομίας σε παιδιά με αυτισμό».
- «Αυτισμός: Σύγχρονες απόψεις για την αιτιολογία-παθογένεια - θεραπευτική παρέμβαση» Πάτρα, Οκτώβριος 2009.
- Οργάνωση συμποσίου με τίτλο: «Εφαρμογές της Συστημικής Ανάλυσης της Συμπεριφοράς σε παιδιά με Αυτισμό – Ι.Σ.Α.Σ. Συντονίστρια: Αγγ. Γενά - και Εισήγηση: Α. Γενά, Π. Γαλάνης, Κ. Δροσινού: Συνεκπαίδευση και ένταξη του παιδιού με Αυτισμό.

Συμμετοχή με Εισηγήσεις/Ανακοινώσεις σε Συνέδρια με Κριτές

- Γενικευμένη κινητική μίμηση βρεφών. Claire L. Poulson, Effie Kymissis, Angeliki Gena, & Maria Andreatos. Berkshire Association for Behavior Analysis and Therapy Conference, Amherst, Massachusetts, Οκτώβριος, 1990.
- Γενικευμένη κινητική μίμηση βρεφών. Claire L. Poulson, Effie Kymissis, Angeliki Gena & Maria Andreatos. Third Annual Symposium on Behavioral Research in Developmental Disabilities. Flushing, New York, Μάρτιος, 1991.
- Γενικευμένη κινητική μίμηση βρεφών. Claire L. Poulson, Effie Kymissis, Angeliki Gena, Maria Andreatos. Annual Convention of the Association for Behavior Analysis. Atlanta, Georgia, Μάϊος, 1991.
- Εκπαίδευση και γενίκευση συναισθηματικής έκφρασης σε νέους με αυτισμό Angeliki Gena, Patricia J. Krantz, Lynn E. McClannahan & Claire L. Poulson. Annual Convention of the Association for Behavior Analysis. Atlanta, Georgia, Μάϊος, 1994.
- Διδασκαλία συναισθηματικής έκφρασης και γενίκευση σε κατηγορίες συναισθηματικών αντιδράσεων σε νέους με αυτισμό. Angeliki Gena, Patricia J. Krantz, Lynn E. McClannahan, Claire L. Poulson, & Lillian Pelios. Annual Convention of the American Psychological Association. Los Angeles, California, Αύγουστος, 1994.
- Έλεγχος της συμπεριφοράς διαφυγής παιδιών με αυτισμό μέσω συστηματικής ενίσχυσης και τμηματικής βοήθειας. Angeliki Gena, Susan Johnson, Tracy Callahan, & Effie Kymissis. Birkshire Association for Behavior Analysis and Therapy. Amherst, Massachusetts, Οκτώβριος, 1994.
- Αποτελεσματικότητα μεθόδου αυτο-διόρθωσης στη βελτίωση αναγνωστικής κατανόησης από τρία παιδιά με αυτισμό. Dorian Kramer, Angeliki Gena & Andrea Gold. Association for Behavior Analysis 21st Annual Convention. Washington DC, Μάϊος, 1995.
- Αποτελεσματικότητα διδακτικής και πρακτικής συμπεριφοριστικής εκπαίδευσης προσωπικού για τη θεραπεία ατόμων με αυτισμό. Αγγελική Γενά & Έφη Κυμίσση. Association for Behavior Analysis 21st Annual Convention. Washington DC, Μάϊος, 1995.
- Διδασκαλία δεξιοτήτων αποδεκτής κοινωνικής συμπεριφοράς στο σχολικό και οικογενειακό περιβάλλον Διοργανώτρια: Angeliki Gena Κριτής: Patricia J. Krantz.
- Διδασκαλία τρόπων αναζήτησης πληροφοριών σε παιδιά με αυτισμό: εκμάθηση νέων πληροφοριών και γενίκευση αντιδράσεων. Bridget A. Taylor
- Εξάσκηση και γενίκευση κοινωνικής πρωτοβουλίας σε παιδιά προσχολικής ηλικίας

με αυτισμό μέσω συστηματικών διαδικασιών απόσυρσης τμηματικής βοήθειας. Stacey Shook, Saul Axelord, Philip Hineline, Leslie Skinner, Patricia J. Krantz.

- Έλεγχος της συμπεριφοράς διαφυγής παιδιών με αυτισμό μέσω συστηματικής ενίσχυσης και τμηματικής βοήθειας. Angeliki Gena, Susan Johnson & Effie Kymissis. Association for Behavior Analysis 21st Annual Convention. Washington DC, Μάιος, 1995.
- Αποτελεσματικότητα μιας διδακτικής μεθόδου που περιλαμβάνει προτροπή και ενίσχυση και στοχεύει στην αυθόρμητη προσπάθεια επικοινωνίας παιδιών με αυτισμό. Evie A. Djoulia, Daphna El-Roy, Effie Kymissis, Claire Poulson & Angeliki Gena. Association for Behavior Analysis 22nd Annual Convention. San Francisco, Μάιος, 1996.
- Εξατομικευμένο ενταξιακό πρόγραμμα για παιδιά με αυτισμό βάσει των χαρακτηριστικών εποικοδομητικής συμμετοχής και επικοινωνίας των συνομηλίκων τους σε κοινό νηπιαγωγείο. Αγγελική Γενά και Αικατερίνη Πατσουλέ. Διεθνές Συνέδριο «Αειφόρος ανάπτυξη στα νησιά: Ο ρόλος της έρευνας και της εκπαίδευσης». Ρόδος, Δωδεκάνησα, Μάιος, 1998.
- Αξιολόγηση και προγραμματισμός για εποικοδομητική παρακολούθηση και επικοινωνία παιδιών προσχολικής ηλικίας με αυτισμό κατά την ένταξή τους στο Νηπιαγωγείο. Αγγελική Γενά, Association for Behavior Analysis 24th Annual Convention. Orlando, FL, Μάιος, 1998.
- Η συμβολή της συναφούς ενίσχυσης και της παρουσίασης ζωντανών και βιντεοσκοπημένων προτύπων στη βελτίωση της συναισθηματικής έκφρασης παιδιών προσχολικής ηλικίας με αυτισμό. Αγγελική Γενά και Έφη Κυμίση. Association for Behavior Analysis 24th Annual Convention. Orlando, FL, Μάϊος, 1998.
- Πρόγραμμα ένταξης παιδιών με αυτισμό βάσει κανονιστικών δεδομένων. Αγγελική Γενά και Ευφροσύνη Καλύβα. 7ο Συνέδριο Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας. Κύπρος, Μάρτιος 1999.
- Εξατομικευμένα προγράμματα ένταξης παιδιών με αυτισμό στην πρώτη τάξη του Δημοτικού βάσει κανονιστικών δεδομένων. Αγγελική Γενά και Σοφία Κουλούρα. Association for Behavior Analysis 25th Annual Convention. Chicago, IL, Μάιος 1999.
- Ευρήματα της βασικής και της εφαρμοσμένης έρευνας στον τομέα της γενικευμένης μίμησης: Τα κοινά στοιχεία. Ένατο Ευρωπαϊκό Συνέδριο Αναπτυξιακής Ψυχολογίας. Σπέτσες, Σεπτέμβριος, 1999.
- Στήριξη ατόμων με αυτισμό ή αυτιστικά χαρακτηριστικά. Ημερίδα του Κυπριακού Ομίλου Ειδικής Εκπαίδευσης και της Παιδαγωγικής Εταιρείας Κύπρου: Εκπαίδευση για όλους. Λευκωσία, Μάιος 2001.
- Συμβουλευτική, στήριξη και εκπαίδευση γονέων με παιδιά με ιδιαίτερες ανάγκες και δυνατότητες. VII Ετήσιο Συνέδριο της Ευρωπαϊκής Εταιρείας Συμβουλευτικής, Αθήνα, Σεπτέμβριος, 2001.
- Πιλοτικό πρόγραμμα παρέμβασης για αυτιστικά παιδιά. Συνέδριο: Ο σεβασμός των δικαιωμάτων του παιδιού στην προσχολική εκπαίδευση. Αθήνα, Νοέμβριος, 2001.
- Βελτιώνοντας την εποικοδομητική παρακολούθηση και τις κοινωνικές δεξιότητες ενός κοριτσιού με αυτισμό κατά την ένταξή του στο Νηπιαγωγείο. Αγγελική Γενά, Ελεάνα Λογοθέτη. Πρώτο Διεθνές Συνέδριο του Association of Behavior Analysis. Βενετία, Νοέμβριος, 2001.
- Τροποποίηση των συναισθηματικών αντιδράσεων παιδιών με αυτισμό προσχολικής ηλικίας με τη χρήση ενίσχυσης, χρήσης ζωντανού και βιντεοσκοπημένου προτύπου, Αγγελική Γενά, Σοφία Κουλούρα και Έφη Κυμίση. Πρώτο Διεθνές Συνέδριο του Association of Behavior Analysis. Βενετία, Νοέμβριος, 2001.
- Η κοινωνική αλληλεπίδραση παιδιών με Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές στο

πλαίσιο της συνεκπαίδευσης. Αγγελική Γενά. Διημερίδα της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας και των Παιδαγωγικών Τμημάτων τους Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Μάρτιος, 2002.

- Η Ανάλυση της Συμπεριφοράς για μακροπρόθεσμες αλλαγές: Η περίπτωση του αυτισμού. Αγγελική Γενά. Τριακοστό Δεύτερο Συνέδριο της European Association for Behavior and Cognitive Psychology. Μάαστριχ, Σεπτέμβριος, 2002.
- Ανάλυση της θεραπευτικής παρέμβασης ενός παιδιού με αυτισμό και άτυπη εξέλιξη: Μελέτη περίπτωσης. Κ. Πολυμέρου & Α. Γενά. Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας. Ρόδος, Μάιος 2003.
- Αξιολόγηση της επίδρασης της οικογένειας στην κοινωνική συμπεριφορά παιδιών σχολικής ηλικίας με ελαφρά νοητική υστέρηση: μια μελέτη για τη μοναξιά των γονέων. Κ. Παπουτσάκη & Α. Γενά. Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας. Ρόδος, Μάιος 2003.
- Η συμβολή του εκπαιδευτικού στη συνεκπαίδευση παιδιών με και χωρίς ιδιαίτερες ανάγκες στο δημοτικό σχολείο. Θ. Χατζηγιάννογλου & Α. Γενά. Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας. Ρόδος, Μάιος 2003.
- Θεραπευτικά αποτελέσματα ημερήσιου ψυχοθεραπευτικού προγράμματος για παιδιά με αυτισμό. Σ. Μποντού & Α. Γενά. Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας. Ρόδος, Μάιος 2003.
- Θεραπευτική παρέμβαση για τον αυτισμό: Ελληνική πραγματικότητα κι όχι ουτοπία. Αγγελική Γενά. Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας. Ρόδος, Μάιος 2003.
- Όψεις της κοινωνικότητας μιας ομάδας εφήβων με νοητική υστέρηση. Ν. Μαρκαριάν & Α. Γενά. Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας. Ρόδος, Μάιος 2003.
- Προβλήματα των σημερινών νέων και ο ρόλος της συμβουλευτικής και του επαγγελματικού προσανατολισμού. Ημερίδα Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Συμβουλευτική και στον Επαγγελματικό Προσανατολισμό. Αθήνα, Ιούλιος 2003.
- Γενικευμένη μίμηση: Η σύνδεση βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας. Εισήγηση στο Πανελλήνιο Συνέδριο Γνωστικής Ψυχολογίας. Αλεξανδρούπολη, Νοέμβριος 2004.
- Ο εκπαιδευτικός ως σύμβουλος των γονέων. Εισήγηση στο Λ΄ Παιδαγωγικό Συνέδριο της Χριστιανικής Ένωσης Εκπαιδευτικών Λειτουργών. Αθήνα, Ιανουάριος 2005.
- Ένα πρόγραμμα πρόληψης της επαγγελματικής εξουθένωσης για εργαζόμενους ψυχικής υγείας. Ε.Μπεναβέλη, Α. Γενά & Μ. Χαρίτου- Φατούρου, 27th International School Psychology Colloquium. Αθήνα, Ιούλιος 2005.
- Διαμόρφωση προγράμματος ένταξης για την εποικοδομητική παρακολούθηση και την επικοινωνία νηπίων με αυτισμό. . Α. Γενά & Π. Γαλάνης 27th International School Psychology Colloquium, Αθήνα, Ιούλιος 2005.
- Αξιολόγηση και ενδυνάμωση της σχέσης μεταξύ αδελφών σε οικογένειες με παιδιά με αυτισμό. 27th International School Psychology Colloquium. Μ. Χανιωτάκη, Α. Γενά & Ε. Σγουράκη. Αθήνα, Ιούλιος 2005.
- Συναίσθημα, δημιουργικότητα και αποτελεσματική εκπαίδευση στο σημερινό σχολείο. Συμπόσιο στο 27th International School Psychology Colloquium. Πρόεδρος: Α. Γενά, Αθήνα, Ιούλιος 2005.
- Αντιπαράθεση παραδοσιακών και συμπεριφορικών μέσων αξιολόγησης και ταξινόμησης. Εισήγηση στο 10ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας. Ιωάννινα, Δεκέμβριος, 2005.
- Συντονίστρια του συμποσίου με τίτλο: «Η παιδεία σήμερα και αύριο» στο διεθνές συμπόσιο της Εταιρείας Προστασίας Σπαστικών: «Παιδεία, Καθοριστικός Παράγοντας Ζωής Κάθε Ανθρώπου. Αθήνα, Φεβρουάριος 2006.

- Γεφυρώνοντας τη βασική με την εφαρμοσμένη έρευνα: Το παράδειγμα της γενικευμένης μίμησης. Εισήγηση στο συνέδριο του Association for Behavior Analysis 32nd Annual Convention. Atlanta, GA, Μάιος, 2006.
- Επαναπροσδιορίζοντας τη σχέση ειδικών και γονέων παιδιών με αυτισμό, αξιοποιώντας πρωτόκολλα συνεργασίας. Εισήγηση των Ε. Καλύβα, Α. Γενά & Ω. Τσακίρη, στο συνέδριο, 26th International congress of Applied Psychology, Αθήνα, Ιούλιος 2006.
- Σκέψεις και συναισθήματα επαγγελματικών με εξειδίκευση στην Ψυχοεκπαίδευση. Αναρτημένη εργασία των Μ. Φατούρου-Χαρίτου, Θ. Χατζηγιάννογλου, Α. Πάλλη & Α. Γενά, στο συνέδριο, Psychological Rehabilitation coming of age in a globalized world: Practices, policy, research της World Association for Psychological Rehabilitation, Αθήνα: Οκτώβριος 2006.
- Διερεύνηση για τις επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών και των επαγγελματιών ψυχικής υγείας, που εργάζονται με παιδιά με αυτισμό. Εισήγηση στο συμπόσιο, Εξειδίκευση επαγγελματιών υγείας στη Γνωσιακή- Συμπεριφορική έρευνα και θεραπεία. Εισήγηση στο 11ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας της ΕΛΨΕ. Ρέθυμνο, Απρίλιος, 2007.
- Αξιολόγηση και «Βέλτιστες Παρεμβάσεις» για την αντιμετώπιση των αναγκών των παιδιών με ιδιαίτερες ανάγκες. Εισήγηση στο 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ειδικής Αγωγής με Διεθνή Συμμετοχή, της Εταιρείας Ειδικής Παιδαγωγικής Ελλάδος. Αθήνα, Απρίλιος, 2007.
- Οι ανάγκες των γονέων παιδιών με αυτισμό και το άγχος που βιώνουν: Στοιχεία από μία πανελλήνια έρευνα. Εισήγηση από Γ. Μπαλαμώτη & Α. Γενά στο 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ειδικής Αγωγής με Διεθνή Συμμετοχή, της Εταιρείας Ειδικής Παιδαγωγικής Ελλάδος. Αθήνα, Απρίλιος, 2007.
- Μοναξιά και φιλικές σχέσεις παιδιών με ε.ν.υ. στο σχολικό περιβάλλον. Εισήγηση από Κ. Παπουτσάκη & Α. Γενά στο 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ειδικής Αγωγής με Διεθνή Συμμετοχή, της Εταιρείας Ειδικής Παιδαγωγικής Ελλάδος. Αθήνα, Απρίλιος, 2007.
- Διδασκαλία εκτέλεσης της πράξης της διαίρεσης σε παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες στα Μαθηματικά. Εισήγηση από Θ. Σταματάκη & Α. Γενά στο 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ειδικής Αγωγής με Διεθνή Συμμετοχή, της Εταιρείας Ειδικής Παιδαγωγικής Ελλάδος. Αθήνα,
- Απρίλιος, 2007.
- Διδασκαλία τεχνικών στην αυτοδιαχείριση: πιλοτική έρευνα για την ένταξη ενός παιδιού με αυτισμό στη σχολική τάξη. Εισήγηση στο 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ειδικής Αγωγής με Διεθνή Συμμετοχή, της Εταιρείας Ειδικής Παιδαγωγικής Ελλάδος. Αθήνα, Απρίλιος, 2007.
- Αιτήματα γονέων παιδιών με αυτισμό. Εισήγηση στην επιστημονική διημερίδα, «Ποιότητα ζωής προσώπων με αναπηρία» Αθήνα, Μάιος, 2007.
- Η αξιολόγηση της επαγγελματικής εξουθένωσης θεραπευτών παιδιών με αυτισμό. Εισήγηση από Ε. Μπεναβέλη, Α. Γενά & Μ. Χαρίτου-Φατούρου, στο 2ο International Conference of the Psychological Society of Northern Greece. Θεσαλονίκη, Μάϊος, 2007.
- Αιτήματα γονέων παιδιών με αυτισμό: Στοιχεία από πανελλήνια έρευνα. Εισήγηση από Γ. Μπαλαμώτη & Α. Γενά, στη Διημερίδα με θέμα «Ποιότητα ζωής προσώπων με αναπηρία: Η συμβολή της εκπαίδευσης. Προβλήματα και προοπτικές», του Κέντρου Σχολικής, Επαγγελματικής & Κοινωνικής Ένταξης Ατόμων με Αναπηρία. Μάϊος, 2007.
- Βέλτιστες παρεμβάσεις και προοπτικές στο θεραπευτικό πλαίσιο της Ανάλυσης της Συμπεριφοράς. Εισήγηση από Α. Γενά & Π. Γαλάνη, στη διημερίδα με θέμα: «Αυτισμός: Θεραπευτικές παρεμβάσεις» της ΕΨΥΠΕΑ. Μεσολόγγι, Οκτώβριος, 2007.
- Αξιολόγηση της εμπειρίας μιας ομάδας εκπαιδευτικών και επαγγελματιώνψυχικής

υγείας από την επιμόρφωση τους σε θεραπευτικές παρεμβάσεις για τον αυτισμό. Εισήγηση από Α. Γενά & Θ. Χατζηγιάννογλου, στο 3ο επιστημονικό συνέδριο του Κλάδου Κλινικής Ψυχολογίας της ΕΛΨΕ, με θέμα: Σύγχρονες εξελίξεις στην εμπειρικά τεκμηριωμένη Κλινική Ψυχολογία και Ψυχολογία της Υγείας. Θεσσαλονίκη, Νοέμβριος, 2007.

- Θεωρητικές, πρακτικές και ερευνητικές προεκτάσεις της θεωρίας του νου για τα παιδιά με αυτισμό. Εισήγηση από Α. Γενά & Ε. Τσιρέμπολου, στο 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εξελικτικής Ψυχολογίας, Αθήνα: Μάϊος, 2008.
- Πιλοτική διερεύνηση για την ανάπτυξη της θεωρίας του νου και τη συναισθηματική έκφραση παιδιών με αυτισμό. Εισήγηση από Ε. Τσιρέμπολου & Α. Γενά, στο 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εξελικτικής Ψυχολογίας, Αθήνα: Μάϊος, 2008.
- Μια αναπτυξιακή προσέγγιση αξιολόγησης του παιδιού με αυτισμό στο λειτουργικό παχνίδι Εισήγηση από Ε. Βλαχογιάννη & Α. Γενά στο 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εξελικτικής Ψυχολογίας, Αθήνα: Μάϊος, 2008.
- Η επίδραση των κοινωνικών ιστοριών και βιντεοσκοπημένων μοντέλων στο παιχνίδι ενός παιδιού με αυτισμό. Εισήγηση από Σ. Λουκρέζη & Α. Γενά στο 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εξελικτικής Ψυχολογίας, Αθήνα: Μάϊος, 2008.
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων κοινωνιοδράματος και συμβολικού παιχνιδιού σε παιδιά με αυτισμό. Εισήγηση από Ε. Παπαδοπούλου & Α. Γενά, στο 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εξελικτικής Ψυχολογίας, Αθήνα: Μάϊος, 2008.
- A Behavioral System's Approach to the treatment of autism (Μια συμπεριφοριστική-συστημική προσέγγιση για τη θεραπεία του αυτισμού). Πρόεδρος συμποσίου στο 4ο Συνέδριο της European Association for Behaviour Analysis. Μαδρίτη, Ισπανία: Σεπτέμβριος, 2008.
- Using self-management to teach independent social interactions to preschoolers with autism (Χρήση αυτο-διαχείρισης για τη διδασκαλία ανεξάρτητων κοινωνικών αλληλεπιδράσεων σε παιδιά προσχολικής ηλικίας με αυτισμό). Εισήγηση από Π. Γαλάνη & Α. Γενά στο 4ο Συνέδριο της European Association for Behaviour Analysis. Μαδρίτη, Ισπανία:
- Σεπτέμβριος, 2008.
- A Behavioral System's Approach to the treatment of autism (Μια συμπεριφοριστική-συστημική προσέγγιση για τη θεραπεία του αυτισμού). Εισήγηση από Α. Γενά στο 4ο Συνέδριο της European Association for Behaviour Analysis. Μαδρίτη, Ισπανία: Σεπτέμβριος, 2008.
- Θεωρία του νου και αυτισμός: μια ανασκόπηση των θεωρητικών προσεγγίσεων και των κλινικών εφαρμογών. Εισήγηση στο 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο γνωσιακών-συμπεριφοριστικών προσεγγίσεων σε παιδιά & Εφήβους. Αθήνα: Απρίλιος 2009.
- Πιλοτική διερεύνηση για την ανάπτυξη θεωρίας του νου σε παιδιά με αυτισμό. Εισήγηση στο 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο γνωσιακών- συμπεριφοριστικών προσεγγίσεων σε παιδιά & Εφήβους. Αθήνα: Απρίλιος 2009.
- Αυτισμός και από κοινού εστίαση της προσοχής: Θεωρητικές, πρακτικές και ερευνητικές προεκτάσεις στη Θεωρία του νου. Εισήγηση από Ε. Τσιρέμπολου & Α. Γενά στο 12ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας. Βόλος, Μάϊος, 2009.
- Μια συστημική, συμπεριφοριοαναλυτική προσέγγιση για την αντιμετώπιση του αυτισμού στην ελληνική πραγματικότητα. Εισήγηση από Α. Γενά στο 12ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας. Βόλος, Μάϊος, 2009.
- Πιλοτική διερεύνηση για την ανάπτυξη θεωρίας του νου σε ένα αγόρι με αυτισμό. Εισήγηση από Ε. Τιρέμπολου & Α. Γενά στο 12ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας. Βόλος, Μάϊος, 2009.
- Αξιολόγηση αναγκών και συμβουλευτική στήριξη γονέων με παιδί με αυτισμό. Εισήγηση από Γ. Μπαλαμώτη & Α. Γενά στο 12ο Πανελλήνιο Ψυχολογικής Έρευνας. Βόλος, Μάϊος, 2009.
- Διερεύνηση των επιμορφωτικών αναγκών ομάδας επαγγελματιών που εργάζονται με παιδιά με αυτισμό και αξιολόγηση της εμπειρίας τους σε θεραπευτικές

παρεμβάσεις για τον αυτισμό. Εισήγηση από Χ. Τσόλη & Α. Γενά στο 12ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας. Βόλος, Μάϊος, 2009.

- Πρόεδρος του συμποσίου με τίτλο: «Developing behavioral repertoires in children with autism which promote social agility and independence». 5th International Confernece of the Association of Behavior Analysis International. Νορβηγία, Όσλο, Αύγουστος 2009.
- Assessing and teaching play repertoires to children with autism in a developmental sequence. Εισήγηση των Α. Γενά, Σ. Λουκρέζη και Ε. Παπαδοπούλου, στο 5th International Confernece of the Association of Behavior Analysis International. Νορβηγία, Όσλο, Αύγουστος 2009.
- Establishing behavioral repertoires of skills associated with the development of Theory of Mind in children with autism. Εισήγηση των Ε. Τσιρέμπολου & Α. Γενά , στο 5th International Confernece of the Association of Behavior Analysis International. Νορβηγία, Όσλο, Αύγουστος 2009.
- Πρόεδρος του συμποσίου με τίτλο: «Εφαρμογές της Ανάλυσης της Συμπεριφοράς στην ανάδειξη κοινωνικών δεξιοτήτων και αυτονομίας σε παιδιά με αυτισμό», στο συνέδριο «Αυτισμός: Σύγχρονες απόψεις για την αιτιολογία-παθογένεια και τη Θεραπευτική Παρέμβαση» της ΕΨΥΠΕΑ. Πάτρα, Οκτώβριος, 2009.
- Συμπεριοφοριοαναλυτική, αναπτυξιακή αξιολόγηση και διδασκαλία παιχνιδιού σε παιδιά με αυτισμό. Εισήγηση των Α. Γενά, Σ. Λουκρέση και Ε. Παπαδοπούλου, στο συνέδριο «Αυτισμός: Σύγχρονες απόψεις για την αιτιολογία-παθογένεια και τη Θεραπευτική Παρέμβαση» της ΕΨΥΠΕΑ. Πάτρα, Οκτώβριος, 2009.
- Στρατηγικές που προάγουν την ένταξη των παιδιών με αυτιστμό στο σχολείο. Εισήγηση των Π. Γαλάνη & Α. Γενά, στο συνέδριο «Αυτισμός: Σύγχρονες απόψεις για την αιτιολογία-παθογένεια και τη Θεραπευτική Παρέμβαση» της ΕΨΥΠΕΑ. Πάτρα, Οκτώβριος, 2009.
- A cross cultural study on the effectiveness of behavioural and eclectic intervention programmes for 6.5 to 14 year old children with autism spectrum disorders. M. Makrygianni, A. Gena, & P. Reed. Εισήγηση στο 5ο ΕυρωπαϊκόΣυνέδριο της European Association for Behaviour Analysis. Ρέθυμνο, Σεπτέμβριος, 2010.
- The development of Theory of Mind skills and affective responding in children with autism: A pilot study. E. Tsirempolou & A. Gena. Στο Συνέδριο της European Association for Behaviour Analysis. Ρέθυμνο, Σεπτέμβριος, 2010.
- A psychoeducational intervention for parents of children with autism and schizophrenia. Tsiouri, A. Gena, E. Papadopoulos, O. Mouzas, & M. Oikonomou. Εισήγηση στο 5ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο της European Association for Behaviour Analysis. Ρέθυμνο, Σεπτέμβριος, 2010.
- Διερεύνηση των επιμορφωτικών αναγκών επαγγελματιών που εργάζονται με παιδιά με αυτισμό και αξιολόγηση της εμπειρίας τους για θεραπευτικές παρεμβάσεις για τον αυτισμό. Εισήγηση στο 13ο Συνέδριο της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας. Αθήνα, Μάϊος, 2011.
- Η χρήση της αυτοκαταγραφής από άτομα με αυτισμό ως μέσου τροποποίησης της συμπεριφοράς τους: Ανασκόπηση ερευνών. Π. Γαλάνης & Α. Γενά Εισήγηση στο 13ο Συνέδριο της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας. Αθήνα, Μάϊος, 2011.
- Ψυχοεκπαιδευτική – Συμβουλευτική παρέμβαση σε γονείς παιδιών στο φάσμα του Αυτισμού. Στο Συνέδριο «Διαταραχές αυτιστικού Φάσματος» Μεσολόγγι,Οκτώβριος 2011.
- Ομαδική Ψυχοεκπαιδευτική παρέμβαση σε γονείς ατόμων με σχιζοφρένεια. Τσιούρη, Γενά, Καραμπάς, Κατσιμαγκλής & Μουζάς. Εισήγηση στο 3ο Πανελλήνιο Συνέδριο Γνωσιακών Ψυχοθεραπειών, με διεθνή συμμετοχή, Θεσσαλονίκη, Φεβρουάριος, 2012.

ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ – ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ
α. Βιβλία και κεφάλαια με θεωρητικό περιεχόμενο

- Gena, A. (1994). Training and generalization of affective behavior displayed by youth with autism. (Εκπαίδευση και γενίκευση των συναισθηματικών αντιδράσεων που εκδηλώνουν οι νέοι με αυτισμό). *Dissertation Abstracts International, 55*, 11B (University Microfilms No. 9510662), σ. 126.
- Gena, A. & Taylor, B. (1993). *Alpine Learning Group Staff Training Manual.* (Εγχειρίδιο για την εκπαίδευση προσωπικού του Εκπαιδευτικού Κέντρου του Alpine). New Jersey: Alpine Learning Group, Inc., σ. 69.
- Γενά, Α. (1996). Αξιολόγηση, θεραπεία και εκπαίδευση ατόμων με αυτισμό. Στο συλλογικό έργο *Θέματα γνωσιακής και συμπεριφοριστικής θεραπείας, Τόμος Γ*, επιμέλεια Γ. Μπουλουγούρη. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σελ. 69-93.
- Γενά, Α. (1997). Βασικές αρχές για το ξεκίνημα της συνεκπαίδευσης στην Ελλάδα. Στο συλλογικό έργο *Συνεκπαίδευση παιδιών με και χωρίς προβλήματα μάθησης και συμπεριφοράς*, επιμέλεια Ε. Τάφα. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σελ. 231-245.
- Γενά, Α. (2000). Μια ψυχοπαιδαγωγική προσέγγιση για την αξιολόγηση-διάγνωση και αντιμετώπιση του αυτισμού. Στο συλλογικό έργο *Θέματα επιμόρφωσης-ευαισθητοποίησης στελεχών ψυχικής υγείας παιδιών και εφήβων*, επιμέλεια Α. Καλαντζή-Αζίζι & Η. Γ. Μπεζεβέγκης. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σελ. 181-199.
- Γενά, Α. (2000). Σύγχρονες τάσεις στην αξιολόγηση και θεραπευτική αντιμετώπιση παιδιών με αυτισμό και νοητική καθυστέρηση. Στο συλλογικό έργο, *Η ανατομία των σχολικών αποτυχιών*, Αθήνα: Χριστιανική Ένωση Εκπαιδευτικών Λειτουργών. Σελ. 115-136.
- Γενά, Α. (2002). *Αυτισμός και Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές: Εφαρμογές ενός θεραπευτικού και παιδαγωγικού μοντέλου*. Αθήνα: Έκδοση της συγγραφέως.
- Γενά, Α. (2004). Παιδιά με ήπιες διαταραχές μάθησης και συμπεριφοράς: Προϋποθέσεις και διδακτική μεθοδολογία για την εκπαίδευσή τους στη γενική τάξη. Στο συλλογικό έργο *Προσαρμογή στο σχολείο*, επιμέλεια Α. Καλαντζή-Αζίζι & Μ. Ζαφειροπούλου (σελ. 194-221). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Γενά, Α. (2004). Συνεκπαίδευση παιδιών με και χωρίς ήπιες μαθησιακές και συναισθηματικές διαταραχές: Θεωρητικές και ιστορικές καταβολές, στάσεις και αξιολόγηση. Στο συλλογικό έργο «*Εφαρμοσμένη Κλινική Ψυχολογία του παιδιού*», επιμέλεια Μ. Ζαφειροπούλου & Γ. Κλεφτάρας (σελ. 107-146). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Χατζηγιάννογλου, Θ. & Γενά Α. (2005). Η αντίδραση του πατέρα στο παιδί με ιδιαίτερες ανάγκες. *Κοινωνική Εργασία, 20(77),* 54-62.
- Γενά Α. (2005). Ο εκπαιδευτικός ως σύμβουλος των γονέων. Στο Πρακτικά του Λ. Παιδαγωγικού Συνεδρίου, *Διαστάσεις της συμβουλευτικής παρέμβασης στο σχολείο* (σ. 55-74). Αθήνα: Χριστιανική Ένωση Εκπαιδευτικών Λειτουργών.
- Γενά, Α. (2006). Οικογένεια και παιδί με αυτισμό: Οι αντιδράσεις
- και η προσαρμογή των γονέων. Στο συλλογικό έργο «Το φάσμα του αυτισμού: Συνεργασία, σύγκλιση οικογένειας και επαγγελματιών», ΥΠΕΠΘ και Σύλλογος Γονέων, Κηδεμόνων και Φίλων Αυτιστικών Ατόμων Ν. Λάρισας (σελ. 45-88). Τρίκαλα: Έλλα
- Χατζηγιάννογλου, Θ. & Γενά Α. (2006, υπό δημοσίευση). Τεχνικές συνεκπαίδευσης παιδιών με και χωρίς ιδιαίτερες ανάγκες στο Δημοτικό Σχολείο. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση, 41* (20 σελίδες).
- Γενά, Α. (2007). *Θεωρία και Πράξη της Ανάλυσης της Συμπεριφοράς*. Αθήνα: Gutengerg (431 σελίδες).
- Γενά, Α. & Γαλάνης, Π. (2007). Εφαρμογές της ανάλυσης της συμπεριφοράς στην αξιολόγηση και αντιμετώπιση του αυτισμού. *Εγκέφαλος, 44*, 84-99.
- Γενά, Α. & Γαλάνης, Π. (2007). Προσέγγιση ΑΒΑ – Η συμπεριφοριοαναλυτική προσέγγιση στον αυτισμό. Στο Σ. Νόττα & Μ. Νικολαΐδου (Επιμ.), Πρακτικά της διημερίδας 13-14 Ιανουαρίου 2006, *Αυτισμός – Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές: Ολιστική διεπιστημονική προσέγγιση* (Α΄ Τόμος σελ. 38-61) Αθήνα: Βήτα.

- Γενά, Α. (2009). Σύγχρονες τάσεις στην ειδική αγωγή στο εκπαιδευτικό σύστημα των Η.Π.Α. Στο Πρακτικά ημερίδας, «*Πρόταση αναβάθμισης της Α΄βαθμιας εκπαίδευσης για μαθητές με ειδικές ανάγκες εκπαίδευσης*» (σελ. 28-43). Αθήνα: Εταιρεία Προστασίας Σπαστικών.
- Γενά, Α. (2011). Προβλήματα συμπεριφοράς και η διαχείρισή τους. Στο - *Εξειδικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες*, (σελ.171-188). Παραδοτέο στο πλαίσιο των πράξεων «Προγράμματα εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των Αξόνων Προτεραιότητας 1, 2 και 3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση».
- Γενά, Α. & Γαλάνης, Π. (2011). Η συμπεριφορική-αναλυτική προσέγγιση στην αντιμετώπιση του αυτισμού. Στο *Εξειδικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες*, (σελ.126-147). Παραδοτέο στο πλαίσιο των πράξεων «Προγράμματα εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των Αξόνων Προτεραιότητας 1, 2 και 3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση».
- Γενά Α. & Μπαλαμώτης Γ. (υπό δημοσίευση) *Η Οικογένεια του παιδιού με αυτισμό (τόμος Α΄ Γονείς)*. Αθήνα: Gutengerg.

Άρθρα και κεφάλαια με ερευνητικό περιεχόμενο

- Gena, A., Krantz, P. J., McClannahan, L. E., & Poulson, C. L. (1996). Training and generalization of affective behavior displayed by youth with autism. (Εκπαίδευση και γενίκευση των συναισθηματικών αντιδράσεων που εκδηλώνουν οι νέοι με αυτισμό). *Journal of Applied Behavior Analysis, 29*, 291-304.
- Γενά, Α. (2001). Πρόγραμμα ένταξης παιδιών με αυτισμό στο νηπιαγωγείο και στην πρώτη δημοτικού βάσει κανονιστικών δεδομένων. *Ψυχολογία, 8 (1)*, 221-248.
- Gena, A., & Kymissis, E. (2001). Assessing and setting goals for the attending and communicative behavior of three preschoolers with autism in inclusive kindergarten settings. (Αξιολόγηση και στοχοθέτηση για την παρακολούθηση και την επικοινωνιακή συμπεριφορά τριών παιδιών προσχολικής ηλικίας με αυτισμό κατά την ένταξή τους σε πλαίσια προσχολικής αγωγής). *Journal of Developmental and Physical Disabilities, 13,* 11-26 .
- Γενά, Α. (2002). Ενταξιακό πρόγραμμα φοίτησης ενός κοριτσιού με αυτισμό στο κοινό σχολείο: μεθοδολογία και θεραπευτικά αποτελέσματα. Στο Ευ. Κούρτη (Επιμ.), *Η έρευνα στην προσχολική εκπαίδευση (Τόμος Γ΄)*, επιμέλεια. Αθήνα: Τυπωθήτω, σελ. 313-322.
- Γενά, Α. (2004). Κοινωνική αλληλεπίδραση παιδιών με Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές στο πλαίσιο της συνεκπαίδευσης. Στο Μ. Ζαφειροπούλου & Γ. Κλεφτάρα (επιμ.) «*Εφαρμοσμένη Κλινική Ψυχολογία του παιδιού*», (σελ. 149-164). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Chadzigiannoglou, T. & Gena, A. (2004). Designing a bilingual glossary for applied behavior analysis terminology. (Διαμόρφωση ενός δίγλωσσου γλωσσαρίου ορολογίας που αφορά την εφαρμοσμένη ανάλυση της συμπεριφοράς). *Translatum Journal*, Available on line from: www.translatum.gr/journal/4/behavior.htm.
- Gena, A., Couloura S., Kymissis, E. (2005). Modifying the affective behavior of preschoolers with autism using in-vivo or video modeling and reinforcement contingencies (Τροποποιώντας τις συναισθηματικές αντιδράσεις παιδιών προσχολικής ηλικίας με αυτισμό με τη χρήση ζωντανών και μαγνητοσκοπημένων προτύπων και συναφούς ενίσχυσης). *Journal of Autism and Developmental Disorders, 35 (5),* 545-556.
- Gena, A. (2006). The effects of prompting and social reinforcement on establishing social interactions with peers during the inclusion of four children with autism in preschool (Τα αποτελέσματα της τμηματικής βοήθειας και της κοινωνικής

ενίσχυσης στη δημιουργία κοινωνικών συναλλαγών με συνομηλίκους κατά την ένταξη τεσσάρων παιδιών με αυτισμό στο νηπιαγωγείο). *International Journal of Psychology, 41 (6)*, 541-554.

- Gena, A., Papadopoulou, E., Loukrezi, S. & Galanis, P. (2007). The play of children with autism : Theory, assessment, and research on treatment (Το παιχνίδι των παιδιών με αυτισμό: Θεωρία, αξιολόγηση και έρευνα στη θεραπευτική πράξη). In Zhao, L. B. (Ed.), *Autism Research Advances*. (pp. 1-40). New York: Nova Science Publ.
- Μπαλαμώτης, Γ. & Γενά, Α. (2007). Οι ανάγκες των γονέων παιδιών με αυτισμό και το άγχος που βιώνουν: Στοιχεία από μια πανελλήνια έρευνα. Στο Πρακτικά 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ειδικής Αγωγής με διεθνή συμμετοχή, *Η ειδική αγωγή στην κοινωνία της γνώσης* (σελ. 416-428). Αθήνα: Εκδ. Γρηγόρη.
- Παπουτσάκη, Κ. & & Γενά, Α. (2007). Μοναξιά και φιλικές σχέσεις παιδιών με ε.ν.υ. στο σχολικό περιβάλλον. Στο Πρακτικά 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ειδικής Αγωγής με διεθνή συμμετοχή, *Η ειδική αγωγή στην κοινωνία της γνώσης* (σελ. 429-439). Αθήνα: Εκδ. Γρηγόρη.
- Σταματάκης, Θ. & & Γενά, Α. (2007). Διδασκαλία εκτέλεσης της πράξης της διαίρεσης σε παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες στα μαθηματικά. Στο Πρακτικά 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ειδικής Αγωγής με διεθνή συμμετοχή, *Η ειδική αγωγή στην κοινωνία της γνώσης* (σελ. 439-448). Αθήνα: Εκδ. Γρηγόρη.
- Λουκρέζη, Σ., Γενά, Α. & Μπεζεβέγκης, Η. (2010). Ανάπτυξη δεξιοτήτων συμβολικού παιχνιδιού: Μελέτη περίπτωσης παιδιού με διαταραχή στο φάσμα του αυτισμού. *Ψυχολογία, 17 (4),* 367-381.
- Makriyanni, M. Gena, A., & Reed, P. (2011). The effectiveness of behavioral and eclectic intervention programs for 6.5-14 years old children with Autistic Spectrum Disorders: A cross-cultural study. In R. V. Nata (ed.). *Progress in Education. Volume 26* (pp.53-74). New York: Nova Science Publishers.
- Γενά, Α., Τσόλη, Χ., & Χατζηγιάννογλου, Θ. (2011). Διερεύνηση των επιμορφωτικών αναγκών ομάδας επαγγελματικών που εργάζονται με παιδιά με αυτισμό και αξιολόγηση διετούς επιμόρφωσής τους. *Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός, 94-95,* 157-172.
- Makrygianni, M.K., Gena, A., & Reed, P. (in press). The effectiveness of different intervention programmes for 6.5-14 years old children with Autistic Spectrum Disorders in Greece. In A. M. Columbus (ed). *Advances in Psychology Research . Volume 91*. New York: Nova Science Publishers.
- Γενά, Α., Τσιρέμπολου Ε. & Τσεπελίδου, Φ. (υπό έκδοση). Στο Μ. Ζαφειροπούλου (Επίμ.) Δυνατότητες και Δυσκολίες του Παιδιού και του Εφήβου: Γνωσιακές-Συμπεριφοριστικές Προσεγγίσεις. Αθήνα: Πεδίο.

γ. Μεταφραστική εργασία

- Μετάφραση, από τα αγγλικά στα ελληνικά, των εισηγήσεων του Δευτέρου Πανελλήνιου Συνεδρίου Ειδικής Αγωγής, Φεβρουάριος, 1996, (247 σελίδες).

Μαρία-Ζωή Φουντοπούλου

Συγγραφικό έργο

- Μαρία - Ζωή Φουντοπούλου (2001), *Μάθηση και Διδασκαλία, Βασικές αρχές της μάθησης και η διδακτική αξιοποίηση τους στα γλωσσικά μαθήματα, τόμος Α΄, Συνειρμική Ψυχολογία*, Αθήνα: Καστανιώτης.
- Αντ. Δανασσής-Αφεντάκης, Αθ. Μιχάλης, Κων/νος Μυλωνάς, Γ. Ι. Σπανός, Μ. Φουντοπούλου, (2002). *Γλωσσική Επάρκεια. Θεωρία και Πράξη*. Αθήνα: Γρηγόρη.
- Μαρία-Ζωή Φουντοπούλου – Ηλίας Λούμος: *«Ομηρικά έπη», λογισμικό για την Α΄ και Β΄ Γυμνασίου*, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα 2008. Υπάρχει στην ιστοσελίδα http://pi-schools.sch.gr/logismika1/gymnasio/.
- Φουντοπούλου Μ. (2010). *Το προσδιοριστικό πλαίσιο της διδασκαλίας των αρχαίων ελληνικών από μετάφραση. Από τη θεωρία στη σχολική τάξη*. Αθήνα: Γρηγόρη.

Αρθρογραφία

- «Κυβερνητική θεωρία και μάθηση» (2002), περ. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση, 34/2002*, Αθήνα: Ατραπός, σελ. 65-83.
- «Η γλωσσική εμπειρία του μαθητή: μάθηση και διδασκαλία» (2003), στο περ. *ΓΛΩΣΣΑ,* τεύχος 56, σελ. 12-28.
- «Μαθαίνοντας το παιδί να διαβάζει το κείμενο. Προβληματισμοί και τεχνικές», στο Γνώσεις, Αξίες και Δεξιότητες στη σύγχρονη εκπαίδευση, Πρακτικά 2ου Πανελλήνιου Συνεδρίου με διεθνή συμμετοχή, 28-29-30 Μαρτίου 2003, ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.Ε.Κ., Αθήνα 2003, σελ. 560-567.
- «Αρχές μάθησης και καλλιέργεια της κριτικής σκέψης: Εφαρμογή στο μάθημα των αρχαίων ελληνικών», στο Κριτική, δημιουργική, διαλεκτική σκέψη στην εκπαίδευση, Πρακτικά 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου του ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.Ε.Κ., ISSN: 1790-8574, σελ. 58-74.
- «Το διαδίκτυο στη διαθεματική προσέγγιση των ομηρικών επών. Διδακτική εφαρμογή στην ενότητα π 1-260», στο Το σχολείο στην κοινωνία της πληροφορίας και της πολυπολιτισμικότητας, Πρακτικά ΙΑ΄ Διεθνούς Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος, Αφοι Κυριακίδη, 2006, σελ. 237-245.
- «Διαθεματικό ενιαίο πλαίσιο σποδών (ΔΕΠΠΣ): Ψυχολογική θεμελίωση και μαθησιακή τεκμηρίωση», Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική, τ. 2ο, εκδ. Ατραπός, σελ. 56-

62.

- «Le manuel scolaire grec: nouveau caractere, nouvelle fonctionnalite», στο Monique Lebrun , Paul Aubin , Michel Allard , Anik Landry, Le manuel scolaire - D'ici et d'ailleurs, d'hier à demain, 2007, PU Québec, Canada.
- «Δια-χρονική μετά-εξέλιξη της ελληνικής γλώσσας: ένα λογισμικό για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας», στο «Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Διδακτική Πράξη», Πρακτικά του 4ου Πανελλήνιου Συνεδρίου των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ, Σύρος 4,5,6, Μαίου 2007, υπό την αιγίδα του ΥΠΕΠΘ, τόμος Β΄, σελ. 399-406.
- Fountopoulou M. (2008). «La presse et le cours de langue», στο *Cahiers Pédagogiques, Collection des hors-série numériques, Travailler sur la presse écrite à l' École*, σ.σ. 118-120, http://www.cahiers-pedagogiques.com/boutique/achat_produit.php
- «Το λογισμικό των Ομηρικών επών της Α΄ και Β΄ Γυμνασίου στην Ελλάδα: Χαρακτηριστικά και λειτουργικότητα», στο: Χ. Αγγέλη και Ν. Βαλανίδης (επιμ.), Πρακτικά του 6ου Πανελλήνιου Συνεδρίου με θέμα «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση», Λεμεσός 25-28 Σεπτεμβρίου 2008, σελ. 209-216. Πανεπιστήμιο Κύπρου, Κύπρος.
- «Η γλωσσική επάρκεια των μαθητών του Λυκείου: ερευνητική εργασία στην Κύπρο με αναγωγή σε αντίστοιχη έρευνα στην Ελλάδα», στα *Πρακτικά του 6ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος*, Αθήνα 2009, Ατραπός, σ.σ. 152-180.
- Fountopoulou M. (2009). «Ulysses: a modern cosmopolitan. How teaching ancient Greek contributes to the formation of the European citizen», στο Pia-Maria Rabensteiner (επιμ.) *Towards European Idea in Education, European Dimension in Education and Teaching*, vol. 1. Germany: Schneider Verlag Hohengehren, σ.σ. 74-83.
- Fountopoulou M., Naki St., Trifiatis Io., loumou M. (2009). «Innovatine Teaching Strategies on the Diacronic View of Greek as Mother Tongue: from Ancient to Modern Greek Language», στο *Problems of Education in the 21th Century*, vol. 18, ISSN: 1822-7864, σ.σ. 51-59.
- «Το σχολικό εγχειρίδιο ως παράγοντας «σχολειοποίησης» του εξωσχολικού χρόνου. Το παράδειγμα των Αρχαίων Ελληνικών» στο Λ. Μπόμπα (επιμ.) *Οι κατ' οίκον εργασίες στο ελληνικό σχολείο σήμερα*, Παιδαγωγικό Συνέδριο 8-9 Μαίου 2009, Αθήνα 2010, Γρηγόρη, σ.σ. 78-89.
- «Εναλλακτικές τάσεις στη διδασκαλία του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών, όπως προκύπτουν από το ΑΠΣ και το ΔΕΠΠΣ του μαθήματος». *Τιμητικός Τόμος για τον Ομότιμο Καθηγητή Αντ. Δανασσή-Αφεντάκη*. Συλλογικός Τόμος (υπό δημοσίευση).

Ευαγγελία Φρυδάκη

- Σακελλάρη, Μ., Τζουμάκα, Τ. & Φρυδάκη, Ε. (2003), « Καινοτομίες στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας Περιστερίου και στάσεις των εκπαιδευομένων απέναντι σ' αυτές», *Πρακτικά 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας* (Πάντειο Πανεπιστήμιο 28, 29 Ιουνίου 2003), Αθήνα, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων- Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων, σελ. 407-418.
- Φρυδάκη, Ε. (2003), *Η Θεωρία της Λογοτεχνίας στην Πράξη της Διδασκαλίας*, Αθήνα, Εκδόσεις Κριτική, σελ. 318.
- Φρυδάκη, Ε. (2004), «Το ιστορικό και πολιτισμικό συγκείμενο στη διδασκαλία της λογοτεχνίας», στο *Πρακτικά 1ης επιστημονικής διημερίδας «Η διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση»*. Νέα Σμύρνη, Ευαγγελική Σχολή Σμύρνης, σελ. 93-97.
- Φρυδάκη, Ε. (2004), «Το αναμορφωμένο διδακτικό τοπίο του μαθήματος της λογοτεχνίας και ο ρόλος του διδάσκοντα», στο Θ. Παπακωνσταντίνου & Α. Λαμπράκη-Παγανού (Επιμ.), *Πρόγραμμα Σπουδών και Εκπαιδευτικό Έργο στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*. Πανεπιστήμιο Αθηνών, σελ. 229-237.
- Φρυδάκη, Ε. (2004), «Όψεις μαθησιακής υποστήριξης στη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων», *Πρακτικά 4ου Πανελληνίου Συνεδρίου Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος* (Αλεξανδρούπολη 28–30/5/2004), Εκδ. Αδελφών Κυριακίδη, σελ. 353- 360.
- Φρυδάκη, Ε. (2005), «Στρατηγικές υποστήριξης της ανάγνωσης», Διημερίδα *Λογοτεχνία: Θεωρία και Διδακτική Πράξη*, Πειραιάς, Ιωνίδειος Σχολή, σελ. 98- 111.
- Φρυδάκη, Ε. & Μαμούρα, Μ. (2005), «Η διδασκαλία της Λογοτεχνίας και της Ιστορίας στο Λύκειο: Από το επίσημο στο προσφερόμενο Αναλυτικό Πρόγραμμα», *Πρακτικά του ΙΑ΄ Διεθνούς Συνεδρίου Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος* (Ρόδος 21 –23/10/2005), Εκδ. Αδελφών Κυριακίδη, 509-517.
- Φρυδάκη, Ε. (2006), «Σύγχρονοι Προσανατολισμοί της Διδακτικής και Νέοι Διδακτικοί Δρόμοι για το Μάθημα της Λογοτεχνίας», *Νέα Παιδεία*, τχ. 117, 43-57.
- Frydaki, E. & Mamoura, M. (2007), « Values in the planned and delivered Curriculum. The case of Literature and History», in N. P. Terzis (ed.), *Education and Values in the Balkan Countries*, Publishing House Kyriakidis Brothers s.a., 397- 402.
- Φρυδάκη, Ε. (2007), «Από τη διδασκαλία στη μάθηση. Αναζητώντας τις χαμένες γέφυρες», *Νέα Παιδεία*, τχ. 123, 53-70.
- Frydaki, E. & Mamoura, M. (2008). Exploring teachers' value orientations in literature and history secondary classrooms. *Teaching and Teacher Education,* Vol. 24 (6), 1487-1501. Elsevier, Ltd.
- Φρυδάκη, Ε. (2008), «Οι αξίες στη διδασκαλία και η διδασκαλία των αξιών. Μια ιστορική, θεωρητική και ερευνητική ανασκόπηση», *Παιδαγωγικός Λόγος*, Τετράμηνη έκδοση παιδαγωγικού προβληματισμού, τομ. ΙΔ΄, τχ. 1, 11-27.
- Frydaki, E. (2008). Towards defining student teachers' thought processes after their first classroom experience. Paper delivered at the annual conference of the comparative and international education society, September 10-12, in Gothenburg, Sweden. NW 10SES02B.
- Frydaki, E. (2009), "Values in teaching and teaching values: A review of theory and research, including the case of Greece", *Mediterranean Journal of Educational Studies,* Vol. 14(1), pp. 109-128.
- Φρυδάκη, Ε. (2009), *Η Διδασκαλία στην τομή της νεωτερικής και της μετανεωτερικής σκέψης*, Αθήνα, Εκδόσεις Κριτική, σελίδες 492.
- 16. Frydaki, E. (2009), "Student teachers' thinking towards conceptual alternatives of teaching and curriculum", *Παιδαγωγικός Λόγος*, Τετράμηνη έκδοση παιδαγωγικού προβληματισμού, 2009/τ.1, 33-58.
- Φρυδάκη, Ε. (2010), «Η ανάπτυξη του αναλυτικού προγράμματος μέσα από τις

κοινότητες ερμηνευτών – εκπαιδευτικών: μια μετανεωτερική εκπαιδευτική πρόκληση», στα *Πρακτικά ΙΓ΄ Διεθνούς Συνεδρίου Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος: Αναλυτικά Προγράμματα και Σχολικά Εγχειρίδια: Ελληνική πραγματικότητα και διεθνής εμπειρία*. Ιωάννινα 20, 21 και 22 Νοεμβρίου 2009, εκδ. Διάδραση, τ.1, 467-474.

- Φρυδάκη, Ε. (2010), «Το σχολείο στην τομή της νεωτερικής και της μετανεωτερικής σκέψης» *Πρακτικά του 1ου Τριήμερου Συμποσίου «Το δευτεροβάθμιο σχολείο ως ζωντανός οργανισμός»* (Ίδρυμα Ευγενίδου, 16 –18/4/2010), σελ. 11-17.
- Frydaki, E. (2011), "Fostering humanity through interpretive dialogue in teacher communities". In Wiel Veugelers, *Education and Humanism. Linking Autonomy and Humanity*, SensePublishers, pp. 163-179.
- Frydaki, E. & Mamoura, M. (2011), «How can practicum experiences transform pre-service teachers' knowledge about teaching and learning?», *International Journal of Humanities*, 9 (1), pp. 225-236.
- Φρυδάκη, Ε. (2011), «Θεωρία και πράξη της διδασκαλίας. Οι αντιστάσεις του σχολείου στη σύζευξή τους». *Η Χάρη θέλει Αντίχαρη*. Αφιέρωμα στον καθηγητή Αντώνιο Δανασσή – Αφεντάκη, Αθήνα, Πανεπιστήμιο Αθηνών, σελ. 535- 548.

Βαθμίδα: Επίκουροι Καθηγητές

Θ. Κάββουρα – Σισσούρα

Επιστημονικές δημοσιεύσεις

- Κάββουρα, Θ. (2011). *Διδακτική της ιστορίας: Επιστήμη, διδασκαλία, μάθηση,* Αθήνα, Εκδόσεις Μεταίχμιο
- Κάββουρα Θ. (2007), (Επιμέλεια και πρόλογος). *Εκπαιδεύοντας αναγνώστες Ιστορίας*. Ivo Mattozzi, Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Ελένη Σταυρίδου, Βασιλική Βέμη & Θεοδώρα Κάββουρα (Επιμ.), (2005). *Βιβλία, υλικά, λογισμικά για την εκπαίδευση: από τη σχεδίαση στη διδακτική πράξη*. Πρακτικά επιστημονικής διημερίδας, Βόλος, εκδ. Πανεπιστημίου Θεσσαλίας (επιμέλεια, εισαγωγή).
- Κάββουρα Θ. (2010). «Η διδακτική της ιστορίας: το γαλλικό παράδειγμα». Στο Σ. Μπουζάκης, (Επιμ.) *Πανόραμα Ιστορίας της Εκπαίδευσης: Οψεις και απόψεις*. Αθήνα, Gutenberg, 525-540.
- Κάββουρα Θ. (2010). «Πολυτροπικότητα και ιστορική σκέψη». Στο Μ. Πουρκός, Ε. Κατσαρού, (Επιμ.). *Βίωμα, Μεταφορά και Πολυτροπικότητα: Εφαρμογές στην Επικοινωνία, την Εκπαίδευση, τη Μάθηση και τη Γνώση*. Αθήνα, Νησίδες, σελ.626-635.
- Κάββουρα, Θ. (2010). «Η ιστορία σε διαπολιτισμικές τάξεις : επαγγελματικές ταυτότητες εκπαιδευτικών και η σημασία της κοινωνικής εμπειρίας». Στο Γ. Μάρκου κ.α.(Επιμ.). *Πολιτισμική ετερότητα, ιδιότητα του πολίτη και δημοκρατία: εμπειρίες, πρακτικές και προοπτικές*, Πρακτικά Συνεδρίου, ΚΕΔΑ, ΦΠΨ, ΕΚΠΑ, (υπό έκδοση).
- Cavoura, Th. (2009). «Teaching History in Multicultural Environment and Professional Identity: The Case of Greece». *The International Journal of Learning*. Vol. 16, (11), 179-187.
- Cavoura, Th. (2008). L'histoire scolaire face à une mémoire douloureuse et polémique. *Le Cartable de Clio*. No 8 pp.114-128
- Kariotou E., Cavoura Th. & Solomonidou C. (2008). Teaching prehistory through constructive software - An evaluation of learning. In J. Luca & E. R. Weippl (Eds.) Proceedings of ED-MEDIA 2008, AACE, Vienna, Austria, pp. 5650-5655
- Καρυώτου Ε., Κάββουρα Θ. (2008). Μαθησιακά αποτελέσματα από τη χρήση ενός εκπαιδευτικού λογισμικού εποικοδομητιού τύπου για τη διδασκαλία της προιστορίας. Στο Ε. Σταυρίδου, Χ. Σολομωνίδου, & Μ. Παπαρούση (επιμ.). Προωθώντας τη μάθηση: έρευνα σε σύγχρονα περιβάλλοντα μάθησης και παραγωγή διδακτικού υλικού. Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών, Αθήνα , 350-366.
- Παπαιωάνου Θ., Κάββουρα Θ. (2008).Παραγωγή έντυπου και ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού για την κατανόηση ιστορικών γεγονότων της Ελληνικής επανάστασης και αξιολόγησή του στην Στ' Τάξη. Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών, Αθήνα , 367-386.
- Φακίδου Α. Κάββουρα Θ. (2008). Εικαστικές πηγές σε σχολικό εγχειρίδιο ιστορίας. Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών, Αθήνα ,408-419.
- Κάββουρα, Θ. (2007). «Προσδιορισμοί της σύνδεσης της διδασκαλίας με τη μάθηση στο πλαίσιο της ιστορικής εκπαίδευσης». Γ. Λεοντσίνης, Χ. Μπαμπούνης (Επιμ). *Η διδασκαλία της ιστορίας στα Παιδαγωγικά Τμήματα των Πανεπιστημίων της Ελλάδας. Προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές*. Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο. Αθήνα (υπό έκδοση).
- Cavoura Th. (2007) Enseigner l'histoire dans une école multiculturelle en Grèce : représentations d'un métier in: http://ecehg.inrp.fr/ECEHG/formations/journees-d-etude-didactique 2007
- Κάββουρα Θ.(2005). Αναπαραστάσεις μαθητών/τριών Γυμνασίου και Λυκείου για

τους δημοκρατικούς θεσμούς-Πρόταση για ένα διδακτικό μοντέλο «εννοιολογικού πεδίου», *Επιστημονική Επετηρίδα της Ψυχολογικής Εταιρείας Βορείου Ελλάδας*.Τ.3.

- Κάββουρα Θ. (2005). Οι γυναικείες φωνές στα προγραμματικά κείμενα για την ιστορική, κοινωνική και πολιτική εκπαίδευση. Προτάσεις για ισότητα στην εκπαίδευση. Στο Γ. Κόκκινος & Ε. Νάκου (επιμ.) *Προσεγγίζοντας την ιστορική εκπαίδευση στις αρχές του 21ου αιώνα*. Αθήνα: Μεταίχμιο
- Κάββουρα Θ. (2005). Σχεδιάζοντας ένα εκπαιδευτικό λογισμικό ιστορίας. Στο Ε. Σταυρίδου, Β.Βέμη & Θ. Κάββουρα (επιμ.). *Βιβλία, υλικά λογισμικά για την Εκπαίδευση: από τη σχεδίαση στη διδακτική πράξη*, Βόλος, 83-95
- Grigoriadou M., Tsaganou G., Cavoura Th. (2005). Historical Text Comprehension Reflective Tutorial Dialogue System. *Educational Technology & Society Journal*, Special issue, 8(4).
- Cavoura Th., Tsaganou G., Grigoriadou M., Koutra D. & Samarakou M. (2005). Learning History in the Constructive Hypermedia Environment of KASTALIA. In P. Kommers & G. Richards (Eds.). *Proceedings of the World Conference on Educational Multimedia, Hypermedia & Telecommunications (ED-MEDIA 2005)*, Canada, June 27-July 2, 2398-2403.
- Cavoura Th., Tsaganou G. & Koutra D. (2004). Young Pupils' Representations of the Time. In F. Malpica, F. Welsch, A. Tremante, M. Chang & Yen-The Hsia (Eds.). *Proceedings of the International Conference on Education and Information Systems: Technologies and Applications (EISTA 2004),* Orlando, Florida, U.S.A, 319-322.
- Κάββουρα Θ. (2004). Ιστορικές πηγές και περιβάλλοντα μάθησης Ιστορίας με τη χρήση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας. Στο Κ. Αγγελάκος & Γ. Κόκκινος (επιμ.) *Η διαθεματικότητα στο σύγχρονο σχολείο. Η διδασκαλία της ιστορίας με τη χρήση πηγών*. Αθήνα: Μεταίχμιο, σελ.193-211.
- Κάββουρα Θ., Κούτρα Δ., Τσαγκάνου Γρ., Γρηγοριάδου Μ.(2004). Η Σημασία της Οργάνωσης της Ιστορικής Πληροφορίας στο Περιβάλλον της ΚΑΣΤΑΛΙΑΣ για τη Συγκρότηση της Ιστορικής Γνώσης (The Importance of Organizing Historical Information in KASTALIA Environment for the Construction of the Historical Knowledge). Στο Μ. Γρηγοριάδου, Α. Ράπτης, Σ. Βοσνιάδου & Χ. Κυνηγός (επιμ.). *Πρακτικά 4ου Πανελλήνιου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή: Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση (ΕΤΡΕ2004)*, Αθήνα, 607-616.
- Grigoriadou M., Tsaganou G., Cavoura Th. (2004). Representing Knowledge in a Reflective Tutorial Dialogue System for Historical Text Comprehension. *Proceedings of the 3rd Panhellenic Conference on Artificial Intelligence (SETN2004)*, Samos, Greece.
- Tsaganou G., Grigoriadou M., Cavoura Th. (2004). W-ReTuDiS: a Reflective Tutorial Dialogue System. In M. Grigoriadou, A. Raptis, S. Vosniadou & X. Kynigos (Eds.). *Proceedings of 4rd Panellenic Conference with International Participation: Information and Communication Technologies in Education (ETPE2004)*, Athens, pp. 738-746.
- Grigoriadou M., Tsaganou G., & Cavoura Th. (2004). Dialogue-Based Personalised Reflective Learning. In Kinshuk, Ch.K. Looi, E. Sutinen, D. Sampson, I. Aedo, L. Uden & E. Kahkonen (Eds.). *The 4rd IEEE International Conference on Advanced Learning Technologies (ICALT2004*), Joensuu, Finland, 266-270.
- Κάββουρα Θ., Κούτρα Δ., Τσαγκάνου Γρ., Γρηγοριάδου Μ.(2004). Η Σημασία της Οργάνωσης της Ιστορικής Πληροφορίας στο Περιβάλλον της ΚΑΣΤΑΛΙΑΣ για τη Συγκρότηση της Ιστορικής Γνώσης (The Importance of Organizing Historical Information in KASTALIA Environment for the Construction of the Historical

Knowledge). Στο Μ. Γρηγοριάδου, Α. Ράπτης, Σ. Βοσνιάδου & Χ. Κυνηγός (επιμ.). *ου Πρακτικά 4 Πανελλήνιου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή: Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση (ΕΤΡΕ2004)*, Αθήνα, 607-616.

- Tsaganou G., Grigoriadou M., Cavoura Th. (2003). Experimental Model for Learners' Cognitive Profiles of Historical Text Comprehension. *International Journal of Computational Cognition*, 1(4), 31-51.
- Tsaganou G., Grigoriadou M., Cavoura Th., Koutra D. (2003). Evaluating an Intelligent Diagnosis System of Historical Text Comprehension. *Expert Systems with Applications*. 25(4), 493-502
- Grigoriadou M., Tsaganou G., Cavoura Th., (2003). Dialogue-Based Reflective System for Historical Text Comprehension. In V. Aleven, U. Hope, J. Kay, R. Mizoguchi, H. Pain, F. Verdejo & K. Yacef (Eds.). *Supplementary Proceedings of the th 11 International Conference on Artificial Intelligence in Education Workshop: Learner Modelling for Reflection (AIED 2003)*, Sydney, Australia, 238-247.
- Tsaganou G., Grigoriadou M., Cavoura Th.,(2003), Dialogue-Based Historical Text Comprehension. In V. Devedzic, J.M. Spector, D. Samson & Kinshuk (Eds.). *Proceedings of the 3rd IEEE International Conference on Advanced Learning Technologies (ICALT2003),* Athens, Greece, 406-407.
- Tsaganou G., Grigoriadou M., Cavoura Th., (2003) Diagnostic and learning Interaction System for Historical Text Comprehension. *Proceedings of the IASTED International Conference Applied Informatics (AI 2003)*, Innsbruck, Austria, 297-302.

Παπακωνσταντίνου Γεώργιος

Α. 1 Επιστημονικές δημοσιεύσεις σε διεθνή και ελληνικά περιοδικά με κριτές

- 2004 “The real university cost in a “free” higher education country”, Economics of Education Review, 2004. (σε συνεργασία με G.Psacharopoulos), p. 102-108.
- 2008 “The impact of tertiary education in Greece”, 2nd International Conference on Educational Economics, Athens, Greece – 28 August 2008 (σε συνεργασία με τη N. Arvanitie)
- 2009 «Αξιοπιστία, εγκυρότητα και αξιοκρατία των παραδοσιακών και σύγχρονων μεθόδων επιλογής ανθρώπινου δυναμικού» περιοδικό Επιθεώρηση Διοικητικής Επιστήμης, Διοικητική ενημέρωση, Τεύχος 49, Απρίλιος-Μάιος-Ιούνιος 2009, σελ.15-28 (σε συνεργασία με την Σ. Αναστασίου)

Α. 2 Βιβλία (περιοδικές εκδόσεις, συλλογικοί τόμοι κλπ) με επιμέλεια ή κρίση ή πρόσκληση

- 1978. "Les critères d’évaluation des investissements publics aux pays en voie de développement". Μονογραφία που υποστηρίχθηκε για την απόκτηση του DEA στο Πανεπιστήμιο Sorbonne-PARIS II ση Γαλλία.
- 1982. "Investissements publics et équilibres globaux: Le cas de la Grèce depuis 1962", Thèse de doctorat d’Etat. Υποστηρίχθηκε στο Πανεπιστήμιο της Σορβόννης -PARIS II στη Γαλλία, στις 30 Ιουνίου 1982.
- 1985. "Τεχνοκρατία και Οικονομική Επιστήμη", περιοδικό Σύγχρονη Εκπαίδευση, τεύχ. 21.
- 1987. "Οικονομική ανάπτυξη και επενδυτικές δαπάνες στην εκπαίδευση", περιοδικό Σύγχρονη Εκπαίδευση, τεύχ. 32 Ιαν.-Φεβρ. 1987, σελ. 60-65.
- 1987. "Δημόσιες επενδύσεις και πληθωρισμός", περιοδικό Σύγχρονα Θέματα, τεύχ. 30.
- 1991 "Ίδια τροχιά στον προϋπολογισμό για την Εκπαίδευση", εφημ. Ελευθεροτυπία, 22 Δεκεμβρίου 1991.
- 1992 "Οικονομία και Εκπαίδευση: Επένδυση σε ανθρώπινο κεφάλαιο ή απλή εκπαιδευτική διαδικασία;", περιοδικό Σύγχρονη Εκπαίδευση, τευχ. 62, Ιαν.-Φεβρ. 1992, σελ. 33-45.
- 1993 "Το μετέωρο βήμα της επαγγελματικής εκπαίδευσης: πρώτες σκέψεις για το ΕΣΕΕΚ", εφημ. Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία, 20 Δεκεμβρίου 1993.
- 1993 Μελέτη των περιορισμών κατά την εκτέλεση εκπαιδευτικών προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ και τις τοπικές αρχές στην Ελλάδα. Δήμος Κερκυραίων, Κέρκυρα, Ιούνιος 1993.
- 1994 "Μετανάστες από την Αλβανία - Παλιννόστηση Αλβανών μεταναστών", Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων Τομέας Παιδαγωγικής, Ιωάννινα 1994. (σε συνεργασία με Α. Γκότοβο, Γ. Μαυρογιώργο, Χ. Νούτσο).
- 1995 Σύνθεση-Αξιολόγηση Μελετών Εργασίας και Προδιαγραφές Περιφερειακών Παρατηρητηρίων Αγοράς Εργασίας, Υπουργείο Εργασίας, Αθήνα, 1995.
- 1996 "ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ: Από την αδιαφορία του δημόσιου τομέα στην αυθαιρεσία - επίθεση του ιδιωτικού." Περιοδικό Αντιτετράδια της Εκπαίδευσης, τεύχος 41, Φθινόπωρο 1996, σελ. 72-74.
- 1998 "Η επίσημη εκπαίδευση και η ιδιωτική: Αδυνατεί η δημόσια εκπαίδευση να ανταποκριθεί έγκαιρα στις σημερινές ανάγκες της αγοράς εργασίας". Περιοδικό Οικονομικός Ταχυδρόμος , Φ22 , 28 Μαϊου 1998, σελ. 48-49.
- 1999 Μελέτη αξιολόγησης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στη «Διδακτική Φυσικών Επιστημών και Νέες Τεχνολογίες» του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

- 2000 Οικονομική-Κοινωνική-Πολιτισμική Κατάσταση των Τσιγγάνων στην Ελλάδα, Τομέας Παιδαγωγικής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, ΥΠΕΠΘ, Ιωάννινα, 2000, Β' Μέρος. (Σε συνεργασία με Μ. Παυλή-Κορρέ και Μ. Βασιλειάδου)
- 2000 Αξιολόγηση του Προγράμματος «Εκπαίδευση Τσιγγανοπαίδων». Τομέας Παιδαγωγικής του Τμήματος Φ.Π.Ψ. του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, στο δικτυακό τόπο www.uoi.gr/roma
- 2003 «Το δημόσιο αγαθό της εκπαίδευσης ακριβαίνει», περιοδικό Οικονομικός Ταχυδρόμος, Φ.20(2558), 15-5-03 σελ. 45-48
- 2003 «Αναποτελεσματική η επιδότηση του ενοικίου των φοιτητών», περιοδικό Οικονομικός Ταχυδρόμος, Φ.41, 9-10-2003. σελ. 60-62 (σε συνεργασία με Γ. Ψαχαρόπουλο).
- 2006 «Ζήτηση τριτοβάθμιας εκπαίδευσης: Ο ρόλος του ιδιωτικού κόστους εκπαίδευσης» περιοδικό Επιστήμες Αγωγής, Τεύχος 1/2006, σελ. 47-64.
- 2006 «Τριτοβάθμια Εκπαίδευση: Ένα δημόσιο αγαθό που αμφισβητείται, ακριβαίνει και διευρύνει την κοινωνική ανισότητα», Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο www.Alfavita.gr/artra/ (6-12-2006)
- 2007 «Διοίκηση της Εκπαίδευσης: Τάσεις νέο-τεϋλορισμού στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα»: Ένα δημόσιο αγαθό που αμφισβητείται, ακριβαίνει και διευρύνει την κοινωνική ανισότητα, περιοδικό Επιθεώρηση Διοικητικής Επιστήμης, Διοικητική ενημέρωση, Τεύχος 41, Απρίλιος-Ιούνιος 2007, σελ. 62-73
- 2008 «Απόψεις καθηγητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για τις αλλαγές στον τρόπο επιλογής μόνιμου διδακτικού προσωπικού στην Ελλάδα». 1ο Διεθνές Συνέδριο "Τυπική, μη τυπική και άτυπη εκπαίδευση στην Ελλάδα – Βηματισμοί αλλαγής της εκπαίδευσης και του περιεχομένου της". Πανεπιστήμιο Πατρών & ΚΕΔΕΚ, Αθήνα 28-30 Νοεμβρίου . Τόμος ΙΙ, σελ. 19-26. (σε συνεργασία με την Σ. Αναστασίου)
- 2008 «Επιλογή στελεχών διοίκησης: Η περίπτωση των Σχολικών Συμβούλων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης». Διεθνές Συνέδριο Νέο Εκπαιδευτικό υλικό – Αξιολόγηση και Διοίκηση της Α΄/Βαθμιας και Β/Βάθμιας Εκπαίδευσης. Τόμος Ι. Σελ. 223-232. Πανεπιστήμιο Πατρών & ΚΕΔΕΚ, Άρτα 14-16 Μαρτίου. (σε συνεργασία με την Σ. Αναστασίου)
- 2009 «Η συγκρότηση και η λειτουργία των διοικητικών μηχανισμών της εκπαίδευσης ως παράγοντας διασφάλισης της υλοποίησης της εκπαιδευτικής πολιτικής» Πρακτικά συνεδρίου της ΠΟΣΔΕΠ με θέμα: "Η Αναβάθμιση του Λυκείου και τα συστήματα πρόσβασης στην ανώτατη εκπαίδευση. Οι αναγκαίες αλλαγές", Αθήνα, 15-16 Οκτωβρίου 2009, εκδόσεις ΠΛΕΘΡΟΝ.
- 2009 «Αξιοπιστία, εγκυρότητα και αξιοκρατία των παραδοσιακών και σύγχρονων μεθόδων επιλογής ανθρώπινου δυναμικού» περιοδικό Επιθεώρηση Διοικητικής Επιστήμης, Διοικητική ενημέρωση, Τεύχος 49, Απρίλιος-Μάιος-Ιούνιος 2009, σελ.15-28 (σε συνεργασία με την Σ. Αναστασίου)
- 2010 «Παιδεία και Οικονομία: Σχέσεις και Αλληλεπιδράσεις», Επιστημονική Διημερίδα της ΙΟΝΙΟΥ ΣΧΟΛΗΣ, με θέμα: «ΠΑΙΔΕΙΑ, Προκλήσεις της εποχής μας και μελλοντικές εξελίξεις», Αθήνα, εκδόσεις ΓΡΗΓΟΡΗ.
- 2010 «Η συγκρότηση και η λειτουργία των διοικητικών μηχανισμών της εκπαίδευσης ως παράγοντας διασφάλισης της υλοποίησης της εκπαιδευτικής πολιτικής» Πρακτικά συνεδρίου της ΠΟΣΔΕΠ με θέμα: "Η Αναβάθμιση του Λυκείου και τα συστήματα πρόσβασης στην ανώτατη εκπαίδευση. Οι αναγκαίες αλλαγές"., Αθήνα, 15-16 Οκτωβρίου 2009, εκδόσεις ΠΛΕΘΡΟΝ
- 2010 «Πολιτικές ρύθμισης του εκπαιδευτικού συστήματος: Παρόν και Μέλλον», Πρακτικά 2ου Πανελλήνιου Συνεδρίου Επιστημών της Εκπαίδευσης, ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Αθηνών, Μάιος, 2010
- 2011 «Σύγχρονες τάσεις στη διαδικασία επιλογής ανθρώπινου δυναμικού», Περιοδικό Διοικητική Επιθεώρηση, Εθνικό Συνέδριο Διοίκησης & Οικονομίας - ΕΣΔΟ. ΤΕΙ Λάρισας & ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας 17-20 Σεπτεμβρίου, Φλώρινα.

(σε συνεργασία με την Σ. Αναστασίου)

- 2011 «Elements of gender variability in the selection of school advisors in Greece» Journal of Educational Administration Vol. 49, No.3, pp.313-334 (σε συνεργασία με την Σ. Αναστασίου)
- 2012 «Factors affecting job satisfaction, stress and work performance of secondary education teachers in Greece». International Journal of Management in Education. (σε συνεργασία με την Σ. Αναστασίου), 2012
- 2012 «Κοινωνική και οικονομική διάσταση των εισαγωγικών εξετάσεων» περιοδικό Συγκριτική και Διεθνής Εκπαιδευτική Επιθεώρηση, Ειδικό Θεματικό Τεύχος, τ.18-19, Ανοιξη-Φθινόπωρο 2012

Α. 3 Κεφάλαια σε άλλα επιστημονικά βιβλία ή μονογραφίες

- 1987. "Regional policy and european integration: the case of Greece". Δημοσίευση στα πρακτικά του 22ου παγκοσμίου συνεδρίου περιφερειολόγων στην Αθήνα, τον Αύγουστο του 1987, (σε συνεργασία με τον καθηγητή του ΕΚΠΑ Ναπ. Μαραβέγια).
- 1992 "Οικονομική ανάπτυξη και εκπαιδευτική στρατηγική: Προβλήματα και προϋποθέσεις επεξεργασίας της", Εισήγηση δημοσιευμένη στα πρακτικά του 2ου συνεδρίου ΠΑΝΟΡΑΜΑΤΟΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ με θέμα "Μεταλυκειακή Εκπαίδευση και Αγορά Εργασίας", Αθήνα 3-9-1992
- 1998 'ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ - ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ: ως τομείς επένδυσης σε ανθρώπινο κεφάλαιο"
- 1998 Εισήγηση στο Διεθνές Συνέδριο που οργάνωσε το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ), με θέμα «Ανεργία, Εργασία, Εκπαίδευση - Κατάρτιση στην Ελλάδα και στη Γαλλία», Αθήνα, 1998, σελ. 125-132
- 2005 «Περιοδική Αξιολόγηση των Προγραμμάτων Σπουδών», Πρακτικά από το Διεθνές Συνέδριο με θέμα «Η διδασκαλία των ξένων γλωσσών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση», Εκδόσεις ΔΙΟΝΙΚΟΣ, Ηγουμενίτσα, Ιούνιος 2005, σελ.52-64
- 2005 «Κράτος και αποκέντρωση του εκπαιδευτικού συστήματος», Πρακτικά 2ου Πανελλήνιου Συνεδρίου με θέμα «Διοίκηση Α'/θμιας και Β'/θμιας Εκπαίδευσης, Άρτα, 2-4/12/2005.
- 2006 «Διαδικασία αξιολόγησης Σχολικών Συμβούλων Β'/θμιας Εκπαίδευσης: Η παρουσία των δύο φύλων στη διοίκηση της εκπαίδευσης», 1ο Διεθνές Συνέδριο Διοίκηση της Εκπαίδευσης: Α΄/βάθμια, Β΄/ βάθμια & Γ΄/βάθμια, Πανεπιστήμιο Πατρών, Άρτα, 4-12-2006 (σε συνεργασία με την Σ. Αναστασίου)

Α. 4 Πλήρη πρακτικά σε διεθνή ή ελληνικά συνέδρια με κριτές (επιμέλεια ή συγγραφή)

- 1996 "Μελέτη Ανάλυσης της Μελλοντικής Προσφοράς και Ζήτησης Ναυτεργατικού Δυναμικού για τις ειδικότητες Αξιωματικών Εμπορικού Ναυτικού Καταστρώματος και Μηχανής". Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας, Αθήνα, Ιούνιος, 1996.
- 2000 «Διαδικασίες ενσωμάτωσης των Νέων στην Αγορά Εργασίας: Η Περίπτωση των Αποφοίτων Κοινωνικών Επιστημών της Ανώτατης Εκπαίδευσης», Ινστιτούτο Αστικής και Αγροτικής Κοινωνιολογίας του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών, Αθήνα, ΕΚΚΕ, 2000.
- 2008 «Η απόδοση των σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης», πρακτικά 2ου Παγκόσμιου Συνεδρίου Οικονομίας της Εκπαίδευσης, Αθήνα 28-30/8/2008.
- 2009 «Κοινωνική και οικονομική διάσταση των εισαγωγικών εξετάσεων», πρακτικά συνεδρίου με θέμα « Η αναμόρφωση του Λυκείου και η πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση» Πανεπιστήμιο Αθηνών, 6-7 Μαΐου 2009, Αθήνα.
- 2010 «Πολιτικές ρύθμισης του εκπαιδευτικού συστήματος: Παρόν και Μέλλον», Πρακτικά 2ου Πανελλήνιου Συνεδρίου Επιστημών της Εκπαίδευσης, ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Αθηνών, Μάιος, 2010

Β ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΟ

Β. 2 Ελληνικά Βιβλία

- 1990 "Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης", Αθήνα, εκδ. Εξάντας, 120 σελ., (σε συνεργασία με τον Απ. Ανδρέου).
- 1994. "Εξουσία και Οργάνωση - Διοίκηση του εκπαιδευτικού συστήματος", Αθήνα, εκδ. ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ-Α.Α. Λιβάνης, 495 σελ, (σε συνεργασία με τον Απ. Ανδρέου).
- 1994. "Η στρατηγική ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας. Ο ρόλος του κρατικού κεφαλαίου, (1941-1985)", Αθήνα, εκδ. ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ - Α.Α. Λιβάνης, 133 σελ.
- 1998 Οικονομική-Κοινωνική-Πολιτισμική Κατάσταση των Τσιγγάνων στην Ελλάδα, Τομέας Παιδαγωγικής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, ΥΠΕΠΘ, Ιωάννινα, 1998. Α' Μέρος, στο δικτυακό τόπο www.uoi.gr/ROMA (Σε συνεργασία με Μ. Παυλή-Κορρέ και Μ. Βασιλειάδου)
- 2000 Το κόστος της Εκπαίδευσης: από την απόσυρση του Κράτους στην «ανταγωνιστική» διείσδυση της οικογένειας, Working paper 2000/11, Αθήνα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ), 36 σελ.
- 2003 Προσφορά και Ζήτηση Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, Αθήνα, εκδόσεις «Μεταίχμιο», 211 σελ.
- 2005 Διοίκηση Ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, Θεματική Ενότητα «Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων», Πάτρα, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ), 115 σελ.

Πασιάς Γεώργιος

Βιβλία/μονογραφίες

- Γ. Πασιάς (2006), ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ. Θεσμικός λόγος και εκπαιδευτική πολιτική (1950-1999), τομ. Α΄, εκδ. Gutenberg, Αθήνα.
- Γ. Πασιάς (2006), ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ. Η Στρατηγική της Λισαβόνας. Εκπαιδευτικός λόγος και πολιτικές (2000-2006),τομ.Β΄, εκδ. Gutenberg, Αθήνα.
- Γ. Πασιάς (2008), ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ. Θεωρήσεις, Προβληματισμοί, Προοπτικές, εκδ. Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Βόλος.

Εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές

- Γ. Πασιάς & Ι. Ρουσσάκης (2006). «Αξιολόγηση Ποιότητας στην Εκπαίδευση. Η Προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης», *Συγκριτική και Διεθνής Εκπαιδευτική Επιθεώρηση*, εκδ. ΕΛ.Ε.Σ.Ε/ Πατάκης, τ. 7/2006, εκδ. ΕΛ.Ε.Σ.Ε/ Πατάκης, σσ. 153-168.
- Γ. Φλουρής & Γ. Πασιάς (2009). «Σχολικά Εγχειρίδια και Πρόγραμμα Σπουδών. 'Αλλαγή παραδείγματος' στις πολιτικές της γνώσης στην ελληνική Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (1997-2007)», στο *Συγκριτική και Διεθνής Εκπαιδευτική Επιθεώρηση*, εκδ. ΕΛ.Ε.Σ.Δ.Ε, ΠΤΔΕ/Πανεπ. Αθηνών, τ. 13/2009, σσ. σσ.17-53.
- G. Pasias (2010). "European citizenship or European citizens? From discourses of 'deficit' to the policies of 'benchmarking'", στο Citizenship Identity and Culture: The Challenge for Education, Special Issue 1, August 2010, Biennial Edition of the Multiculturalism Unit, Dept. of Elementary Education, University of Patras, pp.220-229.
- Γ. Πασιάς (2010). «'Λόγοι' και Πολιτικές μεταρρύθμισης του ελληνικού πανεπιστημίου (2000-2010). Προς την 'αλλαγή παραδείγματος' στο πλαίσιο των επιδράσεων της διαδικασίας της Μπολόνια (ΕΧΑΕ) και της στρατηγικής της Λισαβόνας (ΕΧΕ)», στο *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, τ.59/2010, σσ.187-229.
- G. Flouris & G. Pasias (2011). "The European Citizensip paradigm in a dystopian context: Weak symbolisms, profound deficits and measurable competences", στο *Citizensip, Teaching and Learning*, Vol. 6, No. 2, 2011,pp-189-203.

Εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά χωρίς κριτές

- Γ. Πασιάς (2006). «Πολιτικές της γνώσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο εκπαιδευτικός και οι δεξιότητες στο Πρόγραμμα 'Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010'», *Συνεργατική Παιδεία*, Περιοδική έκδοση του Κυπριακού Συνδέσμου Συνεργατικής Μάθησης, Τόμ. 5 (1), Λευκωσία, σσ. 2-7.
- Γ. Πασιάς (2008). «Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην Ευρώπη της γνώσης», στο *Σύγχρονο Δημοτικό Σχολείο*, Νο.2, Αθήνα, σσ.80-83

Εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων με κριτές

- Γ. Πασιάς (2007). «Το διακύβευμα της 'ποιότητας' στην εκπαιδευτική πολιτική της ΕΕ. Πολιτικές σύγκλισης, συστήματα αποτίμησης και τεχνολογίες επιτήρησης», στο Η Ποιότητα του Εκπαιδευτικού Έργου: Από την Αποτύπωση του Συστήματος στο Σχεδιασμό Παρεμβάσεων, Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, Συνέδριο 15-17/11/2007, Αθήνα, σσ.30-39.
- Γ. Πασιάς (2007). «Ο εκπαιδευτικός, η αγορά και το 'Πανοπτικό' : πλαίσιο προσόντων, κουλτούρα μάθησης και τεχνολογίες επιτήρησης στην 'Ευρώπη της γνώσης'», στο Καψάλης, Γ. – Κατσίκης, Ν. (επιμ), *Η Πρωτοβάθμια εκπαίδευση και οι προκλήσεις της εποχής μας*, Ιωάννινα, 17-20/5/2007, σσ. 160-167.

- Γ. Πασιάς (2008). «Η 'Μπολόνια', η 'Λισαβόνα' και η 'Ευρώπη της γνώσης' : Σημειολογίες και πολιτικές για τη μεταρρύθμιση του ευρωπαϊκού πανεπιστημίου (1997-2007)», **(στο Γεωργογιάννης, Π. (επιμ), *Επιστημονικός Διάλογος για την Ελληνική Εκπαίδευση. Τυπική, μη Τυπική και Άτυπη Εκπαίδευση στην Ελλάδα*, Πρακτικά** 1ου Διεθνούς Συνεδρίου 28-30/11/2008, Τόμος Ι, ΚΕΔΕΚ / ΠΤΔΕ Πανεπ. Πατρών, Πάτρα.
- Γ. Πασιάς (2008). «Ο Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης και η διαδικασία της Μπολόνια: Κανονιστικός ισομορφισμός, πολιτικές διακυβέρνησης και τεχνολογίες επιτήρησης», στα Πρακτικά του ΣΤ΄ Πανελληνίου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδας (ΠΕΕ) με θέμα: «Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα», Αθήνα, Φιλοσοφική Σχολή, 5-7/12/2008.
- G. Pasias (2008). "From the rights of the 'internal market' to the conscious of the 'European polity'. Discourses of 'citizenship' on EU's institutional transformations (1957-2006). A historical comparative approach", in Proceedings of the 2007 South European and Mediterranean Conference on Citizenship Education, Dept. of Elementary Education, University of Patras, Patra.
- G. Flouris & G. Pasias (2008). "Changing Paradigm in Citizenship Education : The Case of Greek Elementary Education Curricula (1997-2007)", in Reflecting on Identities: Research, practice and innovation, Proceedings of CiCe Thematic Network 10th European Conference, Istanbul, Turkey, 29-31/5/2008.
- G. Pasias (2010). "European citizenship or European citizens? From discourses of 'deficit' to the policies of 'benchmarking'", στο *Citizenship Identity and Culture*: The Challenge for Education, Biennial Edition, Multicultural Unit, Dept. of Elementary Education, University of Patras,
- Γ. Πασιάς (2010). «Σύγχρονες 'πολιτικές της γνώσης' στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Αποτύπωση και αποτίμηση του πλαισίου των 'βασικών ικανοτήτων' στη μετρήσιμη Ευρώπη της γνώσης», στο Συνέδριο της ΠΕΕ «Αναλυτικά Προγράμματα και Σχολικά Εγχειρίδια: Ελληνική Πραγματικότητα και Διεθνής Εμπειρία», (20-22/11/2009) Ιωάννινα, 2010.
- Γ. Πασιάς (2011). «Ο μεταβαλλόμενος ρόλος του εκπαιδευτικού στην «Ευρώπη της γνώσης». Προκλήσεις και διακυβεύματα», στο Β. Οικονομίδης (επιμ), «Εκπαίδευση και Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών», Πρακτικά Συνεδρίου Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος (22-23/5/2009), Αθήνα.

Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους

- Γ. Φλουρής & Γ. Πασιάς (2007). «Πολιτικές της γνώσης και μεταρρυθμίσεις στα προγράμματα σπουδών στην Ελλάδα (1975-2005). Μια κριτική προσέγγιση», στο Χαραλάμπους, Δ. (επιμ), Μεταπολίτευση και Εκπαιδευτική Πολιτική. Παρελθόν, παρόν, μέλλον, Ελληνικά Γράμματα, 2007, Αθήνα, σσ.203-246.
- G. Flouris & G. Pasias (2008). "Education at risk ? Discourses of Dystopia and the new 'Panopticon' in the 'Europe of knowledge'", in Pereyra M.A (ed), Changing Knowledge and Education. Communities, Mobilities and New Policies in Global Societies, Peter Lang, pp.151-169.
- G. Pasias & Y. Roussakis (2008). "Towards the European Panopticon: EU Discourses and Policies in Education and Training 1992-2007", in Cowen, B. - Kazamias, A. (eds), International Handbook of Comparative Education, Chapter. 30, Springer, 2009, pp. 473–489.
- G. Pasias (2009). "Towards the European Panopticon: Emerging discourses and changing policies on 'knowledge', 'markets' and 'governmentality' in the greek higher education reform (1997-2007)", in CESE Papers and Reports, Vol. I, Quality and Equality in Education Policies and Practices in Comparative Perspective, Athens, pp.117-134.
- Γ. Φλουρής & Γ. Πασιάς (2009). «Προς την 'μετρήσιμη' Ευρώπη της γνώσης : Η ελλειμματική διαχείριση των συμβόλων και η διακυβέρνηση των αριθμών», στο

Κουτσελίνη, Μ. κα. (επιμ), Τιμητικός Τόμος Μιχ. Ι. Μαραθεύτη, εκδ. Πανεπιστήμιο Κύπρου, Τμήμα Επιστημών της Αγωγής, Λευκωσία, σσ. 441-466.

- G.Pasias & M. Nikolakaki (2010). "Greek Higher Education Area and the Bologna Panopticon : Processes of Governmentality, Perforamtivity and Surveiilance", στο Paraskeva, J. M. (ed), Unaccomplished Utopia. NeoConseravtive Dismantling of Public Higher Education in the European Union, Rotterdam: Sense Publishers, Rotterdam.
- Γ. Πασιάς (2011). «Προς τον ευρωπαϊκό χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης: Λόγος και πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης», στο Ε. Πρόκου (επιμ), Κοινωνικές Διαστάσεις των Πολιτικών στην Ανώτατη Εκπαίδευση: Συγκριτική και Διεθνής Προσέγγιση, εκδ. Διόνικος, σσ. 41-96.

Βαθμίδα: Λέκτορες

Φωτεινή Αντωνίου

Μονογραφία

- Antoniou, F. (2006). *Improving reading comprehension in students with special educational needs*. Aachen: Shaker Verlag (ISBN 3-8322-5224-X).
- Παντελιάδου, Σ. & Αντωνίου, Φ. (2008). *Διδακτικές προσεγγίσεις και πρακτικές για μαθητές με Μαθησιακές Δυσκολίες* (επιμέλεια). Θεσσαλονίκη: Γράφημα. ΕΠΕΑΕΚ, ΥΠΕΠΘ

Επιστημονικά περιοδικά με κριτές

- Antoniou, F. & Souvignier, E. (2007). Strategy instruction in reading comprehension: An intervention study for students with learning disabilities. *Learning Disabilities: a Contemporary Journal, 5*, 41-57.
- Souvignier, E. & Antoniou, F. (2007). Förderung des Leseverständnisses bei Schülerinnen und Schülern mit Lernschwierigkeiten -- eine Metaanalyse (Βελτίωση της αναγνωστικής κατανόησης σε μαθητές/τριες με μαθησιακές δυσκολίες - μια μετα-ανάλυση). *Vierteljahresschrift fuer Heilpaedagogik und ihre Nachbargebiete, 76,* 46-63.
- Antoniou, F. & Sideridis, G. D. (2008). Prediction of reading comprehension, reading interest and reading efficacy from teaching styles and classroom climate: A multilevel random coefficient modeling analysis for students with learning disabilities. *Advances in Learning and Behavioral Disabilities, 21,* 223-251.
- Padeliadu, S. & Antoniou, F. (2010). The relationship between reading comprehension, decoding, and fluency in Greek: a cross sectional study. In Special issue: Approaching reading comprehension from multiple theoretical perspectives *Reading and Writing Quarterly*.
- Sideridis, G. D., Antoniou, F. & Padeliadu, S. (2008). Teacher biases in the identification of learning disabilities: An application of the logistic multilevel model. *Learning Disability Quarterly, 31*, 199-209.
- Sideridis, G. D., Padeliadu, S., & Antoniou, F. (2010). The role of context in the assessment of "unresponsiveness" within responsiveness-to-intervention: the "relative slope-difference discrepancy model" (RSDDM). In T.E. Scruggs & M.A. Mastropieri (Eds.), *Literacy and learning: Advances in learning and behavioral disabilities (vol. 23)*. Bingley, UK: Emerald.
- Αντωνίου, Φ. (2009). Στρατηγικές υποστήριξης και διδακτικές προσεγγίσεις για την ενίσχυση της παραγωγής του γραπτού λόγου των μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες. *Επιστήμες της αγωγής*.
- Αντωνίου, Φ., Souvignier, E., & Gold, A. (2008). Βελτίωση της αναγνωστικής κατανόησης των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες: Εφαρμογή και αξιολόγηση ενός προγράμματος στρατηγικών ανάγνωσης. Θεματικό τεύχος για την Αναγνωστική Κατανόηση. *Το βήμα των κοινωνικών επιστημών, 52*, 195-217.
- Παντελιάδου, Σ., Αντωνίου, Φ., & Σιδερίδης, Γ. (2008). Ανίχνευση Μαθησιακών Δυσκολιών από τον Εκπαιδευτικό (ΑΜΔΕ): Ψυχομετρική αξιολόγηση με το μοντέλο Rasch. *Ψυχολογία, 15*, 239-266.

Πρακτικά συνεδρίων με κριτές

- Antoniou, F. (2009). Reading comprehension as a function of a reading-strategy program in monolingual and bilingual students with Special Educational Needs: An experimental study. *Proceedings of the 18th International Symposium on Theoretical and Applied Linguistic* (σελ. 67-74) Thessaloniki: School of English Aristotle University of Thessaloniki.
- Padeliadu, S., Antoniou, F., & Patsiodimou, A. (2008). The relationship between phonemic awareness, decoding and spelling performance of Greek secondary students with Learning Disabilities, *Proceedings of the 15th European Conference on Reading (ηλεκτρονική δημοσίευση www.literacyeurope.org/IDEC).*http://www.literacyeurope.org/IDEC/index.php?option=com_content&task=view&id=68&Itemid=47
- Αντωνίου, Φ., Souvignier, E., & Gold, A. (2007). Είναι οι μαθητές με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες ικανοί να κάνουν γενίκευση στρατηγικών ανάγνωσης και αυτορρύθμισης. *Πρακτικά πανελλήνιου συνεδρίου «Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση και οι προκλήσεις της εποχής μας»* (1312-1320), Ιωάννινα, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.
- Αντωνίου, Φ. & Λουάρη, Μ. (2007). Διδασκαλία στρατηγικών ανάγνωσης και αυτορρύθμισης για μαθητές με ελαφρά νοητική υστέρηση: Δυνατότητες και περιορισμοί. *Πρακτικά 1ου πανελλήνιου συνεδρίου της Εταιρείας Ειδικής Παιδαγωγικής Ελλάδος, «Η ειδική αγωγή στην κοινωνία της γνώσης»* (47-63), Αθήνα, Γρηγόρης.
- Παντελιάδου, Σ. & Αντωνίου, Φ. (2007). Η συνδρομή του προφορικού λόγου στην ανίχνευση των μαθησιακών δυσκολιών σε μαθητές δημοτικού και γυμνασίου. *Πρακτικά του 11ου συνεδρίου του πανελληνίου συλλόγου λογοπεδικών, «Γλωσσικές Δυσκολίες και Γραπτός Λόγος στο πλαίσιο της σχολικής μάθησης»* (83-97), Αθήνα, Γρηγόρης.
- Αντωνίου, Φ. & Πατσιοδήμου, Α. (2009). Η σχέση μεταξύ της αυτόματης κατονομασίας και της αναγνωστικής αποκωδικοποίησης στην Α' δημοτικού. *Πρακτικά του διεθνούς συνεδρίου «Αναδυόμενος γραμματισμός: έρευνα και εφαρμογές»,* Ρέθυμνο, Πανεπιστήμιο Κρήτης.
- Καπερώνης, Α., Αντωνίου, Φ., & Καραγιαννίδης, Χ. (2010). Σχεδιασμός εκπαιδευτικού λογισμικού για την ενίσχυση της αναγνωστικής κατανόησης μαθητών με Μαθησιακές Δυσκολίες. *Πρακτικά του 6ου πανελληνίου συνεδρίου με διεθνή συμμετοχή για τις «Τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών στην εκπαίδευση»,* Λεμεσός, Ελληνική Επιστημονική Ένωση Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση (ΕΤΠΕ).
- Παπακωνσταντίνου, Α., Αντωνίου, Φ., & Καραγιάννη, Α. (2010). Η σημασία του προσανατολισμού στο στόχο για την αλλαγή στην επίδοση και το ενδιαφέρον: Μια εμπειρική μελέτη για την γραπτή έκφραση των μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες. *Πρακτικά 1ου πανελλήνιου συνεδρίου της Εταιρείας Ειδικής Παιδαγωγικής Ελλάδος, «Η* Ειδική Αγωγή αφετηρία εξελίξεων στην επιστήμη και στην πράξη» Αθήνα, Γρηγόρης.

Πρακτικά συνεδρίων χωρίς κριτές

- Αντωνίου, Φ. (2008). Διδακτική προσέγγιση για την ενίσχυση της αναγνωστικής κατανόησης μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες. *Πρακτικά 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου Γονέων Παιδιών με Δυσλεξία*, (70-75), Θεσσαλονίκη.

Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους

- Αντωνίου, Φ. (2008). Ενίσχυση της αναγνωστικής κατανόησης. Στο Σ. Παντελιάδου & Φ. Αντωνίου (Επιμ.), *Διδακτικές προσεγγίσεις και πρακτικές για μαθητές με Μαθησιακές Δυσκολίες* (41-48). Θεσσαλονίκη: Γράφημα. ΕΠΕΑΕΚ, ΥΠΕΠΘ
- Αντωνίου, Φ. (2008). Ενίσχυση του γραπτού λόγου. Στο Σ. Παντελιάδου & Φ. Αντωνίου (Επιμ.), *Διδακτικές προσεγγίσεις και πρακτικές για μαθητές με Μαθησιακές Δυσκολίες* (49-59). Θεσσαλονίκη: Γράφημα. ΕΠΕΑΕΚ, ΥΠΕΠΘ
- Antoniou, F. (2010). Research-Based Instructional Strategies and Organizational Procedures that Enhance Reading Comprehension in Inclusive Settings. Στο V.

Spencer & R. Boon (Επιμ.) Best practices for the inclusive classroom: an evidence-based guide for teachers. TX: Prufrock Press, Inc.

Ανακοινώσεις σε επιστ. Συνέδρια

- Antoniou, F. & Souvignier, E. (2006). Improving reading comprehension in students with learning disabilities. *International Congress of Applied Psychology (ICAP)*, 16-21.07.2006, Athens, Greece.
- Padeliadu, S., Antoniou, F. & Georgala, G. (2007). Identification of students with Learning Disabilities based on teachers' rating: a validation study, *9th European Conference on Psychological Assessment. ECPA9*, 3-6.05.2007, Thessaloniki, Greece.
- Antoniou, F. & Souvignier, E. (2007). Improving reading comprehension in LD students with different learning preconditions. Invited symposium. *9th European Conference on Psychological Assessment (ECPA9),* 03-06.05.2007, Thessaloniki, Greece.
- Antoniou, F. (2007). Reading comprehension as a function of a reading-strategy program in monolingual and bilingual students with Special Educational Needs: An experimental study. *18th International Symposium on Theoretical and Applied Linguistics*. Thessaloniki: School of English AUTH. 04-07.05.2007, Thessaloniki, Greece.
- Padeliadu, S., Antoniou, F. & Patsiodimou, A. (2007). The relationship between phonemic awareness, decoding and spelling performance of Greek secondary students with Learning Disabilities. *Deutsche Gesellschaft fuer Lesen und Schreiben - DGLS (International Reading Association – IRA),* 05-08.08.2007, Berlin, Germany.
- Antoniou, F. & Souvignier, E. (2007). Teaching reading strategies to students with reading disabilities: The impact of instructional quality. *European Association for Research on Learning and Instruction* (*EARLI)*, 28.08-01.09.2007, Budapest, Hungary.
- Padeliadu, S. & Antoniou, F. (2007). Decoding and spelling errors of secondary students with Learning Disabilities. *European Association for Research on Learning and Instruction* (*EARLI)*, 28.08-01.09.2007, Budapest, Hungary.
- Antoniou, F. & Padeliadu, S. (2007). Are teachers objective judges of their students' ability to read? Classification study for students with and without LD. *15th annual world congress on learning disabilities. Learning Disabilities Worldwide (LDW)*, 01-03.11.2007, Boston, USA.
- Antoniou, F. & Patsiodimou, A. (2007). The relationship between rapid automatized naming and reading skills of Greek first graders (Η σχέση μεταξύ της αυτόματης κατονομασίας και της αναγνωστικής αποκωδικοποίησης στην Α' δημοτικού). *Διεθνές συνέδριο «Αναδυόμενος Γραμματισμός: Έρευνα και Εφαρμογές». Πανεπιστήμιο Κρήτης*, 19-20.10.2007, Ρέθυμνο, Ελλάδα.
- Antoniou, F. & Botsas, G. (2008). Prediction of reading comprehension levels based on different cognitive and metacognitive strategies. *3rd Biennial Meeting of the European Association for Research on Learning and Instruction (EARLI) Special Interest Group 16: Metacognition*, 8-10.05.2008, Ιωάννινα, Ελλάδα.
- Antoniou, F. & Sideridis, G. D. (2008). Personal and Contextual Antecedents of Reading Comprehension: Highlighting the Role of Supportive Motivational Discourse. *Διεθνές Συνέδριο Σχολικής Ψυχολογίας «Σχολική Ψυχολογία: Αναγκαία για την ποιοτική αναβάθμιση της εκπαίδευσης»*. 23-25 Μαΐου 2008, Ρέθυμνο, Ελλάδα.
- Antoniou, F., Padeliadu, S., Dedes, D., Dimitrakopoulou, V., Kamoudis, M., Kanavaris, T., Papadima, E., Plati, I., Theodoroulea, C., & Tiliakou, M. (2008). Use of strategy instruction to improve creative writing skills of students with Special Educational Needs. *17th annual world congress on learning disabilities. Learning Disabilities Worldwide (LDW)*, 01-04.11.2008, Boston, USA.

- Antoniou, F. & Padeliadu, S. (2009). Self-Regulated Strategy Development for expressive writing with learning disabled students: an experimental study. *16th European Conference on Reading "Discovering Worlds of Literacy",* 19 – 22.07.2009, Braga, Portugal.
- Padeliadu, S. & Antoniou, F. (2009). Reading performance of Greek young students from urban and rural settings. *16th European Conference on Reading "Discovering Worlds of Literacy",* 19 – 22.07.2009, Braga, Portugal.
- Antoniou, F., Papakonstantinou, K., Karagianni, A., & Lisandrou, A. (2009). Prediction of LD students' written expression, writing interest and motivational quality from teaching styles and classroom climate. *18th annual world congress on learning disabilities. Learning Disabilities Worldwide (LDW),* 28.-30.10.2009, Boston, USA.
- Antoniou, F., Padeliadu, S., Papakonstantinou, K., Karagianni, A., Lisandrou, A., Anifantaki, G., Barbouni, A., Kalisperaki, P., Mpantra, A., Palierakis, N., Giotsis, N., Gavriilidou, A., & Xilouri, M. (2009). Increasing story quality, structure, and productivity through Self-Regulated Strategy Development: short- and long-term effects on students with Learning Disabilities. *18th annual world congress on learning disabilities. Learning Disabilities Worldwide (LDW),* 28.-30.10.2009, Boston, USA.
- Padeliadu, S. & Antoniou, F. (2009) Cognitive / metacognitive strategies and different levels of reading comprehension. *18th annual world congress on learning disabilities. Learning Disabilities Worldwide (LDW),* 28.-30.10.2009, Boston, USA.
- Antoniou, F., Padeliadu, S., Papakonstantinou, K., Karagianni, A., Lisandrou, A., Padeliadu, S., & Sideridis, G. D. (2010). What Instructional Modifications Should Be Made To Enhance Learning Disabled Students' Expressive Writing Competence? *American Educational Research Association "Understanding Complex Ecologies in a Changing World",* 30.4-4.5.2010, Denver, Colorado, USA.
- Αντωνίου, Φ. (2006). Διδακτική προσέγγιση για την ενίσχυση της αναγνωστικής κατανόησης μαθητών με Μαθησιακές Δυσκολίες. *Πανελλήνιο Συνέδριο Συλλόγου Γονέων Παιδιών με Δυσλεξία και Μαθησιακά Προβλήματα, Μαθησιακές Δυσκολίες «Δικαίωμα στη ζωή, δικαίωμα στη γνώση»,* 11-12.11.2006, Θεσσαλονίκη.
- Αντωνίου, Φ. (2007). Κοινωνική εγκυρότητα ενός αναγνωστικού προγράμματος για μαθητές με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες: Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών. *11ο συνέδριο της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας Ελλάδος «Η ψυχολογία ατενίζοντας το μέλλον της: επαναπροσδιορισμοί, ανακατατάξεις και συνθέσεις»,* Πανεπιστήμιο Κρήτης, 18-22.04.2007, Ρέθυμνο.
- Αντωνίου, Φ. (2007). Είναι οι μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ικανοί να κάνουν γενίκευση στρατηγικών ανάγνωσης και αυτορρύθμισης. *Συνέδριο «Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση και οι προκλήσεις της εποχής μας»,* Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 17-20.05.2005, Ιωάννινα.
- Αντωνίου, Φ. & Λουάρη, Μ. (2007). Διδασκαλία στρατηγικών ανάγνωσης και αυτορρύθμισης για μαθητές με ελαφρά νοητική υστέρηση: Δυνατότητες και περιορισμοί. *1ο πανελλήνιο συνέδριο της Εταιρείας Ειδικής Παιδαγωγικής Ελλάδος, «Η ειδική αγωγή στην κοινωνία της γνώσης»,* 26-29.04.2007, Αθήνα.
- Παντελιάδου, Σ. & Αντωνίου, Φ. (2007). Η συμβολή του προφορικού λόγου στην ανίχνευση των μαθησιακών δυσκολιών σε μαθητές δημοτικού και γυμνασίου. *11ο συνέδριο πανελληνίου συλλόγου λογοπεδικών, «Γλωσσικές δυσκολίες και γραπτός λόγος στο πλαίσιο της σχολικής μάθησης»,* 23-25.11.2007, Αθήνα.
- Αντωνίου, Φ. (2008). Εργαλείο 7: Παρουσίαση κλιμάκων και φύλλου εργασίας, τρόπου αξιολόγησης, βαθμολόγησης και ερμηνείας των αποτελεσμάτων (29.02). Εργαλείο 8: Παρουσίαση κλιμάκων και φύλλου εργασίας, τρόπου αξιολόγησης, βαθμολόγησης και ερμηνείας των αποτελεσμάτων (29.02 - 01.03). *Σεμινάριο επιμόρφωσης για τα 12 διερευνητικά-ανιχνευτικά εργαλεία των Μαθησιακών Δυσκολιών,* 26.02 - 02.03.2008, Αθήνα.

- Αντωνίου, Φ. (2008). Εργαλείο 7: Παρουσίαση κλιμάκων και φύλλου εργασίας, τρόπου αξιολόγησης, βαθμολόγησης και ερμηνείας των αποτελεσμάτων (14.03). Εργαλείο 8: Παρουσίαση κλιμάκων και φύλλου εργασίας, τρόπου αξιολόγησης, βαθμολόγησης και ερμηνείας των αποτελεσμάτων (15.03). *Σεμινάριο επιμόρφωσης για τα 12 διερευνητικά-ανιχνευτικά εργαλεία των Μαθησιακών Δυσκολιών,* 11.03 - 16.03.2008, Θεσσαλονίκη.
- Παντελιάδου, Σ. & Αντωνίου, Φ. (2008). Η εξέλιξη της αναγνωστικής κατανόησης μαθητών δημοτικού και γυμνασίου. *1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εξελικτικής Ψυχολογίας,* 29.05-01.06.2008, Αθήνα.
- Αντωνίου, Φ. (2008). Παρουσίαση των Εργαλείων του Υποέργου 3 (Εργαλεία 7 & 8). *Ημερίδα για τα 12 διερευνητικά-ανιχνευτικά εργαλεία των Μαθησιακών Δυσκολιών,* 07.06.2008, Πάτρα.
- Καπερώνης, Α., Αντωνίου, Φ., & Καραγιαννίδης, Χ. (2008). Σχεδιασμός Εκπαιδευτικού Λογισμικού για την Ενίσχυση της Αναγνωστικής Κατανόησης Μαθητών με Μαθησιακές Δυσκολίες. *6ο Πανελλήνιο συνέδριο με διεθνή συμμετοχή για τις «Τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών στην εκπαίδευση»,* Ελληνική Επιστημονική Ένωση Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση (ΕΤΠΕ), 25 – 28.09.2008, Λεμεσός, Κυπρος.
- Αντωνίου Φ., Ανυφαντάκη Γ., Γαβριηλίδου Α., Γιώτσης Ν., Καλησπεράκη Κ., Μπάντρα Α., Μπαρμπούνη Α., Ξυλούρη Μ., Παλιεράκης Ν., Σακελαρίου Σ. (2009). Εφαρμογή γνωστικών και μεταγνωστικών στρατηγικών γραπτής έκφρασης στο πλαίσιο της ειδικής τάξης. *1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Γνωσιακών Συμπεριφοριστικών Προσεγγίσεων σε Παιδιά και Εφήβους, «Ινστιτούτο Έρευνας και Θεραπείας της Συμπεριφοράς» και «Ελληνική Εταιρεία Έρευνας της Συμπεριφοράς»,* **0**3 – 05.04.2009, Αθήνα.
- Αντωνίου, Φ. & Παντελιάδου, Σ. (2009). Ενίσχυση της επίδοσης των παιδιών με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες στη γραπτή έκφραση. *12ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας, Ελληνική Ψυχολογική Εταιρεία (ΕΛΨΕ),* 14 - 17.05.2009, Βόλος.
- Αντωνίου, Φ. (2009). Αλλάζει το διδακτικό ύφος των ενεργών εκπαιδευτικών μέσω διαφορετικών μορφών εκπαίδευσης στην ειδική αγωγή; *Πανελλήνιο Συνέδριο του Εργαστήριου Παιδαγωγικών Ερευνών και Εφαρμογών του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης, του Διδασκαλείου Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Κρήτης και της Παιδαγωγικής Εταιρεία Ελλάδος Εκπαίδευση και Επιμόρφωση του Εκπαιδευτικού*. 22 – 23.05.2009, Ρέθυμνο.
- Παπακωνσταντίνου, Α., Αντωνίου, Φ., & Καραγιάννη, Α. (2010). Η σημασία του προσανατολισμού στο στόχο για την αλλαγή στην επίδοση και το ενδιαφέρον: Μια εμπειρική μελέτη για την γραπτή έκφραση των μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες. *2ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ειδικής Αγωγής «Η Ειδική Αγωγή αφετηρία εξελίξεων στην επιστήμη και στην πράξη»*. 15-18.04.2010, Αθήνα.
- Παπακωνσταντίνου, Α., Καραγιάννη, Α., & Αντωνίου, Φ. (2010). Ενίσχυση του ενδιαφέροντος και της αυτο-αποτελεσματικότητας για τη γραπτή έκφραση των παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες στο πλαίσιο του σχολείου: Ένα παρεμβατικό πρόγραμμα. *3ο Πανελλήνιο Συνέδριο Συμβουλευτικής Ψυχολογίας «Συμβουλευτική Ψυχολογία: εφαρμογές και προκλήσεις»*. 6-9.05.2010, Ρέθυμνο.
- Αντωνίου, Φ., Κόλλια, Φ., Σαμαρά, Β., Σοουτλή, Ε., Λενή, Χ., & Φρούντα, Μ. (2010). Γνωστικό και ψυχοκοινωνικό προφίλ παιδιών και εφήβων με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες. *3ο Πανελλήνιο Συνέδριο Συμβουλευτικής Ψυχολογίας «Συμβουλευτική Ψυχολογία: εφαρμογές και προκλήσεις»*. 6-9.05.2010, Ρέθυμνο.

Αθανάσιος Βέρδης

Εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές

- Kassotakis, M. & Verdis, A. (in press). Shadow education in Greece: characteristics, consequences, and efforts for its elimination. Mediterranean Journal of Educational Studies.
- Βέρδης, Α. (υπό δημοσίευση). Παιδιά και έφηβοι στην εξουσία της συνέντευξης. Παιδαγωγικός Λόγος.
- Βέρδης, Α. (υπό δημοσίευση). Εκπαιδευτική έρευνα και αξιολόγηση. Παιδαγωγικός Λόγος.
- Loukeris, D., Verdis, A., Karabatzaki Z. & Syriou, I. (2009). Aspects of the effectiveness of the Greek "holoimero" (all-day) primary school. Mediterranean Journal of Educational Studies 14(2), 161-174.
- Βέρδης, Α. & Αναστόπουλος, Χ. (2007). Ανάλυση δεδομένων στην εκπαιδευτική έρευνα με τη βοήθεια του αλγόριθμου "Iterative Generalized Least Squares". Τετράδια Ανάλυσης Δεδομένων, 8, 118-130.
- Verdis, A. & Kriemadis, A. (2003). School climate and student achievement in Greek higher secondary schools (lykeia): a hierarchical statistical analysis. Mediterranean Journal of Educational Studies, 8(2), 95-108.
- Verdis, A., Kriemadis, A. & Pasiardis, P. (2003). Historical, comparative and statistical perspectives of School Effectiveness Research: rethinking educational evaluation in Greece. International Journal of Educational Management, 17(4), 155-169.
- Kriemadis, A., Verdis, A. & Avgerinou, V. (2003). Current and future trends in transforming sport organizations. International Sports Law Review, 4(3&4), 367-377.
- Kriemadis, A., Emery P. & Verdis. A. (2003). Strategic sport management. International Sport Law Review, 4(3&4), 285-293.
- Ματσαγγούρας, Η. & Βέρδης, Α. (2003). Γονείς, εταίροι στην εκπαίδευση: απόψεις ελλήνων γονέων υπό τη σύγχρονη προβληματική. Επιστημονικό Βήμα του Δασκάλου, 2, 7-23.
- Kokkotas, P., Vlachos, I., Hatzi, M., Hatzaroula, V., Plakitsi, K., Rizaki, A., & Verdis, A. (1997). The role of language in understanding the physical concepts. Nonlinear Analysis, Theory, and Applications, 30(4), 2113-2120.

Εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων με κριτές

- Βέρδης, Α. (2009). Η διδασκαλία της εκπαιδευτικής έρευνας και τα όρια της αυτοεθνογραφίας». Στο Α. Τριλιανός, Α. & Ι. Καράμηνας (Επιμ.) Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα, Τομ. Α (σελ. 787-79). Αθήνα: Ατραπός.
- Βέρδης, Α. & Τζαννετουλάκου, Ι. (2008). Το πάζλ του εκπαιδευτικού έργου στο μάθημα της μουσικής και η χρήση ποιοτικών μεθόδων για την αξιολόγησή του. Στο Γ. Γεωργογιάννης (Επιμ.) Νέο Εκπαιδευτικό Υλικό του ΥΠΕΠΘ - Αξιολόγηση και Διοίκηση Α΄/βάθμιας και Β΄/βάθμιας Εκπαίδευσης [ηλεκτρονική έκδοση]. Από www.inpatras.com/praktika/arta2008/periexomena.php.
- Παπαδοπούλου Σ., Χαλκιαδάκη, Α. & Βέρδης, Α. (2006). Ευέλικτη Ζώνη: το ανεκπλήρωτο όνειρο. Στο Γ. Μπαγάκης (Επιμ.) Εκπαιδευτικές Αλλαγές – Παρέμβαση Εκπαιδευτικών και Σχολείο (σελ. 238-246), Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Βέρδης, Α. (2003). Επιδοτούμενα προγράμματα για την αποτύπωση των οργανωτικών χαρακτηριστικών των σχολικών μονάδων και την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου. Στο Γ. Μπαγάκης (Επιμ.), Ο εκπαιδευτικός και η ευρωπαϊκή του διάσταση (σελ. 167-175), Αθήνα, Μεταίχμιο.
- Μαρκέας, Ν., Βέρδης, Α. & Μαρκέα, Γ. (2002). Έρευνα δράσης στο σχολείο - κλινική έρευνα στο νοσοκομείο. Στο Γ. Μπαγάκης (Επιμ.) Ο εκπαιδευτικός ως

ερευνητής (σελ. 104 – 112), Αθήνα, Μεταίχμιο.

- Βέρδης, Α. (2001). Αξιολόγηση - εκπαιδευτικό έργο - ποιότητα: αποσαφηνίσεις και συσχετίσεις. Στο Γ. Μπαγάκης (Επιμ.) Αξιολόγηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και σχολείου (σελ. 97 – 106), Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Βέρδης, Α. (2001). Ιεραρχικά και πολυπαραγοντικά μοντέλα για τον προσδιορισμό και την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου. Στο Γ. Μπαγάκης (Επιμ.) Αξιολόγηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και σχολείου (σελ. 117 – 126), Αθήνα: Μεταίχμιο.

Ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια με κριτές που δεν εκδίδουν πρακτικά

- Βαϊνάς, Κ., Βέρδης, Α., Καπανιάρη, Α. & Οικονόμου, Α. (2011, Δεκέμβριος). Με ποια κριτήρια οι μαθήτριες και οι μαθητές επιλέγουν να ακολουθήσουν την Επαγγελματική Εκπαίδευση; Εισήγηση στο 2ο Συνέδριο της Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε. με θέμα: Τεχνολογικές εξελίξεις και Διδακτικές Εφαρμογές στην Τεχνολογική Επαγγελματική Εκπαίδευση, Αθήνα.
- Βέρδης, Α. (2011, Νοέμβριος). Σχεδιογραφήματα και επιστημονική έρευνα: Η περίπτωση των "Musiciens" του Jean-Jacques Sempé. Εισήγηση σε συμπόσιο του Εργαστηρίου Ψυχολογικής Έρευνας του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης, Ρέθυμνο.
- Βέρδης, Α. (2010, Νοέμβριος). Η αυτοεθνογραφία ως μέθοδος εκπαιδευτικής έρευνας. Εισήγηση σε συμπόσιο του Εργαστηρίου Ψυχολογικής Έρευνας του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης, Ρέθυμνο.
- Verdis, A. & Emvalotis, A. (2009, June). Implementing a music-based curriculum in the schools of the Greek – Albania border. Paper presented at the proceedings of the International Conference of the International Association for Intercultural Education, Athens, Greece.
- Verdis, A. & Krimbeni, M. (2005, July). Beyond statistical testing: the publication and use of effect size indices in contemporary psychological and educational research. Paper presented at the 25th Colloquium of the International School Psychology Association (ISPA), Athens, Greece.
- Verdis, A. & Matsagouras, E. (2005, July). The transition from primary to secondary school: Greek students' views. Paper presented at the 25th Colloquium of the International School Psychology Association (ISPA), Athens, Greece.
- Verdis, A. & Kriemadis, T. (2004, September). School Effectiveness Research in Greece. Paper presented at the Annual European Conference on Educational Research (ECER 2004), Rethymnon, Crete.
- Βέρδης, Α. (2005, Απρίλιος). Στατιστική εφαρμοσμένη στη ψυχοπαιδαγωγική έρευνα: το μέγεθος της επίδρασης ως στοιχείο δημοσιεύσεων και καταλύτης αλλαγών. Εισήγηση στο 7ο Ετήσιο Συνέδριο της Μονάδας Μεθοδολογίας και Προγραμμάτων Εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Πατρών, Ρίο.
- Βέρδης, Α., Αναστασοπούλου Ρ. & Κοντογιάννη, Σ. (2005, Μάρτιος). Μπορεί το σχολείο να λυγίσει τον σιδηρούν κανόνα της αποτυχίας;. Εισήγηση σε Συμπόσιο σε συνέδριο του Παιδαγωγικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και της Ψυχολογικής Εταιρείας Βορείου Ελλάδος, Ιωάννινα.
- Βέρδης, Α. (2003, Μάιος). Παράγοντες που επηρεάζουν την επίδοση μαθητών λυκείου. Εισήγηση στο 9ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας (ΕΛΨΕ), Ρόδος.
- Βέρδης, Α. (2003, Μάιος). Κονστρακτιβιστικά αναλυτικά προγράμματα, αντικειμενική αξιολόγηση και εκπαιδευτική αποτελεσματικότητα. Εισήγηση στο 5ο Συνέδριο της Μονάδας Μεθοδολογίας και Προγραμμάτων Εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου της Πάτρας, Ρίο.

- Markeas, N., Kafalides, G., Karakaidos, D., Triantafylides, G., Eftathiadou, H., Zossi, P., Verdis, A & Karis, C. (2002, October). The values of Q angle in children: an epidemiological study. Paper presented at the Congress of the Greek Society of Surgery, Orthopaedics, and Traumatology, Thessaloniki, Greece.

Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους

- Βέρδης, Α. (2006). Οι διεθνείς μελέτες για την αξιολόγηση της μαθητικής επίδοσης από άποψη ερευνητικής μεθοδολογίας και στατιστικής ανάλυσης. Στο Δ. Κακανά, Κ., Μπότσογλου, Ν. Χανιωτάκης, & Ε. Καβαλαρη (Επιμ.), Η Αξιολόγηση στη Εκπαίδευση: Παιδαγωγική και Διδακτική Διάσταση (σελ. 695-704). Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη.
- Παυλινέρη Π., Βέρδης, Α. & Γιαλαμάς, Β. (2006). Αυτοαξιολόγηση και συλλογικές δράσεις στη σχολική μονάδα. Στο Δ. Κακανά, Κ., Μπότσογλου, Ν. Χανιωτάκης, & Ε. Καβαλαρη (Επιμ.), Η Αξιολόγηση στη Εκπαίδευση: Παιδαγωγική και Διδακτική Διάσταση (σελ. 733-742). Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη.

Μαρία Δασκολιά

Α. Επιστημονικές μονογραφίες

- 1. Δασκολιά, Μ. (2005). *Θεωρία και πράξη στην περιβαλλοντική εκπαίδευση. Οι προσωπικές θεωρίες των εκπαιδευτικών*. Αθήνα: Εκδ. Μεταίχμιο.
-
- **Β. Συμμετοχή σε βιβλία και συλλογικές επιστημονικές εκδόσεις**
- 2. Φλογαΐτη, Ε. και Δασκολιά, Μ. (2004). Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Σχεδιάζοντας ένα «αειφόρο» μέλλον. Στο: Π.Α. Αγγελίδης και Γ.Γ. Μαυροειδής (επιμ.), *Εκπαιδευτικές Καινοτομίες για το Σχολείο του Μέλλοντος*, Τόμος Β΄ (σσ. 281-302). Αθήνα: Εκδ. Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδανός.
- 3. Δασκολιά, Μ.-Κ. (2005). Η συμμετοχή των εκπαιδευτικών στο σχεδιασμό της επιμόρφωσής τους στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Έννοιες και θεωρητικές επισημάνσεις. Στο: Γ. Βαγιανός, Β. Κωνσταντινόπουλος και Χ. Παπαδόπουλος (επιμ.), *Τιμητικός τόμος για τον Ομότιμο Καθηγητή της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών Αντώνιο Αθ. Ρήγα* (σσ. 272-284). Αθήνα.
- 4. Δασκολιά, Μ. (2005). Για μια διά βίου περιβαλλοντική αγωγή. Η περιβαλλοντική αγωγή στο πλαίσιο της οικογένειας - μια πρώτη θεωρητική προσέγγιση. Στο: Α. Γεωργόπουλος (επιμ.), *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Ο νέος πολιτισμός που αναδύεται* (σσ. 515-531). Αθήνα: Εκδ. Gutenberg.
- 5. Flogaitis, E., Liarakou, G., and Daskolia, M. (2005). National Reports on eco-school initiatives: Country Report Greece. In: F. Mogensen and M. Mayer, *ECO-Schools: Trends and Divergences. A comparative Study on ECO-school development processes in 13 countries*, (σσ. 212-232). Vienna: Austrian Federal Ministry of Education, Science and Culture, ENSI – SEED.
- 6. Δασκολιά Μ., Λιαράκου Γ. (2008). Διερευνώντας την έννοια της αειφορίας: Αντιλήψεις Ελλήνων εκπαιδευτικών και φοιτητών. Στο Ε. Φλογαΐτη και Γ. Λιαράκου (επιμ.), *Η Έρευνα στην Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη*, (σσ. 159-184), Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- 7. Daskolia, M., Liarakou, G. and Gavrilakis, C. (2009). The European potential of Environmental Education for sustainability. In: P.-M. Rabensteiner & E. Ropo (eds), *European Dimension, Education and teaching* (pp. 138-155) Volume 2. Identity and Values in Education, Schneider-Verlag publications.
- 8. Κάτσενου, Χ., Φλογαΐτη, Ε., Δασκολιά, Μ. (2011). Διερευνώντας το στίγμα της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στο πρόγραμμα δράσης δύο ελληνικών περιβαλλοντικών ΜΚΟ: μια ιστορική και συγκριτική θεώρηση. Στο Χ. Βλασσοπούλου, Γ. Λιαράκου (επιμ.) *Περιβαλλοντική Ιστορία. Μελέτες για την αρχαία και σύγχρονη Ελλάδα* (σσ. 211-238). Αθήνα: Εκδόσεις Πεδίο.
- 9. Δασκολιά, Μ. και Δήμος, Α. (2011). Η δημιουργική σκέψη στην Περιβαλλοντική Αγωγή μέσα από την οπτική των εκπαιδευτικών. Στο: «Η χάρη θέλει αντίχαρη», *Τιμητικός τόμος για τον Ομότιμο Καθηγητή της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών Αντ. Κ. Δανασσή-Αφεντάνη* (σσ. 303-325). Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών
- 10. Δασκολιά, Μ. και Γρίλλια, Μ.-Π. (2012). Οι σημαντικές εμπειρίες ζωής ως παράμετροι της σχέσης μας με το περιβάλλον. Μια επανεξέταση της συμβολής τους ως ερευνητικού πεδίου στο πλαίσιο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για την Αειφορία. Στο: Ε. Πρωτοπαπαδάκης, Ε. Μανωλάς (επιμ.), *Περιβαλλοντική Ηθική: Προκλήσεις και Προοπτικές για τον 21ο αιώνα*, (σσ....). Ορεστειάδα: Εκδόσεις Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης.

Γ. Επιστημονικές δημοσιεύσεις σε διεθνή και ελληνικά περιοδικά με

κριτές

- 11. Daskolia, M., and Flogaitis, E. (2003). Theoretical Formulation and Empirical Investigation of a Conceptual Model of Teachers' Competence in Environmental Education. *Canadian Journal of Environmental Education, Volume 8*, 249-267.
- 12. Flogaitis, E., Daskolia, M., and Liarakou, G. (2005). Greek kindergarten teachers' practice in environmental education: an exploratory study. *Journal of Early Childhood Research, Volume 3, issue 3*, 299-320.
- 13. Flogaitis, E., Daskolia, M., and Agelidou, E. (2005). Kindergarten teachers' conceptions of environmental education. *Early Childhood Education Journal*. Volume 33, issue 3, 125-136.
- 15. Daskolia, M., Flogaitis, E., and Papageorgiou, E. (2006). Kindergarten teachers' conceptual framework on the "ozone layer depletion": Exploring the associative meanings of a global environmental issue. *Journal of Science Education and Technology*, Volume 15, issue 2, 168-178.
- 16. Daskolia, M., Flogaitis, E., Liarakou, G. (2007). Ways of Thinking of the 'Environment' and 'Environmental Problems' among Greek University Students from the Humanities. *The International Journal of the Humanities*, Volume 4, issue 8, 7-17.
- 17. Liarakou, G., Daskolia, M., Flogaitis, E. (2007). Investigating the Associative Meanings of 'Sustainability' among Greek Kindergarten Teachers. *International Journal of Interdisciplinary Social Sciences*, Volume 1, issue 5, 29-36.
- 18. Δασκολιά Μ., Λιαράκου Γ., Βατικιώτου Β. (2008). Διερεύνηση του εννοιολογικού πεδίου εκπαιδευτικών προσχολικής εκπαίδευσης για το περιβαλλοντικό ζήτημα «φαινόμενο του θερμοκηπίου». *Παιδαγωγική Επιθεώρηση, 46*, 128-143.
- 19. Daskolia, M., Dimos, A., Kampylis, P. (2012, in press). Secondary teachers' conceptions of creative thinking within the context of Environmental Education. *International Journal of Environmental and Science Education*, 7(2) (to be appeared in April 2012).
- 20. Kynigos, C., Daskolia, M., Smyrnaiou, Z. (2012, in press). Empowering Teachers in Challenging times for Science and Environmental Education: Uses for scenarios and microworlds as boundary objects. *Contemporary Issues in Education*, (to be appeared in April 2012).

Δ. Επιστημονικές δημοσιεύσεις σε πρακτικά διεθνών και ελληνικών συνεδρίων με κριτές

- 21. Chatzifotiou, A., Liarakou, Z., Daskolia, M. (2006). 'Environment' and 'Sustainable Development': Investigating the Content and Social Dimension of Two Central Environmental Education Concepts among University Students. In: the Electronic Conference Proceedings of the 5th Global Conference *"Environmental Justice and Global Citizenship"*. http://www.inter-disciplinary.net/ptb/ejgc/ejgc5/s8.html
- 22. Flogaitis, E., Daskolia, M., Chatzifotiou, A. Liarakou, G. (2006). Conceptions of the environment and of environmental problems as social issues among Greek students of early childhood education. Στα Πρακτικά του *3ου Παγκόσμιου Συνεδρίου για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση* (*3rd World Environmental Education Congress*), Τορίνο 2-6 Οκτωβρίου 2005. WEEC International Association - Instituto per l'Ambiente e l' Educazione Scholé Futuro Onlus.
- 23. Λιαράκου, Γ., Μπαζίγου, Κ. Φλογαΐτη, Ε., Δασκολιά, Μ. (2006). Αντιλήψεις Νηπιαγωγών για το περιβάλλον και τα περιβαλλοντικά προβλήματα. Στα Πρακτικά του *2ου Συνεδρίου Σχολικών Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης*, Αθήνα, 1-17 Δεκεμβρίου 2006. Πανεπιστήμιο Αιγαίου, ΥΠ.Ε.Π.Θ., ΕΠΕΑΕΚ.

- 24. Δασκολιά, Μ., Παπαγεωργίου, Ε., Γαβριλάκης, Κ., Φλογαΐτη, Ε. (2008). Αντιλήψεις Νηπιαγωγών για τα αίτια και τις συνέπειες του περιβαλλοντικού ζητήματος της τρύπας του όζοντος. Στο: Δ.-Μ. Κακανά και Γ. Σιμούλη (επ.) *Η Προσχολική Εκπαίδευση στον 21ο αιώνα: Θεωρητικές Προσεγγίσεις και Διδακτικές Πρακτικές* (σσ. 146-154). Θεσσαλονίκη: Εκδ. Επίκεντρο.
- 25. Γούναρη, Ν., Δασκολιά, Μ., Κυνηγός, Χ., Φλογαΐτη, Ε. (2008). Ατμοσφαιρική ρύπανση και καταστροφή των μνημείων: δημιουργία σχεδίου εκπαιδευτικής δραστηριότητας με την αξιοποίηση διερευνητικού λογισμικού για τη διδασκαλία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Στο: ... Πρακτικά του *3ου Περιβαλλοντικού Συνεδρίου Μακεδονίας*, Θεσσαλονίκη (σσ....), 14-17 Μαρτίου 2008, Ένωση Ελλήνων Χημικών - Περιφερειακό Τμήμα Κεντρικής & Δυτικής Μακεδονίας.
- 26. Δασκολιά, Μ., Κυνηγός, Χ., και Γούναρη, Ν. (2008). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Ψηφιακές Τεχνολογίες: Αξιοποίηση διερευνητικού λογισμικού στη διδακτική προσέγγιση ενός περιβαλλοντικού ζητήματος*. Στο: Χ. Αγγέλη και Ν. Βαλανίδης (επιμ.), Πρακτικά του 6ου Πανελλήνιου Συνεδρίου με θέμα «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση», Λεμεσός 25-28 Σεπτεμβρίου 2008, (σσ. 317-324). Πανεπιστήμιο Κύπρου, Κύπρος.
- 27. Daskolia, M., Lambropoulos, N., & Kampylis, P. (2009). Advancing collaborative creativity in the context of Greek teachers' in-service training in environmental education. In A. Dimitracopoulou, C. O'Malley, D. Suthers & P. Reimann (Eds.), *Proceedings of the 9th International Conference on Computer Supported Collaborative Learning - CSCL09* (pp. 85-87), Rhodes, Greece.
- 28. Γούναρη, Ν., Δασκολιά, Μ., Κυνηγός, Χ. (2009). Κατανοώντας το Ενεργειακό Ζήτημα. Μια εκπαιδευτική εφαρμογή Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης με τη χρήση ενός διερευνητικού λογισμικού. Στο: ....Πρακτικά του *3ου Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα «Αλλαγή, Βιώσιμη Ανάπτυξη και Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας. Αναζητώντας λύσεις για το ελληνικό περιβάλλον»*, Θεσσαλονίκη, 15-17 Οκτωβρίου 2009, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης – Συμβούλιο Περιβάλλοντος.
- 29. Δήμος, Α., Δασκολιά, Μ. (2010). Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Δημιουργική Σκέψη. Αντιλήψεις Εκπαιδευτικών για τις έννοιες και τη μεταξύ τους σχέση. Στα Πρακτικά του *5ου Πανελλήνιου Συνεδρίου της Πανελλήνιας Ένωσης Εκπαιδευτικών για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση με θέμα «Το σταυροδρόμι της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη»*. ΠΕΕΚΠΕ.
- 30. Kynigos, C., Daskolia, M. (2011). *Collaborative design and construction of digital games to learn about sustainable lifestyles*". In L. Gómez Chova, I. Candel Torres, A. López Martínez (Eds.), *International Technology, Education, Development Conference Proceedings - INTED2011* (pp. 1583-1592). International Association of Technology, Education and Development (IATED), Valencia, Spain.
- 31. Daskolia, M., Yiannoutsou, N., Xenos, M., Kynigos, C. (2012, in press). Exploring learning-to-learn-together processes within the context of an environmental education activity. In ... (Eds.), Proceedings of the Ireland International Conference on Education - IICE-2012 (pp....), Dublin, Ireland.
- 32. Daskolia, M., Kynigos, C., Yiannoutsou, N. (2012, in press). Teachers learning about sustainability while co-constructing digital games. In ... (Eds.), Proceedings of the International Conference on Higher Education - ICHE 2012 (pp. ...), Paris, France.

Δ. Δημοσιευμένο εκπαιδευτικό υλικό

- 33. Δασκολιά, Μ. και Κατσακιώρη, Μ. (επ.) (2008). Εκπαιδευτικό Υλικό για το Γυμνάσιο: Φύλλα εργασίας, Οδηγός για τον εκπαιδευτικό. Στο: Μ. Κατσακιώρη, Π. Βασάλα & Ε. Φλογαΐτη (επ.), *Προστατευόμενες Περιοχές*, Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας - Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων Υγροτόπων, Θεσσαλονίκη.
- 34. Δασκολιά, Μ. και Κατσακιώρη, Μ. (επ.) (2008). Παιδαγωγικό Υλικό για

το Γυμνάσιο: Φύλλα εργασίας Στο: Μ. Κατσακιώρη & Ε. Φλογαΐτη (επ.), *Περιβάλλον χωρίς σύνορα*, Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας - Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων Υγροτόπων, Interreg, Θεσσαλονίκη.

Ζαχαρούλα Γ. Σμυρναίου

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Διεθνή Επιστημονικά Περιοδικά με Κριτές

- Smyrnaiou. Z (2007). «An innovative way for using computers in science teaching -Una Manera Innovadora Para Usar Las Computadoras En La Enseñanza De La Ciencia», Journal of Science Education, n 2, vol. 8, p. 99-102.
- Smyrnaiou. Z (2006). «Les idées des philosophes physiciens anciens Grecs», Mesogeios, n° 28, juin, pp 5-12.
- Smyrnaiou, Z. & Weil-Barais, A. (2005). Évaluation cognitive d'un logiciel de modélisation auprès d'élèves de collège, Didaskalia, n° 27, Décembre, pp. 133-149.
- Smyrnaiou, Z. & Weil-Barais, A. (2004). L'utilisation des logiciels éducatifs dans l'enseignement de la physique, Cahiers pédagogiques à la rubrique Faits & Idées, n° 426, pp 65-66.

Ελληνικά Επιστημονικά Περιοδικά με Κριτές

- Σμυρναίου Ζ., Κόμης Β. & Δημητρακοπούλου Α. (2008). «Συμβολή στη Μελέτη των συλλογισμών των μαθητών ΣΤ' Δημοτικού Σχολείου με χρήση βίντεο, πειραματικής διαδικασίας και εκπαιδευτικού λογισμικού. Η περίπτωση των βάσεων και οξέων», Θέματα Επιστημών και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση, Κλειδάριθμος, τ. 1, σελ. 9-33.
- Σμυρναίου Ζ. (2006). «Η χρήση αντικειμένων και εκπαιδευτικού λογισμικού στις φυσικές επιστήμες. Η περίπτωση του κεκλιμένου επιπέδου», Διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών: Έρευνα και Πράξη, ΕΔΙΦΕ, τ. 19, σελ. 45-55.

Ηλεκτρονικά Περιοδικά με Κριτές

- Smyrnaiou, Z. & Weil-Barais, A. (2004). Integration d'un logiciel dans l'enseignement de la physique, Βρίσκεται με τη μορφή υπερκειμένου στην ιστοσελίδα http://www.cahierspédagogiques.fr
- Smyrnaiou, Z. & Weil-Barais, A. (2004). Intégration de l'outil informatique dans l'enseignement des sciences physiques, EpiNet, n°65, mai 2004. Βρίσκεται με τη μορφή υπερκειμένου στην ιστοσελίδα: http://www.epi.asso.fr/revue/articles/a0405c.htm

Βιβλία

- Σμυρναίου Ζ. (2008): «Εκπαίδευση και Τεχνολογία: Εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση, Εκδόσεις Ηρόδοτος, Αθήνα, σελ. 240.
- Κουτσούκος Α. & Σμυρναίου Ζ. (2008): «Γνωστική Ψυχολογία και Διδακτική: Η συμβολή του Jean Piaget στη σύγχρονη παιδαγωγική και διδακτική σκέψη», Εκδόσεις Ηρόδοτος, Αθήνα, σελ. 255. (Το βιβλίο στην πρώτη του έκδοση είχε πάρει το Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ στον Πανελλήνιο Διαγωνισμό "Σικελιανά 2005").
- Σμυρναίου Ζ. & Κουτσούκος Α. (2007): «Η Ψυχολογία και η Παιδαγωγική σήμερα», Εκδόσεις Ηρόδοτος, Αθήνα, σελ. 272.
- Σμυρναίου Ζ. & Κουτσούκος Α. (2006) (μετάφραση στα Ελληνικά): «Gérard Vergnaud : Lev Vygotski. Παιδαγωγός και στοχαστής της εποχής μας», εκδόσεις Issalos, Αθήνα, σελ. 100.

Διεθνή Συνέδρια με Κριτές

- Smyrnaiou, Z., Moustaki, F., & Kynigos, C. (2011). METAFORA Learning Approach Processes Contributing To Students' Meaning Generation In Science Learning. In D. Gouscos, & M. Meimaris (Eds.), Proceedings of the 5th European Conference on Games Based Learning (ECGBL) (pp. 657-664). Athens, Greece: Academic Publishing Limited.
- Xenos M. & Smyrnaiou Z. (2011). L'usage d'un micro-monde pour apprendre le langage de programmation LOGO. In Baron, J.-L., Bruillard, E. & Komis , V. Sciences et technologies de l'information et de la communication en milieu éducatif: Analyse des pratiques et enjeux didactiques , quatrième colloque international DidaPro 4 - Dida&STIC, 24-26 Octobre 2011. Université de Patras, Athènes: New Technologies Editions, pp 79-80.
- Yiannoutou N., Daskolia M., Smyrnaiou Z., Moustaki F., Kynigos C. (2011). "Introducing planning in socio-constructionist activities in Environmental Education, Maths and Physics'. Paper presented in 14th Biennial EARLI Conference for Research on Learning and Instruction, "Education for a Global Networked Society". Exeter, United Kingdom, 30 August - 03 September, 2011.
- Anastopoulou M., Smyrnaiou Z. Kynigos C. (2011). *"Bringing intuitions of natural and virtual interactions into conflict: the POLYMECHANON experience"*. In E. Efthimiou, G. Kouroupetroglou, and C. Vogler, GW 2011: The 9th International Gesture Workshop Gesture in Embodied Communication and Human-Computer Interaction May 25-27, 2011, Athens, Greece, pp 68-71.
- Kynigos, C., Smyrnaiou, Z. & Roussou, M. (2010). *Exploring the generation of meanings in mathematics and science with collaborative full-body games*. In Proceedings of the 9th International Conference on Interaction Design and Children -Short papers, Barcelona, Spain, pp. 222-225.
- Smyrnaiou Z. & Dimitracopoulou A. (2007). Inquiry learning using a technology-based learning environment. In (Ed) C. Constantinou & Z. Zacharia, Computer Based Learning in Sciences, Proceedings of 8th International Conference on Computer Based Learning (CBLIS), 31 June-6 July, Heraklion, Crete, pp. 90-100.
- Smyrnaiou Z., Komis, V. & Dimitracopoulou A. (2006). Contribution à l'étude des raisonnements des élèves sur les acides et bases avec l'utilisation de vidéo, des objets réels et de logiciel éducatif. In 8e Biennale Internationale de l'éducation et de la formation, « débats sur les recherches et les innovations », Lyon, 11-14 Avril. http://www.inrp.fr/biennale/8biennale/
- Smyrnaiou Z., Politis P., Komis V & Dimitracopoulou A. (2005). The role of interactions in Science learning using three educational mediums: video, technology-based learning environment and real objects. In 11th Biennial Conference of the European Association for Research in Learning and Instruction, 23-27 August, Nicosia, Cyprus, pp. 1027-1028.
- Smyrnaiou Z., Politis P., Dimitracopoulou A. & Komis V. (2005). The Role of Real and Virtual Experiments in Science Learning. In Zacharia Z. & Constantinou C. (Eds). Integrating New Technologies in Science and Education. The proceedings of the Computer Based Learning in Science, University of Zilina, Slovakia, pp. 296 - 304.
- Smyrnaiou Z. & Dimitracopoulou A. (2005). The impact of videos, real objects' experiments and technology-based modelling primitives on the students' reasoning during modelling in chemistry and physics, Kaleidoscope Workshop on Computer Supported Inquiry Learning, 18–20 May, Genoa, Italy.
- Dimitracopoulou A., Orfanos S., Petrou A., Smyrnaiou Z. & Weil-barais A. (2005).

Designing a modelling environment for young students: Underlying researches investigating complementary aspects related to cognitive mechanisms and collaboration in school settings, Kaleidoscope Workshop on Computer Supported Inquiry Learning, Genoa, Italy, 18 – 20 May.

- Koutsoukos A. & Smyrnaiou Z. (2005). La relation de futurs professeurs avec la technologie: applications pédagogiques des ordinateurs, 5ème Colloque International Recherche(s) et Formation « Former des enseignants professionnels, savoirs et compétences », Nantes 14-15-16 février. (Table des matières du CD-ROM).
- Smyrnaiou Z. & Vavouraki A. (2004). Using ICT within an innovative teaching paradigm in Chemistry. In 7th ECRICE & 3rd ECCE, European Conference on Research in Chemical Education, Ljubljana, 24-28 August, Slovenia, pp. 197-204.
- Vavouraki A., Smyrnaiou Z. & Dimopoulos k. (2004). Information and Communication Technology and Youth: Implications for educational policy and innovation. In XI IOSTE SYMPOSIUM, Science and Technology Education for a Diverse World- dilemmas, needs and partnerships, Lublin, Poland, 25-30 July.
- Smyrnaiou Z. & Weil-Barais A. (2004). La modélisation : l'apport des logiciels éducatifs. In 7e Biennale Internationale de l'éducation et de la formation, «débats sur les recherches et les innovations», Lyon, 14-17 Avril. Βρίσκεται με τη μορφή υπερκειμένου στην ιστοσελίδα: http://www.inrp.fr/biennale/7biennale/
- Smyrnaiou Z. & Weil-Barais A. (2004). Comparaison de deux logiciels éducatifs de modélisation et de simulation. In Colloque « Les processus de conceptualisation en débat : Hommage à Gérard Vergnaud », Paris, 28-31 Janvier.
- Smyrnaiou Z. & Weil-Barais A. (2004). Cognitive evaluation of a technology based learning environment for scientific education. In (Ed) C. Constantinou & Z. Zacharia, "Computer Based Learning in Sciences, Proceedings of 6th International Conference CBLIS, 5-10 July, 2003, Nicosia, Cyprus, Vol 2, pp. 255-265.
- Smyrnaiou Z., Ferret S. & Weil-Barais A. (2003). L'enseignement scientifique ne peut-il être que virtuel ?. In Colloque Les Technologies de l'information et de la communication : mutations dans la formation scientifique universitaire (CIRUISEF), Dakar, 17-21 Mars.
- Dimitracopoulou A., Komis V., Saconides H., Politis P., Smyrnaiou Z., Dellas. S. (2003). Working in a social ModellingSpace: The need of multiple supports for collaborative modelling activities in sciences, Volos, 10-13 Octobre, pp. 409-410.
- Smyrnaiou Z. & Weil-Barais A. (2002). Quel sens les élèves donnent-ils aux expériences représentées sur les écrans d'ordinateur? In Colloque « Apprendre avec l'ordinateur à l'école », Bordeaux, 14,15 et 16 Janvier, p. 40.

Κεφάλαια σε βιβλία

- Smyrnaiou Z. & Weil-Barais A. (2007). Comparaison de deux logiciels éducatifs de modélisation et de simulation. In M.Merri (coord.) «Activité humaine et conceptualisation Questions à Gérard Vergnaud», Presses Universitaires du Mirail, Novembre 2007. (Table des matières du CD-ROM).
- Σμυρναίου Ζ. & Δημόπουλος Κ. (2005). Η συνάφεια του αναλυτικού προγράμματος των φυσικών επιστημών με τα ενδιαφέροντα των μαθητών. Στο: Δ. Κολιόπουλος & Α. Βαβουράκη, Διδακτική Φυσικών Επιστημών: Οι προκλήσεις του 21ου αιώνα (κείμενα για τη δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση). Αθήνα, ΕΔΙΦΕ, σελ 1-13.
- Dimopoulos k. & Smyrnaiou Z. (2005). Factors related to student's interest in science learning. In: D. Koliopoulos & A. Vavouraki, Science Education at cross roads: Meeting the Challenges of the 21th Century. Athens, EDIFE, pp. 135-142.

- Fantaki G. & Smyrnaiou Z. (2005). Including ICT in Science Inclusion Processes – a differentiated learning approach. In: D. Koliopoulos & A. Vavouraki, Science Education at cross roads: Meeting the Challenges of the 21th Century. Athens, EDIFE, pp. 136-143.

Ελληνικά Συνέδρια με Διεθνή συμμετοχή με Κριτές

- Κυνηγός Χ., Σμυρναίου Ζ. & Ρούσσου Μ. (2011). Δημιουργώντας νοήματα στις Φυσικές Επιστήμες με συνεργατικά κιναισθητικά παιχνίδια, στο Παπαγεωργίου, Γ. & Κουντπυριώτης, Γ. (2011). Πρακτικά 7ου Πανελληνίου Συνεδρίου Διδακτικής των Φυσικών Επιστημών και Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση «Αλληλεπιδράσεις εκπαιδευτικής έρευνας και πράξης στις Φυσικές Επιστήμες», σελ. 487-495 http://www.7sefepet.gr, ημερομηνία πρόσβασης 20/08/2011.
- Σμυρναίου Ζ. (2008). «Σχεδιαστικές προσεγγίσεις υπολογιστικών περιβαλλόντων από φοιτητές του τμήματος Τεχνολογίας Υπολογιστών», 4ο Πανελλήνιο Συνέδριο «Διδακτική της Πληροφορικής»,Πάτρα, 28-30 Μαρτίου, σελ. 363-373.
- Γεωργιάδου Τ., Δανίλη Ε., Έψιμος Γ., Κασσέτας Α. Ι. (οργανωτής), Σμυρναίου Ζ. (2008). Στο κέντρο ένας άνθρωπος– κορίτσι ή αγόρι – γεννημένος στην Ευρώπη, 13 ετών. Και οι ευρωπαϊκές κοινωνίες επιμένουν στο να τον διδάσκουν Φυσική και Χημεία. Συμμετέχοντες στο εγχείρημα, αλλά και κρίνοντες αυτά που διαδραματίζονται, εμείς οι Έλληνες εκπαιδευτικοί, στρογγυλό τραπέζι, 4ο Συνέδριο της ΕΔΙΦΕ, Θεσσαλονίκη 9-11 Μαΐου.
- Σμυρναίου, Ζ. & Φαντάκη, Γ. (2007). Τα λάθη των μαθητών στη Φυσική Β' Γυμνασίου. Πανελλήνιο Συνέδριο με διεθνής συμμετοχή, "Τα Λάθη των Μαθητών: δείκτες αποτελεσματικότητας ή κλειδιά για τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης; ΚΕΕ (Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας), Θεσσαλονίκη, Δεκέμβριος.
- Φαντάκη Γ., Σταμοβλασης Δ., Σμυρναίου Ζ. & Σιδερίδου Φ. (2007). Τα λάθη των μαθητών στις Φυσικές Επιστήμες. Πανελλήνιο Συνέδριο με διεθνής συμμετοχή, "Τα Λάθη των Μαθητών: δείκτες αποτελεσματικότητας ή κλειδιά για τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης; ΚΕΕ (Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας), Αθήνα, Νοέμβριος 1-2.
- Σμυρναίου Ζ. (2007). Η ενέργεια είναι δύσκολο να οικοδομηθεί λόγω της φύσης της: ενοποιητικός παράγοντας όλων των φαινομένων; ΚΕΕ (Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας), Αθήνα, Νοέμβριος 1-2, σελ. 481-486.
- Σμυρναίου Ζ., Δημητρακοπούλου Α. & Κόμης Β. (2006). Συμβολή στην μελέτη των συλλογισμών των μαθητών ΣΤ' Δημοτικού Σχολείου για τα οξέα & τις βάσεις με χρήση βίντεο, πειραματικής διαδικασίας και εκπαιδευτικού λογισμικού. Σταυρίδου Ε. (επιμ.), «Διδακτική Φυσικών Επιστημών: Μέθοδοι και Τεχνολογίες Μάθησης», Πρακτικά 3ου συνεδρίου ΕΔΙΦΕ, Βόλος, 7-9 Απριλίου, σελ. 303-310.
- Σμυρναίου Ζ., Δημητρακοπούλου Α., Πολίτης Π. & Κόμης Β. (2004). Η χρήση βίντεο, φυσικών αντικειμένων και εκπαιδευτικού λογισμικού στη διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών, 4ο Πανελλήνιο Συνέδριο με διεθνή συμμετοχή «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση», Αθήνα, 29 Σεπτεμβρίου-3 Οκτωβρίου, σελ. 45-55.
- Fantaki G. & Smyrnaiou Z. (2004). Including ICT in Science Inclusion Processes – a differentiated learning approach. The 2nd EDIFE Conference & The 2nd IOSTE Symposium in Southern Europe, "Science and Technology Education at cross roads meeting the challenges of the 21st century", Kalamata, Greece, March 18-20, pp. 136-143.
- Dimopoulos k. & Smyrnaiou Z. (2004). Factors related to student's interest in Science learning. The 2nd EDIFE Conference & The 2nd IOSTE Symposium in Southern Europe, "Science and Technology Education at cross roads meeting the

challenges of the 21st century", Kalamata, Greece. March 18-20, pp. 135-142.

- Σμυρναίου Ζ. & Δημόπουλος Κ. (2004). Η Συμβατότητα του Αναλυτικού Προγράμματος των Φυσικών Επιστημών και τα ενδιαφέροντα των μαθητών. The 2nd EDIFE Conference & The 2nd IOSTE Symposium in Southern Europe, "Science and Technology Education at cross roads meeting the challenges of the 21st century", Kalamata, Greece. March 18-20, σελ. 1-13.
- Σμυρναίου Ζ. & Βαβουράκη Α. (2004). Η χρήση της μοντελοποίησης στη Διδασκαλία της χημείας: οξέα & βάσεις, 4ο Πανελλήνιο Συνέδριο για τη Διδακτική των Φυσικών Επιστημών και τις Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση «Φυσικές Επιστήμες: «Διδασκαλία-Μάθηση» και «Εκπαίδευση», Αθήνα, 26-28 Νοεμβρίου, σελ. 335-343.

Ελληνικά Συνέδρια (με κρίση της οργανωτικής επιτροπής)

- Κυνηγός Χρόνης, Γιαννούτσου Νικολέτα, Μουστάκη Φωτεινή, Ψυχάρης Γιώργος, Γαβρίλης Κώστας, Λάτση Μαρία, Σμυρναίου Ζαχαρούλα, Δασκολιά Μαρία, Ξένος Μάριος, Ζάντζος Γιάννης (2011). Μαστορεύοντας με Λογισμικά Διερευνητικής Μάθησης. 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ «Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Διδακτική Πράξη», Σύρος.
- Κυνηγός Χ. & Σμυρναίου Ζ. (2009). Το Πολυμήχανο: Παίζω και μαθαίνω ελέγχοντας την τεχνολογία, 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ «Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Διδακτική Πράξη», Σύρος.
- Σμυρναίου, Ζ. (2007). Μελέτη των Διαλογικών Αλληλεπιδράσεων μεταξύ των μαθητών Δημοτικού στις Φυσικές Επιστήμες. 4ο συνέδριο ΕΤΠΕ, «Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Διδακτική Πράξη, Σύρος, 4-6 Μαΐου, σελ. 72-80.

ΑΛΛΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ
Ανακοινώσεις

- Σμυρναίου Ζ., Ορφανός Ι. & Καλούρη Ου. (2004). «Η πληροφορική στην εκπαίδευση: εννοιολογική διάσταση και προοπτική». Στο 4ο συνέδριο του EARLI, στο Συμπόσιο «Εννοιολογικές, Επιστημολογικές και Παιδαγωγικές Προσεγγίσεις και Αλλαγές στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση», Δελφοί, 19-23 Μάιος, σελ. 172.
- Koutsoukos A. & Smyrnaiou Z. (2004). «The relation of future teachers with Technology: Pedagogical applications of computer». Στο 4ο συνέδριο του EARLI, στο Συμπόσιο «Εννοιολογικές, Επιστημολογικές και Παιδαγωγικές Προσεγγίσεις και Αλλαγές στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση», Δελφοί, 19-23 Μάιος, σελ. 175.
- Smyrnaiou Z. & Weil-Barais A. (2004). «The contribution of the technology based learning environment». Στο 4ο συνέδριο του EARLI, στο Συμπόσιο «Εννοιολογικές, Επιστημολογικές και Παιδαγωγικές Προσεγγίσεις και Αλλαγές στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση», Δελφοί, 19-23 Μάιος, σελ. 172.
- Smyrnaiou Z., Laine A., Ferret S., & Weil-Barais A. (2003). «Systèmes sémiotiques et opérations cognitives». In Colloque « Congrès national 2003 de la Société française de Psychologie », Poitiers, 24-26 Septembre, p.190.
- Smyrnaiou Z. & Weil-Barais A. (2003). «Cognitive Approach of Two Technology Based Learning Environments of Modelisation and Simulation Intend to a Scientific Education». In 3rd IEEE International Conference on Advanced Learning Technologies Technology Enhanced Learning (ICALT), Athens, 9-11 July.

Φωτεινός Δημήτρης

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

- **Φωτεινός, Δ.** (Υπό έκδοση - 2013). *Ιστορία των αναλυτικών προγραμμάτων 1950-2007: ακροβατώντας μεταξύ (πολιτικοϊδεολογικής) ρύθμισης και (παιδαγωγικής) μεταρρύθμισης*. Αθήνα: Gutenberg.
- **Μπουζάκης, Σ. – Φωτεινός, Δ.** (2012). Μια ιστορία της Ιστορίας: η Ιστορία της νεοελληνικής εκπαίδευσης ως γνωστικό αντικείμενο στα ελληνικά Πανεπιστήμια από τη μεταπολίτευση μέχρι σήμερα. Στο *(τιμητικός τόμος Λεοντσίνη)*
- εκκρεμούν απαντήσεις από το περιοδικό *Journal of History of Education* για δύο (2) άρθρα –αναμένονται εντός του 2012
- **Μπουζάκης, Σ.** – **Φωτεινός, Δ.** (2011-d). Η *τεχνολογία* της εκπαίδευσης: ένα πλαίσιο ερμηνείας για τη μεταρρύθμιση του αναλυτικού προγράμματος στην ελληνική δευτεροβάθμια τεχνική εκπαίδευση (από τη μεταπολεμική περίοδο μέχρι τη μεταπολίτευση). Στο Παπαδάκης, Ν. και Χανιωτάκης, Ν. (επιμ.) (2011) *Εκπαίδευση – Κοινωνία και πολιτική*. Αθήνα: Πεδίο, σχ.σελ. 597-611
- **Foteinos, D.** (2011-c). State and knowledge: in the era of globalization and multicultural societies – The case of Greek curriculum and policies (with some references to history of curriculum policy). In Smirnov, Ol and Aradjioni, M (2011) *Intercultural dialogue: past and present – Issue 1: Prevention of violent conflicts in multicultural societies and peace education*. Simferopol: Integration and Development Center for Information and Research, pp. 161-179.
- **Φωτεινός, Δ.** (2011-b). Η ιστορία, η θεωρία, και το μεθοδολογικό πρόσχημα (μια μετα-μεταμοντέρνα ανάγνωση της ιστορίας). Στο Μπουζάκης, Σ. (επιμ.) *Πανόραμα Ιστορίας της Εκπαίδευσης: Όψεις και απόψεις, τ. Α': Ιστοριογραφικά ρεύματα, Μακρές Περίοδοι, Εκπαίδευση εκτός συνόρων, Τοπική Ιστορία*. Αθήνα: Gutenberg, σχ.σελ. 81-96.
- **Φωτεινός, Δ.** (2011-a). Η ιστορία των αναλυτικών προγραμμάτων της μέσης τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης από τη μεταπολεμική περίοδο (1950) στη μεταπολίτευση (1977) – ιστορικός θεωρητικός αναστοχασμός και κοινωνιολογικές παρεκβάσεις. Στο Μπουζάκης, Σ. (επιμ.) *Πανόραμα Ιστορίας της Εκπαίδευσης: Όψεις και απόψεις, τ. Β': Νεοελληνική εκπαίδευση (1821 – 2010)*. Αθήνα: Gutenberg, σχ.σελ. 673-696.
- **Φωτεινός, Δ.** (2009). Αναλυτικά προγράμματα: ερμηνείες και ερωτήματα – Μια προσπάθεια επαναπροσδιορισμού των μεθοδολογικών παραδοχών μέσα από την εξέταση της ιστορίας των αναλυτικών προγραμμάτων της μέσης γενικής και τεχνικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα (κατά το διάστημα 1950-1977). *Θέματα Ιστορίας της Εκπαίδευσης*, τ. 8, σχ.σελ. 174-219.
- **Φωτεινός, Δ. – Μπουζάκης, Σ.** (2008). Ελληνικό κράτος και σχολική γνώση : στην εποχή της παγκοσμιοποίησης και των πολυπολιτισμικών κοινωνιών. Στο Δαμανάκης, Μ. (επιμ.) *Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου «Παγκοσμιοποίηση και Ελληνική Διασπορά»*. Ρέθυμνο: ΕΔΙΑΜΜΕ, σελ. 209-227.
- **Φωτεινός, Δ. – Μπαρτζάκλη, Μ.** (2007). Η σχέση 'εμψυχωτή–φοιτητή' στη διαμόρφωση της επαγγελματικής ανάπτυξης του δευτέρου. Στο Καψάλης, Γ. Δ. – Κατσίκης, Α. Ν. (επιμ) *Η Πρωτοβάθμια εκπαίδευση και οι προκλήσεις της εποχής μας*. Ιωάννινα: Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, σελ. 380-388.
- **Μπουζάκης, Σ. – Φωτεινός, Δ.** (2006-β). Αναλυτικά προγράμματα: θεωρητικές προσεγγίσεις –ιστορικές διαστάσεις –σύγχρονες τάσεις. Στο *Αναγνώριση –Τιμητικό αφιέρωμα στον καθηγητή Θεόδωρο Γ. Εξαρχάκο*. Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών, σελ. 344-370.
- **Φωτεινός, Δ. – Μπουζάκης, Σ.** (2006-α). Η τεχνολογία της εκπαίδευσης και η τεχνολογική εκπαίδευση στην Ελλάδα: 1950-1974. Στο *Το σχολείο στην κοινωνία της πληροφορικής και της πολυπολιτισμικότητας, Πρακτικά ΙΑ'*

Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρίας Ελλάδας. Θεσσαλονίκη: Αφοι Κυριακίδη, 2006, σελ. 135-153.

- **Φωτεινός, Δ.** (2004). Αναλυτικά προγράμματα: ιδεολογία και τεχνολογία πολιτικής κυριαρχίας (μέσα από το παράδειγμα ορισμένων μαθημάτων). Στο *Πρακτικά 3ου Διεθνούς Συνεδρίου Ιστορίας της Εκπαίδευσης*, Πάτρα: Παν/μιο Πατρών (ηλεκτρονική έκδοση: http://www.elemedu.upatras.gr/eriande/synedria/synedrio3/praktika%2011/fotinos.htm).
- **Φωτεινός, Δ. – Σιμενή, Π.** (2002). Το ιδεολόγημα της παγκοσμιοποίησης στις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες της δεκαετίας του 1990 στην Ελλάδα. Στο *Πρακτικά 10ου Διεθνούς Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδας*. (ηλεκτρονική έκδοση: http://www.pee.gr/pr_syn/s_nay/c/1/FOTEINOS_SIMENI.htm).
- **Φραντζή, Π., Φωτεινός, Δ. Τζούδα, Β., Κατσίλλης, Ι.** (2002). Η επίδραση της εκπαίδευσης της μητέρας στην επίδοση των μαθητών του Λυκείου. Στο *Πρακτικά 2ου Διεθνούς Συνεδρίου «Παιδαγωγικής και Εκπαιδευτικής Έρευνας» της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδας*. Αθήνα: Ατραπός, σελ. 396-416.
- **Φραντζή, Π. – Φωτεινός, Δ.** (2001-γ). Το θεσμικό πλαίσιο της εκπαίδευσης (σε επιλεγμένες χώρες) Μέρος ΙΙΙ: το εκπαιδευτικό σύστημα της Ισπανίας. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τ. 119/2001, σελ. 103-114.
- **Φραντζή, Π. – Φωτεινός, Δ.** (2001-β). Το θεσμικό πλαίσιο της εκπαίδευσης (σε επιλεγμένες χώρες) Μέρος ΙΙ: το εκπαιδευτικό σύστημα της Αιγύπτου. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τ. 118/2001, σελ. 80-88.
- **Φραντζή, Π. – Φωτεινός, Δ.** (2001-α). Το θεσμικό πλαίσιο της εκπαίδευσης (σε επιλεγμένες χώρες) Μέρος Ι: τα εκπαιδευτικά συστήματα Ελλάδας–Αγγλίας. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τ. 117/2001, σελ. 82-95.
- **Φωτεινός, Δ.** (1995). Οι αλλαγές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση: από το 1932 στο 1965. Στο *Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση 1964: Τριάντα χρόνια μετά*. Πάτρα: Αχαϊκές Εκδόσεις, σελ. 205-211.

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

- **Φωτεινός, Δ.** (2011-e) ΑΣΠΑΙΤΕ «*Το αναλυτικό πρόγραμμα της δευτεροβάθμιας τεχνικής εκπαίδευσης: ιστορικός αναστοχασμός και παιδαγωγικά μηνύματα*». Εισήγηση στο 2ο Επιστημονικό Συνέδριο της ΑΣΠΑΙΤΕ, Αθήνα, 16-17 Δεκεμβρίου 2011.
- **Foteinos, D.** (2011-d) «*Images of the body: Mouldering a political soul – The Greek gymnastics curriculum from the post-War era (1950) to the Olympic Games of Athens (2004) and beyond (2008)*». Εισήγηση στο Annual Conference of History of Education Society (UK), Glasgow University, UK, 25-27 Νοεμβρίου 2011.
- **Foteinos, D.** (2011-c) «*Changing policies in a changing world -the Greek educational policy for immigrants and minorities, 1990-2011*». Εισήγηση στο International scientific and practical conference «Prevention of Violent Conflicts and Peace Education in Multicultural Societies», Simferopol, Autonomous Republic of Crimea, Ukraine, 5-9 Οκτωβρίου 2011 .
- **Φωτεινός, Δ.** (2011-b) «*Η γλώσσα ως μέσο επικοινωνίας, ή ως μήνυμα ιδεολογίας;* (το παράδειγμα των βιβλίων του Ευγενίδειου Ιδρύματος, κατά τη δεκαετία 1950-1960)». Εισήγηση στο 6ο Επιστημονικό Συνέδριο Ιστορίας Εκπαίδευσης, Πάτρα, 30 Σεπτεμβρίου – 2 Οκτωβρίου 2011.
- **Φωτεινός, Δ.** (2011-a). «*Πολιτικές της γνώσης: προς μια νέα ταυτότητα; το Ελληνικό κράτος και η σχολική γνώση την εποχή της παγκοσμιοποίησης και των πολυπολιτισμικών κοινωνιών*». Εισήγηση στο 3rd SEMCE Συνέδριο της CiCea: *Inclusive Society Under Crisis,* Πάτρα, 6- 8 Μαΐου 2011 .
- **Φωτεινός, Δ.** (2010). «*Σχεδίασμα για έναν θετικό αναστοχαστικό σκεπτικισμό,*

ως μια συμβολή στη θεωρητική συζήτηση πάνω στην Ιστορία (με παράδειγμα από την ιστορία των αναλυτικών προγραμμάτων της μέσης γενικής εκπαίδευσης, 1960-1970)». Εισήγηση στο 7ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Π.Ε.Ε., Ρέθυμνο, 19-21 Νοεμβρίου 2010.

- **Φωτεινός, Δ.** (2009). «*Τα αναλυτικά προγράμματα από τη μεταπολεμική εποχή μέχρι τη μεταπολίτευση: ιδεολογικοπολιτική ρύθμιση έναντι παιδαγωγικής μεταρρύθμισης (μια δομική ιστορική θεώρηση)»*. Εισήγηση στο ΙΓ' Διεθνές Συνέδριο της Π.Ε.Ε., Ιωάννινα, 20-22 Νοεμβρίου 2009.
- **Φωτεινός, Δ.** (2008). «*Αναλυτικά προγράμματα και κοινωνική δικαιοσύνη: 1950-2007*». Εισήγηση στο *5ο Συνέδριο Ιστορίας της Εκπαίδευσης*. Πανεπιστήμιο Πατρών 3-5/10/2008.
- **Foteinos, D.** (2007-γ) «*State and knowledge: in era of globalization and multicultural societies –the case of Greek curriculum and policies (with some references to history of curriculum policy)»*. Εισήγηση στο συνέδριο *Culture of peace and tolerance promotion in multicultural society* –International scientific practical conference, Taurida National Vemedsky University, Simferopol, 18-20/10/2007.
- **Φωτεινός, Δ. – Μπουζάκης, Σ.** (2007-β). «*Ελληνικό κράτος και σχολική γνώση : στην εποχή της παγκοσμιοποίησης και των πολυπολιτισμικών κοινωνιών*». Εισήγηση στο συνέδριο «Παγκοσμιοποίηση και ελληνική διασπορά». Π.Τ.Δ.Ε. Παν/μιου Κρήτης, Ρέθυμνο 29/6-1/7/2007.
- **Φωτεινός, Δ. – Μπαρτζάκλη, Μ.** (2007-α). «*Η σχέση 'εμψυχωτή–φοιτητή' στη διαμόρφωση της επαγγελματικής ανάπτυξης του δευτέρου*». Εισήγηση στο συνέδριο «*Η Πρωτοβάθμια εκπαίδευση και οι προκλήσεις της εποχής μας*», Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 17-20/5/2007, Ιωάννινα.
- **Φωτεινός, Δ. – Μπουζάκης, Σ.** (2005). «*Η τεχνολογία της εκπαίδευσης και η τεχνολογική εκπαίδευση στην Ελλάδα: 1950-1974*». Εισήγηση στο ΙΑ' Διεθνές Συνέδριο της Παιδαγωγικής Εταιρίας Ελλάδας, Ρόδος, Μάιος 2005.
- **Φωτεινός, Δ.** (2004). «*Αναλυτικά προγράμματα : ιδεολογία και τεχνολογία πολιτικής κυριαρχίας (μέσα από το παράδειγμα ορισμένων μαθημάτων)»*. Εισήγηση στο 3ο Διεθνές Συνέδριο Ιστορίας της Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Πατρών 2-4/10/2004.
- **Φωτεινός, Δ.** (2002). «*Συγκριτική προσέγγιση των αναλυτικών προγραμμάτων της μέσης εκπαίδευσης μεταξύ των ετών 1950—1970 (Ο ρόλος της ιδεολογίας και των φορέων δράσης)»*. Εισήγηση στο 2ο Διεθνές Συνέδριο Ιστορίας της Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Πατρών 2-4/10/2002.
- **Φωτεινός, Δ. – Σιμενή, Π.** (2001). «*Το ιδεολόγημα της παγκοσμιοποίησης στις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες της δεκαετίας του 1990 στην Ελλάδα*». Εισήγηση στο 10ο Διεθνές Συνέδριο της Π.Ε.Ε., Ναύπλιο, 8-10/11/2001.
- **Φωτεινός, Δ.** (2001). «*Εκπαιδευτική πολιτική και φορείς δράσης: ο ρόλος των φορέων δράσης στη συγκρότηση των αναλυτικών προγραμμάτων της μέσης τεχνικής εκπαίδευσης - 1950-1977*». Εισήγηση στο 1ο Διεθνές Συνέδριο Ιστορίας της Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Πατρών, 28-30/9/2001.
- **Φραντζή, Π., Φωτεινός, Δ., Τζούδα, Β., Κατσίλλης, Ι.** (2001) «*Η επίδραση της εκπαίδευσης της μητέρας στην επίδοση των μαθητών του Λυκείου*». Εισήγηση στο 2ο Διεθνές Συνέδριο «Παιδαγωγικής και Εκπαιδευτικής Έρευνας» της Π.Ε.Ε., Αθήνα, 2-4/11/2000.
- **Φωτεινός, Δ.** (1994). «*Οι αλλαγές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση: από το 1932 στο 1965*». Εισήγηση στο Επιστημονικό Συμπόσιο για τη μεταρρύθμιση του 1964, Πάτρα, Οκτώβριος 1994.

ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΑ ΜΕΛΩΝ ΔΕΠ ΤΟΜΕΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

Βιβλία/μονογραφίες/επιμέλειες

Brown, D., Pryzwansky, W. B., & Schulte, A. C. (2006). *Ψυχολογική διαλεκτική συμβουλευτική. Εισαγωγή στη θεωρία και την πρακτική εφαρμογή*. (Επιστημονική επιμέλεια ελληνικής έκδοσης και πρόλογος Χ. Χατζηχρήστου. Μετάφραση: Α. Λαμπροπούλου). Εκδόσεις Τυπωθήτω.

Doll B., Zucker S. & Brehm K. (2009). *Σχολικές τάξεις που προάγουν την ψυχική ανθεκτικότητα*. (Επιστημονική επιμέλεια ελληνικής έκδοσης και πρόλογος Χ. Χατζηχρήστου. Μετάφραση Ε. Θεοχαράκη). Εκδόσεις Τυπωθήτω.

Gari, A. & Mylonas, K. (Eds.) (2009). *Quod Erat Demonstrandum: From Herodotus' Ethnographic Journeys to Cross-Cultural Research*. Athens: Pedio Books Publishing. ISBN: 978-960-9405-07-2.

Gari, A. & Mylonas, K. (Eds.) (2011). Ηλεκτρονική έκδοση του *Quod Erat Demonstrandum: From Herodotus' Ethnographic Journeys to Cross-Cultural Research*. Athens, Greece. ISBN: 978-0-9845627-1-8. International Association for Cross-Cultural Psychology. www.iaccp.org/drupal/Spetses (Publications, e-books, Online resources).

Giovaziollias , T., Karademas, E., & Kalantzi-Azizi, A. (2008). *Crossing Internal and External Borders: Practices for an Effective Psychological Counselling in the European Higher Education*. Fedora- Psyche, *Available in CD Rom Form,* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Henderson, N., & Milstein, M. (2008). *Σχολεία που προάγουν την ψυχική ανθεκτικότητα: Πώς μπορεί να γίνει πραγματικότητα για τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς*. (Επιστημονική επιμέλεια ελληνικής έκδοσης και πρόλογος Χ. Χατζηχρήστου. Μετάφραση Β. Βασσαρά). Αθήνα: Τυπωθήτω.

Miell, D. & Dallos, R. (2011). «Διαπροσωπικές σχέσεις: μια συνεχής κοινωνική αλληλεπίδραση» *[Social Interaction and Interpersonal Relationships], Μετάφραση: Π. Παναγιωτοπούλου, Επιστημονική επιμέλεια:* Α. Γκαρή. Αθήνα: εκδ. Πεδίο (αρχική έκδοση 2008, εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα).

Ευθυμίου, Κ., Ευσταθίου, Γ. & Καλαντζί-Αζίζι, Α. (2007). *Πανελλήνια Επιδημιολογική Έρευνα Ψυχικής Υγείας στον Φοιτητικό Πληθυσμό*. Αθήνα, Εκδόσεις Τόπος.

Κανελλοπούλου, Β.-Λ (2010). (Επιμέλεια) *Πέντε παραδόσεις πάνω στη θεωρία του Jacques Lacan*. Αθήνα: Πατάκης. Μετάφραση από Nasio, J.-D. (1992). *5 leçons sur la théorie de Jacques Lacan*. Paris: Rivages.

Κορδούτης, Π., & Παυλόπουλος, Β. (Επιμ.). (2011). *Πεδία έρευνας στην Κοινωνική Ψυχολογία: πολιτισμός, μετανάστευση, οργανισμοί, υγεία-πρόληψη, στενές διαπροσωπικές σχέσεις*. Αθήνα: Διάδραση.

Μπεζεβέγκης, Η. (2008). *Μετανάστες στην Ελλάδα: Επιπολιτισμός και ψυχοκοινωνική προσαρμογή*. Αθήνα: Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής (ΙΜΕΠΟ).

Μπεζεβέγκης, Η. (2010). *Διαμόρφωση ταυτότητας σε μετανάστες εφήβους*. Αθήνα: Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής (ΙΜΕΠΟ).

Μπεζεβέγκης, Η. (2010). *Εξελικτική Ψυχολογία: Δια βίου ανάπτυξη*, Σύγγραμμα R. Feldman, *"Development across the life span"*. Gutenberg, Τομ. 1&2.

Μπεζεβέγκης, Η. (2011). *Εξελικτική Ψυχοπαθολογία: Μια αναπτυξιακή προσέγγιση*. Σύγγραμμα L.Wilmhurst, *"Abnormal Child Psychology: A Developmental Perspective*. Gutenberg.

Μπεζεβέγκης, Η., Οικονόμου, Α., & Μυλωνάς, Κ. *Εργαλείο Ανίχνευσης και Διερεύνησης Διαταραχών Μνήμης στο Νηπιαγωγείο και στο Δημοτικό*. Περιγραφή του Εργαλείου (32 σελ.), Οδηγός Εξεταστή (91 σελ.), Παρουσίαση Υλικού, Φυλλάδιο Εξέτασης. *Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ΕΠΕΑΕΚ* (2008).

Ναυρίδης Κ., (Επιστ. Επιμ.) (2011). *Ομαδικότητα και διαμεσολάβηση*. Εκδόσεις Πεδίο, Αθήνα.

Ναυρίδης Κ., Χρηστάκης Ν., (Επιστ. Επιμ.) (2010). *Το υπερνεωτερικό υποκείμενο*. Ελληνικά Γράμματα, (2011), 2η έκδοση, Εκδόσεις Πεδίο.

Οικονόμου, Α., Μπεζεβέγκης, Η., Μυλωνάς, Κ., & Βαρλοκώστα, Σ. *Εργαλείο Ανίχνευσης Διαταραχών Λόγου και Ομιλίας σε Παιδιά Προσχολικής Ηλικίας*. Περιγραφή του Εργαλείου (32 σελ.), Οδηγός Εξεταστή (82 σελ.), Παρουσίαση Υλικού, Φυλλάδιο Εξέτασης. *Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ΕΠΕΑΕΚ* (2008).

Οικονόμου, Α., Μπεζεβέγκης, Η., Μυλωνάς, Κ., & Πολυχρόνη, Φ. *Εργαλείο Ανίχνευσης και Διερεύνησης Διαταραχών της Διαδικασίας της Μάθησης και της Κατηγοριοποίησης στο Νηπιαγωγείο και στο Δημοτικό*. Περιγραφή του Εργαλείου (36 σελ.), Οδηγός Εξεταστή (107 σελ.), Παρουσίαση Υλικού, Φυλλάδιο Εξέτασης. *Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ΕΠΕΑΕΚ* (2008).

Παπαηλιού, Χ., Ξανθάκου, Γ. & Χ. Χατζηχρήστου, Χ. (Επιμ.) (2006). *Εκπαιδευτική Σχολική Ψυχολογία*. Αθήνα: εκδ. Ατραπός.

Παπαστάμου, Σ., Προδρομίτης, Γ., & Παυλόπουλος, Β. (Επιμ.). (2010). *Κοινωνική σκέψη, νόηση και συμπεριφορά: 29 Έλληνες κοινωνικοί ψυχολόγοι ανα-κρίνουν την επιστήμη τους*. Αθήνα: Πεδίο.

Πολυχρόνη, Φ., Χατζηχρήστου, Χ., & Μπίμπου, Α. (Επιμ.) (2006). *Ειδικές μαθησιακές δυσκολίες. Δυσλεξία. Ταξινόμηση, αξιολόγηση και παρέμβαση*. Κλάδος Σχολικής Ψυχολογίας, Ελληνική Ψυχολογική εταιρία. Συγγραφική ομάδα: Γκαρή, Α., Δημάκος, Γ., Κασσωτάκη, Κ., Ματσόπουλος, Α., Μότη-Στεφανίδη, Φ., Μπίμπου, Α., Νικολόπουλος, Δ., Πολυχρόνη, Φ., Ράλλη, Α., Στογιαννίδου, Α., Χατζηχρήστου, Χ. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Ρούσσος, Π. Λ., & Τσαούσης, Γ. (2011). *Στατιστική στις επιστήμες της συμπεριφοράς με τη χρήση του SPSS*. Αθήνα: Εκδόσεις Τόπος.

Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ. & Δρόσος, Ν. (2008). *Μελέτη αξιολόγησης του έργου: "Ολοκληρωμένο σχέδιο επαγγελματικού προσανατολισμού και συμβουλευτικής για πρώην χρήστες εξαρτησιογόνων ουσιών και άτομα που βρίσκονται στη διαδικασία απεξάρτησης"*. Αθήνα: ΚΕ.Θ.Ε.Α.

Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ. (2007). *Μελέτη για την εκτίμηση της ποιότητας παροχής επαγγελματικής συμβουλευτικής στα άτομα με αναπηρίες-ΑμΕΑ*. Αθήνα: ΥΠ.Ε.Π.Θ.-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ. (2010). *Επαγγελματική αξιολόγηση: Τεστ και ερωτηματολόγια Επαγγελματικού Προσανατολισμού*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ., Αλεξοπούλου, Γ. Αργυροπούλου, Αικ., Δρόσος, Ν., & Ταμπούρη, Σ. (2008). *Εκπαιδευτικό υλικό για στελέχη Γραφείων Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Σύνδεσης με την αγορά εργασίας της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (τεύχος 3) - Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός*. Αθήνα: ΥΠ.Ε.Π.Θ. – Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Προγραμμάτων Κ.Π.Σ.

Τάνταρος, Σ. (2011) (Επιμ.). *Δυσκολίες μάθησης. Αναπτυξιακές, Εκπαιδευτικές και Κλινικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Πεδίο.

Χατζηχρήστου Χ., Μόττη Φ., Δημάκος Γ. (2009). (Επιμ. Έκδ.). Σύγχρονα θέματα Σχολικής Ψυχολογίας. Ειδικό τεύχος του επιστημονικού περιοδικού *Ψυχολογία* της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Χατζηχρήστου, Χ. & Πολυχρόνη, Φ. (επιμ.). (2007). *Ο Τρυφερούλης Μικροφτερούλης. Ένα παραμύθι για τη διαφορετικότητα*. Κείμενο: Θ. Καραγιάννη. Αθήνα: Φαντασία.

Χατζηχρήστου, Χ. (2011). *Σχολική Ψυχολογία*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Χατζηχρήστου, Χ. (επιμ.) (2008). *Πρόγραμμα Προαγωγής της Ψυχικής Υγείας και Μάθησης. Κοινωνική και συναισθηματική αγωγή στο σχολείο. Εκπαιδευτικό υλικό για εκπαιδευτικούς και μαθητές προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Χατζηχρήστου, Χ. (επιμ.). (2011α). *Κοινωνική και Συναισθηματική Αγωγή στο Σχολείο: Πρόγραμμα για την Προαγωγή της Ψυχικής Υγείας και της Μάθησης στη Σχολική Κοινότητα. Εκπαιδευτικό υλικό για εκπαιδευτικούς και μαθητές προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Χατζηχρήστου, Χ. (επιμ.). (2011β). *Κοινωνική και Συναισθηματική Αγωγή στο Σχολείο: Πρόγραμμα για την Προαγωγή της Ψυχικής Υγείας και της Μάθησης στη Σχολική Κοινότητα. Εκπαιδευτικό υλικό για εκπαιδευτικούς και μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Χατζηχρήστου, Χ. (επιμ.). (2011γ). *Κοινωνική και Συναισθηματική Αγωγή στο Σχολείο: Πρόγραμμα για την Προαγωγή της Ψυχικής Υγείας και της Μάθησης στη Σχολική Κοινότητα. Εκπαιδευτικό υλικό για εκπαιδευτικούς και μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Χατζηχρήστου, Χ., Κατή, Α., Λυκιτσάκου, Κ., Δημητροπούλου, Π., Λαμπροπούλου, Α. & Μπακοπούλου, Α. (2009). *Στήριξη των Παιδιών σε Καταστάσεις Κρίσεων, Η περίπτωση της γρίπης H1N1*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Χατζηχρήστου, Χ., Κατή, Λυκιτσάκου, Κ., Δημητροπούλου, Π., Α., Λαμπροπούλου, Α. & Μπακοπούλου, Α. (2008). *Στήριξη των Παιδιών σε Καταστάσεις Κρίσεων*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Χατζηχρήστου, Χ., Λυκιτσάκου, Κ., Λαμπροπούλου, Κ., Βλάμη, Σ. & Τσουρής, Χ. (2010). *Το Πρόγραμμα Κοινωνικής και Συναισθηματικής Αγωγής σε Σχολεία της Κύπρου 2001-2009*. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου-Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης και Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Κέντρο Έρευνας και Εφαρμογών Σχολικής Ψυχολογίας-Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Χατζηχρήστου, Χ., Πολυχρόνη, Φ., Μπεζεβέγκης, Η., & Μυλωνάς, Κ. *Εργαλείο Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής Παιδιών Προσχολικής και Σχολικής Ηλικίας ή Τεστ Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής*. Περιγραφή του Εργαλείου (46 σελ.), Οδηγός Εξεταστή (112 σελ.), Φυλλάδιο Εξέτασης. Αθήνα, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων: ΕΠΕΑΕΚ (2008).

Χριστοπούλου, Ά. (2008). *Εισαγωγή στην ψυχοπαθολογία του ενήλικα*. Αθήνα: Εκδόσεις Τόπος.

Εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές

Antoniou, A.S., Polychroni, F. & Kotroni, C. (2009). Working with students with special educational needs in Greece: Teachers' stressors and coping strategies. *International Journal of Special Education,24,1*.

Argyropoulou, E., Sidiropoulou-Dimakakou, D., & Besevegis, E. (2007). Generalized self-efficacy, coping, career indecision and vocational choices of senior high school students in Greece: Implications for career guidance practitioners. *Journal of Career Development, 33 (4),* 316-337.

Besevegis, E., & Galanaki, E.P. (2010). Coping with Loneliness in Childhood. *European Journal of Developmental Psychology, 7*(6), 653-673.

Canellopoulos, L. (2011). Événement de corps, jouissance et sujet de la (post)modernité. *Recherches en psychanalyse.* 10.

Christopoulos, A. L. (2007). Commentary on Margot Brandi's paper "Magic mirror on the wall, who's the boldest of them all?" *Journal of the International Psychoanalytic Studies Organization,* 78-81.

Doukakis, S., Chionidou-Moskfoglou, M., Mangina-Phelan, E., & Roussos, P. (2010). Researching technological and mathematical knowledge (TCK) of undergraduate primary teachers. *International Journal of Technology Enhanced Learning, 2* (4), 372-382.

Economou, A. (2009). Memory score discrepancies by healthy middle-aged and older individuals: The contributions of age and education. *Journal of the International Neuropsychological Society*, *15*, 963-972.

Economou, A., Papageorgiou, S. G., Karageorgiou, C., & Vassilopoulos, D. (2007). Nonepisodic memory deficits in amnestic MCI. *Cognitive & Behavioral Neurology*, *20*, 99-106.

Economou, A., Papageorgiou, S., & Karageorgiou, C. (2006). Working – delayed memory difference detects Mild Cognitive Impairment without being affected by age and education. *Journal of Clinical and Experimental Neuropsychology, 28,* 528-535.

Galanaki, E.P. & Christopoulos A.L. (2011). The imaginary audience and the personal fable in relation to the separation –individuation process during adolescence. *Psychology –The Journal of the Hellenic Psychological Society, 18*, 85-103.

Gari, A. Georgouleas, G., Giotsa, A., & Stathopoulou, E. A. (2009). Greek students' attitudes toward rape. *Psychology, 16*(2), 130-144 (Special Issue "Cross-Cultural research in Psychology: Studies in four continents").

Gari, A., & Panagiotopoulou, P. (2009).Social Axioms and coping strategies: the case of a Greek sample. *Psychology, 16*(2), 164-174 (Special Issue "Cross-Cultural research in

Hatzichristou, C., Issari, P., Lampropoulou, A., Lykitsakou, K. & Dimitropoulou, P. (2011). The development of a multi-level model for crisis prevention and intervention in the Greek educational system. *School Psychology International, 32* (5), 464-483.

Hatzichristou, C., Lampropoulou, A., & Lykitsakou, K. (2006). Addressing cultural factors in development of system/community interventions. *Journal of Applied School Psychology, Multicultural Issues and School Psychology Practice*, 22 (2), 103-126.

Issari, P. (2006). Valuing diversity in the schools: Learning from multicultural counseling for teachers in the Greek educational setting. *International Journal for the Advancement of Counselling, 28*(1), 71-78.

Issari, P. (2011). Greek American ethnic identity, cultural experience and the 'embodied language' of dance: Implications for counselling. *International Journal for the Advancement of Counselling, 33* (4), 252-265.

Kalantzi-Azizi, A. (2008). Die kognitive Verhaltenstherapie- ein Good Practice Modell für die Psychologische Beratung von Studierenden. *Zeitschrift für Beratung und Studium (ZBS),* 1, 2.

Κλεφταράς, Γ., Ψαρρά, Ε. & Καλαντζή-Αζίζι, Α. (2007). Νόημα ζωής: συγκριτική μελέτη μεταξύ ατόμων χαμηλής, μέτριας και υψηλής καταθλιπτικής συμπτωματολογίας. *Ψυχολογία 14(3)*.

Motti- Stefanidi, F., Pavlopoulos, V., Obradovic, J., Dalla, M., Takis, N., Papathanasiou,A., & Masten, A.S. (2008). Immigration as a risk factor for adolescent adaptation in Greek urban schools. [Special Issue], *European Journal of Developmental Psychology, 5*(2), 235-261.

Motti-Stefanidi, F., Pavlopoulos, V., & Tandaros, S. (2011). Parent-adolescent conflict and adolescents' adaptation: A longitudinal study of Albanian immigrant youth living in Greece. *International Journal of Developmental Science*, *5*(1-2), 57-71.

Motti-Stefanidi, F., Pavlopoulos, V., Obradović, J., & Masten, A.S., (2008). Acculturation and adaptation of immigrant adolescents in Greek urban schools.[Special Issue] *International Journal of Psychology*, *43*(1), 45-58.

Motti-Stefanidi, F., Pavlopoulos, V., Tantaros, S. (2011). Parent-adolescent conflict and adolescents' adaptation: A longitudinal study of Albanian immigrant youth living in Greece. [Special Issue], *International Journal of Developmental Science, 5*(1-2), 57-71.

Mylonas, K., Gari, A., Panagiopoulou, P., Georgiadi, E., Valchev, V., Papazoglou, S., & Brkich, M. (2011). On bias in terms of culture: work values country clustering for 33 European countries and person-job fit factor equivalence testing for four clustered European countries. In F. Deutsch, M. Boehnke, K. Boehnke, & U. Kühnen (Eds.), *Rendering Borders Obsolete: Cross-Cultural and Cultural Psychology as a Multi-Method Endeavor (e-book* www.iaccp.org)

Newell, M.L., Nastasi, B.K., Hatzichristou, C., Jones, J.M., Schanding, G.T., Jr. & Yetter, G.P. (2010). Evidence on Multicultural Training in School Psychology: Recommendations for Future Directions. *School Psychology Quarterly, 25(4),* 249-278.

Oakland, T. & Hatzichristou, C. (2010). Temperament Styles of Greek and US Children. *School Psychology International, 31(4),* 422-437.

Paxinos, I. & Kalantzi- Azizi, A. (2009) Quality of life of residents of the community hostels of Leros- Greece. *International Journal of Social Psychiatry*, 55(6), 483-495.

Polychroni, F., Economou, A., Printezi, A., & Koutlidi, I. (2011). Verbal memory and semantic organisation of children with learning difficulties. *Learning Disabilities: A Contemporary Journal*. Special issue entitled "Literacy and language difficulties: perspectives on assessment and intervention", *9(2)*, 27-44.

Ralli, A. M. & Dockrell, J. (2010) Real word world learning: Exploring the development of children's lexical representations. *Ψυχολογία*, *17*(1), 1-24.

Ralli, A. M., Margeti, M., Doudonis, E., Pantelemidou, V., Evaggelopoulou, E. (2011). Typically developing children's understanding of and attitudes towards diversity and peers with learning difficulties in the Greek setting. *European Journal of Special Needs Education*, *26*(2), 233-249.

Roussos, P. (2007). The Greek computer attitudes scale: Construction and assessment of psychometric properties. *Computers in Human Behavior, 23*(1), 578-590.

Sidiropoulou-Dimakakou, D., & Argyropoulou, E. (2006). Career decision making self-efficacy and decision-making styles of higher education students in Greece. *Career Research and Development, 16,* 15-19.

Sidiropoulou-Dimakakou, D., Mylonas, K., & Argyropoulou, E. (2008). Hexagonal person-environment fit personality types for a sample of Greek university students. *International Journal of Educational and Vocational Guidance, 8(2),* 111-125.

Tackett, J. L., Slobodskaya, H. R., Mar, R. A., Deal, J., Halverson, C. F., Baker, S. R., Pavlopoulos, E., & Besevegis, E. (in press). The hierarchical structure of childhood personality in five countries: continuity from early childhood to early adolescence. *Journal of Personality*. (accepted online: Aug. 3, 2011).

Tsamparli, A., Tsibidaki, A., & Roussos, P. (2011). Siblings in Greek Families. Raising a Child with Disabilities. *Scandinavian Journal of Disability Research, 13* (1), 1-19.

Varlokosta, S., Valeonti, N., Kakavoulia, M., Lazaridou, M., Economou, A., Protopapas, A. (2006). The breakdown of functional categories in Greek aphasia: Evidence from agreement, tense and aspect. *Aphasiology, 20,* 723-743.

Vecchione, M., Schoen, H., González Castro, J. L., Cieciuch, J., Pavlopoulos, V., & Caprara, G. V. (2011). Personality correlates of party preference: The Big Five in five big European countries. *Personality and Individual Differences*, *51*(6), 737-742.

Αγγελοπούλου, Δ. & Καλαντζή- Αζίζι Α. (2008). Οι στάσεις των συμβούλων επαγγελματικού προσανατολισμού απέναντι στην τηλεσυμβουλευτική μέσω διαδικτύου, *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής- Προσανατολισμού,* τ.82-83, 250-252.

Αναστασοπούλου, Α., & Τάνταρος, Σ. (2011). Η αυτοαναφορική αφηγηματική συνοχή και η σχέση της με το βαθμό ρεαλισμού της επαγγελματικής προτίμησης των εφήβων. *Σύγχρονη Κοινωνία, Εκπαίδευση & Ψυχική Υγεία*, *4*, 26-46.

Αργυροπούλου, Αικ., Μπεζεβέγκης, Η. & Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ.(2006). Ο ρόλος της αυτοαποτελεσματικότητας στη διαδικασία λήψης επαγγελματικών αποφάσεων: Ένα αναπτυξιακό-προληπτικό μοντέλο συμβουλευτικής παρέμβασης. *Ψυχολογία, 13(14),* 1-17.

Αργυροπούλου, Αικ., Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ. & Γιαννίτσας, Ν. (2006). Επαγγελματική αναποφασιστικότητα: Αναπτυξιακή δυσκολία ή πρόβλημα προσωπικότητας; *Νέα Παιδεία*, 117, 122-134.

Γκαρή, Α. & Τσιγκρή Χ. (2009). Χαρισματικοί μαθητές και μαθησιακές δυσκολίες στη σχολική κοινότητα: διαφορετικές ανάγκες και δυσκολίες. *Ψυχολογία 16(*4), 439-454 *(Ειδικό τεύχος «Σύγχρονα θέματα στη Σχολική Ψυχολογία»).*

Ειδικό αφιέρωμα στο περιοδικό Νέα Υγεία (72, Απρίλιος-Ιούνιος 2011) «Πανεπιστήμιο χωρίς Κάπνισμα», με 7 άρθρα.

Ευσταθίου, Γ. & Καλαντζή- Αζίζι, Α., (2010). Οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες παροχής ψυχολογικής συμβουλευτικής. *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού 90-91*, 45-56.

Ίσαρη, Φ. & Πρίντεζη, Α. (2011). 'Ο νταής' στο σχολείο: Αφηγηματικές αναπαραστάσεις μαθητές προς μαθητές. *Επιστήμες Αγωγής, 1*,201-211.

Ίσαρη, Φ. & Πρίντεζη, Α. (2011). Ο 'νταής' στο σχολείο. Αφηγηματικές αναπαραστάσεις μαθητών για την εκφοβιστική συμπεριφορά. *Σύγχρονη Κοινωνία Εκπαίδευση και Ψυχική Υγεία*, *4,* 55-77.

Ίσαρη, Φ. & Πρίντεζη, Α. (2011). Εκφοβισμός και θυματοποίηση στα σχολεία: Η άσκηση βίας από μαθητές προς μαθητές. *Επιστήμες Αγωγής, 1*,201-211.

Καλαντζή- Αζίζι, Α. (2009). Κλινική Ψυχολογία και Ψυχοθεραπεία: Σχέσεις Αγάπης και Μίσους. *Τετράδια Ψυχιατρικής, 106*, 52-64.

Καλαντζή-Αζίζι, Α. (2007). Συμβουλευτικές Υπηρεσίες για Φοιτητές: Θεσμοί υλοποίησης της πολιτικής ψυχικής υγείας (Mental Health Policy) στα Πανεπιστήμια της Ευρώπης σήμερα. *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού*, *80-81*, 116-132.

Λέκκα, Φ., Ευσταθίου, Γ., & Καλαντζή- Αζίζι, Α. (2010). Διαδικασίες και τρόποι λειτουργίας της ηλεκτρονικής υπηρεσίας ψυχοκοινωνικής υποστήριξης ομηλίκων «Από Φοιτητές για Φοιτητές» του Εργαστηρίου Ψυχολογικής Συμβουλευτικής Φοιτητών του Ε.Κ.Π.Α. *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού*, *90-91*,416-420.

Λουκρέζη, Σ., Γενά, Α., & Μπεζεβέγκης, Η. (2010). Ανάπτυξη δεξιοτήτων συμβολικού παιχνιδιού: Μελέτη περίπτωσης παιδιού με διαταραχή στο φάσμα του αυτισμού. *Ψυχολογία*, *17* (4), 365-379.

Μίχης, Α., Μπεζεβέγκης, Η., & Ζέρβας, Ι. (2007). Η επίδραση των κινήτρων στη δημιουργία κλίματος παρακίνησης και στους προσωπικούς προσανατολισμούς μαθητών Δημοτικού Σχολείου. *Αθλητική Ψυχολογία*, *18*, 3-19.

Μόττη-Στεφανίδη, Φ. (2006). Το φαινόμενο της ψυχικής ανθεκτικότητας κατά τη διάρκεια της ανάπτυξης του παιδιού και του εφήβου: Σύντομη ανασκόπηση. *Παιδί και Έφηβος: Ψυχική Υγεία και Ψυχοπαθολογία, 8*(1), 9-22.

Μόττη-Στεφανίδη, Φ., Παυλόπουλος, Β., Τάκης, Ν., Ντάλλα, Μ., & Παπαθανασίου, Α.-Χ. (2005). Ψυχική ανθεκτικότητα μεταναστών και παλιννοστούντων εφήβων: Ο ρόλος των προσδοκιών αυτοαποτελεσματικότητας. *Ψυχολογία*, *12*(3), 368-380.

Μόττη-Στεφανίδη, Φ., Παυλόπουλος, Β., Τάκης, Ν., Ντάλλα, Μ., Παπαθανασίου, Α.Χ. & Masten, A.S. (2005). Ψυχική ανθεκτικότητα και προσδοκίες αυτοαποτελεσματικότητας: Μία μελέτη μεταναστών και παλιννοστούντων εφήβων. *Ψυχολογία*: Αφιέρωμα στον Albert Bandura, *12*(3), 349-367.

Μπεζεβέγκης, Η., Ντάλλα, Μ., & Γκαρή, Αικ. (2010). Έκφραση του θυμού ως κατάστασης και ως χαρακτηριστικού προσωπικότητας και οι οικογενειακές αξίες σε δείγμα μεταναστών και παλιννοστούντων. *Ψυχολογία*, *17*(1), 71-89.

Μπεζεβέγκης, Η., Ντάλλα, Μ., Γκαρή, Α., & Καραδήμας, Ε. (2008). Η προσαρμογή στα ελληνικά του Ερωτηματολογίου Έκφρασης του Θυμού ως κατάστασης και ως χαρακτηριστικού προσωπικότητας (STAXI-2). *Ψυχολογία,15*(2), 171-187.

Οικονόμου, Α. (2008). Η αξιολόγηση της μνήμης σε άτομα μέσης – μεγάλης ηλικίας: Προκαταρκτικά δεδομένα στάθμισης και κλινικές προεκτάσεις. *Ψυχολογία*, *15*(4), 375-395.

Παλέρμου, Β., Ευσταθίου, Γ., & Καλαντζή - Αζίζι, Α. (2009). Η σχέση του σχήματος της υπευθυνότητας με τις ιδεοψυχαναγκαστικές εκδηλώσεις τύπου ελέγχου και καθαριότητας. *Ψυχιατρική, 20*(3), 239 - 244.

Παπακωνσταντίνου, Κ., Οικονόμου, Α., Χασιάκος, Δ., Βιτωράτος, Ν., & Κρεατσάς, Γ. (2006). Έκπτωση της μνημονικής λειτουργίας κατά τη διάρκεια της λοχείας. *Ελληνικό Περιοδικό Γυναικολογίας & Μαιευτικής, 5*, 349-355.

Παυλόπουλος, Β., Ντάλλα, Μ., Καλογήρου, Σ., Θεοδώρου, Ρ., Μαρκούση, Δ., & Μόττη-Στεφανίδη, Φ. (2009). Επιπολιτισμός και προσαρμογή μεταναστών εφήβων στο σχολικό πλαίσιο. *Ψυχολογία*, *16*(3), 400-421.

Πολυχρόνη, Φ. (2009). Επιστημολογικές πεποιθήσεις: Διερεύνηση της δομής και της σχέσης τους με τη σχολική επίδοση σε μαθητές Λυκείου. *Ψυχολογία, το περιοδικό της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας*, *16*(4), 321-341.

Ράλλη Α. Μ. (2008) Η απόκτηση νέων λέξεων από παιδιά προσχολικής ηλικίας: δεδομένα από την ανάγνωση ιστοριών, *Ανιχνεύσεις*, 1, 16-24.

Ράλλη, Α. Μ. (2008) Η ανάπτυξη λεξιλογικών αναπαραστάσεων στην πορεία κατάκτησης νέων λέξεων από παιδιά προσχολικής ηλικίας, Ο.Μ.Ε.Ρ. *Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού*, *8*, 155-176.

Ρούσσος, Π. Λ. (2011). Ο έλεγχος μηδενικών υποθέσεων: διαδικασία, παρανοήσεις και μερικές προτάσεις για καλύτερες πρακτικές. *Ψυχολογία, 18*(2), 224-239.

Σιδηροπούλου- Δημακάκου, Δ., Αργυροπούλου, Αικ., & Δρόσος, Ν. (2010). Δυσκολίες λήψης επαγγελματικών αποφάσεων και επαγγελματικές αξίες γυναικών με καρκίνο μαστού. *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού, 90-91,*245-256.

Σιδηροπούλου, Τ., Δημητριάδη Σ., Ράλλη, Α. Μ. (υπό έκδοση, 2010). Η μετάβαση του μικρού παιδιού σε διαφορετικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. *Παιδαγωγικός Λόγος*.

Σιδηροπούλου, Τ., Ράλλη, Α., Μ. Τσαούλα, Κ., Ζέρβα, Μ. (2007). Απόψεις παιδαγωγών προσχολικής αγωγής σχετικά με την πραγματοποίηση επιμορφωτικού- ερευνητικού προγράμματος. *Παιδαγωγικός Λόγος, ΙΓ'* (Ι), 55-79.

Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ. & Παυλάκος, Ν. (2007). Εξειδικευμένες δεξιότητες των συμβούλων επαγγελματικού προσανατολισμού στην Ελλάδα. *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού, 80-81*, 231-255.

Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ. (2006). Η ανάπτυξη του θεσμού Συμβουλευτική-Προσανατολισμός στην Ελλάδα: Ο ρόλος της ΕΛ.Ε.Σ.Υ.Π. *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού,78-79,* 23-31.

Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ. (2008). Η εφαρμογή της επαγγελματικής συμβουλευτικής μέσω διαδικτύου: Βασικές αρχές δεοντολογίας. *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού, 82-83,* 163-174.

Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ. (2009). Αξιολόγηση των Ελλήνων λειτουργών Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού: Ειδικές δεξιότητες των συμβούλων που εργάζονται με πληθυσμούς πολιτισμικά διαφορετικούς. *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού, 86-87,* 133-152.

Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ., & Δρόσος, Ν. (2008). Ανάπτυξη δεξιοτήτων λήψης εκπαιδευτικών και επαγγελματικών αποφάσεων σε μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης: Εφαρμογή πειραματικού προγράμματος παρέμβασης. *Νέα Παιδεία, 125,* 43-59.

Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ., & Δρόσος, Ν. (2010). Επαγγελματικές φιλοδοξίες, επαγγελματική ωριμότητα και δυσλειτουργικές σκέψεις σταδιοδρομίας εφήβων που ανήκουν σε πολιτισμικά διαφορετικές ομάδες: Εμπειρική έρευνα σε μαθητές από την Ελλάδα και σε μαθητές από χώρες της πρώην ΕΣΣΔ που φοιτούν σε ελληνικά σχολεία, *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού, 92-93,*122-136.

Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ., & Τερζάκη, Μ. (2011). Επαγγελματική Συμβουλευτική και προσανατολισμός στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας: Ανάγκες και προσδοκίες των μαθητών. *Νέα Παιδεία, 139*, 75-89.

Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ., Αργυροπούλου Αικ., Παπαϊωάννου Χ. (2009). Διαμόρφωση επαγγελματικών επιλογών στο δημοτικό σχολείο: Ανάπτυξη και εφαρμογή δραστηριοτήτων επαγγελματικού προσανατολισμού μέσα από το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών. *Νέα Παιδεία, 129*, 31-49.

Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ., Αργυροπούλου, Αικ & Δρόσος, Ν. (2011). Ανάπτυξη δεξιοτήτων «προσωπικής ευελιξίας», μια νέα προοπτική στον επαγγελματικό προσανατολισμό: Οι δράσεις του Κέντρου Έρευνας και Αξιολόγησης στην

Επαγγελματική Συμβουλευτική του Πανεπιστημίου Αθηνών. *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού, 94-95,* 227-233.

Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ., Αργυροπούλου, Αικ & Δρόσος, Ν. (2011). Διερεύνηση των «προφίλ» λήψης εκπαιδευτικών και επαγγελματικών αποφάσεων των εφήβων με τη χρήση του Ερωτηματολογίου Χαρακτηριστικών Λήψης Επαγγελματικής Απόφασης . *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού, 96-97,* 74-93.

Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ., Αργυροπούλου, Αικ., & Δρόσος, Ν. (2008). Η σύνδεση της έρευνας και της πρακτικής εφαρμογής του επαγγελματικού προσανατολισμού: Η ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Δικτύου Έρευνας για τον Προσανατολισμό και τη Συμβουλευτική. *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού, 82-83,* 88-97.

Σπανέα, Ε., & Καλαντζή-Αζίζι Α. (2008). Ψυχοκοινωνικοί παράγοντες, διαδικασία επιπολιτισμού και ψυχική υγεία σε οικονομικούς μετανάστες από την Αλβανία και τη Βουλγαρία στην Ελλάδα. *Ψυχολογία,15(1),*32-54.

Τάκης, Ν., Παυλόπουλος, Β., Ντάλλα, Μ., Παπαθανασίου, Α., Καπώνη, Κ., & Μόττη-Στεφανίδη, Φ. (2006). Ψυχική ανθεκτικότητα και ψυχοπαθολογία μεταναστών, παλιννοστούντων και γηγενών εφήβων. *Παιδί και Έφηβος, 8*(2), 92-111.

Τάνταρος, Σ. & Νικολάου, Ο. (2009). Εκτελεστικές λειτουργίες: Μια διερευνητική εφαρμογή της κλίμακας «Behavior Rating Inventory of Executive Function (BRIEF)» σε μαθητές Δημοτικού σχολείου. *Ψυχολογία, 16* (3), 361-378.

Τάνταρος, Σ. (2006). Οι δυσκολίες μάθησης των παιδιών και ο εκπαιδευτικός, στην ψυχαναλυτική οπτική. *Επιστήμες Αγωγής, 3*, 117-124.

Τάνταρος, Σ. (2008). Οι δυσκολίες κατανόησης και παραγωγής των τεχνικών κειμένων: θεωρητικά και αναπτυξιακά δεδομένα. *Νόησις, 4*, 197-210.

Τάνταρος, Σ. (2010). Η ανάπτυξη των παιδιών προσχολικής ηλικίας και η οικογένεια. *Νέα Παιδεία, 136*, 46-54.

Τζοφαρίδου Δ. & Καλαντζή-Αζίζι Α. (2008). Μελέτη των ηλεκτρονικών μηνυμάτων που εστάλησαν στο Γραφείο Διασύνδεσης του Πανεπιστημίου Αθηνών. *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής Προσανατολισμού, 82-83*, 244-246.

Χαρίλα, Ντ. & Καλαντζή- Αζίζι, Α. (2007). Ποιότητα ζωής και ψυχολογική συμβουλευτική φοιτητών. *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής- Προσανατολισμού, 80-81*, 267-280.

Χατζηχρήστου, Χ., Δημητροπούλου, Α., Λυκιτσάκου, Κ.& Λαμπροπούλου, Α. (2009). Προαγωγή της ψυχικής ευεξίας στη σχολική κοινότητα: Εφαρμογή παρεμβατικού προγράμματος σε επίπεδο συστήματος. *Ψυχολογία, Ειδικό τεύχος: Σύγχρονα θέματα Σχολικής Ψυχολογίας, 16(3),* 381-401.

Χατζηχρήστου, Χ., Δημητροπούλου, Π., Γεωργουλέας, Γ. & Λαμπροπούλου, Α. (2006). Παρεμβατικά προγράμματα πρωτογενούς πρόληψης: Σχεδιασμός, εφαρμογή, και αξιολόγηση του «Προγράμματος προαγωγής της ψυχικής υγείας και της μάθησης: Κοινωνική και συναισθηματική αγωγή στο σχολείο». *Παιδί και Έφηβος. Ψυχική Υγεία και Ψυχοπαθολογία, 8*(2), 155-175.

Εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων με κριτές

Briskolas, G., & Roussos, P. L. (2009). The Greek scale of attitudes towards unethical behaviors on the Internet. In M. Bottis (Ed.), Eighth International Conference *Computer Ethics: Philosophical Enquiry* (pp. 119-134). Athens: Nomiki Bibliothiki.

Doukakis, S., Chionidou-Moskfoglou, M., Mangina-Phelan, E., Roussos, P. (2010). Measuring Technological and Content Knowledge of Undergraduate Primary

Teachers in Mathematics. In M. D. Lytras, P. Ordonez De Pablos, D. Avison, J. Sipior, Q. Jin, W. Leal, L. Uden, M. Thomas, S. Cervai and D. Horner (Eds.), *Technology enhanced learning. Quality of teaching and educational reform, Communications in Computer and Information Science*, 73, 405-410. Heidelberg: Springer-Verlag.

Economou, A. & Papageorgiou, S. G. (2011). Discrepancies of memory functions in healthy and memory-impaired older persons. *Alzheimer's & Dementia*, *7*(4) (Suppl. 1), S 821.

Economou, A. (2006). Primary and secondary memory differences as a function of age and education. *Annals of General Psychiatry*, *5*(Suppl. 1), S178.

Economou, A., Varlokosta, S., Protopapas, A., & Kakavoulia, M. (2007). Factors affecting the production of verb inflections in Greek aphasia. *Brain & Language*, *103*, 53-54.

Gari, A. & N. Gritzalis (2010). Adolescents' high music abilities and general self-concept: the case of a Greek sample. *Proceedings of the 12th International Conference of the European Council for High Ability*, July 7-9, Paris, France *(echa2010.eu/fullpapers.html)*.

Gari, A. (2008). *The Greek teachers' attitudes towards the gifted students with the learining disabilities. Proceedings of the 11th International Conference of the European Council for High Ability*, Prague, The Chech Republic (*CD*, *The Center of Giftedness)*.

Koros, C., Economou, A., Mastorakos, G., Bonakis, A., Kalfakis, N., & Papageorgiou, S. G. (2011). A case of abortive Hashimoto encephalopathy exhibiting a selective memory deficit. *Journal of Neurology*, *258* (Suppl. 1), S 73.

Papageorgiou, S. G. & Economou, A. (2011). Out of sight, out of mind: The role of the hidden object in a novel memory screening test. *Journal of Neurology*, *258* (Suppl. 1), S 75.

Protopapas, A., Varlokosta, S., Economou, A., & Kakavoulia, M. (2006). Towards empirical dimensions for the classification of aphasic performance. In A. Botinis (Ed.), *Proceedings of ISCA Turorial and Research Workshops on Experimental Linguistics* (pp. 205-208).

Ralli A. M. & Doudoni, E. (2010). The Work of a Multidisciplinary Scientific Team in the School Setting: A Paradigm. In Excellence in Education. In T. S. Yamin (Eds), *Learning minds creating the future research strategic planning development. Proceeding of the 3rd International Conference, Excellence in Education*, 421-428, International Center for Innovation in Education.

Tantaros, S. & Marti, E. (2008). De l'action à la notation: la production d'un texte procédural par des enfants de niveau primaire. Actes du Colloque International « Noter pour Penser. Approches développementales et didactiques", http://ead.univ-angers.fr/~confluences/IMG/pdf_sommaire291008.pdf.

Tantaros, S., Sarigianni, K., Sotiropoulou, E., Koliopoulos, D., Ravanis, K. (2008). Étude des notations à visée communicationnelle par des enfants d'une école primaire en Grèce dans le cadre d'une activité scientifique. Actes du Colloque International «Noter pour Penser. Approches développementales et didactiques», http://ead.univ-angers.fr/~confluences/IMG/pdf_sommaire291008.pdf.

Economou, A. (2006). Intraindividual variability in memory test performance in middle aged and elderly persons from the community. *Journal of the International Neuropsychological Society*, *12* (S1), 188.

Ίσαρη, Φ. (2007). Η ανάπτυξη της Ψυχικής Ανθεκτικότητας: Μια εναλλακτική προσέγγιση στα πλαίσια της εκπαίδευσης και των μαθησιακών δυσκολιών. Στο Μ.

Τζουριάδου, Μ. Κοντοπούλου, Γ. Μπάρμπας, Μ.Μπιρμπίλη. & Ελ. Τουτουντζή (Επιμ. Έκδ.), *Πρακτικά του Πανευρωπαϊκού Συνεδρίου: Η Ευρωπαϊκή Διάσταση της Ειδικής Αγωγής* (276-283). Θεσσαλονίκη: University Studio Press.

Καλαβρού Β. & Ράλλη, Α. Μ. (2009). Η συμβολή της ανάγνωσης και της αφήγησης ιστοριών στην κατανόηση του περιεχομένου από παιδιά προσχολικής ηλικίας. Στο Γ. Παπαδάτος & Χ. Μπαμπούνης (Επιμ.), *Πρακτικά Συνεδρίου του 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου Επιστημών Εκπαίδευσης* (Τόμος Α', σελ. 262-269). Αθήνα: Σμυρνιωτάκης.

Καρτσιώτου, Θ., & Ρούσσος, Π. (2010). Κατασκευή ψυχομετρικού εργαλείου μέτρησης της χρήσης του υπολογιστή από τους εκπαιδευτικούς για διδασκαλία. Στο Α. Τζιμογιάννης (επιμ.), Πρακτικά Εργασιών 7ου Πανελλήνιου Συνεδρίου με διεθνή συμμετοχή *«Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση»*, τόμος ΙΙ, (σελ. 641-648). Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Κόρινθος.

Μόττη-Στεφανίδη Φ., Παπαθανασίου Α., Αναγνωστάκη Λ., Μαστροθεόδωρος Σ., Γεωργίου Π., Παυλόπουλος Β. (2010). Συγκρούσεις μεταξύ γονέων και εφήβων ως παράγοντας ευαλωτότητας για την ψυχική ανθεκτικότητα μεταναστών εφήβων. Στο Α. Ματσόπουλος (Επιμ.), *Ψυχική Ανθεκτικότητα: Εφαρμογές στο σχολικό πλαίσιο*. Αθήνα: Παπαζήσης .

Μόττη-Στεφανίδη, Φ., Παυλόπουλος, Β., & Καπώνη, Κ. (2007). Επιπολιτισμός και ψυχοκοινωνική προσαρμογή Ποντίων παλιννοστούντων εφήβων. Στο Σ. Μ. Χριστογιώργος (Επιμ.), *Θέματα ψυχοδυναμικής και ψυχοκοινωνικής ψυχιατρικής* (σελ. 549-567). Αθήνα: Καστανιώτης.

Μόττη-Στεφανίδη, Φ., Τάκης, Ν., Παυλόπουλος, Β., & Masten, A. (2008). Ψυχική ανθεκτικότητα, μετανάστευση και εφηβεία. Στο Τζ. Καβουνίδη, Β. Καρύδης, Η. Νικολακοπούλου-Στεφάνου, & Μ.-Γ. Λίλυ Στυλιανούδη (Επιμ.), *Μετανάστευση στην Ελλάδα: Εμπειρίες-Πολιτικές-Προοπτικές* (Τόμ. Β, σελ. 162-177). Αθήνα: ΙΜΕΠΟ.

Μυλωνάς, Κ. & Γκαρή, Α. (2010). Εντοπισμός χαρισματικών μαθητών με ψυχομετρικά και στατιστικά κριτήρια: Μέθοδος, χρησιμότητα και προεκτάσεις. *Πρακτικά του 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου Επιστημών Εκπαίδευση,* (σελ. 120-127), Αθήνα, 28-31 Μαΐου 2009.

Ντάλλα, Μ., & Μόττη-Στεφανίδη, Φ. (2010). Κοινωνική Αντιξοότητα, αρνητικά γεγονότα ζωής, προσδοκίες αυτοαποτελεσματικότητας στην οικογένεια και προσαρμογή μεταναστών εφήβων. *Κλινική Ψυχολογία και Ψυχολογία της Υγείας: έρευνα και πρακτική* (131-149). Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Παπαδάκης, Σ., & Ρούσσος, Π. (2007). Η αξιολόγηση της επιμόρφωσης εκπαιδευτικών στη χρήση των Τ.Π.Ε. στη διδακτική διαδικασία μέσω των στάσεων και της αυτεπάρκειας. Πρακτικά 4ου Πανελλήνιου Συνεδρίου των Εκπαιδευτικών για τις *ΤΠΕ «Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Διδακτική Πράξη»*. 4-6 Μαΐου, Σύρος.

Πολυχρόνη, Φ. & Αντωνίου, Α.-Σ. (2010). Η αντιμετώπιση των μαθησιακών δυσκολιών: Τι πιστεύουν οι Έλληνες εκπαιδευτικοί. Στο Γ. Παπαδάτος & Χ. Μπαμπούνης (Επιμ.), *Πρακτικά Συνεδρίου του 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου Επιστημών Εκπαίδευσης (*Τόμος Γ΄*,* σελ. 315-325). Αθήνα: Σμυρνιωτάκης.

Πολυχρόνη, Φ., & Αντωνίου, Α.-Σ. (2011). Αντιλήψεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για τις μαθησιακές δυσκολίες. Στο: Εταιρεία Ειδικής Παιδαγωγικής Ελλάδος (Επιμ.), *Η Ειδική Αγωγή Αφετηρία Εξελίξεων στην Επιστήμη και την Πράξη* (Τόμος Γ΄, σελ. 34-51). Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Ράλλη Α. Μ. (2011). Οι σημειογραφίες παιδιών προσχολικής ηλικίας για λέξεις και για αριθμούς. Στα Πρακτικά του Α' Πανελληνίου Επιστημονικού Συνεδρίου Προσχολικής Αγωγής, (σελ.41-44): Εκδόσεις ΕΛ.ΕΠ.Ε.Π.Α.

Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ., Αργυροπούλου, Κ., & Δρόσος, Ν. (2010). Εκπαίδευση των στελεχών των γραφείων σύνδεσης της ΤΕΕ στον επαγγελματικό προσανατολισμό. Στο (Ρ. Καλούρη, Ν. Κιμουλάκης, Γ. Παγιατάκης, Σ. Πανέτσος, Γ. Τσακιράκις (επιμ.). *Η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής και τεχνολογικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα* (σελ. 633-639). Αθήνα: ΑΣΠΑΙΤΕ.

Χατζηχρήστου, Χ. (2006). προαγωγή της ψυχικής υγείας στη σχολική κοινότητα: Το σχολείο ως κοινότητα που νοιάζεται και φροντίζει. *Πρακτικά ΙΣΤ΄ Παγκύπριου Εκπαιδευτικού Συνεδρίου Διευθυντών Σχολείων Δημοτικής Εκπαίδευσης,* Λευκωσία, σελ. 76-87.

Χατζηχρήστου, Χ., Λυκιτσάκου, Κ., & Δημητροπούλου, Π. (2008). Σύγχρονες Προσεγγίσεις στη σχολική ψυχολογία: Εννοιολογικό πλαίσιο και πρακτικές εφαρμογές. *Σύγχρονες Τάσεις και Δυναμικές της Σχολικής Ψυχολογίας στην Εκπαίδευση και στη Μουσική Παιδαγωγική* (σελ. 16-22). Αθήνα: Ένωση Εκπαιδευτικών Μουσικής Αγωγής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους

Anastasiades, P., & Issari, P. (2008). Dialogism and otherness. In M. Pourkos (Ed.), Perspectives and limits of Dialogism in Michael Bakhtin: Applications in Psychology, Education, Art and Culture. v. 2. University of Crete.

Argiropoulou, M., Pavlopoulos, V., & Quek, K. (2011). Conflict patterns among Greek couples: The role of values, self-disclosure, and relationship satisfaction. In F. Deutsch, M. Boehnke, U. Kühnen & K. Boehnke (Eds.), *Rendering borders obsolete: cross-cultural and cultural psychology as an interdisciplinary, multi-method endeavor* (pp. 17-35). Bremen, Germany: International Association for Cross-Cultural Psychology. (available via http://www.iaccp.org/drupal/Bremen).

Besevegis, E., & Pavlopoulos, V. (2008). Acculturation patterns and adaptation of immigrants in Greece. In M. Finklestein & K. Dent-Brown (Eds.), *Psychosocial stress in immigrants and members of minority groups as a factor of terrorist behavior* (NATO Science for Peace and Security Series, E: Human and Societal Dynamics, vol. 40, pp. 23-34). Amsterdam: IOS Press.

Economou, A., Papageorgiou, S., & Papanicolaou, A. (2006). Amnesias Associated with the Dementias. In A. Papanicolaou, *The Amnesias: A Clinical Textbook of Memory Disorders*. Oxford University Press (pp. 75-110).

Economou, A., Simos, P., & Papanicolaou, A. (2006). Age-Related Memory Decline. In A. Papanicolaou, *The Amnesias: A Clinical Textbook of Memory Disorders*. Oxford University Press (pp. 57-74).

Efstathiou G., & Kalantzi- Azizi, A. (2008) Students' Psychological Web Consulting: Function and Outcome Evaluation στο Crossing Internal and External Borders: Practices for an Effective Psychological Counselling in the European Higher Education (T. Giovaziollias, E. Karademas & A. Kalantzi- Azizi, επιμ.). Athens: Ellinika Grammata, *Available in CD Rom Form,* σελ. 338-351.

Efthimiou, K.,Schoretsanitis, N., Alexiou, A., Delizisi, E., Pantoleon, I., &Kalantzi- Azizi, A. (2008) International Students' Healthy Functioning and Psychosocial Needs: An Exploratory Empirical Study στο Crossing Internal and External Borders: Practices for an Effective Psychological Counselling in the European Higher Education (T.

Giovaziollias, E. Karademas & A. Kalantzi- Azizi, επιμ.). Athens: Ellinika Grammata, *Available in CD Rom Form,* σελ. 99-115.

Gari, A., Mylonas, K., & Panagiotopoulou, P. (2009). Dimensions of Social Axioms and Alternative Country-Clustering Methods. In A. Gari and K. Mylonas (Eds.), *Quod Erat Demonstrandum: From Herodotus' Ethnographic Journeys to Cross-Cultural Research*, pp. 231-243). Athens: Pedio Books Publishing.

Gari, A., Panagiotopoulou, P., & Mylonas, K. (2009). Social axioms in Greece: Etic and emic dimensions and their relationships with locus of control. In K. Leung & M. H. Bond (Eds.), *Psychological Aspects of Social Axioms. Understanding global belief systems* (pp. 197-216). New York: Springer Science.

Hatzichristou, C., Lampropoulou, A. Lykitsakou, K., & Dimitropoulou, P. (2010). Promoting university and schools partnership: Transnational considerations and future directions. In J. Kaufman & T. Hughes (Eds.) *Handbook of Education,Training and Supervision of School Psychologists in School and Community*, (Vol. II, pp.79-108). New York: Taylor & Francis/Routledge.

Hatzichristou, C., Lykitsakou, K., Lampropoulou, A., & Dimitropoulou, P. (2010). Promoting the well-being of school communities: A systemic approach. In B. Doll, W. Phohl, & J. Yoon (Eds.), *Handbook of Prevention Science*, (pp.255-274). New York: Routledge.

Hatzichristou, C., Polychroni, F. & Georgouleas, G. (2007). School Psychology in Greece. In R. Jimmerson, T. Oakland, & P. Farrell, *Handbook of Iinternational School Psychology,* pp. 135- 145, Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Hatzichristou,C., Polychroni, F., Issari, P., & Yfanti, T. (2011). A Synthetic approach for the study of aggression and violence in Greek Schools. In S. Jimerson, A.B. Nickerson, M.J. Mayer, & M.J. Furlong (Eds.), *The Handbook of School Violence and School Safety: International Research and Practice* (pp.141-152). Routldege, New York.

Issari, P. (2007). Coping with stress in childhood: An exploration study of immigrant children and children of immigrants in Greece. In R. Roth & A.L. Communian (Eds.), *Peace, Hope, and Well-Being across the Cultures* (pp. 113-120). Shaker Verlag, CA.

Kalantzi-Azizi A. (2008). The Cognitive - Behavioural Approach in the Psychological Counselling of Students: A proposal for a good -practice model, στο *Crossing Internal and External Borders: Practices for an Effective Psychological Counselling in the European Higher Education* (T. Giovaziollias, E. Karademas & A. Kalantzi- Azizi, επιμ.). Athens: Ellinika Grammata, *Available in CD Rom Form,* σελ. 51-65.

Leontiadou, A., Lekka, F., Primikiri, A., Efstathiou, G., & Kalantzi- Azizi, A. (2008) Students' Psychological Web-Consulting at the University of Athens: Content Analysis of Online Communication by Type of Communication στο Crossing Internal and External Borders: Practices for an Effective Psychological Counselling in the European Higher Education (T. Giovaziollias, E. Karademas & A. Kalantzi-Azizi, επιμ.). Athens: Ellinika Grammata, *Available in CD Rom Form,* σελ. 268-276.

Masten, A.S. & Motti-Stefanidi, F. (2009). Understanding and promoting resilience in children: Promotive and protective processes in schools. In T.B. Gutkin & C.R. Reynolds (Eds.), *Handbook of School Psychology, 4th ed.(*pp. 721-738). Hoboken, NJ.: Wiley.

Mylonas, K. (2009). Reducing Bias in Cross-Cultural Factor Analysis through a Statistical Technique for Metric Adjustment: Factor Solutions for Quintets and Quartets of Countries. In A. Gari and K. Mylonas (Eds.), *Quod Erat*

Demonstrandum: From Herodotus' Ethnographic Journeys to Cross-Cultural Research (pp. 159-168). Athens: Pedio Books Publishing.

Mylonas, K., Gari, A., Giotsa, A., Pavlopoulos, V., & Panagiotopoulou, P. (2006). Greece. In J. Georgas, J. W. Berry, F. J. R. van de Vijver, C. Kagitcibasi, & Y. H. Poortinga (Eds.). *Cultures, family and psychological functioning* (pp. 344-353). Cambridge: Cambridge University Press.

Mylonas, K., Pavlopoulos, V., & Georgas, J. (2008). Multilevel Structure Analysis for Family-Related Constructs. In F. J. R. Van de Vijver, D. A. Van Hemert, & Y. Poortinga (Eds.), *Multilevel analysis of individuals and cultures* (pp. 345-377). New York: Lawrence Erlbaum Associates.

Navridis K. (2009). Internarativité, intersubjectivité et transmission de l'expérience, in, Giust-Desprairies F. et Gaulejac (de) V., (Dir.), *La subjectivité a l'épreuve du social. Hommage a Jacqueline Barus-Michel.* Ed. L'Harmattan, Paris.

Panagiotopoulou, P., Gari, A., & Christakopoulou, S. (2009). Dimensions of well- being: A cross-cultural study in European neighborhoods. In A. Gari & K. Mylonas (Eds.), *Quod Errat Demonstrandum: From Herodotus' ethnographic journeys to cross-cultural research* (pp. 387-396). Athens: Pedio.

Sofianopoulou A. & Kalantzi- Azizi A (2008). Attention Deficit Disorder (ADD) Symptoms, Temperament Traits and Study Abilities Among Students στο Crossing Internal and External Borders: Practices for an Effective Psychological Counselling in the European Higher Education (T. Giovaziollias, E. Karademas & A. Kalantzi-Azizi, επιμ.). Athens: Ellinika Grammata, *Available in CD Rom Form,* σελ. 161-180.

Αδαμόπουλος, Γ., & Παυλόπουλος, Β. (2010). Οι συμπεριφορικές προθέσεις ως ατομική, συλλογική και πολιτισμική διεργασία: Βασικοί θεωρητικοί προβληματισμοί. Στο Σ. Παπαστάμου, Γ. Προδρομίτης, & Β. Παυλόπουλος (Επιμ.), *Κοινωνική σκέψη, νόηση και συμπεριφορά* (σελ. 273-295). Αθήνα: Πεδίο.

Γκαρή Α. & Μυλωνάς Κ. (2006). Οικογένεια διπλής σταδιοδρομίας: μελέτη των ενδοοικογενειακών σχέσεων ζευγαριών και της αυτοεκτίμησης και αυτοαντίληψης παιδιών και προεφήβων. *Στο Μ. Μαλικιώση-Λοΐζου, Δ. Σιδηροπούλου-Δημακάκου & Γ. Κλεφτάρας (Επιμ.), Η Συμβουλευτική Ψυχολογία στις γυναίκες* (σελ. 303-327). Αθήνα: εκδ. Ελληνικά Γράμματα.

Γκαρή Α., Μυλωνάς, Κ. & Δαβίδ-Σπανοπούλου, Α. (2006). Η ελληνική οικογένεια διπλής σταδιοδρομίας: ενδοοικογενειακές σχέσεις και σχολική προσαρμογή παιδιών σχολικής ηλικίας. Στο Χ. Παπαηλιού, Γ. Ξανθάκου & Χ. Χατζηχρήστου (Επιμ.). *Εκπαιδευτική Σχολική Ψυχολογία* (Τομ. Β', σελ. 153-168). Αθήνα: εκδ. Ατραπός.

Γκαρή, Α. (2010). Δομή και λειτουργία της οικογένειας διπλής σταδιοδρομίας. Στο Σ. Παπαστάμου (Εκδ.), *Κοινωνική σκέψη, νόηση και συμπεριφορά: 30 έλληνες κοινωνικοί ψυχολόγοι ανα-κρίνουν την επιστήμη τους,* (σελ. 213-242), Αθήνα: εκδ. Πεδίο.

Δημητροπούλου, Π., Γιαβρίμης, Π. & Χατζηχρήστου, Χ. (2006). Παροχή ψυχολογικών υπηρεσιών στα ελληνικά σχολεία και ο ρόλος του σχολικού ψυχολόγου: Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών. Στο Χ. Παπαηλιού., Γ. Ξανθάκου., & Χ. Χατζηχρήστου (Επιμ.), *Εκπαιδευτική Σχολική Ψυχολογία*, Τόμος Γ', σελ. 199-213, Αθήνα: Ατραπός.

Ευσταθίου, Γ., Ευθυμίου, Κ., & Καλαντζή-Αζίζι, Α. (2007). Μορφές Ψυχολογικών-Συμβουλευτικών Υπηρεσιών μέσω Διαδικτύου. Στο Μ. Μαλικιώση-Λοΐζου (Επιμ.), *Συμβουλευτική Ψυχολογία-Σύγχρονες Προσεγγίσεις* (σσ. 201-231). Ατραπός.

Ίσαρη, Φ. (2006). Ο Εαυτός ως αφηγηματική διαδικασία, ως σχέση και ως διαλογικότητα. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ. Έκδ.),*Κοινωνικο-ιστορικές και Πολιτισμικές*

Προσεγγίσεις στην Ψυχολογία, την Εκπαίδευση και την Τέχνη (268-280). Αθήνα: Ατραπός.

Ίσαρη, Φ. (2007). Ο Ηθικός Προσανατολισμός στο λόγο της Αντιγόνης. Στο Μ. Α. Πουρκός Επιμ. Έκδ.), *Λογοτεχνία-Διαλογικότητα-Ψυχολογία: Κριτικές Προσεγγίσεις* (264-275). Αθήνα: Ατραπός.

Ίσαρη, Φ. (2009).Ο ρόλος του χορευτικού συμβάντος στη διαμόρφωση της πολιτισμικής ταυτότητας των Ελληνο-αμερικανών: Συνεπαγωγές για τη συμβουλευτική. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ. Έκδ.), *Τέχνη-Παιχνίδι-Αφήγηση: Ψυχολογικές και Ψυχοπαιδαγωγικές Διαστάσεις* (605-620). Αθήνα: Τόπος.

Ίσαρη, Φ. (2010). Η παιδαγωγική σχέση και η συνάντηση με τον Ξένο. Στο Β. Κοσμόπουλος & Σ. Φ. Βασιλόπουλος (Επιμ. Έκδ.), Η *Παιδαγωγική Σχέση Διδάσκοντος-Διδασκομένου* (187-194). *Α*θήνα: Γρηγόρης.

Κόλλια, Η., Καλαντζή- Αζίζι, Α., Μόττη-Στεφανίδη, Φ., & Στεφανίδης, Κ. (2007). Διαχείριση του στρες σε παιδιά με νεφροσικό σύνδρομο. Στο Μ. Μαλικιώση-Λοΐζου, & Ε. Ατραπός (Επιμ.), *Συμβουλευτική Ψυχολογία: Σύγχρονες Προσεγγίσεις* (σσ. 148-179). Αθήνα: Ατραπός.

Κωνσταντινοπούλου, Α., & Παυλόπουλος, Β. (2010). «Όχι στην αυλή μου!» ή «περιβαλλοντική πρεσβυωπία»; (Αντι-)στάσεις και πρόσληψη της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης σε τοπικό έναντι ευρύτερου επιπέδου αναφοράς. Στο Σ. Παπαστάμου, Γ. Προδρομίτης, & Β. Παυλόπουλος (Επιμ.), *Κοινωνική σκέψη, νόηση και συμπεριφορά* (σελ. 435-461). Αθήνα: Πεδίο.

Κωνσταντίνου, Ε., Γιαβρίμης, Π. & Χατζηχρήστου, Χ. (2006). Παροχή ψυχολογικών υπηρεσιών στα ελληνικά σχολεία και ο ρόλος του σχολικού ψυχολόγου: Οι αντιλήψεις των μαθητών. Στο Χ. Παπαηλιού., Γ. Ξανθάκου., & Χ. Χατζηχρήστου (Επιμ.), *Εκπαιδευτική Σχολική Ψυχολογία*, Τόμος Β', σελ. 169-182, Αθήνα: Ατραπός.

Λαμπροπούλου, Α., Γιαβρίμης, Π. & Χατζηχρήστου, Χ. (2006). Παροχή ψυχολογικών υπηρεσιών στα ελληνικά σχολεία και ο ρόλος του σχολικού ψυχολόγου: Οι αντιλήψεις των γονέων. Στο Χ. Παπαηλιού., Γ. Ξανθάκου., & Χ. Χατζηχρήστου (Επιμ.), *Εκπαιδευτική Σχολική Ψυχολογία*, Τόμος Γ', σελ. 214-231, Αθήνα: Ατραπός.

Μαλικιώση-Λοΐζου, Μ., Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ., & Κλεφτάρας, Γ. (2006). Η συμβουλευτική ψυχολογία στα γυναικεία θέματα: Θεωρία, έρευνα και πράξη. Στον ειδικό τόμο: Μ. Μαλικιώση-Λοΐζου, Δ. Σιδηροπούλου-Δημακάκου, & Γ. Κλεφτάρας (Επιμ. Έκδοσης) *Η Συμβουλευτική στα γυναικεία θέματα* (σελ.13-21).

Μαλίχιν, Κ. & Κανελλοπούλου, Β.-Λ. (2011). «Το σώμα άρρωστο από την αλήθεια. Μία προσέγγιση της αυτοάνοσης ασθένειας *Σκλήρυνση κατά Πλάκας* μέσα από τον λόγο του πάσχοντος υποκειμένου». *Υγεία, ασθένεια και κοινωνικός δεσμός*, εκδ. Opportuna.

Μόττη-Στεφανίδη Φ., Παπαθανασίου Α., Αναγνωστάκη Λ., Μαστροθεόδωρος Σ., Γεωργίου Π., Παυλόπουλος Β. (2010). Συγκρούσεις μεταξύ γονέων και εφήβων ως παράγοντας ευαλωτότητας για την ψυχική ανθεκτικότητα μεταναστών εφήβων. Στο Α. Ματσόπουλος (Επιμ.), *Ψυχική Ανθεκτικότητα: Εφαρμογές στο σχολικό πλαίσιο*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Μόττη-Στεφανίδη, Φ., Ντάλλα, Μ., Παπαθανασίου, Α.-Χ., Τάκης, Ν., & Παυλόπουλος, Β. (2006). Εθνική ταυτότητα, τακτικές επιπολιτισμού και ψυχική ανθεκτικότητα μεταναστών/παλιννοστούντων μαθητών. Στο Π. Κορδούτης & Β. Παυλόπουλος (Επιμ.), *Πεδία έρευνας στην Κοινωνική Ψυχολογία* (σελ. 108-125). Αθήνα: Ατραπός.

Μόττη-Στεφανίδη, Φ., Παπαθανασίου, Α., Αναγνωστάκη, Λ., Μαστροθεόδωρος, Σ., Γεωργίου, Π., & Παυλόπουλος, Β. (2011). Συγκρούσεις μεταξύ γονέων και εφήβων ως παράγοντας ευαλωτότητας για την ψυχική ανθεκτικότητα μεταναστών εφήβων. Στο Α. Ματσόπουλος (Επιμ.), Από την ευαλωτότητα στην ψ*υχική ανθεκτικότητα: Εφαρμογές στο σχολικό πλαίσιο και στην οικογένεια* (σελ. 113-143). Αθήνα: Παπαζήσης.

Μόττη-Στεφανίδη, Φ., Παυλόπουλος, Β., & Καπώνη, Κ. (2007). Επιπολιτισμός και ψυχο-κοινωνική προσαρμογή Ποντίων παλιννοστούντων εφήβων. Στο Σ. Μ. Χριστογιώργος (Επιμ.), *Θέματα ψυχοδυναμικής και ψυχοκοινωνικής ψυχιατρικής* (σελ. 549-567). Αθήνα: Καστανιώτης.

Μόττη-Στεφανίδη, Φ., Τάκης, Ν., Παυλόπουλος, Β., & Masten, A. (2008). Ψυχική ανθεκτικότητα, μετανάστευση και εφηβεία. Στο Τζ. Καβουνίδη, Β. Καρύδης, Η. Νικολακοπούλου-Στεφάνου, & Μ.-Γ. Λίλυ Στυλιανούδη (Επιμ.), *Μετανάστευση στην Ελλάδα: Εμπειρίες - Πολιτικές - Προοπτικές* (Τόμ. Β, σελ. 162-177). Αθήνα: ΙΜΕΠΟ.

Μπακομήτρου, Φ., & Καλαντζή- Αζίζι Α. (2008). Διαταραχές πρόσληψης τροφής στην παιδική και εφηβική ηλικία: γνωσιακές – συμπεριφοριστικές παρεμβάσεις στο Η. Κουρκούτας & Jean- Pierre Chartier (Επιμ.), *Παιδιά και Έφηβοι με ψυχοκοινωνικές και μαθησιακές διαταραχές*,(σσ 137-146). Αθήνα: Τόπος.

Μπεζεβέγκης, Η., & Παυλόπουλος, Β. (2008). Επιπολιτισμός και ψυχοκοινωνική προσαρμογή: Διαπιστώσεις και προοπτικές. Στο Η. Μπεζεβέγκης (Επιμ.), *Μετανάστες στην Ελλάδα: Επιπολιτισμός και ψυχοκοινωνική προσαρμογή* (σελ. 94-105). Αθήνα: ΙΜΕΠΟ.

Μπεζεβέγκης, Η., & Παυλόπουλος, Β. (2008). Επιπτώσεις της μετανάστευσης: Προσαρμογή των μεταναστών. Στο Η. Μπεζεβέγκης (Επιμ.), *Μετανάστες στην Ελλάδα: Επιπολιτισμός και ψυχοκοινωνική προσαρμογή* (σελ. 72-93). Αθήνα: ΙΜΕΠΟ.

Μπεζεβέγκης, Η., & Παυλόπουλος, Β. (2008). Στρατηγικές επιπολιτισμού και προσαρμογή των μεταναστών. Στο Τζ. Καβουνίδη, Β. Καρύδης, Η. Νικολακοπούλου-Στεφάνου, & Μ.-Γ. Λίλυ Στυλιανούδη (Επιμ.), *Μετανάστευση στην Ελλάδα: Εμπειρίες - Πολιτικές - Προοπτικές* (Τόμ. Β, σελ. 142-161). Αθήνα: ΙΜΕΠΟ.

Μπεζεβέγκης, Ηλ., Παυλόπουλος, Β., & Μυλωνάς, Κ. (2008).Κοινωνικο-δημογραφικοί παράγοντες της μετανάστευσης. Στο Ηλ. Γ. Μπεζεβέγκης (Επιμ.) *Μετανάστες στην Ελλάδα: επιπολιτισμός και ψυχοκοινωνική προσαρμογή* (σελ. 38-53). Αθήνα: Εκδόσεις ΙΜΕΠΟ.

Ναυρίδης Κ. (2009). Η οικογένεια και το σχολείο: θεσμοί σε κρίση και αλλαγή. Στο Δημοπούλου-Λαγωνίκα Μ., Κατσίκη Γ., Μαρντικιάν-Γαζεριάν Μ., (Εκδ.), *Η οικογένεια και το σχολείο. Η σημερινή τους δυναμική και οι μελλοντικές προοπτικές ως προκλήσεις για την κοινωνική εργασία*. Αθήνα: Σ.Ε.Κ.Ε. & ApplePrint.

Ναυρίδης Κ. (2011). Εισαγωγή. Στο Ναυρίδης Κ. (Επιμ.), *Ομαδικότητα και διαμεσολάβηση*. Εκδόσεις Πεδίο, Αθήνα.

Ναυρίδης Κ. (2011). Εργασία του γενεογράμματος και διομαδικές διαμεσολαβήσεις. Στο Ναυρίδης Κ. (Επιμ.), *Ομαδικότητα και διαμεσολάβηση*. Εκδόσεις Πεδίο, Αθήνα.

Ναυρίδης Κ. (2011). Παιχνίδι προβολών και υποκείμενα της μεταβίβασης στην εργασία πάνω στην «εικόνα του άλλου» σε ομαδική θεραπεία. Στο Ναυρίδης Κ. (Επιμ.), *Ομαδικότητα και διαμεσολάβηση*. Εκδόσεις Πεδίο, Αθήνα.

Ντάλλα, Μ., & Μόττη-Στεφανίδη, Φ. (2010). Κοινωνική Αντιξοότητα, αρνητικά γεγονότα ζωής, προσδοκίες αυτοαποτελεσματικότητας στην οικογένεια και

προσαρμογή μεταναστών εφήβων. *Κλινική Ψυχολογία και Ψυχολογία της Υγείας: έρευνα και πρακτική* (131-149). Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Οικονόμου, Α. & Βαρλοκώστα, Σ. (2011). Η Ειδική Γλωσσική Διαταραχή. Στο Μ. Κοσμίδου & Μ. Κωνσταντίνου (επιμ.), *Η νευροψυχολογία των μαθησιακών διαταραχών* (σελ. 113-148). Αθήνα: Επιστημονικές Εκδόσεις Παρισιάνου.

Οικονόμου, Α. (2011). Έχουν οι μαθησιακές δυσκολίες γενετική βάση; Η περίπτωση της δυσλεξίας. Στο Σ. Τάνταρος (επιμ.), *Δυσκολίες μάθησης. Αναπτυξιακές, εκπαιδευτικές και κλινικές προσεγγίσεις* (σελ. 49-89). Αθήνα: Πεδίο.

Παναγιωτοπούλου, Π., Γκαρή Α., & Παυλόπουλος, Β. (2006). Κοινωνικά αξιώματα: Διαπολιτισμικές διαφορές των γενικών πεποιθήσεων. Στο Π. Κορδούτης & Β. Παυλόπουλος (Επιμ.). *Πεδία Έρευνας στην Κοινωνική Ψυχολογία* (σελ. 27-45). Αθήνα: εκδ. Ατραπός.

Παυλόπουλος, Β. (2010). «Αυτός ο κόσμος δεν είναι δίκαιος;» Προέλευση και επιπτώσεις των πεποιθήσεων περί δικαιοσύνης. Στο Σ. Παπαστάμου, Γ. Προδρομίτης, & Β. Παυλόπουλος (Επιμ.), *Κοινωνική σκέψη, νόηση και συμπεριφορά* (σελ. 581-615). Αθήνα: Πεδίο.

Παυλόπουλος, Β., & Μπεζεβέγκης, Η. (2008). Διεργασίες επιπολιτισμού των μεταναστών. Στο Η. Μπεζεβέγκης (Επιμ.), *Μετανάστες στην Ελλάδα: Επιπολιτισμός και ψυχοκοινωνική προσαρμογή* (σελ. 54-71). Αθήνα: ΙΜΕΠΟ.

Παυλόπουλος, Β., & Μπεζεβέγκης, Η. (2008). Θεωρητικές προσεγγίσεις για τη μετανάστευση και τον επιπολιτισμό. Στο Η. Μπεζεβέγκης (Επιμ.), *Μετανάστες στην Ελλάδα: Επιπολιτισμός και ψυχοκοινωνική προσαρμογή* (σελ. 17-37). Αθήνα: ΙΜΕΠΟ.

Παυλόπουλος, Β., & Μπεζεβέγκης, Η. (2011). Ποιοτικά χαρακτηριστικά της προσαρμογής ενηλίκων μεταναστών: Ο ρόλος των διεργασιών επιπολιτισμού. Στο Α. Κόντης (Επιμ.), *Η εργασία ως αναπτυξιακός παράγων: μετανάστευση, οικονομία, τεχνολογία* (σελ. 93-121). Αθήνα: Παπαζήσης.

Πολυχρόνη, Φ. (2011). Σύγχρονες προσεγγίσεις για την οριοθέτηση, την ταξινόμηση και την αξιολόγηση των ειδικών μαθησιακών δυσκολιών. Στο Σ. Τάνταρος (Επιμ.) *Μαθησιακές Δυσκολίες* (σελ. 21-50). Αθήνα: Πεδίο.

Πρίντεζη, Α., & Παυλόπουλος, Β. (2010). Κοινωνικές αναπαραστάσεις για μετανάστες από διαφορετικές κουλτούρες, μέσα από ιστορίες παιδιών δημοτικού σχολείου. Στο Π. Γεωργογιάννης & Β. Μπάρος (Επιμ.), *Διαπολιτισμική εκπαίδευση, μετανάστευση, διαχείριση συγκρούσεων και παιδαγωγική της δημοκρατίας* (Τόμ. Ι, σελ. 560-574). Πάτρα: Π. Γεωργογιάννης.

Ράλλη, Α. Μ. (2010). Μαθητές με διαταραχή ελλειματικής προσοχής – υπερκινητικότητα: Εκπαίδευση – Παρέμβαση. Στο Ν. Πολεμικός, Μ. Καΐλα, Ε. Θεοδωροπούλου, Β. Στρογγυλός (Επιμ.) *Εκπαίδευση παιδιών με ειδικές ανάγκες: μια πολυπρισματική προσέγγιση*. Εκδόσεις Πεδίο.

Ράλλη, Α.Μ. (2011) Ειδικές δυσκολίες στην ομιλία και στη γλώσσα: Οριοθέτηση, Ταξινόμηση, Αξιολόγηση και Παρέμβαση. Στο Σ. Τάνταρος (Επιμ.) Δυσκολίες Μάθησης. Πεδίο.

Ρούσσος, Π. (2007). Γνωστική Ψυχολογία και εκπαίδευση μέσω ΤΠΕ: Δημιουργώντας γέφυρες μεταξύ της βασικής έρευνας και της καθημερινής πρακτικής. Στο Ε. Π. Αυγερινός, Γ. Κόκκινος, Γ. Παπαντωνάκης & Α. Σοφός (επιμ.), *Νέες Τεχνολογίες και επιστήμες της αγωγής* (σελ. 299-305). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Σιδηροπούλου-Δημακάκου Δ., Αργυροπούλου, Αικ. & Παυλόπουλος, Β. (2006). Επαγγελματικές αποφάσεις φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης: Η ταυτότητα του ρόλου του φύλου. Στον ειδικό τόμο: Μ. Μαλικιώση-Λοΐζου, Δ. Σιδηροπούλου-

Δημακάκου, & Γ. Κλεφτάρας (Επιμ. Έκδοσης) *Η Συμβουλευτική στα γυναικεία θέματα* (σελ. 410-429).

Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ., Αργυροπούλου, Α., & Παυλόπουλος, Β. (2007). Επαγγελματική αναποφασιστικότητα: Τυπολογική προσέγγιση μέσω της Κλίμακας Επαγγελματικής Απόφασης. Στο Μ. Κασσωτάκης, Θ. Παπακωνσταντίνου, & Α. Βερτσέτης (Επιμ.), *Σύγχρονα παιδαγωγικά και εκπαιδευτικά θέματα* (σελ. 577-597). Αθήνα: Gutenberg.

Σιδηροπούλου-Δημακάκου Δ., Αργυροπούλου, Αικ. & Παυλόπουλος, Β. (2008). Επαγγελματική αναποφασιστικότητα: Τυπολογική προσέγγιση μέσω της Κλίμακας Επαγγελματικής Αναποφασιστικότητας. *Σύγχρονα παιδαγωγικά και εκπαιδευτικά θέματα* (Χαριστήριος τόμος στον Ομότιμο Καθηγητή Ι. Μαρκαντώνη, σελ. 577-597). Αθήνα: Gutenberg.

Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ., Ταμπούρη Σ., & Αργυροπούλου, Κ. (2011). Γνωστικοί παράγοντες που συνδέονται με την επαγγελματική αναποφασιστικότητα – ο ρόλος της επαγγελματικής συμβουλευτικής. *Μοίρα και Μύρα* (Τιμητικός τόμος για την Αν. Καθηγήτρια Σ. Λαμπροπούλου, σελ. 105-118). Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Τάνταρος, Σ. (2010). Η ανάπτυξη των ανώτερων γνωστικών λειτουργιών: η συμβολή του Vygotsky στην ποιοτική έρευνα. Στο Μ. Πουρκός & Μ. Δαφέρμος (Επιμ.), *Ποιοτική Έρευνα στην Ψυχολογία και την Εκπαίδευση*,(σελ. 433-443). Αθήνα: Τόπος.

Τάνταρος, Σ. (2008). Γονικότητα και ανάπτυξη του παιδιού. Στο Η. Κουρκούτας & J.P. Chartier (Επιμ.), *Παιδιά και έφηβοι με ψυχοκοινωνικές και μαθησιακές διαταραχές. Στρατηγικές παρέμβασης* (σελ. 17-22). Αθήνα: Τόπος.

Τάνταρος, Σ. (2009/2011). Η ανάπτυξη των παιδιών και ο "θεραπευτικός" ρόλος του εκπαιδευτικού: αντίφαση ή δυνατότητα; Στο Κ. Ναυρίδης & Ν. Χριστάκης (επιμ.), *Το υπερνεωτερικό υποκείμενο*, (σελ. 338-345). Αθήνα: Πεδίο.

Τάνταρος, Σ. (2011). Οι συναισθηματικοί παράγοντες και οι δυσκολίες μάθησης των παιδιών. Στο Σ. Τάνταρος (Επιμ.), *Δυσκολίες μάθησης. Αναπτυξιακές, Εκπαιδευτικές και Κλινικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Πεδίο.

Χατζηχρήστου, Χ. & Καραντζόλα, Ε. (2010). Ομάδες και Μάθηση. Στο *Μορφωτική Πρωτοβουλία: Δίκτυο Σχολικής Καινοτομίας* (σελ. 255-261).

Χατζηχρήστου, Χ. (2006). Παροχή ψυχολογικών υπηρεσιών στη σχολική κοινότητα και ο ρόλος του σχολικού ψυχολόγου: Συνδέοντας την έρευνα με την πράξη. Στο Χ. Παπαηλιού., Γ. Ξανθάκου., & Χ. Χατζηχρήστου (Επιμ.), *Εκπαιδευτική Σχολική Ψυχολογία*, Τόμος Γ' (σελ. 187-198). Αθήνα: Ατραπός.

Χατζηχρήστου, Χ. (2009). Παρεμβάσεις στη σχολική κοινότητα: Το σχολείο ως κοινότητα που νοιάζεται και φροντίζει. Στο Μαρία Δημοπούλου-Λαγωνίκα, Γιώτα Κατσίκη, Μπαϊτζάρ Μαρντικιάν-Γαζεριάν (επιμ.) *Η οικογένεια και το Σχολείο: Η σημερινή τους δυναμική και οι μελλοντικές προοπτικές ως πρόκληση για την κοινωνική εργασία* (σελ. 87-100). Αθήνα: εκδόσεις Appleprint.

Χατζηχρήστου, Χ. (2010). Ψυχοκοινωνική ανάπτυξη και προσαρμογή – Το σχολείο ως κοινότητα μάθησης και ανάπτυξης. Στο *Μορφωτική Πρωτοβουλία: Δίκτυο Σχολικής Καινοτομίας* (σελ. 243-261).

Χατζηχρήστου, Χ., Δημητροπούλου, Π., Λαμπροπούλου, Α., & Λυκιτσάκου, Κ. (2008). Παρεμβατικά προγράμματα και δράσεις στη σχολική κοινότητα: Η εμπειρία του Κέντρου Έρευνας και Εφαρμογών Σχολικής Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Στο Η. Νικολόπουλος (Επιμ.) *Σχολική Ψυχολογία: Εφαρμογές στο Σχολικό Περιβάλλον* (σελ. 283-306). Εκδόσεις: Τόπος.

Χριστοπούλου, Ά., Σωτηροπούλου, Ι., & Παυλόπουλος, Β. (2010). Ψυχολογικός αποχωρισμός και ψυχική υγεία σε νέους ενήλικες: Μια διαπολιτισμική μελέτη. Στο Γ. Κουλιεράκης, Α. Πασχάλη, Β. Ρότσικα, & Μ. Τζινιέρη-Κοκκώση (Επιμ.), *Κλινική Ψυχολογία και Ψυχολογία της Υγείας: Έρευνα και πρακτική* (σελ. 241-271). Αθήνα: Παπαζήσης.